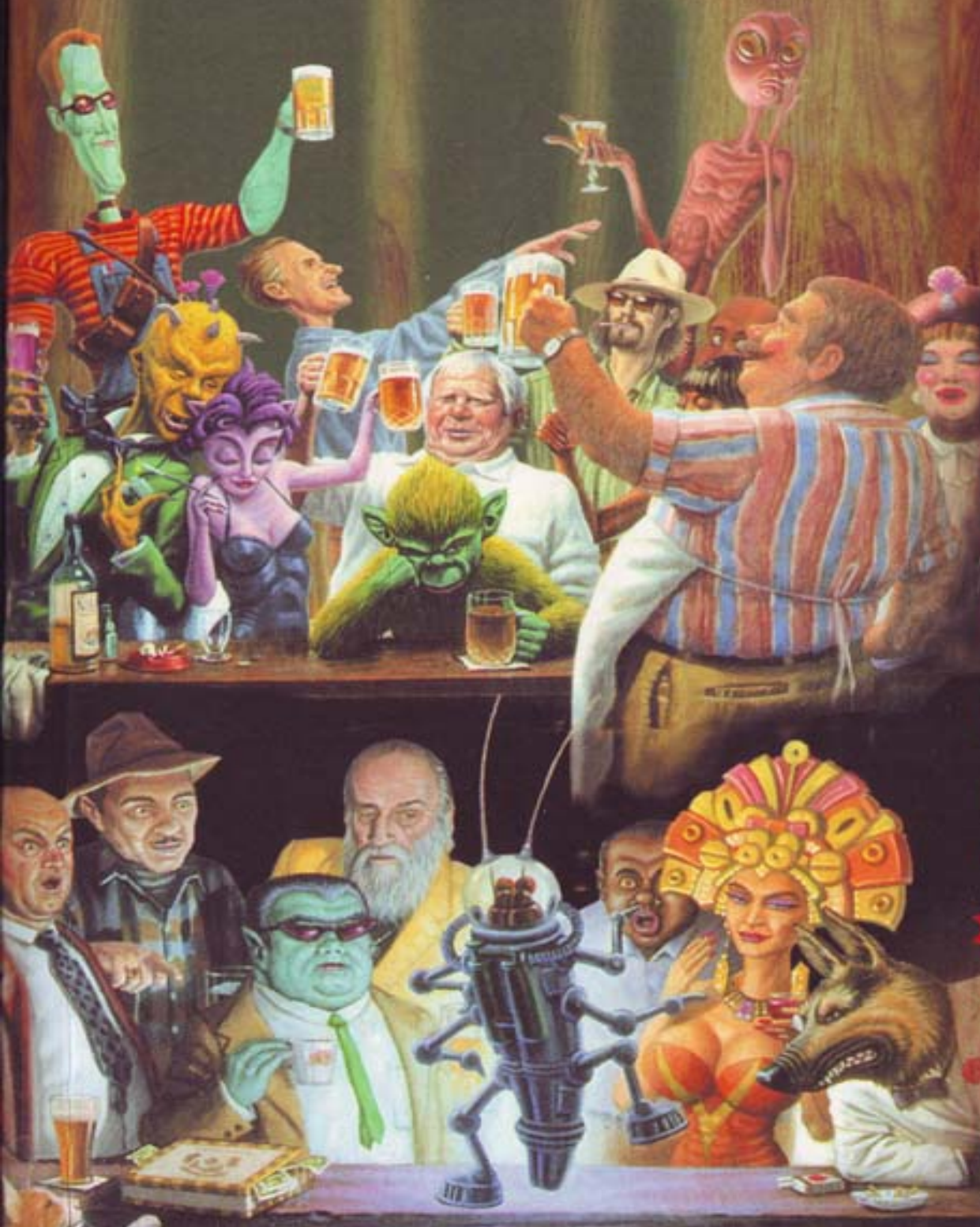

ФАНТАСТИКА И

ФЕНТЬЗИ

СПАЙДЪР РОБИНСЪН

КРЪЧМАТА НА КАЛАХАН

СПАЙДЪР РОБИНСЪН КРЪЧМАТА НА КАЛАХАН

Превод: Светлана Комогорова

chitanka.info

Кръчмата на Калахан е най-готиното място на света. Тук всеки — най-обикновен човек, говорещо куче, пътешественик във времето и дори извънземен — може да сподели и болката, и радостта си. Ама да не си мислите, че това е някаква групова терапия в стил Обществото на анонимните алкохолици, а Калахан се прави на психоаналитик.

В Кръчмата на Калахан може да се случи всичко. Дори и Апокалипсисът. И той се случва...

ПРЕДГОВОР

Книги се пишат по най-шашави причини. Някои са написани, за да изплатят ипотека, други — за да спасят света, а трети — просто от нямане какво да се прави. Един от любимите ми анекдоти е за писателя, дето се хванал на бас, че е буквално невъзможно да се напише толкова КОФТИ книга, та да не се намери кой да я издаде. И какво станало по-нататък — писателят взел, че написал най-тъпия и най-шаблонния роман, на който бил способен... И не само успял да го продаде, ами и *публиката настояла за над две дузини продължения* (*Не мога да викажа името на писателя: току-виж наследниците му ме осъдили, а пък не разполагам с документи. Поразпитайте на всяко събиране на фантасти — този анекдот е доста известен.*)

Та, както излезе, тази книга бе започната с единствената цел да ме извади от канализацията. Съвсем буквално ви говоря. През 1971 година, след *седем години*, прекарани в колежа, стиснал тържествуващо в юмрук вълшебното листче, вардех една дупка в земята да не я открадне някой — най-добрата работа, която успях да си намеря, беше нощен пазач в един канализационен проект в Бабилон, щата Ню Йорк. Бог да *благослови* американската образователна система.

Така или иначе, имах си доста време за губене. И затова изчетох сума ти фантастика — навик, който най-усърдно си упражнявам, откакто, като бях на шест години, прочетох „Ракета «Галилео»“ от Робърт А. Хайнлайн. Една вечер, когато тъкмо бях преполовил един особено злостен пример за Закона на Стърджън („Деветдесет процента от научната фантастика — и от *каквото и да било* — е боклук“), изпънах гръб на стола и си рекох сигурно за десетхиляден път в живота си: „Мили Боже, че то аз мога да пиша по-добре от тоя чукундур.“

И във въздуха над главата ми светна близо двеставатова крушка.

Вече бях написал един — два разказа и даже бях публикувал във вече покойния Фензин „Ксримф“. (Смешна работа, един от ония

откачалки, които издаваха „Ксримф“, беше редакторът, купил ръкописа, който в момента държите в ръце: Джим Френкел.) Но цялата ми продукция по онова време се побираше в пощенски плик, а качеството ѝ би могло да се опише най-благоклонно като лайняно. От друга страна, никога досега не бях разполагал с мотивация като сегашната: исках да се измъкна от канализацията.

Беше време да стана Професионалист.

От предишните си провали бях разбрал, че като новак ми подобаваше да избира някоя тема, която познавам из основи, тъй като още не съм се изпраскал достатъчно, че да мога да заблуждавам убедително. И в съответствие с това избрах за тема пиенето. След седмица вече бях завършил първата глава от тази книга — „Оня с очите“.

Докато преглеждах едно библиотечно копие на „Пътеводител на писателя“, открих, че съществуват четири пазара, където бих могъл да предложа моя шедьовър. Забелязах, че Бен Бова плаща по пет цента на дума, а всички други — под три, и така започна дългогодишната ми дружба с Бен. Пратих му разказа и той го купи. Когато се свързах от шока, който бях получил, след като ми писа, че са одобрили творението ми, събрах кураж и му звъннах, за да го попитам смирено дали някога редакторите благоволяват да пропилят няколко минути, за да отговорят на наивните въпроси на начеващи писатели. Бен ми изтъкна, че без писателите редакторите не биха съществували, и ме покани на обяд. А щом влязох в редакцията на „Аналог“ (като чат-пат се спях в някой „Хюго“), кажи-речи първото нещо, което ми рече, беше: „Абе, аз да си те питам, тая кръчма, Кръчмата на Калахан, *съществува ли наистина? Щото страшно ми се ходи там.*“

От този ден нататък по моя преценка са ми задавали този въпрос около 5372 по десет на десета пъти. Задава ми го буквално всеки срещнат фен. Един господин ми писа, за да ми се оплаче горко, щото в „Оня с очите“ бях споменал, че Кръчмата на Калахан се намира в окръг Съфък, Лонг Айлънд, и искаше да знам, че той, за Бога, цели шест месеца прочесвал всички кръчми в Лонг Айлънд, чак до най-последната, и пак не я намерил.

Май съм нацелил нещо.

Е, съжалявам, но ще трябва да ви кажа същото, което съм казал и на всички онези 5372 по десет на десета други хора: доколкото знам,

Кръчмата на Калахан съществува само между: а) ушите ми; б) определени корици на „Аналог“ и „Вертекс“; и, разбира се, в) кориците на тази книга. Ако в действителност там навън, в така наречения реален свят, съществува кръчма „При Калахан“ и знаете къде се намира тя, искрено се надявам вие да ми кажете къде е.

Щото на мен наистина страшно ми се иска да повися там.

Февруари 1976 г.
Спайдър Робинсън
Финис Коув, Нова Шотландия

ПЪРВА ЧАСТ ПРИ КАЛАХАН

Нищо друго, измислено от човека, не е породило толкова много радост, колкото добрата кръчма или хан.

Самюъл Джонсън

На Бен Бова

ОНЯ С ОЧИТЕ

Тази вечер Кръчмата на Калахан беше доста оживена. Из цялото свърталище сладките приказки и „Будвайзерът“ се бореха кой кого ще изтика от тази или онази уста, а запасът от фъстъчките — мезето за бира — бе намалял застрашително. Но тоя тип успя да се скатава в онова къоше близо час, без никой да го забележи. Самият аз го забелязах едва няколко минутки преди да се почне цялата тази работа, а да огледам подробно *всеки*, влязъл в Кръчмата на Калахан, си е мой принцип.

Първото нещо, което видях, бяха онези очи. Тука, при Калахан, сме свикнали с това някой да гледа като треснат — те всичките, влезли тук за първи път, така си гледат. Но тези очи ми напомниха за един мой познат от Топика, който успя да пречука четирима души с някакъв старинен револвер, преди и на него да му видят сметката.

И започнах да се надявам като щур този тук да се завърти покрай камината, преди да си тръгне.

Ако никога не сте идвали при Калахан, то направо сте си за ожалване. Търсете кръчмата сред дивата пустош на окръг Съфък, но не се оглеждайте за неоновидни надписи. Проста, написана на ръка табела, осветена от един-единствен фенер, и тежка дъбова врата, сцепена по средата (от главата на някой си Макафри Голямата мръвка през 1947 година), а после потегната надве-натри: това е.

А вътре си е жива ерес.

Първо — в кръчмата е светло като в хола у вас. Калахан разправя, че хората, които обичат да пият в тъмни дупки, били психически нестабилни.

Второ — всичко е на една цена. Пиенето — всичкото — струва половин долар, с депозит. А с депозита се процедира последния начин: плясвате на бара банкнота от един долар. Ако ви се намират само пет нацяло, притичвате до денонощния отсреща да ви ги развалят, връщате се и плясвате на бара банкнота от един долар. (Калахан разправя, че

никой, дето е с всичкия си, няма да седне да ти фалшифицира еднодоларови банкноти. Повечето от нас обаче си мислят, че просто обича да си търка в брадата цели бали от тях, след като затвори кръчмата.) После ви сервират предпочитаната отрова. Лъхваш питието и тука вече се намесва депозитът. На тръгване можеш да си вземеш две монетки от по четвърт долар от вечно пълната кутия от пури в края на тезгяха и да се изнижеш в нощта. Или пък можеш, след като си изпиеш пиенето, да се изтъпаниш на тебеширената черта посред заведението, да вдигнеш наздравица (задължително!) и да запокитиш чашата в огромната старомодна камина, дето заема почти цялата задна стена. И после си тръгваш, без да наминеш към оная кутия от пури. Или пък вадиш следващия долар и пак си избираш как да постъпиш после с депозита.

На Калахан крайно рядко му се налага да допълва кутията. Той поръчва чаши в такива количества, че му излизат кажи-речи без пари. И собственоръчно чисти камината всяка Божа сутрин.

И още нещо еретично: никой не те следи с обвинителен поглед дали няма да си вземеш повечко монетки от полагаемите ти се. Ако Калахан излови някой да го мами, той лично го изхвърля от кръчмата за веќе веков. Понякога и без да е отворил предварително вратата. Последния път, когато му се наложило да изхвърли някого, било през четирийсет и седма — някакъв си джентълмен на име Макафри Голямата мръвка.

И никак не е за учудване, че това си е една ужасно интересна кръчма. От ония, за които подочуваш само ако наистина се нуждаеш от такава кръчма. И то ако извадиш голям късмет. Защото след като клиентът вдигне наздравица и разпарчетоса чашата си, прииска ли му се да си излее душицата, на мига бива удостоен с целокупното внимание на всички присъстващи. (Ето защо наздравицата е задължителна. Мнозина от онези, които таят някаква болка, копнежа да си излеят душата. Тоя Калахан хич не е прост.) От друга страна, и най-гъделичкащият любопитството, неразгадаем тост не би предизвикал никакви досадно разчепкващи въпроси, щом човекът изобщо не проявява желание да се отпуши. Всеки, пробвал се да наруши този обичай, е надлежно подбиран от Еди Бързака — пианиста на кръчмата — и изхвърлян на улицата.

Ама кой знае защо, в кръчма като тая на Калахан на мнозина им се прищява да изплюят камъчето. За една седмица тук ще проникнете толкова дълбоко в човешката природа, колкото за цели десет години навсякъде другаде, за където се сещам. Освен това много е вероятно да намерите тук утеха за почти всяка болка — ако не друг, самият Калахан ще ви я предложи. Рядко някоя болка би устояла на изблик от съвети, помощ и съпричастие от страна на трийсет човека, на които им пука. Калахан губи голяма част от редовната си клиентела. След като са идвали тук достатъчно дълго, хората откриват, че вече няма нужда да пият толкова. Такава ми ти кръчма.

Ама само да не си въобразите, че това в Кръчмата на Калахан е някаква измъчена групова терапия в стил Обществото на анонимните алкохолици, а Калахан ви се прави там отпред на бащица психоаналитик, готов да насоли всекиго. Не, по дяволите, сума ти наздрависици тук са предизвиквали гръмовен смях, дружни викове на одобрение и истинска градушка от чаши, които цялата кръчма изсипва единодушно в камината в някоя особено одухотворена вечер. Калахан има много толерантно отношение към гюрултията. Той твърди, че една кръчма трябва да е „весела“, само да не се стига до неволно трошене на кокали. Помня го как веднъж помогна на Флин Компира да подпали един стол, за да разреши някакъв бас — откъде подвявало. Калахан неизменно излъчва монолитно спокойствие — явно много му е мокър барутът на тоя човек, мъчно избухва.

Ако тази вечер, за която сега ви разprávям, не беше весело — то здраве му кажи. Когато се домъкнах към десет, вече бяха заформили наред кръчмата едни ми ти буйни танци — ужас и безумие. Тропнах долара на бара, грабнах си „Туламорската роса“, Калахан ми се ухили за „здрости“, тропосах се на един висок стол (ама стол като стол — Калахан ненавижда баровите столчета) и взех да оглеждам обстановката. Та и това имах да ви казвам за тая кръчма: в повечето барове мъжете танцуват само ако присъстват и дами. От който ще да е пол.

Мярнах сред бурния водовъртеж от смахнати, преплитащи краката и люшкащи се насам-натам върху пръснатите по пода съвсем истински стърготини някоя и друга позната мутра и магнах на тоя-оня.

Там беше Том Фланъри. По онова време на него му оставаха осем месеца живот и той си го знаеше. В Кръчмата на Калахан Том се смееше много и често. Там беше и Джо Мейзър Хлъзгавия — той има две жени, — и Марти Матиас, който зарязва комара, и Ноа Гонсалес — той пък бачка в бомбаджийската бригада на окръг Съфък. Танца ръководеше, като в същото време отпраскваше достойна за похвала ирландска джига, Док Уебстър — все тъй дебел и все тъй весел, както и в онзи ден; когато изпомпа от стомаха ми всичките ония хапове и ми предписа Кръчмата на Калахан. Виждате ли, навремето, преди да реша сам да си инсталирам спирачките, имах жена и дъщеричка. Голяма икономия направих — трийсет долара, няма що...

Док зарязва танцьорите на произвола на съдбата — и без това творческите им индивидуалности правеха ръководенето на танца излишно — и се понесе насреща ми като розов дирижабъл да се здрависваме. Лекарските слушалки висяха от ушите му — той изобщо не се усещаше, — обрамчили усмивка като стоватова крушка. Накрайникът им беше цопнал в чашата.

— Здрасти, Док. Все се чудя как вечно я държиш студена тая проклета пуцина — рекох аз и посочих слушалката.

Той примига насреща ми като въртоглав бухал и сведе очи към мембраната, която нежно издишаше мехурчета под двата пръста скоч. После пусна една гороломна смеховка — близо осем бала, извади лъскавото нещо и го разклати, като че си правеше някакъв опит.

— Излезе ми тайната наяве, Джейк. Ама това си го дръж за себе си, става ли? — прогърмя гласът му.

— Я по-добре ти си го дръж, на мене не ми трябва — предложих му аз. Той като че се позамисли над идеята, а аз размишлявах над един от най-големите житейски парадокси: Сам Уебстър, доктор по медицина. Док излоква по два-три литра „Питър Доусън“ на вечер като стой, та гледай три — четири вечери седмично. Но по-добър касапин от него на земята няма да намерите, а тия негови наденички вместо пръсти, наложи ли се, шават като гъсеница, танцуваща степ, и хич и не трепват. Питайте Щайниц Ситния — та да ви разкаже как Док Уебстър му е вадил апендикса връз тезгяха в кръчмата, докато Калахан спокойно си налива на народа скоч след скоч.

— Но пък така поне се чувам какви ги мисля — отвърна Док най-накрая. Неколцина души на едно ухо разстояние изпъшкаха

театрално.

— Джигерът ме заболя от тебе бе, докторе! — провикна се един от тях.

— Я не навлизай в по-добрости — върна му го Док.

— Би ме, признавам — призна си този, дето подхвърли предизвикателството, и понечи да се извърне.

— Хей, пале, не ми се прави на ударен, че да не ти ударя един! — ревна Док и цялата кръчма избухна в кикот и дюдюкане. Калахан награби в огромното си ръчище бутилка бира, пресегна се през бара и я стовари върху кръглия череп на доктора. Бирената бутилка, която беше от стиропор, отскочи грациозно във въздуха и кацна вътре в пианото, на което Еди Бързака водеше люта битка на живот и смърт със „Си-джем блус“.

Бързака ревна като разярена предавка и продължи да свири, макар че горният му регистър бе вече сдал багажа. „Бирке малка, ти с пиано хич не се закачай“ — пропя той, щом прехвърли мост от едно парче към друго. И мина по него така, като че твърдо бе решил да го изгори след себе си.

Вечерта си изглеждаше весела отвсякъде — но тъкмо тогава видях как влезе онзи малкият на Янсен и усетих как белята започва да къкри.

Та туй Янсеновото... Вижте сега, няма да тръгна да плюя дългите коси. Аз моята си я носех дълга още преди това да излезе на мода. По същите причини няма как да тръгна да плюя и тревата. Но от всички хора, които познавам, не се сещам и за един, дето да е имал да каже нещо добро за хероина. Със сигурност не и Джо Хенеси, дето лани легна за две седмици в болница, след като спипа Янсеновото в четири сутринта да измъква от касата му пари за дрога. Старият Янсен върна парите на Хенеси до грош, а после се отрече от сина си — и оттогава хлапето ту се мяркаше, ту се покриваше. Разправяха, че продължавало да се боде, но ченгетата така и не успяваха да го хванат със стаф. Ама пък се стараеха, дума да няма. Зачудих се какво ли, по дяволите, дири това хлапе баш в тая кръчма.

Как ли не се сетих! Янсеновото хлапе плесна на бара опърпан доллар, пое бърбъна, който Калахан му подаде мълчаливо, и се запъти към тебеширената черта. Цялото трепереше от сдържаното напрежение, а триците скърцаха под ботушите му. Кръчмата поутихна

и наздравицата му „За стафа!“ прокънтя ясно и звънко. После то гаврътна бърбъна сред все по-глухата тишина и толкова яко метна чашата, че се чу как рамото му изпука току преди тя да се разбие в непреклонните тухли.

И след като наложи тишината, хлапето я наруши. С хлип. И веднага щом изхлипа, се огледа кръвнишки да види каква ще е реакцията.

Тази на Калахан бе незабавна. Неговото „Амин“ прозвуча като ехо след трясъка на чашата. Хлапето направи една такава физиономия, като че беше доволно напук на себе си, и огледа останалите. Погледът му се спря на Док Уебстър; докторът се понесе към него и внимателно започна да навива ръкавите му. Когато запретна и двата ръкава до лактите — цветът им като че беше фосфоресциращо лилав — момчето мълчаливо изпъна напред ръце с дланите нагоре. Нямахше абсолютно никакви белези. Ръцете му бяха адски кльоцави и бели като лист хартия, но пукнат белег нямаше по тях. Хлапето беше чисто.

Всеки изчакваше мълчаливо и с почтително внимание хлапето да заговори. Това за него беше нещо ново и не му беше съвсем ясно как да се оправя. Най-накрая продума:

— Чух за тая кръчма...

— Значи си имал нужда — рече тихо Калахан и малкият бавно кимна.

— Чух, че тук от време на време намирате по някой отговор... — полувъпросително продължи той.

— Чат-пат — призна си Калахан. — И то на някои от най-кофтите въпроси. Например като как е?

— За херото ли питаш?

— Не те питам за бърбъна.

Очите на малкия добиха смешен, отнесен израз. Аха-аха да се усмихне.

— Ами, все едно... — той се замисли. — Все едно си мъртъв.

— Олеле! — обади се глас отсреща. — 'Ми то т'ва много яко бе! — Погледнах и видях, че беше Чък Самс. Зачаках да видя как ще приеме малкият това.

Той явно реши, че Чък си прави гавра с него и се озъби.

— Да те вземат дяволите, ти пък какво знаеш за това бе?

Чък се усмихна. Много хора му бяха задавали същия въпрос, с най-различен тон.

— Кой, аз ли? — попита той, като страшно се кефеше сам на себе си. — 'Ми, че то аз съм бил мъртъв.

— Вярно си е — потвърди Калахан, а ченето на малкия увисна. — Чък си беше официално мъртъв цели пет минути, преди Док да му задейства отново пейсмейкъра. Тая гад умря, дължеше ми пари, пък сърце не ми даваше да врънкам вдовицата му.

— Че то си беше голям кеф, да ви кажа — прозя се Чък. — Мир и покой — по-мирно и по-тихо от дрямка в манастир. Ако не беше толкова приятно, нямаше да ме е чак толкова страх от туй нещо. — Накрая в гласа му се долови рязка нотка, но тя изчезна, когато той тихо добави: — И защо ще ти се иска да си мъртъв, да му се не види?

Янсеновото хлапе не можеше да го погледне в очите. А когато заговори, гласът му трепереше.

— Ами точно затова, дето го каза, татенце — покой. Малко спокойствие, да се поотпуснеш. И никой да не ти дрънка на главата. Искам да кажа, като си мъртъв, все има някаква вероятност някой да зажали за тебе, нали така? Ставате си дружки с червеите, ставате си едно, може и на полтъргайт да се понаправиш, знае ли човек? Искам да кажа, има ли смисъл да приказваме? На никой от вас никога ли не му се е искало просто да се чупи бе, хора?

— Че как — обади се Калахан. — И аз го правя чат-пат. Но, общо взето, гледам да се чупя все на места, откъдето мога да се върна. — Каза го толкова меко, че хлапето нямаше как да му се обиди. Макар че се опита.

— От какво да се чупиш, синко? — попита Хлъзгавия Джо. Малкият беше държал всичко това вътре в себе си твърде дълго и сега тапата му изхвърча.

— От какво ли?! — кресна той. — Боже мили, ама откъде ли да започна? Тая война... те искаха да замина и да се бия, ясно ли ви е? И онова, дето му викат колеж — искам да кажа, те искат от тебе да те е грижа, да ти е кеф и да ти пука за твоето образование, а и пръста не си мърдат да го направят поне толкова привлекателно, колкото играта на зарове на отсрещния тротоар! Чувам, че въздухът не ставал за дишане, водата не ставала за пиене, яденето — и лешояди да храниш с него не ставало. Очертавало ни се великолепно бъдеще! Не можеш да се

хванеш на работа, ако нямаш кола, каквато не можеш да си купиш дори и ако работиш, а и да си *намериш* работа, заплатата ти ще е с пет долара по-ниска от наема. По телевизията гледаш реклами на курсове по карате за четиригодишни. Новите дрехи на президента хич не ги биваше, поредната депресия ни причаква зад ъгъла, а вие ме питате от какво бягам, за Бога?

Човече, от седем месеца вече съм чист, искам да ти кажа, цели седем гнусни месеца гния като плесен на тоя остров и тук за мене няма *нищичко!* Нямам работа, нямам приятели, не мога да се задържа в една квартира колкото да оцапам пода дори, пари няма. Един човек не се намери, като мина покрай него, да не ме посочи с пръст и да не каже: „Дрога!“ И така цели седем *месеца*, а вие ме питате от какво бягам? От *всичко*, пичове, чисто и просто от *всичко!*

И точно тогава го забелязах онзи в ъгъла — оня с очите. Сещате ли се? Приведен напред, той слушаше захласнат, устата му беше черен прорез на изопнатото като тъпан лице. Тия негови таласъмни очи не се отлепяха от Янсеновото хлапе, но някак си бях сигурен, че вниманието му е насочено към всички нас, към всеки един тук вътре.

А на Янсеновото никой не можеше да му отговори. Навсякъде из кръчмата виждах хора, които тук се бяха научили да *слушат*, научили се бяха да съчувстват, да искат да разбират и споделят болката на другия. И никой нямаше какво да каже. Мислеха за думите, изтръгнаха се от това отнесено момче и се чудеха дали пък този луд и объркан свят в края на краищата не си е жив ад за ония, на които им се налага да израстват в него. Повечето вече бяха разбрали прекалено добре, че обществото не прощава на прегрешилия, но за своя почуда сега осъзнаваха колко рехаво и неутешително беше станало точното и правилното през последните няколко години.

Ясно, че бяха чували всички тези неща и преди — достатъчно често, че да са се превърнали за тях в клишета. Но сега виждах как момчета тук си мислят, че тези клишета са клишетата, накарали едно младо момче да твърди, че да се чувства мъртъв, му харесва, и на лицето на всеки от тях беше изписана една и съща мисъл: *Боже мой, кога позволим на всичко това да се превърне в клише?* Проблемите на днешната младеж вече не бяха нито неделна притурка към вестника, нито новина по радиото, нищо толкова далечно и неосезаемо — бяха се превърнали в едно мръсно, разтреперано момченце, което ни

обясняваше, че в този свят, който ние бяхме съградили с кръв и пот за него, на него не само му е омръзнало да живее, но и дотолкова *не* се страхува да умре, че си мре през ден, всеки ден, та да се посъвземе малко!

В кръчмата се възцари тишина. Никой не можеше и думица да каже, а оня с очите сякаш го разбираше и като че изпитваше някакво горчиво вътрешно задоволство от това, че разбира. И тъкмо когато той понечи да се облекне назад, Калахан наруши мълчанието.

— Ами, бягай тогава — рече той.

Ей така си го изтърси, съвсем невъзмутимо — просто: „Ами бягай тогава“ и толкоз. Думите увиснаха във въздуха и висяха там около десет секунди, докато двамата с малкия се гледаха втренчено в очите.

По челото на малкия избиха капки пот. Бавно, с разтреперани пръсти той бръкна под кожения си елек в джоба на ризата си. С побелели от стискането кокалчета измъкна оттам плосък, лъскав черен калъф, към десетина на пет сантиметра. Без да откъсва поглед от очите на Калахан, момчето го отвори и го вдигна така, че всички да видим лъскавата спринцовка. Дори не си личеше да е използвана — сигурно току-що я беше свил.

Момчето я вдигна на светлината, задържа я така, вперило поглед в голата си бледа ръка без никакви белези, а после се въртна на пети и запрати спринцовката с все калъфа право в грамадната камина. И почти на секундата, щом тя се пръсна на парченца, то метна подире ѝ и целофанен плик с бял прах. Прахът пламна в зелено, а въздухът внезапно бе скован от неподвижност. Оня с очите изглеждаше някак странно поразен — седеше на стола, без да помръдне.

Само след миг Калахан се намери пред бара, тикна на Янсеновото момче израсналата в юмрука му бира и ревна:

— Добре си си дошъл вкъщи, Томи!

И никой в кръчмата не се шашна особено, щом осъзнахме, че от всички нас само Калахан знаеше как всъщност се казва това момче. А после всичките накачулихме малкия и взехме да го бърхтим по раменете. Той даже си поплака малко, накрая му изляхме една бира на главата и не след дълго взе да ни се чини, че в края на краищата веселбата пак се връща.

И точно тогава оня с очите се изправи — и всички в кръчмата, до един, млъкнаха и се обърнаха към него. Звучи доста мелодраматично, но точно така ни подейства. Щом онзи се размърда, веднага се превърна в център на внимание. Беше дълъг, неразумно дълъг — два метра, че и отгоре, и да пукна, ако знам как така не го забелязахме веднага. Беше в черен костюм, който му стоеше по-зле и от „Джолиет спешъл“, пък и обувките му нещо не бяха наред. След малко човек забелязваше, че е надянал лявата обувка на десния си крак и обратно, но това не учуди никого. Беше кльощав, силно загорял, с присвити здраво устни, но беше най-вече очи. Тези очи продължават да ми се явяват насън от време на време и тогава се събуждам плувнал в пот. Приличаха на прозорци към ада, крайно личния, частен ад на човек, изправен срещу неразрешима дилема. Не мигнаха тези очи — дори веднъж.

Той се затътри до бара — и на походката му й имаше нещичко: все едно ходеше с магнитни обувки по някаква странична стена и още не му беше схванал съвсем чалъма. Извади десет нови-новенички доларчета от джоба на якето си — странно място да си държиш парите, слисах се аз — и ги шляпна на бара.

Калахан като че се завърна нейде много отдалеч и пак се шмугна зад тезгяха. Изгледа непознатия от глава до пети и нареди пред него десет чашки. Напълни ги всичките с ръжено уиски, дръпна се мълчаливо назад, прокара едра, червендалеста длан през оредялата си коса и се загледа с клиничен интерес в непознатия.

Мургавият великан гаврътна първата чашка, замъкна се до тебеширената черта и произнесе на английски със странен акцент:

— За моята професия!

След това се върна на бара и повтори процедурата. И така десет пъти. При последната чаша тухлите в камината вече се бяха поразкъртили.

Когато и последното: „За моята професия!“ прокънтя във въздуха, той се обърна и се изправи с лице насреща ни. Напрегнато очакваше някой да му зададе въпрос или да го предизвика. Но никой нищичко не каза.

Извърна се леко, спря, после се врътна обратно и на два пъти си пое дълбоко въздух. Когато проговори, от гласа му ни заболя.

— Професията ми, господа — заговори той с онзи шантав акцент, дете не можех да загрея какъв е, — е разузнавач. Разузнавач на раса, чийто дом се намира на много светлинни години оттук. На много, много светлинни години оттук. — Млъкна и ни зачака да реагираме.

„Е — помислих си аз, — десет уискита и вече стана марсианец. Няма що. Приятно ми е, Попай Моряка.“

Сякаш ни пролича, че всичките си мислим едно и също, защото той ни погледна уморено и рече:

— Господа, за да изпадна в опиянение, ми е нужен доста повече етанол.

Никой и зъб не обели. Той се обърна към Калахан.

— Вие разбирате, че не съм опиянен.

Калахан го огледа с професионално око и накрая отсъди:

— Тцъ. Не си поркан. Поразата да ме поразя, ама изобщо не си поркан.

Непознатият кимна благодарно и продължи да му говори:

— Тук съм от три дни. А след два часа няма да ме има. Свършва ли, отивам си вкъщи. А след като си тръгна, вашата планета ще се изпари. Събрал съм данни, които, след като бъдат асимилирани от моите господари, ще са достатъчни за унищожението на вашия вид. За тях вие ще сте като ракови клетки, заплашващи да заразят всичко, до което се докоснат. Те няма да ви позволят да съществувате. Вие ще бъдете излекувани. Разкайвам се за професията си.

Може би другаде това не бих го повярвал. Но в Кръчмата на Калахан *всичко* е възможно. По дяволите, всичките до един му повярвахме. Еди Бързака пропя „С нещичко да ти помогнем?“ и си питаше съвсем насериозно, без всякакво съмнение. На Бързака това си му личи.

— Безпомощен съм — рече безстрастно грамадният пришълец. — Аз съдържам... устройства... на които не мога да повлияя. И вие... също. Те са записали всички сведения, които съм събрал през тези три дни, а след два часа предварително нагласеният механизъм ще се задейства и ще ги изпрати на господарите.

Погледнах си часовника. Беше единайсет и петнайсет.

— Заключението на господарите е предопределено — продължи той. — Не мога да възпра изпращането на данните. Дори не мога и да се опитам. Контрапрограмиран съм.

— Защо си се хванал с тая работа, като толкова не ти понася? — пожела да разбере Калахан. Без враждебност, без паника. Опитваше се да *разбере* човекът.

— Свикнал съм да се гордея с работата си — отвърна прищълецът. — Аз проправям пътя на господарите. Не бива те да бъдат заплашвани от войнствени видове. Аз вървя пред тях, за да разпозная опасността и да се погрижа да я неутрализирам. Добра професия, смятам. Смятах.

— И кое те накара да си промениш мнението? — попита съчувствено Док Уебстър.

— Това място... Тази кръчма, в която се намираме... тя изобщо не прилича на всичко онова, което видях досега. Навън цари омраза, надпревара, нрави, издигнати в ранга на етика, предразсъдъци, издигнати в ранга на нрави, прищевки, издигнати в ранга на предразсъдъци — всичко онова, от което вече ми е дошло до гуша, класическите симптоми на болестта.

Но тук е друго. Тук, на това място, забелязвам качества, достойнства, които не подозирах, че вашият род притежава, атрибути, които навсякъде из познатата вселена са взаимноизключващи се с онова, което видях тук тази вечер. Хубави неща... които ме карат да болея за вашата кончина. Изпълват ме с болка... О, да можех да се спра! — викна той.

— Не знаех, че сте способни да се обичате!

Сред отекващата неподвижност Калахан рече просто:

— Ами че как, синко. То туй обичта напоследък малко рехавичка си пада, ама го можем, как да не го можем. Че то ще е срамота всичката любов да се изпари яко дим, много ясно. — Той погледна шишето с ръжено уиски, което продължаваше да стиска в ръчището си и разсеяно дръпна една глътка от петдесетина грама. — Някакъв шанс и на тия твои господари да им хрумне същото?

— Никакъв. Дори и на мен все още ми е ясно, че за да не застрашава нищо господарите, вие трябва да бъдете унищожени. Но за първи път от не знам вече колко хиляди години съжалявам, че съм се захванал с тази професия. Боя се, че вече не издържам.

— Няма ли някакъв начин да прецакаш работата?

— Никакъв. Щом съм жив, здрав и в пълно съзнание, тази трансмисия ще се осъществи. Не мога да я спра по своя воля. Нали ви казах — контрапрограмиран съм.

Забелязах как изразът на Ноа Гонсалес омекна и го чух да възкликва:

— Ех, приятел, и твойта хич не е лесна.

Из кръчмата плъзна съчувствено мърморене. Калахан се обади:

— Мъка, мъка, мъка, братче. Хич не ща да съм ти на мястото.

Онзи ни погледна вече съвсем сащисан — сега болката в тия негови ужасни очи бе примесена с объркване. Ситния му подаде още едно, но той като че изобщо не знаеше какво да го прави.

— Господине, вие само ни кажете колко точно ще потрябва — рече Ситния уважително, — и ние ще ви напием до козирката.

Дългучът със звезден загар изстена дълбоко и заотстъпва назад, чак докато се навря в камината. Не обръщаше никакво внимание на пламъците, но пък и те не му обръщаха внимание. Това обаче не учуди никого.

— Ама на вас какво ви става?! — викна той. — Защо не ме унищожите? Глупаци такива, просто ме унищожете — и сте спасени! Аз съм вашият съдия, аз съм вашият съд. И аз ще бъда вашият палач.

— Не си се бутал сам за тая работа — обади се меко Ситния. — Не си виновен ти.

— Но вие нищо не разбирате! Ако не препредам тези данни, господарите ще предположат, че съм бил унищожен и навеки ще заобикалят отдалече тази система! Само равен на господаря или някой, който го превъзхожда, може да преодолее защитата ми — но аз съм този, който я *контролира*. Няма да я задействам. Схващате ли? Няма да задействам защитата си — можете да ме унищожите и да спасите и вас, и вашия род. Няма да ви преча. Убийте ме! — изпищя той.

Последва дълга-предълга пауза — май цяла секунда — две, а после Калахан посочи чашката, която Ситния продължаваше да протяга на пришълеца, и изръмжа:

— По-добре глътни това, приятел. Имаш нужда. Ще ми приказва той за трепане — в мойта кръчма! Я си измий устата с бърбън и се разкарай оттам, че тая камина ми трябва.

— И на мен, и на мен! — развикаха се от всички страни, а онзи, едрият аха-аха щеше да ревне. Народът отново се разбърби, а Еди

Бързака подхвана „Аз искам света да подпаля“ — проява на много лош вкус наистина.

Някои от момчетата замислено се изнесоха и тръгнаха да се прибират, за да съобщят на семействата си новината или да си оправят работите. Ние, останалите, дето си нямахме подобни дертове, се юрнахме да утешаваме пришьлеца. Тъй де, къде ли другаде да ми се иска да бъда точно в Деня на Страшния съд?

Онзи вече си беше седнал, а масата пред него беше отрупана с всевъзможно къркане. Гледаше ни като ранено великанче. И никой от нас не се сещаше откъде да подхване — та първи се обади пак Калахан:

— Абе, приятел, ама ти не си ни казал как се казваш?

Онзи се стресна и се вцепени като ограден стълб — ни мърдаше, ни шаваше. Дълго-дълго стоя така. Лицето му се кривеше ужасно, като че водеше някаква титанична вътрешна битка със себе си. Жилите по врата му се издуха — и то май не където трябва. Док Уебстър си замънка нещо под носа.

После пришьлецът цял посиня, разтрепера се като стоманена жица под напрежение... и изведнъж ахна и се отпусна целият. Разкърши няколко пъти рамене за проба, все едно да се увери, че са си още там, обърна се към Калахан и рече звънко като камбанка:

— Казвам се Майкъл Фин.

Думите му увиснаха във въздуха и висяха дълго-дълго там, а ние стояхме като истукани и не смеехме да шавнем.

И тогава Калахан се ухили от едното ухо до другото и изрева:

— Ама, разбира се! Ами че да бе, много ясно: Мики Фин^[1]! Прощавайте, не ви познах веднага, господин Фин! — възкликна той и припна зад бара. Ръчищата му взеха да бърникат под тезгяха, а когато най-накрая измъкна оттам висока чаша, пълна с тъмна течност, и последните от нас загряха. Припряно сторихме път, а Калахан тропна чашата пред пришьлеца и отстъпи назад с върховна почит и уважение.

Онзи ни огледа — и сега погледът му ни сгръваше и ни караше да се чувстваме горди. Защото всичкото отчаяние, вина, болка, ужас и почти всичката безнадеждност бяха изчезнали от очите му. Сега те си бяха просто очи. Като моите и твоите.

После той вдигна питието, изчака ни и всички пихме с него. А преди и последната чаша да се е опразнила, челото му се тресна о масата като да бе същинска наковалня, та ни се наложи да го вдигнем и да го замъкнем в задната стаичка, където Калахан е турил една кушетка — пък, нали разбирате, тоя си беше бая *тежичък*.

И захърка така, че чак пушек се вдигна.

[1] Мики Фин (жарг.) — безалкохолно питие, „подсилено“ с твърд алкохол, което обикновено пробутват на някого на майтап. — Б.пр. ↑

ПЪТЕШЕСТВЕНИКЪТ ВЪВ ВРЕМЕТО

Разбира се, трябваше да го очакваме. Предполагам, че хората от Кръчмата на Калахан четат вестници също като другите хора, а три дни по-рано бяха нападнали една дискотека на Йерихонската бариера. Но знам ли как, когато то ни сполетя, никой от нас не бе подготвен.

Е, откъде да ти знаем? Не че Кръчмата на Калахан е толкова изолирана от света, че изобщо да не очакваш да те сполети нещо подобно. Бог знае, че повечето световни несгоди, и стари, и нови, рано или късно влизат през вратата на Калахан — но обикновено стискат в юмрука си еднодоларова банкнота, а не револвер четирийсет и пет калибър. Освен това той беше един такъв фъстък...

И за капак на всичко беше Лафторник.

Лафторник е ежеседмична атракция при Калахан — ако това е точната дума в случая. За хора, попаднали за първи път в кръчмата във вторник вечерта, е известно, че са побягвали с писъци в нощта, зарязвайки след себе си пълни халби бира в устрема си да се намерят някъде другаде час по-скоро. Нали разбирате, значи идва неделя, и после понеделник, и после Лафторник. А в този ден момчетата започват да се събират към седем и половина и след известно време хората престават да се подпичкват с бирите, почват да редят халбите, а Еди Бързака става от очуканото си пиано и се захваща да събира масите. Всеки почва да подхвърля небрежно шегички за класиране — на Лафторник е важно да се класираш. Тук-там може да се чуе как новаците се загряват по двойки и до ушите ти стигат първите пъшкания.

— Ей, Фогърти, чувам, че Стейси Кич бил се сгодявал за едно и също момиче три пъти. Но когато големият ден най-после идвал, тя все решавала, че не може да го понася.

— Разправяй ми.

— Хлъц. И после покойният Хари Труман, самият той, я посъветвал. Рекъл й: „Мойто момиче, като не можеш да траеш Кича, стига си се кичила!“

Нови три-четири чаши трясват камината.

Разбира се, истинската редовна клиентела, старите кучета, просто си седят, пият си бирата и си пазят остроумието. Те добавят много малко към купчината счупени стъкла, която расне в камината — макар че като рече някой от тях да вдигне тост, ги къдрят едни цветисти...

Някъде към единайсет Док Уебстър влиза с патешка походка, след като си е направил обиколките, и кръчмата притихва. Док се оставя да му свалят връхната дреха и чантата, грабва от Калахан халба, пълна с бира „Питър Доусън“ и заема мястото си начело на събраните маси като лайнер, навлизащ в пристанище. После сплита пръсти връз търбуха си и се обръща към групата:

— Каква е темата?

В този момент съдбата на вечерта увисва на косъм. Темата може да излезе добра, а може и да не излезе — и единственият начин да ви го обясня е чрез пример:

— Бързак — обръща се Калахан към Еди, — к'во шъ ка'йш да ни изсвириш нещо вдъхновяващо?

— Това би задало тон на проблема — казва Док Уебстър и ето сигнал за битката.

— Пак старата песен — идва бързият контраудар на Щайниц Ситния, а отдясно на него Макгонигъл Разреденото изсумтява.

— Не съм си изпял песента още! — жалва се той и Томи Янсен го съветва да си почине. А докато Калахан каже: „Това тук да не ви е мюзикхол, това е кръчма“, вече е отишло, та се не видяло. След като веднъж посочат темата, тя започва да се върти по часовниковата стрелка от Док Уебстър нататък, и дойде ли редът, не можеш да изръсиш някоя простотия, изгаряш. Към един часа сутринта обикновено се е стигнало до люта надпревара между истинските професионалисти и всички те остро съзнават, че на всеки, който все още е в класацията, на затваряне му се опрощава сметката за вечерта. Да се пие яко на Лафторник се е превърнало във въпрос на чест — да се покажеш колко си уверен в себе си. Когато за пръв път го забелязах и попитах Калахан на кого му е хрумнала първо идеята за Лафторника, той ми рече, че не си спомнял. Хитрец е тоя Калахан.

Конкретно тази нощ бе погълнала ужасно много алкохол и направо адски много духовна крепкост. Темата беше една от ония

природно богати теми, които могат да се доят с часове: „Електрически ток“.

Белята се почна към един и петнайсет.

Вечерта се бе получила опустошителна и на този етап надпреварата се бе свела до Док, Ноа Гонсалес и мен. Аз съвсем определено се чувствах в стихията си.

— Имам чувството, че много въртим и сучем жицата — отбеляза Док и прати няколко унции скоч отвъд ангелската си усмивка.

— Направо ни галванизира бе, Док — мръднахме вече! — веднага се обади Ноа.

— Гръмна ни бушоните! — съгласих се въодушевено аз.

Док се нацупи — не кой знае какъв подвиг, като се има предвид с какъв материал му се налагаше да работи, и ме изгледа на кръв.

— Защо смъкваш напрежението на това състезание с този жаргон? Не си прав, да знаеш, като си толкоз променлив в стила! — издекламира той.

— О, знам ли — намеси се Док, — но на мене си ми прозвуча, такова, съвсем точно... Не го е рекъл току-така! Има си заряд в тия думички.

— Виждаш ли, Док? — рекох аз отчаяно. Започвах вече да усещам напрежението. — Ние с Ноа дадохме на късо!

Но Док Уебстър не гледаше мен. Дори към мен не гледаше. Бе втренчил неподвижен поглед над дясното рамо на Ноа.

— С голямо съжаление ви информирам — рече той най-накрая, — че онова, което държи господинът на бара, не е гръмоотвод.

Около трийсет глави мигом се извърнаха нататък. Ама то какво ли друго да очакваш, на бара бе застанал някакъв тип с револвер четирийсет и пети калибър в ръка, а Калахан се бе втренчил спокойно в онзи му край, дето нанася телесни повреди. В огромния си мазолест юмрук му протягаше солница.

— Това за какво ти е? — тросна се онзи с патлака.

— Може да искаш да си посолиш това чудо, синко. Щото след малко ще го гризнеш.

Сега тук един посредствен бандюга би реагирал на подобна реплика, като поразмаха малко патлака и дори уцели някоя и друга

бутилка зад бара. Нашичкият просто започна да изглежда още по-разстроен.

То като стана дума, той хич и не приличаше на бандюга. Аз бих го сбъркал със застрахователен агент, на който не му върви. Беше дребен, слабичък и оплешивял, а очилата му със златни рамки стискаха с ожесточение носа му. Чертите му бяха напълно безлични — карикатура на отчаянието от Уолтър Мити, та не можах да се удържа да не ми мине през ума, че някои от най-забележителните ни убийци са изглеждали като типажи на Уолтър Мити.

После видях как на пианото Еди Бързака приплъзва ръка към ботуша си за малкия револвер, който си носи там за спешни случаи и се помъчих да си спомня дали съм си изплатил вноските за застраховката. Мършавият бандит срещна погледа на Калахан, стиснал твърдо като скала гаубицата. Калахан се усмихна.

— Искаш ли и едно питие, че да преглъщаш по-лесно? — попита той.

На онзи с патлака изведнъж цялата решителност му се изпари. Той спусна дулото и се огледа като в мъгла. Калахан му посочи камината и типът благодарно кимна. Револверът описа мързелива дъга и се приземи върху купчината стъкло със звук, който наподобяваше дрънчащи в джоб монети.

Можеше и да си помислите, че револверът е строшил прозореца и отвън е нахлула буря, но това „ууух“ всъщност бе просто шумът от едновременната въздишка на близо две дузини народ. Ръката на Еди Бързака се приплъзна обратно нагоре по крака му, а Калахан рече тихо:

— Забрави наздравицата, приятел.

Очаквах, че това ще обърка човека, но той като че поназнайваше *нещичко* за Кръчмата на Калахан, защото в края на краищата просто кимна и вдигна наздравица.

— За прогреса!

Виждах как хората нагоре и надолу по целия бар гадаят, но никой не си отвори чекмеджето. Изчакахме да видим дали на пича му се иска да ни разкаже какви точно са му оплакванията от прогреса, а когато вие разберете защо, значи вече доста сте напреднали с проумяването на това що за място е Кръчмата на Калахан. Убеден съм, че навсякъде другаде хората биха решили, че някой си, дете току-що е размахвал оръжие наляво-надясно, им дължи обяснение, ако не и няколко зъба.

Ние просто си стояхме, гледахме си нехайно и се надявахме човечецът да си го каже.

И той си го каза.

— Искам да кажа, прогресът е нещо, което няма ни жал, ни цел. Просто си върви и толкоз. Предъвква всичко, което някога си познавал, и изплюва неща, които не можеш да проумееш, а единствената ценност, която, изглежда, признава, е да докара на неколцина души сума ти пари. Какво, по дяволите, всъщност е чувството за прогрес?

— Пази те да не прашасаш — заяви Джо Мейзър Хлъзгавия най-сериозно. Джо, както знаете, си има две жени и по него няма и грам прах — гаранция ви давам.

— Предполагам, че си прав — отвърна крадецът с вид на чиновник, — но в момента мъничко прах би ми дошъл доста добре. Бях затънал в него до кръста години наред и представа си нямах колко съм добре.

— Е, вземи това, та да го поразкараш — рече му Калахан и му протегна един джин с джин. Докато му го подаваше, иззад бара се показва и другата му ръка с рязан пистолет в нея. — Проклет да съм! — излъга Калахан, щом го забеляза за пръв път. — Забравих, че държа това. — Той отново го остави зад бара и оплешивяващият бандит преглътна.

— А сега, братко, дръпни си един стол, кажи ни как се казваш и дали проблемите ти са такива, за каквито никога не съм чувал, но първо ми кажи к'во пиеш.

— „И. У. Харпър“^[1].

— Радвам се да се запознаем, господин Харпуууууф! — възкликна Док Уебстър, а последната удължена сричка бе причинена от „лодките“ на Макгонигъл Разреденото, които се стовариха тежко върху пръстите на крака на Док. Бързо действа това Разреденото.

— Казвам се Хауптман — представи се човечецът и пое чашата. — Томас Хауптман. Аз съм... — той отпи продължителна глътка. — Искам да кажа, бях свещеник.

— А после Господ взе, че умря, и сега с какво, по дяволите, да се занимаваш, това ли е? — попита Разреденото с истинско съчувствие в гласа.

— Нещо такова — съгласи се Хауптман. — Той умря от малария в една малка воняща килия в едно малко вонящо градче в една малка

воняща бананова република, наречена Пасала, а името му беше Мери — ледените кубчета изщракаха в зъбите му.

— Жена ти? — попита след малко Калахан.

— Да. Жена ми. Никой вече не умира от малария, знаете ли това? Искам да кажа, ликвидирали са я преди години още.

— Как така е станало? — попита внимателно Док и докато Калахан пълнеше наново всички чаши, пътешественикът във времето ни разказа историята си.

— Ние с Мери — заразказва той, — си имахме една специална игра, на която си играехме. О, всички двойки си играят на същото, предполагам, но ние си знаехме, че играем и никога не се лъжехме един друг.

Нали разбирате, както без съмнение мнозина от вас добре знаят, често е трудно за един мъж и една жена да се разберат (съдържана демонстрация на сърдечно съгласие сред публиката)... дори и за един свещеник и жена му. Почти всеки даден курс на действие би имал две страни: тя иска да прекара неделата в пътешествие из провинцията, а той иска да я прекара в гледане на футболисти, които продават ножчета за бръснене.

И как се разрешава тази дилема? Много често — с театро в десет картини. Тя трескаво се превъзнася по радостите на пътуването из провинцията и направо изпада в екстаз, докато описва сърцераздирателната красота на това да караш тази година по шосе 25А. Той на свой ред подбелва очи и кърши ръце, докато се опитва да предаде чрез напълно неадекватен речник от думи и жестове колко решително значение има тъкмо този мач и за историята на футбола, и за Великата схема на нещата.

Победителят в замяна на Оскар получава това, че става неговото/нейното.

Това е една доста разумна система, която се основава на теорията, че кулминацията на твоето представление е функция на това доколко важна е за тебе целта. Ако се усетиш, че те надиграват, осъзнаваш колко важно е за партньора ти това нещо и кандисваш.

И точно тук идва липсата на измама — ако не драпаш само за победа (освен ако, както става в редки случаи, тъкмо това не ти е

задачката) и си признаеш, че са те надминали.

Тъкмо затова, когато Мери въввлече в спора и Бога — много нечестен и краен гамбит за една жена на свещеник — аз се предадох и се съгласих да прекарам отпуската си на гости при сестра й Корин.

Бях се отказал от енория в Сейвил, недалеч оттук. Честно казано, на нас, двамата с Мери, Лонг Айлънд съвсем ни беше дошъл до гуша. Дори не крояхме никакви планове: имахме намерение да изкараме един месец отпуска, първата ни от няколко години насам, и тогава да решаваме къде да се установим. На мен ми се щеше да прекарам този месец с приятели в Боулдър, Колорадо, а Мери искаше да гостува на сестра си в една малка и оплута от мухи бананова република на име Пасала. Корин беше медицинска сестра от Корпуса на мира и не се бяха виждали седем-осем години.

Както казах, когато жената на един свещеник почне да му разправя за мисионерско усърдие, точно тогава е моментът да капитулираш. Сбогувахме се с моя наследник, преподобния Дейвис, обещахме да му изпратим нов адрес, веднага щом се сдобием с такъв и потеглихме през зимата на 1963-а.

Разделихме пътуването между обсъждане на все по-неприятните неща, които ставаха на едно място, наречено Виетнам, и спорове за това дали най-накрая да се заселим на Западното крайбрежие или на Източното. Изпълнението и на двамата ни беше неуверено и неубедително и оставихме въпроса нерешен.

Когато видях Корин за първи път, бях ужасно поразен от това доколко двете сестри не си приличаха. Докато косата на Мери бе в наситенокестеняв, почти шоколадов цвят, тази на Корин съвсем определено беше яркочервена. Там, където чертите на Мери бяха заоблени, на Корин бяха квадратни, с изявени скули. Там, където Мери беше дребничка и мекичка, Корин беше висока и жилава. И двете бяха много, много красиви, но единствената им обща черта бе дълбоката вяра, която нямаше нищо общо с наследствеността и много добре пасваше както на пламенната целеустременост на Корин, така и на спокойната увереност на Мери.

Пасала се оказа идеален оперетен типаж централноамериканска държава под властта на един дребен тиранин на име Де Вилега. Болницата, където работеше Корин, се намиреше на „Плаза дел Палацио“, точно срещу двореца, на който беше кръстен площадът. Де

Вилега си беше построил огромен мавзолей — имитация на замък, от който да управлява, горе-долу по същото време, когато бе построена и болницата и кажи-речи със същите източници на финансиране. Нали разбирате, Пасала изнася царевица, захарна тръстика, порядъчно количество махагон... и петрол.

Докато Корин ни водеше от пристанището покрай двореца, аз направих забележка за броя на тежковъоръжените *guardias*, на групички по пет, всяка групичка — със свой *comissario*, които бяха завардили всички входове към огромната каменна постройка, с пушки в бойна готовност. Коринни обясни, че в северните планини се мъти революция под водачеството на някакъв мъж на име Миранда, който с абсурдна неизбежност си беше лепнал прякора Ел Супремо. Ние двамата с Мери, щом чухме и това последно клише, се побъркахме от смях и настояхме да ни бъде показан някой, който си прави сиестата.

Без да се усмихне, Корин ни заведе зад болницата — там четири теглени от мулета каруци бяха пълни с фигури в цвят хаки, правещи си сиеста, която никога не свършва.

— Не можеш да се справиш с проблемите на Пасала само като смениш канала, Том — сериозно ми каза тя и ужасът ми бе заменен едновременно и от вълна на чувство за вина, и от мечтателна картина върху клепачите ми — Боулдър през пролетта, което, естествено, ме накара да се почувствам още по-виновен.

Вечеряхме в едно мизерно подобие на кафене, но храната беше поносима, а музиката — доста добра. Като се има предвид, че двете жени не се бяха виждали от години, не е за учудване, че разговорът течеше свободно. И все завръщаше към Ел Супремо.

— Чувала съм да казват, че каузата му била справедлива — рече ни Корин, докато си пиехме кафето, — и без съмнение не бих могла да го оспоря. Но болницата е пълна със страничните продукти на неговата кауза и на мен вече ми се повръща от революция. А откакто Де Вилега нареди да разстрелят брата на Миранда, стана дори още по-зле.

— Мили Боже! До това пък как се стигна? — възкликнах.

— Пабло Миранда беше собственик на това кафене и никога не е имал нищо общо с революцията. Всъщност сума ти войнствени типове си пиеха в една много по-долна дупка на другия край на града, вместо да притесняват Пабло с присъствието си. Но след като Ел Супремо

гръмна арсенала, Де Вилега направо откачи. Цял отряд guardias нахлу през вратата и накълца Пабло на парчета.

Оттогава нещата се развиват все по-шеметно. Хората се боят да пътуват нощем, а главорезите на Де Вилега обикалят на две смени. Носят се слухове, че внасял камиони, оръдия и муниции от Щатите с цел експедиция за прочистване на планините, а американското посолство стиска уста и си трае.

— Що за управник е Де Вилега? — попита Мери.

— О, абсолютен крадец. Обира пеоните до шушка, изстиска ги докрай и съм убеден, че страната щеше да е много по-добре, ако изобщо не се беше раждал. Но и за Ел Супремо се носят противоречиви слухове: някои разправят, че и той си паднал малко нещо касапин. И естествено е комунист, макар че само Господ знае какво означава това в днешно време в Централна Америка.

Понечих да отговоря и тогава чухме трясък, който буквално ни разцепи тъпанчетата. Идеше отвън. Чашите затанцуваха по масите, започнаха да се пръскат и настана същински пандемониум. Трима мъже издрапаха до вратата да проверят какво е станало. Щом стигнаха прага, лавна картечница и издуха и тримата обратно в кафенето. Те се проснаха на пода, а Мери запищя.

— Том! — Корин надвика шумотевицата от изстрелите и врявата на паникьосаните хора. — *Трябва да се доберем до болницата!*

— Как ще излезем? — креснах в отговор, станах и вдигнах Мери от стола.

— Оттук.

Корин ни поведе бързо през бръцолевещата тълпа към един заден изход, пред който се бяха стълпили сума ти хора, твърде уплашени, че да проврат глави през вратата. Корин просто излезе навън в нощта. Погледнах Мери, тя също ме погледна ведро и двамата я последвахме.

Нямаше внезапни залпове. Революционерите всъщност не се интересуваха от никой вътре в кафето, те просто стреляха по всичко, дето мърда по площада.

Докато помагах на Мери да се промъква през тъмните улички подир Корин, се опитах да си спомня обратния път към болницата, но не можех да се сетя как бе разположен задният вход на кафенето по

отношение на вратата, през която влязохме. Ала ми се струваше, че ще ни се наложи да прекосим площада.

Подвикнах на Корин и тя се спря. Щом се приближих до нея, отляво отекна оръжеен залп, който завърши със задавено гъргорене.

— Като имаме предвид онова, което ни каза за ненадминатия чар на Миранда — рекох ѝ аз толкова тихо, колкото ми позволяваше надигащият се в учестено темпо гръден кош, — не е ли по-добре да ви заведе в американското посолство, дами? То е построено като същински форт. Освен това се намираше от тази страна на площада.

— На болницата не ѝ достига персонал, Том — бе всичко, което Корин ми каза в отговор: нито лицето ѝ трепна, нито направи какъвто и да било жест. Знаех си, че никога не бих могъл да дам такова представление, ако ще и цял живот да се пъна. Щом тя се въртна на пети и продължи да върви, двамата с Мери си разменихме продължителен поглед.

— А тя е пълен аматьор — рекох аз и тъжно поклатих глава.

— Навремето двете заедно ходехме на летни курсове — рече Мери и последвахме заглъхващите стъпки на Корин.

Прекосяването на площада се оказа по-трудно от жонглиране с отровни стрели. Малцината, които стреляха по нас, бяха отчайващи мерачи. Когато стана нужно да се прекосява открито пространство, боят в по-голямата си част се бе съсредоточил около самия дворец. И двете страни, общо взето, бяха твърде ангажирани, че да хабят здрави куршуми за трима цивилни, тичащи в обратна посока. Но щом стигнахме болницата, погледнах през рамо и забелязах камионите, които прииждаха иззад ъгъла на сградата и влизаха в двореца. Мъкнеха подире си оръдие. Докато търчахме по белите коридори към спешното отделение, чух първите сведения, и после нищо...

Артилерията, осигурена от Държавния департамент на САЩ, гръмна точно три залпа. В този момент, както научихме по-късно, на балкона бе излязъл някакъв брадат, бе огледал труповете по площада и бе метнал нещо долу на отъпканата морава. Било главата на Де Вилега. Ориентирайки се в политическия климат с похвална скорост, униформените канонири креснали нестройно „ура“ и революцията свършила.

Но не и за нас. Осакатените и ранените, които продължиха да ни носят цяла нощ, за първи път ме накараха наистина да проумея думите

кошмар наяве, а щом не сте прекарали два часа в събиране на случайни крайници и органи за изхвърляне, ще съм ви благодарен, ако и вие не използвате тези думи. Доста наивно бях предположил, че най-лошото ще е минало, когато битката свърши, но краят ѝ се оказа просто сигнал за изнасилванията, оплячкосването и уреждането на стари, престари сметки — а това си беше много по-грозно. Опитах се да накарам Мери да поспи някой и друг час, и тя мен — също, и макар и да изиграхме театро на живота си, никой от нас не се призна за победен.

Беше към три следобед на другия ден, когато чух писъка. Оставих един от rurales на Де Вилега да си дозашие ръката сам и се втурнах в претъпканата зала към операционната, където Мери и Корин бяха прекарали последните тринайсет часа. Писъкът като че идваше оттам...

Оттам идваше... Щом се втурнах през вратата, видях първо Мери в безличната здрава хватка на най-едрия мъж, който бях виждал през живота си. После видях Корин да се бори с един революционер с широки рамене, който душеше униформен пациент на операционната маса. Кръстосаните през гърдите му патрондаши ту се надигаха, ту се спускаха. Докато душеше, като че искаше в това да има още нещо освен стискане с пръсти. Изобщо не забелязваше млатещите го юмруци на Корин.

Без съмнение тя бе по-силна от мен — аз не си губих времето да дърпам лудия за рамото. Грабнах най-близкия тежък предмет, доколкото се сещам, кана за вода, и го стоварих върху тила му с всичка сила. Той въздъхна и се свлече, а аз се обърнах към великана, който беше стиснал Мери.

— Не биваше да го правите, сеньор — заяви той с плътен, тих глас. — Човекът на леглото веднъж се държа неучтиво с жената на Педро. Крайно неучтиво.

— Веднага се измитай от тази стая! — кресна Корин с най-добрия си фелдфебелски тон, разтреперана от гняв.

Едрият тъжно поклати глава.

— Не се страхувам, сеньорита — прокънтя гласът му. Ръце като лопати се склучиха около бицепса на Мери, а тя дори не беше и гъкнала, откакто нахлух. — Сеньор — обърна се към мен великанът, — моля ви, пуснете тази кана, или ще съм принуден да проявя малка

неучтивост към жена ви. — Зяпнах. — А, разбрахте ли? Знам кой сте вие и не бих искал да се държа неучтиво с жената на Божи човек.

Горилата на пода се размърда и бабанкото въздъхна.

— Боя се, че с вас всичко е свършено, падре. Педро е крайно неразумен, когато по негово мнение предизвикват честта му. Вие го ударихте в гръб.

Корин изръмжа и се нахвърли върху му, след нея и аз. Дори заедно не можахме да помръднем нито него, нито желязната му хватка, но му създавахме твърде много работа, че да успее да стори зло на Мери, а според мен дори и бихме могли да го надвием. Но изведнъж нещо голямо и тежко се стовари в левия ми бъбрек. Строболих се на пода, охкайки от болка. През мъглата видях Педро. Сплъстената му коса отстрани бе подгизнала от кръв — прескочи ме и посегна към Мери, и душицата ми угасна в гърдите.

После ушите ми писнаха от изстрел. Извъртях се на пода и видях в рамката на вратата висок мъж с набол мустак. В ръката си държеше пистолет, от чието дуло се виеше дим. Бе облечен в безформената униформа на планинците в цвят хаки, а в усмивката, с която ни огледа всички, имаше небрежна арогантност.

Зад мен се чу „туп“ — тялото се бе стоварило на пода. Полусляп от болка, аз се опитах да се претърколя отново и видях, че изстрелът е отнесъл черепа на Педро.

— Така е при военно положение — заяви с жлъчно веселие човекът на вратата. — Човек се пристрастява.

Най-накрая успях да се надигна и се подпрях на голяма бутилка с кислород.

— Кой сте вие? — едва-едва попитах.

Стройният, мустакат мъж ми се поклони ниско.

— Позволете да ви се представя, падре. Аз съм Ел Супремо е Илустрисимо сеньор Мануел Концепсион де Миранда, сегашният ръководител на тази република. Вие на свой ред сте преподобният Хауптман и трябва да предположа, че тази очарователна дама тук — пусни я, Диего! — е вашата съпруга Мери.

Отличният му английски говореше за необикновена степен на образование, а стойката му си беше заучена претенция за благородство. Започнах да вярвам, че ние тримата може и да оцелеем този следобед — за пръв път от часове (както ми се струваше).

— Как така всички ни знаете кои сме? — попитах. — Ние пристигнахме едва вчера и според мен надали сме разговаряли с повече от шепа пасалци. И все пак онова чудовище там ни позна... а съм убеден, че него бих запомнил.

— Знам всичко за пристиганията и заминаванията на всички американски граждани в Пасала — рече той лукаво. — Вашата страна за мен бе източник на много неудобства, а аз съм перфекционист, както и моите заместници. Диего е единият от тях. Другият беше Педро. Не мога да търпя заместник, който си губи главата. — Той прибра оръжието в кобура си и влезе в стаята, а аз с помощта на Мери се вдигнах на крака. Притиснахме се един в друг. Тресеше я.

Ел Супремо се огледа и не успя да намери къде да седне. Той се приближи до операционната маса, бутна съвсем небрежно ранения, изпаднал в несвяст войник на коравия под, седна и заклати крака.

Корин му се нахвърли, но преди да е изминала и три крачки, великанът Диего я пресече и просто я вдигна от пода. Тя замаха с юмруци към лицето му, но той като че изобщо не забеляза. Корин се разрида от яд.

— Диего — ухили се Миранда, — тъй като, като че ли, не е възможно да си доволен, без да държиш жена в ръцете си, защо не отведеш младата дама в моите покои и не я задържиш там, докато дойда, а?

И двамата с Мери нададохме викове.

— Приятели мои — рече Миранда, като продължаваше да се хили, — това е просто проява на справедливост. Имах жена, Роса, и тя бе моето сърце и душа. Снощи я уби американски шрапнел. Заради вашата страна аз вече нямам жена. Струва ми се съвсем честно Америка да ми даде жена. Предпочитам неомъжена жена и според мен сестрата на съпругата на свещеник няма да ме разочарова. — Той се разсмя, весел смях, който смрази кръвта ми.

— Така е с военното положение — чух се да казвам. — То подбира.

— Обяснете! — лавна Ел Супремо.

— Според мен мъжът на пода бе застрелян заради опит за изнасилване — казах тихо.

— Падре — рече ми високият революционер и отново извади автомата, — при липсата на законна конституция на Пасала трябва сам

да се справям по най-добрия начин. Случайно мога да действам нелогично, както в случая, и осъждам вас и жена ви на десет години затвор за нарушаване на покоя.

Но *ето* какво ще научите за военното положение: то върши работа.

Следващите двадесет минути ми бяха последните двадесет свободни минути за десет години занаят и последните свободни минути от живота на Мери, но не съм запомнил и една от тях. Ел Супремо ни подкара с пушки през площада към двореца, прекара ни надолу по многобройни стълбища чак до най-долния от трите подземни етажа, където бяха тъмниците. Там лично ни заключи в каменна килия — три на пет метра — и си тръгна.

В тази килия прекарахме девет години, за които изобщо не ми се говори. След смъртта на Мери останах сам вътре още единайсет месеца и не ми се и мисли за това време. Ще кажа само, че през първите седмици благодарях на Господа, че е дал на Миранда онази искрица човечност, която го накара да ни сложи и двамата с Мери в една и съща килия... но скоро, когато започнах да прозирам колко тънки и ужасни са били истинските му намерения, започнах да го кълна с черна омраза. Десет години вътре в каменен куб, без отопление, без вентилация и с кофа за тоалетна могат да причинят много на един брак, и това, че двамата с Мери оцеляхме толкова дълго, се дължеше, уверявам ви, единствено на силата на нейния характер. И дори и тя не можа да ме възпре да не изгубя вярата си в Бога...

Свещеникът млъкна и се втренчи в чашата си, сякаш вътре разчиташе някаква странна и ужасна тайна, в която не можеше да повярва. Пълна неподвижност. В камината не танцуваха пламъци. Улових погледа на Док Уебстър — той като че изневиделица бе паднал тук кой знае откъде.

— Какво стана с Корин? — попита дрезгаво той.

Хауптман остави рязко чашата си и ни огледа с безразличие.

— Казаха ми, че умряла същата нощ — изрече той с небрежен тон — и се надявам да е вярно. Миранда беше... животно.

— Не можеше ли американското посолство да направи нещо и да ви измъкне оттам? — попита бързо Разреденото и забелязах как

Калахан кимна одобрително.

— Американското посолство и понятие си нямаше за това, че сме затворени, а и без това не му пукаше. Ако изобщо някой знаеше за присъствието ни в Пасала, то сигурно е предположил, че са ни убили по време на въстанието и без съмнение е пуснал огромна въздишка, когато е разбрал, че няма на кого да праща съболезнования — сега думите му се сипеха като картечни куршуми.

Бяхме записани в протоколите на затвора като „Идалго, Томазо и Мария, подривни елементи“. Това беше съвсем достатъчно за Държавния департамент, ако изобщо направеха проверка. Ел Супремо си беше жива подигравка за Съединените щати и когато две години по-късно го убиха, марионетните президенти, които те инсталираха, бяха твърде заети с това да забавляват представителите на американските петролни компании, че да си правят труда да инспектират дворцовите зандани. Единственият човек, с когото се виждахме през тези девет години, беше вечно пияният надзирател, който ни носеше онази храна, предназначена за нас, която не изяждаше сам. И сега щях да съм там, ако не... когато Мери умря... те... — гласът му секна, той се овладя наново и продължи. — Някой забелязал да изнасят тялото ѝ за погребение и му станало любопитно как така Мария Идалго прилича на американка. Мина цяла година, докато ме освободят, поради, чакайте как беше, „политически усложнения от изключително деликатен характер в Близкия изток“, май така ми казаха... мили Боже, току-що разбрах какво са имали предвид! Навремето ми прозвуча налудничаво и оттогава не се бях замислял над това. — Той се засмя горчиво. — Е, какво ли знаете вие? Както и да е, през последните ми няколко месеца там ми даваха храна от Червения кръст и одеяло, така че всичко си беше екстра. Оказа се, че през четири килии от мен имало някакъв човек от Балтимор, от персонала на болницата — и него освободиха. Ако Мери не бе умряла, и двамата още да сме си там. — Свещеникът отново се разсмя, пресуши остатъка от джина с джин и смръщи лице. — Вечно тя ме измъкваше, като се вкарам в бяля.

Пред него се появи нов джин. Той го пресуши шумно.

— Знаете ли — продължи с опасна писклива нотка в гласа, — през всички тези девет години от онази мръсна килийка към небето не престанаха да летят молитви. През първите три години се молихме някой да ликвидира Ел Супремо. През следващите три години

приблизително Мери постоянно се молеше вярата ми в Бога да се върне. После близо година аз се молах на знам ли на кого Мери да оживее. А след като маларията я отнесе, си прекарвах времето в молитви към всеки, който би ме чул, да ми се даде възможност да убия Ел Супремо със собствените си ръце.

Искам да кажа, не е ли това ирония? Всичките тия молитви — и поне една мъничко добро да бе направила. Ел Супремо през цялото време си е бил мъртъв, аз никога не си върнах вярата, а Мери... — Гласът му секна, а после той започна да се смее тихичко: смях, който ставаше все по-пронизителен и по-пронизителен и накрая чашата избухна в ръката му.

После той просто седеше и гледаше окървавената си ръка, докато най-сетне Док Уебстър се приближи и внимателно измъкна чашата от нея.

— Е, поне тая пущина беше дезинфекцирана — изсумтя той. — Никога не го прави тоя номер с празна чаша. — Някой домъкна опърпаната му лекарска чанта и той започна да превързва дланта.

А през това време всички в кръчмата бяха започнали да проявяват небивал интерес — кой към тавана, кой към пода. Някак си ни се струваше, че нищо умно не би могло да се каже, а постепенно ставаше все по-необходимо някой да каже *нещо*.

Каза го Калахан.

— Отче — прокълтя гласът му и той затъкна палец в колана си, — това е наистина много тъжна история. Мнозина са ми изплаквали мъките си и, да ти кажа, и по-лошо съм чувал. Но онова, което искам да ми обясниш, е по кой начин, ако ме разбираш, *по дяволите*, всичкото това те е докарало в кръчмата ми с оная ютия в ръка?

В гласа му имаше стомана. Свещеникът рязко вдигна очи и агонията по лицето му се смени с чувство за вина. „Браво, Калахан“ — помислих си аз.

Нали разбирате — аз знаех онова, което проповедникът не можеше да знае: че когато в гласа на Калахан има гняв, той просто разиграва театро, защото когато Калахан е подобаващо и истински ядосан, хич не си прави труда да приказва.

Известно време дребничкият свещеник се мъчи да налучка думите.

— Нали разбирате — каза той най-накрая, щом Док привърши с превръзката, — това бяха цели десет години. Десет години. Не... не знам дали ме разбирате какво искам да ви кажа. Знаем, че са изминали две години от смъртта на Мери, но не е само това. Нали ме разбирате, толкова дълго време тя бе единственото нещо, което познавах, а сега вече нищичко не знам.

Трябва да знаете, че през цялото това време не сме видели ни вестник, ни списание, ни телевизия, и радио даже не сме слушали. Нямахме абсолютно никаква връзка с външния свят. По-изолирани двама души не биха могли да бъдат.

— По дяволите — обади се Томи Янсен, — това ми звучи така, като че веднъж завинаги би ми избило бръмбарите от главата.

Аз се бях сетил за един разказ на Теодор Стърджън, озаглавен „А сега — новините“, и един вид се съгласих с Томи, което иде да покаже колко внимателно съм прочел разказа.

— Да ти избие бръмбарите от главата ли?! — избухна Хауптман.

— Виж сега, много добре разбираш какво иска да ти каже момчето — намеси се Разреденото. — Никой не твърди, че тези години не се били кошмарни за тебе, но, нали разбираш, на твоето място ние не бихме се сетили какво да пишем на майка си. Пропуснал си много смут и много кофти моменти и беди и може би поне в това отношение си бил по-добре от нас. Знаем, че повечето от нас тук сигурно са си мечтали да могат да се махнат от всичко за дълго време — а ти си го направил. Че кое й е лошото на изолацията?

— Нищо само по себе си — отвърна тихо Хауптман. — Ето какъв ми е проблемът: светът няма тебе да чака. Махаш се за малко по-дълго време, ама, братче, светът си продължава нататък и без тебе.

— Като че ли — обади се бавно Калахан — започвам да разбирам какво искаш да ни кажеш.

— Хич не си и започнал даже — тросна се Хауптман. — Не можеш. Много близо си до всичко. За десет години целият свят се обръща с краката нагоре, но и ти се обръщаш с краката нагоре заедно с него, тъй че на тебе ти се струва, че си е съвсем наред. Всичко става за дни, седмици, месеци и повечето хора умеят да се приспособяват със съответната скорост. Но аз нищичко не знам за този свят — не съм живял с него.

Нека ви дам на всички вас, добри хора, един урок по история.

Човекът стана, приближи се до бара и протегна ръка. Калахан сложи в нея чаша джин. Обърна се с лице към всички ни, отпи продължителна глътка и педантично прочисти гърло.

— Ние с Мери заминахме за Пасала през февруари 1963 г. — рече той. — Тогава имах възможност да подкрепям собствените си спомени със справки от „Ню Йорк Таймс“ и някои от тях могат да ви се сторят интересни.

Например в деня на нашето заминаване от началото на ангажирането на САЩ с вьетнамската война бяха убити общо трийсет и трима американци. Не че някой го знаеше — чак няколко дни след като заминахме, изследователският екип на сенатор Мансфийлд публикува предупреждение, че Виетнам се превръща в „американска война, която не може да бъде оправдана от настоящите интереси на сигурността на САЩ в тази област“. Ами че то това забравено от Бога място ни струваше цели четири милиона долара годишно!

Разбира се, генерал О’Донъл отговори на другия ден, че всички тези бойни пилоти били „съветници“, изпратени да обучават вьетнамците, а не сами да участват във войната.

Много нещо се случи оттогава, нали?

Какво ще кажете и за друга една област, приятели мои? През ноември 1962 г. деканът Мънро от Харвардския университет предупреди студентите да не употребяват „стимуланта ЛСД, който потиска съзнанието“ и изгони професорите Алпърт и Лийри, задето пропагандирали употребата му. Доктор Лийри отговори, че истерията може само да попречи на научните изследвания и изтъкна липсата на всякакви доказателства, че наркотикът е вреден.

В Калифорния междуременно властите огласиха подобна предупредителна нота относно един новоразработен наркотик, който бе започнал да излиза по улиците. Наричаше се метедрин.

Новата американска църква все още безуспешно се бореше за правото да използва пейот в религиозните си обреди — практика, по-стара от основаването на Америка. Хари Анслинджър току-що се бе пенсионирал като глава на федералното бюро по наркотиците и се носеше мълвата, че щели да ограничат продажбата на самолетно лепило за ненавършилите осемнайсет години.

Случайно, докато Лийри и Алпърт (който напоследък нарича себе си Рам Дас) не бяха особено затруднени да запазят академичната

си автономия, други нямаха такъв късмет. Професор Кох бе уволнен от Илинойския университет, задето дръзнал да предположи в публикация, че предбрачните сексуални отношения в някои случаи трябвало да бъдат простени. Когато двамата с Мери се качихме на кораба, усилията на Асоциацията на американските университетски професори да го възстановят на работа не бяха дали никакъв плод. Месец след като тръгнахме, Върховният съд на Илинойс отказа да се намеси. Каквото и да са правили там Мастърс и Джонсън^[2], за това не се говореше. Сексуалната революция все още беше старателно и очевидно успешно пренебрегвана.

Трудно е да си спомните какво е било преди десет години, нали? Ами космическата надпревара? От последните новини, които чух, излиза, че водим пред руснаците с няколко кацания на Луната и няколко космически сонди — и повечето хора, с които разговарях по този повод, като че си мислеха, че открай време си е така. Америка от известно време насам доста си вири носа заради космическите дълбини. Случайно да знаете, че през февруари 1963 г. руската серия „Восток“ бе навъртяла сто и трийсет орбитални обиколки, всичко 192 часа в космоса, докато американците имаха общо дванайсет орбитални обиколки и двацет часа? А две години по-рано президентът Кенеди — помните ли го? — публично ни бе задължил да пратим човек на Луната през следващото десетилетие и повечето хора го бяха обявили за откачен. Осем години по-късно Армстронг първи се разходи по Луната — и целокупната нация се прозя. *О, хора, вие сте толкова преситени от всичко, мътните ви взели!*

Мога да продължавам с часове. Когато изчезнах, убийствата все още не бяха станали нещо толкова обичайно; Джей Еф Кей още не беше канонизиран, а Ар Еф Кей^[3] още защитаваше първия си казус в някой си там съд в качеството си на министър на правосъдието на Съединените щати. Синерамата беше в самото си начало, приветствана като вълната на бъдещето, а Нюйоркският панаир още не беше отворен. Два месеца след като тръгнахме, беше премиерата на „Клеопатра“ и акциите на „Туентиът сенчъри фокс“ паднаха с два долара...

Гласът на Хауптман секна и той се разсмя истерично. Калахан се пресегна през бара и стисна рамото му с ръка като пържола, но свещеникът поклати глава.

— Добре съм — успя да изрече той, задавен от смях. — Просто не съм ви казал най-големия майтап. Това едва не ме уби навремето, а не дръзнах да прихна.

Нали разбирате, когато най-накрая ме освободиха, ме откараха право във Вашингтон, където някакви много намусени хора искаха да ми зададат известен брой въпроси и да ми помогнат да запомня какво официално се е случило. Но първо решиха да овъзмездят мъките ми, като ми предоставят най-голямата тръпка в моя живот. Заведоха ме при президента на Съединените щати, за да ми стисне сърдечно ръката, а на мен ми се струваше, че ще припадна — толкова ми беше мъчно да сдържам смеха си.

Не бях се сетил да питам кой е президентът, нали ме разбирате. Това не ми се струваше особено важно след всичко, през което бях минал, и не очаквах името да ми е познато. Но когато Ричард Никсън ми протегна ръка, ми се стори, че ще почина...

... Нали разбирате, три месеца преди да замина, Никсън бе загубил изборите за губернатор на Калифорния и уверяваше печата със сълзи на очи, че вече няма да видят Дик Никсън да ги върши такива...

Този път цялата кръчма избухна, а Док Уебстър едва не си загуби сливиците, докато се опитваше да дюдюка и преглъща едновременно. Еди Бързака се опита да подхване „Не обещавай, щом не можеш да изпълниш“, но такъв смях го беше налегнал, че не можеше да уцели клавишите. Камината бе подложена на масивна артилерийска канонада от чаши.

Което бе чудесно като катарзис. Но щом смехът утихна, осъзнахме, че този катарзис не бе достатъчен за Том Хауптман. Докато безстрастните му думи попиваха в умовете ни, на всички нас започна да ни просветва, че през последните десет години ние сме се приспособили ужасно много и по някакъв налудничав начин този сблъсък с човек, принуден да преглътне на една глътка цял един нов свят, като че наведе всички ни на мисълта колко несъвършено се бяхме приспособили всички ние.

— Знаете ли — заговори провлачено Разреденото сред внезапно настъпилото мълчание, — има смисъл в това, дето го разправя този дребният. Напоследък станаха сума ти работи.

— На мене ми хрумва — тихо рече Томи Янсен, — че преди десет години не бях и чувал думата „хероин“ — и преглътна едра

глътка бира.

— Преди десет години — замисли се Док Уебстър — смятах, че сърдечните трансплантации са нещо от областта на научната фантастика.

— Преди десет години — въздъхна мечтателно Хлъзгавия Джо — бях ерген.

Аз си мислех, че преди десет години носех алаброс и слушах Джери Лий Луис и Фатс Домино.

— Исусе! — възкликнах, щом невъзможността на това гръмовно се стовари върху мен. — През 1963 г. никой не беше и чувал за „Бийтълс“! — Целият електрически звук, уважението към рока и проникването му във всички други форми на поп музиката се бяха случили, докато Хауптман беше гнил в килия и бе слушал как растат ноктите му. Как ли му звучеше днешната музика? В края на шейсетте Джим Макгуин от „Бърдс“ бе изтъкнал, че „Бийтълс“ били сигнал за промяна в самия музикален звук. Той бе сравнил музиката от преди „Бийтълс“ с басовия рев на самолетна перка, а постбийтълсовия рок — с металическия вой на реактивен двигател. Според онова, което чувам по радиото, явно вече сме стигнали до трансзвуковия писък на ракетния ауспук и на Хауптман всичкото това му се стоварваше наведнъж. От Пол Анка до Алис Купър — с един скок! Ами че само шивашките и бръснарските промени стигаха, за да слисат всеки ум.

Ние всички се бяхме втренчили в него и си мислехме, че сме разбрали. Но той ни огледа, поклати глава, а после си взе още едно.

— Не — рече ни той. — Пак не разбирате. Онова, което тъкмо започнахте да проумявате, е нещото, което, ако бях автор на научна фантастика, щях да нарека дилемата на пътешественика във времето: *шок от бъдещето*, според мен сега така му викат. Но проблемът е във втората дилема на пътешественика във времето: *шокът от трансплантацията*.

Разбирате ли, всички вие също сте пътешественици във времето и пътувате в него със скорост една секунда в секунда. През последните няколко минути вие всички рязко осъзнахте през колко много време сте минали през последните десет години и това ви накара да се замислите.

Но аз пропътувах десет години наведнъж и нямам вашите предимства. Колкото и да ви е чуждо точно това време, вие имате

корени, вплетени в тъканта му, имате си място в него, колкото и незначително да е то, и — най-важното — имате *цел*.

Не ме ли разбирате? Аз бях *свещеник*.

Аз носех отговорността за духовното развитие на други човешки същества. Бяха ме учили да им помагам да живеят морално, да правят правилния избор при вземане на трудни решения и да ги утешавам, когато имат нужда от утеха. А сега дори не мога да схвана *проблемите* им, да не говорим за новите оръдия, с които хората като мен са се екипирали през изминалите няколко години, за да си помагат. Ами че аз отидох при един колега свещеник да потърся съвет, и той ми предложи цигара с марихуана! Обадих се на един стар мой познат, католически свещеник — и слушалката вдигна жена му! Казах ѝ, че съм сбъркал номера и затворих. Цялата тази афера „Уотъргейт“ не е никакво откровение за всеки, който е бил в Пасала през 1963 г.; много вода изтече, откакто съм престанал да вярвам, че „Чичо Сам“ е непорочна девица. Но навремето аз бях малцинство.

Господа, как бих могъл да работя като свещеник, когато не мога изобщо да проумея и *един дори* от моралните проблеми на настоящето? Не мога, защото не съм преживял събитията, които са ги породили?

Той допи джина си, остави чашата на масата и започна да си драска в мокротото.

— Търсих си друга работа. Търся си друга работа вече шест месеца. Има ли тук някой, дето си няма работа?

Срамота беше тъкмо той да го каже и това ме накара да метна цяла пълна чаша „Бушмил“ в камината.

Хауптман кимна и се обърна към рижата планина зад бара.

— И това, господин Калахан — рече той, — е накратко и надълго и нашироко причината да се намеря във вашето заведение с пистолет, който си купих в един сокак от някакъв младеж с по-голяма коса от тази на Мери. Просто не знаех какво друго да направя.

Той огледа всички ни.

— И излезе, че и това не свърши работа. Значи ми остава едно-единствено нещо. — Той въздъхна тежко и раменете му трепнаха. — Чудя се дали ще видя пак Мери?

Вижте сега, ние, дето ходим при Калахан, сме си една сравнително схватлива тайфица (с някои забележителни изключения) и

никой в стаята не реши, че единственото нещо, останало на Хауптман, е да пусне верижно писмо. В същото време обаче ние сме си и една човеколюбива тайфица, фанатично загрижена за свободата на индивида, така че не можехме да предприемем нито едно от общоприетите неща като например да се опитаме да го разубедим, или да извикаме полиция, или да му вземем мярка за оная риза, дето се състои предимно от ръкави. Да ви кажа правичката, може би един-двама бяха съгласни с него, че друг избор няма. Доста бяхме се потресли от неговата история — само това мога да кажа в наша защита.

Защото просто си седяхме, зяпахме го и се чувствахме безпомощни и тишината се превърна в нещо осезаемо, което туптеше в слепоочията и смъдеше на очите.

И тогава Калахан се прокашля.

— Да бъдеш или не — издекламира той с глас като ловджийски рог. — Туй ли бил въпросът, значи?

Както вече казах, ние сме си схватливички, но ни бе нужна цяла секунда, за да загреем. Когато зацепих, Калахан вече се беше измъкнал иззад бара, беше бутнал една халба и три чаши на пода и се бе увил с една покривка като с тога. Док Уебстър се бе ухилил до уши.

— Чуй бе, дебелоглавецо проклет — издекламира Калахан с надутия, гръмовен глас на некадърен Шекспиров актьор, — много *подостойно* е, мамицата му, да понасяш стрелите на свирепата съдба, отколкото обнажил меч, да се опълчиш срещу море от мъки и в таз битка да ги зачеркнеш всички и да ги оставиш да ти видят сметката. Тцъ, мани я ти тая работа... — Той под бели очи, ръцете му започнаха да разсичат въздуха, зае стойка и заораторства.

Хауптман го гледаше тъпо със зяпнала уста. Док Уебстър се качи на един стол, *прозя* се шумно и също зае стойка.

— Нима си тръгваш? Има още време^[4]... — подхвана той страстно.

Изведнъж Кръчмата на Калахан се превърна в лудница, нещо, каквото би могъл да представлява театърът, ако актьорите се „настройваха“ със същата какофония, с каквато и оркестрите. Всеки изведнъж се превърна в Сянката на Баримор, или поне така си

мислеше, а въздухът се изпълни с възхвали за живота и храбростта, произнасяни в най-пламенен театрален маниер. Извадих от калъфа старата си китара и се присъединих към Еди Бързака, а неколцина гърла подхванаха „Разкарай мъките си“ и изобщо, предполагам, всичките накуп вдигнахме страхотна врява.

— Добре, добре — ревна Калахан след няколко минути пандемониум. — Смятам, че това трябва да е достатъчно, господа. Според мен Оскарът е наш.

Обърна се към Хауптман и пусна покривката на пода.

— Е, преподобни — изръмжа той, — това изпълнение можеш ли го надмина?

Дребничкият свещеник го гледа дълго, а после се засмя. И се смя, смя... Това бе по-друг смях от онзи, предишния: краищата на този смях не бяха разпарцаливени и в него нямаше отчаяние. Това бе плътен, дълбок, идещ от корема смях и вместо да стърже по нервите ни като нож по струна за пиано, той ни топлеше и ни караше да изпитваме гордост и облекчение. Един вид, почит към нашето изпълнение.

— Господа — рече той най-накрая и плесна немощно с ръце. Още се кискаше. — Предавам се. Честно ме надиграхте. Не бих се и опитвал да се меря с подобно представление.

После съвсем изведнъж стана сериозен и ни огледа.

— Аз... аз не знаех, че на света имало хора като вас. Аз... аз вече мисля, че мога да се справя. Ще си намеря някаква работа. Просто... ами... *щом и някой друг знае колко е мъчно, значи всичко е наред.* — Тъгълчетата на устата му се вдигнаха в щастлива усмивка и пресрещнаха засилилия се надолу порой от сълзи. — Благодаря ви, приятели. Благодаря ви.

— На твоите услуги по всяко време — рече му Калахан, и то съвсем сериозно му го каза. А тогава вратата се отвори неизбежно с трясък, извърнахме се и видяхме в рамката ѝ едно черно момче, което дишаше тежко и стискаше в ръка полицейски револвер трийсет и осми калибър.

— Сега ако всички си траят, никой няма да пострада — обяви то с писклив глас и пристъпи вътре.

Калахан като че се изду в раменете, но дори не бе шавнал. Всички бяха замръзнали на местата си и си мислеха, че за втори път тази вечер *си беше редно да го очакваме*. От всички нас само Хауптман отказа да се вцепени в шок, само Хауптман не наведе глава, само Хауптман си спомни.

После всичко стана много бързо, както си и трябваше. Пистолетът на Калахан беше зад бара и извън обсега му, а и двете ръце на Еди Бързака се виждаха. Свещеникът улови погледа на Док Уебстър и те си размениха през стаята многозначителен поглед, който не разбрах.

После Док се прокашля.

— Извинявай, младежо — започна той. Черното хлапе се обърна да му каже да си затваря устата, а зад гърба му Хауптман скочи от стола си и се втурна през стаята с глава напред към камината.

Приземи се по корем, а ръцете му се заораха право в камарата счупени стъкла. Докато се претърколи по гръб, дясната му ръка изскочи, стиснала оная голямата ютия четирийсет и пети калибър, а хлапето тъкмо се извърещаше да види какъв е целият този шум. Замръзнаха така за дълго време — Хауптман проснат в камината, хлапето до бара... Двете дула се гледаха, без да мигнат, през стаята. После се обади Калахан.

— Ти с трийс'осми калибър ще го раниш, синко, но с четирийс'пети той ще те утрепе.

Хлапето замръзна на място, очите му се застрелкаха из стаята и то се хвърли към вратата със звук — кръстоска между кихавица и ридание. Никой не му попречи.

А после Калахан се обади пак.

— Виждаш ли, Том — рече той нехайно, — моралните проблеми никога не се променят. Само обществените.

Едно ще кажа за момчетата, дето ходят при Калахан: майстори са на сериозните физиономии. Никой не се усмихна дори, докато Калахан пробутваше на ченгетата абсолютния локум как свещеникът бил разоръжил крадеца с револвер, който същия следобед му бил даден от някакъв притеснен млад енориаш. Някои от нас дори се противопоставиха изобщо на намесата на полицията заради принципа

— и аз бях сред тях, но Калахан настоя, че не щял патлаци в кръчмата му, пък и всъщност никой друг не ги щеше.

Но най-горд бях с момчетата, когато полицията поиска описание на крадеца. Никой от нас не се бе и замислял над това, но Док Уебстър веднага се намеси и гласът му на дракон, който си пее под душа, заглуши всички останали.

— Да ви го опишем ли? — избоботи той. — Мамка му, никой не е бил по-лесен за описване! Беше към метър и деветдесет и с гърбав нос, руса коса, сини очи, белег от дясното ухо до брадичката, и освен това еднокрак.

И когато ченгето прилежно си записа всичко това, на никой от нас дори окото му не мигна.

Може би онова хлапе щеше да има и друг шанс.

Том Хауптман обаче не се справи толкова добре, що се отнася до самоувереността. Докато едното от ченгетата говореше по телефона, Разреденото се провикна:

— Хей, Том! Едно нещо не разбирам: тая твоя базука стоя в камината цял час и отгоре, пък тя, камината, си е доста топла, дори и огънят да е загаснал. Как така, по дяволите, нито един патрон не изгърмя?

Свещеникът като че се озадачи.

— Ами че нямам представа. Да не предполагаш, че...

Но второто ченге издаваше звуци, като че годушат, и размахваше пистолета. Най-накрая доби отново дар слово.

— Искате да кажете, че *не сте знаели*?!

Погледнахме го.

Той подхвърли пистолета на Калахан, който лесно го улови с една ръка и изведнъж доби смаян вид. Подхвърли в длан пистолета и челюстта му увисна.

— Тоя пистолет няма пълнител — рече той едва-едва. — Проклетата гад не е заредена.

И Том Хауптман тупна в несвяст.

Когато най-накрая се посъвзехме, Калахан бе решил, че Док и Ноа са шампионите на Лафторник и тъкмо си пиехме поредното безплатно питие с Том Хауптман, на Док му хрумна една идея.

— Ей, Майк — извика той, — не смяташ ли, че такива отракани идиоти като нас биха могли да намерят на наш Том някаква работа тука?

— Ами да ти кажа, Док — почеса се Калахан по врата, — и аз това си мисля от известно време. — Той си запали пура и огледа свещеника с професионално око. — Том, разбираш ли нещо от обслужване на бар?

— Тъбъ?! Ами че, ами че да, разбирам. Работил съм на бар някое и друго лято, преди да вляза в сан.

— Е — провлачи Калахан, — аз по-млад няма да стана. Това, по цял ден и по цяла нощ да я караш така, е много добре за някой на твоите години, ама аз съм погнал петдесетака вече. Ами че миналата седмица, като фраснах един, той после се изправи на крака. Тъкмо си мислех да си намеря почасов помощник, та да отхвърля малко товар. И за мен би било чест Божи човек да налива моята пиячка.

Шокирано мърморене се понесе през бара, както и изрази на благоговение пред честта, възложена на Том Хауптман. Той се огледа — имаше достатъчно разум, за да разбере, че и за нас това значи също толкова, колкото и за Калахан.

— Защо не, по дяволите? — изреваха в един глас Разреденото и Док и свещеникът се разплака.

— Господин Калахан — рече той, — аз ще съм горд да ви помагам да въртите този бар.

В този миг се разнесоха наздравници и около две дузини чаши се срещнаха над запаления наново огън в камината. Наздравниците се вдигаха едновременно, а някъде в дъното на помещението избухна фойерверк. Свещеникът биде вдигнат върху три чифта рамене и ревна най-ужасния и фалшив хор на махленските котаци, дето някога сте чували — който го увери, че наистина е човек весел и свестен.

— Това си заслужава ново питие — постанови Калахан. — Какво да бъде, Том?

— Е — послушно рече свещеникът, — сума ти джин изпих и още не съм във форма. По-добре да пийна просто един конски гъз.

— Преподобни — рече му Калахан дълбоко покрусен, — каквото и да е това, то ще е за наша сметка. Щото никога не съм го чувал.

Навсякъде разговорите се сецнаха посред изречение, докато хората асимилират новината. Последният път, който си спомнях да

затапят Калахан на питие, беше когато някакъв шегаджия с кепе му поиска майка игуменка. Излезе мартини със слива вътре, и Калахан, Бога ми, излезе и купи слива.

Хауптман примига сред предизвиканата от него суматоха и най-сетне успя да заговори:

— Ами... то... такова... то няма да те затрудни особено. Това е просто бира от корени с черешка вътре. — Той млъкна, очевидно притеснен, и продължи нататък, една идея по-плахо. — Нали разбирате, викат му така, защото...

— ЗАЩОТО ВСЕКИ, КОЙТО СИ ПОРЪЧА ПОДОБНО НЕЩО, Е КОНСКИ ГЪЗ! — изреваха заедно с него в хор дванайсет гласа, а от всички страни към него полетяха фъстъци. Томи Янсен метна наполовина пълна халба към камината, а Еди Бързака я улови във въздуха с дясната ръка, докато с лявата свиреше „Ти го каза, не аз“ във „фа“.

Хауптман пое питието си от Калахан и вече го бе поднесъл към устните си, когато забеляза пластмасовата муха със забележително автентичен вид, която Калахан изобретателно бе добавил към рецептата. Експлозията беше впечатляваща. И, кълна ви се, бирата шурна от ушите му.

— Напълно подходящо място човек да намери муха — заяви на висок глас Калахан, а Еди Бързака някак си успя да му подхвърли халбата, без да прекъсва песента. Калахан я улови сръчно и дълго, дълго пи.

— Те това обичам аз да виждам — прокълтя гласът му и той отново захапа пурата в устата си. — *Весела* кръчма!

[1] Марка бърбън. — Б.пр. ↑

[2] Автори на известен доклад за сексуалността на американците. — Б.пр. ↑

[3] Става дума за Джон и Робърт Фицджералд Кенеди. — Б.пр. ↑

[4] Уилям Шекспир, „Ромео и Жулиета“, превод Валери Петров. — Б.пр. ↑

ДИЛЕМАТА НА СТОНОЖКАТА

Случилото се с Фогърти е класически пример за дилемата на стоножката. Така му се и падаше, разбира се, а и според мен рано или късно нямаше как да не му се случи. Но ако не си беше сложил оная смешна шапка, работата щеше да отиде на много по-зле.

Ето как стана.

Фогърти се довлече в Кръчмата на Калахан за пръв път във вечерта на Третото ежегодното вселенско първенство по стрелички, събитие, на което ние всички при Калахан отдаваме много голямо значение. Забелязах го още щом влезе. Не беше кой знае какъв подвиг от моя страна: гледката си струваше да се види. Приличаше на бъчва с крака. И то голяма бъчва, ви казвам. Полегнала настрани. Отгоре на всичкото на това изобилие беше бучната глава. Тя приличаше на набързо обелен картоф, а на главата отгоре седеше или по-скоро се беше плъоснала — най-идиотската шапка, която някога съм виждал. Можеше да мине за умрял дирижабъл — отпусната, раздърпана и с отровнажълт цвят. От мига, в който я видях, очаквах да се плъзне надолу по лицето му като овехтяла лавина, но някаква тайнствена сила я крепеше на нивото на веждите. Не можех да преценя на колко години е човекът.

Калахан го обслужи, без да му мигне окото — понякога подозирам, че ако в Кръчмата на Калахан влезе розова горила в пламъци и си поръча едно, Калахан ще я пита не иска ли и разремител. Типът вдъхна три пръста джин за също толкова секунди, накара Калахан да му сипе второ и се запъти през тълпата към мишената за стрелички, където Макгонигъл Разреденото и Док Уебстър се бяха вплели в смъртна схватка. Проследих го — усещах нещо смахнато да витае във въздуха.

Някои от тях, дето идваме при Калахан, доста си ги бива по стреличките, а разстоянието за хвърляне е около девет метра — пространство, благосклонно към грубата сила, но редом с нея изискващо и точност. Мишената представлява кръг с диаметър метър и половина, върху който е залепена снимката на някой политик (носете

си снимки!), а върху прословутата му физиономия са нанесени концентрични кръгове за петдесет, четирийсет, дваайсет, десет и една точка. Когато стигнах до място, откъдето можех да виждам мишената, Док Уебстър току-що беше посадил една стреличка високо горе в дясната буза за четирийсет точки, а Разреденото се пънеше да изглежда безгрижен.

— Какви са залозите? — попита ме онзи с шапката. Гласът му ми прозвуча като шевролет модел петдесет и четвърта със спукано гърне.

— Литри скоч — обясних му. — Онзи, който отправя предизвикателството, залага бутилка срещу общата сума на предишния победител. Миналата година ей онзи там, Док, си тръгна с шест щайги „Питър Доусън“.

Той изсумтя, видя как Док нащърби бившето президентско ухо (пак сте си донесли същия политик, а?) и после попита как би могъл да влезе в играта. Насочих го към Еди Бързака, който тази вечер си почиваше от пианото и го играеше рефер, а после започнах да го следя с половин око, докато следях мача. Той не взе никакво участие в смехориите, които се дрънкаха наоколо му, а наблюдаваше битката с празен поглед, също като мъж, който ей сегичка ще заспи пред телевизора. Доста си личеше, че остроумието не е официалният му ресор. Док Уебстър спечели мача като нищо, а глинената халба, която Разреденото неутешимо запрати в голямата камина, се присъедини към могилата от счупени стъкла — няма свидетелство за сръчността на Док. И една от моите чаши беше там.

Около половин метър стъкла по-късно Еди Бързака извика: „Динк Фогърти!“, а онзи с шапката се изправи. Док му се ухили като мечка, която любезничи с пчелен кошер, и му подаде стреличките.

Чудна двойка си бяха. Ако Фогърти бе бъчва, то Док пък е онова, с което са докарали бъчвата и вероятно тя доста се е търкала из него. Фогърти пое стреличките, бодна ги на снопче в най-близката маса и се дръпна усмихнат назад. Док примига, после му върна усмивката и стъпи на чертата. Измъкна с усилие една стреличка от масата, ухили се през рамо на Фогърти и я пусна да хвърчи. Стреличката изобщо не попадна в дъската.

Тълпата ахна, а Док се намръщи. Невъзможно беше да се разгадае изразът на Фогърти. Шампионът измъкна втора стреличка, замахна и отново хвърли.

Стреличката се приземи в камината, около четири метра вляво, с шум като от дрънкащи в джоба монети.

— Зави! — изскимтя Док и неколцина сред тълпата се изкикотиха. Но оттам, където бях застанал, се виждаше, че между Док Уебстър и камината са застанали четирима души, а освен това виждах и началото на гадничка усмивка върху плътните черти на Фогърти.

Никоя от останалите стрелички на Док дори не приближи мишената и той напусна огневата линия — неутешен дирижабъл, клатейки глава и загледан в ръката си. Фогърти застана на мястото му и без да маха оная идиотска шапка, си избра стреличка.

Докато го наблюдавах как хвърля, за миг си помислих, че мачът може да излезе равен. Замахът му беше жив да го ожалиш, стойката — тромава, освен това беше хванал стреличката твърде близо до перата, а другата му ръка се притискаше вдървено до тялото му. Хвърли като момиченце, а такова нещо като завършване на движението при него не съществуваше.

Стреличката кацна точно между очите с мазно „пляс“.

— Победител и нов шампион, Динк Фогърти! — провикна се Еди Бързака над рева на тълпата, а Фогърти отпи дълга триумфална глътка от чашата, която беше оставил на съседната маса. Еди Бързака го уведоми, че току-що е спечелил трийсет и пет бутилки скоч, новият шампион се усмихна и се обърна с лице към нас.

— Желаещи? — изхъри той. На шевролета модел петдесет и четвърта му бяха поправили гърнето.

— Че как — обади се Ноа Гонсалес, следващият в списъка. — Проклет да си, ако ни преметнеш и отмъкнеш три дузини шишета с едно хвърляне!

Фогърти кимна в съгласие, измъкна стреличката от мишената и отново застана на чертата. И със същото непохватно и тромаво хвърляне както преди намята всичките шест стрелички в кръгчето за петдесет точки.

При последното хвърляне в кръчмата се беше възцарила гробна тишина и думите „предавам се“, изречени от Ноа със свито гърло, се чуха съвсем ясно. Фогърти просто се огледа самодоволно и отпи нова едра глътка от чашата си, а после я остави на същата маса.

— Десет долара на бас, че не можеш да го повториш! — избухна Док и Фогърти се усмихна. Еди Бързака отиде да измъкне

стреличките, но щом стигна мишената...

— *Задръж!* — изведнъж ревна Калахан и цялата кръчма застина, Фогърти се извърна бавно и се втренчи в едрия рижав барман с невинен поглед на подпухналото лице. Калахан го изгледа на кръв, смръщил вежди като буреносни облаци.

— К'во ста'а бе, шефе? — попита Фогърти.

— Проклет да съм, ако знам — прогърмя гласът на Калахан, — но те видях как отпи поне дузина яки глътки от тая твоя чаша, а пък е *още пълна!*

Всички очи в кръчмата се впериха в чашата на Фогърти.

— Така си и беше. Не само че беше пълна, ами и всички чаши около нея бяха по-празни, отколкото собствениците им ги бяха оставили. И се начена ядно жужене.

— Значи ти май не си работил с ръце — рече мрачно Калахан и по лицето на Док Уебстър сякаш се разля сияйна зора.

— Боже мили! — ревна той. — Телекинетик! Ах ти, подъл никаквец...

Фогърти се метна към вратата, но Еди Бързака демонстрира колко оправдан му е прякорът с остър летящ напад и сецна Фогърти, преди да е изминал и пет метра. Той се приземи с трясък току пред Макгонигъл Разреденото, който веднага се насади отгоре му.

— Теле... к'во? — попита той небрежно.

— Телекинеза — обясни Док. — Победа на съзнанието над материята. В казармата познавах един телекинетик, който можеше да свива седморки, стига да поискаш да го гледаш. Рядък талант, но съществува. И това пиленце тука го притежава. Нали така, Фогърти?

Фогърти фуча известно време, но най-накрая клекна и си призна. Сума ти ченета увиснаха, някои дори треснаха пода, а Разреденото остави типа с шапката да се надигне. Шапката продължаваше да виси залепнала като парцал на черепа му, същинска хомосексуална риба прилепало.

— Искаш да кажеш, насочвал си стреличките с акъл? — кипна Еди Бързака.

— Тцъ, тцъ... не е баш така. Аз... аз накарах мишената да *пожелае стреличките.*

— Ъъъ?!

— Не мога да накарам стреличките да се движат. Онова, което правя, е, че прожектирам... състояние на пожелаване на стреличките в центъра на мишената, като магнит един вид, и мишената си ги привлича. Научих се да го правя някъде преди година. Мъчното е да не го лепваш на всичките стрелички наведнъж, а само на една.

— Така си и мислех — изръмжа Калахан иззад бара. — И караш и чашата ти да желае джина, а?

Фогърти кимна.

— Бая мангизи изкарвам като рибар, мрежите ми желаят рибата!

На мене ми се стори, че Фогърти употребява дадената му дарба, без да проявява капка въображение. Представете си рак, който желае рентгеновите лъчи. После пък си представете джоб, който желае диаманти. Реших, че е пак добре, че амбициите му бяха скромни.

— Чакай малко — обади се озадачено Док. — Това състояние на желание към стреличките, дето го излъчваш, какво представлява?

И Фогърти, тоя тип без въображение, за пръв път в живота си се замисли над този въпрос и неизбежното се случи.

Има една стара история за стоножката, дето я питали как успява да координира наведнъж толкова много крака, и като се замислила над механиката на нещо, което открай време си правила автоматично, тя така се опетлала, че никога вече не проходила. Точно по същия начин Фогърти съсредоточи вниманието си върху дарбата, която открай време си му беше втора природа, за първи път пресъздаде тази зона на копнеж в главата си, където можеше да я наблюдава, и...

Всичките половин дузина стрелички се измъкнаха от мишената, прехвърчаха през стаята като ято ракети „Сайдуиндър“ и се нахакаха в челото на Фогърти.

Ако не беше с тая тъпа шапка, можеха да направят черепа му на кайма. Вместо това го люшнаха назад и го стовариха на пищното му трибуквие, и оттам той взе да примига насреща ни тъй както си примигахме насреща му. Падна смаяна-замаяна тишина (в неговия случай второто), а после — огромна вълна от смях, която се разрастваше и набъбваше, и така кънтеше, че издуха паяжините от рафтовете. Смяхме се до плач, докато ни заболяха и дробове, и стомаси. Фогърти седеше под лавината от веселие и почервения, а най-накрая сам се разкикоти.

И също като стоножката, също като раджата, чието летящо килимче работело само ако не мисли за думата „слон“, от онзи ден нататък Фогърти никога повече не успя да се възползва от странния си талант.

Я си представете като как ще е цяла мрежа скумрия да те фрасне в окото!

ДВЕ ГЛАВИ СА ПО-ДОБРЕ ОТ ЕДНА

Както обикновено, вечерта при Калахан течеше доста весело, когато стана белята.

Не искам да ви внушавам, че всеки път, когато ние, редовните клиенти на Калахан (калаханците?), почнем да се веселим, зад ъгъла ни причаква по някоя драма. Причината, поради която нещата изглеждат така, е вероятно тази, че като изключим белята, в Кръчмата на Калахан общоприетото правило е веселието. Повечето от нас почти нямат какво друго да правят, освен да се чувстват щастливи в компанията на другите, а на нашата тайфа хич не ѝ липсва въображение, тъй че все ни е доста забавно заедно.

Беше сряда и следователно Вечерта на небивалиците (в противоположност на понеделник, филморската песенна вечер^[1], известна и като „Сипи още!“, или пък вторник, на който му викаме Лафторник). Някъде към осем и половина, когато повечето от момчетата вече бяха пристигнали и нивото на счупените стъкла в камината все още беше доста ниско, Калахан изтри едрите си месести длани в престилката си и прочисти гърло със звук, подобен на стенанията на болен булдозер.

— Добре, господа — прогърмя гласът му и разговорите за тази вечер спряха дотук. — Нужна ни е тема. Има ли предложения?

Никой не се обади. Нали разбирате, онзи, който разкаже най-голямата небивалица за вечерта, получава обратно парите от сметката си, а повечето народ обича да си трае, докато му се удаде възможност да се пробва в надпреварата и да измисли някой трепач. Не че първата разказана история никога не печели, но за да стане това, се налага да бъде доста запомняща се.

— Добре — каза Калахан, след като никой не се изяви като водач. — Хора, места или предмети?

— Миналата седмица играхме на предмети — изтъкна Еди Бързака иззад пианото.

Вярно си беше. Бях ги утрепал всичките с една измишльотина за дървото, дете раждало фъстъчки — мезе за бира, и растяло в задния

ми двор, ама накрая, като съм го полял с вода... когато Док Уебстър ме довърши със сагата за буика си, модел 38-а, дето разбирал говорим английски, което щяло да си е много добре, ако един ден не се бил заял с някакво ченге грубиян на магистралата и то не било хукнало да го преследва през шест оживени платна. Док твърдеше, че бил погребал буика в задния си двор, след като той издъхнал от гризения.

— Никъде не пише, че трябва да сме последователни — отвърна Калахан. — Можем да повторим предметите.

— Тцъ — отвърна Док Уебстър. — Давай хора!

— Добре, Док. Що за хора? Говориш така, като че имаш нещо наум.

— Ами... — провлачи Док и хората провериха дали чашите им са пълни. Онези, които имат нужда от нови попълнения, оставят на бара един долар и Калахан ги презарежда, като няма нужда да ги пита кой какво иска.

— ... тъкмо си мислех — продължи Док, а собствената му чаша, както винаги, беше пълна като по магия. — ... за братовчед ми Хобарт, прочутия човек с трийсет и пет сантиметровия нос...

— О! Тая вечер ще си приказваме за роднини — подметна някой.

— ... та майката на Хобарт умряла при раждането, естествено, а баща му скоро след това бил подложен на остро притеснение. Като дете Хобарт бил роден шоумен и сиропиталището си умираше от смях с него покрай невероятно точните му имитации на кълвач. А когато стигнал седемгодишна възраст, той избягал и оформил ядрото на пътуваща театрална компания, която играела „Пинокио“ във всички театри в страната и дори в някои театри в големия град. И това го поддържало сухичък и чистичък. По онова време „Сирано дьо Бержерак“ не бил популярен, тъй че той си хванал сам пътя и скоро след това се превърнал в нещо като стара резерва във водевилните кръгове, където способността му да определя парфюмите на дамите на последния ред и сръчната му свирня на носова флейта (свирел на цели пет наведнъж) неизменно привличали публика. И можел да си живее така още сума ти години, защото бил фанатик на тема хигиена, и макар че за половия му живот се носела черна мътва, той неизменно бил дискретен. Младите дами, които посещавал, кой знае по каква причина били също така сдържани, дори и с най-добрите си приятелки — за съпрузите им да не говорим...

Но не юмрукът на рогоносеца (кажете го бързо три пъти подред с уста, пълна с ледени кубчета, и това питие е за вас) в края на краищата сложил край на кариерата на братовчеда Хобарт, макар че можело и така да стане. Носът бил издухан, ако мога така да се изразя, от него собственоръчно. Една вечер той се прибрал рано, като си имал за компания само лека настинка на главата и цял метър дълга кърпа за нос, вързана на рамката на леглото (Хобарт смени много перачки, докато намери такава с издръжлив стомах).

Мятал се в съня си, търкалял се и кой знае как успял да пъхне върха на носа си в дясното си ухо. И като усетил някаква пречка, мощният „хобот“ кихнал и едва не му издухал мозъка.

Когато в главата му спряло да звънти, Хобарт в напълно будно състояние седнал и се замислил яко и хладно. Подобен инцидент можел да се повтори по всяко време — чудото било, че едно толкова вероятно явление се било случило чак сега — и следващия път въздушната тапа можело да сработи по-добре. Хобарт бил оцелял по чиста случайност. Той стигнал неохотно до това решение, но бил храбрец: довел го докрай. На другия ден носът му бил ампутиран до корен, той се отрекъл от всякаква носовост и инсталирал всмукателна клапа наред очилата си. След седмица си намерил работа при някакви производители на нелегален алкохол и все още е с двата крака в казана.

Док пое едра глътка „Питър Доусън“, огледа се очаквателно и запримига.

Последва тишина, не по-дебела от слонски задник.

— Ракиджия без нос? — изсумтя Разреденото, който държи в гаража си казан за ракия за неделите, когато при Калахан е затворено. — Ама работа! Че как е миришел?

— Ужасно — отвърна кротко Док.

Настана всеобщо охкане и пъшкане, но Калахан вдигна ръка.

— А каква е поуката, Док?

Док пак примига.

— Няма нос — няма проблем.

От небето заваляха фъстъчки и много малко от тях не уцелиха Док — повече от обилната му тапицерия го правеше отлична мишена. Калахан, пощурял чак до непоносимост, грабна една бутилка газирана вода и едвам го удържаха. Колкото до мен, бях се притеснил. На такава

нещо е трудно да излезеш насреща. Реших в полза на още един „Бушмил“.

Доколкото си спомням, следващият беше Щайниц Ситния с една история за чичо му Морт Д. Артур, магьосникът, който един ден, както си вървял по улицата, и хоп — дрогерия. Но трима от нас изврещяха коронния лаф, преди той да стигне до него, и Ситния метна с отвращение чашата си в камината, след като първо вдигна наздравица за вайсенхаймерите и я подпря с рамо. После Томи Янсен се представи много достойно с една творба в стил У. К. Фийлдс. При това по-добре спретната, отколкото обикновено ги докарва Фийлдс, за някакъв си братовчед, Алекс Амеш, който имал навика да виси на вилка на кухненската стена вкъщи и да разправя, че бил телефон.

— Мазохист, то се вижда — носово произнесе Томи. — Количеството унижение, което попиваше тоя човек, е просто невероятно. Разни хора се опитваха да си правят майтап с него, като тургаха десетаче в лявото му ухо, вдигаха дясната му ръка — той си завираше в лявото ухо, въртяха носа му в кръг и слушаха дланта му. Но тъй като нищо не се чуваше, те неизменно почваха да го бъхтят по главата и раменете, докато десетачето не изскочи от устата му, изваждаха ръката му от раменната става и напускаха сградата, обзети от яростен гняв и псувайки гръмовно. Това си го биваше, но в поуката на Томи: „Хамелеонът се справя добре с имитацията на видове, с които човекът не е във война“ нямаше остроумие, и като че казаното от Док (и казанът на Док) все още държаха първенството. Опитът на Ноа Гонсалес, история с една-единствена шега за някакъв твърде агресивен чичо, който си имал обичай да надува телевизора до такава дупка, че един ден телевизорът надул него, очевидно беше неудачен. Кой знае по каква малоумна причина всеки разказвач приемаше, че е изгърмял и ще си плаща сметката, поради което и неизменно мятеше чашата си в камината, а това ви струва петдесет цента ресто. А когато на свой ред бях готов да се изявя, Калахан вече тънеше в еднодоларови банкноти и за стотен път реших, че хич не е прост, макар и да му се налага всяка сутрин да мете камината.

— Добре — рекох аз най-накрая. — Време е да ви разкажа, добри ми хора, за дядо ми Стоунбендър. — Реших, че провинциалният ми провлачен изговор ще уйдисва най-добре на историята.

— Това си го гепил от Хайнлайн! — провикна се Ноа, единственият маниак на научна фантастика тук освен мен. — Един от героите в „Загубеното наследство“ е някой си дядо Стоунбендър, който всичко вършел по-добре от другите. Не е честно да крадеш истории.

— Хайнлайн сигурно е чувал за истинския дядо Стоунбендър от баба ми — заявих аз с достойнство. — И при това той го е ретуширал за циничната публика. Аз ви говоря за *истинския* Стоунбендър, за човека, който построил пирамидите, освободил робите, изобретил профилактиката, изцерил вопиещите... този Стоунбендър.

— К'во? Пиещи? — попита неблагоприятно Калахан.

— О, благодаря ти, Майк, една бира ще пия.

Наоколо се разнесоха викове, а Калахан ми направи свирепа физиономия и ми наточи един „Будвайзер“.

— Не че легендарният успех на дядо Стоунбендър бил за учудване — продължих аз гладко, — тъй като той се бил родил триглав. Майка му, докато била бременна, се уплашила от една заложна къща. Докторът толкова се шашнал, че запсувал като хамалин, а хлапето вдигнало такава патърдия, като ревноло наведнъж на три гласа, че го изписали предсрочно и ги пратили вкъщи с майка му, където той ѝ причинил някои непредвидени и безпрецедентни трудности с кърменето.

За късмет съзрял скоростно и рано-рано си намерил работа като „преди“, „по време на“ и „след“ в реклами за тоник за коса. И тъй или инак се задържал в тоника за коса. Но не изминало много време, и комбинираният му коефициент на интелигентност му донесъл заслужената слава в няколко независими една от друга области, а уикенда си прекарвал, като за отпускане пеел триа̀ в местната кръчма. Сексуалният му живот бил нещо невероятно — пренаталната му травма го била оставила освен това и с три... но на това не му е мястото тука, нито пък изобщо трябва да приказвам за него. Искам само да изтъкна, че не е бил загубеняк като брат'чеда на Док Хобарт, дето изпаднал дотам, че да си изкарва хляба, като го зяпат по панаирите. Дядо Стоунбендър си изкарвал хляба изцяло с акъл — налагало му се, за вратовръзките си трябвали пари.

Но същата онази странна съдба, която го снабдила с три пъти повече мозък и печалбарска мощ от обикновения човек, заложила в

него и семето на унищожението. И той паднал жертва на комитетския синдром.

Един ден той дискутирал със себе си върху „Свобода за Силвър“. По онова време това било парлива тема и... тъжно е да го признаем, но загубил от себе си. И така се ядосал, че си изтресъл един право по устата и си строшил няколко зъба и една става на пръст. Тъй като бил джентълмен, нямал друг избор: обявил си дуел сам. На другата сутрин в качеството си на секундант и на двете страни, та случаят да не излиза извън рамките на семейството, той се застрелял от упор в дясното око и умрял. Навремето всички вестници бяха пълни с това. Естествено, ако четете единствения ежедневник, дето се намира наоколо, вие знаете, че вестниците и днес са си пълни със същото, но както и да е, така си отишъл от този свят дядо ми Стоунбендър. Минало беше.

Челюстта на Док Уебстър бе увиснала втрещено, но Калахан отново призова да се чуе поуката, преди да настане всеобщата патърдия.

— Което иде да покаже — обясних аз, — че три глави са по-добре, но тежко му, който ги няма. — Затворих очи и зачаках всеунищожението, самодоволно уверен, че за тази вечер няма да ми се налага да разчитам на евтини шегички, за да изкрънкам още някоя безплатна бира.

Но тишината бе нарушена не от стонове, а от един-единствен стон, и болката в този стон изобщо не беше притворна. Идеше от отворената врата в дъното на помещението. А щом всички като един извърнахме глави, съзряхме там русоляв младеж, толкова размъкнат, че чак да се шокираш. Беше се облегал на касата и ридаеше. Докато го наблюдавахме като истукани, той се плъзна по рамката и се просна с трясък вътре в цял ръст по очи.

Някак си интуитивно усетих — в края на краищата тазвечерният победител не съм аз.

Въпреки колосалните си размери Док Уебстър стигна новодошлия пръв. Той го преобърна и почна да упражнява докторлък върху му, преди да сме и помръднали още, а когато се скупчихме в твърде тесен кръг около него, замахна смъртоносно с голямата си черна чанта. В Кръчмата на Калахан никой не пренебрегваше болката,

но, предполагам, понякога желанието на хората да помогнат идеше възмозко.

Хлапето не беше много по-възрастно от Томи Янсен — имаше към двайсет и пет години, но за да забележите това, трябваше да погледнете отвъд призрачните му бръчки. На пръв поглед можеше да му дадеш трийсет и отгоре, а и изразът на лицето му преди да припадне би изглеждал, по-уместно върху лицето на някой осемдесетгодишен, уморен от живота. Очите му бяха близко разположени от двете страни на гърбав нос, а бузите му бяха достатъчно широки, че устата му да изглежда една идея по-малка, отколкото трябва. Устните му бяха пълни — от онези пълни устни, които не са особено чувствени, а по тялото му имаше съвсем мъничко месо в повече от необходимото. Дрехите си като че бе измъкнал в тъмното в адско бързане, ципът му беше отворен, ризата — загащена само наполовина и закопчана съвсем накриво. Нещо повече. Облечен беше като за юни, а навън бе особено дъждовен март. Но явно беше подгизнал до кости, а косата му, която той очевидно носеше загладена назад, висеше немощно на кичури по лицето му.

Изглеждаше така, сякаш тъкмо навреме бе попаднал в Кръчмата на Калахан.

Скулите и слепоочията му на цвят бяха синкави с пурпурни петна, а ставите на пръстите му — подути. Док Уебстър прерови косата му и намери под нея още контузии.

— Като че някой е теглил ужасен бой на горкото копеле — отбеляза Док.

Очите на хлапето се отвориха.

— Аз си бях... — отрони той немощно и преглътна нещо гадно.

Някой подаде на Док чаша ръжено уиски и той наля глътка в устата на хлапето. Като че помогна. Сивкавото му лице отново доби цвят и то се опита да стане. Док му каза да си лежи и да кротува, но хлапето го бутна и се завлече чак до най-близката маса, където рухна в един стол и се огледа замаяно. Като че изобщо не ни забеляза, но каквото и да очакваше да види, то му беше изкарало акъла.

Не го видя — поотпусна се. Калахан вече трупаше отпреде му сандвичи с говеждо, а на масата случайно се намираше и нечия бира. Момчето хвърли на всички ни благодарен поглед — този път ни видя

— и се нахвърли на храната като женкар на порносписане. Набързо опатка три сандвича, като ги разреждаше с едри гълтоци бира.

Щом приключи, той погледна Калахан право в очите.

— Нямам пари да ти платя — рече му той.

— Не съм си и помислил, че имаш — съгласи се Калахан. — Давай, яж. Тия сандвичи бяха почнали да съхнат — тия нехранимайковци тука, да ти кажа, като че изобщо не ядат. Някой друг път ще платиш — рече той и струпа пред него още ядене.

— Благодаря. Вече съм добре, според мен. За малко.

Док искаше да си изясни нещо веднага.

— Сам ли си нанесъл на собствената си глава тия синки бе, младежо?

— Казвам се Джим Макдоналд, докторе. Да, повечето от тях си ги нанесох аз.

— На бас, че ти е било много гот, като си спрял — обади се Разреденото и моментално съжали. И аз не бих искал целокупната маса на Док Уебстър да налегне палеца на крака ми.

— Ако беше така, по-често щях да спирам — отвърна Макдоналд с призрачна усмивка и смръщи лице от внезапната болка, пронизала слепоочията му — Напоследък това ми е най-големият кеф.

— Искаш ли да поговорим? — деликатно предложи Калахан.

— Разбира се, защо не? И без това никога не бихте ми повярвали. Никой не би ми повярвал. — Усмивката на Макдоналд бе изчезнала.

Калахан се надигна с израз на наранено достойнство.

— Синко, тази вечер в кръчмата ми е Вечерта на небивалиците и съм готов да повярвам на всичко, стига да ми го разкажеш със сериозна физиономия. По дяволите, че аз понякога вярвам и на ей онзи там Док, а той кога ли е имал сериозна физиономия. Хайде де, изплюй камъчето. Може пък в края на краищата и изобщо да не се налага да ми плащаш сандвичите и бирата. — Едрият ирландец припали наново вечната си „Ел Ропо“ и подаде на хлапето нова биричка, та да си разкваси устата.

Огледах се. Момчетата бяха почнали да заемат наново любимите си слушателски пози също толкова естествено и грациозно, както Паладин навремето заемаше престрелкаджийската си приклепнала стойка. По дяволите бюджетът, реших аз и плеснах поредната

еднодоларова банкнота на бара, срещу която получих чаша ирландска „вода на живота“ от бутилка с етикет „Божа росица за всеки“^[2].

— Всичко започна от брат ми Пол — започна Макдоналд и аз изстенах вътрешно. Тъпият виц за роднини в най-чистия му вид, да го вземат дяволите. — Беше десет години по-голям от мен и всъщност ми беше брат само наполовина. Татко се развел и се оженил повторно, когато Пол бил само на три годинки, и затова известно време аз хранех някакви надежди.

Нали разбирате, Пол беше мутант.

Не в някакъв груб физически смисъл, тялото му не беше деформирано по никакъв забележим начин. Но беше мигновено ехо.

Може да сте чували за такива хора, да сте ги виждали по телевизията или да сте чели за тях на места като форт Чарлс. От дванайсетгодишната си възраст Пол можеше да казва дума по дума всичко, което кажете — в мига, в който го казвате. Гласът и интонацията бяха различни, но никога не се уплиташе, дори и когато не разбираше думите, които повтаряше папагалски. И то без никакво забележимо забавяне — той просто казваше онова, което и ти, по същото време, когато и ти. Понякога той всъщност дори като че те изпреварваше една идея и *това* вече си беше наистина странно.

Някъде когато бях към петгодишен, се домъкнаха двама типа от Дюк с един камион оборудване и прекараха Пол през серия от тестове. Отначало бяха много развълнувани, но в течение на тестовете вълнението им поспадна и най-накрая казаха на баща ми, че Пол бил като всички други мигновени еховци, които били изучавали — просто човек, научил се да задейства устата си успоредно с ушите. Според най-новите им разкрития той всъщност не можел да изпреварва, както изглеждало понякога, и макар и действителното забавяне да било малко, те твърдяха, че могат да го измерят. И се чувстваха нещастни. Бяха се надявали да докажат, че Пол е телепат.

Според мен Пол просто го бе раздавал потаен.

Той открай време си беше вгълбено дете, а по онова време беше станал по-мрачен отвсякога. Рядко излизаше от къщи, а когато излезеше, много беше вероятно да се върне облян в сълзи и да разправя, че било заради мигрената. Баща ми викна доктор да му

предпише нещо по-силно за тая мигрена, ама това като че твърде бързо спря да помага. Пол, който завърши гимназия на петнайсет години с отлични бележки, не проявяваше никакъв интерес ни към следване, ни към работа, ни към момичета. Той като че бе типичен саможивец с лек примес на хипохондрия.

Горе-долу по това време започнаха проблемите между баща ми и майка ми (мащехата на Пол; нали ме разбирате). Според нея Пол трябвало да се издържа сам независимо от главоболието и бе започнала да настоява той да почне да се изявява по панаири и по нощни клубове с номера си. Пред татко тия приказки изобщо не вървяха. Той беше спечелил бая пари с пот на чело като собственик на верига магазини за стари коли, но нямаше нищо против да угажда на своя нестабилен психически син, вместо да го праща по сцените да го зяпат селяндурите. Майка ми беше... боя се, не особено хубав човек, и подозирам, че смяташе доведения си син за неработена златна мина, а до навършване на пълнолетието му оставаха някакви си годинки. Според мен на нея ѝ се искаше Пол да натрупа пачки, докато и тя можеше да намаже нещо — тя винаги малко нещо си е страдала от комплекса на задкулиската майка. Как успях да остана неутрален, сам не зная. Но пък мене и без това никой не ме е питал за мнението ми.

Когато Пол беше на двацет години, а аз на девет и половина; за първи път получих страшен уплах.

Стана съвсем случайно, защото по онова време Пол бе развил тревожна склонност да избягва хората. Излизаше от къщи само по мръкнало и никога не се отдалечаваше много. Единственото място, към което проявяваше привързаност, беше една изоставена чакълена кариера на няколко километра от къщи — място, толкова злокобно нощем, че дори и погнатите от хормона местни тийнейджъри го избягваха. Бях ходил там с него два-три пъти — Пол като че приемаше моята компания по-често от всяка друга, особено докато бях по-малък. На мен самия мястото не ми беше кой знае колко любимо. Струваше ми се, че това е най-самотното място, което бих могъл да си представя, но според мен едно детенце би последвало батко си навсякъде, където той го викне.

И според мен точно там той се бе запознал с момичето.

Онази вечер мама и татко бяха отишли на родителска среща или нещо от сорта. Аз гледах телевизия, а пък ако искате да знаете

истината, нагъвах откраднати желирани бонбонки от тайните запаси на майчето. И когато Пол нахлу с трясък през входната врата, подскочих метър във въздуха още преди да съм го видял. Щом слязох на долния етаж, първата ми налудничава мисъл бе, че мигрената най-накрая е разцепила главата на горкия Поли. Изглеждаше... ами... според мен тази вечер доста добре ви го изимитирах, като нахлух тука. Скалпът му бе отборен отстрани на главата, от челото му капеше кръв на вади, които се стичаха като луди по лицето му, пръстите му бяха охлузени и разкъравени, а в очите му имаше такава агония, че макар и да бях само деветгодишен, те ме ужасиха повече от всичко друго.

Дърдореше несвързано и размахваше диво ръце, като че се мъчеше да отпъди някакъв връхлитащ отгоре му демон, и ридаше така, сякаш сърцето му щеше да се пръсне. Никога не бях виждал някой на неговите години да плаче така, разбирате ли ме? Втурнах се към него и го накарах да седне. И без изобщо да се замислям, отидох до барчето и му забърках мартини, точно както мама ме беше научила да ѝ го забърквам на нея. В гърлото му влезе съвсем мъничко, но то го поуспокои — останалото поне поизми кръвта от брадичката му.

Разбира се, когато той се поуспокои, аз го попитах какво се е случило.

— Тя беше толкова хубава, Джими — проплака той, — толкова хубава, че си помислих, че може. Искам да кажа, знаех, че ще е лошо, но си помислих, че ще мога да го понеса. *Толкова хубава беше, да му се не види!* — изпищя той. Трепереше като лист. Най-накрая успях да измъкна на пресекулки от него цялата история.

В края на краищата, брат ми наистина се беше оказал телепат.

Във всеки случай, латентен телепат. От пет до петнайсетгодишна възраст единствената му проява на телепатия била онова мигновено ехо. При това несъзнателна. Изказваните мисли сигурно се намират най-близо до повърхността. По онова време той никога не бил приемал мисли освен онези, които непосредствено на мига били изказвани, никога не бил усещал чувства и никога не бил упражнявал съзнателен, волеви контрол над необуздания си талант.

Но някъде като преполовил пубертета, картинката започнала да се променя. Все още не можел да овладее силата си, но тя започнала да *расте*. Без предупреждение той изведнъж се оказвал вътре в нечия глава, все по-често и за все по-продължително време. Първият път,

когато се подключил, било за частица от секундата, колкото да му изкара ума, и после не му се случвало в продължение на два месеца. В момента, довери ми той, телепатията му идвала горе-долу всяка седмица по пет — десет минути на сеанс.

Трябва да разберете, че това изобщо не приличало на традиционните истории за телепатия и научнофантастични разкази. Не ставаше въпрос за способността да изпращаш послания без думи — Пол никога не бе успял да изпрати каквото и да било. Нито пък ставаше въпрос за способността да получаваш такива послания. По-скоро беше процес на влизане под черепа на някой друг, на възприемане на целокупното му съдържание и на преживяването му като „гешалт“. Чудя се, можете ли да си представите като как е? Може би, ако изобщо някога сте се замисляли върху телепатията, сте се сещали колко ли ще е ужасно някой да проникне отвъд най-силната ви защита, да вникне във всичките ви тайни и копнежи, и срамни спомени, и потиснати щения, и истински чувства. Е, може и да сте се сещали — но някога замисляли ли сте се колко ужасно би било да се окажете в *нечия чужда* глава с всичкото това знание, към което нито сте се стремили, нито сте го искали? Щом хората си остават заключени вътре в черепите си, значи така и трябва да бъде — защото, както интуитивно разбират повечето хора, онези неща, които растат и гният в един запечатан череп, не винаги са за пред хора.

На всичкото отгоре съществува и самият шок от директен сблъсък с оголеното его, също толкова силно, колкото и вашето собствено, и онази вечер Пол ми каза, че това, че другото его не знае за вас, никак не помага. Повечето хора така и никога не преодоляват убеждението си, че тъкмо те са център на Вселената, дори и да знаят, че това не е така — и е много разстройващо да си забиеш носа в него. И така, хълцайки, Пол ми разказа как започнал да избягва хората доколкото е възможно, докато странният му, ужасяващ талант растял и крепнел вътре в него. Поради това, че постоянно било изложено на показ, съзнанието на членовете на семейството постепенно станало поносимо за него. Телепатията му като че била рязко ограничавана от разстоянието с ефективен радиус от около триста и петдесет метра. Като държал непознатите извън тази граница, Пол можел да постигне някакъв покой — проблясъците на телепатия му разкривали за миг само мама, татко и мен. Той съжеляваше татко с плам, неизвестен

досега за това чувство; майка ми мразеше до непонятност; а аз често му действах успокоително, докато не пораснах достатъчно, че да си имам свои собствени мрачни тайни. Тогава той ми каза някои неща за мен, които... които... но това няма връзка с темата.

Работата е там, че въпросната вечер, докато общувал задушевно със себе си в сгряната от луната кариера, той срещнал едно момиче, горе-долу на неговите години, може би малко по-голямо. Едно от най-впечатляващите странности на затъntenите кътчета е това, че макар и почти никога да не попадаш там на хора, натъкнеш ли се на някой, който знае защо все се оказва много подходящ за твой приятел. Във всеки случай на Пол тя се сторила най-хубавото и нежно момиче, което бил виждал през живота си — изобщо не приличала на никое от момичетата, които някога бил срещал. Говорела тихичко и само когато имала какво да каже. И той почувствал в нея нещо *различно* — не можеше да ми обясни с думи какво.

Каквато и да е била причината, този път той свалил гарда. Вместо да избяга или да я прогони със своята грубост, както се бил научил да постъпва с непознати, той останал да си поприказва с нея. Не изминало много време и обичайният му ужасен страх, че талантът му внезапно ще се прояви, взел да изчезва. Започнало да му се струва, че и да се прояви, всичко ще бъде наред — и най-накрая почти бил сигурен, че талантът му ще се прояви.

И той се проявил.

Сигурен съм, че тя е била прекрасно момиче, но и най-прекрасните хора сред нас таят мрачни тайни — понякога дори и от самите себе си. Не знам какво точно бе потресло Пол онази вечер, но съм убеден, че не е било нищо такова, което някой епископ да би се чувствал длъжен да изповяда на смъртното си легло. Може да не е било нищо по-позорно от болката, натрупала се в нея през живота ѝ, защото собствената мъка често е поносима за нас, тъй като ни е позната, но би могла да потресе онзи, който не я познава.

Във всеки случай, ударът по Пол бил още по-силен от обичайните удари, защото бил дръзнал да се надява. Вижте сега — ако ушите ви са претоварени, можете да ги запушите с пръсти; ако нещо обижда носа ви, можете да го стиснете; ако нещо ви заслепява, можете да затулите очи с ръка. Но когато нещо директно удря в самия ви мозък, можете само да смажете мозъка си с някой камък в надежда да

разкарате и другото съзнание наред със своето собствено. Понякога, ако имате късмет, номерът става.

Но онази нощ с Пол не беше станал.

Сега трябва да разберете и че аз бях мъничък. Почти не разбирах онова, което ми говореше Пол, а ако и да разбирах какво е станало, със сигурност не проумявах защо ударът за него бе толкова тежък, колкото явно беше. Способността да четеш хорските мисли не беше недостатък за деветгодишния ми ум; без съмнение не знаех кой знае колко за човешката природа. Но страшно силно се мъчех да съчувствам на по-големия си брат.

Това е единственото ми обяснение за онова, което се случи. Защото когато Пол стигна до ужасната кулминация на разказа си, за частица от секундата един капак се отвори и също като фотографска плака в детинския ми мозък се отпечата пълното съдържание на мозъка на брат ми.

Продължи само въпросната частица от секундата и се изгуби също толкова бързо, колкото и избухнала електрическа крушка на един метър разстояние; ударът отмина бързо, но ослепителното ехо на образа пронизваше мозъка ми много секунди по-късно. Изпищях. Няколко пъти. Положението мигом се обърна и вече Поли ме прегръщаше и се мъчеше да удържи ръцете ми. Той веднага разбра какво бе станало. Мрачната линия на челюстта му подсказваше, че от години го бе очаквал.

— Свърши се! — изхъхри той. — Джими, чуй ме, свърши се! Няма да ми се случва вече месеци, а може би години.

Не че го каза точно така, но чистата радост и облекчение и това колко отдалеч идваше гласът му се врязаха в детинския ми ужас и ме върнаха обратно от ръба на истерията. Ами че Поли се намираще на километри от мен — или само на педя! И между нас имаше утешителни стени от кости, хрущяли и кожа. И благословен празен въздух! Успокоих се, а Поли ме притисна здраво и с яростен шепот ми обясни какво представлявам, какво се е случило с нас и какво да очаквам оттук нататък. Каза, че бил се надявал да бъде пощаден, защото гените, които съм наследил от майка си, били различни от неговите. Говори ми за генетиката, доколкото можеше това да достигне до деветгодишно момче, и ми обясни какво е това мутант. Каза ми колко по-лесно ще стане в течение на времето да понасям

проблясъците на телепатия, както и колко по-трудно ще стане. Разясни ми колко често трябва да очаквам атаките (той ги наричаше „проблясъци“) и ме посъветва как да избягвам „проблясъците“, като страня от разумни същества. Предполагам, бихте казали, че това е бил краят на моето детство. Знам само, че четири години по-късно, когато баща ми, запъвайки се, тръгна да ми обяснява за живота, обясненията му за мен бяха страхотна антикулминация.

Предполагам, че следващата повратна точка в историята е онази нощ, когато двамата с баща ми намерихме Пол проснат върху майка ми във всекидневната — все още стиснал в ръка лампата, размазала черепа ѝ, но в момента хич не ми се говори за това. Същата нощ изнесоха Пол като чувал със захар и го замъкнаха в болницата „Кингс Парк“ в състояние на пълна кататония. Оттогава е така. И доколкото знам, не е получавал проблясъци. Нито пък каквото и да било друго.

Това стана преди четиринайсет години.

Докато младежът разказваше, Калахан постоянно пълнеше наново чашата му, но последната Макдоналд разля по масата. Глътна остатъка на един дъх и млъкна.

— Схванах — обади се след малко Еди Бързака. — Страх мъ, че същото шъ съ случи и с тебе.

— Исусе! — възкликна Док Уебстър на втори глас с мен. — Ами че то всеки момент трябва да стане.

Направих някои бързи изчисления наум и пребледнях.

— Не, Еди — казах високо. — Джим вече е прехвърлил срока. Освен ако... — оставих гласа си да заглъхне.

Макдоналд се усмихна с ужасна усмивка и поклати едва-едва глава.

— Не, приятел, още не съм убил никого... Макар че за утре не се наемам да правя предсказания. Не, в крайна сметка не се развих по модела на Пол. Искам да кажа, не точно така. Например мигновено ехо никога не съм бил. Следващият проблясък чаках цяло юношество, а когато завърших гимназия и още не беше дошъл, дръзнах да започна да се надявам, че с мен ще бъде по-различно. Във втори курс в колежа бях натикал страха в най-затънтения ъгъл на ума си и се бях самонавил, че единственото ми мимолетно такова преживяване си е

било изключение — може би един път Пол, вместо да приема, беше предал.

В трети курс ме удари пак точно посред един купон. Бях парализиран. Бях убеден, че главата ми ще се пръсне — толкова беше претъпкана. На купона бяха *двайсет и един човека*. За една ужасна секунда бях сигурен, че главата ми ще се пръсне от тълпата вътре в нея. Тази вечер научих повече за човешката природа, отколкото за двайсет години дотогава, и насмалко, ама насмалко не умрях. Всъщност припаднах, но не и преди да си навлека незаслужената репутация на дрога и да загубя приятелката си.

Оттам нататък проблясъците идваха пак и пак. Следващият дойде шест месеца по-късно, после — след четири и половина месеца, после — след пет, после — след три, а след това им загубих следите. В момента бих казал, че ми идват през ден, или пък всеки ден. Но не съм съвсем убеден. Не мога да ви разкажа кой знае какво за интервалите между тях. — Той отпусна глава.

— Защо предполагаш, че си се развил по по-различен модел от брат си, Джим? — попита Док Уебстър.

— Не съм сигурен защо — отвърна Макдоналд, без да вдига поглед. — Може би заради по-различната наследственост, може би поради слепия случай.

— Може би — вметнах — е било заради това, че си получил първия пристъп на много по-млада възраст от Пол. Вероятно травмата те е поразила, когато си бил още толкова млад, че още не си бил наложил ограничения на ума си и подсъзнанието ти е изградило някаква защита, продължила колкото и травмата.

— Може би — хвърли ми безнадежден поглед Макдоналд. — Но ако е така, вече е забравило как се прави. А съзнанието ми не го владее тоя номер. — Той се изкикоти. — Дори и номера на Пол с камъка не можах да усъвършенствам. — Кикотът се разтвори в истеричен смях, масата се разтанцува, а чашата му се пръсна на пода.

Огромното ръчище на Калахан го зашлеви по бузата и го разтърси на стола. Смяхът му рязко секна и за секунда раменете му се прегърбиха. После той изпъна рамене докрай и протегна трезво ръка. Калахан я стисна със сериозен вид и измъкна кой знае откъде халба бира. Макдоналд пое благодарна глътка.

— Предполагам, че е редно да кажа: „Благодаря, имах нужда, господин... тъъ...“

Калахан се представи.

— ... господин Калахан, но, правичката да си кажа, май трябваше самичък да си го ударя.“ — Огледа всички останали, лицето му сякаш се разпадна на парчета и той скри лице в длани. — *О, Божичко!*

— Чуй ме, Джим — припряно заговори Томи Янсен, — какво, по дяволите, си правил след онзи купон? Искам да кажа, тъй де, не си можел да останеш в онова училище, нали така? Там е имало толкова народ, че си щял съвсем да изперкаш. Какво направи ти? Прибрал си се вкъщи и си станал саможивец като Пол, така ли?

Макдоналд заговори апатично.

— Пробвах, братко, пробвах. Прибрах се вкъщи и разказах всичко на баща си — защо е умряла втората му жена, какво е представлявал Пол и какво представлявам аз. И тази вечер той стана да пие вода и се строполи мъртъв в банята.

Слава Богу, от това не получих проблясък.

После се разкарах бързо — получих проблясък от собственика на погребалния дом и той едва не ме превърна в убиец. Така че аз офейках и се хванах на единствената работа, за която ставах.

— На фар ли се хвана? — предположи Чък Самс.

— Не. Нямах свободни места за пазачи на фарове — почти никога няма. Но на лесничейската служба винаги й трябват хора, които да следят за горски пожари и нямат нищо против усамотението. Далече от когото и да било, в добре оборудвана кабина и без да има какво да правиш, освен да гледаш как се стеле гората под тебе. Дори извадих късмет — на обекта, на който бях, се падаха средно трийсет и пет дъждовни дни всяко лято, така че си поспивах до късничко. В горещите дни в Орегон се налага да издържаш на вахта дващест и четири часа дневно.

Боже мили, ама че покой! (Вече говореше гладко.) Май веднъж получих проблясък от някаква мечка, но сигурно е била съвсем на границата на обхвата ми. После един ден проблясък се яви от сойка, която се носеше на около три метра над главата ми. И това беше... просто прекрасно! — Той потръпна. — Почти си струваше заради него да преживея всичко останало.

— И какво те води насам? — поиска да узнае Калахан.

— Че какво друго? Очакваното — горски пожар в моята зона. Обадох се веднага, а после се приближих твърде много до един пожарникар, затиснат от дънер — печеше се на бавен огън. Шефът ми реши, че съм епилептик и ме уволни по най-нежния начин. Изобщо не съм спорил с него. Имах малко спестени пари и се върнах на изток.

— Защо? — попита Калахан.

— Да видя Пол.

— И видя ли го?

— Не, по дяволите, дори не можах да припаря дотам. Влетях в „Маккартър“, натъпкан с приспивателно, за да съм заспал, докато летим над Ню Йорк Сити, и като се приземих, с последния остатък от парите си наех кола. Имах намерение да карам насам и да се надявам на най-доброто, но някъде по средата на Айслип получих проблясък от някакъв тип в съседното платно. Той беше... беше пласьор на наркотици. Хероин и кокаин.

Лицето на Томи Янсен стана на камък и той стисна халбата си, сякаш беше сопа.

— Страхотен, ама страхотен късмет извадих — продължи Макдоналд. — Всяка катастрофа, след която можеш да станеш и да си тръгнеш, е добра катастрофа, и аз тъкмо така и направих — просто оставих таратайката женена за едно дърво, изкачих насипа и тръгнах пеша. Вървах цели часове. И не чак толкова след дълго надзирателят на този град ме задмина с голямата си лимузина и получих проблясък от него. Следващото нещо, което помня, е, че се намерих тука и съм се раздърдорил като смахнат. Абе, пичове, вие как така вярвате на всичкото, дето ви го разказах?

Спогледахме се и свихме рамене.

— Тва тук е Кръчмата на Калахан — опита се да обясни Еди Бързака и кой знае как Макдоналд като че го разбра.

— Все едно — продължи той, — това е цялата история. „Кингс Парк“ е далеч и честно да си кажа, господа, според мен по-далеч не мога да отида. Имате ли предложения?

Последва дълго мълчание.

Еди Бързака отвори уста, после я затвори, след това пак я отвори и си я остави така. Ситния се почеса, дето го сърбеше. Док Уебстър замислено си сръбваше. Аз си напъвах мозъка.

— Има едно — обади се Калахан.

Макдоналд се сепна и се обърна към него. Изгледа Калахан от горе до долу, ама от горе до долу — от оредялата му рижа коса до огромните трандафори, и леко се поизправи на стола.

— Много искам да го чуя, господин Калахан — рече той почтително.

— Свържи се с Пол оттук — изтърси Калахан.

Макдоналд разтърси бясно глава.

— Не мога. Казах ви, това нещо не може да се контролира, да му се не види.

— Малко множество наблегна на „не“-то, синко — ухили се Калахан. — Може би не го можеш, но подозираш, че го можеш.

Макдоналд отново разтърси глава.

— Не. Не искам да получавам проблясък от него. Не разбирате ли? Той е в кататония. Растение. Искам просто да го видя, да се опитам да поговоря с него.

— Защо с думи? — попитах аз.

— Думите са по-малко опасни, да му се не види — тросна се той. — Ако не успееш с думи, можеш да си кажеш: „Уф, че тъжно“, и да се захванеш с нещо друго.

— С какво друго? — намеси се Док. — Какво смяташе да правиш, след като видиш Пол?

— Не... не знам.

— Ами... хубаво.

— Вижте, до какво в последна сметка би могло да доведе това! — тросна се Макдоналд.

— Може би до много неща — рече тихо Калахан. — Ето как смятам аз: Пол е намерил начин да блокира проблясъците — да се защитава. Но го е намерил на края на въжето, затова просто го е захвърлил и му е метнал отгоре железобетон, и оттогава се скатава вътре в бункера. — Калахан извади пурата от устата си и потърка гранитната си челюст. — А сега ти си в такава форма, че да те ожали човек, ама, синко, тъй като те гледам, още не си на края на въжето. Пол постоянно е бил в състояние на телепатия, когато е убил мащехата си, нали?

— Да, според мен, да — призна Макдоналд. Мислеше усилено.

— Е, ето ти на. Щом можеш да се свържеш с него, да му напомниш като как е да си забит в безпросветната реалност, може би ще успееш да го навиеш да излезе иззад онзи щит и да използва проблясъците само когато има нужда от тях. В замяна би могъл да те научи как сам да си изградиш щит. Какво ще кажеш, а, синко?

Макдоналд смръщи лице.

— Не мога да получа проблясък по своя воля. Разстоянието е твърде голямо. Максималните ни полета на чувствителност не се засичат с няколко километра. Не би трябвало поне ден да получавам проблясъци, а Пол... вече не ги получава.

— Добре де — съгласи се Калахан. — Това са причините, поради които вероятно работата може и да не стане. Но пък що не опиташ?

— *Защото ме е страх, мамка му!*

Док Уебстър се обади тихичко:

— Няма защо да се боиш, синко. Ще те удържим да не си навредиш.

Макдоналд ни огледа внимателно, понечи да каже нещо и млъкна. Страшно беше да го гледа човек в очите.

— Не това ме плаши — призна той най-после с глас на убита надежда. — Онова, което ме плаши, е, че мога да установя контакт с брат си и да *не* мога да се убия после.

Калахан се изтъркаля иззад бара. След това извади пистолета от кобура си и го сложи на бара.

— Синко — рече той твърдо, — аз насилие в кръчмата си не ща. А самоубийството обикновено го смятам за решение на страхливеца. Но ако имаш нужда да умреш, ще се погрижа да го направиш.

Някое и друго чене увисна, но никой не възрази. Освен Макдоналд:

— Ами полицията?

— Това си е мой проблем, взломаджийче!

Очите на Макдоналд сякаш се взираха в някакво далечно място, което, надявам се на Господ, аз самият никога няма да видя. Предполагам, че си разглеждаше вътрешностите. Напрежението увисна във въздуха като електрическо затишие преди циклон, а никой дори и не гъкна.

След дълъг, безвременен миг той лекичко кимна.

— Добре. Ще се опитам, господин Калахан.

Поотпуснахме се на столовете и веднага се напрегнахме пак. Калахан извади пурата от устата си и хвана пистолета, като незабележимо махна на Чък и Ноа да се дръпнат от огневата линия.

Мақдоналд изопна гръб и затули очи с ръце. Отвори страшно широко очи, огледа се наоколо за последен път и стисна клепачи. Челото му се върза на възел.

Вижте сега, не знам как точно да ви обясня какво стана после, защото то на вид не се връзваше с онова, дето ни го беше разказал Джим Мақдоналд. Но си мисля, че ако той бе телепат, то пък някои от нас, дето ходим при Калахан, доста си ни бива по емпатията. Може и сам той да ни е подслушвал, може и да не е. Само със сигурност знам, че изведнъж всички лампи изгаснаха и аз вече не се намирах в бара, а Калахан, Док, Еди Бързака, Томи, Разреденото, Ноа, Ситния, Чък, всичките барабар с мене се бяхме скупчили някак си и се докосвахме, сякаш си отърквахме раменете един в друг както когато тикаме камион да запали. Не си губихме времето да се чудим, ами напъгнахме.

Щурава работа. Камион нямаше, дори и камион халюцинация, но според мен по-добро описание на онова, което направихме, не може да се даде. Ние започнахме *да бутаме*, а също както при камиона, дойде моментът, когато онова, дето го бутяхме, подскочи кански и потегли, и ни остави запъхтени далече зад себе си.

Нещото, което бутяхме, беше Джим Мақдоналд.

Лампите отново светнаха. Познатите гледки от Кръчмата на Калахан отново се върнаха пред очите ни, а аз отново се намерих сам вътре в кожата си. Огледах Калахан и останалите момчета и с изненада осъзнах, че ни най-малко не ме беше страх. И те се оглеждаха и чак след няколко секунди забелязахме Мақдоналд.

Седеше сковано на стола и трепереше като човек, обзет от треска убиец. Док Уебстър се юрна към него като затлъстяло бяло кръвно телце, но се сепна и се огледа безпомощно. Въздухът около главата на Мақдоналд сякаш сияеше, също като въздуха над лагерен огън. И тогава чухме как зъбите му скърцат.

После, ама не изведнъж, а постепенно, в началото почти незабележимо, той започна да се отпуска. Мускулите му се разгънаха, ставите му се разхлабиха, лицето му започна да омеква. Той... и това

не знам как да ви го кажа. *Лицето му стоеше по-различно* Онзи Макдоналд, в който се отпусна той, бе променен, някак си много по-възрастен.

Беше спечелил.

— Приемете най-дълбоките ни благодарности, господа — каза той с по-кънтящ глас от предишния. — Според мен оттук нататък всичко с нас ще бъде наред.

— Какво ще правите сега? — изстреля Калахан и се зачудих на студената стомана в гласа му.

Макдоналд се замисли.

— Всъщност не сме много сигурни — заяви той най-накрая. — Но с каквото и да се захванем, можем да намерим начин да помагаме на другите хора така, както вие помогнахте на нас. Сигурно има много неща, които можем да вършим. Можем да завършим училище и да станем психиатри, както някога смятах. Представете си само — доктор за луди телепат.

Пръстът на Калахан най-после отпусна спусъка на патлака. Джим-Пол не забеляза това, но аз го забелязах. Доста се зарадвах, като сам разбрах, че намеренията на единствените двама телепати в света бяха благи.

За секунда Калахан изглеждаше озадачен, после устата му се разчекна до уши.

— Пичове, да ви черпя по едно, какво ще кажете, а?

И новият глас на Макдоналд бе идеалното му ехо.

— Нямаме нищо против и ние да те черпим едно — рече той, стана и седна на бара.

Ей — провикна се Еди Бързака, човекът, който вечно си спомня важните подробности, — я чакайте малко. Ченгетата шъ тъ търсят, дето си се вдигнал от онаа катастрофа. К'во шъ им кажете? Пък и като става за въпрос, как шъ си извадите другото тяло от „Кингс Парк“?

— О, знам ли... — заразмищлява Калахан и внимателно постави пред Макдоналд двойно „Чивъс Рийгъл“. — На мене ми се чини, че един телепат може да преметне сума ти ченгета. Или дохтури разни. Вие к'во ще кажете, господа?

— Предполагаме — кимна Макдоналд и отпи.

И си бяха съвсем прави. И тримата.

Оттогава не съм чувал много за братята Макдоналд, но пък то не е и минало чак толкова много време, а съм сигурен, че и двамата имат тепърва много за мислене и за наваксване. Чудя се дали някой от тях има намерение да има деца. Тъй или иначе, очаквам да чувам за тях все хубави работи. Ама наистина хубави, и то всеки момент.

Искам да кажа, две глави са си по-добре от една.

[1] Филмор Ийст — прочуто място, където в края на 60-те и началото на 70-те се провеждат големи рок концерти. „Филмор“ на английски може да се раздели на думите „fill“ и „more“, което значи „сипи още!“. — Б.пр. ↑

[2] В оригинала игра на думи с името на известното ирландско уиски „Tullamore Dew“ — букв. „Роса от Туламор“. — Б.пр. ↑

ЗАКОНЪТ ЗА ЗАПАЗВАНЕ НА БОЛКАТА

В начина, по който нещата се случват в Кръчмата на Калахан, има някаква любопитна неизбежност. Не че нямаше да успеем да помогнем на Гагата по *един или друг* начин дори и да беше дошъл при нас, да речем, в четвъртък вечер. Но тъй като беше понеделник вечерта, най-накрая успях да проумея за какво точно става хевиметълът.

След десет години музикантство вече ми беше крайно време да го проумея.

Понеделник вечерта в Кръчмата на Калахан е филморската вечер (известна и като „Сипи още!“) — вечерта, когато ние двамата с Еди Бързака всякога свирим на пиано и китара. Но нека името ѝ не ви заблуждава. Не си мислете, че свирим оная музика, дето цепи тъпанчетата и с която е известен Филмор Ййст. Макар и да свиря на електрическа талпа (Кънтри джент, шестица) и си имам усилвател с фабрична гаранция, че пръска стъкла, това са единствените останки от много краткия ми флирт с рока, който имах в едни много по-гладни от днешните години. Аз силни звуци *не обичам*.

Не, името всъщност идва от любопитния обичай, който си имаме при Калахан — да погребваме мъртвите си воини в камината. Колко добре сме си прекарали предната вечер, обикновено си проличава по това, колко чаши лежат пръснати на парчета в камината. А двамата с Еди след един особено як сешън Док Уебстър ни кръсти „Филмор край камината“.

И за наше най-яко отвращение прякорът направо ни се лепна.

Тъкмо тази понеделнишка вечер наистина беше тръгнала много диво. Двамата с Еди бяхме забавили първия си сет с половин час, за да озаптим две момчета, които играеха на пода нещо като бiliarд с ябълки и метли. А когато Калахан нагласи двете огромни тонколони от двете страни на входната врата, в кръчмата вече кипеше бурна веселба.

— К'во шъ свирите, Джейк? — провикна се Док от предния ред. Нагласих стойката на микрофона, усилих си талпата колкото да е на равна нога с пианото на Еди Бързака и върнах топката на Док.

— На тебе какво ти се слуша, Док?

— Какво ще кажеш за „Ушите ми са пълни със сълзи поради туй, че аз по гръб лежа и цяла вечер плача си за теб“?

— Неее, беее — провлачи Разреденото от бара. — На мене ми се ще да чуя „Не хареса нейния пъп, та я просна по гръб.“ — разнесоха се охкания.

Тук Док Уебстър стана на крака.

— Що не изсвирите песента за лекаря с ножа бе, Джейк?

Предадох се пред неизбежното.

— Песента за лекаря с ножа ли, Док?

— Ами да — издудна Док и като дирижираше невидим оркестър, запя: „Лекар с нож, о, моя мила, прегърни ме, лекар с нож...“ Върху главата му се посипаха фъстъчки. Калахан понамести дясната колона и се обърна към нас с ръце на кръста.

— Я изсвирете оная песен за купона бе, Джейк.

— Подсети ме, Майк!

С глас на ловджийски рог, който копа канал, Калахан подхвана: „Гуд голи, мис Моли, шоу на купон...“ и едно значително количество чаши веднага се изсипа в камината. Една-две от тях не бяха изпразнени предварително, та пращящият огън лумна в пламъци. В последвалата кратка пауза Еди Бързака рече жално:

— Ей, Джейк, имам една идея.

Леко с идеите — ухили се Док, — че това място тук си е много особено.

— Каква ти е идеята, Еди? — попитах.

— К'во шъ каиш да им изкараме оная, дето я репетирахме цял следобед?

Кимнах благоразумно и се обърнах с лице към цялата кръчма.

— Редовни клиенти и джентълмени — обявих, — първата песен, която бихме искали да ви изпълним, е една песен, която написахме вчера в опит да уловим онази изплъзваща ни се същност, онова общо качество, което ни събира всички тук, в Кръчмата на Калахан. В известен смисъл това е песен за всички нас. Нарича се „Песента на пияницата“.

И щом пъргавото пиано на Еди се вряза в начеващите дюдюкания, аз ударих един акорд и запях:

*На мой роднина паралия писна му и хвърли топа
и хилядарки сто на брой ми завеща.
Та с приятелче решихме да ги обърнем в
течна форма,
да промием леко своите черва.
Та от центъра се почна и вкарахме по едночко
във всяка малка гадна кръчма по трасето,
после гепихме таксито и замъкнахме се в Бруклин.
То, шофьорчето, запи се с нас, момчето.
Клатейки се леко-леко, се завлякохме в „Астория“
и си пийнахме там с цялото меле.
А като станахме да си ходим, люшкахме се
вече здраво
и сегиз-тогиз ни ставаше по-зле.
Туй да пишеш, щом късмета те удари,
няма друго нещо като туй, другари!
Ний наквасихме се като тъпанари —
кат' се гледам, хич не съм и изтрезнял.*

Щом свършихме припева, Еди Бързака метна един облак госпъл акорди, който ме запрати веднага в моето соло — едни такива завързани номерца, през които успях да издрапам с чувство, ако не и с прецизност. Пак дойде ред на Еди. Огледах се крадешком и забелязах, че всички вече са напреднали с второто питие. Това ме успокои. Щом подхванах втория куплет, отвсякъде ме обкръжаваха усмивки.

*Ех, 'ма колко кеф ни беше — смучем уиски по пътя,
по момичетата свиркаме суета,
да, но в следващата кръчма нек'ъв скача да ме бие,
че не ми харесвал дългата коса.
Та ми тресна тупаника и ме просна там на пода,
алга — дреме ми! Бях къркан като вол,*

*но ми стана леко кофти, щот' ченгетата нахлуха,
баш като си му го връщах с нек'ъв стол.
Да, обаче ги прецаках, щот' се бутнах във кенефа —
през прозорчето навън — и айде, беж!
И другарчетата мои се измъкнали — герои!
И побягнахме оттам във луд хилеж.
Туй да пиеш, щом късмета те удари,
няма друго нещо като туй, другари,
ний наквасихме се като тъпанари —
кат' се гледам, хич не съм и изтрезнял.*

Този път Еди Бързака напълни дупката с пърхащи триоли. Личеше си, че знае накъде е тръгнал, и го оставих да кара нататък. Докато разгръщаше едно сочно изложение, аз пак се огледах и пак видях усмивки от едната стена, та чак до другата. Не, не съвсем. Томи Янсен, седнал до миксера, определено не се усмихваше. Един господин с шкембенце, облечен с палто (не го познавах) се бе облегал на рамото на Томи и му шепнеше нещо на ушенце. А на момчето това като че хич не му харесваше. Дори и когато солото на Еди отново ми отмъкна вниманието, забелязах как Томи се обърна и каза нещо на оня с палтото и когато погледнах пак нататък, онзи беше застанал до бара, забучил нос в двойно нещо си там. Прогоних го от ума си — задаваше се третият куплет.

*Та към Левиттаун — и въз! — си поехме малко дъх
в дупка толкоз гадна — да умреш от смях.
Пийнах аз една голяма, дружката ми лъсна кана,
таксиджията пък колко — не разбрах.
В Съфък Каунти яко бяхме понапреднали
с мат'ряла,
то се чуло и тайфа се насъбра.
Тръгнахме от Джерихо и пихме чак до
Мерик Роуд —
пълна лудница във стил „ем пи, ем пя“.
После нещо ги загубих моите двамата авери —
поркани като мотики, аз кат' змей и си бъркам*

*в джоба, значи... не останало петаче!
И горчиво плаках край морето, хей!*

И всички в кръчмата подхванаха последния припев. Всичките... освен онзи с палтото... Беше вече подпочнал второто си двойно нещо си там.

*Туй да пиеш, щом късмета те удари,
няма друго нещо като туй, другари,
ний накуасихме се като тѣпанари —
кат' се гледам, хич не съм и изтрезнял!*

В камината се изсипа виелица от чаши, а ние двамата с Еди Бързака горе-долу по същото време почнахме да се вайкаме и да рѣсим глупости. Щом виковете и смехът малко поутигнаха, аз се приближих отново към микрофона и се прокашлях.

— Благодаря за съчувствието, лели и ментѣлджени — рекох. — Веднага пускаме единайсетгалоновата шапка. — Потупах огромната каубойска шапка на главата си многозначително и се ухилих. — А сега... — млъкнах. — Ние знаем само две песни и това беше едната, затова наистина много се радваме, че ви хареса. — Пак млъкнах замалко. — Какво да свирим сега според тебе, Еди?

Той се замисли там.^[1]

— Ами к'во шѣ каиш да изкараме другата? — попита той най-накрая.

— Става — съгласих се аз веднага и ударих един сол мажор. Док Уебстър обезглави нова бутилка „Питър Доусън“ и удари една яка глътка.

— Добре, приятели — продължих аз. — Сега ще ви изсвирим потпури от нашия хит: една бодра песничка със заглавието „Тя беше само щерка на телеграфист, но ти-ти-тии, ти-ти-тии, ти-ти-тии какво направи с нея“. — Подхванах интрото, но трясъкът на чашите в камината ме разсея и се опетлах.

И няколко секунди преди отново да река да се пробвам, онзи с палтото шумно и бурно избухна в сълзи.

Ние с Еди Бързака бяхме сред първите, присъединили се към кръга, който моментално се оформи около плачещия мъж с шкембенцето. Дори не си изключих китарата, ама ако някой е имал проблеми с прескачането на опнатия телефонен кабел, то си е затряял.

Парадоксално, след като се втурнахме и го обкръжихме, никой не пророни и думица. Оставихме го да се наплаче и положихме всички усилия да споделим мълчаливо с него този плач. Предложихме му само присъствието и грижата си.

След около пет минути риданията му отстъпиха пред гримаси и накъсано дишане и Калахан му подаде нещо си там тройно. Той веднага се отърва от половината и остави останалото нещо там на бара. Когато се огледа и ни забеляза, по лицето му нямаше срам, както бихме очаквали. Имаше най-вече облекчение. Макар и в очертанието на хлътналите му бузи и в присвитите му лешникови очи все още да се усещаше напрежение, възелът в червата му като се беше поразхлабил значително.

— Благодаря — рече тихичко той. — Аз... аз... — и взе, че млъкна. Искаше да говори, ала не можеше да продължи. После явно си спомни няколкото наздравници, които беше видял тази вечер, защото награби остатъка от питието си, приближи се до тебеширената черта посред стаята, пресуши чашата и обяви:

— За ония, дето си пъхат гагата, дето не им е работа, и вечно оплескват нещата. — После метна чашата в точния геометричен център на камината.

— Като мен — добави той, щом се обърна с лице към нас. — Аз съм гага от огромен мащаб, а не съм сигурен, че имам куража. Нито пък правото.

— Братко — рече му сериозно Калахан, — бъди сигурен, че си попаднал точно където трябва. Всички ние тук сме гаги ветерани, един вид, и много се тревожим за тия двете работи, дето ги спомена.

— Не по този начин — рече Гагата. — Разбирате ли, освен това аз съм и пътешественик във времето. — И зачака реакцията ни.

— Абе — обади се Ноа Гонсалес, — срамота, че тая вечер го няма Том Хауптман. Имате за какво да си поприказвате.

— Тъбъ? — възкликна объркано непознатият.

— Ами да — съгласи се Калахан. — Том и той е пътешественик във времето.

— Ама... ама... — запъна се човекът. — Единственото устройство е у мен.

— О, Том не е използвал никакви хитри машинки — обясни Ноа.

— Ъхъ — съгласи се Калахан. — Том е карал по мъчния начин. Карай да върви, приятел, тя тая е дълга и широка. Ти от миналото ли си, или от бъдещето?

— От бъдещето — обясни пътешественикът във времето, озадачен от липсата на каквата е да било реакция при нас. Нас май трудничко можеш ни шашна. — Такова де... от бъдещето, такова, каквото е понастоящем... — Той млъкна и се огледа объркано.

— Схванах — обади се Ноа, фен ветеран на фантастиката. — Ти си от бъдещето, но смяташ да промениш това бъдеще, като промениш миналото, което за нас е настояще, нали така?

Онзи кимна.

— К'во, к'во? — примига Док Уебстър.

— Идвам от 1995 година — обясни човекът с палтото търпеливо и уморено — и смятам да променя историята през 1974 година. Ако успея, светът, в който ще се върна, ще е различен от онзи, който напуснах.

— По-добър или по-лош? — попита Калахан.

— Тъкмо това му е гадното: не знам. Ох, мамка му, по-добре да ви разкажа цялата история. Току-виж помогнало.

Калахан ни сипа и всички се настанихме удобно.

— Името ѝ — заразказва непознатият — беше Боби Джой. И не може да се твърди, че никога не е имало такива като нея. Много хора са били като нея. Например Ейприл Лотън е била почти също толкова добра китаристка. Арета от време на време проявяваше подобна страст. Били Холидей без никакво съмнение е носела у себе си и е успявала да изрази кажи-речи същата болка. Джони Мичъл и Роберта Флек всяка по свой начин притежаваха сравними с нейната техниката и чистота на тона. Дори Превин пишеше също толкова драматични и болезнени текстове, а Мария Мълдор излъчваше същата наивна грация. Но да можехте да ги свиете всички заедно на руло — пак нямаше да получите Боби Джой, защото съществуваше гласът ѝ. Беше просто невъзможно да съществува такъв глас. В края на всяка песен на Боби Джой, независимо дали на запис, на диск, на холо или — най-

рядък късмет — на живо, се усещаш как главата ти се клати в откровена невяра, че едно човешко гърло е способно да изрази такава болка, че такава болка е възможно да съществува и че ти можеш да я чуеш и да останеш жив.

В името ѝ се таеше най-чиста ирония — беше ѝ дадено от един работодател в предишната ѝ, много по-древна професия. Име, което твърде цинично не си направи труда да промени, когато първите ѝ записи започнаха да се продават. Често съм се чудил как ли се чувстват бившите ѝ клиенти, като я чуят да пее. Убеден съм, че всеки от тях, безличен, безименен, помни *нея*.

Без съмнение и те като всички оценяват парадокса в името ѝ. Защото, макар и Господ явно да ѝ бе дал всяко възможно физическо предимство да получава радост, радостта никога не се доближи до нея по-близо от обложките на албумите ѝ и първия ред на шофьорската ѝ книжка. Макар и много устни да изговаряха името ѝ, никои от тях не го превърнаха в реалност.^[2] Защото белегът на душата ѝ беше също тъй дълбок и синкав като този, който чертаеше сбръчкания си, криволическ път от лявата ѝ скула до дясната страна на брадичката ѝ.

Жената с белега. Така я наричаха и виждаха само физическата рана. Може би са се чудели защо ли не си е направила пластична операция — нищо работа по мое време. Но тя пееше и ние разбирахме и плачехме заедно с нея, защото никой от нейните белези никога нямаше да бъде изтрит. И в това, предполагам ще кажете, бе нейният гений. Тя — това бяха белезите по лицето на цяла епоха. Тя ни напомняше, че ние сме създали този свят, в който можеха да съществуват такива белези, и че ние, всички ние, носим същите белези като нея. Тя...

Това е абсурд. Опитвам се да обясня що е това секс на девственица при положение, че имам подръка прекрасно легло. Приятели, дайте ухо на това и чуйте. Това холо ще ви каже повече, отколкото мога да ви кажа аз. Господ да ви е на помощ.

Непознатият извади от джоба си гладка синя сфера — горе-долу колкото топка за тенис — и я протегна към камината. Сиянието във въздуха над пращящия огън се усили и се превърна във вихър, после в танц и най-накрая в сливане. Тишината в кръчмата бе такава, че нитове да забиваш в нея.

После камината изчезна, а на нейно място се появи млада чернокожа жена с китара, седнала на скала, а навсякъде край нея и зад нея — звездно небе. Лицето ѝ бе засенчено, но щом стаихме дъх, луната се показва иззад един облак и докосна чертите ѝ. Тя накара кожата ѝ да засияе като обсидиан, придаде нежна мекота на лицето ѝ — лице, което Господ бе създал да бъде красиво — и очерта рязка сянка върху невероятно правия прорез, който започваше на сантиметър под лявото ѝ око и се връзваше встрани и надолу, за да разтвори още по-широко устните, вече широки като назъбена черна линия, подчертала думата „болка“. Беше черна, освен това — жена, освен това — белязана, и докато мисълта се оформяше в ума ни, осъзнахме, че това е излишно наслагване. Белегът ѝ бе видим — това беше всичко.

Бяхме онемели от потрес. И в тази неподвижност тя вдигна леко китарата си и засвири — бърз, дразнещ, тревожен бийт като отчаян Ричи Хейвънс, нерешителен и може би неразрешим акорд, почти само оголена струна. Ми минор на сикста, с до мажор бас, призрачен акорд, който настояваше да се превърне в нещо друго, мажорно или минорно, щастливо или тъжно, но в *нещо*. От това „до“ започна простичък, почти грегориански риф, ала вечно се връщаше неудовлетворен, опитваше се да се отърси от онзи акорд, но не успяваше.

И на фона на този прастар тревожен звук Боби Джой заговори, с безличния тон на разказвача, който стои зад цялото изкуство:

Силен сняг валеше над шосе 40, а денят угасваше. Тази самотна магистрала цял ден не бе видяла друго движение. Покоят бе толкова пълен, че недораслите борове и ширналите се хълмове край пътя може би чувстваха, че толкова отдавна даденото им обещание се е сбъднало, че човекът най-накрая си е отишъл и ги е оставил навеки в покой. В този ден нито една змия не бе изпълзяла от убежището си, гущери не пълзяха, вълците не пристъпваха тихомълком в търсене на зимна храна. Всичкият дивеч чакаше, озадачен, обзет от чувството за очакване... на какво?

Постепенно, постепенно всяко живо нещо долавяше странен, насечен тътен, който идваше далеч от изток.

Тътенът стана доловим за слуха твърде бавно, че да ги стресне. Той нарастваше, приближаваше се, мускулчетата и тънички сухожилия се напрегнаха и после се отпуснаха — звукът бе познат, безобиден.

Бледозелен додж, модел 1960-а, с не повече от три работещи цилиндъра, изплъзя, друсайки се, пред погледите им сред снежните савани. Като примигаше непохватно с чистачки, огромната машина опипом намираще пътя си по шосето, пеейки прегракнало и на пресекулки магистралната си песен.

С последен рев на смъртна агония тя замлъкна: чистачките престанаха да махат, буталата престанаха да тласкат, фаровете примигнаха, после угаснаха и огромната кола грациозно излезе извън шосето и спря, положила нос върху отрупан със сняг мескит.^[3]

Покоят се завърна над шосе 40... но въпреки това и от двете му страни животните чакаха...

Щом спря да говори, вървящата баслиния, с която тя подчертаваше жалния акорд, се завърна към онова дисхармонично „до“. После, със спираща дъха лекота, линията се плъзна два тона надолу към „си“, превърна се в доминанта на просто ми минор и щом басът, органът и барабаните се обадиха отникъде, тя запя:

Леко се стеле снегът по стъклото.

Край пътя седя.

Тръгнах на път — моторът ме заряза.

Край пътя седя.

След малко ще се вдигна и ще тръгна пеш —

може би наблизо има град,

но идва ми наум, че всъщност няма никаква

причина

да не бъда тук, а да съм там.

Но ще тръгна...

(внезапна смяна на тона)

*... веднага щом намеря причина за това.
Точно сега ми е хубаво просто да гледам снега
как покрива стъклата...*

Завърши с жален ла минор, прекатури се отново по гръб в онзи призрачен, хапещ като комар ми минор, а после останалите инструменти замлъкнаха и оставиха китарата ѝ сама. Тя отново заговори:

Снегът вече напълно бе покрил и предното, и всички стъкла, и бе оформил бяла завеса, която скриваше вътрешността на колата и ставащото вътре — ако вътре изобщо ставаше нещо. Никакъв звук не излизаше от колата, никаква вибрация не разтревожи снега по вратите. Животните се озадачиха, но и зарадваха: може би някой човек най-после бе разбрал.

„До“ пак слезе до „си“, но този път то принадлежеше на чист, прост сол акорд, подпрян от стоманена китара и примката на блуграса, сравнително радостен звук, който продължи само първите четири реда, докато онзи глас — онзи глас! — отново подхвана песента и започна да дълбае думите в нас.

*Спокойно, ще тръгвам вече,
ще тръгвам всеки момент,
оставям колата —
пеша не е далече.
Всеки момент вече ще тръгна*

(забавяне, електрическа китара, която поведе към болезнено повтаряща се прогресия до-ми-ла минор, вървяща към никъде...)

*веднага щом намеря си място, където искам да отида,
веднага щом намеря си нещо, което искам да направя,
веднага щом намеря си някой, когото искам да познавам или пък се сетя за нещичко интересно, за нещо ново...*

(внезапен оптимистичен скок в тоналност „фа“...)

Така де, лесно ще стигна до близкия град.

(... която налудничаво свърна към „ми“...)

Но като стигна там, какво ли ще правя?

(неизбежно отново към „до“...)

*Затова ми и беше таз одисея — за да открива:
две хиляди мили — и пак ми е все едно...*

(акапелно:)

Струва ли си да продължиш да търсиш?

Искаше ни се да плачем, да крещим, да се втурнем и да й посочим сто причини, поради които си струва да живееш, да намерим някакъв начин да изцелим болката в този глас — и никой не издаде ни звук. Отново сама със своята китара, Боби Джой започна да тъче онзи дисхармоничен гоблен от режещи ноти, който вече за нас започваше да

става толкова познат, колкото и вкусът, който винаги има лошият сън в студена утрин. И щом тя отново заговори, и мускулче не трепна на абаносовото ѝ лице, сякаш нейният белег бе единственото изражение, от което тя някога би имала нужда или което ѝ е позволено.

Снегът започна да пада на талази.

След минута — или час — колата до половината бе погребана в тежка бяла зимна завивка от мокър сняг. Животните вече започваха да забравят колата. Толкова дълго вътре в нея нищо не бе помръднало, че вече започваха да я смятат за част от обкръжаващата ги среда — по-малко интересна им беше от опърпаното издание на „Денвър Рекърд“ от 1892 г., затиснато с камък, което поне сегиз-тогиз плющеше на вятъра.

Защото паметта на животните е къса, а годините са дълги, и животните са открили, че много малко неща си струват да им се чудиш дълго време.

А снегът валеше ли, валеше...

Този път тя задържа „до“-то, изгради около него ла акорд и към нея се присъединиха само клавесин и басът. В тази част нямаше двусмисленост: проста жална мелодия без никакви промени, просто тихото спокойствие на примирението, на поражение, което никой не е забелязал.

*Вътре в колата е някак си уютно
макар и да става студено май.
Не съм се помръднала,
нито пък дума съм казала от часове
и като че става страшно студено.
Тук вътре в колата си имам едно шишенце —
капка ирландско уиски за душата,
ала да го извадя не ми се вижда никак, никак лесно,
пък и без туй студът не е чак такъв.
То може да ме сгрее,*

но струва ли си труда...

Раменете ѝ сякаш се прегърбиха и тътнещият фон на китарата доби ужасяваща окончателност.

Край шосе 40 вече нямаше додж. Просто пряспа като много други, мирна и ужасно студена. Леко сияние започна да разкрива тайните на снежни скулптури, могили и долини, целите бели. Но във вихрещата се мъгла може би щяхте да кажете, че е зора.

Колата бе напълно скрита от поглед — както животните, в пещери, дупки и бърлоги. Но те вече не си спомняха колата... и поне в техните убежища имаше някакви признаци на живот.

С разтърсваща неочакваност тя удари ми мажор и премина заедно с духовите, баса, барабаните в трескав хорус алилуя, който те караше да дръзнеш отново да се надяваш. Със сигурност този пулсиращ бийт беше сърце, което започваше да бие, със сигурност тази енергия имаше цел!

Исправихме гърбове и кръстосахме пръсти.

Сетих се!

*Има нещо, което май ми се прави,
в него като че има някакъв смисъл.*

*Имам малко трева в стъкленичка
тука в пазвата ми.*

Май ще е хубаво да си свия джойнт.

(дъното изпадна от гласа и аранжимента, уплашено от тържествеността и от трепкащото ехо...)

Сложна работа — току-виж наруши ми покоя,

*ама трябва да ме стопли също като алкохол.
Значи, струва си труда и ще ми помогне
да си намеря
причина да се махна оттук,
мисля.*

(акапелно:)

Къде ли съм ги бутнала тия хартийки?

Отново звънна онова „до“ — разтърсващо завръщане към неизбежността, а тътнещата китара измъкна чергата изпод краката ни. Безпомощни, без да знаем дали думите ни потискат повече, или музиката, чакахме в страховита тишина какво ще дойде сега. И за последен път безизразният глас заговори:

Две седмици по-късно, когато екип на пътна помощ изкопа колата, откриха вътре замръзналия труп на млада жена, невероятно спокойна и ведра. Между сините, стиснати устни стърчал тънък като молив стълб от пепел от свита на ръка цигара, горяла необезпокоявано, докато не бе прогорила устните и угаснала. Шефът на екипа накара хората си да млъкнат, обади се по радиостанцията в щатската полиция със забележително спокойствие...

А после се прибра и се люби дивашки с жена си.

И онази проклета, нервираща китара се разпадна на парчета в ми минор на сикста, по-решителен отвсякога.

Тишината продължи цяла минута, преди някой да се сети да потърси в чашата си някакъв отговор, който може би се спотайваше там. И когато потърсихме, не намерихме там никакви отговори, и затова се опитахме да се погледнем един друг. А когато и това не успяхме да направим, се обърнахме като един и вперихме погледи в

непознатия, донесъл ни това видение. Той отново бе отпуснал ръка, а камината отново си беше на мястото и наивно се опитваше да стопли една стая, изстинала до смърт...

— Това, господа — рече той протичко, — е Боби Джой.

Никой не каза и думица. Видях как Док Уебстър отчаяно се мъчи да измъдри някой хитър лаф и да развали магията, но просто не ставаше. Непознатият беше прав — сега, когато всичко бе свършило, едва можехме да повярваме, че се е случило, едва вярвахме, че сме още живи.

— Сега, когато вече я познавате — продължи непознатият, — вие сте готови да чуете и нейната история; какво я е направило такава, каквато е, и какво се надявам да направя във връзка с това.

— Боби Джой — продължи мъжът — била родена като Айзадора Брикхил на задната седалка на една циганска каруца нейде в Харлем, през 1952 година. По намръщените ви лица, господа, виждам, че не се налага да ви обяснявам какво означава *това*. Тя дори не е имала класическия избор на Били Холидей — по онова време никой вече не наемал прислужници.

С образованието и подготовката, които имала, тя е била готова единствено за най-първичния съществуващ занаят: през 1966 г. малката Айзадора била вече опитна и — ако можем да вярваме на мълвата — завършена курва.

Дори и в тази най-клиширана от всички професии тя била аномалия. Не пиела, наркотици и не помирисвала, освен дето от време на време припалвала по някоя марихуана по купони и никога нямала онова отчаяно излъчване на поражение и цинично примирение, толкова характерно за колежките ѝ. Имала много пламенен и борбен дух, който предизвиквал уважение у всички, които я познавали. И всъщност освен физически, никой никога не я докосвал. Собственичките на публичните домове я обичали заради нейната честност при деленето на парите, на която абсолютно можело да се разчита. Момичетата я обичали заради неунищожимия ѝ кураж и желание да помогне, а клиентите я обичали заради напълно отчуждения професионализъм, с който си вършела работата.

И после дошъл тарашът.

Някаква политическа мешавица, както се твърди — неполучен рушвет, неумишлено обиден чиновник, особено добре написано експозе, изискващо действия за парлама. Но каквато и да е била причината, домът на Хана бил връхлетян през април 1974 г. в традиционния маниер, с фургоните му там и изобщо. Боби, както вече я знаели, била натоварена във фургоните наред с другите момичета, още преди да ѝ се удаде възможност да се увие в нещо. Тя привлякла вниманието на един полицай от патрула на име Дъфи, който бил стигнал до извода, че при подобни ситуации на един служител на реда по ранг му се полагат привилегии. Той се опитал да си вземе онова, което по право считал за свое, и бил отрязан: Боби си позволявала да бъде за продан, но проклета да е, ако се дадяла безплатно. Дъфи настоял и получил коляно в чатала — и тогава зарязал всякакво благоразумие и ударил Боби по лицето с дулото на пистолета си. Сержантът на Дъфи, който му бил почти шурей, толкова се засрамил, че бил принуден да не обръща внимание на раната и да заключи Боби заедно с останалите момичета с надеждата, че тая работа може да мине за резултат от бой с бръсначи в килиите. Когато най-после тя получила медицинска помощ, било твърде късно вече. Белегът ѝ бил дълбок, страшно дълбок и тя вече никога нямало да бъде годна за единствената професия, която познавала.

Почти година по-късно някакъв продуцент получил по пощата незнайно от кого изпратена касета. Такива касети *никога* не ги прослушват, но тази имала опис и първото заглавие привлякло окото на продуцента: „Самоубийствена песен“. Груба, записана у дома версия на песента, която току-що чухте, само че на аудиокасета. Продуцентът я прослушал веднъж и после си прекарал седемнайсет трескави часа в издирване на Боби Джой.

Не я направил звезда — просто записал песните ѝ и ги пуснал на пазара. *Тя станала звезда* — звезда, каквато не било имало никога преди. Поне седем от парчетата ѝ, на запис и на *холо*, били забранени за публично излъчване, защото честотата на самоубийствата по онези места, в които прозвучавали те, изведнъж скачала. Седемдесетте и осемдесетте години не бяха особено добри години за живеене, а и Боби Джой говореше от името на твърде много от нас. Тя бе феномен, безкрайно анализиран и никога не получил определение. И ако на

някаго от нас песните ѝ вдъхваха някакъв извратен кураж, може би това бе повече наше, отколкото нейно отражение. А може би не.

Във всеки случай продуцентът със забележителна лекота станал неописуемо богат. Ала това не му стигало. Горкият дявол, осъден да бъде човекът, дал на света Боби Джой — как би могло сърцето му да се утеши с пари? Той дал по-голямата част от тези пари на лудия си брат, който си мислел, че може да построи машина на времето просто за да се отърве от тях. Спиртосал се тотално, за да не откачи и никога не си пускал нейни записи. Също като всички нейни фенове, сърцето го боляло за нея и искал да ѝ дари покой, а знаел, че никой никога няма да ѝ го дари. Но имало и още нещо. Той я обичал със свирепо и абсолютно безнадеждно отчаяние и поради това гледал да избягва компанията ѝ. Мечтаел си (напразни мечти) как ще утеши болката ѝ, отслабнал ужасно, и когато един пролетен ден лудият му брат му казал, че успял да направи машината на времето, разбрал какво трябва да направи.

Брат му, макар и луд, не бил чак толкова луд колкото сега и се опитал да го разубеди. Обяснил му за възможните прекъсвания на времевия поток, които могат да се получат, ако миналото се промени, за други сложни неща и направо забранил на продуцента да използва машината на времето.

Точно в момента, години напред в бъдещето, той се държи за разбитата челюст и се чуди дали се готвя да унищожа тъканта на времето. Както и аз се чудя.

Скитам се из вашето време вече два — три дни. Дадох си малко време да планирам нещата, но го използвах, за да се успокоя. И сега не знам какво да правя. Може би брат ми е бил прав — той разбира от всичко това много повече от мен. *Но аз не мога да я оставя да я боли, нали не мога?*

О, да... и още нещо: тарашът е тази вечер. След около четири часа.

Какво ли можехме да кажем? Налагаше се да му повярваме — технологията, вложена в онази холографска сфера, без съмнение надхвърляше и най-напредналите сегашни технологии. Още по-важно

— ако този глас наистина съществуваше по наше време, отдавна да сме чули за него. Не беше възможно да не повярваш на този глас.

Калахан го обобщи за всички нас:

— И какво смяташ да правиш, братче?

Гагата не отговори и изведнъж кой знае как — може би по линията на устните му, може би малко по погледа, който метна на Томи Янсен — разбрах.

— Според мен разбирам, Майк — обадох се тихо. — Видях го да си говори с Томи, докато бях на сцената, и видях как Томи го шкартира. Някъде навън се е натъкнал на някого, който му е казал къде може да намери едно хлапе, дето преди е било наркоманче и без съмнение няма как да не знае откъде може да му намери пистолет. Той ще убие полицаия Дъфи. Нали така, приятелю?

Гагата кимна.

— Значи си решил? — попита Калахан. — Едно убийство ще оправи всичко, така ли?

— Ще попреча този белег да се появи — отвърна мъжът. — А и що за убийство е да утрепеш подобен боклук? По дяволите патлакът, мога лесно да се приближа толкова, че да го намушкам с нож — никой няма да очаква нищо такова и не ми пука какво ще ме правят после. — Той изпъна рамене и погледна Калахан право в очите. — Смяташ да ме спреш ли?

— Виж сега, синко — провлачи Калахан. — Не съм сигурен дали имам правото да се меся в подобни неща. Освен това според мен не е случайно, че от всички нас най-близо до вратата си ти. Но като че ми се налага да изтъкна...

Той млъкна и се втренчи във вратата. Както и всички ние. Там, където само преди миг нямаше никой, бе застанал мъж. Изглеждаше като по-стара и по-уморена версия на Гагата, с горе-долу същото телосложение, но без палто, така че се виждаше шкембенцето му, което всъщност представлява огромен пояс, увит около кръста му. Очевидно това беше машина на времето; също толкова очевидно той беше нейният изобретател, пристигнал да попречи на брат си да бърника в историята.

Но вниманието ни бе фокусирано не върху машинариите около кръста му, а върху много по-малката машинарийка в дясната му ръка. Стъклен, на вид доста крехък, това можеше да бъде само револверът на

деветдесетте, а начинът, по който го държеше, ни подсказваше, че трябва да го уважаваме. Сетих се за лазерите, дръпнах се назад и се подпрях на усилвателя.

— Не мога да ти позволя да го направиш, Джон — рече новодошлият, без да обръща никакво внимание на никого от нас.

— Не можеш да ме спреш — рече Гагата.

— Мога да те убия — поправи го брат му.

— Виж сега, Хенри — отчаяно заговори Гагата. — Не се впускам сляпо в това, знам какво правя.

— Така ли?! — разсмя се брат му. — Ти, глупако проклет, ни най-малка представа си нямаш какво можеш да предизвикаш, като убиеш онзи тъп полицай. Да предположим, че някой престъпник, който той би арестувал, вместо това вземе, че избие куп невинни хора? Да предположим, че просто отстраняването му от историята е достатъчно да прекъсне времевия поток така, че вече да не може да се поправи? Ти може би ще убиеш всички мъже, жени и деца в своето време, Джон!

— Да не би да мислиш, че не го знам? — извика мъжът с палтото. — И да не мислиш, че само това е страшното? Да предположим, че успея напълно, и резултатът е просто един свят без Боби Джой. Тя ни накара да самоосъзнаем колективната си вина и това имаше огромно влияние върху доброто. *Не знам дали имам право да лишавам света от нейната музика.*

Ами ако съществува Закон за запазване на болката? Ами ако болката не може да бъде унищожена вътре в един пространствено-временен континуум? Тогава всичко, което ще съм направил, е да пренасоча болката й: подозирам, че тя ще се прехвърли върху мен — а моето пеене хич го няма! Хенри, признавам, нямам ни най-малка представа какви могат да бъдат последиците от моите действия. Но знам със сигурност какво трябва да направя.

— А аз не мога да ти го позволя — възпротиви се брат му.

Вдигна странния стъклен пистолет и се прицели в сърцето на Гагата. Видях как едрите ръце на Калахан потъват под бара за рязания пищов, видях и как Разреденото, Док и Томи Янсен полекичка започват да стягат кръга около мъжа и разбрах, че никой от тях няма да стигне навреме — и без да мисля, се врътнах на пета, надух усилвателя зверски до дупка, дръпнах ми-струната колкото можах и ударих една яка жица. Пронизителна писклива нота проряза въздуха, а аз тикнах

китарата право пред тонколоната, че да се получи максимална микрофония.

Нажежен до червено нож промуши всички уши в стаята и картината замръзна като при забавен каданс. Китарата виеше ли, виеше и от квичене на простреляно прасе стигна до нещо, което по-скоро се усещаше, отколкото чуваше. Чашите на бара започнаха да се пръскат, а после и бутилките по дългите полици зад него...

И не щеш ли, същото направи и малкият смъртоносен стъклен патлак.

Бързо накарах китарата да млъкне, а ушите ни звънтяха още една минута. Кръв течеше от една — две рани по лицето на Калахан, а ръката на онзи с патлака беше станала на пихтия. Док Уебстър веднага се хвана на работа и взе да вади бинтове и спирт от вечната си черна чанта. После сложи ранения да седне.

Гагата седна до него.

— Как го направи, Хенри? Мислех си, че е единственият...

— Мислиш си ти! — тросна се Хенри. — Ти се върна с него, проклет хахо такъв, и веднага щом ми цъфна, по погледа ти разбрах, че си успял. Хич не чаках да видя какво си променил в познатия ми свят — треснах те с един стол и взех колана, решен да направя един последен отчаян опит да спася своето време. Докато припадеше, ти се хилеше и сега вече знам защо. Все си вреш *гагата*, където не трябва!

Гагата се изправи с лице към Калахан.

— Под тезгяха ти има пищов — рече той. — Искам го.

Калахан тръгна да отстоява територията си.

— Никакъв шанс!

— Тогава ще го наръгам с нож, или ще му смажа черепа с камък, или ще му пусна запалена клечка в резервоара — каза той и се отправи към вратата. Никой не му попречи.

— Задръж минутка — извиках подире му и той се спря.

— Виж какво — подхвана той, — благодарен съм ти за това, което направи, но...

— Чуй ме — прекъснах го, — може би не можем да ти дадем пистолет... но, иска ли питане, можем да пуснем шапката и да ти съберем пари.

Челюстта му увисна, а аз свалих със замах единайсетгалоновата шапка и я подадох на Ноа Гонсалес. Ноа пусна вътре пет долара без колебание и подаде шапката на Хлъзгавия Джо. Всички почнаха да се бъркат по джобовете, да си изпразват портфейлите и да пускат мангизите в шапката, щом стигне до тях. Тя се пълнеше бързо и като стигна до Еди Бързака, според мен вътре имаше към сто долара, че и отгоре.

Еди я пое от Калахан и погледна Гагата:

— Мангизи нямам, ама вънка имам паркиран един шевролет от шейсе и пета, дето сто и десет шъ ти ги земе за нула време. — Той извади връзка ключове и ги пусна в шапката. — Хич не си губи времето да я паркираш тая трошка, в Харлем място за паркиране по т'ва време на нощта нема да намериш. Паркирай я двойно — сабахлем шъ си я прибера от ченгетата.

По лицето на Гагата се стичаха сълзи. Не беше в състояние да говори.

— Добре — рече бодро Калахан. — Имаш три-четири часа. Доста време си е това. Замъкваш се при Хана по най-бързия начин, размахваш тая пачка и й казваш, че искаш да си заведеш едно момиче вкъщи за през нощта. Тя, като я види тая зелка, ще се навие. Това ще изкара Боби от тараша, а какво ще става по-нататък, ти си знаеш. Късмет!

Той пое шапката от Еди и я подаде на Гагата, който я пое с разтреперана ръка.

— Б-б-благодаря — рече Гагата. — Надя... надявам се, че правя каквото трябва.

— Правиш каквото е нужно — рече Калахан, — а да убиваш някого не е нужно. А сега се измитай оттук!

И Гагата се измете.

После изпратихме брат му вкъщи и двамата с Еди си прибрахме такъмите. Някак си неуместно ни се струваше да свирим, след като бяхме чули Боби Джой, пък и без това никой в кръчмата вече нямаше къорав цент. На затваряне всичките бяхме готови да си ходим.

На другата вечер към седем всички вече бяхме там и макар и да се падаше Лафторник, никой като че не беше в настроение за шегички.

Неколцина от нас се бяха опитали да понаучат нещичко за полицейската атака предната нощ, но не казваха нищо и бяхме толкова изпълнени с напрежение, колкото и камината — със стъкла.

Някъде към осем внезапната поява на пояс за пътуване във времето и мека зелена сфера с някакво опасващо я листче на бара накара откъслечните разговори да замлъкнат. Листчето се оказа бележка, на която пишеше:

Не ща да ви оставям да се чудите. Моля ви, унищожете този пояс. Другия път може и да не извадим такъв късмет. Хиляди благодарности и от двама ни.

Калахан метна пояса в камината и той се приземи с дрънчене. После грабна сферата и я задържа в огромната си длан. За втори път от два дни насам камината изчезна от поглед, но този път я замени планински поток. Отзад се виждаха кичести, стройни борове, а залезът, толкова прекрасен, че да те заболи, играеше на гоненица със злокобни сиви буреносни облаци.

Боби Джой седеше край потока с китара в скута. Чистото й, без никакви белези лице бе по-прекрасно от всички залези, съществували някога. Тя ни погледна всички с ведър поглед и докосна струните.

Започна бавно — просто тонално изложение, изтъкано около два акорда, които се издигаха и спадаха като циклични надежди в лудия подпис на времето. Постепенно паузите между звънтящите акорди се изпълниха с ритмична насоченост, набраха скорост и се превърнаха почти в калипсобийт — само дето в калипсото такива акорди никога не се използват. И Боби Джой запя:

*Разхождам се... понесла в мен съмнения.
Мъча се нещо да бъда... а в него не вярвам.
Думите, които шептя... ми се струват лъжа.
Странно
какво ли става с мен?*

Гласът ѝ говореше за объркване и страх, за съмнения и самота. И сърцата ни се сбиха с него.

*Боя се, че може би... онова съм, което май че съм,
а днешният ден за мен... е просто поредният сън.
Бързо изчезва... от спомена ми, губи се навън.
Странно —
какво ли става с мен?*

Навсякъде из стаята виждах как мъжете реагират на този прост въпрос, виждах как лицата им се изкривяват при мисълта за провал, а Боби Джой премина към бриджа. Залюляна в струни и иронично мек орган, тя продължи:

*Небето си сменя цвета,
земята е толкоз далече...
Скитах се дълго наум
и пътя загубих вече.
Къде са местата... където отивах?
Кои са онези... които познавах?
А утре... дали ще е по-добре?
Странно —
какво ли става с мен?*

И тогава, врязвайки се в нашето отчаяние, също както слънцето прорязва холографските облаци, изневиделица се появи цял оркестър, топъл килим от звук, който набъбна за мигове почти до вагнерова кулминация. Лицето на Боби преля в смайваща усмивка на чиста радости тя запя с пълно гърло:

*И после срещам аз човек,
и идва той при мен,
разказва ми какво ще бъде по-нататък,*

утеха е за мен...

И последният куплет избухна в Кръчмата на Калахан като хорус алилуя от духови инструменти и цигулки, пропъди всичкия страх, несигурност, болка, превърна ги в нищо повече от изплатени дългове — цената, за да стигнеш до щастието.

*Пада дъжд... като блаженство.
Дърветата плачат... с благодарни сълзи.
Гледам различно... на всичко изведнъж.
Странно —
прекрасни неща стават с мен.
Странно —
прекрасното става с мен.*

И песента затихна във вихър от тромпети. Боби Джой се усмихна с дълбока, доволна усмивка и изчезна, като отнесе със себе си и своя планински поток.

Ръцете на Калахан се отпуснаха бързо и сферата избухна в центъра на камината. И в този миг осъзнахме, всички ние там, в кръчмата, че догадката на Гагата отчасти е била вярна. Също като законите за запазване на материята и енергията съществуваха и закони за запазване на болката и радостта. И никоя от тях не може да бъде нито създадена, нито унищожена.

Ала едното може да се превръща в другото.

[1] Пряк цитат от „Джабъруоки“ на Луис Карол: „Поспря се под дърво Тумтум и се замисли там...“ — Б.пр. ↑

[2] Джой („joy“) означава радост. — Б.пр. ↑

[3] Вид храст. — Б.пр. ↑

ДЕСЕРТ ПО ЗАСЛУГИ

Рано или късно горе-долу всяка кръчма се сдобива с най-противния досадник от всички: „майтапчията“, дето прави номера. Бих си помислил, че Кръчмата на Калахан трябва да е имунизирана точно срещу този вид циреи — при нас стандартните идиоти, с които повечето кръчми се налага да се примиряват, не виреят: ревливите пияници, войнствените кресльовци и онези, които пият, та дано оглупеят. Сякаш някакъв вид защитно заклинание се грижи единствените хора, които се натъкват на тази кръчма, да са онези, които трябва, онези, които няма как да не я намерят.

Но много, много рядко някой беглец от „Росна капка“ случайно се сбърква да влезе — обикновено колкото да ни накара да оценим отсъствието му, след като си тръгне. Например имаше един, чиято етническа принадлежност не бих могъл да определя, без страшно много италианци да ми се ядосат — от онези, дето се лепват за джубокса. Той направи на Калахан предложение, което Майк на свой ред не можа да откаже — така че не си и направи труда да отказва. Счупените ръце на онзи всъщност заздравяха, доколкото знам, но амнезията така и не му мина. Имаше и един господинчо, дето си беше довел младичката секретарка да я напива с плътски цели. Онази вечер Калахан го раздаваше нещо немарлив: кой знае как всичкото безалкохолно попадеше в нейната чаша, а всичката водка — в неговата. Когато онзи се събуди, се събуди нейде на майната си, минус секретарка и чифт доста гъзарски панталонки.

Но когато цъфна и майтапчията с номерата, човекът, който му поправи каруцата, не беше Калахан, а Док Уебстър.

Беше петък вечер и кръчмата беше по-претъпкана от публичен дом в деня с намаление. Еди Бързака споделяше столчето си пред пианото с още трима. Калахан и Том Хауптман се суетяха зад бара, позаети и от джудже катерач. Къорав фъстък не бе останал за мезе на бирата. Колкото до мен, бях притиснат на сандвич между Док Уебстър

и Ноа Гонсалес на бара — усещах натиска на хидравличното налягане и ми се искаше тази стена от народ между мен и пиенето ми да я нямаше.

Предполагам, че тъкмо огромният брой коли, пръснати навън по паркинга, бе накарал тоя гъз садист да реши, че е намерил тъкмо мястото да си изиграе страхотното номерче. Сега като си помисля, може би в края на краищата наистина тъкмо съдбата го бе довела при Калахан.

Във всеки случай той си запробива с лакти път през тълпата, обкръжен от двете страни от двете си другарчета, някъде към единайсет часа, и тримата заеха позиция на бара точно до Док. Мярнах ги с ъгълчето на окото си и зяпнах като риба, болна от тетанус. Оня в средата беше чисто и просто най-грозният мъж, който някога бях виждал.

Когато някой си поиска кекс, на онзи му се счу „секс“ и той поиска много, много. Брадичката му и адамовата му ябълка приличаха на братя близнаци в двуетажно легло, носът му като че растеше настрани, а очите му бяха с различни размери. Ушите му бяха толкова щръкнали, че отпред изглеждаше като такси, задало се насреща ти с отворени врати, а косата му приличаше на ливада с избуял райграс. Най-дългите косми излизаха от ноздрите му. Щом стигна бара, часовникът над касата спря и хич не го и обвинявам за което. Забравих за пикочния си мехур и глътнах на един дъх питието, което си ближех от сума ти време.

Док забеляза физиономията ми и изви грамадата на тялото си, за да погледне — и за една бройка да си изтърве чашата със скоча. А трябва да знаете, че Док твърдо вярва в ирландската легенда, че в Деня на Страшния съд ще ви пъхнат с главата надолу в бъчва, съдържаща всичкия алкохол, дето сте го изпили, и ако се удавите — право в Ада. Дори и Калахан потръпна.

Типът погледна съвсем обикновените си на вид съучастници от двете си страни, измъкна шепя доларови банкноти от джоба на спортното си сако и поръча:

— Уискита и бири.

Шумът в тълпата бе почнал да стихва. Народът бе почнал да забелязва привидението и думите му се чуха съвсем ясно.

Пурата на Калахан пропътува от единия ъгъл на устата му до другия. Той сви широките си рамене и нареди отпреде им три уискита и три халби бира, без да отлепя очи от типа в средата.

Тримцата надигнаха уискитата, гаврътнаха ги, после повториха същото и с бирите.

— Пак — обади се грозникът и Калахан им напълни отново чашите.

Вторият рунд мина кажи-речи по-бързо и от първия.

— Пак.

Калахан примига, пак сви рамене и им сипа наново.

Гъл-гъл-гъл.

Вижте сега, дори и в Кръчмата на Калахан в петък вечер, сред някои от най-преданите на пиенето пияници, които някога са се опитвали да надвият сунгер, такова нещо няма как да не привлече известно внимание. Тишината беше почти пълна. Някои от момчетата в далечните ъгли започнаха да се катерят по масите и по столовете, за да могат да виждат. И имаше толкова изпружени вратове, че на някой намествач на кокали да му се завие свят от радост. На пианото Еди Бързака почна да приема залози колко рунда още биха могли да издеят тримата непознати.

След като и шестият комплект от уискита с бири биде налян и надлежно прелян, Калахан се опита да ги спре.

— Съжалявам, господа. Ако искате да се самоубивате, по-добре си намерете друга кръчма, разбрахте ли?

Двамата флангови кимнаха, но грозникът бръкна отново в джоба на спортното си сако, извади една китайска клечка и я закрепил на показалеца си.

— Питър плет плете, по три пръта преплита — произнесе той ясно и отчетливо. — Непротивоконституционствувателствувайте. Шише се суши на шосе. Чичковите червенотиквеничковчета...

И продължи така, докато Калахан, след като се спогледа с Док Уебстър, сложи пред него нова чаша. Онзи млъкна и глътна пиячката, метна подире ѝ една бира и зачака очаквателно.

Калахан въздъхна и отвори нова бутилка. По етикета познах, че това е оцветената вода, която Том Хауптман пие, когато е на работа (като обяснява на всеки, който иска да слуша, че „за джин с дъх се

плаща“). Предполагам, че едрият барман бе решил, че тая мутра вече е толкова напреднала с материала, че надали ще забележи.

Но щом посегна да му налее, грозноватичкият клиент затули чашата си с длан.

— Я чакай... — рече той немощно и изведнъж гласът му трепна, — де... де... да знам. Може би... Ох, Боже, нещо май не ми е добре. Аз май ще... — Той се хвана за корема, наведе се над бара и по тезгяха се ливна гнилост и зараза.

В цялата кръчма се надигна мощен стон на отвращение, а момчетата със слаби стомаси си запробиваха път към вратата.

Но *истинското* паническо бягство започна, когато двамата спътници на злочестия непознат, ухилени до уши, извадиха чифт лъжици и си гребнаха.

Бих си заложил изкуственото чене, че в петък вечер нищо по-дребно от земетресение не би могло да изпразни Кръчмата на Калахан, но това, дето стана, без малко да успее. Народът побягна във всички посоки — през входната врата, през задната, дори през *прозорците*. Потрес бе изписан на всяко лице, а гъгниви стонове на ужас глъхнеха в нощта.

Когато димът се разнесе и суматохата стихна, Калахан, Док и аз бяхме единствените оцелели. Дори и несломимият Калахан изглеждаше смутен. Том се беше проснал като труп студен зад бара.

И той проклет луд с номера си и двете му дружки се обърнаха, огледаха празната кръчма и взеха да се хият така гръмогласно, че щяха да се пръснат, да се шляпат по бедрата и да се тупат по раменете.

— Какво, *по дяволите*... — започнах, а грозникът, на който като че вече му беше минало и заминало, се обърна с лице към мен, като продължаваше да се хили до припадък. После отвори спортното си сако и разкри една гумена грейка, закачена за вътрешния му джоб.

— Говежда яхния — изхълца той и приятелчетата му се разхилиха още по-силно.

Калахан смени цвета си от бледозеленаяркочервен, ръката му потъна под бара и се появи отново стиснала бухалка.

— Не, Майк! — викнах аз. — Недей! Знам какво ти е, но просто съществува невероятният шанс някой съд нейде по света да те осъди.

Мускулите на челюстта му се издуха, но той се овладя и отпусна бухалката. Трите пияндета продължаваха да се кикотят, без да

забелязват нищо.

— ДОБРЕ, да му се не види — ревна Калахан. — Направихте си кефа. А сега разкарайте тоя боклук от тезгяха ми и се измитайте, преди да съм ви пречукал. — Забелязах ухиления до уши Док и се стреснах. Някак си не вървеше да си пада по подобни майтапи.

Тримата умници най-после подушиха опасността и се захванаха да огребват остатъците от яхнията. За нула време тезгяхът придоби сравнително чист вид. Грозният майтапчия предложи на Калахан десетарка за компенсация и замалко да си я глътне за десерт. Като продължаваха да се хият като дебили, те се отправиха към вратата и се загувиха в нощта.

Калахан забеляза усмивката на Док и го изгледа на кръв, все още бесен.

— Ти пък какво се хилиш като пача, по дяволите! — изръмжа той и усмивката на Док разцъфна още повече.

— Майк, виждал съм го този номер веднъж преди — рече той.

Веднага се сетих какво ще става.

— Това прави ли го смешен?

— Не, дявол го взел.

— Ами тогава?

— Стомахът на тоя тип сигурно е доста як, щом издържа на всичкото това пиене — обясни радостно Док, — но се чудя как ли ще се хареса и на него, и на приятелчетата му мерудийката, дето я турих на яхнийката им, докато бяха с гръб към бара.

Док разтвори пухкавия си юмрук — в него имаше малко шишенце с етикет „слабителен серум“.

Калахан се облеци... и се усмихна.

„ЧУ СЕ ГЛАС В РАМА...“

Откъде да знам?

Предполагам беше комбинация от много неща, а не някаква единствена особена причина. Първо на първо, кръчмата, погледната отвън, няма вид на кой знае какво. Нито пък вътрешността ѝ би могла да мине за романтична, колкото и да си напъваш въображението. През повечето вечери по-скоро прилича на кръстоска между китайска скарабира и заупокойния запой на Тим Финеган. Каквато и да е причината обаче, просто някак си стана така, че в Кръчмата на Калахан жени не идваха.

Добре де, може би се скатавам от въпроса. Може би в тази кръчма витаеше някаква мъжка аура, психическа еманация на шовинистичната свинщина, която толкова дълго бе задържала мъжки бастион. Може пък и да бяхме непораснали пубери, емоционално бавноразвиващи се и да проектирахме телепатичния еквивалент на табелата „Момичета не се допускат“, която висеше на клуба на Тъби. Със сигурност няма никакво съмнение, че Кръчмата на Калахан е културен наследник на великата традиция на ирландските барове, а пък те си имат склонност да бъдат женомразци. Тъстът на Макгонигъл Разреденото, О’Тур Жадния, ни уверява, че ирландците ходели на кръчма, за да си починат от жените.

Но всъщност не ми се вярва да е било в резултат на предразсъдъци. Калахан не настоява клиентите му да са човеци дори. Със сигурност никога не са били предприемани никакви усилия да се попречи на жените да влизат, както стана в „При Максорли“. Но мъжете не идваха при Калахан, за да се запознават с жени, и може би тъкмо затова малкото жени, случайно завърнали в кръчмата, общо взето, бързо-бързо си тръгваха.

А после веднъж една жена влезе вътре и остана. Аз наистина се гордея с начина, по който се държаха момчетата.

Случи се Лафторник — малко късно вечерта. Върху една доста добра тема — „Дърветата“, се работеше вече толкова дълго, че тримата оцелели състезатели — Док Уебстър, Том Фланъри и Разреденото, се

бяха обърнали вече... ще ме извинявате, на пънове. Калахан обяви и тримата за победители и както си му беше обичаят, им върна изпитите пари за вечерта. Но тъй като си беше още раничко, решихме да разиграем един мач за Гран Мохабет — без правила, на всякаква тема, и тримата шампиони се съгласиха.

Разреденото повлече крак — очите му бяха изпълнени с ужасния блясък, предвещаващ истинска простотия. Викат му Разреденото, щото в него има толкоз вода, че няма накъде повече: като е седнал, изглежда прав, а като е прав, изглежда като трима. Инак масата му не е голяма и той е единственият човек, когото познавам, дето може да приказва и да пие уиски едновременно. Ама и двете ги прави по много.

— Господа — провлачи той, демонстрирайки въпросния номер, — историята, която се готвя да ви разкажа, се случва в далечното бъдеще. Междузвездните полети са нещо обичайно. Контактите с извънземни раси са си в реда на нещата. Един ден обаче в посока Антарес откриват планета, чийто единствен обитател е огромен хуманоид, пет километра висок и направен от гранит. Отначало го сбъркват с огромна статуя, останала от някоя изчезнала великанска раса, защото клечи неподвижен посред една жълта равнина и не проявява никакви външни признаци на живот. Крака има, ама никога не става да върви с тях. Уста има, но никога нито говори, нито яде. Притежава нещо, което се оказва напълно функционален мозък, колкото четириетажен блок, но органът дреме и електрохимичната му дейност е замряла. И все пак той е жив.

Това страшно озадачава учените, които опитват всичко, за което се сецат, за да предизвикат у колоса някакви признаци на живот. Ала напусто. Той просто си клечи, неподвижен и привидно безмисловен, докато един ден някакъв ксенобиолог, потиснат до непоносимост, изпищява: „Как еволюцията може да даде крака, уста и мозък на същество, което не ги използва?!“

Случайно той се оказва първият човек, задал директен въпрос в присъствието на това същество. И изведнъж то се надига с гръмовен грохот в пълен ръст, разпръсква облаците, замисля се за секунда, издудва с глас страхотен: „НЕ МОЖЕ“, и пак кляка.

— *Божке!* — възкликва ксенобиологът. — *Право мисли!*

Последва продължителна пауза, през която съвсем ясно се чуваше звукът от мигането на Разреденото. После виелица от чаши —

пълни и празни — избухна в камината, достатъчно силно, че да заглуши гръмовното колективно „Оооххх!“ . Док Уебстър подбели за миг очи като подправен зар и после метна змийски поглед наоколо. Калахан взе да налива нови чаши с леко смаян израз на лицето.

Док се позамисли. Много приличаше на някое от по-веселите изображения на Буда.

— Абе, значи майтапи на тема извънземни, а? Абе, чували ли сте за оная планета, дето обитателите ѝ били подвижни цветя? Забележителна прилика със земните цветове, само дето имали крака и подобен на човешкия разум. Цялата планета — от най-големия букет до най-дребната китка — била управлявана от крал на име Ричард Артишоковото сърце... Както и да е, веднъж на една дворцова оргия някакво бледооко многогодишно създание привлякло окото на Ричард и...

Изключих се за секунда от Док. Еди Бързака, усещайки задаващия се същински легендарен ужас, бързо-бързо бе зарязал табуретката зад пианото и небрежно се промъкваше към пожарогасителя в ъгъла с израз на вгълбено внимание на маймунското лице. От Док стават цели две — три добри мишени, но въпреки това се плъзнах встрани от огневата линия.

— ... поразеният монарх наел всевъзможни кралски учители, но полза никаква — продължаваше да разказва Док. — Художници, музиканти, философи, учени и математици — и те не могли да привлекат вниманието на безмозъчната наложница, чийто единствен явен интерес бил събирането на прашец. Най-накрая засраменият Ричард я обявил за безнадежден случай и накарал да ѝ сипят ротенон в супата. А по-късно възкликнал пред първия си министър същата вечер: „Цяло градинарство управлявам, но не мога да я накарам да мисли!“ — Сериозната физиономия на Док не трепваше.

И в последвалата ужасна пауза, преди Еди да успее да пусне пожарогасителя, се обади чист, сладък контраалт:

— Какво цвете е била тя?

И всички глави до една се извърнаха към вратата като ветропоказатели при буря.

Тя стоеше там.

Беше едра жена, ама нищо не ѝ беше в излишък. Стоеше в рамката на вратата с непринудена грация, на която и балерина би

завидяла. Косата ѝ беше дълга и права, с цвят на полиран обсидиан. Кожата ѝ бе бяла, без да е бледа. Бе облечена в рокля с дълги ръкави и висока яка в кралско пурпурно, която метеше триците от пода. Беше толкова хубава, че би накарала свещеник да издъни витража. Понасяше сборния поглед на две дузини облещени мъжаги без никакви усилия. Лека усмивка играеше в ъглите на устата ѝ. Имах ясното чувство, че всичките бихме могли да се превърнем в триглави дървесни жаби, без ни най-малко да нарушим самообладанието ѝ. Може би тъкмо затова нашето самообладание бе така откровено разклатено и разпиляно от вятъра в четири посоки, но съм по-склонен да мисля, че беше заради двата последователни удара с парен чук: *Жена в кръчмата на Калахан?!*, последван от не по-малко поразителното: *Защо не, по дяволите?!* Онова, което ни шокира най-вече, беше, че нямахме представа защо трябва да сме толкова шокирани. Също като да си отвориш безалкохолно и да намериш вътре бира. Не че има нещо лошо, ама си е изненадка, тъй де.

Док Уебстър направи неуспешен опит да си прочисти гърлото. Сериозната му физиономия сега беше царствено червена.

— Н-н-не... — заекна той. — Не зная какво... *какво* точно цвете е била, въъ... млада госпожице.

Усмивка разтегна червените устни и отдолу се показаха съвършени зъби.

— Просто си мислех — произнесе ясно тя, — че сигурно не е била цвете за мирисане.

Последва пауза, изпълнена само с тихия, неуловим звук на цъклеци се очни ябълки: човек не би могъл да попие чак толкова наведнъж. Но в нейна чест Калахан се надигна величествено.

— Айде бегония — дъхна той.

— О! — зяпна тя и примига. — Може би мястото ми наистина не е тук. Като ви гледам как сте цъфнали, та вързали...

Разреденото се задави и пръсна „Бушмил“ навсякъде като двуметров аерозол. И изведнъж всички ревахме, задюдюкахме, тресяхме се от смях — онзи смях, след който очите ви са мокри, а бузите ви болят. Талпите звънтяха от веселие и радостно освобождаване на напрежението.

— Боже, Боже! — ахна Док, докато бършеше очите си и се държеше за благоутробието. — От двайсет години никой не ме е карал

да се чувствам като истински мъж. Ухааа! — той поклати жално глава, без да престава да се кикоти.

— Лейди — обърна се Калахан към нея с цяла вселена значения в думите, — вие ставате!

В лъхация му на уиски баритон имаше уважение и — странно — дълбоко задоволство. Тя прие първото с кимване и пристъпи през прага.

Барът бе претъпкан, ама когато тя стигна до него, там имаше достатъчно място и камион да паркира, както и пребогат избор на места. Тя си избра едно, седна грациозно и лекичко ахна от изненада и задоволство.

— И през ум не ми е минавало, че някога ще видя толкова високо кресло — обърна се тя към Калахан и остави чантичката си на бара.

— Не вярвам във високите столчета — обясни Калахан. — Като пие, мъжът трябва да се чувства удобно.

— Мъжът? — натърти тя многозначително.

— О, жената трябва да се чувства удобно по всяко време — съгласи се той. — Хей, Еди?

— Да, шефе?

— Ще отвориш ли прозореца? Тука един сутиен дими.

Погледнах Еди и с изненада видях кръвнишки поглед вместо усмивка. Боже мили, помислих си втрещено. Еди Бързака лапна! Не беше възможно. Откакто жена му се разведе с него преди няколко години, Еди беше заклет самотник.

— Туш! — предаде се тя накрая. — Нямам право да критикувам начина ви на изразяване. Извинявам се.

— Няма проблеми — увери я Калахан. — Казвам се Майк — рече той и протегна голямата си мазолеста ръка.

Тя я стисна сериозно.

— Аз съм Рейчъл.

— Какво да бъде, Рейчъл?

— Бърбън, моля.

Калахан кимна, обърна се и се захвана да смесва „Харпър“ и ледени кубчета в необходимите пропорции. Тя отвори чантичката си, измъкна оттам портфейл, извади от него петдоларова банкнота и аз се усетих, че приказвам.

— Боя се, че тази банкнота тук не върви, Рейчъл. — Много странно чувство, да не си парализиран.

Тя се обърна към мен и за пръв път видях очите ѝ отблизо... и усетих, че езикът ми се връзва наново, на по-як възел от всякога. Не зная как да опиша тези очи. Освен да кажа, че те изглеждаха невъзможно *стари*, по-стари, отколкото могат да бъдат едни очи. В тях имаше някаква болка без съмнение — повечето хора, които съдбата води при Калахан таят болка в очите си, когато дойдат тук за пръв път. Но отвъд болката имаше някаква неописуема умора, ужасно, древно познание, не донесло удовлетворение. Паметта ми пламна и в нея изникна единственият чифт очи, далечно подобие на тези, който някога бях виждал: очите на баба ми, починала от рак преди двайсет години.

— Моля? — рече тя учтиво и аз с всички сили се напънах да се изкатеря извън очите ѝ. Том Фланъри усети колко съм стреснат и ми се притече на помощ.

— Джейк е прав, Рейчъл — рече той. — Калахан не вярва и в касовите апарати. Приема само еднодоларови банкноти.

— Искате да кажете, че всичко тук струва един долар? — попита тя учудено.

— О, не — възрази Том. — Всичко тук струва петдесет цента. Ей там има една кутия от пури, пълна с монети от по двайсет и пет цента. Виждаш ли я? Като тръгнеш да излизаш, си прибираш рестото... ако си си оставила чашата на бара.

— А какъв друг избор имам? — попита тя, озадачено набърчила чело, щом Калахан постави чашата ѝ пред нея.

— Да метнеш чашата в камината — весело каза той. — Понякога ти се отразява добре. Петдесет цента — нищо работа.

Цялото ѝ лице светна.

— Много, много отдавна — замислено рече тя — си купих цяла къща с единствената цел да троша грънци в нея. Твоята кръчма като че ми харесва, Майк.

— Значи ставаме двама — рече той непринудено и си наля халба от най-доброто „Бушмил“.

— За Кръчмата на Калахан! — изрече тя, пресуши чашата си само с едно леко движение и я вдигна високо.

На Калахан не му мигна окото. Той лъхна собственото си уиски на един дъх и също вдигна чаша. Две ръце се отпуснаха като една.

В камината се разхвърчаха стъкла и из цялата кръчма се понесоха спонтанни весели викове. Макгонигъл Разреденото се разпя: „Весел и свестен човек ни е тя“, и най-безцеремонно му запушиха устата.

Тя се обърна към нас.

— Много кръчми карат жената да се чувства добре дошла. Тази е първата, която ме кара да се чувствам у *дома си*. Благодаря на всички ви.

Някога да сте виждали цяла кръчма да се изчерви?

Еди Бързака влезе. Никой не го бе видял кога е излязъл — с пет банкноти по един долар, развалени в денонощния отсреща, и ѝ ги подаде сериозно с тържествен израз на покритото си с бръчки лице. Но Калахан не прие долара, който тя му подаде. Една изящна вежда се вдигна в почуда.

— Рейчъл — рече той, — днес в моята кръчма е Лафторник и победителят не плаща сметката си... От онова, което вече чух, бих предположил, че си се прицелила право в титлата.

На лицето ѝ грейна усмивка. Калахан ѝ обясни правилата и темата и ѝ сипа още едно.

Тя се замисли.

— В Близкия изток — започна най-накрая Рейчъл — най-сетне, в края на седемдесетте, постигна един вид напрегната стабилност, Израел и панарабските народи поддържали крехко примирие. После един ден арабският посланик в Израел, Орин Бом Леба, случайно мярнал на един пазар въртележка и заинтригуван от това западно развлечение, решил да го пробва. Тъй като бил новак, страхотно му се завило свят, слязъл от дървеното конче с големи мъки и се изтъркалял от площада. По това време през Йерусалим минавал китайски овчар на име Ю Ху с три хубави овце и Бом Леба, залитайки, се наврял право сред тях. А средната овца взела, че го изяла.

В ума на Ю Ху се погнаха ужасяващи видения за войната, която неизбежно щяла да избухне. Той вдигнал ръце в отчаяние и извикал: „Овчице средна, Леба ми изяде!“

Последва призрачна тишина, каквато сигурно виси над безвъздушната лунна пустош... А вечната пура на Калахан падна от

устните му и цопна с абсурдно силно „пляс!“ в чашата му. Без да забележи това, той вдигна чашата си и отпи. Когато я остави, пурата отново беше в зъбите му, подгизнала и капеща.

Разреденото направи недоволна физиономия.

— Не беше по зададената тема — оплака се немощно той и Еди леко замяза на облак тъмен.

Но Рейчъл с най-сериозен вид отстоя себе си.

— Тази история — тя посочи пурата на Калахан — беше фантастична!

И тишината се разпадна на милион отломки, изблици на смях, смесващи се с пышкане и трясък на чупещо се стъкло в камината.

Том Фланъри влезе в залаганията горе-долу по времето, когато Разреденото и Док се признаха за победени. Това бе първата вечер на Рейчъл в Кръчмата на Калахан. На другата вечер тя дойде пак, дойде и следващия вторник и скоро се превърна кажи-речи в редовен клиент. Беше там, когато Ишъм и Таня Латимър се ожениха направо пред камината, и тогава, когато кръчмата се подпали, и онази тъжна вечер, когато милият Том Фланъри с тихата усмивка най-накрая пропусна да се появи (лекарите на Том му бяха дали девет месеца живот в деня, преди той да се появи при Калахан). Като че си беше попаднала на мястото. Макар че колкото и да си напругаше въображението човек, не можеше да я нарече мъжкарана, тя се вписваше сред нас по начин, който много слабо ми напомняше за Уенди в Царството на мечтите. Не се притесняваше от хулиганщината на своите загубени момчета, нито пък се смущаваше от нецензурните думички, които те ръсеха понякога. Веднъж, когато Док Уебстър, леко изревнува заради нейните лафове, които превъзхождаха неговите, и се опита да я смути с един брадат виц, тя му отговори с една толкова солена и толкова смешна история, че Док се изчерви чак до глезените и сам умря от смях. И беше невероятно мила с Еди Бързака, който проявяваше класическите признаци на оглупял от любов мъж. Изведнъж се оказа, че единственото, което той може да свири, са сантиментални любовни парчета. И макар тя винаги да ги хвалеше, съвсем умишлено се правеше на ударена, като в същото време му даваше възможност да запази самоуважение.

Странно, Еди бе единственият от нас, който се влюби в нея. Без съмнение всички ние при Калахан бяхме наследници на традицията на второкласните филми (и на първокласните, ако става въпрос), че всяка жена, влязла в живота ти по драматичен начин, трябва да е твоята любов съдба. Но Рейчъл някак си не събуждаше у нас този рефлекс на въображаемо желание. Тя никога не се държеше студено. През цялото време човек оставаше с усещането за бликаща женственост, но тя никога не излъчваше нито готовността, която провокира свалка, нито заученото безразличие, което е същото, но скрито под маска. Ние дори не успяхме да научим кой знае колко много за нея — къде живее и тям подобни... Знаехме само, че с нея ни е много приятно. Тя бе нотка почти чисто веселие дори на това място, където веселието си беше нещо обичайно.

Но само почти чисто. Очите ѝ — те си оставаха същите. В много отношения ми напомняха за очите на Мики Фин, когато той се появи за първи път. Знаех, че е само въпрос на време нужната наздравица да отключи сърцето ѝ и всичката тази болка да се излее навън. По дяволите, ние го знаехме, но тя трябваше да го направи сама. Ние тук, при Калахан, не си врем гагата, където не ни е работа.

Изминаха близо четири месеца и тя най-накрая се разкри пред нас. Според мен беше четвъртък. Напоследък тя бе доста разсеяна — пак вземаше участие в игрите и закачките, но в същото време беше някак странно отстрани и аз донякъде очаквах онова, което се случи.

Док Уебстър бе доцъкал към девет часа, по-късно от обичайното за него време в четвъртък, тъй като този ден той няма дежурства. Тъй че почерпи цялата кръчма и обясни защо. Ако го помолят, Док помага при раждания — практика, която доста трудничко прикриваше и от Американската асоциация на медиците, и от полицейския отдел на окръг Съфък след големите скандали с акушерките в родилния център „Санта Крус“ преди няколко години. Док казва, че бременните не са болни и че една жена трябва да командва парада, когато самата тя ражда, след като навсякъде другаде съществува равенство — в колата си има кислород и всичко необходимо и досега не е имал нещастен случай.

— Беше първеския — доволно обясни той, — но тазовото ѝ разкритие беше добро, представянето — класическо. Направи модифициран Ламаз, страшно добре при това. Хубаво, здраво момче,

три кила и кусур, и като го видях за последно, смучеше като дънна помпа. Боже, ама и аз как съм ожаднял.

Новината за нов живот по някакъв начин те кара сам да се чувстваш чисто и просто добре, а и радостта на Док си беше заразна. Когато се напълни и последната чаша, всички станахме на крака с лице към камината.

— ЗА МАЙЧИНСТВОТО! — ревахме в един глас и на мига заваляха чаши.

Когато трескавицата престана, от единствената тоалетна в кръчмата чухме звуци — звуци, които съвсем, не можеха да бъдат сбъркани.

Рейчъл. Ридаше.

Абсурдна ситуация. Над две дузини разтревожени и нервни мъжаги, свикнали да зарязват всичко и да търчат към всеки, когото го боли, скупчени пред вратата на кенефа (с табела „Хора“) като деградета пред безплатна кухня — и никой няма кураж да отвори проклетата врата, защото *вътре има дама*. Свирепият поглед на Еди Бързака набързо би ни удържал, ако не ни удържаха скрупулите. Объркани и смъртно смутени, пристъпяхме от крак на крак и се мъчехме да се сетим за някоя тактична реплика. Вътре риданията продължаваха, но вече сподавени.

Калахан се прокашля.

— Рейчъл?

Тя спря да плаче.

— Д... да?

— Много ли ще се бавиш? Че вече и кътниците ми плуват...

Пауза.

— Няма да се бавя, Майк. Ще побързам.

— Спокойно, не се припирай — изръмжа той.

И тя не се припря, ама вратата най-сетне се отвори и Рейчъл излезе без видими следи от сълзи — очевидно вече се владееше. Калахан измънка едно „благодаря“, изгледа ни свирепо и влезе вътре.

Поосвестихме се и взехме да се мотаме безцелно напред-назад — поглеждахме към какво ли не, само не и към Рейчъл, и въодушевено си дърдорехме. Калахан пусна водата почти веднага, след като влезе, и се върна — изглеждаше толкова невинен, колкото можеше да му позволи подобно лице. Мина зад бара и изтупа месестите си ръце.

Рейчъл бе седнала на бара, втрещена там, където би трябвало да има огледало, ако Калахан вярваше в насърчаването на нарцисизма: проста гола стена, цялата изподраскана с всички епиграми, поговорки и лафове, които Калахан бе намерил за достойни да бъдат записани през последните, па-знам-ли-ги-колко, години на... кхъ-кхъ... проблясъци на остроумие. Проблясъкът, към който гледаше тя в момента, бе приписан на някакъв си тип на име Робинсън. Гласеше: „Един човек трябва да живее вечно или да умре в опит за това.“

— И за жените се отнася, предполагам? — попита тя надписа.

Калахан погледна озадачено и тя посочи цитата. Той го гледа минутка, после отново се обърна към нея.

— По-добра идея ли имаш?

Тя сви рамене и протегна шепа. Едрият барман я напълни с чаша бърбън, а после си наля и той. Искрящият разговор из цялата кръчма като че нещо запецваше. Тя отпи изящно. После произнесе една дума, която никога не я бях чувал да употребява, и изгълта останалото.

А после стана от стола си и се приближи до тебеширената черта пред камината. Сега тишината вече беше пълна.

— За майчинството! — отчетливо произнесе тя и запокити чашата. Сякаш се пръсна сърце.

Обърна се и ни изгледа замислено. Опитваше се да се реши дали да си го каже, или не.

— Вече повече от три месеца идвам тук — рече тя — и през цялото това време много се смях. Но видях и истинска болка. И съм ви виждала вас, момчета, как помагате на онези, които ги боли. На онзи мъж, еднокракия; на онзи, чиято годеница беше влязла в манастир и беше твърде набожен, че да се остави да скърби; на ослепелия инструктор по ски; на горкичкия Том Фланъри. Много по-странни истории от моята чух и си мисля, че ако някой може да ми помогне, то това сте вие.

По мои изчисления досега съм чувал поне сто души да молят за един или за друг вид помощ при Калахан — тя, кръчмата, си е такава. Спомням си само за един случай на отказ — случаят беше много особен. Изявихме желанието си да помогнем с каквото можем, а Еди Бързака донесе на Рейчъл стол и пълна чаша. Тя се бе овладяла достатъчно и му благодари мило. А после започна да разказва бавно, с

равен, безизразен глас. Сякаш ни разказваше урок по история. Още първите й думи обясниха защо.

— Това е дълга история — подхвана тя уморено. — Поне за мен... Необикновено дълга история... Тя започва в деня на моето раждане — 25 октомври 1741 година.

— Тъъ?! — възкликнахме Док, Разреденото, аз и — най-силно от всички — Еди Бързака.

— Искаш да кажеш 1941-а — поправи я Еди.

— Кой я разказва тази история, аз или ти? Искам да кажа 1741-а. И ако вие, момчета, не можете да го повярвате, по-добре още сега да млъкна.

Позамислихме се. В сравнение с някои неща, които бях чувал в тази кръчма и на които бях вярвал, това, нейното, нищо не беше. Като се замисли човек, то обяснява някои неща. Например тези нейни очи.

— Извинявай, Рейчъл — обади се Калахан за всички нас. — Значи си на 232 години. Давай нататък.

Еди изглеждаше като блъснат от камион.

— Ясно — рече той храбро. — Извинявай, дето тъ прекъснах.

И в последвалите шест — седем часа Рейчъл ни разказа най-невероятната приказка, която съм чувал — и дотогава, и досега. Този безличен и безстрастен глас сякаш можеше да продължи да изброява мъките до безкрай, да очертава щастията и сърдечните болки на повече от двеста години активна женственост. Вероятно под дълбока хипноза бихте могли да измъкнете всичко това от мен дума по дума, защото и за миг не престанах да слушам, но чисто и просто разказът беше толкова дълъг и толкова тежък, че караше предният ми мозък да изтръпва за неопределени периоди време. Общият спомен в по-голямата си част се е изпарил. Но в умовете на всеки от нас заседнаха различни откъслечи и аз впоследствие сравних бележките. Например спомних си като какво е да си напъхан в изба и колко било тясно и колко било потискащо да не можеш да се изправиш, докато тя ни описваше как горе буйстващ пожар поглъщал съпруга й, след като бил погълнал шестте й деца. Порази ме това, че дори и след толкова много години умът й продължаваше да се сеца за чисто физическите болки. Том Хауптман, той пък бе запомнил в най-големи подробности историята за втория й съпруг, свещеника, който полудял и убил следващите й пет деца, а после и себе си, защото всеки, който отказвал

да остарява, както Бог бил наредил, трябвало да е пратеник на Сатаната. Том каза, че онова, което го поразило най-много, било колко малко са напреднали църквите за двеста години време в убеждаването на хората, че неизвестното не задължително е зло. Разреденото е маниак на тема военни игри. Той бе запомнил онова за битката при езерото Чамплейн през 1814 г., която бе отнела третия ѝ съпруг и още две от децата ѝ. Еди Бързака пък бе запомнил историята за първите ѝ дни като проститутка, обслужваща китоловците в Нантъкет, защото бе млъкнала по средата и го бе запитала загрижено дали го шокира. („Не и мен! — храбро бе заявил той. — Бас ловя, че си била страхотна проститутка!“ — Тя се усмихна, благодари му и продължи — клинично, безизразно.) Монтгомъри Компира си спомня трите деца — резултат на трите години, прекарани от Рейчъл като проститутка, щото Компира е от Алабама и така и не бе приключил с Гражданската война, а те тъкмо в нея бяха загинали. Томи Янсен си спомня последното ѝ дете, имбецилът, който така и не се научил да се храни сам и докато умре, изминали цели трийсет и пет дълги години — защото Томи бе отрасъл с бавноразвиваща се сестра. Най-силният спомен на Док Уебстър беше за последното ѝ раждане — първото ѝ раждане в болница и мъртвороденото дете, след което лекарят ѝ бе направил хистеректомия^[1].

Док се бе идентифицирал силно със смайването на доктора, изправен срещу пациентка, дето няма и трийсет, чиято матка била износила осемнайсет деца. Калахан (характерно за него) бе запомнил мъжа, за когото тя била омъжена по онова време — първият мъж след побъркания свещеник, на когото тя почувствала, че може да каже истината, с когото не ѝ се налагало да се „състарява“ козметично, с когото можела да сподели самотната си ужасна тайна; нежният и странно разбран мъж, който я бе излекувал от презрението към самата себе си и страха от самата себе си и я бе приел такава, каквата е, невъзможна за обясняване; добрият, мил човек бил пречукан заради долар и половина, който имал в джоба си, месец — два преди Рейчъл да намери Кръчмата на Калахан.

Но никой от нас по никой начин не бе запомнил пълния текст на историята на Рейчъл. И да можехме, не бихме го искали, защото осмислянето му би го превърнало в сапунена опера. А и вероятно да бяхме се опитали, нямаше да можем. Ако някой ми опише с гаранция и

съвсем точно собственото ми *бъдеще* в подобна дълбочина, според мен надали бих запомнил нещо повече. По дяволите, това си беше разказ — цяла планина, и докато часовете му се точеха, той изместваше собствената си тежест с алкохол.

Аз самият съм на трийсет и пет и доста съм видял и патил, ала когато Рейчъл завърши своя непрекъсван от нищо разказ, се чувствах като петгодишно момченце, чиято прабаба току-що му бе разказала своя живот в ужасяващи подробности.

В мъртвата тишина, изникнала след последните думи на Рейчъл, сякаш не съществувахе нищо, което бихме могли да ѝ кажем. Всяка една дума от целия ми жизнен опит би прозвучала банално — все едно да кажеш на прокажен, че най-тъмно е винаги преди зазоряване. И нито за миг, докато разказваше, в гласа ѝ не се бе появила агония. Нито пък по лицето ѝ, когато млъкна. Тъкмо това беше най-ужасното на разказа ѝ — той бе разказан с безстрастието на историк, или по-точно изречитиран като биографията на отдавна починал човек. Вие Сте Свидетели на Битката за Езерото Шамплейн.

О, в нейната история болката без съмнение бе в изобилие, но така погребана под два века белези, че можеше да бъде само загатната. И все пак, когато Рейчъл се бе разплакала, болката бе пробила на повърхността и бе се показала — поне само за миг. Как? Защо?

С периферното си зрение забелязах мъжете в кръчмата, подредили се около мен със зяпнали уста. Дори и Калахан като че го бяха треснали с брадва — и това насмалко не ме уплаши. Огледах се — търсех поне едно лице, в което да има някакъв отговор, някаква утеха, думица някаква за Рейчъл.

И намерих едно. Устата на Еди Бързака трепереше, но в нея имаше думи, които се мъчеха да излязат навън. Той не можеше да продума, но изглеждаше така, сякаш, дявол го взел, иска да продума.

И Калахан го забеляза.

— Ти май нещо искаш да кажеш, Еди — подкани го той внимателно.

Еди като че изведнъж стигна до решение. Врътна се с лице към Калахан, набута ръце в джобовете на панталона си и страховито изръмжа:

— На теб к'во ти влиза в работата?! *Нищо* не искам да кажа!

Калахан трепна, а аз, ако ми беше останала още някаква способност да се шокирам, щях да се шокирам. *Еди* да лае срещу Калахан?! Все едно да видиш как зъбите на Ласи потъват в крака на Томи.

— *Еди* — тръгна да го вразумява Док Уебстър, — ако имаш да кажеш нещо, което да е от помощ на Рейчъл, според мен...

— МЛЪК! — ревна *Еди*. — Като ви казвам, че нямам к'во да кажа, значи нямам!

Тишината се завърна и поостана. Можехме само да предполагаме, че разказът за мъките на Рейчъл съвсем е изкарал от релсите дребничкия пианист. Мили Боже, че то и аз насмалко да откача — пък аз не бях влюбен в нея. Значи, главната тема продължаваше да бъде Рейчъл. Ами... ако и *Еди* нямаше какво да каже, то кой?

Кой друг?

— Значи всичко, което ти е останало, е безсмъртието, а, Рейчъл? — гръмна гласът на Калахан. — Кофти работа.

Това като че внесе малко перспектива в нещата. Лошият късмет на Рейчъл нямаше как да не се промени съвсем скоро. Съвсем логично си беше.

— Много ясно, Рейчъл — обадих се аз. Бях започнал да живвам. — Няма как всеки момент да не почне да се оправя.

Обаче и това не свърши работа. На лицето ѝ имаше усмивка, но съвсем не весела.

— Така излиза — припряно се обади Разреденото. — Може да ти идват лоши карти и да ти се струва, че така ще продължи довека, ама рано или късно ти идва ръка и к'во да видиш — четири аса. Това е просто законът за уравниването, Рейчъл. Нещата най-накрая винаги се уравновесяват.

— Извинявайте, момчета — отвърна Рейчъл, като продължаваше да се усмихва тъжно. — Добър опит. Разбирам какво ми казвате, но в логиката ви има две пробойни. Две неправилни предположения — едното е ваша грешка, другото — моя.

— Какви грешки? — попита Калахан, набърчил замислено лице.

— Първо вашата грешка, Майк. Тя е естествена, предполагам, но въпреки това си е грешка. Кое ви кара да мислите, че съм безсмъртна?

— Ъ?!

— По-стара съм от четирима ви, взети заедно. Но дълголетие то не е безсмъртие. *Нищо* не е безсмъртно: питайте Дориан Грей. Часовникът ми върви бавно, така е, но върви.

Ама ти...

— ... изглеждаш много по-млада от 232-годишна — довърши тя. — Точно така. На вид имам-нямат трийсет. Но, Майк, *каква е естествената продължителност на живота ми?*

Той понечи да отговори, но млъкна и като че се замисли. Кой, по дяволите, да ти знае?

— Някой ден ще умра — продължи Рейчъл — също като вас, като Том Фланъри. Като всички хора, като всичко живо. *Знам* го, чувствам го в кръвта си. И в света няма и един-едничък специалист по гериатрия, който да може да ми каже кога ще стане това. Няма данни, които да се изследват. Доколкото знам, аз съм уникален случай.

— Като че си права — заключи Калахан, — но какво от това? Всеки тук в тази кръчма може да умре още утре. Всички ние сме със смъртни присъди, както казваш. Но за да остане с ума си, всеки трябва да живее така, сякаш ще живее вечно, да приеме, че му остават още много, много години. Дяволите да го вземат, Том Фланъри живееше точно така, а пък той си знаеше... Може би при тебе няма начин да се изчисли, но ако бях застрахователен агент... да ти имах проблемите! Джейк и Разреденото са прави — късметът чака зад най-близкия ъгъл винаги и бас ловя, че ще го доживееш. Аз може и да не съм толкова стар като тебе, Рейчъл, но едно нещо съм научил, откакто ме има: в края на краищата радостта винаги е равна на болката.

Тя поклати нервно глава и въздъхна.

— Втората грешка, Майк. Онази, за която аз съм си виновна. Нали разбираш, най-ефектните моменти в историята, която ви разказах тази вечер, са лошите, и затова отстрани сигурно изглежда, че вечно не ми е вървяло. Но това изобщо не е така. Познала съм и щастието, дори напълно — с Яков и Исая и даже с Бенджамин, но най-вече — с моя втори и най-обичен Яков. Ако става въпрос, и в Нантъкет съм имала хубави моменти... и то през всичките ми години на проститутка — тази професия е широко подценявана. И радостите ми според мен са били по-големи от радостите, които който и да било от вас е познал, защото ти си прав, Майк: радостта е продукт на болката преди нея, и обратно. Знам, че никога не бих оценила тихото приемане, с което се

отнасяше към мен Яков, ако не бях търсила това цели два века. О, махалото никога не спира. Научих го, когато убиха Яков, но после, когато намерих тази кръчма, бях толкова радостна както никой ваш клиент никога досега.

— Значи тогава какво... искам да кажа, защо... въз...

— Защо ме боли ли? Чуй ме, Майк: нищо повече от проточилия се живот не може да те накара да осъзнаеш, че някой ден ще умреш. Аз осъзнавам собствената си смъртност много по-остро, отколкото всеки един от вас. Мамка му, умирам от цели двеста години! А как вие, как нормалните хора успяват да се примирят с това съзнание за своята смъртност? Как *вие* надвивате смъртта?

— О, Боже! — ахна Док. — Сега се сетих. Онази наздравица...

— Да — кимна Рейчъл. — Онази, дето ме разрева за пръв път от двайсет години насам. „За майчинството!“ Не ща да виждам, да чувам или да казвам каквото и да било за майчинството никога повече! Мъж или жена, които се боят от смъртта, или ще решат да вярват в задгробния живот... или ще решат да имат деца, така че нещо от него или нея да продължи да живее. Не вярвам в Бог от времето, когато живях с Бенджамин, ала всички мои дечица умряха, без да са създали деца, а аз самата вече не мога да имам! Имах деветнайсет възможности за истинско безсмъртие, но всичките се издъниха. Аз съм последната от рода си. И какво ще оставя след мен? Нямам дарбата да оставя велики книги, картини или пък музика. Нищичко не мога да построя. Нямам вечни мисли, които да оставя на света. Била съм жива по-дълго от всеки на Земята. А когато вече ме няма, след себе си няма да оставя *нищичко*; нищо по-трайно от вашите спомени за мен.

Гласът ѝ бе започнал да става писклив, а ръцете танцуваха в скута ѝ.

— Известно време имах някаква надежда за онези от децата ми, които носеха моя рожден белег — пясъчен часовник, полегнал на една страна, високо на лявата раменна лопатка — те като че носеха в гените си моето дълголетие. Но този проклет белег е проклетие, лош късмет, който не можеш да пребориш. Нито едно от белязаните ми деца не прояви никакъв интерес към създаване и раждане на собствени деца — нещастни случаи и болести ги изстребиха, до последното. Ако някое от тях бе оставило след себе си дете, щях да умра щастлива. Но проклятието си е в сила. — Тя тресна с юмрук по бара. — Когато умра,

мен няма да ме има, ама съвсем няма да ме има, без никаква следа. Векове живот — и никакво по-трайно наследство от отпечатък в снега!

Тя отново плачеше. Гласът ѝ бе рязък, изпълнен с терзание, изкривен от болка. Виждах Еди — и неговото лице бе изкривено от силни чувства. Опитваше се да каже нещо, но сега, когато той искаше да говори, тя нямаше да му позволи.

— И какво можете да ми предложите вие, момчета? Какво разрешение? Да ви се намира нещо, дето върши повече работа от четири пръста бърбън? — Тя стана и метна празната си чаша в камината, после започна да граби чашите от бара и да хвърля и тях с пышкане, но продължаваше да говори: — *Що за... отговори... можете да дадете на... една стара дама... хваната в капана на... подвижна кутия... която се плъзга... по нанадолнището... към...* — Чашите ѝ свършиха; при последните думи тя грабна креслото с дългите крака, вдигна го високо над главата си, за да го хвърли в огъня. Докато стоеше така с тежкия стол, лицето ѝ се промени и върху истеричния гняв се разля израз на огромно озадачение. — ... смъртта? — завърши тя тихичко и се свлече на пода като парцалена кукла. Столът отскочи и изтрополи в ъгъла.

Док беше бърз и три метра по-близо, но Еди Бързака лесно го изпревари. Последните две педи той се плъзна на колене, вдигна главата на Рейчъл с огромна нежност в скута си и ревна:

— Рейчъл, чуй мъ!

Док се опита да му я отмъкне и Еди го събори на пода, без да го поглежда дори.

— Чуй мъ, Рейчъл! ЧУЙ мъ, да му се не види! — прогърмя гласът му.

Клепачите ѝ трепнаха.

— Да, Еди.

— Ти не можеш да умреш, Рейчъл, още не. Само да си ми умряла върху мене, шъ ти строша и двете ръце! Заклевам се пред Господа. Чуй мъ к'во шъ ти кажа. *Ако искаш да имаш дъщеря, веднага т' уреждам.*

Тя се усмихна едва-едва, горчиво.

— Благодаря, Еди, но осиновяването просто не е същото.

— Не ти приказвам за осиновяване — излая той. — Ама ти казвам, шъ т' уредя. И по-рано щях да ти го река, ама ти не мислеше за деца. Сега шъ мъ слушаш ли, или си много заета с умираването?

Тя се люлееше на ръба, но предполагам, че любопитството е много мощен стимулант.

— Какво... какво имаш предвид?

— И аз съм стерилен, мамка му! — Очите ни се разшириха още мъничко при това откровение и изведнъж ме хвана срам колко малко знам за Еди. — Ама си държах ушите нащрек и разбрах как мога да го надвия и да оставя нещо след мене, разбра ли ме? Ти да си чувала за клонирането?

Тя като че се сепна.

— Хора не могат да бъдат клонирани, Еди.

— Днес не. Може би и ти, и аз няма да доживеем да го видим. Ама шъ тъ заведе в Манхатън на едно място, дето шъ замразят резен от кожата ти, към два смотани милиона клетки, и шъ ги пазят в лед, докато *се научат* да клонират хора. И Том Фланъри е там замразен като шушулка. Чака да измислят лекарство за СПИН. Той ми го рече.

Зяпнах изумено. Видях как по лицето на Калахан започва да се появява широка усмивка.

— Та к'во викаш, Рейчъл? — тросна се Еди. — Навита ли си на крионика?

Тя дълго се взира в Еди с поглед, фокусиран на около метър и половина зад него. Никой не дръзваше да издиша въздуха си. А след това двата века борбен дух изплуваха и тя се усмихна — истинска усмивка на приемане и покой.

— Благодаря ти, Еди — въздъхна тя. И за един безвременен миг очите ѝ се превърнаха в очи на момиче — очите, които отиваха на това младо лице. А после се затвориха и тя лекичко захърка. Рейчъл, ожалила загубените си деца и намерила най-сетне утеха.

Док Уебстър се надигна от пода, провери пулса ѝ и плесна Еди по гърбината.

— Винаги е удоволствие за мен, *herr* доктор, да ви помагам в техниката, която носи вашето име — рече той весело и изплю един зъб. — Вашият цяр е по-силен от моя.

Еди срещна погледа му малко неловко, понечи да вдигне спящото тяло на Рейчъл и се спря.

— Шъ ми помогнеш ли, Док?

— Че как иначе, приятелю. Ще я закараме в Смиттаунската болница за преглед, но според мене нищо ѝ няма.

Двамата я вдигнаха внимателно и се отправиха към вратата. Но щом стигнаха прага, Еди се спря и се обърна към Калахан, забил поглед в земята.

— Майк — започна той, — аз... толкова... ами... искам да кажа...
— Извинението просто не можа да излезе от гърлото му.

Калахан се разсмя с глас — ей тъй, от радост, метна фаса от пурата си в камината и поклати глава:

— Абе, пичове, все с вашите клоунинги!

[1] Отстраняване на матката. — Б.пр. ↑

НЕЕСТЕСТВЕНИ ПРИЧИНИ

Напоследък във вестниците се вдигна много шум за поредицата от сеизмични трусове, регистрирани през последните няколко седмици на най-невероятни места. Доколкото съм чувал, предсказването на земетръси е младо изкуство и чат-пат по някой сбъркал се трус тук и там не би трябвало да бъде истинска причина за тревоги, но непредсказуеми миниземетресения през ден, през два по цялото земно кълбо в продължение на цели две — три седмици и най-големият трепач — трус там, където не би трябвало да възниква, нямаше как да не предизвикат приказки.

Сеизмолозите признават, че са в шаш. Някои отбелязват, че никой от трусовете не е станал в плътно населена област и донякъде това им вдъхва увереност. Други отбелязват уникално мощната, макар и строго локална интензивност на трусовете, и са сериозно обезпокоени. Трети пък отбелязват пълната неспособност на тяхната наука да обясни трусовете дори и след като те вече са факт и се боят, че краят на света е на една ръка разстояние.

Но аз — ами тука, на самото място на първия трус от поредицата — окръг Съфък, Лонг Айлънд, щата Ню Йорк, САЩ, си имам други идеи по въпроса.

Ако досега сте следили внимателно, вероятно знаете какъв е цирк в Кръчмата на Калахан и в най-обикновена вечер. Е, да ви кажа, на празници като Коледа и Нова година тя се превръща в нещо такова, че въображението ви да се препъне. Всички спирачки падат, лудостта е върховен господар и кръчмата, общо взето, напомня на кръстоска между събрание на сектанти и лудница под управлението на братя Маркс.

Така че може би не е за учудване, че първият трус от поредицата тресна, ама току до Кръчмата на Калахан вечерта на Все Светии. Разбира се, същото би станало и всяка друга вечер.

Кръчмата бе по-претъпкана, отколкото я бях виждал някога, а висях в там редовно вече бая години. Към обичайния списък на редовните и полуредовните клиенти се бяха прибавили и цяла тайфа едновременни и бивши редовни клиенти, някои от които познавах само задочно, а други изобщо не познавах. Май вече ви го споменах, много от клиентите на Калахан, след като са се задържали в кръчмата достатъчно дълго, вече нямат нужда да пият, а хората, които в този смахнат век се наслаждават на благоразумни дози етанол заради самите дози, не са чак толкова много. Така че те или спират да идват, или стават по-заети със семействата си, или просто се местят да живеят някъде другаде, но празниците по някакъв начин ги притеглят обратно всичките като пиленца на пръта по залез.

Така че към девет часа на Калахан вече му се наложи да измете строшените чаши от камината, за да отвори място на други, и остави Том Хауптман да покрива бара. А през цялото това време прииждаха още и още хора.

Почти всички бяха дошли маскирани и придаваха сюрреалистична нотка на тази кръчма, която никой никога не би нарекъл банална. В ъгъла четирима пичове в костюми на горили играеха покер, пет — шест призрака по чаршафи виеха хорце из гмежта от хора, а седемнайсет подбрани извънземни опулени чудовища и малки зелени човечета бяха пръснати тук-там. Силно се зарадвах, като забелязах, че Еди е приключил с траура и е преживял скръбта. Беше се домъкнал с начернено лице и с най-парцаливия костюм, който някога съм виждал. Щом влезе, Еди обяви:

— Аз съм Скот Джоуплин! Я ме глейте к'ъв съм скот.

Док Уебстър се бе облякъл като Хипократ и мигом бе прекръстен на Хипопократ (принуден бе да използва за тога бая големичък брезент); Макгонигъл Разреденото се появи в старинна дреха с перодръжка в джобчето на гърдите и се представи като Шекспирт; Ноа Гонсалес и Томи Янсен се бяха обединили в кон с по една глава и от двете страни, щото никой от тях не искал да бъде... ами, сещате се какво. Самият Калахан се бе облякъл като мечка гризли. Това много му отиваше, каквато си беше канара, но постоянно кривеше лице и обясняваше на всеки да го слуша, защото бил бармечок. Колкото до мен, бях се облякъл като пират с превръзка на окото, а на гърдите ми бе изписано името на една известна компания.

Наблюдавах суматохата и ми беше страшно кеф да позная кой от приятелите ми зад каква маска се крие. Изведнъж забелязах едно много познато лице — без маска.

Беше Мики Фин.

Доста време не бях виждал Фин, откакто той се премести на полуостров Гаспе в Канада и се захвана със земеделие. Много се зарадвах, че е дошъл на събирането.

— Фин! — надвиках веселата глъчка. — Насам!

Друг човек можеше и да не ме чуе, но Фин веднага вдигна поглед, усмихна ми се през стаята и започна да си пробива път към бара.

Вътре във Фин има някаква машина, както ни го обяснява той, ама според мен има и много човешко в него. Като нищо може да се пресегне през стената, но внимаваше изключително много да не притесни някого по пътя си към бара.

Докато се приближаваше, го огледах и забелязах бачкаторската му риза, грубия гащеризон и износените му ботуши и реших, че доста добре се е приспособил към живота (или изгнанието) си като землянин. Бръчките, които се появяваха и от двете страни на бузите му, щом се усмихнеше, говореха, че вече не ходи постоянно с онзи извънземен израз от едно време.

Най-накрая той стигна до мен, стисна здраво ръката ми и пие чаша ръжено уиски от Том Хауптман. После му подаде традиционната еднодоларова банкнота.

— Не, благодаря, господин Фин — отвърна Том. — Майк казва, че вашите пари тука не вървят.

Фин се усмихна още по-широко и задържа ръката си протегната.

— Благодаря ви, сър — рече той с онзи свой смешен акцент, — но аз предпочитам да плащам своето.

Поклатих глава.

— Щом като ще ми ставаш човек, Фин, трябва да се научиш да приемаш дарове.

Той се стегна и прибра парите, а после кимна колкото на мен, толкова и на себе си.

— Да. Трудно е да се научи това, приятелю мой. Не бива да отказвам дар на господин Калахан, който всъщност ми даде най-големия дар — собствената ми свободна воля.

— Ей, Фин, не го вземай толкова навътре — побързах да му кажа. — Да приемеш един дар с изящество е нещо, на което сума ти човечи така и не се научават никога. Че защо ти да си по човек от Спиро Агню? — рекох аз, облегнах се на бара и си сръбнах от „Бушмила“. — Хайде де, отпусни се! Сред приятели си.

Фин се огледа и раменете му се поотпуснаха.

— Някои от тези хора не са ми познати — каза той и махна към тълпата.

— И аз много от тях не познавам — рекох. — Нека се поразмърдаме и се запознаем с този-онзи. Но първо ми кажи ти как я караш. Като как е в Канада?

— Добре се справям — отвърна ми той — и освен това правя добро.

— Как така?

— Джейк, приятелю — рече сериозно Фин, — Гаспе е един от най-големите парадокси на този континент. Земята е от най-богатите, а фермерите — от най-бедните. В добавка към изкарването на собствената си прехрана аз се опитвам да помогна и на тях.

— И как? — попитах. Беше ми интересно.

— С дреболии — отвърна той. — Виждам по-надалеч в инфрачервения спектър, отколкото са способни техните очи. Мога с един поглед да оценявам почвата и да изчисля добива, да предвидя как ще се развива реколтата много по-добре от тях, да им предлага какво да планират. Това ги научи да се вслушват в мнението ми. Напоследък им говоря за нуждата от по-различен начин да разпространяват продукцията си. Бавно става, но един ден тази замръзнала земя ще изхранва мнозина гладни, надявам се.

— Ами това е много хубаво, Фин — плеснах го аз по гърба. — Знаех си, че ще се намери работа за човек като тебе. Хайде да вървим да се запознаем с някои от старите кучета.

Фин, който беше стиснат на думи, колкото някои господа на пари, кимна и двамата се гмурнахме в най-гъстото гъмжило.

Забелязах до камината четири маси, събрани накуп, на които бяха насядали Док, Сам Тайър и цяла китка явно непознати хора в най-различни странни костюми. Най-хубавото беше, че и Калахан бе наблизо. Направо страхотно като за начало. Поведох Фин нататък, като пътьом подбрах два стола и махнах на Калахан да дойде при нас. Щом

видя Фин, лицето му грейна от радост. Седнахме. Един от непознатите господа, облечен като овчар, тъкмо довършваше жална интерпретация на „Аз знам не ще намеря друга като тебе-е-е, б-е-е-е, б-е-е-е...“ и биде аплодиран с хорowo охкане и дюдюкане.

— Я по-добре бе-е-е-еж оттук, Тони — предложи му Док Уебстър.

— Дружбата си е дружба, ама стрижбата си е стрижба — съгласи се Сам Тайър и стана, уж да си ходи. Едно от момчетата отмести стола му със замислено изражение и той седна обратно доста по-надолу, отколкото бе възнамерявал. Калахан се довлече и си присвои стола, стиснал под мишница мечата си глава, а Сам с готовност се насади в скута на Бил Герити. Това е по-смешно, отколкото звучи, щото Бил е травестит и тъкмо тази вечер се беше дюздисал като Мерилин Монро (макар и Кръчмата на Калахан да не е единствената, където Бил да може да проявява своята странност, тя е единствената, където не му се налага да се примирява с досадата най-редовно да му правят предложения — щото Бил *не* е гей.) Тъй като Сам бе облечен като Мортимър Шърд, ефектът бе много зрелищен. Всички в кръчмата, които не бяха заети с нещо друго, почнаха да викат и да свиркат. Една от горилите в ъгъла вдигна поглед от картите си и се озъби.

Огледах се около масата и направих инвентаризация: пожарникар, близо двуметрова патка, две извънземни чудовища (едното лилаво с пипала, другото зелено и космато) и един Конан Варварина.

— Ей, Майк — подвикнах на Калахан, — я ни представи нас двамата с Фин, та да си поразказваме малко истории.

Калахан кимна и отвори уста, но Док взе, че тури една бира баш пред нея.

— Като не щеш мира, на ти бира — обяви той и пак бликнаха тонове.

— Добре — рекох аз. — Тогава пускам топката да се търкаля, здрасти, народе, казвам се Джейк. Това тук е Мики Фин.

Отвсякъде взеха да викат „здрaсти“ и една соленка цопна в чашата ми.

— Чувал съм за вас, господин Фин — рече овчарят и се ухили. — Разправят, че страхотно пиене падало с вас.

Очевидно овчарят не бе чувал точно за *този* Мики Фин и аз хвърлих на Мики един поглед, за да проверя как ще го приеме. Нямаше защо да се тревожа. Явно Мики бе висял достатъчно дълго в Кръчмата на Калахан.

— Проява на овча мисъл е, сър — рече той с абсолютно сериозна физиономия, — дето възприемате името ми толкова течно... точно. Жалко, бе-е-ез съмнение, защото би било много фийн да фирна с фин фен на Фин.

Двамата с Калахан се разхилихме, а ченето на Док Уебстър увисна.

— Боже, Божичко — протестира Док, — ще си обеся майтапите на първото дърво, заклевам се.

— Хиперхахова клетва — обади се патката и Док метна по нея кесийка с фъстъчки.

— Гънки мери, патки цели — гракнахме в един глас двамата с Калахан и масата се строши.

— Виж, Джейк — обади се овчарят, щом врявата утихна. — Онова, дето го рече, да си разправяме истории де, ми прозвуча добре. Докато се представяме един по един, нека обясним и какво ни е довело тук, при Калахан. Знам, че някои от вас, момчета, имат за разказване истории, които бих искал да чуя. Тук никой не идва без причина. Какво ще кажете, а?

Всички се спогледахме.

„Бива.“ „Става.“ „Що пък не?“ Очевидно нямаше нежелание — при Калахан се ходеше преди всичко, защото имаш нужда да поговориш за негодите си. А първия път винаги е най-трудно.

— Чудесно — рече овчарят. — Май че аз трябва да започна. — Той пое една чаша, напълни я и си смаза гърлото. Беше горе-долу на моите години, тук-там с бели косми и по двете слепоочия, което в съчетание с класическите му овчарски одежди го караше да прилича на младия Омир. Чертите му бяха хубави, телосложението — отлично, но с изненада забелязах, че мекото на лявото му ухо липсва. На дясното му рамо имаше белег, който едва се виждаше от силния загар — сякаш оставен от моторна резачка.

— Казвам се Тони Теласко — представи се той, след като преглътна. — Чета лекции, прожектирам диапозитиви, произнасям речи и понякога ме прибират в затвора, но преди да дойда при

Калахан, се занимавах със сума ти неща. Известно време бях трансцендентален медитатор и се взирах в пъпа си. Преди това бях дрога, по-преди пък — пияница, а преди това — убиец. Това последното беше точно като бях хлапе. Но онова, което *наистина* съм, е ветеран от Виетнам.

Из цялата кръчма се разнесоха приглушени подсвирквания и възклицания.

— Бях първокурсник в колежа — продължи Тони, — когато получих онова вълшебно листче от военните. За нас, дето учехме бизнесреклама, отсрочки просто нямаше. И така, пред мен стоеше класическият избор между три неща: затвор, Канада или Виетнам.

Което не беше кой знае какъв избор. Да не се сбъркате, не че ме беше страх до смърт от Виетнам — нали гледах телевизия. Но ме беше страх и срам да вляза в пандиза, а пък ме беше страх да емигрирам, щото не знаех как. Да те изпратят в непозната страна да се биеш щеше да си е трудничко, но сам да се преселя в непозната страна и да си изкарвам хляба, без да умея нищичко да правя и без никакво образование — виж, това ми изглеждаше невъзможно.

Така че 'Нам^[1] ми се стори най-малкото зло. Никога не съм вземал морално решение за войната, никога не съм се питал дали ако отида там, ще постъпя правилно. *Беше най-лесно*. О, познавах неколцина, които заминаха за Канада, но всъщност не ги разбирах — на мен в Америка ми харесваше. Познавах и един — ходехме заедно на упражнения по английски, — дето отиде в затвора, щото отказа да пристъпи напред, ама на третия ден от престоя му го намериха на края на чаршафа, на сантиметри от пода, а другарят му по килия очевидно спеше.

И така, оказах се в армията. Основната подготовка беше мъчна работа, но се понасяше някак. Да започнем с това, че винаги бях обичал физическите упражнения и бях в доста добра форма. Много повече зор виждах с мисленето.

Най-добрият ми приятел от казармата беше един тип Стив Макконъл от Калифорния. Беше готин пич. От ония пичове, дето наистина е хубаво да ги имаш до себе си като си в гадно положение, в казармата например. Той притежаваше дарбата да изтъква идиотизмите

на военния живот и невероятната способност да им се радва. Чувството му за хумор май не беше съвсем в ред. Не се смееше на висок глас, всъщност той почти не се смееше *на глас*, но онези неща, от които аз лудвах, него неизменно го забавляваха. И той като мен бе попаднал случайно в армията и колкото повече се замисляше над тази идея, толкова по-малко му харесваше тя. Нито пък ми харесваше на мен, ама не виждах какво бих могъл да направя по въпроса. Прекарвахме часове заедно в белене на картофи и си говорехме за войната и за жени, за войниците и за жени, за комунистическата заплаха в Югоизточна Азия и за жени. Нашият редник Стив мислеше много независимо — той не се мотаеше заедно с другите чернокожи в ротата, дето си бяха заформили клика, за да се защитават. Това за един чернокож в американската армия може да бъде много мъчно, но Стив сам си прокарваше път и избираше своите братя по други критерии, а не по боята. Не знам защо с него се сблизихме толкова — не знаех какви са му критериите, ама си въобразих, че го познавам и знам що за човек е.

Бях също толкова изненадан, колкото и всички останали, когато най-накрая той се опъна.

Нали разбирате, идва ден, когато ви строят в една ужасно студена февруарска сутрин и докарват с камион два кашона, големи колкото ковчези. Военните се държат отявлено по-превзето от обикновено и внушават, че ще се случи нещо свещено. Според армейските стандарти са си прави.

Онова, което става, е, че като излезеш най-отпред на опашката и протегнеш ръце, огромен бабанко сержант ти тика една пушка с всичка сила. И така, връчено ти е оръжието, пич, и Бог да ти е на помощ, ако го изтървеш, или не го хванеш както трябва и то докосне земята с някоя своя част. По-зле е, отколкото да му кажеш „гърмило“. Неколцина успяват да се класират за адовите котли заради твърде измръзналите си пръсти, тъй че си прекарваш времето в бясно кършене на пръсти и молитви към Господа да не се издъниш.

Стив беше точно пред мен на опашката и беше странно вгълбен; не можех да измъкна нищо от него дори и с най-пиперливите вицове. Реших, че се дължи на студа и на тържествеността на случая и сигурно донякъде съм бил прав.

Съвсем изневиделица му дойде редът и бабанкото сержант избра една пушка, притисна я до гърдите му и понатисна малко повече. Аз взех да се моля Стив да се справи добре, а той... просто пристъпи встрани. Ами просто така: кратък миг — и времето спря. Стив се дръпна вляво, оръжието се преметна край него, тресна дуло в земята и се заби — майчице мила! — цели десет сантиметра в калта, а прикладът забърса коляното ми. Навсякъде по плаца хората престанаха да псуват и да се майтапят и се втрениха, втрениха се в това проклето МГ, което се люшкеше в калта като клонка, бучната там от някой идиот, пулеха се и чакаха небето да се срути върху им.

Бабанкото сержант стана по-червен, отколкото февруарският вятър можеше да го докара и се поду като жабок, докато се мъчеше да се сети някоя нецензурна дума, която да обеме неговия гняв. И щом бабанкото я намери, Стив проговори с най-кротичкия гласец, който бях чувал някога.

— Съжалявам, сержант — рече той, — но не мога да взема това оръжие.

Стори ми се, че сержантът ей сегинка ще получи апоплектичен удар.

— Това е оръжието, което ти се полага по устав, *момченце*, и ти ще го вземеш! Веднага го извади от калта, веднага!

Стив кротко поклати глава.

— Не мога, сержант, това нещо убива хора и поради това не мога да го приема.

Сержантът изведнъж стана също толкова спокоен, колкото и Стив — страшен за гледане преход. Вдигна оръжието си и се прицели право в пъпа на Стив.

— Това нещо също убива хора, редник. Вдигни оръжието!

Погледнах Стив — бях парализиран от налудничавата му изцепка. Той беше чисто и просто уплашен до смърт и аз бях сигурен, както, разбира се, и той, че всеки миг ще умре. „Вдигни го, Стив! — молех се аз. — Сега няма да трябва да го използваш. Просто вдигни проклетото нещо.“

— Сержант — обади се той най-накрая, — можете да ме накарате да го вдигна, но *никога* няма да ме накарате да го използвам. Дори и с онова, което държите в ръце. Така че какъв смисъл има да го вдигам?

Сержантът вторачи дълъг кръвнишки поглед в него, после прибра револвера си в кобура и махна на двама ефрейтори.

— Закарайте тая проклета чернилка в ареста — изръмжа той и отново се наведе над кашона. Преди да ми остане време да помисля, той ми тикна една пушка и аз я прихванах. — Следващият! — ревна бабанкото и опашката се премести напред. Намерих се в спалното. Гледах новата си пушка и се чудех защо ли Стив направи тази щуротия.

Скоро след това заминах за 'Нам. Опитах се да предам нещо на Стив, докато беше в ареста, но просто беше невъзможно. Той остана там заедно с останалата Америка, а аз се намерих сред джунгла, пълна с недружелюбни непознати. Беше гадно, наистина гадно. И започнах да мисля много за Стив и за неговия избор. Не можех да различа онези, с които се биех, от онези, на чиято страна се биех, а официалната политика „Мърда ли — убивай!“ нещо не ме удовлетворяваше. Отначало. После един ден някакво дванайсетгодишно момче, сладур — същински Донди, отрязва с мачете част от лявото ми ухо, докато си вадех от раницата храна да му я дам. Хлапето можеше и главата да ми отреже, а не ухото, но един доста близък мой авер, Шон Райли, го застреля в корема, докато замахваше.

— Божичко, Тони — рече ми Шон, щом се увери, че хлапето е мъртво. — Знаеш какво казват: никога не обръщай гръб на жълтур.

Бях твърде зает с кървящото си ухо, че да мога да отговоря, но бях склонен да се съглася с него. Също както 'Нам беше по-лесното нещо от затвора, по-лесното нещо беше да хванеш пушката, отколкото да я поемеш, да убиваш жълти се оказа по-лесно от това да спориш с тях за политическа философия.

А само след седмица стана от лесно по-лесно.

Отрядът на Шон бе изпратен нагоре по реката на разузнаване, а останалите си поемахме дъх за големия тласък. Бях на пост заедно с един, дето не му помня добре името — не беше лошо момчето, но пушеше марихуана, а мен ме бяха учили, че това е много лошо нещо. Както и да е, тъкмо този ден, докато кибичехме там, вслушвахме се в звуците на джунглата и чакахме да ни сменят, та да хапнем, той изпуши два джойнта. Ожадня и аз му предложих да вардя сам, докато отиде до реката да пийне вода. Той потъна в джунглата с леко несигурна походка.

Минута по-късно го чух да пици.

До реката имаше само към петдесетина метра, но аз се приближих много внимателно — очаквах да го намеря мъртъв, а врага — жив, здрав и в бойна готовност. Но щом разбутах листака с пушка, не видях никой друг освен него. Бе паднал на колене, заровил лице в длани. „Ох, Божичко! — помислих си — баш сега ли пък изперка.“ Почнах да го псувам, а после видях онова, което бе видял той.

Беше Шон, който лениво се поклащаше във водата до брега — пръстите на ръцете и краката му висяха, нанизани на огърлица около врата му, а гениталиите му бяха заврени в устата му.

Приятел, човек, спасил живота ми, човек, който искаше да стане художник, като се върне у дома, изтърбушен като коледна пуйка от тумба маймуни с дръпнати очи — е, да убиваш жълти стана много по-лесно.

Стана забавно.

Останалата част от службата ми се губи в червена мъгла. Спомням си как изнасилвах жени, как смазах черепа на бебе с приклад, за да насърча един симпатизант да говори.

Спомням си как измъчвах заловените пленници и това ми доставяше удоволствие. Спомням си дузина малки Ми Лай, а аз по средата с вълча усмивка. Яростта имаше по-добър вкус от объркването и този път по-лесното беше да убиваш, отколкото да мислиш.

Не зная какво щеше да стане с мен, ако се бях прибрал вкъщи толкова пощурял да убивам. Бог знае какво се е случило с онези, които са се прибрали такива. Но две седмици преди срока ми на уволнение получих писмо от един приятел в Щатите, запасен ефрейтор в казармата.

Стив Макконъл бе умрял във военния затвор. „Паднал по стълбите“ и си потрошил почти всички кости по тялото, но всъщност разкъсаният далак бил причината за смъртта му. Разследване нямало. Официалната версия била „смърт при нещастен случай“. Също толкова нещастен случай, колкото и случилото се с Шон — само дето този път беше дело на „нашите“.

Докато четох това писмо, от пощурял да убивам се превърнах в точно обратното — копнеех да умра. На другата сутрин изведох отряда си и се опитах да умра, но се издъних и получих за втори път Пурпурно сърце и Сребърна звезда. Повече шансове в 'Нам няхах —

от болницата ме пратиха право вкъщи заедно с тази спретната бродерийка на рамото и едно листче, където пишеше, че пак съм си нормален човек.

В Щатите самоубийството някак си вече не ми изглеждаше толкова разумно, както в 'Нам, тъй че вместо това се опитах да забравя. Известно време номерът ставаше с къркане, но не можех да издеяня — стомахът ми не би понесъл необходимата доза. После известно време тревата наистина ми помагаше, но същевременно някак си влошаваше положението: непрекъснато виждах бликаща кръв, пръстите на Шон и Стив без кости като гумен човек. Тъй че се пробвах с кока и си ми беше много добре. Веднъж един брикет, който много приличаше на Стив, ми пробута херо. Хероинът се оказа тъкмо онова, от което имах нужда, и хич не беше за изненаждане, че се закачих, привикнах, искам да кажа.

Но... смешна работа... май всъщност изобщо не съм искал да се убивам. Та чух значи за тая трансцендентална медитация и почнах да се влача на събрания на Обществото „Ананда Марга йога“ и да ви кажа, изчистих се. Вместо да се друсам с хероин, друсах се с едри хапки блаженство, което излиза по-евтино, по-здравословно, по-законно и много по-задоволително, откъдето и да го погледнеш.

Трябваше да мине цяла година, за да забележа, че така нищичко не постигам.

Но горе-долу по това време ми излезе късметът — вслушах се в съвета на моя лекар, доктор Уебстър, и взех да идвам в Кръчмата на Калахан. Мислите ми почнаха да се проясняват, все по-ясни ставаха. Следващото нещо, което си спомням, е, че се намерих на сцена и произнасях реч пред Асоциацията на ветераните от вьетнамската война — и разбрах, че съществуват неща, за които си струва да се биеш; но да се биеш чисто. Започнах да говоря публично, да ходя по демонстрации и да се явявам по телевизията. Бях арестуван четири пъти, едно селско ченге ми счупи крака и извадиха името ми от тържествената проверка за чест и слава на нашите синове в родния ми град. Баща ми все още не ми говори, а телефона ми го подслушват. Чувствам се страхотно. И всичко това — благодарение на вас, господин Калахан — завърши Тони.

— Стига бе, Тони — издудна Калахан. — Не сме направили за тебе нищо такова, което сам не би направил.

— Вие ме приехте — просто рече Теласко. — Накарайте ме да разбера, че съм просто нормално човешко същество, хванато в капана на кошмар, кошмар, накарал го да осъзнае, че има в себе си заложби на маймуна убиец. Една вечер разказах на вас и на вашите клиенти цялата тази история и вие не се облешихте насреща ми като бясно куче. А ми казахте, че ми трябва по-голяма публика.

Покажете ми, че срамното е не природата ми на убиец, а отказът ми да мисля, който на първо място ме закара във Виетнам. Покажете ми, че за да стигна до решението на Стив, на мен ми бе нужно повече време, но това не означава, че някъде вътре в себе си не притежавам куража на Стив. Бях убеден, че не мога да имам такъв кураж и затова никога не го бях търсил в себе си. И когато го потърсих... го намерих... Защото вие имахте вяра в мен.

В затвора не е като на пикник — продължи той и се обърна към нас, останалите. — Но искам да направя онова, което мога, за да се погрижа койкой повече да не попадне в месомелачката като мен. Ала не го правя от чувство за вина. Правя го заради самото нещо. — Той погледна Калахан. — Аз вече получих опрощението си тук.

Калахан вдигна чаша и го плесна по гърба.

— Добре го рече, Тони — издудна той.

Всички дружно вдигнахме чаши в наздравица за ветерана. Щом привършихме, камината избухна в стъкла.

— Знаех си — обади се Док. — Веднага щом го видях облечен като овчар, разбрах, че този тук е ветеранарен.

Изригнаха охкания и пъшкания, но смехът облекчение бе временен.

— Ако не спреш да лаеш, Док, той няма да е единственият кучи доктор тука — пробва се Калахан.

— Моля, моля — пресече го Док, — аз съм щастливо женен. Не се занимавам с кучки дори и в капацитета си на професионалист.

Понечих да питам дали капацитетът на Док наистина е професионален, но преди да сколасам, Мики Фин стисна рамото на Калахан толкова силно, че лицето му се изкриви — нещо, което друг не би успял да направи.

— Приятелю Майк — рече той нервно, — онова лице там, в зеления костюм, ама това не е костюм, а пък той не е човек.

Калахан примига и всички челюсти в обсега на зрението паднаха като гилотини. Да го беше казал някой друг, а не Фин — където и да е, освен в Кръчмата на Калахан, — щяхме да си помислим, че тоя или е смахнат, или е пиян.

— Аз виждам по-надалеч в инфрачервения спектър от вас, човеците — заобяснява припряно Фин. — Наблюдавах как потоците топлина, излизащи от камината, описват фигури във въздуха, докато слушах думите ви и се наслаждавах на ленивата им красота... ама улових, че и Зеления ги гледа. Близкият оглед ми показва, че козината и чертите на лицето му са истински. Приятели, това е пришълец.

Всички зяпнахме Зеления и зачакахме да си свали маската и да каже нещо. Достатъчно *мязаше* на човек — обичайният брой ръце и крака, искам да кажа. Устата му идеше възширочка, сега като се загледах, а и козината наистина изглеждаше ужасно истинска. Ако тези остри огромни уши бяха залепени, то не виждах точно как е станало. Той също ни погледна, остави чашата си и сви възлестите си, обрасли с козина рамене.

— Няма смисъл да отричам, господа. Не съм човек. Всъщност дошъл съм тук тази вечер именно за да ви обясня колко съм нечовешки. Думите, които чух, ме насърчиха да призная, но все пак... се колебаех... Както и да е, след като бях разпознат от друг нечовек, предполагам, че трябва да говоря. Ще ме изслушате ли?

Калахан се обади за всички нас:

— Господине, ако имате проблеми, дошли сте тъкмо където трябва. Давайте.

— Името ми, господа — заговори той с угодлив тенор, — е Котило-седем-суб-две Ракша, доколкото може да бъде преведено на вашия език. Аз съм... ами, тази професия всъщност не съществува тук като такава, но функцията ми съчетава елементи на социолог, психолог, войник и фермер. Моят народ се нарича крундай, а Крундар, моят роден дом, се намира толкова далеч оттук, че вашите инструменти все още не са уловили неговото слънце. На вашата планета има няколко дузини крундай — екип, който пребивава тук вече над две хиляди години... екип, от който аз съм най-маловажният член. — Той млъкна и се огледа засрамено.

— Какво правят тука твоите хора? — попита Калахан.

— Тъкмо това — продължи колебливо извънземният — съм дошъл тази вечер да ви кажа. Не е... не е лесно да кажеш такова нещо. Прекарах близо трийсет ваши години във формулиране на моите мнения с думи и търсене на някой, пред когото да ги изкажа. Петнайсет от тези години бяха достатъчни, за да елиминирам като довереници всичките си сънародници крундаи; още десет години спорех със себе си дали бих могъл евентуално да си излея тегобите пред човек. Неспособен да разреши въпроса, прекарах последните пет години в подбиране на хора, на които *евентуално* бих могъл да се доверя. На вашата планета намерих две или три хиляди души, които според мен биха могли да ме разберат и да ми помогнат. Тук, в тази кръчма, и сега присъстват трийсет и пет от тях. Всички вие на тази маса сте от тях.

Спогледахме се и се зачудихме дали всички ние сме еднакво особени или просто луди по един и същи начин. Аз със сигурност не се чувствах особено особен.

— Дори и сега — продължи Ракша — не съм разрешил окончателно спора си. Решението ми е до голяма степен като на господин Теласко, но се усложнява и от това, че то би могло да означава да предам цялата си раса. Присъствието на господин Фин, който разбирам, че също е нечовек като мен (както самият той казва), значително усложнява нещата. Макар и да подозирам, че произходът му би му дал по-добра възможност да почувства онова, което чувствам аз. Той се обърна към Фин: — В космоса съществуват много гледни точки, Фин. Вие като че ли сте пътешественик с по-обширен опит от тези едnodневки. Бихте ли се опитали да ме разберете?

Фин го погледна право в очите.

— Ще ви изслушам.

Отговорът като че ли не се понрави особено на Ракша, но той кимна. После се обърна към нас:

— Бихте ли... всички вие... бихте ли се заклели, че нито дума от онова, което ще ви кажа, няма да стигне до ушите на моите сънародници крундаи? Трябва да ви предупредя, че доверяването му на други човеци би означавало същото.

Този път имахме нужда да се спогледаме толкова, колкото и да кажем нещо.

— Всеки един на тази маса може да държи устата си затворена — каза простичко Калахан. — Давай, разправяй.

Зеленият космат извънземен ни изгледа за последен път един по един, като започна и завърши с Калахан. Щом погледът му срещна моя, забелязах за пръв път, че по повърхността на очите му се къдрят слабосветеци полуокръжности — също като онези, които гледате да забележите, когато наливате кафе в тъмна чаша. Те се местеха по различен начин, отколкото точиците в човешкия ирис, независими от движенията на самите очи. Кой знае защо тъкмо те ми изкараха ангелите, ама много повече, отколкото козината и ушите.

Той най-после взе решение.

— Да, господа, вие сте прави. Така погледнато, аз трябва да говоря. Ако някой от която и да било раса може да ми помогне, то това сте вие. Дано Котилото да ми е на помощ, ако вие не можете.

Сграбчих една халба и я преполових, преди Бил и Сам да ми я отмъкнат.

— Трябва да започна — продължи пришълецът — с обяснение на някои основни факти за моя народ. Първо, ние живеем много, много по-дълго от човеците. Един среден крундаи посреща трихилядния си рожден ден, преди да се завърне във Великата торба, а някои са доживявали и още пет — шест века. Самият аз съм прехвърлил осемстотин години и съм най-младият крундай на вашата планета, тъй като съм роден тук.

— Това обяснява как така знаеш езика и се оправяш с идиомите толкова добре — прекъснах го аз.

— Последните ми четирима непосредствени предци имат пръст в създаването на този език — сухо ме осведоми Ракша.

Млъкнах.

— Второ, както вероятно си представяте и според вашите критерии, ние сме много търпелив народ. Дори и с отчитане на разликата в респективната ни продължителност на живот, ние не действаме толкова припряно, колкото вие; планираме проектите си с оглед на това колко поколения ще са нужни, за да бъдат завършени те. Наша грижа е продължението на расата, а не на отделния живот на всеки, както е постановил господарят на Котилото. Трето, ние изпитваме вродено презрение към убийствата и насилието.

Това доста ме разведри, макар че според мен не се бях уплашил наистина — нали Фин беше там. Тоя пич сигурно можеше да използва Земята, за да си палне пурата, стига да си го науми. Освен това, ако крундаите бяха намислили да ни навредят, все ми се чини, че щяха да го направят още преди векове.

— Според нашите разбирания — продължи Ракша — ето как стоят нещата: първооснова на Вселената е, че животът оцелява, като изяжда друг живот. Друг начин няма. Цената на изяждането в голямата си част е съпротивата на втория живот срещу неговото изяждане. Например сандвичите с печено говеждо, които сте осигурили за вашите приятели, господин Калахан (между другото, като ги гледам, това са най-дебелите сандвичи, които съм виждал в кръчма), в момента са доста скъпи поради размерите и тромавостта на системата, необходима, за да ни ги доставя.

Да предположим, че можете да накарате кравата да дойде тук и прилежно да се строполи мъртва до вашия дръвник?

И все пак винаги има и такива, които предпочитат да не извършват касаплъка сами. Нито един крундай не би направил подобно нещо доброволно, стига да има възможност то да бъде избегнато. Учудващ процент от собственото ви общество, с цялата ви наследственост на убийци, би се навил да повярва, че животът оцелява чрез ходене до супера. Значи, идеалният случай би бил да се обучат говедата да изработват касапски ножове и сами да се колят наред на някое удобно за вас място...

На мен нещо не ми хареса накъде завърна тази история.

— ... което ме води до четвъртия важен факт относно моя народ. Ние превърнахме социопсихологията в точна наука — и крундайската, и животинската, и я усъвършенствахме толкова, че не можете да си представите. Най-близкото до нея, с което разполагате, предполагам, е онова, което вие наричате психология на тълпата и статистическите таблици, използвани от вашите застрахователни компании, а вие не знаете дори по какъв начин служат те.^[2]

Принципите зад тях обаче са универсални и са част от великата картина, която вашата раса вероятно никога няма да види в нейната пълнота. Един от вашите велики писатели е изобретил нещо сродно на нашата наука, наречено психоистория, но дори и това неизпълнено мечтание бледнее пред нашето знание — защото психоисторията е

валидна само за човечите и не може да предсказва появата на гения или мутациите. Ние можем да манипулираме всяка жива разумна раса, да произведеме гении по поръчка чрез манипулиране на лабораторните условия, в които се развива дадено общество, а природата и причините на мутациите са фундаментални за психологията на крундаите.

Разбира се, също както при психоисторията, и нашата наука върши най-добра работа за масата и е несъвършена по отношение на индивидите. Вие, човечите, поне познавате върховния парадокс, че свободната воля съществува до известна степен в индивида, но в групата тя изчезва — макар че не можете да работите с него. О, свещено Котило! Та вие дори още не сте се научили да измервате емоциите. Но ние можем да предскажем последствията дори и от *действията* на един-единствен човек върху обществото като цяло... и знаем как да предизвикваме желаните от нас ефекти — от голям или малък мащаб дългосрочни или краткосрочни.

Остава да спомена само още един основен атрибут на моя народ: ние сме много, много гладни...

Имах противното чувство, че знам какво ще последва, и това никак не ми харесваше. Ужасното подозрение, което думите на Ракша градяха в ума ми, отговаряше на твърде, твърде много въпроси, които досега не успях да обясня задоволително сам на себе си.

— Значи, ето как са го избрали онзи тип — въздъхна Калахан, а аз направих гримаса.

— Точно така — съгласи се Ракша. — Започвате да разбирате защо съм тук.

— Давай, кажи си го, братко — обади се мрачно Тони. — Аз май че схванах, но се надявам да греша.

Ракша разпери ръце и рече:

— Много просто, господа. От близо две хиляди години вашата планета е крундайски дивечов резерват.

— Бог да ми благослови душицата! — възкликна Док Уебстър. Погледнах Калахан. Лицето му бе безизразно, но очите му горяха като въглени. Там, където Фин стискаше масата, утре щеше да има два сантиметра дълбоки отпечатъци.

— През повечето от това време — продължи Ракша — установилите се тук крундай се задоволяваха кажи-речи само с това да

контролират населението ви, да се намесват в обществената ви еволюция и да подсилват вашето невежество. Война тук, философска революция там, дискредитираш някой и друг мислител, обезкуражиш някоя и друга линия на търсене... елементарна поддръжка. Рим например стана, общо взето, твърде цивилизован. Дори и убийството на Цезар не помогна. Скоро нещата започнаха да изглеждат така, сякаш там почнаха да развиват рудиментарна медицинска наука и смъртността взе да пада.

Така че ние въведохме културен упадък и добавихме и малко изгладнели варвари, които ни бяха подръка. Един по-ранен изблик на гениалност им бе подсказал идеята за водопроводи и бъчви за вино от олово, които хубавичко си върнаха парите, и заплахата беше ликвидирана.

Продължихме по този начин стотици години, като позволявахме напредък, колкото да запазим жизнеността ви и да ви оставим свободно да си пасете. Малко се поозорихме с чумата. Да ви кажа правичката, вие не сте особено чисти животни — и най-накрая решихме да ви оставим да си играете с медицината като по-просто за нас разрешение, вместо минат се, не минат няколко години, да търчим пак да потушаваме епидемии. Освен това винаги можехме да използваме войната като средство за контрол и съкращения, пък и без това паша имаше колкото си щещ.

Преди около триста години от Крундар ни уведомиха, че трябва да минем към активен статут и да започнем да доставяме продукция. Бяха предсказали недостиг на храна и ни съобщиха всеки момент да очакваме заповед да започваме клането на стадото, което толкова дълго бяхме гледали и хранили. Започнахме да мътим Северна Америка.

Увеличихме тройно обичайната пропаганда на плоденето. Запълнихме континента за абсурдно кратко време и насърчихме емиграцията с масивна рекламна кампания „от ухо на ухо“ за златната земя отвъд океана, където свободата пей и улиците са застлани със злато. Беше нужна и малко измама, за да удържим Британия да не ви размаже още в самото начало, но бързахме — от наша гледна точка. След нужните войни смъкнахме значително нивото на смъртността за компенсация и започнахме да прилагаме все по-интензивни усилия.

Преди сто години получихме и последната заповед. Оттогава ви подготвяме сами да се избиеете.

— Исусе Христе, връзва се! — изстена Бил Герити.

— Връзва се и още как! Ако щещ, милия си животец заложи, че се връзва — изръмжах аз. — След хиляди години документирана история за седемдесет години стигнахме от форд, модел Т, до кобалтовата бомба и енергийната криза, от царевичното уиски — до „Куаалудис“. От нация млад великан — до стар уморен измамник. От...

— Млъквай, Джейк! — изрева Калахан.

Затворих си чекмеджето. Калахан се обърна отново към Ракша и положи огромните си месести длани на бара.

— Давай нататък — мрачно го подкани той.

Козината на крундая настръхна, очите му се подбелиха. Някак си през гнева си усетих, че това при тяхната раса е израз на изключителен срам и се напрегнах да се озаптя, като си припомних къде се намирам. Спокойното излъчване на пришълеца сега бе разклатено. Личеше му, че е нервиран.

— Човеци, чуйте ме! — издекламира той. — Изслушайте греховете ми, чуйте пълния списък на моя позор, преди да отсъдите. Не е *толкова лесно да го кажа, а съм длъжен*.

— Нека говори — обади се безстрастно Фин.

— Ние... аз и някои други, искам да кажа... въведохме експлозивно увеличение на знанията в природните науки, потушихме или пренасочихме всички обществени и духовни науки. Пришпорихме технологиите ви до трескава скорост на продукцията, под наше ръководство вие си изградихте самоубийствена етика и култура, дадохме ви да си играете с играчки като атомната бомба и лизергиновата киселина, сложихме зареден пистолет в ръцете на бебе. Манипулирахме изборите и революциите, инсценирахме убийства, насърчавахме правителствата да се втвърдяват до степен, надхвърляща степента на поносимост на народа, пипвахме тук-там бунтовете, осигурихме ви средства за масова информация, които да разпространяват сред вас новината за разрастващия се рак и направихме всичко възможно да вкараме в умовете на хората потиснатост и ужас, които неизменно биха довели до хаос. Вие, стадото, сте почти готови да се изколите и да стигнете до нашите трапези.

— Не вярвам — избухна мъжът с пожарникарския костюм. — Това е лудост! Онова, което разправяш, е лудост, просто идиотщина. Какво е това, по дяволите, някаква закачка ли?

— Той говори сериозно, Джери — спокойно се обади Калахан.

— Сериозно, дрън-дрън. Майк, не го ли чу какви ги разправя?! И ти ми казваш, че вярваш на всичките тия дрънканици?

— Джери е прав — обади се патката. — Тоя е хахо.

— О, вие, глупаци! — избухна Ракша. — Твърде невежи ли сте, та не виждате модела? Цялата ви история добива смисъл само ако се приемат за факт четирите най-изсмукани от пръстите завои и противоречия на човешката природа. Използвайте бръснача на Окам, Котило мило! Може ли една раса да бъде толкова самоубийствена и да живее толкова дълго? Наистина ли мислите, че е случайност това, че нашият народ за половин век стигна от външните кенефи до тоалетните с нулева гравитация? От „Меримак“ до „Скайлаб“ — за някакво си столетие? Според собствените ни критерии, докато ни мигне окото, ние преобърнахме планетата ви с краката нагоре. Толкова ли е кратък животът ви, че не сте забелязали как той се ускорява? Скоростта на прогреса ви тласка напред по-бързо, отколкото можете да тичате. Не забелязвате ли?!

Калахан огледа претъпканата, незабелязваща какво става кръчма и спря поглед върху Том Хауптман зад бара.

— Някои от нас забелязват... — тихо рече той.

Пожарникарят поклати глава.

— Не на мене тия. Това ми звучи като някаква смахната идея от научната фантастика. Заговор на извънземни... Ай стига бе, аз не вярвам в малки...

— ... зелени човечета? — довърши Ракша. — Признаците са навсякъде около тебе, Джери. Но погледни отвъд материалните доказателства: вярваш ли, че е сляпа случайност това, че физиката е направила огромни скокове напред, а психологията само се лута в слепи улици? Наистина ли вярваш, че човек не проявява поне мъничко любопитство към себе си, па са му били нужни хиляди години изобщо да се заеме с науката социология? Смяташ ли, че е просто лош късмет това, че технологиите на вашите системи за оцеляване — на храната, водата и мрежата за разпределението на енергия — все не успяват да

догонят ръста на населението и вече са напрегнати до кризисна точка, дори и пред лицето на техническата революция?

Има ли някакъв смисъл в това, че след като сте живели рамо до рамо с естествените наркотични вещества и халюциногени хилядолетия наред, изведнъж станяхте зависими от тях? Дали световната депресия — икономическа и духовна, ви е избягнала? Не ви ли изненадва това, че нито един език, говорен от който и да било народ на земята, не кореспондира с видимата реалност? Наистина ли смятате, че едновременното рухване на вековни системи на етика и на една двувековна ценностна система е просто нещастна случайност? Ти, безкотилов глупак, *наистина ли си мислиш, че Бог е умрял от естествена смърт?*

Не, приятелю. Чарлс Форт е бил съвсем прав: вие сте добитък, при това не особено умен добитък. Вие следвате философските и политическите си водачи сляпо към кланицата, благодарни, че има кой да ви води, и един на сто души сред вас е Теласко или Макконъл и притежава достатъчно разум, че да се измъкне от лудата раса, обречена на смърт. Ти *трябва* да виждаш това, човече — обърна се той към Теласко. — Ти си отхвърлил света, създаден за тебе от нас, крундаите.

— Джери — обадих се аз, — едно от най-ценните неща, които притежавам, е една кръгла значка. Бяла с черни букви. На нея пише: „Давайте, леминги^[3]!“ Ракша казва истината!

Пожарникарят разтнесе глава като побеснял бик.

— Това е дивотия — настоя той. — Как така ни казваш всичко това? Искам да кажа, щом си прав, какво те кара да мислиш, че няма да те разкъсаме на парченца?

— Това тук е Кръчмата на Калахан — отвърна просто пришълецът. — Дошъл съм тук да получа опрощение.

Това вече ни стъписа всичките, дори и Джери. Той се вцепени, устата му зейна, но вътре в нея думи нямаше.

— Защо? — горестно извика Док Уебстър. — Как може една толкова стара и мъдра раса да се състои от такива диваци и убийци?!

— Ние *не* сме диваци и убийци — отвърна Ракша. И в неговия глас имаше горест. — Вие убивате животни за храна — самите ние никога не сме убивали.

— Хората не са животни — обади се тихичко Тони.

— За моя народ вие *сте* животни — настоя Зеления. — На вас ви липсва... едно качество, за което, естествено, думи във вашия език няма. Това качество е същностно за крундаите. Без него — дори и на края на дните си да отивахте във Великата торба — не бихте могли да сучете. За нас вие сте по-низши от крундаите. Знакът на Котилото не лежи върху вас: вие сте храна. Моят народ не чувства по-голяма вина за това, че направлява унищожението ви, отколкото вие бихте чувствали, ако накарате една крава да се самозаколи.

— Защо са всички тия заобикалки? — попита го Калахан. — Защо просто не ни изтрепете наведнъж? Струва ми се, че му знаете цаката.

— Казах ви вече — извика Ракша. — Ние се отвърщваме от насилието, фактът, че можете да бъдете наказани да го приложите върху себе си, доказва, че вие сте храна, вие сте по-низши от крундаите. Ако вие и другите раси не ни бяхте спестили нуждата, щяхме да бъдем принудени да убиваме собствената си храна като зверове. Но Великото котило е прозряло нуждите ни и е създало понизшите раси, за да се въдят и ние да се храним с тях, без нужда да питаем насилие в собствените си сърца. Първо крилатите, търсещи топлина *флии* от Крундар, които падаха от небесата право в огньовете ни; после онези със синята кожа от съседната планета, които унищожиха атмосферата си, преди да развият междупланетното пътуване; после крилите от близката слънчева система, които воюваха помежду си, докато се унищожиха сами. Открай време си е така; непростимо лоша форма е сам да си убиваш месото. Това е признак, че Котилото не е благосклонно към тебе.

— И кога твоят народ е започнал... така да се каже... да *насърчава* храната да влиза в тенджерата? — попита Калахан.

— Толкова отдавна, че за вас не би означавало нищо — отвърна Ракша. — Много рано разбрахме, че даровете на Котилото не са безвъзмездни; трябва упорито да се трудим, за да ги получим и за да си спечелим място в Торбата.

— Аз пак не проумявам как така сте го направили — обади се Джери, объркан, но очевидно вече повярвал, убеден от болката в гласа на рошавия пришълец и аурата на срам, която го обгръщаше.

— По същия начин, както на един държавник може да се внуши да направи нещо, което той знае, че е лудост — обясни Ракша. — Като

незабележимо апелираме към личните му интереси. Ние провеждахме постоянна и подмолна пропагандна кампания, отстранявахме всички значими причини човек да живее, освен личното обогатяване и удобство, а после се погрижихме непосредственият личен интерес на милиони хора да служи на нашите цели. Един от най-простите методи е да внушим на огромен брой хора стремежа да трупат повече пари, отколкото биха могли да харчат: достатъчно, че да докарат националната икономика до анемия. Друг метод беше да пришпорим усилен интерес към секса, далеч отвъд нуждите на природата, за да запазим ръста на населението по-висок от способността ви да се адаптирате. Много работа ни струваше да потъпкваме интереса към космическите програми, преди той да се превърне в отдушник. Вие, човечите, сте толкова късогледни, самият ви живот е толкова кратък. Толкова сте лесни за манипулиране.

— И какво те накара да си промениш мнението? — попита Калахан. — Искам да кажа, тебе лично. Щом не ставаме за тая твоя Торба, що така изплюваш камъчето?

— Аз... — заекна той. — Аз...

— Ние не сме нищо повече от тъпи животни, нали така? Е, полковник Сандърс не се извинява на билетата, *така че какво търсиш тук?*

Зеления се мъчеше да намери думи, а острите му уши шаваха нервно.

— Не... не знам — успя да каже той най-накрая. — И на себе си не мога да го обясня задоволително. Съществува един климат на вяра, който преминава през цялата ваша мисъл и литература, убеждение, че вие, човечите, имате някакво по-висше предназначение. Тази идея много пъти е била от полза на крундаите, но не ние сме ви я насадили. Когато ние дойдохме, тя вече си съществуваше. Може пък да е заразна. Не знам — във вас, хората, има нещо... някакво странно достойнство, което тревожи сърцето ми и съня ми нощем.

Фин се обади и ме сепна.

— Според мен знам за какво говориш, приятелю Ракша — рече той с равния си глас. — Майкъл — обърна се той към Калахан, — недей да бъдеш толкова сигурен, че полковник Сандърс не се извинява на билетата си, както го рече. Самият аз съм унищожил няколко раси по времето, когато служех на господарите, но все пак миналата

седмица, като си клах прасетата, ми беше жал за тях. Те бяха тъпи, мръсни и неми, но дори и едно прасе може да има достойнство.

Когато умряха, те не разбираха, а и не можеха да разберат, но все пак по някакъв ирационален начин ми се искаше да мога да им го обясня. — Той се обърна и отново заговори на рошавия крундай: — Според мен разбирам мотивацията ти. И аз веднъж го почувствах и предусетих, че не бива да унищожавам тази планета. Тя приличаше на свят на луди — макар да излиза, че голяма част от това се дължи на вашите деяния. Но не го знаех, защото добре се бяхте скрили. И все пак се изтръгнах от ръцете на господарите, предадох мисията си, защото тук, в тази стая, разбрах, че при хората съществува обич.

— Това е качеството, според което си избирах човешката публика — призна си Ракша. — Онова, което вие наричате обич, ние, крундаите, винаги сме смятали за симптом на онова качество, за което споменах по-рано. Това, че хората притежават симптома, но не и качеството, е една от великите аномалии, обърквали мисълта ми и забавяли признанието ми досега.

— Т'ва за пропагандата, дето го спомена — настоя Калахан, — все още искам да знам как сте я вкарвали. Пошепнали сте нещо на ушенце на братя Райт? Писали сте уводни статии във вестниците? Пускали сте слухове?

— Понякога — отвърна Ракша, после се поколеба. Чертите му станаха тъмнозелени. — А понякога — продължи той с явна неохота — чрез директна намеса.

— Искаш да кажеш, че сте се престрували на хора? Петата колона и тъй нататък? — едрият ирландец като че му подсказваше, искаше да измъкне от Ракша нещо, което аз не схващам.

— Всички крундай на вашата планета по едно или друго време по най-различни причини са се превъплъщавали в хора. Един от нас е бил Саул от Тарсус, друг — Торквемада, трети — Томас Едисон. Ото Хан също.

— А ти? — продължи неумолимо Калахан. — *Ти* кой беше?

Изведнъж си спомних, че Ракша бе казал, че бил започнал да съжалява... кога... кога... че се е хванал с тази работа... и кръвта ми се превърна в лед.

— Аз... — рече той, като изплюваше думите с усилие — бях известен на хората като Адолф Хитлер.

Тишината бе жива и гризеше разума ни, парализираше мислите ни. Навсякъде около нас празненството по случай Все Светии продължаваше да се вихри лудешки. Без да забелязват нищо, хората се смееха и танцуваха, а четирите гори си блъскаха картите в ъгъла. Не можехме и гък да кажем, по дяволите, а след малко Ракша продължи равнодушно:

— Беше съвсем лесна роля. Не изискваше никаква съществена част от обучението, което бях получил по контрол над гълпата. Толкова беше лесно, че имах време да мисля, да наблюдавам, да уча от първа ръка какво точно правя.

Може би беше така, защото съм роден тук и само веднъж съм видял Крундар. Но каквато и да бе причината, започнах да се съмнявам; подсъзнателната неувереност пречеше на работата ми. Основната цел на тази кампания бе да проточи достатъчно периода на враждебност, че да бъде форсирана разработката на атомното оръжие и аз едва не провалих мисията, като твърде бързо клекнах. Но колегите ми успяха да поправят моята грешка, проточвайки достатъчно дълго тихоокеанския конфликт. Казах си, че депресията ми се дължи на петното на личния провал, но в сърцето си знаех, че всъщност онова, което ме разстройва, е, че грешките ми бяха поправени. Оттогава мислих дълго и усилено върху това и сега съм тук и си казах всичко.

Док Уебстър измъкна някъде из южния склон на шкембето си хитроумно плоско шишенце, вдигна го, гаврътна го и го плесна празно на масата. От всички страни хората пиеха, лафеха си и се смееха, без да забелязват каква драма се разиграва сред тях.

Док успя да възвърне и гласа си; звучеше като ръждясал.

— Какво искаш от нас? — изхъхри той.

— Опрощение.

Погледнах Тони, Джери, Фин. Лицето ми се изкриви, щом за пръв път от месеци се сетих за мъртвата ми жена и за мъртвото ми дете, загинали преди години при катастрофа, когато инсталираните от самия мен — да спестя някой долар — спирачки сдадоха в движение. Тук беше мястото, където хората получаваха опрощение, така си беше — това му беше занаятът на Калахан. А онова, което ставаше сега, като че беше най-голямото предизвикателство за нас.

Гласът на якия ирландец ме шокира, щом заговори: беше студен и твърд като дръжка на брадва през февруари.

— Тази дума се римува с друга — рече той. — Разрешение. Първо нека намерим разрешение, а тогава опрощението само ще си дойде. Как можеш да прекратиш този погром?

Козината на Ракша настръхна. Изглеждаше шашнат.

— Не мога — нададе вопъл той.

— Не можеш ли да навиеш твоите хора да зарежат това? — попита Сам Тайър. — Няма ли да те послушат?

— Това е невъзможно — отвърна без колебание пришьлецът. — Те може би не биха могли да разберат какво им говоря... и аз самият не съм сигурен, че го разбирам. Вегетарианците постигнали ли са някакво сериозно влияние на вашата планета?

— Успели са да го постигнат там, където са могли да убедят хората, че кравите имат душа — заяви Док.

— Но вие *не притежавате качеството* — настоя Ракша.

— Не знам какво, по дяволите, е това „качество“ — ревна Калахан, — но оставам с впечатлението, че имаме потенциал да го развием; „симптомите“, както мисля, че каза. Не е ли възможно така и да не сме го развили, защото нашият народ е бил под ваше... ваша защита от ранно детство?!

— Нито един крундай няма да повярва на това — отвърна Ракша. — Ако аз оглася подобно мнение, ще решат, че съм луд и ще ми бъде вменено да се самоубия.

— Не можеш ли да саботираш кампанията? — попита Тони. — Да минеш на наша страна и да го раздаваш партизанин? С твоя помощ бихме могли...

— *Не!* — яростно извика Ракша. — Не мога да предам своя народ. Това е немислимо.

— И за мен бе немислимо някога — настоя Тони. — Но когато осъзнах в какво съм се превърнал, се отрекох от онова, което „моите хора“ правеха и заработих против тях.

— И аз — обади се Джери.

— Вие не разбирате — изсъска Ракша. — Вие сте *некрундаи*, а този Фин тук може би принадлежи към могъща, войнствена раса, доколкото знам. Извърших нечувано престъпление, като се доверих на

вашата дискретност и ви разказах всичко това. Повече не мога да направя.

Тони притежаваше тактическия ум на войник.

— Можеш ли да ни кажеш къде и как да намерим твоите хора?

Ние ще ги спрем.

Фин заговори, преди Ракша да успее да отвърне.

— Това не е...

— ... възможно — довърши бързо Калахан и останах със смешното впечатление, че е сритал Фин по пищяла под масата. — Ако тези момчета са ни довели за ръчичка до атомната бомба, май не се сещам как ще ги спрем, Тони.

— Ама... уф! — рече Фин и млъкна.

— Ако някой може да ни помогне, Ракша, то това си ти — продължи Калахан. — Или ти просто намина да се извиниш като наш палач?

— Нищо не мога да направя за вас — рече нещастно Ракша. — Само търся опрощение.

— Братко — рекох съчувствено аз, — попаднал си между падаща скала и твърда почва.

Сам и Док също почнаха да издават съболезнователни звуци, а Бил Герити тръгна да го пита какво пие. Просто хората, които се събираха при Калахан, предлагаха разбиране и помощ. Както винаги.

Но Калахан вдигна ръка.

— Не — рече тихо той.

Втренчихме в него смаяни погледи. Калахан да отхвърля опрощение?!

— Можеш да пиеш в кръчмата ми, брат — заяви той, като гледаше Ракша право в очите, — но не можеш да получиш нашата прошка. На тази планета опрощението си има цена и тя се нарича изкупление. Ей този, Тони, го арестуват, задето участва в демонстрации; Джери е захвърлил балите пари, които е вадил от недвижимо имущество, а сега лобира за зелени пояси и природосъобразна архитектура; Фин пък се обрече на изгнание сред куп противни миризливи човеци заради онези, които си струва да бъдат спасени. Будистките монаси, които не могат да повлияят на правителството си по друг начин, *се самозапалват*, Христе Боже, и за

техните души се моля аз в неделя. Ти какво смяташ да направиш, за да изкупиш греха си?

Ракша затвори очи — бяха с двойна мигателна ципа — и набърчи чело. Дълго мълча:

— Не мога да направя нищо — рече накрая с глух, мрачен глас.

— Тогава няма опрощение за тебе — заяви му Калахан в очите. — Нито тук, нито където и да било. Измитай се от кръчмата ми и повече не се връщай!

Лицето на Ракша помръкна и незнайно колко време ми се струваше, че той ще се разплаче (или каквото там при крудните съответства на плача). Но той се овладя, кимна, стана и се изнесе от бара, като си пробиваше път с рамо през купона.

След като излезе, се възцари друг вид тишина и всички вперихме погледи в Калахан. Бе стиснал челюсти, а очите му горяха — предизвикваше ни да критикуваме присъдата, която бе отсъдил.

— Ти... не беше ли малко грубичък с момчето, Майк? — попита след малко Док Уебстър.

— По дяволите, Док — избухна Калахан. — Този смешник е бил Адолф Хитлер! Искаш от мен да го погаля по главицата и да му кажа: „Няма нищо, ти просто си изпълнявал заповеди“? Исусе на тротинетка, ако не е бил той и тия като него, можеше и да не ми се налага да държа тая проклета кръчма. Направо ме сърбяха краката да го сритам.

— Тъжно ми е за него — обади се с глух глас Фин. — И аз някога бях в подобно положение.

— Задръж си тъгите, Фин — изплю Калахан. — И ти имаше същия избор, но избра каквото трябва. И не ти липсваше смелост — че ти беше *контрапрограмиран*! Щом ти успя да се сетиш за начин, по който да заобиколиш чисто физическите ограничения, налагани ти от твоите машинарии, защо, по дяволите, той да не може да преодолее наложените му внушения? Внушенията не извиняват крудните — не повече, отколкото извиняват човеците. Те обясняват нещата. Благодарение на тебе и на онова, което вършиш, един ден полуостров Гаспе може да се превърне в цветущ земеделски край. Ти продължаваш да плащаш дълговете си. Но този не искаше да изкупва вината си, а само да се извини. Той и неговият род са направили този горкичък стар свят такъв, какъвто е, и може би аз бих могъл да им простя за това. Но аз не раздавам прошки безплатно. Прощката си има цена, има си цена

точно като в Стария Завет, а този не искаше да си я плати. Да му го начукам и на него, и на коня, с който е дошъл.

— Аз пак си мисля, че трябваше да го поразсеем и да се опитаме да измъкнем информация от него, Майк — настоя Тони. — Сега как ще ги намерим, за да ги спрем?

Калахан изглеждаше уморен.

— Както Фин беше почнал да казва, преди да го настъпя здравата, това не е нужно. Сега, след като Фин знае, че са тук, той може да ни ги намери като нищо — все едно ти да търсиш вълк в кокошарник. Не това беше проб...

Отвън се разнесе гороломен рев. Сградата се разлюля. През прозорците нахлу трева, а бутилките зад бара затанцуваха. Всички се разкрещяха в един глас и повечето момчета хванаха прекия път към вратата.

От всички нас само Калахан пропусна да подскочи.

— Както вече казах, слаба ракия беше тоя — рече той тихо.

После стана мълчаливо и тръгна през внезапно опразнилата се кръчма към тебеширената линия пред камината, като по трасето подбра нечия чаша. Изглеждаше сюрреалистично абсурден в тоя проклет мечи костюм, в който все още беше облечен — олисялата му рижава глава стърчеше отгоре като частично смлян обяд. Той остана така, загледан в пламъците, глътна твърдото питие и произнесе с ясен, кълтящ баритон:

— За шубето! — И тресна празната чаша в задната стена на камината с такава ярост, каквато никога досега не бях виждал у него.

Еди Бързака подаде глава през вратата.

— Исусе Христе, шефе, целият паркинг, да ги вземат мътните, е гръмнал!

— Знам, Еди — отвърна меко Калахан. — Благодаря. Има ли пострадали?

Еди се почеса по главата.

— Май не — заключи той. — Ама е пълно с трупове на коли.

— Това да ни е проблемът — увери го Калахан. — Ще викнеш ли ченгетата, ако обичаш? Кажи им каквото си щещ там. — Еди погна телефона.

Калахан се върна на нашата маса и се приведе над Фин.

— Е, приятел, какво ще кажеш? Можеш ли ги опатка?

Фин се загледа в него — обмисляше нещо.

— Тоя взрив беше доста мощен, Майкъл. Сигурно имат силна защита.

— Тъкмо затова ти смазах пръстенцата и оставих тоя шут да си замине, Мики. Ако двамата се бяхте подпукали тука на място, загубите ни щяха да възлизат на доста повече нещо от няколко коли, дето и без туй не можем да ги заредим. Но нали го чу какво каза той за насилието.

— Те се отвращават от него — съгласи се Фин. — Дори и когато го прилагат при самозащита, те не са свикнали с него. Майкъл, ще им видя сметката. Ще стане.

Той стана и излезе от кръчмата.

— Благодаря ти, Мики — подвикна подире му Калахан. — Според мен ти си изплатил вече дълга си докрай.

Напоследък във вестниците се вдигна много шум за поредицата сеизмични трусове, регистрирани през последните няколко седмици на най-невероятни места. Непредсказуеми миниземетресения през ден, през два в продължение на две-три седмици и най-големият трепач — трус там, където не би трябвало да го има — няма как да не предизвикат приказки.

Сеизмолозите признават, че са в шаш. Някои отбелязват, че никой от трусовете не е станал в плътно населена област и донякъде това им вдъхва увереност. Други отбелязват уникално мощната, макар и строго локална интензивност на трусовете, и са сериозно обезпокоени. Трети пък отбелязват пълната неспособност на тяхната наука да обясни трусовете дори и след като те вече са факт и се боят, че краят на света е на една ръка разстояние.

Но аз, както и някои от клиентите на Калахан подозираме, че по-скоро става въпрос за началото.

[1] Виетнам. — Б.пр. ↑

[2] Това всъщност са прословутите таблици за нормалното съотношение между ръст и тегло, които наистина не се основават на никакви научно доказани критерии, но пък са удобен инструмент, за да се насажда манията за „идеална фигура“. — Б.пр. ↑

[3] Леминги — вид гризачи, известни най-вече с това, че неясно защо внезапно се юрват да се самоубиват на стада. — Б.пр. ↑

ЧУДЕСНИЯТ ЗАГОВОР

Бях свикнал да мисля, че в Кръчмата на Калахан може да се случи почти всичко. Не мина много време и осъзнах истината: тук може да се случи *всичко*...

Но си признавам, че пак се изненадах онази вечер, когато разбрах, че в Кръчмата на Калахан може да се случи ВСИЧКО — рано или късно.

Беше в навечерието на Нова година. Според мен съвсем естествен момент за самовглъбяване. Кръчмата беше практически празна, за пръв път от много време насам. Не че това би могло да ви поразя като нещо направо неправдоподобно, но това е просто поредната необичайна странност на Калахановата кръчма. А странностите престават да ви стряскат, след като повисите в нея достатъчно. Нали разбирате, хората, които идват тук редовно, ако имат семейства, обикновено прекарват Нова година вкъщи при тях.

Такива хора са си те.

Разбира се, има и една шепа хора, които си нямат семейство, нито пък имат желание да се примирят със сурогата му — „излизане“ с жена, така че Калахан си работи, но съм сигурен, че е на загуба. Тъкмо тази Нова година целокупното браство се състоеше от мене, него, Еди Бързака, Док и Макгонигъл Разреденото.

Смешна работа. Вземете хора, които се имат помежду си за истински и верни приятели: пият си заедно най-редовно години наред, всеки е преживял паметни моменти в компанията на другите и ужасно много са си дали един на друг. И все пак някак си в една вечер, когато са само неколцина, и са там, защото няма къде другаде да отидат, подобни хора могат да открият даже още по-дълбоко ниво на споделяне; може би могат наистина да станат братя. В такива моменти те отпускат душите си и обръщат колективното си внимание към онези дълбинни въпроси, които могат да докарат сам човек до твърде голямо страхопочитание. И показват най-истинското си „аз“. Онази нощ споделяхме обширна равнина от съзнание — Калахан зад бара, останалите — седнали един до друг пред него, унесени в сиянието на

онази особена близост, която създават пиенето и добрата компания. Обръщаме се назад към изминалата година и си говорехме, общо взето, за нищо, а в частност — за всичко. Какво правехме конкретно ли? Ами ръсехме си простотии.

Почна се, когато Калахан лепна на кутията каса написана на ръка табела „Последна спиртка“.

— Олеле — възкликна Док, — пак сме се събрали кочкомпания. Без половинки си останахме, ей!

Това е игра на думи, защото щом го каза, той метна чашата си в камината, което ще рече, че в кутията от пури в края на бара имаше поне две монетки от по четвърт долар, тоест половинка, която не му се полагаше тази вечер.

Разреденото стана, приближи се до тебеширената черта и аз предположих, че иска да почете лафа на Док с официално хвърляне. Трябваше да се сетя, че нещо ни поднася. Той стъпи на чертата, обяви: „За горкичкото кръвно телце“, пресуши чашата си и зачака.

По условен рефлекс Док тръгна да пресушава новата чаша, която Калахан вече му беше сипал, без да го пита. Док би пил за *всичко*, но по средата ръката му спря.

— Чакай малко — рече той. — Защо, по дяволите, трябва да пия за горкичкото кръвно телце?

— Това неговото е кървав труд — обясни простичко Разреденото.

— О, да — обадох се аз, без да губя ритъма, — но пък работи и си фирка!

— Такава работа и мен ме плазми — възкликна Калахан.

Док окръгли очи, а ченето му увисна.

— Божичко! — отрони той най-накрая. — Вие, пияндета такива, досега не сте успявали да ме затапите на лафове и не смятам да ви се давам тъкмо на *медицински* лафове. Като лекар случайно със сигурност знам, че съществува само един-единствен майтап на тема кръв — и то го знам директно от Делфийския аурикул^[1].

Последва продължителна пауза и тъкмо си виках, че както обикновено, на Док никой не може да му излезе насреща, когато ни в клин, ни в ръкав се обади Еди Бързака. Вижте сега, трябва да сте разбрали, че макар Бързака да е гений на пианото, искрящото остроумие никога не е било силната му страна. Не го бях чувал дори да се опитва да снесе някой лаф в присъствието на толкова много

майстори. Ама той отвори уста и произнесе с най-близкото до сериозна физиономия (нещо, с което той разполага):

— Де ми е пиячката? А? Нема я.

Дори и с *това* не се свърши, защото, докато Док пелтечеше, а останалите ревахме, Калахан тихомълком подхвана номера, който, без ние да знаем, двамата с Еди бяха измислили, преди да дойдем. Вместо да сервира обичайното твърдо питие на Еди, барманът му забърка коктейл и му го сервира с *клетка*, която стърчеше от чашата.

— Що за пиене е това, бе? — нацупено подметна Док Уебстър и тогава Еди произнесе с цялото си великолепие:

— Хикъри дайкири^[2], Док!

И смехът ни — на някакви си трима души — издуха прозорците.

Док го понесе добре. Така се смя сам на себе си, че му хвъркнаха три копчета от ризата. Но си личеше, че е яко потресен — следващото пиене черпи той. Аз самият се чувствах така, сякаш току-що съм видял булдозер да танцува степ. Рекох си: „Светът е пълен с изненади.“ Калахан го изрази даже още по-стегнато:

— Това е чудо — изпуктя той и напълни пак чашите. — Истинско чудо, мътните го взели.

— Чудесата в тая кръчма ги дават по пет за долар — изсумтя Разреденото.

— Знаеш ли какво, Разрядка — рекох му аз изведнъж, — яко го нацели!

— Тъбъ?

— За чудесата. Това му е на Майк занаятът. Това тук е мястото, където нищо не е невъзможно.

— Чушки-дръжки! — обади се Калахан.

— Не, сериозно говоря, Майк. Мога да се сетя за половин дузина неща, случили се тук през изминалата година, в които и за минутка не бих повярвал, ако се бяха случили някъде другаде.

— Вярно си е, дума да няма — замисли се Док. — Зелени човечета... *Двама* пътешественици във времето... Адолф Хитлер...

— Не точно това исках да кажа, Док — прекъснах го аз. — Това са неща с висока степен на невероятност, но щом могат да се случат тук, значи могат да се случат и навсякъде. Искам да кажа, че като не

броим Ракша, тия майтапчии всичките до един, дето са влезли тук разплакани, са излезли усмихнати — а дори и *той* можеше, стига да искаше да си плати таксата. Според мен това е чудо.

— Нещо не схващам — обади се Еди и набърчи лице. — Искам да кажа: още повече.

— Например онази работа с Джим и Пол Макдоналд. Така както го разбирам аз, те изразяват главното чудо на Кръчмата на Калахан, най-великият урок, който ни е преподала тази кръчма.

— И к'во точно?

— Че в човешкото сърце и човешкия ум — без значение къде точно и без значение доколко изкривени или тайни са те — не съществува нищо, което да не може да бъде понесено, ако има с кого да го споделиш. Тъкмо в това е същността на тази кръчма: да помага на хората да отворят чекмедженцата в главите си, дето държат най-опасните си тайни, и да ги споделят. Ако ти имаш болка и аз имам болка и си ги споделим, по някакъв безумен начин и на двамата накрая ни остава по-малко от половин болка на глава — рекох аз и отпих глътка „Бушмил“. — Тъкмо това предлага Кръчмата на Калахан. И доколкото знам, никъде другаде в света няма подобно място.

— Знам едно място, дето е горе-долу като т'ва — изведнъж се обади Разреденото.

— Какво? Къде?

— О, не знам дали веднага ще забележите приликата. Аз, да ви кажа, не бях я забелязал. Но някой от вас, хора, чувал ли е за Фермата?

— Израсъл съм в такава — обади се Док.

— Знаем — в плевника — рече сухо Разреденото. — Не ти приказвам за к'ва да е ферма. Говоря ти за Фермата — едно място там долу в Тенеси. Над осемстотин души живеят накъм осем хиляди декара площ. Там живее и щерка ми Ан и миналия месец ѝ ходих на гости.

— Някоя от ония комуни ли? — попита скептично Док.

— За такава досега не бях чувал — отвърна му Разреденото. — Те си нямат домашна религия например. Ан си ходи на литургия в неделя. И друго — тия хора там *работят*. Сами се изхранват, къщи си строят и си гледат работата. Най-силният наркотик, дето го видях там, беше тревата, и те *не* я пушеха за кеф, а казваха, че било причастие.

— Тенеси — рекох аз и подсвирнах. — Местните сигурно много ги тормозят.

— Хич даже. Местните ги обичат. Говорих с шерифа на окръг Луис и той рече, че ако всеки бил толкоз приличен, искрен и трудолюбив като тия хора от Фермата, нямало да има работа за него. Казвам ви, отидох там натоварен като за лов на мечки, готов да навивам Ан да си избие бръмбарите от главата и да се прибере вкъщи. Ама вместо това замалко да забравя аз да си тръгна.

— И какво общо има всичко това с тая кръчма? — попита Калахан.

— Ами... онова, дето Джейк го каза за споделянето, Майк. Тия хора споделят всичко и единственото правило, което забелязах, беше, че ако някой нещо го боли, то за всеки това се превръща в най-голяма грижа. Те... — Той млъкна и се замисли. — ... тях ги *е грижа* един за друг. Осемстотин души, които ги е грижа един за друг... и за... целия смотан свят също. Това нещо не е на мода, откак силата на цветята увехна.

— Ох, глупости! — възкликна Док. — На мене ми мяза на поредната тъпа смахната секта. Те никога не утрайват дълго.

— Знам ли — възрази Разреденото. — Карат я така вече към пет години и току-що са започнали да разселват колонии. Викат им ферми-спътници, повече от половин дузина са из цялата страна. — Той млъкна и пак се замисли. — Онова, което ме грабна обаче беше колко малко внимание обръщат те на материалните неща. Те просто си стават според тях от само себе си, а насочват истинското си внимание към главната игра: да се разбират един друг, за да могат да живеят заедно. На мене ми се чини, че целият свят трябва да го прави това. Като че ако си по-хубав човек, и животът ти е по-хубав... На мене ми се вижда, че фермата е Кръчмата на Калахан за хипари.

— Ти си луд, бе! — избухна Док. — То в днешно време хиляда тъпоумни гурувци са изпъзели от де що има горящ храст. Едновременната религия е изтекла в канала и сега драпат за нова като гладни кокошки. Набутват се в мистицизма и окултизма, в астрологията и в Бог знае какво. Но *проклет да съм*, ако виждам някаква прилика между някакви си там сборище на фанатици и този бар тук.

— Док, Док — рекох му тихичко, — успокой топката! Да, в днешно време религиите ги бълват масово като пуканки и някои от тях са също толкова откровено тъпи колкото шестнайсетгодишен завършен гъзар с божественото му „Мазерати“ и свещената му язва. Но това не значи, че всички до една са смахнати. Смисълът е там, че всички тия хора явно си запълват по тоя начин *някаква* много силна своя нужда. Инак щяха да се хванат с някоя по-изгодна далавера. И мисля, че съм съгласен с Разреденото: нуждата, която запълват те, е същата, която води хората в Кръчмата на Калахан.

— Хммм... — изсумтя Док. — И що за нужда е това, ако смея да попитам?

— Много е лесно да се види. През последните един-два века ние обърнахме вниманието си към материалния свят, към усъвършенстване на материалната област за сметка на всичко друго. Голяма част от това, склонен съм да вярвам, се дължи на Ракша и на неговите хора, но тенденцията си е съществувала и те само са я експлоатирали. И така, имаме свят, в който материалните чудеса са си в реда на нещата и никой не е щастлив. Имаме нужното, за да се изхраним всичките, и трите милиарда, а половината от нас гладуват. Можеш да покажеш по телевизията как дузина типове се убиват един друг, но в никакъв случай как двама души се любят. Голото острие се смята за по-прилично от голата жена. Не е ли крайно време да се хванем за любовта *от всичките възможни посоки*?

Не знам как така тази ферма не рухва като останалите комуни. Не знам защо едно правителство, разполагащо с най-добрата конструирана някога пропагандна машина, не е успяло да продаде една война на една държава за пръв път в историята. Не знам как така трима — четирима души успяха да смъкнат от поста една долна гад, станала президент. Дори не разбирам как така всичко онова, което отстоява тази кръчма тук, не е било удавено в морето от пияндета, скандалджии, курви и хулигани, които си завъжда всяка друга кръчма, и защо единствените хора, дето идват тук, са онези, които имат нужда, които трябва, които няма как да не дойдат. *Това* е истинското чудо на тази кръчма, знаете ли, а не нашите телепати и малки зелени човечета!

Не мога да обясня нищо от цялата тая работа, Док. Но не би ли могло в света да бушува *някаква* нова сила, *някаква* колективно безсъзнателна реакция срещу Ракша и крундаите, нов вид енергия,

която се опитва да вкара всички нас обратно в правия път, преди да е станало твърде късно? Не може ли сега, след като вече така и така сме се покачили на клона на материалната плоскост и сме почнали да го сечем, някаква тайнствена сила да се опитва да ни научи да летим? Дали поради собствената си глупост, или поради манипулациите на крундаите, ние сме се препъвали в неща, пред които кобалтовата бомба изглежда съвсем безобидна: човешката раса е дете-идиотче, попаднало в арсенал. Не е ли възможно под целия този натиск да сме започнали да порастваме?

— Т'ва научих аз от Рейчъл — обади се изведнъж Еди Бързака и ме стресна — така се бях улисал в собственото си красноречие, че бях забравил дори обичайния си провлачен изговор, изпъстрен с народни лафове.

— Какво искаш да кажеш, Еди? — попита Калахан.

— Ами... всеки си има корени в миналото — обясни Еди, — но си има и корени в бъдещето.

Последва благоговейно мълчание.

— Проклет да съм — обади се след малко Калахан. — Еди, ти ме изненадваш вече два пъти за една вечер. И през ум не ми беше минавало, че в тая твоя чутура има нещо друго освен музика. Че то май дори и аз мога да понауча нещичко в тая кръчма. — Той поклати глава и си наля още пиене.

Разреденото се опита да поразведри настроението.

— Аз сега ще те науча на нещо, Майк. Какво получаваш, като туриш магнезиево мляко в чаша водка?

Док сбърчи нос.

— Това пък кой не ти го знае: отвертка „Филипс“. По дяволите лафовете! Искам да чуя още нещо за тоя колективно безсъзнателен джаз.

Разреденото се ухили.

— Лаф тъкмо като за това място.

— Запуши се замалко бе, казах. Т'ва, „тайнствената сила“, дето говореше за нея, Джейк, ти буквално ли говореше?

Замислих се.

— Искаш да кажеш, дали съм имал предвид шайка мисионери от шестата колона ли, Док? Тайфа пичове, които работят под прикритие

като Ракша и неговите дружки, само че в обратна посока? Не, всъщност не мисля, че е точно така... Опааа!

Бях протегнал ръка към чашата си, без да гледам — съборих я, тя се търколи по бара и скочих да я хвана, преди да е паднала в скута на Калахан. И щом се наведох зад бара, се вцепених — но винаги съм бил горд с това, че хем бързо хващам, хем бързо схващам. — ... от друга страна — продължих спокойно, — може би пък е точно така. Кой да ти знае?

И Калахан, който продължаваше да седи така, както го видях, подвил крака под себе си в поза лотос и увиснал във въздуха над пода цял метър, ми намигна, наля ми догоре чашата с „Бушмил“ и се ухили.

— Не съм аз тоя, дето знае — излъга той и пафна пурата си.

— Ей, пичове! — извика Еди, приковал очи в часовника над нас. — Честита ви Нова година!

[1] Ушна мида (лат.). — Б.пр. ↑

[2] Игра на думи с известна броилка. Хикъри е вид северноамериканско дърво. — Б.пр. ↑

ВТОРА ЧАСТ
ЗА ПЪТЕШЕСТВЕНИЦИ ВЪВ ВРЕМЕТО —
САМО В БРОЙ

Тази, разбира се, е за Джим Бен.

ПРЕДУГАДНЕНЕ

Знам на коя дата точно се случи, естествено, но не виждам какво значение има това за вас. Да речем, че стана в събота вечер в Кръчмата на Калахан.

Което ще рече, че там, както обикновено, се вихреше адска веселба. В ъгъла Еди Бързака водеше радостно сражение със стария рагтайм на Юби Блейк „Пръсти чевръсти“, а около пианото се беше събрала навалица да вика за него. Тоя рагтайм е демонично труден — Юби го е писал със специфичната цел да унижава конкурентите си и веднъж-дваж годишно Еди му се пробва. Свиреше с цяло тяло, хилеше се като убиец и пръскаше пот на всички страни. Зяпачите го захранваха с енергия под формата на дюдюкания и кански крясъци, а едно от невероятните чудеса на тази кръчма е, че когато Еди свири, ония, които не могат да хванат такта, изобщо не пляскат. Из цялото помещение народът се въртеше в буен танц и се сбъркваше от смях, защото не можеше да накара ръцете и краката си да насмогват поне наполовина на темпото, с което шаваха ръцете на Еди. Калахан танцуваше сам със себе си зад тезгяха. По полиците зад него бутилките танцуваха една с друга. Аз седях на бара, неподвижен като кютук, стисках в ръка третото си питие за последните петнайсет минути и полагах неимоверни усилия да не избухна в плач.

Док Уебстър ме излови. Да се не надяваш, че човек, принуден да пилотира подобна телесна маса из тая гмеж, би могъл да отклони вниманието си към нещо друго; нещо повече, той танцуваше с Джоузи Бауър, а тя е достатъчна да впрегне цялото внимание на всеки. Много е хубава и е толкова подвижна, че може да изрита по окото човек, застанал зад гърба ѝ. Но Док притежава вграден компас за болка и когато погледът му засече моя, се задържа.

Другите професионални дарби на Док са тактът и деликатността. Той не погледна календара, нито спря да танцува, само сбърчи чело — и това беше. Но разбрах, че се е досетил. После танцът го отвя нанейде. Завъртях стола си към бара и гаврътнах уискито. Еди докара „Пръсти чевръсти“ до бляскав завършек, зачука финалния

акорд с две ръце и дори гръмовните ръкопляскания, в които цялата тайфа избухна отведнъж, не можаха да заглушат воя на чиста радост, изтръгнал се от гърлото му. Цяла камара чаши се стовариха вкупом в камината. После се подхванаха весели приказки. Допих си чашата. За стотен път се почувствах благодарен, че при Калахан зад бара няма огледало: знаех си, че зад гърба ми Док шушне на разни уши и незабележимо разпространява вестта, а не ми се щеше да го виждам.

— Дай още едно, Майк! — провикнах се аз.

— Секундичка, Джейк — избоботи жизнерадостно Калахан. Напълни догоре халбата бира, бутна вътре сламка и я подаде на Макгонигъл Разреденото, който на свой ред я отнесе на Еди. После бабанкото доприпка до мен и прокара влажни длани през оредялата си рижава коса.

— Бира?

Докарах една много автентична на вид усмивка.

— Пак ирландско.

Калахан се понамръщи и се почеса по големия счупен нос.

— Тогава се налага да ти прибера ключовете, Джейк.

Изразът „пийнал повечко“ в Кръчмата на Калахан има само ограничено значение. Майк борави въз основа на предположението, че клиентите му са големи хора и сервира на всекиго, докато човекът се крепи на крака и може да си поръчва още що-годе членоразделно. Но от кръчмата му никой не се прибира пиян с кола. Реши ли барманът, че си си стигнал мярката, искаш ли да продължиш, ще ти се наложи да му предадеш ключовете на колата си и после като паднеш от стола, да се оставиш Пьотр — той пие само безалкохолно — да те закара у вас.

— Непротивоконституционствувател... — пробвах се аз. — Шишкав чичка шикалкави. Питър Пепър прост е, пика по паркета...

Майк все така ми протягаше едрата си длан за ключовете.

— Чувал съм те да пееш „Лъскави чорапогачи“ пиян като кирка, без нито веднъж да оплетеш езика, Джейк.

— Мамка му... — подхванах аз и се сепнах. — Бира да е, Майк! Той кимна и ми донесе тъмна „Льовенбрау“.

— Какво ще кажеш за наздравица?

Изгледах го накриво. Да, имаше една наздравица, която ужасно много ми се искаше да вдигна, и да остане зад гърба ми за още година занапред.

— По-късно може би.

— Бива. Ей, Разредено! К'во шъ каиш за една наздравица?

Разреденото го погледна от другия край на стаята.

— Тъкмо аз ти трябва. — Докато Макгонигъл си пробиваше път към тебеширената черта на пода и се изправи с лице към зейналата тухлена камина, разговорът постепенно утихна. Разреденото си пада бая дълшък и стърчи над всички. Той изчака, докато привлече целокупното внимание.

— Дами, господа и редовни клиенти — подзе дългучът. — Може би ще ви е трудно да го повярвате, ама на младини мен нашир и надлъж ме знаеха като голяма гад.

Това предизвика въодушевен отклик, който той стоически понесе и продължи:

— Навремето, докато следвах в колежа, единствената ми страст в живота беше да погаждам на хората гнусни номера. Смятах го за своя свещена мисия и си имах цяла сюрия други гадове, които ми разправяха, че съм бил направо върхът. Печатах дълги писма на рула тоалетна хартия, мажех ги накрая с горчица, а после ги смотавах и ги пращах по пощата. Постоянно си държах умряла мишка в джоба. През петдесет и втора нахлух чисто гол в кметството. Много обичах да съзерцавам изцъклени погледи. И със съжаление ви признавам, че насочвах усилията си главно към дамите, щото те най-лесно се хващаха на гнусни номера, Фил Гнусофил — така ми викаха по онова време. Но ще ви разкажа как се излекувах. — Тук той спря замалко, накваси устни, погледна ни, за да се убеди, че целите сме негови, и продължи: — Единствената беда обаче, когато ти се носи славата на грубиян, е, че рано или късно нищо неподозиращите жертви стават кът. Та един ден на някакъв купон извън студентския град мяркам някаква девойка, дето досега не съм я виждал, хубавелка една такава, облечена в блузка с разголени рамене. „Уха — викам си, — свежа кръв! Какво ли да й спретна?“ Мишката ми е в единия джоб, а в другия си носех термометъра за дупе, дето го използвах като бъркалка за коктейли, ама тя ми се види такова едно невинно девойче, че решавам: майната й на деликатността, тука е нужен директен подход. Та се приближавам аз до нея — тя седеше на едно канапе и си приказваше с Пийти Ле Фейв — минавам й изотзад, смъквам си ципа, изкарвам бързо инструмента си и й го тургам на рамото...

Надигна се бесен вой — и откъм мъжете, и откъм жените, и невъобразим кикот — колкото откъм жените, толкова и откъм мъжете.

— ... нали ви казах, голяма гад си бях — рече скромно Разреденото.

Всички му изръкопляскахме.

— Да, ама тя — все едно че няма нищо, представете си — продължи той на своя фалшив ирландски диалект. — Народът наоколо се хили и сумти, също като тука, на Пийти очите му вече ще изскочат, ама тая мацка не проявява къорав признак, че усеща присъствието ми. Ама хич, представете си! Поразтръсках го малко така, ама тя пак нула внимание. Най-накрая вече не можах да издържа. „Ей — потупвам я аз по другото рамо и й соча, — според тебе т’ва к’во е?“ Тя му хвърля небрежен поглед, после ме поглежда право в очите и ми вика: „Абе... на мъжки пенис мяза, ама е по-дребно.“

Цялата кръчма избухна в смях и ръкопляскания.

— И ето защо ви предлагам — продължи Разреденото — следната наздравица: „За мойта младост и дано не ме завтори, пази Боже!“

Виковете „наздраве“ заглушиха смеха, а дългият гаврътна питието си и метна чашата в камината. Насмалко да се усмихна и аз.

— Мой ред е — провикна се Томи Янсен и Разреденото му отстъпи мястото си на тебеширената черта.

Томи вероятно е най-младият редовен клиент — според мен има няма годинка-две над двайсет. Косата му е по-дълга и от моята, ама ходи бръснат.

— Това ми се случи — започна той — съвсем скоро, миналата седмица. Ходих на някакъв купон в града и бая окъснях, а се намирах в един нюйоркски квартал, дето по това време на нощта за един порядъчен гражданин не е хубаво да се намира, нали ме разбирате? Ужасна грешка! Не помня някога през живота ми да ме е било толкова шубе. Значи, вървя на пръсти, като минавам край някой вход, все заничам вътре и се опитвам да изглеждам крайно неплатежоспособен, а един въпрос изгаря ума ми: „Дали автобусите вървят още?“ Защото ако вървят, след една пресечка мога да хвана автобуса, който ще ме отведе на ярко осветено и на сигурно — само че съм забравил до кое време вървят автобусите в тази част на града. Автобусът е единствената ми надежда. Перкам напред и ми треперят гащите от

страх. И стигам аз до спирката — и к'во да видя — там на една пощенска кутия се облегал най-грамадният, най-зловещият, най-грозният, *най-черният* тип, дето съм виждал изобщо някога. С бръсната глава, тридневна брада и огромен белег на лицето, заврял ръце в джобовете...

В кръчмата — ни гък.

— ... и значи, най-важното е да не даваш да се разбере, че те е страх. Та си лепвам аз една усмивка до уши, приближавам се и смотолевям: „Ъъ... тук вървят ли нощни автобуси?“ И тоя тип прави ей тъй... — Томи изимитира свиреп на вид великан с ръце, напъхани в джобовете. После изведнъж ги извади, запляска ритмично и запя: „Дууу-дааа, дууу-дааа!“ Кръчмата замалко да се пръсне от смях.

— ... и значи, пичът вади един джойнт и докато чакахме автобуса, така се напафкахме с него... — продължи Томи и смехът се усили четворно.

Той допи бирата си и вдигна празната халба със свит лакът:

— Та затова да пием за предразсъдъците! — заключи Томи и запокити халбата право в камината.

Смехът прерасна в бурни овации на крака. Ишъм Латимър, който на цвят е точно като магнетофонна лента, се приближи, тикна на Томи една бира, ухили му се и възкликна:

— Твойта кожа!

Изведнъж се усетих, че осъзнавам нещо и то ме изпълни със срам. Може би не бях прав, дето си мислех, че е заради мен. Не бях видял Док да си общува с Разреденото или с Томи по никой начин, а и те като че изобщо не ме забелязваха. Но ей така изведнъж ми се стори подозрително, че и единият, и другият — и двамата мъже с достойнство — бяха избрали тъкмо тази вечер да се изтъпанят пред всички, за да разправят как са се изложили, което никак не беше характерно за тях. Проклет да е Док Уебстър! Толкова се мъчих болката да не ми проличи, толкова твърдо бях решил да си кажа наздравицата и да се прибера, без да разстройвам приятелите си.

Или пък аз с егоизма на наранените виждах прекалено много неща в два добре разказани свестни анекдота? Исках да чуя следващата наздравица. Извърнах се да си оставя бирата на бара, та да мога да си подпра лицето и на двата юмука — и изведнъж така се

стреснах, че престанах да се занимавам със себе си и се засрамах още повече.

Просто не проумявах как е възможно да съм седял цели пет минути до нея, без да я забележа където и да било по света, а в Кръчмата на Калахан — да не говорим.

Някога бачках нощна смяна в болница — размахвах метлата. Единствените нови лица, които виждаш там, са на тези, дето ги докарват в Спешното. Хората реагират външно на смъртната агония главно по два начина: едните се усмихват много, леко извинително, благодарят усукано на всекиго за дреболии и хвалят на поразия болницата и целия болничен персонал. Лицата на тези хора са оживени. Мъчат се да внушат за последно, преди да легнат под ножа, че те са ужасно приятни хора и че ще е срамота да ги изтървеш. Лицата на другите са абсолютно безизразни — те така са затънали в чудене дали вече не умират, че не им остава грам внимание, което да насочат към натискане на копчетата, командващи лицеизраза. Или пък са толкова *сигурни* в смъртта си, че постоянният диалог, който другите хора поддържат със своите лица, вече не ги интересува. Не е като *пълната* безжизненост върху лицето на труп, ама разликата не е особено голяма.

Нейното лице беше от втория вид. Предположих, че може да е рак или нещо такова, ама някак си разбирах, че болката ѝ не е физическа. Но бях също толкова уверен, че може да е смъртоносна. Изпаднах в такъв шок, че без дори да се усетя, наруших основното правило в Кръчмата на Калахан.

— Мили Боже, госпожо — изтърсих аз, — какво ви е?

Тя извърна глава към мен с такова внимателно движение, че разбрах: ключовете от нейната кола сигурно се намираха в кутията от кафе зад бара. Беше ѝ нужно малко време, за да фокусира поглед върху мен. Успя — но в погледа ѝ нямаше никой. Тя произнесе:

— На мен ли говорите?

Не беше особено хубава, нито чак дотам добре облечена. Прическата не подходеше на лицето ѝ, а косата ѝ имаше нужда от разресване. С други думи, беше си съвсем нормален човек само дето лицето ѝ беше необитаемо, а аз — кой знае защо — не можех да

откъсна очи от нея. Не заради болката — от болката *исках* да откъсна очи. Друго беше... Трябваше някак си да привлече вниманието ѝ.

— Нищо, нищо, просто *исках* да ви кажа, че ви гори косата.

Тя кимна и каза:

— Карай да върви! — Обърна се към коктейла си, отпи глътка и изпръска с нея целия тезгях. Щом си пое въздух, изпищя, захвърли чашата и задърпа с ръце косата си.

Разговорите из цялата кръчма секнаха.

Тя се завъртя към мен, готова да изпадне в бесен гняв при най-леката усмивка. Замислих се — дали пък да не ѝ дам възможност да си го изкара на мен, но реших, че няма откъде да намери чак такава енергия.

— Много, много съжалявам — извиних се веднага, — но само преди минута вас ви нямаше тук, а сега ви има. А пък аз тъкмо това *исках*.

Калахан се беше приближил до мен и огромната му длан с едри стави лежеше на рамото ми, лека като памук. Гледаше печално.

— Досаждаш, Джейк? Ти?!

— Тя е виновна, Майк — отвърнах, без да откъсвам поглед от очите ѝ.

— За какво *говорите*? — попита тя.

— Госпожо — рекох, — толкова много болка е изписана по лицето ви, че просто няма начин да не ви попитам защо? Ако не искате да ми дадете обяснение, то тогава значи ви досаждам.

Тя примига.

— И ако ми досаждаате?

— Онзи ситния с лице като подметка, дето току-що се промъкна зад гърба ми, ще ми фрасне една палка по тила и аз ще се събудя чак утре заранта със същата глава, с каквата и вие. Нали така, Еди?

— Тъй, Джейк — чу се гласът на пианиста зад гърба ми.

Тя тръсна глава като замаяна, после се огледа и забеляза дружелюбните ни, загрижени лица.

— Що за кръчма е това, *по дяволите*?

Обикновено предпочитаме новодошлите сами да го разберат, но не можех да чакам толкова.

— Това тук е Кръчмата на Калахан. В повечето кръчми барманът е този, на когото човек си изплаква мъките, но ние случайно обичаме

тази кръчма толкова много, че всичките споделяме неговото бреме. Намерили сте това място, защото сте имали нужда да го намерите.

Каквото можах, казах ѝ. Тя отново огледа всички ни изпитателно. Забелязах, че търси скверния поглед на случайния зяпач и не го намира. После потърси съчувствие и го намери. Обърна се отново към мен и ме огледа внимателно. Опитах се да изглеждам мил, достоен за доверие, разбиращ, мъдър и силен. За нея исках да бъде нещо повече, отколкото съм.

— Хайде, хора, ще ви разкажа — рече тя най-накрая. — И без това няма да ми повярвате. Кръчмарю, дай ми кафе — леко и сладко.

Тя подбра нечия празна чаша от бара, смъкна се от стола, като се олюляваше и много, много внимателно се приближи до тебеширената черта.

— Значи вие, хора, обичате наздравниците? Ей сега ще ви вдигна една. За предугадненето! — И запокити чашата с такъв замах, че сама едва не се строполи на пода. Чашата се разби точно в геометричния център на камината и останалият в нея алкохол накара пламъците да направят обиколка на целия спектър.

Ахнах.

Когато тя най-после успя да се закрепип на крака, малкият Томи вече поставяше стол зад нея. Тя седна с благодарност.

Подредихме се в разпокъсан полукръг пред нея, а Щайниц Ситния ѝ донесе кафето. Седнах в краката ѝ и се вгледах в нея, докато тя сърбаше кафето. Лицето ѝ не беше от хубавичките, но сега, когато отново бе грейнало отвътре, тя изглеждаше много красива. Тъкмо такива лица обичам. Я хукнете подир някое хубаво личице, да видим докъде ще ви докара... Кафето като че я позакрепи.

— Започна се съвсем прозаично — заразказва тя. — Преди три години първият ми съпруг Фреди забягна с една скулпторка, която се казваше, опазил ме Господ, Маци Писи и ме остави с опразнена сметка в банката, ипотека, която не можех да изплатя и седемгодишен син. Фреди винаги ставаше душа на всяка компания. Сладурче и половина. Така че се хванах на работа в един специализиран вестник. Малък ежедневник за бизнесмени — средният месечен доход на абонатите докарваше петдесет бона. Уводната статия на първа страница вечно се занимаваше с фирмата, която тази седмица бе закупила най-много рекламно пространство. Схванахте ли картинката? Аз правех

седмичната забавна притурка, по десет страници всеки четвъртък... ама тия глупости вас съвсем не ви интересуват. А и мен също. Та... един ден си седя на малкото стоманено бюро в огромен офис в някакъв преустроен склад. Редакторският отдел представляваше шест бюра, сбутани в дъното, до таблата за съобщения, библиотеката и информацията. Всички бяха отишли да обядват. Тъкмо и аз се канех да излизам и ето че идва оня тип от счетоводството. Не можах да се сетя как се казва. Беше от ония мрачни, вяли фаталисти, към които счетоводните отдели си имат склонност. Та, значи, подава ми два плика: „Ето, този е за вас — казва ми, — а другият е за Том.“ Том беше един хипар, дете правеше седмичната притурка за недвижими имоти. Понечих да отворя моя плик — струваше ми се, че вътре има бонбонче или нещо такова, ама той ме *поглежда* един такъв и ми казва: „О, не, не *сега!*“ И аз го поглеждам, все едно: „Ъъ?“ и той казва: „Не го отваряйте, преди да е дошъл моментът. Сама ще разберете кога.“ И си тръгва, разбирате ли? *Добре де*, казвам си аз, пъхвам и двата плика в едно чекмедже, после излизам да обядвам и забравям цялата тази история.

Към три часа приключвам работа и се сещам колко странно изглеждаше лицето му, когато ми даде пликите. Тъй че изваждам моя и го отварям. Вътре — два много големи хапа. Нали се сещате, от най-мощните успокоителни. Сепнах се. Отварям плика на Том. И ако не бях работила в аптека преди това, никога нямаше да позная. Демерол, синтетичен морфин, един от наркотиците, към които се развива най-силна зависимост.

Вижте сега, той, Том си беше хипарлив на вид, както казах — с дълга коса и мустаци. Е, не като твоята, но за вестникар си беше бая дълга. И решавам, че тоя от счетоводството сигурно го снабдява с дрога и кой знае защо му е хрумнало, че и аз съм потенциален клиент. По онова време бях доста напрегната и никак не ме свърташе на едно място. Направо побеснях и тъкмо си мислех да замъкна Том в тъмната стаичка и да го разпердушиня, вдигам поглед и гледам — оня от счетоводството се вторачил в мен чак от дъното на стаята. Абсолютно безизразна физиономия — просто си гледа. Направо ме стегна шапката.

Та, значи, там горе има един грамадански климатик, останал от времето, когато помещението е било склад, за който се предполага, че

би трябвало да охлажда цялата сграда, само дето не го прави. А какво прави — от него в редакцията капе вода и вдига толкова много шум, мътните го взели, че като е включен, човек не може и по телефона да говори. А точно в момента се откъсва и се стоварва долу — към петстотин кила. Смаза всички бюра в редакцията. Уби и Мейбъл, и Арт, и Долорес, и Фил. Отрязва два пръста на десния крак на Том, а мен изобщо не ме закачи. Един хвърчащ отломък ми забърса конската опашка. Седя неподвижно там със зяпнала уста и в тишината чувам как посред стаята издателят възкликва: „Олеле!“ Прескачам отломките и пия демерола на Том, после правя турникет от гумени ленти и химически моливи на свода на ходилото му, а после... после усетих, че са ме награбили, носят ме нанякъде и ми приказват разни глупости. Глътнах ония успокоителни и се прибрах вкъщи.

Тя отпи от кафето си. Очите ѝ бяха с цвят на прегорели от слънцето хавайски пъпки. Поизправи гръб и продължи:

— Следващата седмица вестникът не излезе. На другия ден, когато се събудих, извадих указателя и намерих адреса на този тип. Докато Боби беше на училище, отидох до тях. Отне ми цели часове да го накарам да си признае. Неговото „не мога да отговоря“ за мен не беше отговор. Най-накрая се огъна. „Наричам го предугаднене — обясни ми той. — Като предугаждане. Но усещам само гадните неща.“ И това е единствената шега, която изобщо някога съм чула от него.

Пак ахнах.

— Предчувствия... — въздъхна Док Уебстър.

Неловко измъкнах ключовете на колата от джоба си, тъй както си седях на пода, и ги подхвърлих на Калахан. Той ги улови в кутията за кафе като в кош и без думица да каже, плъзна към мен чаша уиски „Бушмил“.

— Нали я знаете оная поговорка, „лошите вести идват бързо“? — попита тя. — За него те идват толкова бързо, че пристигат още преди лошото да се е случило. Горедолу три часа предварително. Но само *лошите* вести. Нещастия, катастрофи, големи и малки травми — само това усеща.

— Звучи ми идеално — рече замислено Док Уебстър. — Не губи радостта от *приятните* изненади, а от неприятните не му се налага да

се притеснява. Получава прозрение, така да се каже. Това като че е най-добрият начин да... — Той размърда огромните си телеса върху стола. — По дяволите, какъв ли е глаголът за „получавам прозрение“? *Прозирам?*

— Не се ли казваха така ония, дето пеят онова парче, „Йеремия е бил жабок“? — измърмори Разреденото на Томи, а Томи го срита в пищялките.

— Това е показателно доколко разбираш за какво става въпрос — обърна се тя към Док. — При всяка неприятна изненада той разполага с *три часа* за тревоги, а може да предприеме само строго ограничени неща.

Док отвори уста, но после стисна здраво зъби и остави жената да се доизкаже. Добрите доктори мразят да правят заключения, ако са несведущи по въпроса.

— Първото нещо, което го попитах, след като ми разказа, беше защо не е предупредил Фил, Мейбъл и останалите. После обаче се усетих и му викам: „Що за тъп въпрос! Как така ще удържиш шест човека далече от бюрата им, *без да им кажеш защо?* Забрави, че съм те питала.“ А после той ми каза: „Още по-зле е. Не че се опитвам да запазя в тайна идентичността си — просто това няма да свърши никаква работа. Мога да облекча положението донякъде. Но не мога да предотвратя онова, което ще се случи. Без значение какво. Не... не ми е позволено.“

А когато аз го попитах кой не му позволява, той ми рече: „Онзи или онова, което ми изпраща тия проклети предчувствия. Ни най-малка представа си нямам кой или какво е това. Ако, да речем, един чайник с вряла вода трябва да прелее и да ме опари, не мога просто да пропусна да си сваря чай. Рано или късно *ще* си сваря чай и ще се опаря. И колкото повече отлагам това, което неизбежно ще се случи, толкова по-зле ще се изгоря. Но ако го приема и го оставя да се случи, когато е трябвало, то ми се позволява, да речем, да си подготвя кофа със студена вода и да си пъкна ръката в нея. Когато разбрах, че скоростната кутия на съседа ми ще се повреди, не можех да го убедя да не излиза с колата този ден, но ми се позволяваше да го предупредя да си сложи колана и затова той пострада много по-леко. Но ако бях прозрял, че при тази катастрофа ще умре, нямаше да мога да направя *нищо*, освен да наредя нещата така, че да съм близо до жена му, когато

научи новината. Това е... особено лошо е да се опиташ да предотвратиш смърт. Резултатите са..." Забелязах как понечи да каже „ужасни“, но отхвърли думата като недостатъчно силна. Достатъчно силна не му идваше на езика. Аз го прекъснах припряно: „Добре, Кас, но поне можеш да помогнеш с нещо. Някои доктори и това не могат. Според мен наистина беше страхотно от твоя страна, дето ми даде ония хапчета. Да рискуваш да те помисля за... хей, ти как ги намери тия наркотици за три часа?“ А той ми отвърна, че понеже знаел за последното голямо спиране на тока, като се опитвали в Смитсъновата болница да задействат аварийния генератор, свил два куфара стаф. Имало за какво да му потрябват...

Тя погледна в празната си чаша, после я подаде на Еди и той отиде да ѝ я напълни отново. Докато него го нямаше, тя гледаше втренчено в земята и дишаше с целия си гръден кош — дробовете ѝ бавно ту се изпълваха докрай, ту се изпразваха.

— Бях му благодарна. Жал ми беше за него. Реших, че има нужда от някой, който да му помага. Реших, че след маниакален потисник като Фреди някой тих и флегматичен тип би ми се отразил добре. Любимият му израз беше: „Станалото — станало.“ Започнах да излизам с него. Един ден Боби падна... падна от едно дърво и си счупи крака, а чичо Кас случайно минавал наблизко и носел подкожна инжекция и шини. — Тя вдигна очи, огледа ни и задържа поглед върху мен. — Може би съм искала нищо да не застрашава детето ми. С две думи казано, омъжих се за него.

Разлях уиски по брадата си. Май никой не забеляза.

— Беше... смешно — продължи бавно тя; сякаш ѝ беше много трудно да произнесе втората дума. — Наистина беше смешно, дявол да го вземе. Отначало... отначало той наистина ми се отразяваше много добре на нервите. Никога не се ядосваше. Нищо не го потрисаше. Никога не се вживяваше като другите мъже, никога не го прихващаха мрачни настроения. Не че беше *безчувствен*. Отначало си го мислех, но грешах. Просто... просто да живее с такава дарба означаваше или да стане толкова раздразнителен, че през цялото време да му иде да къса глави, или да се научи да задържа всичко в себе си. И той точно това правеше, вероятно от съвсем малък. „Станалото — станало“ — ще си каже и ще продължи нататък. Той наистина *има* нужда да го прегръщат, да го обичат, да му разтриват раменете след някоя беда, да

има някой, с когото да може да споделя. *Знам*, че бях добра за него и като че отначало това ме караше да се чувствам някак си особена. Все едно трябва да си гений ли, що ли, за да можеш да споделиш нечия болка. — Тя затвори очи и лицето ѝ се изкриви. — *О, а Боби така го заобича!*

Мълчание.

— После бавно започна да ми просветва колко смахната е цялата тая работа. Ами, да речем, сложи си лейкопласт в джоба — и час-два по-късно, докато реже марули, се порязва. Или пък, получавам разстройство, търча в кенефа — и гледам, любимото ми списание там на пода. Слизам долу да си изпия витамините преди лягане — всички кофи до една пълни с вода; връщам се да си легна, чудя се какво, по дяволите, става — и се събуждам малко по-късно, за да видя, че в хола е станало късо и е избухнал пожар, бушонът гръмнал, обаче мъжът ми вече е овладял положението. Като го хвана, че подготвя нещо, решавам, че ще се случи нещо или с мен или с Боби. Започвам да го моля, да го умолявам да ми каже — и в *най-добрия* случай всичко, което успях да го накарам да ми каже, беше „станалото — станало“ и край. Започнах да слабея и да ме хваща безсъние.

А после един ден директорът на училището се обади у нас току преди вечеря, за да ми каже, че трактор с ремарке се врязал в училищния автобус и четиринайсет ученици били ранени, а Боби и още едно момченце... Запокитих телефона по него, хвърлих се върху му като диво животно. Заудрях го с юмруци и пицях, пицях... **ДОРИ НЕ СЕ ОПИТА!... ДОРИ НЕ СЕ ОПИТА!** — изпицтя тя и сега и викът ѝ дълго-дълго отеква в притихналата кръчма.

Искаше ми се да скоча и да я прегърна, да я оставя да се наплаче на гърдите ми, ала нещо ме удържаше.

Тя се стегна и преглътна изстиналото кафе. Чуваше се как климатикът въздиша и часовникът върти стрелки. Не се чуваше ни шумолене на дрехи, ни скърцане на столове. Когато заговори пак, бе овладяла напълно гласа си. Сърцето ме заболя, докато я слушах.

— Напуснах го за една седмица. Сигурно на него му е било по-болно, отколкото на мен. Напуснах го и отидох в един скапан мотел, сама с болката си. Той уреди всичко и ги накара да отложат погребението, докато се върна, а когато се върнах, ми каза... точно онова, което очаквах, и животът продължи.

Започнах да пия. Искам да кажа, започнах да пия още в онзи мотел и продължих и след като се върнах у дома. Дотогава не пиех. Пиех сама. Не знам дали той изобщо разбра. Трябва да е разбрал. Нищичко не каза. Аз... започнах да се *отдръпвам* от него. Знаех, че не бива, че не е честно, но просто напълно му обърнах гръб. Той нищичко не каза. Всичко това започна преди около шест месеца. Просто все повече и повече затъвах, все повече откачах, все повече като че ли... жадувах за нещо.

Тя затвори очи, изпъна рамене и продължи:

— Днес е денят, в който Кас ходи да играе боулинг. Този следобед аз... — Тя отвори очи. — ... си уговорих среща с един склададжия от супермаркета „Патмарк“. Казах му да наmine към десет, когато мъжът ми го няма. След вечеря, както винаги, той си приготви топката за боулинг и обувките и излезе. Започнах да чистя в кухнята, така че да имам време да се изкъпя, докато Уоли се появи. С ъгълчето на окото си видях Кас да се връща на пръсти във всекидневната. Носеше голям хартиен плик и още нещо, което не можех да видя, защото пликът ми пречеше. Престорих се, че не съм го забелязала и след няколко секунди чух как отново затвори вратата след себе си.

Избърсах си ръцете. Влязох във всекидневната. Пликът беше върху камината, до вратата на спалнята ми, пъхнат под една саксия, а зад него бе оставил служебния си пистолет. Дори и не го пипнах и веднага излязох от къщи. Дойдох тук и се запих, ама това шибано кафе вече ми писна. Искам водка с портокалов сок — сякаш изгубила всякакво търпение изрече тя.

Еди Бързака си заслужава прякора. Той първи се отърси от трансa — това му отне вероятно не повече от трийсет секунди. Приблужи се до бара на кривите си крачета, плесна един долар върху тезгяха и поръча:

— Водка с портокалов сок, Майк.

Калахан поклати лекичко глава. Дръпна от пурата си и се намръщи — беше угаснала; метна я в камината и смеси коктейла, без дума да продума. Еди ѝ донесе питието. Тя го преполови на един дъх. Тогава Щайниц Ситния се обади с пресипнал глас:

— Аз поправам климатични системи. От големите. Днес ходих в „Сенчъри Лейнс“. Техният климатик има някаква повреда, която не мога да открия. Постоянно ту се включва, ту се изключва.

Тя затвори очи. По лицето ѝ се изписа някакво подобие на усмивка, после кимна.

— Значи, това е. Той ще се прибере по-рано.

После ме погледна право в очите.

— Е, Джейк, разбра ли сега? Страх ме е до смърт! Защото съм тук, а не там. И така той в крайна сметка няма да ме убие. А ми беше казал, че ако се опиташ да предотвратиш смърт, се случва нещо още по-лошо и направо ще откача, докато се чудя какво ли може да бъде по-лошо от това да те убият!

Скова ме тотален ужас. Стори ми се, че сърцето ми спира. *Знаех* кое е по-лошо от това да те убият.

„Исусе Христе! Не!“ — помислих си и не можах да се сдържа. Страшно много исках да удържа лицето си абсолютно невъзмутимо и да продължа да я гледам в очите, ала не успях да се сдържа. Само тази мъничка надеждица бе останала — и затова за част от секундата погледнах обратния часовник, а после отново нея. И в този решителен миг обезумяла от страх и безжизнено отпусната на стола, тя ме съзря така отчетливо, че успя да улови онова и по лицето ми да разбере, че нещо не е наред.

Беше десет и петнайсет.

Сърцето ми стана камък. *Знаех* отговорите на онези въпроси, които предстояха, но все пак не успях да се сдържа. Налагаше се да ги задам.

— Госпожо...

— Кати Андърс. Но какво *значение* има? — Точно така бях я попитал и аз преди няколко столетия.

— Кати, ти... нали не заключи, като излезе?

Калахан пребледня и новата пура изпадна от устата му.

— Не съм — отвърна тя. — Какво, *по дяволите*...

— И беше твърде разстроена, за да се сетиш за...

— *О, Боже!* — извика тя. — О, не! И през ум не ми мина! О, Божичко, *Уоли*, това тъпо нахакано хлапе! Ще дойде в десет и като намери вратата зейнала, ще си помисли, че съм изтичала до ъгъла за бира и после ще реши, че ще е много готино да ме чака в леглото... и... — Извърна се, погледна часовника, успя някак си да прецени колко е часът и изстена: — Не, неее!

А мен сякаш нещо ме разкъса. Тя скочи от стола и тръгна, залитайки към бара. Не можех да се изправа на крака, за да я последвам. Калахан вече й протягаше телефона. Тя не можа да набере номера, той я накара да му го каже и го набра вместо нея. Лицето му беше като издялано от мрамор. Тогава вече бях успял да се надигна криво-ляво на задни лапи. Никой от останалите не помръдна. Стъпвах съвсем безшумно по стърготините. Съвсем ясно чувах как телефонът отсреща звъни. Веднъж. Два пъти. Три пъти.

— Хайде де, Кас, обади се, проклет да си!

Четири пъти.

„Ох, Божичко — помислих си, — тя още не се досеща.“

Пет пъти.

„Може би се досеща и просто отказва да го приеме.“

Шест пъти.

На седмия път отсреща вдигнаха слушалката и тя веднага се разкрещя:

— Убил си го, копеле гадно! Той беше просто едно смахнато хлапе, а ти...

Млъкна, отдръпна слушалката далеч от ухото си и се втренчи в нея. Слушалката цвърчеше насреща й като тревожна катерица.

— Уоли? — попита тя с отпаднал глас. После с още по-отпаднал глас рече на катерицата: — Това в плика е завещанието му. — И припадна.

— *Майк!* — извиках аз и скочих напред. Едрият кръчмар по някакъв начин ме разбра, метна се на бара по корем и улови телефона във въздуха с две ръце. Това ми позволи да насоча цялото си внимание и сили към нея, за да успея да я приземя на пода.

— Уоли — заговори на катерицата Калахан, — Уоли, *чуи ме!* Един приятел се обажда. Знам какво се е случило и... *слушай*, Уоли, опитвам се да ти измъкна задника от тая каша. Слушаш ли какво ти говоря, синко? Ето какво трябва да направиш, слушаш ли ме?

Някой от лявата ми страна ме изблъска. Тъкмо понечих да му тресна един, и се усетих, че това е Док Уебстър с шишенце амоняк в ръка.

— Не бе, *заеби* ги отпечатъците, това да не ти е телевизия. Просто оправи проклетото легло, прибери си фасовете в джоба и *не пипай нищо друго...*

Тя се закашля и дойде на себе си.

— ... и гледай никой да не те види, като излизаш, а после си довлечи гъза в Кръчмата на Калахан, на шосе 25А. Тука сме трийсетина души, готови да се закълнем, че цяла вечер си бил с нас, но ще е хубаво да знаем и как изглеждаш.

Тя бе втренчила в нас празен поглед и аз ѝ говорех ли говорех, докато ѝ помагах да стане и я настанях на стола. Исках, когато се осъзнае напълно, да ме слуша какво ѝ говоря. Щеше да е много трудно човек да я удържи, но аз бях абсолютно сигурен, че ще успеея.

— Кати, слушай ме сега много внимателно, защото ако не ме слушаш, само след мъничко ще се опиташ да преглътнеш една огромна буца вина. Вярвай ми, тя ще ти приседне и ще се задавиш. Една — две такива буци вече са заседнали там и тази може и да те убие — а така няма да е хубаво, няма да е честно, няма да е справедливо. Ще се натовариш с вина, която не заслужаваш. В мига, в който я приемеш и се вкопчиш в нея, тя ще те мъчи цял живот. Повярвай ми, знам как е. Да му се не види, *няма нищо лошо в това да се радваш, че си оживяла!*

— Какво, по дяволите, знаеш ти? — извика тя.

— Минал съм и през това — рекох тихо. — Само преди час.

Очите ѝ се разшириха.

— Дойдох тук тази вечер така егоцентрично затънал в собствената си болка, че съм седял до тебе цели петнайсет минути, без да те забележа, докато моите приятели не ме свестиха. Днес аз имам нещо като годишнина, Кати. Преди пет години и един ден имах жена и двегодишна дъщеря. Освен това си имах и „Голям наръчник по авторемонт“. Реших, че мога като нищо да спестя трийсет долара и сам да поправя спирачките. Сам ги изпробвах и изминах с колата може би цяла пресечка. Същата тази вечер преди пет години тримата тръгнахме на автокино. Аз се свестих без нито една драскотина. Те и двете бяха мъртви. Усмихнах се на мъжа, който се мъчеше да разреже вратата, за да я отвори, измъкнах се през прозореца навън при него и се опитах да подложка китките си под електрическия му трион. Той ми фрасна един и после се свестих вързан. — Вперих очи в нейните. — И аз се радвах тогава, че съм оживял. И тъкмо затова толкова силно исках да умра.

Тя примига и много, много тихо произнесе:

— Как... как продължи да живееш?

— Поприказвах си с един доктор — цял хипопотам на име Сам Уебстър, той ме направи луд и после ме доведе тук.

Тя чакаше да довърша.

— Ти... тук? Що за място е това?

— Т'ва е Кръчмата на Калахан — обясни Еди.

— Това място е вълшебно — добавих аз.

— Вълшебно ли? Вълшебно — *дрън-дрън*, та това е *кръчма*. Хората идват тук, за да се натряскат така, че две да не виждат.

— Не. Не и в тази кръчма. Хората идват тук, за да виждат. Тъкмо затова ме е срам, че ми трябваше толкова време, за да те видя. Тук хората ги е грижа един за друг. Защото, докато седях тук със своята болка, приятелите ми съпреживяваха тази болка и правеха каквото могат, за да ми помогнат. Разказваха разни истории, как са се изложили навремето, та да ми е по-лесно да вдигна наздравицата за моето семейство, която вдигам всяка година. Знаеш ли кое ми дава куража да продължавам да живея? Куража да се обичам поне мъничко? Това, че имам цяла сюррия приятели, на които наистина им пука за мен. Споделяш ли с някого болката си, тя е по-малка, а споделиш ли радостта си — тя е по-голяма. Това е факт, основен за вселената, и аз го научих тук. Виждал съм това да прави чудеса — няма лъжа, няма измама.

— Я ми посочи едно чудо.

— От всички кръчмета в света ти си влязла точно в това. Точно тази вечер — от всички възможни вечери. И приличаш на нея, и твоето име е Кати.

Тя зяпна.

— Аз? Приличам на...

— О, не че си нейно копие — това се случва само в най-късното шоу. Но достатъчно, че да ми изкараш ангелите. Не разбираш ли, Кати — вече от пет години използвам тая дума, *предугаднене*, не в разговор, а само наум: това е моята лична дума за предчувствие. И когато ти я произнесе, направо подскочих. Вече от пет години копнея да се бях родил с тази способност. И малко по-рано тази вечер пак копнеех.

Сега мисля другояче.

Челюстта ѝ се размърда, но от устата ѝ не излезе никакъв звук.

— Ще ти помогнем, Кати — обади се Калахан.

— При това веднага — додаде Еди.

— Ще ти помогнем да намериш твоето си чудо — увери я Разреденото. — Тука чудесата си стават през ден, през два.

Последваха одобрително мърморене и насърчителни думи. Жената огледа цялата кръчма така, сякаш изведнъж всичките се бяхме обърнали на жаби.

— И какво искате от мен? — изтърси тя най-накрая.

— Да се държиш — отвърнах. — Да не ни зарежеш и да гушнеш карамфилите. Самоубийството е не само измъкване — то си е жив обир, да знаеш.

Тя разтърси яростно глава.

— Хората не *правят* така. Просто не правят такива работи.

Гласът ми стана по-тих и по-тъжен.

— Маймуните, които ходят на два крака, не правят така. Но хората ги правят тези работи.

Тя допи питието си.

— Но...

— Чуй ме сега, ние просто опровергахме нещо, което ти каза по-рано. Наистина, за да споделяш чуждата болка, трябва да *си* нещо като гений. И според мен ти си се справила по-добре, отколкото аз бих могъл. Ти си останала с оня нещастник две-три *години*? Кати, тази сила и това съчувствие, които толкова дълго си давала на Кас, въображението ти и способността за съпреживяване, така силна у тебе — от това ние тук имаме страшна нужда. Защото тук идват много наранени души. Тук ти може да ни бъдеш от огромна полза, докато очакваш своето чудо.

Тя се вгледа във всички лица подред; дълго задържа погледа си върху Калахан, още по-дълго — върху мен.

После тръсна глава и възкликна:

— То май вече се случи...

И най-сетне избухна в сълзи и се намери в прегръдките ми. Сълзите бяха от хубавите. Усмихнах се и доста време си стоях така усмихнат, а после видях какво сочи часовникът и станах много делови. Уоли скоро щеше да пристигне; много работа ни предстоеше да свършим.

— Добре. Еди, вземаш адреса ѝ от чантичката и се паркираш ей там. И следиш онова тъпанарче да не оплеска работата. Пьотр, ти, литовски самарянино, бягай да си докараш бричката. Разредено,

хващаш дамата и я изнасяш на паркинга — не мога да я удържам така още много време. Марджи, ти си приятелката, при която е дошла вчера да прекара уикенда. Става ли така? Ще я прибереш, докато е готова да застане лице в лице с ченгетата. Док, ти измисли какво я е прихванало, та не иска да безпокои съпруга си по телефона. Ситен, ако никой не открие трупа, да речем, до утре по обяд, както си обикаляш по служба, вземи, та сбъркай адреса и го намери. Майк...

Калахан вече ми протягаше един пръст ирландско.

— Абе, Джейк — рече ми той под сурдинка, — ти не си ли ми споменавал, че жена ти се е казвала Барбара? Такава една дребничка, рижава веселячка със сиви очи?

Усмихнахме се един на друг.

— Гледах да е приемливо чудо, което да не изисква кой знае какви измислици и обяснения. Ами ако ѝ бях разказал как веднъж тука сме спрели извънземен, дето се е готвил да взриви Земята?

— Бива си те в приказките, синко.

Приблжих се до тебеширената черта.

— Нека вдигна своята наздравица — изрекох на висок глас. — Същата онази, която вдигам всеки път вече пета година. Само че с малко допълнение.

Народът притихна и се заслуша.

— За моето семейство — произнесох аз тържествено, пресуших уискито и леко подхвърлих чашата си в камината.

После се обърнах с лице към всички и добавих:

— А това сте всички вие...

КУЧЕШКА ВЕЧЕР

Трябваше да се случи — няма начин. Искам да кажа, това нещо беше толкова космически предопределе-начерта-решено, речено направо — *непредотвратимо*, че не мога да си представя как така ни дойде толкова неочаквано. Та къде ли другаде по земята, за Бога, можеха да попаднат в края на краищата Ралф и Джо, ако не в Кръчмата на Калахан?

Тази вечер беше Вечерта на небивалиците — тогава на онзи, който разкаже най-смахнатата и най-бясна история, му връщат изпитите пари. Избрахме генералната тема „Животни“ и вече бяхме изстрадали *часове* наред всевъзможни простотии — за говорещи псета и опитомени камъчета, за боядисания в зелено кон и за най-бързата кучка в света, за петела педераст и още дузина други, които вероятно също ги знаете. Всъщност повечето от разказвачите бидоха дисквалифицирани — все се намираше някой, който да изпревари разказвача и да изкрещи заключителния лаф още след първите две — три изречения. Камината направо преливаше от строшени стъкла и в момента двамата с Док Уебстър водехме люта битка. Струваше ми се, че ще успея да го приклепя.

Един относително отскорошен посетител на име П. К. Уайът току-що буквално се бе издънил, като се опита да пробута оня тъп брадат виц за някакъв остров в южните морета, на който „живее една птица, чиято храносмилателна система е толкова невероятно гнусна, че ако изпражненията ѝ влязат в контакт с вашата кожа, повторното излагане на заразената кожа на въздух неизбежно има фатален изход.“

Кръстена на характерния си грак, това, разбира се, е прочутата птица фу-фу, а заключителният лаф (сигурен съм, че вече сте се досетили) е: „Нацвъка ли те фу-фу, оди се пери!“ За лош късмет на П. К. (Птичи Курешки) и ние се досетихме. Но това ме наведе на една идея.

— Знаете ли — провлачих аз и магнах на Калахан за още едно „Бушмил“, — също като всички вас, и аз съм я чувал тази история. Всъщност толкова много пъти съм я чувал, че реших, че в нея може и

да има зрънце истина, разбира се, скрито в голяма буца сол. Та, значи, с приятеля ми Тор Льовердал решихме да я проверим тая работа. Изръскахме стотици острови по южните морета, ама все безуспешно, докато един ден нашият сал „Лики-Тики“ потъна край един атол, който го нямаше на картата. Едва издрапали на брега, чухме далечен дрезгав вик „фу-фу!“.

Разбира се, мигом се гмурнахме обратно във вълните и не се показахме на повърхността, докато брегът не остана далеч зад нас. Известно време обикаляхме във водата с надеждата да мернем баснословната птица, ала напусто. Изведнъж под нас проплува тюлен, който влачеше подире си облак от лепкаво кафяво вещество. Малко от него полепна по крака на Тор, той изсумтя с погнуса и се избърса. Издъхна моментално. В миг прозрях истината и така се ужасих, че се юрнах да *плувам* и чак до Щатите стигнах.

Млъкнах в очакване и Еди Бързака (беше усетил накъде бия) ми заби прекия въпрос:

— Каква истина, Джейк?

— Че този атол — отвърнах жизнерадостно — е далеч по-опасен, отколкото се предполага — АКО и тук, и там...

Надигна се всеобщ вой. В този момент се случи (статистическа неизбежност) чашата на Разреденото да се намира точно до устата му; той отхапа парче от нея и го изплю в камината. Разбира се, останах абсолютно сериозен, но вътрешно ликувах. *Този път със сигурност бях успял да бия Док Уебстър*, при това с импровизиран на място лаф. Поръчах си още едно.

Ама когато врявата стихна и Док срещна погледа ми, на лицето му бе изписана такава кротка и блага невинност, че увереността ми се разклати.

— Голям късмет наистина, Джейкъб — избоботи той и се поглади по обилното благоутробие. — Голям лаф измисли, майка му мечка! Та като казах мечка, сетих се за една книга от Ричард Адамс, която четох онзи ден. Нарича се „Шардък“, Някой да я е чел?

Неколцина кимнаха. Док се усмихна и си сръбна скоч.

— За тези, които не са я чели — продължи той, — ще кажа, че в книгата се разказва за една първобитна империя, съсредоточена около огромна полумитична мечка. Е, аз случайно знам за тази империя нещичко, което Адамс е забравил да спомене и тъкмо сега ми е

паднало да ви го разкажа. Виждате ли, единственият начин да станеш рицар в империята на Шардък бил да поискаш личен разговор с мечката. Това си имало своите недостатъци. Ако мечокът те хареса, то получаваш рицарски сан на място, но ако се издъниш, най-вероятно господарят Шардък ще ти махне главата с един замах на могъщата си лапа. И въпреки това желаещите били много — тъй като селячеството било много бедно, а ако някой от кандидатите се провали, семейството му получавало като компенсация ценно овчарско куче от царския кучкарник. Това било голяма утеха за тях, та затова е писано, че... — Тук той отново млъкна и сръбна от скоча, предизвикваше ни да се досетим за финалния лаф: — Сутрин след ужасна нощ куче влачиш — рицар няма!^[1]

Започна да се надига вой... и после изведнъж се надигна вой. Искам да кажа, *истински* вой.

И разбира се, всички ние се извъртяхме на столовете и проклет да съм, ако близо до вратата не беше седнал някакъв тип с немска овчарка. Не бях ги забелязал кога са влезли и ми беше нужна цяла секунда, докато забележа, че на пода пред кучето има чаша джин — полупразна.

Докато ги зяпахме със зинали уста, кучето захапа със зъби полупълната чаша (без да разлее ни капчица), отнесе я до камината, замахна с масивната си глава и я метна вътре — достатъчно силно, че чашата да се пръсне. После се обърна и ни изгледа, като махаше с опашка — все едно за да се увери напълно, че ние разбираме, че по този начин то изказва мнението си за историята на Док. После, за да подчертае мисълта си, песът се обърна отново към камината, вдигна крак и пусна струйка.

Ние изревахме. Мощен едновременен изблик на върховно веселие. После кучето припна гордо към господаря си. Огледах човека: среден на ръст, малко кльощавичък; нос като лавина, която аха-аха ще връхлети, и огромен ширнал се мустак, вкопчил се в долния му край. Беше облечен в дрипи от Армията на спасението, каквито носеше господин Емет Кели — от ония, дето биха предизвикали пожар в някой стар склад. Но гледаше умно и очевидно много се гордееше с кучето си.

Той улови погледа на Калахан и сбърчи чело.

— Допускате ли кучета тук, господине? — попита. Под този идиотски мустак почти не се виждаше как мърдат устните му.

Калахан се замисли.

— Ние тук се опитваме да не бъдем човекошовинисти — изрече той най-накрая. — Но ако ми се изкенза на пода, с твоята риза ще го забърша. Тъй бива ли?

— Бъзикате ли се? — измънка човекът. — Това куче да оцапа пода? Че това е Най-умното куче на света!

Така го каза — с главна буква.

— Хм-хм — обади се Разреденото. — И може да говори, нали?

Очите на дрипавия засияха със странен блясък.

— Тъхъ.

— Майчице мила — изстена Док Уебстър. — Не думай. Говорещо куче влиза в Кръчмата на Калахан баш във Вечерта на небивалиците. Ако това псе разкаже по-добра история от моята, слизам от коня — за цялата вечер.

При тези думи всички избухнаха, а Макгонигъл Разреденото се почувства специфично погъделичкан (я го кажете три пъти по-бързо с пълна с уiski уста).

— О, свети покровителю на долните гащи! — възкликна той. — Цялата тая работа така се връзва, че насмалко да й хвана вяр!

— Мислите, че се майтапя ли? — попита непознатият.

— Или се майтапиш, или си луд — увери го Док. — Ларинкът на кучето не е устроен така, че да може да говори, а пък за устройството на устата — пък дума да не става. Дори и да е толкова умно, колкото разправяш.

— Залагам двеста долара, че не си прав — обяви непознатият. И извади шепа банкноти. — Някой ще се обзаложи ли с мен?

Вижте сега: ние, дето ходим при Калахан, сме си една милосърдна дружина и обикновено нямаме склонност да мамим душевноболните. И все пак този мъж говореше ясно и разбрано, което никак не се връзваше с окаяните му дрехи: в очите му проблясваше искрица чист разум; беше вирнал предизвикателно брадичка — напомняше на хлапе, което те предизвиква да го удариш. И стискаше в шепа тия ужасно невероятни пари.

— Залагам десет — бръкнах се за портфейла си и още дузина души се обадиха подире ми: „И аз“, „И аз десет“, „Аз давам пет“.

Док Уебстър заложи двайсетачка и дори Еди Бързака измъкна един опърпан долар. Онзи събра мангизите в една шапка, която изглеждаше така, сякаш бяха обстрелвали главата на бившия ѝ собственик с картечница, а проклетото псе през цялото време си седеше там до масата и наблюдаваше какво става.

Типът преброи парите — в шапката се бяха събрали сто и седемдесет долара.

— Трийсет не стигат — обяви той и се огледа очаквателно.

Калахан излезе иззад бара — рижав ледник, който се свлече към дриплъто. Подбра го за единствения наличен ревер и за срещуположната яка, задържа го известно време на една ръка разстояние, въздъхна и рече нехайно:

— Обичам хубавите майтапи, както и новите хора, но тия пари там в шапката са сериозни. Сега, ако питаш кучето как се казва и то ти отговори: „Рррралф! Рррралф!“, а после го питаш кой е най-великият бейзболист на всички времена и то ти каже: „Ррррут! Ррррут!“, то много ясно, ще ми се наложи да ти поизостря краката, та да те забуча в пода. Като един Кларк Гейбъл ще ми станеш — отнесен от вихъра. Искам да кажа, че съществуват много малко номера, които не съм чувал, и ако твоят е от тоя калибър, то се намираш в страховита опасност. Схващаш ли мисълта ми? — Той продължаваше да държи човека на една ръка разстояние, а мускулите на ръцете му приличаха на космати конопени възета. Беше абсолютно ведър и спокоен.

— Истина ти казвам — хлъцна човечецът. — Това куче говори.

Калахан го спусна бавно на пода.

— В такъв случай — заключи той — давам ти ги твоите трийсет. — Той мина зад бара и извади една ябълка. — Нещо против да я налапаш?

Човечецът примига.

— Вярвам ти безрезервно — обясни Калахан, — но някой, чиято природа не е така доверчива като моята, би могъл да те заподозре, че говориш с корема си и се опитваш да ни преметнеш.

— Добре — съгласи се с готовност човечецът и набута ябълката в устата си.

После дриплъто кимна на кучето, което веднага скочи в средата на стаята и приклегна. То го погледна въпросително и той кимна.

— Надявам се, че ще ме извините — изрече кучето, без ни най-малка следа от немски акцент, — но името ми наистина е Ралф.

Последва мълчание, толкова дълбоко, каквото сигурно цари на луната сега, след края на туристическия сезон. После — отначало бавно — в камината започнаха да се сипят чаши. Скоро я засипа порой от чаши, но в нито една нямаше и капка течност. Калахан раздаде нови бири из кръчмата по пожарникарската метода. Лицето му беше съвсем безстрастно. Никой дори не гъкна.

Най-накрая, след като всеки смаза гърло, едрият ирландец избърса ръце и излезе иззад бара. Примъкна стол пред кучето, стовари се отгоре му и запали наново пурата си.

— Ех, какво облекчение — въздъхна той, — да отърся тежестта от д...то си и най-сетне да седна.

Трябва да разберете — толкова шашардисани бяхме все още, че никой не се сети да му каже: „Какво си се разскимтял като пребито псе.“

— Та кажи ми, Ралф — продължи той, — как ти се харесва мойта кръчма?

— Хубаво местенце — отвърна любезно песът. — И топличко, щото навън е ку... нечовешки студ. Вие тука все такива шантави истории ли си разправяте?

— Само в сряда вечер — обясни му Калахан, а после му обясни и играта и му каза каква беше сегашната тема.

— Звучи ми много интересно — заяви Ралф, като пародираше Арти Джонсън. Гласът му беше леко дрезгав, но говореше съвсем членоразделно. — Имате ли нещо против да се пробвам и аз?

— Току-що чу какво изръси Док — отвърна му Калахан. — Биеш ли го, значи си върхът...

— Моля ви — прекъсна го Ралф намръщено. — Както ми казахте преди малко, всичките тия съм ги чувал. Добре, значи, ето ви една животинска история. Някой от вас да знае, че до съвсем неотдавна племе маймуни убийци е живяло съвсем незабелязано в Гринич Вилидж?

Док, който почти бе добил отново дар слово, сега пак го загуби. Колкото до мен, аз вече бях „изгорял“, но ми беше гот да гледам как първенецът се поти. Реших да черпя песа една бира.

— До някаква степен — продължи немската овчарка — не е за учудване, че толкова дълго са останали незабелязани. Те имат изключително странни навици за сън и прекарват в хибернация 364 дни в годината (365, ако е високосна). Изпъзват от дебрите на канавките във Вилидж само по Коледа. Но на човек би му минало през ум, че надали не са вдигали никакъв шум, тъй като в будно състояние те били огромни, свирепи, хищни и *изключително* гладни. И все пак, от всички места по земята, тъкмо в Гринич Вилидж си живуркали съвсем незабелязани до миналата година, когато най-накрая ги изстребили. — Кучето млъкна и се огледа изчаквателно.

Калахан въздъхна, протегна се зад бара и му подаде чаша джин. Ралф я изгълта на един дъх, погледна ни и ето какво изтърси съвсем кротко:

— Всеки *знае*, че коледните маймуни ядат само тиквеници, лукови глави и голям праз.^[2]

Не, сигурен съм, че от времето, когато Рин-тин-тин се е подвизавал из махленските кина, немска овчарка не е получавала такива ураганни аплодисменти. Станахме му на крака и искам да ви кажа, че първи се вдигна Док Уебстър (въпреки факта, че поради прибързаното си обещание вече беше излязъл от играта до края на вечерта). Калахан едва не се търкулна от стола си, а Еди Бързака се опита да подхване „В зоопарка“, но така се тресеше от смях, че с лявата ръка дрънкаше сол, а с дясната — ми бемол. Щом ръкоплясканията се уталожиха, вдигнахме наздравица за кучето и в камината се стовари цяла вихрушка от чаши.

А човечецът с дрипавите дрехи, за чието съществуване почти бяхме забравили, пристъпи към бара (вече минус ябълката) и прибра шапката с парите.

Калахан примига, после се ухили още по-широко и се върна зад тезгяха.

— Господине — рече той и наля нов джин на Ралф, — това нещо си струваше всичките тия пари до стотинка. Приятелят ви е страхотен и присъствието и на двама ви в мойта кръчма за мен е чест. Ето още един джин за него. А вие какво пиете?

— Скоч — отвърна дрипавият.

Калахан кимна и се протегна за скоча, ама аз, нали съм работил във фабрика за котли, изведнъж се задавих. Калахан се огледа озадачено.

— Какво има, Джейк?

— Устните му, Майк — изхриптах и избърсах чудесното уиски от брадата си. — *Устните му.*

Калахан се обърна отново към мъжа, повдигна внимателно мустака му и огледа устните. Бяха две.

— Е, и? — попита той, втренчен в тях.

— Мога да чета по устните — успях да обясня най-накрая. — Знаеш го. Този човек каза на глас „скоч“, но с *устни произнесе „бърбън“.*

— Как, по дяволите, го видях? — попита Калахан. Съвсем логично.

— Заклевам ти се, Майк! Бърбън рече! Ето виж! — Аз сам нося мустак със средно здравословна дължина, но сега покрих по-голямата част от него и устата си с ръка. После произнесох: — Скоч... бърбън... Разбра ли какво искам да ти кажа? *Не са само устните, а и мустакът, и мускулите на бузите, казвам ти, Майк, бърбън си рече човекът.*

Калахан погледна мъжа, после мен... после песа.

— Извинявай, Джо — рече песът нещастно. — Мислех, че ще си караш на скоч.

Дрипавият вдигна красноречиво рамене.

— Ех, кучета ме яли! — възкликна Разреденото и после се усети. — Извинявай! Значи *ти си* венстрилокът!

Док Уебстър се изхили гръмогласно, а очите на Калахан се разшириха — само съвсем мъничко.

— Дявол да ме вземе — изруга той тихичко. — Трябваше да се досетя.

Но аз забелязах какви погледи си размениха Джо и Ралф. Двамата толкова естествено се подготвиха да се юрнат към вратата, че побързах да се намеся:

— Всичко е наред, пичове. Не си тръгвайте, ами ни *разкажете* за себе си.

Те застинаха неподвижно в нерешителност, но останалите момчета наскачаха: „Аре, бе!“, „Я раздуй бе, Ралф!“, „Да чуем“, „Я сипете на тоя пес още едно!“

Ралф ни огледа, готов да побегне, после погледът му срещна погледа на Калахан и двамата дълго се гледаха в очите. Приличаше си *точно* на куче, което твърде често е било ритано, затова ми се стори, че ще си тръгне. Но той навярно бе доловил искреността в думите ни или пък бе прочел нещо по лицето на Калахан, защото изведнъж се отпусна и се сви на кълбо на пода.

— Всичко е наред, Джо — рече той на дрипавия, който продължаваше да стои нерешително. — Тези хора няма да ни направят нищо лошо.

Дриплът кимна философски и пое бърбъна от Калахан.

— Ти как така можеш да говориш? — Еди Бързака се обърна към Ралф. — Тъй де, ако въпросът не е неудобен... таквоз.

— Изобщо не е неудобен — отвърна Ралф. — Аз бях... създаден, предполагам бихте казали вие, от един изкуфял гений, психолог, отчаяно драпащ за докторска титла. Той накара един разжалван ветеринарен хирург да обработи ларинкса и устата ми, когато бях още кутре — очевидно с налудничавата надежда, че може да ме научи да дърдоря папагалски. Но се боя, че експериментът му изгърмя. Нали разбирате — завърши той доста гордо — аз май съм мутант. Това, естествено, беше нещо, което изобщо не влизаше в плановете на Малион. И как да влиза? Кой да ти се сети, че едно куче може да притежава човешки разум? Доколкото знам, аз съм уникален — всъщност трескаво, отчаяно се надявам да съм. Ако има и други кучета, които притежават разум като мен, но не и говорни способности, *то кой ли би разбрал?* — Ралф потръпна. — Във всеки случай аз разбих всички надежди на Малион още първия път, когато и от него, *и* от Павлов, *и* от Скинър ми писна окончателно и безвъзвратно. Отначало, разбира се, той бе страшно въодушевен. Но за няколко часа, докато му припомнях основните моменти от досегашния ни съвместен живот, забелязах, че го обзема страхът, който навярно обзема всеки лабораторен изследовател (за бихейвиорист да не говорим), когато осъзнае, че едно от лабораторните му животни е свирепо куче, което притежава разум. А после, разбира се, осъзна и онова, което ме караше толкова месеци наред да си държа устата затворена: че ако седне да пише докторат за *мен*, в университета щяха да го направят за посмешище. И ме заряза — просто ме изрита като

мръсно куче на улицата и заключи колибката ми. На другия ден напусна града и оттогава ни съм го чувал, ни съм го виждал.

— Божичко — възкликна Еди, — ама то т'ва си е ужасно. Да те зареже собственият ти създател.

— Също като Франкенщайн — вметна Док Уебстър.

— Точно така, да му се не види — съгласи се Ралф. — Само да ми падне в лапите тоя пич — Малион!

После се усети за звуковото сходство и се изкиска. Док пресуши чашата си на един дъх и я метна през рамо право в огъня.

— Моля за извинение — продължи овчарката. — Както и да е, доста време се крепих. За едно едро куче не е трудно да оцелее в Съфък Каунти, особено когато си тръгнат летовниците. Но онова, което ме правеше луд, беше, че *нямаше с кого да си поприказвам*. След като толкова години наред си бях държал езика зад зъбите, та да не се издам пред Малион и да си изгубя хляба, се чувствах като заприщена река, готова да пропука яза. Но всеки път, колчем се опитах да завържа разговор, другата страна си плюеше на петите и побягваше. Няколко дечица си поприказваха с мен, но скоро престанах да заговарям и тях — родителите им непрекъснато им триеха сол на главата, че лъжели. Та се почувствах длъжен да ухапя един родител. Беше се засилил да ме стреля със сребърен куршум. И затова се опитах да сублимирам. На едно сметище намерих пишеща машина, която вършеше работа, свих малко хартия и марки и станах писател. Разбира се, пишех умозрителна проза. Тъй като живеех предимно из нивите на изток оттук, си избирах пасторални псевдоними като Траут, Бърд и Фармър^[3], макар и веднъж да се подписах със старото си родово име фон Бау Бау.

— Я виж ти, значи за това се вдигна цялата онази патърдия... — отбеляза Уайът.

— Постепенно се сдобих с доста почитатели... но да отговаряш на читателски писма не е същото като да си *приказваш* с някого. И освен това, не можех да си осребрявам чековете.

После веднъж пред един бар в Роки Пойнт случайно дочух как някакви тъпаци се подиграваха на Джо, че е ням. Викаха му идиот. Цялото му лице бе почервеняло; на него отчаяно му се искаше да притежава глас, с който да ги наругае. И аз взех, че я *свърших тая работа*. Ония побягнаха от кръчмата, пицейки като пилци, а десет

минути по-късно двамата с Джо излязохме от бара като начинаещи съдружници.

— Ясно — потърках аз чело с ръка. — Направили сте екип.

— Точно така — съгласи се Ралф. — Аз се радвах, че разговарям с хора, макар и като посредник, Джо — също, като просто ми позволяваше да слагам думите в устата му. За по-лесно си пусна тоя мустак и изработихме доста прост сценарий и система от знаци. За да се изхранваме, заловихме се с номера с говорещото куче — през последните шест месеца сме го играли по кръчмите от Ронконкома до Монтоук. Хубавото е, че белите хора винаги си плащат, но *никога* не вярват, че мога да говоря. Приказват си само с Джо и го *поздравяват* за фокуса, макар че изобщо не могат да си представят как го прави. Сигурно трябва да се дразня, но честно да ви кажа, умирам си от смях. Пък и все някак преживяваме.

Док Уебстър поклати глава като... ами... единственото сравнение, за което се сещам, е „като мокро псе, което се изтръсква от водата“, и стъписано рече:

— И само като си помисля, че е минало толкова време, докато вие двамата дойдете в Кръчмата на Калахан...

— И аз се чувствам по същия начин — заяви сериозно Ралф. — Вие сте първите хора, които ни приемате двамата с Джо такива, каквито сме. Вие разбрахте истината за нас и въпреки това не побягнахте. Или още по-зле — не започнахте да ни се присмивате. Благодаря ви.

А Джо направи жест с ръка към гърдите си и закима енергично: „И аз! И аз!“

Широка усмивка раздели на две лицето на Калахан. — Добре сте ми дошли, наши хора — избоботи той, — добре сте ми дошли! Идвайте, *когато* си поискате. Няма други двама като вас, на които толкова бих се зарадвал, че са дошли в кръчмата ми.

Отново се разнесоха весели подвиквания.

— За Ралф и Джо! — изцепи се Разреденото и две дузини гласове възкликнаха в хор: „За Ралф и Джо!“

Питиетата бяха изпити, чашите бяха захвърлени напълно единомудно и веселбата в кръчмата взе да се разгаря с пълни сили. Но на мен ми хрумна една идея.

— Ей, Ралф — подвикнах, — случайно да си търсиш работа? Истинска работа?

Ралф спря да лочи и вдигна поглед.

— Ти да не си луд? Кой ще ти наеме на работа говорещо куче?

— Знам единственото място наблизко, което би могло да наеме на работа говорещо куче — заявих уверено. — Джим Френд, дето работи в УГАБ, разправяше, че щял да си вземе едногодишен отпуск, а той ми е много добър приятел. Какво ще кажеш да водиш радиопредаване от четири часа всяка сутрин?

Ралф като че се шашна.

— Да, бе — подкрепи ме благоразумно Калахан. — Тия в радиото биха взели на работа говорещо куче. Мама му стара, може и някое вече да работи при тях. К'во шъ каиш, Ралф?

Виждах, че предложението изкушава Ралф, но немските овчарки са пословични със своята вярност.

— Ами Джо?

— Хммм... — замислих се аз много упорито, ама нищо не можах да измисля.

Джо жестикулираше като бесен, но Ралф не му обърна никакво внимание.

— Не — реши той. — Не мога да изоставя така приятеля си.

— Ще измисля нещо — обеща Калахан, но Ралф поклати глава.

— Благодаря — рече той, — но няма смисъл да храним фалшиви надежди. Примирил съм се с този живот.

— Господине — рече твърдо Калахан, — точно това правим ние в тая кръчма. Храним надежди, докато пораснат достатъчно, че да могат да се грижат сами за себе си. Чакай, чакай, *сетих се!* Джо!

Дрипавият вдигна засрамен поглед от чашата си.

— Мани я тая нацупена физиономия — изкомандва Калахан. — Ти нали можеш да пишеш на машина?

Джо кимна озадачено.

— Аз го научих — обади се Ралф.

— Тогава мога да ти помогна — рече едрият ирландец. — Как би ти се харесало да бачкаш в Националната лаборатория в Брукхевън?

Джо го изгледа със съмнение и Ралф отново се обади:

— Нали ви казах, господин Калахан, да пишеш не е същото като да си приказваш с хората.

— Задръж и ме изслушай — настоя Калахан. — Там в Брукхевън си имат нов компютър, с който страшно се гордеят. Разправят, че бил жив, едва ли не. И значи, решили са да повторят стария номер — да накарат разни експерти да различават кога пише компютърът и кога — някой тип, който си пише по телетипа. И в момента си търсят човек, който няма нищо против по цял ден да води разговори по телетипа през едноръчно стъкло. Бас лоя, че можем да те уредим на тая работа. К'во шъ каиш? — Той откачи черната дъска, на която записва резултатите от състезанията по стрелички и я подаде на Джо заедно с парче тебешир.

Дрипавият човечец пое тебешира и внимателно изписа с големи букви:

БЛАГОДАРЯ, ЩЕ СЕ ПРОБВАМ.

— Е, Ралф — обърна се Калахан към кучето, — ти май ще ставаш диджей.

Ралф заскимтя щастливо и взе да завира муцуна в Джо, а ние отново се развикахме: „Наздраве! Наздраве!“

Часове по-късно, когато всички се приготвихме да допиваме и да си ходим, Ралф се обърна към Джо и каза с един такъв тъжен глас:

— Та значи т'й, Джо, приятелю. Утре може би ще тръгнем по различни пътища. И вече няма да ти вървя като куче по петите.

Джо се намръщи и изписа: И АЗ ВЕЧЕ НЯМА ДА ТЪРЧА ПРЕД ТЕБЕ КАТО ПАЛЕ ПРЕД МАЙКА СИ.

Док Уебстър направи недоволна физиономия срещу чистата кока-кола пред себе си и изръмжа:

— Само да сте се отказали, в кучи гъз ще ви навра! — Сякаш още му беше малко криво, дето Ралф го победи.

— О, не — възрази Ралф. — Искам веднага да се заловя за новата си работа! Единствената друга професия за куче с тоя ум е водач на слепи, *ја*? А радиоводещ си е по-добре, отколкото бастун за слепи куче марка, *пет*?

— *Куче марка?! —* избухна Док. — *Куче марка?! Абе, кучи сине,* ти що...

Но нека хвърлим воала на цензурата над онова, което изрече понататък дебеличкият доктор. Той само така си лае, ама не хапе.

Ама чакайте да ви питам: ако Ралф наистина вземе, че му намери колая, пробие в радиото и стане куче звезда... на това ли му се вика: „Работата се закучи“, нали?

Сполай му!

[1] Великолепна, но за съжаление непреводима игра на думи: в английския език думите, които означават „сутрин“ и „траур“, както и „нощ“ и „рицар“, звучат еднакво. — Б.пр. ↑

[2] Гринич Вилидж е известен като квартал, населен с авангардни творци, което за доста хора означава предимно откачалки и глупаци. — Б.пр. ↑

[3] Trout, bird, farmer (англ.) — пъстърва, птица, фермер. Навярно има връзка и с писателя фантаст Килгор Траут, герой на Вонегът, и с действителна личност, автора на фантастика Филип Хосе Фармър. — Б.пр. ↑

ЧУВАЛИ ЛИ СТЕ ГО ЗА...

В начина, по който се случват случките в Кръчмата на Калахан, явно си има някаква щура логика, някаква артистична симетрия — ако под „артистичен“ имате предвид нещо от сорта на Салвадор Дали или Мориц Ешер.

Например просто така се случи, че четвърти юли се падна в една дъждовна вечер в сряда, а тогава според обичая в Кръчмата на Калахан е Вечерта на небивалиците. И съвсем естествено беше пътуващият търговец да пристигне тъкмо тази вечер.

И дори при толкова много намеци коронният лаф ме изненада.

А, искате да ви разкажа ли?

В сряда вечер по стар обичай в кръчмата на онзи, който разкаже най-смахнатата история, му се опрощава сметката. От години не съм пропускал никоя сряда. На няколко пъти съм печелил; бая пъти съм губил: при Калахан, да ви кажа, идват най-свирепите лъжци. (Понякога сред клиентите има и редактор на издания с меки корици, и литературен агент, и бивш посредник при продажба на недвижими имоти.) Напоследък обаче залозите се покачиха. Миналия месец една дама на име Джоузи Бауер започна да идва редовно в кръчмата — приятна, умна, едрогърда; да се приказва с нея е забележително приятно. И освен това тя е нещо, което досега не бях срещал: фенка на майтапчиите. Неин очарователен и неизменен навик е да води у дома си всеки победител във Вечерта на небивалиците в сряда вечерта и в Лафторника — във вторник. И състезанието, както отбеляза Док Уебстър, освирепя значително.

Но за тази вечер аз таях известни надежди и ми стана жално, щом видях към тебеширената черта с двоен джин в ръка да се упътва Джентълмена. Джон Килиан е дребен, спретнат англичанин с бърз ум и кошмарен талант за обобщаващи бъзици. Не се навърта много често насам и затова сега много хора наостриха уши.

— По време на последната световна война командвах подводница във флотата на Нейно величество — подхвана той, като подръпваше козята си брадица. — Предлагам да ви разкажа за една

тайна мисия, която ми бе наредено да предприема. Знаменитият шпионин Хари Дайм, прочутият Трети, заболя внезапно от тежък астигматизъм, а голям дял от шпионската му дейност не позволяваше носенето на очила. По онова време един-единствен окулист в целия свят работеше по създаването на практична контактна леща: беше специалист в Спешното отделение на болницата „Уолтър Рийд“. На мен ми бе наредено да отведа Лайм там в пълна секретност по най-експедитивния начин, а после да изчакам и да го върна обратно у дома.

— Пак ли алабалангле? — обади се Макгонигъл Разреденото и Калахан му подаде бутилка селцер.

Джон величествено пропусна репликата му и продължи:

— Беше отличен актьор, разбира се, но скоро започнах да подозирам, че на неговото зрение съвсем нищичко му няма. Претърсих квартирата му и открих кореспонденция, удостоверяваща, че той има приятелка на име Вили Кото, която живее на стотина километра от болницата. Така че го извиках в каютата си и му казах: „Не мога да докажа нищичко срещу вас, но ви нареждам веднага да се прехвърлите...“

(Тук Джон направи ефектна пауза и си сръбна джин.)

Мразех да правя това, ами — излъгах: обичах да го правя. Във всеки случай вече отдавна бях прозрял финалния лаф и изпреварих Джентълмена:

— ... от Вили Кото в Спешното!“

— О, *по дяволите!* — викна той и всички избухнаха в смях, а най-силно — Джоузи.

Джон впери кръвнишки поглед в джина си, гаврътна го на дин дъх и метна чашата си в камината.

— Съжалявам, Джон.

— Съжаляваш, дрън-дрън! — тросна ми се той, като удължи последното „н“ до допълнителна сричка. После се ухили сатанински и очите му блеснаха. — Я сега да чуем твоята, Джейк.

— О, да ти кажа, не се сещам за нищо, дето да си струва да го разкажа.

— Я без такива — сряза ме той.

— И освен това тебе толкова те бива по лафовете, Джон. Вечно ги нацелваш.

— Излез и се бий като мъж.

Станах от бара и си заведох уискито до тебеширената черта.

— Всъщност това, дето ще ви го разкажа, не е небивалица — рекох и си наквасих устните. — Ще ви разкажа една истинска история, която се случи с мен, ала досега не съм успял да накарам никого да ми повярва.

— И по-добре — обади се Джентълмена, поомекнал.

— Не, *наистина*. Кълна се, че това е вярно. Повечето от вас знаят, че от известно време си изкарвам хляба, като свиря на китара из Острова, свирил съм на какви ли не странни места. Свирил съм в ресторант „Селска пица“, на събранието на горния курс на гимназия „Еленов парк“, веднъж със стария ми партньор Дейв свирихме в една дупка, където стриптизьорката беше едноръка и за да влезеш вътре, трябваше да представиш на входа бръснач и да драйфаш кръв. Но най-смахнатото ми преживяване беше едно солово участие. Обадиха ми се, значи, от голям универсален магазин от веригата „Линкълн и Валс“ — тяхната отговорничка по връзките с обществеността ме била чула някъде и ме попита дали не бих могъл да попея в отдела за малки госпожици. Помислих си, че е пияна. Всъщност те искали нещо достатъчно шантаво, че да разбуди купувачите и да събере тълпа, пред която после местните гърлскаутки да представят новата пролетна линия. Беше решила, че съм достатъчно гладен... и съвсем право го беше решила.

Вижте сега, не съм суеверен, но това участие и на мен ми се виждаше доста шантаво. Та карам си аз към магазина и се чудя дали не съм направил ужасна грешка, попоглеждам си нагоре (имам свидетел, значи) и викам на глас: „О, Господи, дай ми знак. Ще ми подпишат ли чека, или мангизите ще ми избягат по тангентата?“

Чуха се едва сдържани стенания.

— Добре де, поукрасих го малко. Онова, което всъщност казах, беше: „Трябва ли да мина през това? О, Господи, дай ми знак!“ И тук спирам на един знак „стоп“ и чувам как някаква птичка се заплита в жиците с високо напрежение, изпържва се горе и тупва мъртва върху предния капак на колата ми...

Изблици на смях.

— Кълна се в Бога! Беше вирнала краката, имам *свидетел*.

Док Уебстър си разкопча едно копче на жилетката, а Джоузи се усмихваше мечтателно.

— Та поседях там на тоя знак „стоп“ разтреперан. Килнах глава назад и викам тихичко: „Не трябваше чак да ми крещиш...“

Ревове.

— Чудесно! — викна Джон. — И, разбира се, си се прибрал оттам право вкъщи?

— Не, по дяволите — изтипосах се в отдела за млади госпожици като първи чукундур. Да си кажа правичката, любопитно ми беше. Нищо от онова, което изсвирих, изпях и изприказвах, не привлече вниманието и на един клиент. А когато все пак пуснаха гърлскаутките, една от тях стъпи върху калъфа ми и му счупи пантата; подпалих с пурата си една рокля за петдесет долара и за капак изобщо не ми платиха. Най-големият провал в кариерата ми.

Джон Джентълмена клатеше глава:

— И на една думичка не ти вярвам, старче.

— *Разбира се*, че не ми вярваш. И аз не повярвах. Бях достатъчно глупав да отида там, след като бях получил такова предупреждение. Не повярвах. Погледнато в ретроспекция, всичко е съвсем ясно, но аз просто си помислих, че проклетата птица е врабец или гарга или нещо такова... — Внимателно се дръпнах назад.

— И каква беше? — захапа Джон. — Гарван, предполагам?

— Изненадваш ме, Джон — заявих тържествуващо. — Съвсем явно е, че е било буревестник!

Това доколко е успешен един лаф, си личи по хорската реакция. Най-хубаво е, разбира се, както е казал Бърнард Шоу, когато публиката си запущва колективния нос и побягва с писъци далеч от тебе. Моментално избухналият смях или стоновете са *по-малката* степен на одобрение. А между тези двете е *паузата*, последвана едва след пет-шест смаяни секунди от викове и крясъци. Тъкмо с тази междинна оценка ме възнаградиха — преглътнах паузата и широката усмивка на Джоузи и вдигнах уискито към устните си, та да преглътна и него. И разпръснах фина мъгла от ирландско уиски във въздуха. Защото преди паузата да е преминала в овации, в тези секунда-две тишина всички чухме с ужасяваща яснота звук на копита, трополящи по покрива: този звук не можеш да го сбъркаш с никой друг.

Кажи-речи всеки току-що си бе поел дъх, за да извика или изпъшка. И когато всички изпуснаха въздуха обратно, се чу мощно „пуффф!“. Дим от пури се вихреше в мъчително търсене на закътано убежище и единственият звук, който се чуваше, бе трополенето на копита по покрива.

Невъзможно е да паникьосаш Майк Калахан. Той извади зловонната пура от устата си с невероятен апломб, погледна към тавана, подвижна: „Много си подранил бе,дебелак!“ и продължи да си лъска бара. За това получи откъслечни овации, които бързо стихнаха.

Бях точно толкова шашнат, колкото и всеки друг, но според мен най-силната ми реакция беше, че се вбесих, дето ми отнеха ураганните аплодисменти. Сума ти копитца тропаха там горе — няма лъжа.

— Еди — провикнах се огорчено, — някой очевидно се е напънал доста да ни погоди този номер. Най-малкото, което можем да направим, е да го ухапем. Я провери, а?

Еди Бързака се надигна иззад пианото, втренчил поглед в тавана.

— Ей сега — отрони той колебливо.

На покрива има два отвора. Единият е аварийният изход до камината — към него води вградена в стената стълба.

През топлите нощи Майк позволява на клиентите да си вземат чашите и да се качат горе да зяпат звездите; вторият отвор е в края на бара, където има асансьор, който е движи нагоре-надолу, сваля долларите банкноти на бара и качва на покрива питиетата и фъстъчките. Майк сам си го е правил този асансьор — достатъчно голям е купон да спретнеш вътре. Разбира се, тази нощ и двата отвора щяха да влязат в работа, стига да не валеше. Еди се заизкачва по стълбите с нерешителност, която опровергаваше прякора му, и твърде плахо подбутна капака на капандурата. Един чак пък толкова сложно изпипан номер можеше да включва и остри зъби, а пък Еди, нали си беше от Бруклин, изпитваше ужас от добитъци. Подготвен за всичко, той подаде глава над покрива и хвърли едно око.

И застина така, стоя дълго-дълго, а дъждът се сипеше вътре покрай него. А после просто *се хързулна* по стълбата и се приземи по дупе. Маймунското му лице бе пребледняло като сняг.

— Е? — попита Калахан.

— Шейна — отвърна Еди. — Осем еленчета. Шкембелия с бяла брада.

— Казах ви аз — рече Калахан.

Еди кимна. От него капеше вода.

Калахан се обърна към капандурата с ръце на кръста. В кръчмата никой не помръдваше; не се чуваше никакъв звук освен бръмченето на моторчето на асансьора, което очевидно беше прегряло. Изведнъж то спря да бръмчи. Вратата на асансьора се отвори. Вътре имаше мъж, изправен на челна стойка, който жонглираше със запалени черешови бомбички.

— Zut alors — рече той. — Да му се не види.

Калахан отстъпи назад.

Непознатият падна напред, а докато падаше, така се изви, че се приземи на крака право пред едрия барман. Щом Майк отвори уста, хипнотичният кръг от горящи фойерверки се разтвори в широка дъга, чийто друг край бе в камината. Всичките четири черешови бомбички избухнаха вътре с изумителен трясък. Посипаха се стъкла и по чудо се наредиха по пода така, че изписаха „АЛ“.

Непознатият мигом се праметна през бара и се претърколи в средата на стаята, а всички отскачаха от пътя му като ужилени. Приземи се леко на крака и се ухили.

— Фий се наричам — извика весело той. — Ал Фий. И първият, който ме попита защо се казвам така, ще получи ботуш в макарите, Фий е името ми, а альш-веришът е моят занаят. Сберете се край мен като говеда същи и ще ви подкарам. Нося ви най-чудатото и най-невероятното, истински универсален пантехникон — само за няколко цента, само за дребни медни монети. *Sacre bleu! Baise mes feses!* Всичко тече! Без пукната пара съм, чаткате ли? Голям банкрут, голямо нещо!

Всички се втренчихме в него.

— Хайде бе! — подвикна той. — Я по-живо! Давай, народе! Това е *oportunidad mui milagroso* — хайде, днеска има — утре няма! Хайде, кой ще е първи? Ох, faddle...

Изведнъж той се метна из кръчмата като смерч, като огромен пощурял комар или разгонено колибри. Стрелкаше се през тълпата, прегръщаше ту този, ту онзи, раздаваше целувки, стискаше ръце (и крака също), дърпаше бради; представи се на пожарогасителя и му стисна маркуча — хилеше се като агент по връзките с обществеността на Ада и успяваше да изприказва цял декар приказки за минутка.

Извади от джобчето на гърдите си ножичка, резна крайчето на вратовръзката на Макгонигъл Разреденото и му го поднесе с поклон. Измъкна от страничния си джоб бяла мишка и с най-сериозен вид я подаде на Джоузи, но тя само се усмихна и той сам избухна в радостен смях, после повдигна ръката ѝ към устните си и целуна мишката. Бутна лицето си на сантиметър от моето, поразроши ми брадата, тупна ме по задника и се отдалечи с танцова стъпка.

Еди ни беше подвел: той не приличаше особено на Дядо Коледа. Първо на първо, не беше чак такъв шкембелия. По цвят брадата му *биеше* повече на пипер, отколкото на сол, докато ниско подстриганата му коса наблягаше на обратното; а и самата брада не беше тип Дядо Коледа, а нещо средно между клин и права лопата. Бих казал, че маниерите му бяха по-изискани дори и от тия на Джон Джентълмена — и със сигурност по-цветисти.

Беше облякъл блейзър за четиристотин долара върху горнище от пижама на точки. Нямахше панталони, а гащите му бяха целите изрисувани с тлъсти, ухилени буди. Обут беше с фосфоресциращ клин и палячовски обувки с извити нагоре върхове, окичени със звънчета. Над едната му вежда закачливо бе килнато кепе с перка. Дъждът не го беше намокрил. Зад очилата с телени рамки проблясваха весели очи.

По едно време Разреденото го настигна и му изрева нещо по повод вратовръзката си. Фий се завъртя да го пресрещне, усмихна се с огромната радост на човек, срещнал стар и скъп приятел, награби три чаши уиски от най-близката маса и започна да жонглира с тях. Не проля ни капчица. Разреденото застина като истукан и издълженото му чене увисна, фий запляска ритмично с ръце, както си жонглираше, а после започна да се пляска и по бедрата.

Без да отлепя очи от чашите, Разреденото се протегна, смъкна вратовръзката от врата му и я стъпка в стърготините, Дий отстъпи, като продължаваше да жонглира и да пляска, докато най-накрая се озова отново в средата на кръчмата, откъдето беше започнал. Изведнъж всички чаши, както си описваха строен кръг, се преобърнаха с дъната нагоре и съдържанието им се изля във въздуха. И трите струи се приземиха право в устата на Фий, а когато преглътна и последната глътка, брадата му беше съвсем суха. Той премина през нас като циклон и ни извади от състоянието на стазис — кръчмата се изпълни с дърдоренето на много хора, говорещи един през друг. Когато и третата

празна чаша се приземи в камината и парченцата изписаха „Фий“ до „Ал“, мърморенето се превърна в бурни овации и всички станаха на крака.

— Господине — обади се Разреденото, — по-добър жонгльор не съм виждал през живота си, мама му стара!

Фий се усмихна опрощаващо, поклати глава и рече:

— Още не си живял достатъчно, че да ме видиш как го правя с моторни резачки. Ихaaa! Яко, бейби!

Еди се изказа от името на всички ни:

— К’во става тука бе, неговата мама?

— Запознанство, разбира се. Аз съм Ал Фий, а пък вие сте... — каза той и започна да ни сочи поред с пръст — Патак Лама, Тур Шия, Иди От, Зад Ръс Теняк, Дег Енерат, Шав Ливка (сочеше Джоузи), Мис Кинин, Мани Ги Тия и Нас Ран. Не че се знаем *кои* сме, но можем да се замислим *какво* сме: *s’est simple, non?* Хей ме на, хаймана. Аз съм енело.

— К’во?!

— НЛО! А вие всичките сте ниовци...

— Едни овци?!

— Не бе, НИО-вци — неидентифицирани изцъклени обекти. К’во ви става *ce soir* бе, имбецили? Не виждате ли? *Ding an sich*: аз идвам от космоса.

— С еленчета? — попита Калахан.

— Навремето ги правехме като чинии, но, ако щеш вярвай, не беше достатъчно тъпо — кой ни видеше, *докладваше!* Ама *никой* няма да тръгне да ти докладва, че видял шейна с осем еленчета.

Според мен Фий очакваше това последното да е най-поразителната вест досега. Ако е тъй, то остана разочарован. Разреденото кимна и рече:

— Ясно, това обяснява всичко.

И се възцари всеобщ дух на демистификация. Щеше ми се Мики Фин да е тук тази вечер. (Самият Фин също е извънземен, та се чудех какво ли ще си помисли за този тук. Но, разбира се, сега бе лято и Фин си беше на север, на полуостров Гаспе, и си гледаше фермата.)

— И с какво можем да ти бъдем полезни? — попита невъзмутимо Калахан.

— Какво е това пантехникон? — додадох аз.

И да е бил разочарован от колективното ни безразличие, Фий прикри добре това.

— *Merde d'une puce* — Възкликна той и очите му светнаха. — Вие собствения си език ли не знаете? — Гласът му беше един от най-гръмогласните, които съм чувал.

— Склад за мебели — обади се Джентълмена.

— Правилно — призна Фий, — но нямах предвид това.

— О, значи говориш за базарите в Лондон през деветнайсти век — просветна му на Джон.

— Да, да, там, където са се продавали художествени и занаятчийски произведения. — Фий изръкопляска беззвучно. — Петица плюс. Пан плюс техникос — *comme j'ai dit*, чудатости всякакви.

Калахан се опули.

— Да не искаш да ми кажеш, че... — започна той, захапал здраво пурата в зъби.

Фий се ухили като крушка в мига преди да угасне.

— *Exactement*, бабанко мой. Аз съм интергалактически пътуващ търговец.

Хората се разкикотиха, после започнаха да се смеят на глас, а накрая избухнаха в гръмогласна смеховка. Народът се превиваше одве, пляскаше се по бедрата, тропаше по масите с юмруци, споглеждаше се и започваше отново да се хили. Дори и Калахан ревеше като същински Гаргантюа и пляскаше с едрите си длани. Можехме да извиним Фий, задето си е мислил, че ще се усъмним в неговата история — но през сълзите, изскочили в очите ми от смях, видях как само след секунда раздражение той разбра. По някакъв начин разбра, че смехът ни не е подигравка, а чиста радост.

Както съм казвал и по-рано — ако известно време се навъртате по-честичко в Кръчмата на Калахан, започвате да забелязвате някаква смахната симетрия в начина, по който се случват тук случките.

— Да се свети перуката на Анибал, че то това си е направо идеално! — изграчи Разреденото. — Пътуващ търговец долита в Кръчмата на Калахан баш във Вечерта на небивалиците! Ще си изям парцалите — попаднал съм в рая!

Фий се поклони и рече:

— Не ви е страх? Прекрасно. Впечатлен съм. Мамата си джаза. Голяма работа е да се удоволства с вас. Разни мерзавци ми разправяха, че още не сте се цивилизовали. Лъжа и измама!

— То отскоро е така — обади се Док Уебстър и отново избухна в смях.

Фий изчака учтиво всичките да се насмеем. После измъкна — ей тъй на — от въздуха запалена цигара, набута я в устата си и задъвка филтъра.

— Тогава да преминем към деловата част, *jawohj*? Яко. Кръчмарю, *gib mir getrank* — гарафа с огнена вода! Мамка им на торпедата.

Калахан му наля уиски и му го подаде през бара.

— Как така нямаш куфари с мостри, братко? Какво продаваш?

— О, но аз имам куфар с мостри, сладурчето ми. *Mais oui*. — Той бръкна във вътрешния джоб на блейзъра си и измъкна оттам една дупка. Нямаше ни ръбове, ни граници, а цвят пък — съвсем. Беше просто... ами, дупка, горе-долу колкото капака на сладоледен бидон. Хвана я за несъществуващия ръб, протегна я на една ръка разстояние от себе си и щом я пусна, тя увисна във въздуха — кръг от нищо.

Чуха се подсвирквания и смаяно мърморене.

— Глупости — рече нехайно Фий. — *Нищо* свято, а? *Voila le* куфара с мостри.

— Абе — обади се Разреденото, — според тебе колко от тия ще трябват, за да се напълни Алб...^[1] уф!

Той изгледа кръвнишки Док Уебстър и започна да си разтрива пиццала.

— Не, *compadres* — рече Фий. — Това тук пред вас не е нищо и никакво. Това е хиперджоб, мост в измеренията към една... кхъ-кхъ... джобна вселена. *Regardez!*

Той бръкна в дупката с ръката си с елегантен маникюр; тя не се показва от другата страна.

— *Pardon* — измънка той и затършува вътре. — Аха! — Ръката му се показва навън. Бе хванала за гърлото един изключително дълговрат дракон, чиято покрита с люспи глава едвам премина през отвора. Очите на влечугото ни огледаха студено, острозъбите челюсти се разтвориха и един огнен език подпали косата на Фий.

— Мамка му! — възкликна той с досада — Уцелил съм погрешното чекмедже. Някой ден ще я подредя тая канцелария най-после.

Леко засрамен, той набута главата на дракона обратно в дупката. На пламналата си глава не обърна никакво внимание и на нас ни се стори, че ще е неучтиво да му го споменаваме, та затова огънят продължи необезпокоявано да си гори, докато той тършуваше, и скалпът му се покри цял с черни тлеещи къдри. Кепето си остана цяло-целеничко.

— *Boniga de la mestizo eneno...* аха! Я гледайте *sega!*

Всички се отдръпнаха дискретно, а той извади увит в мек плат предмет, който по форма смътно напомняше сфера. Отметна ъгълчето на плата, предметът заискри и литна във въздуха; той го улови с другата си ръка. Първата щуротия, която ми дойде наум, беше „горящ лед“.

— Туй ми е браншът — обяви той тържествуващо. — Скъпоценни камъни.

Нещото приличаше на кристал, голям колкото топка за игра. Беше почти съвсем прозрачен и вътре в него бяха затворени — също като мухи в кехлибар — може би дузина проблясъци и ивици от течен цвят, непоносимо чисти и сияйни. Цветовете и формите бяха в хармония. Беше толкова прекрасно, че те болеше, щом го погледнеш.

— Има ли тук някой, който хронично се чувства притеснен? — попита на висок глас Фий.

Джо Мейзър Хлъзгавия пристъпи напред.

— Аз имам две жени.

— Прекрасно! *Kommen ze hier.*

Джо се поколеба.

— *Umgawa* — Фий затропа нетърпеливо. — Не бъди такъв страхливец. Четири века вече обикалям и още не съм загубил нито един клиент. Хайде де, бъди *mensch*.

Джо се приближи на тръни.

— Ама ти *наистина* много се притесняваш. Какъв късмет извади, че наминах. Я дръж!

Той подхвърли блестящия кристал на Джо, който непохватно го улови с две ръце. После дълго се визира в него.

— Какво най-много те тревожи? — попита Фий. — Не, *mon vieil asperge*, не ми го казвай, само си го помисли.

Джо затвори очи и се замисли.

Там, където пръстите му докосваха кристала, започнаха да се образуват ленти от сиво, напомнящо мляко вещество, които навлязоха навътре — все едно наливаш едновременно няколко струйки мляко в чаша слаб чай. Скоро цялата вътрешност на кристала се кълбеше в сиво и всички цветни петна, от които болеше, се бяха скрили.

Откъснах очи от кристала и погледнах Джо. Лицето му сияеше с онази светлина, която бе помръкнала в кристала. Чертите му бяха изцяло спокойни — за първи път, откакто го познавах, челото му беше съвсем гладко: върху него имаше не повече бръчки, отколкото в готически роман. Той отвори очи, после въздъхна доволно и рече:

— За какво, по дяволите, се притеснявах? — И разкърши рамене като човек, най-сетне отхвърлил от гърба си тежко-претежко бреме.

— Че за какво да се притесняваш?

Гласът на Калахан проехтя, стряскащо суров:

— Да не би към това проклето нещо да се развива зависимост?

— *Нет* — отвърна веднага Фий. — *Au contraire*. Гледай!

Джо гледаше посивелия кристал в ръцете си с жален израз на лицето.

— Божичко — възкликна тъжно той, — аз *ли го* направих?

— Виждаш ли? — обади се самодоволно Фий. — Да развалиш такава красота е срам: сахиб се чувства пълен идиот. Колкото повече го използва, толкова повече привиква най-вече да не трупа грижи. *Боже мой*. Човешкият егоизъм е по-малко поносим, когато бие на очи като лайно на кристал, *n'est-ce pas*?

— И колко струва т'ва? — попита Еди Бързака.

— Само няколко цента, само дребни медни монети, нали ви казах — Фий отново забърника из своя хиперджоб. — А ей тази ситна гад тука е нещо още по-поразително; така е направена, че само като я погледнеш, да ти се прииска да я имаш. Гаранция — Франция! — Той измъкна и разви още един кристал. Приличаше на първия, но не беше прозрачен, а леко оцветен със синьото на тропическа лагуна отпреди идването на белия човек, потънала в покой и съзерцание. Този път вътре нямаше цветни примеси, а мънички ангелчета. Миниатюрни крилати женички колкото светулки, с правилни пропорции. Неизвестно

как те летяха бавно и грациозно напред-назад вътре из кристала, сякаш бе пълен с вискозна течност, а не твърд. Залютя ми на очите.

— Има ли тук някой особено гневен?

Джон Джентълмена задържа дълго поглед върху Джоузи, която бе зяпнала Фий унесено, а после и върху мен.

— Е — обади се той, — *принципно* не съм от тия, дето се гневят, но да речем, че *инцидентно* съм особено гневен, да... Тоя смотаняк тука ми развали хубавия майтап.

— Чух отвисоко — съгласи се съчувствено Фий. — Чудовищно. Недопустимо. Гадост. *Venez ici*.

Джон пое кристала от него, погледна ме отново, измърмори „плъх нещастен“ и затвори очи.

Кристалът започна да почервенява. Ангелчетата неуспешно се опитваха да избягат. Там, където червеното ги докоснеше, то се съсирваше край тях като желе и ги сковаваше. Скоро те вече не се виждаха никакви, а кристалът аленееше гневно. Народът зяпна.

Джон Джентълмена отвори очи, примига срещу кристала и се умърлуши.

— Какво зло е гневът — рече той съкрушено. — Искрено съжалявам, Джейк. — После се усмихна и продължи: — Ама се радвам, че се отървах, де.

— И двата кристала ще станат отново прозрачни след час — бодро рече Фий. — Ако гневът е наистина голям, този камък тук започва да пари лошо, пропорционално на силата му. И двата могат да се използват отново след един час и никога няма нито да се изхабят, нито да се повредят. Капанът на грижи и Уталожителят на гнева — само при Ал, ваш приятел и другар, Фий, *votre* незаменим *ami*. *Sanitario e no addictivo...*

— *Cuanto?* — попита Еди. — Искам да кажа, колко?

— *C'est absurde ou surdite* — рече Фий и се намръщи. — Вече ви казах, пиленца — дребни монетки! *Fritz du Leiber*, двайс'три и чао! Ама вие още *нищо* не сте видели. — Той погледна хиперджоба. — Е, може и да сте видели, ама най-хубавото тепърва предстои, казал попът на актрисата. Погледнете, бездупковци!

Той измъкна трети кристал — този път безцветен; съдържаше стотици мънички мъниста във всички цветове на дъгата. Те се

извиваха като котенца под искрящата повърхност. Щом го докосна... кристалът запя, сякаш плачеше — кратки жални акорди, арпеджо.

— Ти — рече той и ме посочи — казваш, че на китара свириш. Лицето ти космато, косата изобилна. Имаш опит с халюциногени, si?

— Е, и?

— Са — той ми подхвърли кристала.

Щом го улових, във въздуха затрепкаха фантазми-ситни-дребни, почти невидими. Усетих парене там, където пръстите ми го докосваха.

— Намисли си някаква мелодия — нареди ми Фий. — От любимите ти.

Хванах се за първото, което ми хрумна. Изведнъж стаята се изпълни с великолепен щрайх. Подскочих и той замлъкна.

— Я пак — нареди ми Фий. — Давай, бейби!

Щрайхът отново зазвуча и когато простата прелюдия от осем акорда завърши, братко Рей запя: „Джорджия...“

Из цялата кръчма хората се отпуснаха и взеха да се усмихват.

Отначало вървеше точно като класическия запис, познат на всеки — та чак до пукането на безценната плоча, която притежавам. Прескочи на същото място. Това ми подсказа откъде идва музиката и аз започнах да експериментирам. Никога не съм пропускал по своя воля възможност да запиша изпълнение на Рей Чарлс от телевизията и имам осем различни версии на „Джорджия в мислите ми“. Съсредоточих се и Рей изведнъж гладко премина в разширения бридж, който използваше от няколко години насам, където оркестърът и барабаните просто се дръпват и го оставят да си играе. Повърхностният шум изчезна; звукът стана идеален. Когато бриджът свърши, той отново се върна в оригинала съвсем плавно. Еди Бързака и още неколцина замърмориха одобрително.

Погледнах кристала — сякаш всички блещукащи мъниста изчезнаха за част от секундата, щом погледът ми го докосна. Всички ахнаха в един глас. Вдигнах очи и видях, че самият гений седи зад очуканото пиано на Еди, с големите черни очила и с най-белите зъби, които някога Господ е сътворил, клати се насам-натам по онзи свой характерен начин, гали клавишите и пее „Джорджия“ за хората от Кръчмата на Калахан.

Завърши великолепно. Гордо ви заявявам, че доколкото знам, такъв финал той никога не е записвал.

Щом аплодисментите стихнаха, той мина от „сол“ в „ми“ и подхвана баса на „Какво казвам?“. До пианото се появиха оригиналните „Рийлетс“ — Марджи Хендрикс, Дарлийн и Пат. Разтреперих се като куче, хвърлих кристала на Фий, музикантите изчезнаха и музиката в миг утихна.

— Не ме навивай — рекох му, — но ти благодаря от все сърце. Цял живот съм искал това. Какво е това нещо?!

Фий не ми отговори гласно, но изведнъж екнаха тропнети, а във въздуха с букви от студен огън, като неон без тръби, се изписа думата „ВИЗУАЛИЗАТОР“ и затрептя във въздушните потоци. Буквите проблеснаха и се разделиха, избутани встрани от нова група букви, целите златни, и сега новият надпис гласеше:

ВИЗУАЛИ(СИНТЕ)ЗАТОР

Буквите отново грейнаха и вметката в скобите изчезна.

— „Синтез“, изчезна ти... — изпя Фий, а Джоузи се изкикоти. — Това е машина за мечти, момчето ми! Халюцинатор. Всичко, което можеш да си представиш — дава му слухов и зрителен образ. *Je regrette*, че на сегашния етап не мога да ти предоставя и осезание, но, ако се държиш *miu pronto* и поради туй, че физиономията ти ми харесва, готов съм да ти прибавя и обоняние, без да платиш нищо в повече. Без пари, *kapish?*

Да не стане грешка: исках го това чудо. Но реагирах инстинктивно, с рефлекс на жител на Лонг Айленд, когато му прилагат търговска тактика под налягане:

— Де да знам...

— *Scher*. Че знаеш ли какво може да *стори* обонянието само за порнофантазиите, ако щеш?!

Еди се втренчи в опразнената си табуретка пред пианото и поклати глава.

— Колко го даваш, а? — попита той отново.

Изгубил всякакво търпение, Фий се отправи с танцова стъпка към бара, грабна една фуния и се върна при Еди. После напъха

работния ѝ край в лявото му ухо.

— САМО ДРЕБНИ МОНЕТИ! — кресна Фий в нея. — Казвам ви — обърна се той нехайно към всички останали, — това си е жива далавера. На всеки четири часа може да се използва за петнайсет минути, в апартамента се получава стерео-ефект по избор, а има и специална система, която гръмва прекъсвача, когато го използваш, за да плашиш хората. Хойото! Банзай! Барман, още грог!

— Не си си платил последния — рече благо Калахан.

— Преди малко, като бях на покрива, да не би да не съм чул както трябва? *Ce soir* онзи, който разкаже най-голямата небивалица, пие гратис?

— Така е — призна Калахан.

Джоузи се прокашля.

— Има и... допълнителна печалба, Фий я погледна с галантно внимание.

Тя се изчерви.

— О, по дяволите! — Джоузи се приближи до него и му зашушна на ухо. Лявата му вежда се вдигна високо, а кепето с перката направо щеше да отхвърчи.

— Хооо! Хааа! — отбеляза той.

Джоузи ни огледа.

— Ами... просто... ами просто предполагам, че така изразявам своята благодарност, задето съм се посмяла хубаво. Може и да е Едипов комплекс — баща ми е страхотен майтапчия. И освен това... смешниците са по-нежни любовници... защото знаят какво е болка.

Фий се поклони грациозно.

— *Mademoiselle* — изрече той почтително, — вие очевидно сте продукт на една много по-напреднала цивилизация. Нещо повече, вие сте спатична. Геоложки термин, означаващ приблизително онова, което виждам в деколтето ви. *Alors*, поправете ме, ако греша: една наистина велика небивалица трябва, първо, да е действителна история — или поне да не може да бъде разобличена като неистинска. Второ — трябва да е щура, фюиииит, кукуруигу, трепач. Трето, трябва да завършва със зловещ лаф, утрепващ всички досегашни, *nicht wahr*?

Из цялата кръчма замърмориха утвърдително. Всички си поръчаха ново пиене и спокойно се облегнаха на столовете.

— Добре. Слушайте сега внимателно: това е самата истина. Видях го с очите си от космическия си кораб и съм готов да го документирам. Резервоарите на тоалетните на гражданската ви авиация често протичат. В резултат на това по фюзелажа се образуват налепи от син лед. Ледът се състои от изпражнения, урина и син течен дезинфектант. Вижте сега: понякога, когато самолетът трябва да се спусне много бързо надолу от голяма височина, особено близо до Скалистите планини, от него могат да се откъртят — и се откъртват — буци син лед, тежки близо сто кила, които падат по земята. *Това е истината* — викна той, щом се разкикотихме. — Виждам съм снимка от „Юнайтед Прес Интернешънъл“ на жилищна сграда в Денвър, тресната от стокилограмова буца син лед. Аеролинията купи на всички обитатели апартаменти, а на себе си — съдия.

Хората се хилеха безпомощно, а лицето на Джентълмена бе така почервеняло, че ми се чинеше, че ей сегичка ще избухне.

— Боже мили — изпъшка той, — можете ли да си ги представите как *постъпват в болница*? „Как се наранихте, моля?“ — И той се срина.

— Никой не беше пострадал — поясни Фий. — И дори известно време — докато буцата не почна да се топи — й бяха благодарни, дето ги разхлажда. Нали разбирате, беше през лятото и ударът бе повредил електрическите им вентилатори...

Калахан така се заливаше от смях, че му се разпра престилката. Док Уебстър лежеше по гръб на пода и риташе с крака във въздуха. На Разреденото пък му хлопаше ченето.

— И така — заключи Фий, приседна във въздуха и кръстоса крака, — дори и да живееш на място, където няма стратегически военни мишени, пак може да те удари Ай Си Би Ем^[2].

Мигновена тишина. Смаяно, разпокъсано поемане на въздух, а после — групов писък, оглушителен непоносим вой. И знам ли как, преди да стихне, този вой се превърна в бурни овации на крака, а в камината се изсипа артилерийски залп от чаши. Джоузи притича, метна се в скута на Фий и аплодисментите избухнаха с нова сила. На мен и Джон чак ни се разкървавиха дланите от пляскане.

Калахан излезе иззад бара, ухилен до уши, понесъл бутилка „Бушмил“ и три чаши. Вдигна чашите във въздуха, после вдигна въпросително вежда към Фий и ги пусна.

— За Фиий — без парии! — избоботи той. — Бутилката е за тебе. — После подаде едната чаша на Джоузи, придърпа един стол и седна срещу третата чаша.

Фий кимна в знак на благодарност.

— Боже помози на твоята гъзина. Карамба — това всичкото нещо все ти ли си? *Comment vous appelez-vous?*

— *Je m'appelle* Майк Калахан, *senor*.

— Види се от ясно по-бясно, да се свети маслото ти, Майкъл! Ти си по-убав домакин от самия Ясус с все виното му без пари и всичката там риба за мезе. Тост, мой големи приятелю, тост!

— Тостера ли да включвам? — попита Калахан.

— Мразя препечени филийки! Да пием за междузвездната търговия, *keto sabe*.

Калахан вдигна чаша, както и още неколцина, включително и аз. Странно, но Джоузи се въздържа. Тостът отекна, пиенето биде изпито, чашите полетяха.

— Какво още имаш за продан? — попита едрият кръчмар.

— Има още едно нещо — отвърна Фий. — Извинявай, мамче. Джоузи се премести в скута му така, че той да може да се протегне към хиперджоба. Извади от него нов кристал.

Този бе с розов оттенък, по-скоро бистър, отколкото прозрачен, а вътре бе пронизан от паяжина от метални жички — напомняха ми електрически схеми. Подхвърли го към Док Уебстър.

— Като гледам тая чанта до краката ти, знахар си ти, човече. Има ли твои пациенти тук?

— Всичките са ми пациенти — избоботи дебелият касапин.

— Твоя воля, избери си болен. Ей онзи там, драги ми Хипопократе. Я вземи го мацни с тая джаджа — рече той и посочи Чък Самс, който твърде очевидно бе прекарал наскоро тежък инсулт: цялата му лява страна бе парализирана. Докторът изгледа намръщено розовия кристал и го отнесе на Чък. Щом се приближи, вътре в кристала светнаха две светлинки.

— Палецът му — предложи Фий.

Док погледна Чък.

— Какво ще кажеш?

Чък се усмихна с половин уста:

— Давай!

Протегна десния си палец, Док доближи кристала и те влязоха в контакт. Проклетият кристал му взе кръвна проба, проблесна замислено и върна кръвта обратно. Щом тя отново потече в Чък, той зяпна, после изскимтя и блъсна силно кристала. С две ръце. Погледна лявата си ръка и започна да се усмихва — първата му усмивка от месеци, която не бе крива. Док Уебстър го гледаше със зяпнала уста.

— Цената на четирите накуп — обади се Фий — франко борда на кораба, транспорт и разтоварване плюс разумна такса е само няколко цента, дребни медни монети. Съвсем буквално. Всички ваши дребни монети до цент и нищо повече.

— Искаш да кажеш, че искаш всичките ни мангизи до шушка? — попита Еди.

— Не, *cochon!* Всичките дребни монети!

Случайно знам, че Майк държи около стотина долара в дребни монети в един чувал под бара — в петък вечер си ги подхвърляме на ези-тура. И все пак сделката изглеждаше страхотна. В Кръчмата на Калахан са се водили и по-странни пазарлъци, тъй че нашата съпротива спрямо сделките бе помляна на парченца. Взех да се бъркам...

— *Не!* — извика Джоузи и скочи от скута на Фий. Лицето ѝ бе бяло-пребледняло от гняв.

— Ама защо, какво има, гълъбчето ми? — попита Фий, все така седнал във въздуха. — Какво те прихвана?

Тя се надвеси над него, кипнала от гняв.

— По дяволите, Фий, проклет да си! Смятах да изчакам, докато те заведе у нас, но днес сме четвърти юли, а това е четвъртата ти кристална чиста лъжа, лъжа, по-гадна и от този ми опит за каламбур. Да те шиbam и тебе, и еленчетата ти да шиbam!

Той примига.

— Тук ли? Сега?!

— Сега, веднага и на място... — Тя извади тубичка паста за зъби от вътрешния джоб на жилетката си и преди пътуващият търговец да успее да шавне дори, опасва кръстосаните му колена с примка от паста. Той започна да я чопли и тя прикова по същия начин и ръцете му. Фий се разпсува на няколко езика наведнъж — „пастата за зъби“ се бе втвърдила на мига в нещо, което като че притежаваше силата на опън на стоманен кабел. Колкото и да се мъчеше, той не можеше да се

освободи. Но непристойните изрази ги владееше чак до неприличие. Потокът от псувни, който бълваше, сигурно би разтопил обикновения стоманен кабел.

— ... и да паднеш дано в дупката на кенефа, точно когато цял взвод украинци са изяли казан яхния със сини сливи и са изпили шест бурета бира! — заключи тя и се разсмя весело.

Калахан се прокашля. Ако понечиш да запалиш мотор, който вече работи, звукът е горе-долу същият.

— Джоузи, миличка — започна той, — имаш ли нещо против да те помоля за разяснение?

— Ех вие, глупаци такива — избухна тя. — Прав е баща ми: хората, които не четат фантастика, са най-лековерните хора на земята. *Ама погледнете го, за Бога: да ви прилича случайно на извънземен?!*

Джоузи нямаше как да знае, че ние двамата с Ноа Гонсалес четем фантастика. Разбира се, Ноа на четвърти юли е на работа — нали бачка в районния бомбаджийски отряд.

— Е — рекох аз, — предполагам, че просто сме решили, че истинският му облик е твърде ужасен за гледане. Очевидно той е майстор на илюзията.

— Прав си и още как! — тросна ми се тя и грабна такето с перката от главата му.

Перката спря да се върти и изведнъж нещо издърпа невидимия стол изпод Фий. Ухилените буди треснаха яко пода и той нададе възмутен вой.

Всички ние примигвахме и се огледахме. Промяната бе твърде неуловима, че да се набие веднага на очи. И четирите кристала бяха помътнели, а там, където преди бе хиперджобът — там, където преди *имаше нищо*, сега вече нямаше нищо. Дори и когато Чък Самс извика, не пролича веднага защо — и *двете* ъгълчета на устата му сочеха надолу...

— Това нещо тук създава илюзията — каза Джоузи и размаха кепето. — Просто усилвател на хипнозата. Сега илюзиите вече ги няма, а той все така си прилича на човек. Не че се гордея с това, че сме роднини по биологичен вид! — заключи троснато тя.

— Паралелна еволюция?... — предположих.

— Не бъди глупак. Не, *бъди* глупак: приеми, че той наистина е извънземен, който съвсем случайно по външност прилича на човек. А

сега ми обясни защо му е трябвало да измине стотици светлинни години, да подмине още шест планети, цял камион луни и милион астероиди, за да довтаса тук и да ви обере дребните медни монети?

Значи, съществуваше само още един възможен отговор. Отворих уста... после я затворих. По причини, които не можех да определя, не исках Джоузи да разбере, че чета фантастика. Когато си мислите, че слушателите ви не разбират, понякога казвате доста повече неща.

— Той пътува във времето, идиоти с идиоти! — викна тя и потвърди предположението ми. — Че на кой друг толкова отчаяно ще му притрябва мед, освен на собствените ви потомци? С ония две-три хиляди цента, дето щяхте да му ги дадете, малоумници такива, той може да... ами да увеличи жизненото си пространство поне пет пъти! И нямаше да ви остави абсолютно *нищо*, без да броим четирите фалшиви кристала и оная наистина велика измишльотина да си я разказвате.

Ишъм Латимър бе единственият черен редовен клиент на Калахан и винаги знаеше кога да се обади.

— Това значи, че кристалите *нищо* не струват, тъй ли?

Джоузи се изкиска, гневът ѝ се изпари на мига и тя заключи:

— Тъй да го речем: той е брокерът, ти си *брокнатият*.

Напрежението в стаята изведнъж се разпръсна в смях и викове — бяхме приключили с голямата порция смут.

— Та накъде биеш, Джоузи? — попита Калахан. — Ти какво общо имаш с всичкото това?

— Пътуването във времето е строго забранено — отвърна тя. — Възможните последици от бърникането из миналото биха могли да бъдат твърде ужасни...

— Така е — отвърна Калахан.

Той може и да не четеше фантастика, но всички ние, дето идваме тук, поне *това* го знаем за пътуването във времето. Веднъж при нас дойде и друг един пътешественик във времето, който много се притесняваше тъкмо от това — дали е морално и безопасно да промени миналото на жената, която обичаше, за да не страда тя.

— ... и тъкмо защото да „минираш миналото“ заради всички безценни неща, които си прахосал и пропилял по нас, е толкова изкусително, затова в книгите това е най-строго забраненото престъпление. Дребните монети са най-доброто средство да се

сдобиеш с мед: сдобиваш се с куп от тях през тази епоха, закопаваш ги някъде, после се връщаш у дома и ги изкопаваш, съответно покрити с патина, така че да няма начин да се докаже, че не е било чист късмет.

— И ти...

— Преди двайсет години темпоралните агенти се свързаха с баща ми и аз го убедих да подпише договор с тях и да организира нещо като междинна станция за оторизирани пътешественици във времето, допълнителна работа за него, един вид. Иначе той е писател фантаст. Та на кого *друго* биха повярвали, че разбира какви ужасни опасности крие пътуването във времето? Той криеше това от мама и от нас, децата, но преди около пет години аз разбрах. И изнудих работодателите му да постъпя в Полицията на времето.

— Защо? — попита Калахан.

— Защото не познавам *по-възнуваща* работа от тази, разбира се! Знаете ме каква съм си аз — обичам шегите и парадоксите — каза тя и се ухили. — Не съм много *сигурна*, но имам предчувствието, че като порасна, ще стана мамичка.

Смаяно мълчание.

— Та значи... ако правилно съм разбрал — обадох се аз неуверено, — Фий е дошъл тук за мед, а ти — да го ужилиш?

Тя се разсмя радостно и метна кепето в камината.

— Джейк, свободен, ли си тази вечер?

Изтръпнах от глава до пети.

— Ти не си ли заета? — попитах аз и ѝ посочих Фий.

Знаех си, че въпросът е тъп, но не исках тя да се досети, че аз съм се усетил. Освен най-очевидните ползи от нейното предложение, тя не знаеше, че чета фантастика, значи имаше шанс да изкопча от нея името на баща ѝ — а направо си умирах от любопитство.

— Няма да ми отнеме много време да се оправя с него — отвърна ми тя. — Не и от времето, което мога да отделя за тебе, във всеки случай.

Издадох някакви звуци, които би трябвало да означават: „О, разбира се!“

— А с него какво ще стане? — попита Чък. Тонът му бе суров.

— Бих искал да го разпарчедосам — обади се мрачно Док Уебстър. — Няма да ми е първият дръвник, дето съм разцепил.

— Ще се оправим с него. Няма да бъде наказан — с наказание нищо не се постига. Поне нищо сносно. Той има блестящи хипнотизаторски способности: може да е от полза на собствената си епоха. Просто ще му имплантират по хирургичен начин едно мъничко приспособление. И ако някога отново реши да пътува във времето без разрешение, ще получи силен и перманентен пристъп на миризливи крака и подмишници.

Чък се усмихна.

— Бива.

Фий се обади за първи път, откакто бе излял онзи порой от непристойности.

— Извинявам се, сър, за онова, което ви причиних. Последната лъжа беше най-жестока и... може би... ненужна. Аз... никога не съм могъл да устоя на възможността да блесна. — Той поклати глава и завърши: — Съжалявам.

Чък се смая. Изразната половина на лицето му омекна.

— Ами... то всъщност беше хубаво... така... да се почувстваш цял, макар и за минутка. Знаем ли... може би си струваше само заради тази минутка. Съжалявам, че ви се присмях, господине.

И както седеше по гащи на пода, с ръце, запастозъбени за коленете, Фий успя да се поклони.

— Нещо не схващам — оплака се Разреденото. — Щом тоя е искал дребни медни монети, защо просто не е кацнал в някой банков трезор и не си е гепил цял милион? Защо му е цялата тази шмекерия?

Фий се поизчерви елегантно.

— Но какво ли щеше да му е забавното тогава? Единственото нещо, което ме притеснява в това, дете ме спипаха, е, тя ме причака тук. Мразя да бъда предвидим.

— Не се коси — отвърна му Джоузи. — Нямахте как да го знаеш. Това място тук е вероятностна връзка. Ами че първият скок назад във времето е бил точно дотук.

Ами че да — като се замислих, братът на предишния ни пътешественик във времето бе изобретил първата машина на времето. Тя представляваше един тежък колан — тия сегашните бяха по-напреднали.

Фий се облеци. После ни огледа.

— Кроме милостиви, впечатлен съм. И какво направихте тогава?

— Събрахме му пари — отвърна Еди, което си беше самата истина.

Фий поклати глава.

— А аз ви мислех за кютуци. Водете ме, полицай.

В известен смисъл беше малко тъжно да видиш великия Ал Фий прецакан.

Джоузи го подбра без никакво усилие и го метна на рамо. Със свободната си ръка бръкна в чантичката, която висеше на другото ѝ рамо.

— Тъъ... — обадох се аз и тя се спря. — Кога се връщаш?

Джоузи сбърчи чело.

— За тебе — много скоро. Но не и за мен. Ще се върна възможно най-бързо, Джейк, честна дума! Но първо трябва да го отведе, да си натъкмя доклада и да приключи с всичката бумащина, а и обещах на татко да се отбия преди двайсетина години тук да се видим. Но ще се върна, докато си се усетил.

— Защо тъкмо преди двайсетина години?

— Мразя да му досаждам, когато работи. А по онова време трябва вече да е приключил поредицата за Речния свя... — сепна се и млъкна. — Веднага се връщам. — Бръкна в чантичката и двамата с Фий изчезнаха.

А аз се строполих на пода с вой.

Още по-смешното беше, че моят морал ми забраняваше да споделя майтапа с другите — и аз се смях дълго-дълго. Джон Джентълмена направо щеше да ме убие, като разбра, че няма да обясня защо.

Но, по дяволите, че то това направо щеше да ми избоде очите! Този, последният намек, дори не ми беше нужен. Дори нямаше нужда да знам достатъчно немски, за да знам какво значи „бауер“^[3]. Зная, че в начина, по който се случват случките в Кръчмата на Калахан, има някаква налудничава логика, някаква артистична симетрия.

Така че ако в Кръчмата на Калахан тъкмо във вечерта на небивалиците се изгърси пътуващ търговец — чия ли друга щерка ще му разкаже играта?

[1] Цитат от песен на „Бийтълс“: „Колко дупки ще трябва, за да се напълни Албърт Хол.“ — Б.пр. ↑

[2] Ай Си Би Ем — междуконтинентална балистична ракета. — Б.пр. ↑

[3] Bauer (нем.) означава селянин; farmer (англ.) означава приблизително същото. Разбира се, става въпрос за Филип Хосе Фармър, известен най-вече с романите си за Речния свят. — Б.пр. ↑

ОГЛЕДАЛЦЕ/ЕЦЛАДЕЛГО* ОТ СТЕНАТА^[1]

Към него изпитвам смесени чувства. Разбира се, технически погледнато, той беше престъпник, но всъщност на мен никога не ми е пукало особено от такива работи. А пък неговата пиячка наистина беше една от най-добрите пиячки, които някога съм опитвал; а и по отношение на нея той се прояви доста щедро, което вече означава много, ако ще *на него самия да не* му е била толкова вкусна. Нещо повече. Той е единственият мой познат, способен на такова невероятно чудо — да смъкне петдесетина кила от снагата на Док Уебстър.

От друга страна пък, беше си тъкмо от ония, готови да се предадат доброволно на федералните власти, за да отърват кожата, което според мене е поразителен егоизъм. В последна сметка и той дойде на същия акъл като мен. И затова не се чувствам толкова зле, че помогнах на федералните да го сгачят. В края на краищата отърва се, нали така?

Сега ще ви разкажа как стана.

Обикновено ходя в Кръчмата на Калахан чак към седем вечерта, но тази сутрин моята пощенска кутия спаси живота на съседката и затова реших, че по пладне вече не е твърде рано за чашка-три.

Дорис загуби управление точно пред къщи. Колата ѝ се сурна надолу по стръмния наклон право към блатото — и точно тогава се надъни в пощенската кутия. Кутията и стълбът, на която бе побучена, разбира се, мигом отхвърчаха на стотина метра оттам, нацепени на трески, най-дребната от които тежеше към два килограма и половина, но успяха да задържат колата за онази милисекунда, нужна да се вдигне предното дясно колело и да се промени ъгълът на падане. И вместо да се преметне по наклона, колата пое надолу като котка, на четири крака, пардон, колела. Както си гледах, тя връхлетя върху верандата ми и после просто... изчезна. Пропусна стръмния бряг на сантиметри, стовари се връз равното като същински Ивъл Нивъл^[2], та спирачките отидоха на кино, а после, двеста метра по-нататък, се заби в градината на Стенли Бът и спря — бронята и всички пролуки по нея

бяха наблъскани с блатни треви, сено и лупини, сякаш в резултат на нещастен опит за камуфлаж. След това двамата с Дорис си поговорихме в моята кухня и заключихме, че ако колата се бе отклонила само няколко сантиметра по-наляво, щеше да пропусне пощенската кутия, да се запремята и да избухне горе-долу на четвъртия удар в земята, а едно занасяне няколко сантиметра по-надясно би я натресло в телефонния стълб — и с това щеше да се приключи всичко. Дорис имаше нужда да пийне нещо и някой да я закара у дома, ама аз не държа алкохол вкъщи (че защо ми е да пия *сам?*), пък и предната вечер ми се бе наложило да си оставя ключовете в крѝчмата и колата си — на паркинга, така че я изпратих пеша и накарах мъжа ѝ да ѝ сипе едно. Аз му отказах пиетието и побързах да си тръгна, та да могат двамата да рухнат в прегръдките си и да се наридаят, докато имат остра нужда от това. Оставих се краката ми да ме отведат до Крѝчмата на Калахан, докато умът ми размишляваше над крехкостта на тези торби плът, които мъкнем насам-натам върху себе си.

Когато се довлякох, Калахан и Еди Бързака тъкмо пристигаха и чак когато видях усилвателя, смесителя и тонколониите в каросерията, се сетих, че днес се пада филморската вечер край камината — вечерта, в която двамата с Еди свирим на редовните клиенти. Досега никога не се бях дънил, но нещо ни ми се свиреше, ни ми се пееше, та им го рекох и викам: „Какво ще правим?“ Калахан кимна и измъкна от жабката една плоска манерка, но Еди така или иначе започна да разтоварва апаратурата — май се канеше да вали. Докато двамата с Калахан споделяхме следобедната глътка, Еди дотътри до вратата големия „Фендър Басмастър“, нагласи го, отключи вратата, пак вдигна усилвателя, пристъпи две крачки навътре и го изтърва право върху краката си.

Странно, по-скоро бях озадачен, отколкото шашнат — бях убеден, че Еди изпищя частичка от секундата *преди*, а не след като усилвателят смаза пръстите му.

Той инстинктивно се опита да гушне и двете си ранени стъпала, но така не му остана върху какво да се крепи и внезапно се стовари долу, а от дънките му се вдигна прах. Но изобщо не си губи времето да става или дори да изпсува — почти веднага, щом се тресна о пода, той... ами... *тръгна* на обратно, без да използва ни ръце, ни крака.

Хоризонтално левитиране, един вид, както прави Харпо, когато иска да сецне Граучо посред някой номер — стрелка се по сцената и прави разни мутри.^[3] Метна се на скорост обратно в камиона, главата му се тресна във фюзелажа и той продължи да седи известно време там с преbledняло лице, гушнал ранените си краченца.

Двамата с Калахан се спогледахме и едрият кръчмар сви рамене.
— Еди си е Еди — рече той и аз кимнах благоразумно.

Еди Бързака втренчи в нас мътен поглед, после очите му казаха „трак“ и дойдоха на фокус. Като се има предвид всичко станало, изразът на лицето му бе наистина забележителен: леко възмущение.

— Механичен орангутан — оплака се той, катурна се и изпъна крака.

Калахан въздъхна и кимна философски.

— Сигурно е осрал целия под с болтове — изръмжа той, нарами Еди и тръгна към вратата.

Аз стигнах пръв. И в зъбите си знам, че в тази кръчма може да се случи *какво ли не*, а предалата Богу дух пощенска кутия ми бе изгълтала всичкия наличен адреналин — но механичен орангутан досега не бях виждал.

Никак не бях подготвен за онова, което видях. Докато разчиствах входа, откъм мрака ме връхлетя висок демон с ясно изразени стърчащи рога. Тримата с Калахан и Еди се стоварихме на купчина. Аз бях най-отгоре, та това накара Еди отново да си поеме дъх. Той каза само една думичка, ама така я каза, че успя да утрепе три пеперудки и още някаква буболечка. Надигнахме се криво-ляво и Еди ни метна обвинителен поглед.

— Демон — поясних аз и се дръпнах от отворената врата.

— Демон маймун — кимна Калахан. — Вероятно търси Ричард Фариня, той честичко си пийваше тук.

Изгупа се и влезе вътре, куцукайки. Оредялата му рижа коса беше разчорлена, но инак дрехите му си бяха в ред. Усещах го, че иска да черпи едно тоя демон. Той се дръпна от входа, запали осветлението и замря на място. Бях готов всичко да очаквам — поне така си мислех, но двете неща, които направи, наистина ме шашнаха.

Първото нещо беше, че избухна в смях — сиреч, мощна оръдейна канонада. Ако щорите не бяха затворени, убеден съм, че прахът щеше да се заизлива на талази от прозорците. „Ето как

вероятно можеш да вбесиш един демон“ — премина смътна мисъл през ума ми, и тъкмо тогава той направи второто нещо. Бръкна в задния си джоб и извади гребен. После, като продължаваше да гледа право напред, си оправи пътя на косата. (Док Уебстър беше казал някога за пътя на Майк, че крайпътна растителност липсвала.)

После той се обърна към мен и Еди, като продължаваше да се смее, и ни махна да влезем.

— Всичко е наред, момчета — увери ни той. — Това е чисто и просто огледало.

Чисто и просто огледало?!

Във всеки друг бар по света думите „чисто и просто“ можеше и да са си на мястото — огледалата зад бара са нещо традиционно. Но Калахан следва собствените си ексцентрични традиции. Там, където в повечето барове има огледало, при него има гола стена, върху която от трийсет години насам се изписват ценни лафове, хитроумни надписи и премъдрости всякакви. Те варират от преднамерено хумористични („*Кльощавите балерини нула номер ли носят?*“) до смъртно сериозни („*Споделената болка е по-малка; споделената радост е по-голяма*“); там са изписани и горе-долу всичките коронни лафове от Лафторниците. Калахан разправя, че повече насърчавал народната мъдрост, отколкото нарцисизма. Така че аз отказах да повярвам.

Пристъпих до вратата и надзърнах иззад него. Да, нямаше никакво съмнение — лампите светеха: отвъд бара вече се мъдреше огромно огледало, инсталирано по традиционния начин зад редиците от огнена вода и касата. Чак след като присвих очи и се вгледах в периферията на десетгалоновата си шапка, тя ми заприлича на рога — но вътрешното ми око сега много по-ясно прозря как Еди би могъл да обърка усилвател, върху който се мъдри собствената му физиономия, с орангутан робот. На част от мен страшно й се искаше да избухне в смях, но по-голямата ми част бе твърде заета с това да се чувства сащисана.

Искам да кажа, в Кръчмата на Калахан може да се случи *какво ли не* — това си е така. Но за самата кръчма се предполага, че не подлежи на никакви промени, неизменна е — поне в собствените ми представи.

— Какво, по дяволите, прави тук *това*?! — хлъцнах.

Човек може да изживее целия си живот, без някой да му изтърси нещо подобно. Калахан примига и отговори незабавно:

— Ами, отразява си, предполагам.

Двамата с Еди, разбира се, за момент изгубихме дар слово, но дребничкият пианист успя да изрази мнение, един вид, а разпарчедосаният му образ зад бара направи същото.

Огледахме заедно чудесията. Тя се крепеше на четири скоби, които устояха на всичките ни опити да ги разтворим — Калахан огъна цели два лоста, но залудо. Надписите зад огледалото като че бяха останали невредими, доколкото можеше да се види, но така и не успяхме да го махнем. Нищичко не подсказваше кой може да го е турил там и защо.

— Сигурно нощес е станало — рече Калахан. — Казвам ви, че като си тръгнах, го нямаше.

Чудихме се, маяхме се, но дори и половинката „Туламорска роса“ не успя да пролее никаква светлина върху загадката. Но това наистина ни помогна да си убием по-голямата част от следобеда. Най-накрая Калахан погледна обратния часовник над вратата и заключи:

— Рано или късно някой майтапчия ще довтаса с бойна секира — предсказа той — и ще го откъртим с нея.

И той се захвана да отваря сандъците с чаши — тъкмо навреме. Редовните клиенти започнаха да прииждат, а чашите — да ваят в камината. Колкото по-изобретателна теория се предлагаше за появата на огледалото, толкова повече чаши кацаха там. Едва не заподозрях Калахан, че тайничко сам е уредил това нововъведение, защото то утрои средния му оборот и породил няколко страховити майтапа. На никого не му липсваше нито моята китара, нито пианото на Еди. А поради суматохата, предизвикана от огледалото, едва не пропуснах да забележа новака. Но надали бих могъл да го пропусна — поради самото огледало.

Аз забелязвах всяко непознато лице в Кръчмата на Калахан поне с периферно зрение. Този тип се появи и седна до Томи Янсен — през четири стола от мен. Чух го да казва на Калахан: „Доктор Уебстър ми каза да ви кажа, че той ме праща.“ Тогава веднага разбрах, че мястото му е *тука*. Погледнах го, но не забелязах по лицето му нито спешна нужда, нито болка и престанах да го мисля. В тази кръчма всичко става, когато му дойде времето.

И тъкмо понечих да се обърна отново към Макгонигъл Разреденото, за първи и единствен път в живота си реагирах три пъти по-бавно от нужното.

В огледалото столът до Томи беше празен.

По това време жлезите ми не само бяха излезли от строя, ами вече ни приемаха, ни предаваха. Не мога да твърдя, че това, че успях да запазя самообладание, е моя собствена заслуга. Но така гладко превърнах забавената реакция в тръсване на глава, че Разреденото ми предложи да ме свърже с чекръкчия, че и ме черпи един противосхватовратник. Когато Калахан ми го подаде, улових погледа на кръчмаря и му намигнах. Едната му вежда озадачено се привдигна и аз кимнах към огледалото, докато същевременно заливах Разреденото с обилен поток най-искрени благодарности. Без дори мускулче да трепне по лицето му, Калахан се обърна към огледалото, остана неподвижен за секунда и после отново се върна към задълженията си, не по-възмутим от когато и да било. Но щом отражението му незабележимо кимна на моето, забелязах го как измъкна две глави чесън изпод тезгяха и без никой да го види, ги постави до касата. „Само тоя дано не си поръча «Блъди Мери» сега“ — помислих си аз и се зачудих дали някоя цепеница не е изгоряла така, че да се е заострила откъм края.

По негласна договореност двамата с Майк не свалихме очи от непознатия цяла вечер. Не мязаше много на вампир според моите представи, бих го взел по-скоро за демократ. Беше среден на ръст и на тегло, почти без отличителни белези: ни дълги остри кучешки зъби, ни заострени уши — само малък келоиден белег на лявата буза. И все пак в него имаше нещо *криво*, което съвсем определено внушаваше усещането, че нещо не е както трябва. Беше сресан на път надясно като някой герой на Джак Кирби, но не беше заради това. Когато забелязах къде си държи портфейла, реших, че съм схванал каква е работата: беше левак. От онези закоравели леваци, на които дори и саката им са скроени така, че вътрешният джоб да се пада отдясно — защото тъкмо оттам не след дълго той извади двестаграмово плоско шишенце и го подаде на Томи Янсен, като му каза нещо, което не чух.

Калахан се навъси и се юрна към непознатия като коцкари към плакат с гола мацка. Но преди да успее да стигне там, Томи успя да

благодари на човека и да дръпне една глътка. Таман Калахан понечи да отвори уста, изведнъж Томи нададе чутовен вик и всички разговори секнаха.

— Уааааа! ААААААХУУУ!

Всички се обърнаха. Единственият звук, който се чуваше, бе пращенето на пламъците в камината. Лицето на Томи тънеше в екстаз. Непознатият се усмихна със странно крива усмивка и предложи шишето на най-близкия до него човек — Еди Бързака. Еди прехвърли поглед от непознатия през шишето към преобразования Томи и сръбна подозрително.

Току пред очите ми гъсталакът от бръчки по физиономията на дребния пианист започна да се заглажда, бразда по бразда. Лицето, което се разкри отдолу, бе човешко — нямаше никакво място за спор.

То се усмихна.

Макгонигъл Разреденото вече не можеше да се сдържи. Той награби една празна чаша, наведе се през мен и я протегна към непознатия, който се усмихна благосклонно и му наля два пръста кехлибарена течност. Разреденото я вдигна колебливо към ноздрите си, те трепнаха и той мигом метна течността в устата си.

Очите му се затвориха. От ушите му закапа ушна кал. Той изпищя. После изплезе език като езика на стар войнишки ботуш и се захвана да лиже дъното и стените на чашата. Калахан се прокашля.

Непознатият кимна и му подаде шишенцето.

Калахан го пое като жива граната и огледа Томи, Еди и Разреденото. И тримата продължаваха да стоят напълно парализирани и да се усмихват отнесено. Калахан сви рамене, отпи и отбеляза:

— Абе... на вкус е като четириока мононгахела.

Народът ахна.

Непознатият отново се усмихна.

— И аз тъкмо това си помислих, когато за първи път опитах нещо подобно.

— Откъде го намери? — попита възбудено Калахан.

— От магазина за алкохол.

— А какво е? — тросна се невярващо кръчмарят.

— „Кинг Конг“ — отвърна непознатият.

— „Кинг Конг“?! — възкликна Калахан.

— Какво е това нещо, Майк? — попитах аз. — Не го знам.

— Само веднъж съм го опитвал — отвърна Калахан. — Преди години. Дадох ми го някакви скитници, които лагеруваха в депото на Лонг Айленд. Една глътка от него ме убеди в крайна сметка да не ставам клошар. — Той погледна към шишето, което продължаваше да държи в ръце. — Точно обратното на това нещо тук.

— Уверявам ви — обади се непознатият, — че това е „Кинг Конг“. Купих го в обикновен магазин за алкохол, прелях го в шишето и го донесох право тук, недокоснат, както е излязъл от бутилката. Нищо не е било прибавяно или премахвано.

— Невъзможно — тросна се Калахан.

— Самата истина.

— Но това нещо е добро на вкус. Всъщност „добро“ е твърде слабо казано. Никога не съм опитвал истинска четириочка, но навремето един ми каза, че ако някога опитам, веднага ще я позная. А това нещо отговаря на описанието.

— *De gustibus non est disputandum* — забеляза непознатият. — Работата е там, че в колата имам пет литра от това нещо и ми се ще да ги продам.

— Колко? — запитаха в хор Томи, Еди Бързака и Разреденото, показвайки първи признаци на живот.

— О, не за пари — възрази им непознатият. — Всъщност... сигурно бих го разменил за пет литра от най-гадното ви уиски.

— Ъъ?! —

— Какъв е номерът? — попита Калахан.

— Няма номер. Даваш пет литра уиски най-долна проба, а аз ти давам пет литра от моя „Кинг Конг“. Съвсем същият е като този — добави той припряно. — Пробвай колкото си щеш. Ако си доволен, всички се прибираме щастливи у дома. Смятай ме за мазохист.

— Помага — призна си Калахан. — Добре, влачи пиенето.

Човекът се извини, упъти се към паркинга и цялата кръчма избухна в развълнувано дърдорене: „К’во шъ каиш, Майк?“, „Според тебе наистина ли е четириочка?“, „Еди, като как беше, а?“

Еди се мъчеше да намери най-адекватните думи.

— Таз рожба на кръвосмешението е най-хубавата оралногенитално-контактна пиячка, дето нявга съм я пил — успя

приблизително да го докара накрая той.

— За четириочка не знам — рече почиттелно Разреденото, ама на мене ми събра очите.

Томи само зяпаше шишенцето с мечтателен поглед. Непознатият се върна и обезглави и петте бутилки.

— Пробвайте — подкани ни той и насмалко да настанат масови безредици.

Калахан напълни с въздух мощните си бели дробове, изрева и всякакво движение мигом секна.

— Аз ще пробвам пиенето — отсече той.

Сред все по-нарастващата тишина той се наведе над всяка бутилка и подуши. После постави езика си върху гърлото на едната, обърна я и отново я остави долу.

— Уха-а-а!

Повтори процедурата с втората.

— Уха-а-а!

После — с третата.

— Уха-а-а!

След това — с четвъртата. И накрая — с петата.

Широка усмивка разцъфна на лицето му.

— Тъй вярно, сър!

Настана пандемониум — врява от дърдорене и мъдри мисли, сякаш всеки миг се канеше да избухне бунт. Ревът набъбваше като надигащо се цунами, а после изведнъж бе надвикан от гороломния рев на Калахан.

— Ако тука ще има някакъв ред — изрева той, — докато това нещо не свърши, пиенето е за сметка на заведението!

Продължителни овации със ставане на крака.

Щом овациите стихнаха, едрият ирландец се обърна към непознатия и рече:

— Май още не съм ти научил заглавието.

— Боб Тревор.

(Поне така ми се стори на мен, че се представи.)

— Боб — каза Калахан, — аз съм Майк Калахан и според мен съм длъжен да ти почервеня носа. Коя наслада предпочиташ?

— О — рече благоразумно Тревор, — „Тигров дъх“ става.

Народът отново ахна — в шок.

— „Тигров дъх“! — извика Калахан. — Че това чудо си е жив отровен бръшлян за стомаха! Дори кактус може да убие!

— И въпреки това — настоя Тревор — точно „Тигров дъх“ си искам. Намира ли ви се?

Калахан се намръщи.

— Да, по дяволите, имам някой и друг галон там отзад — използвам го да отпушвам помийната яма. Но то това е по-зле и от... и от „Кинг Конг“.

— Сипвай! — рече непознатият.

Като клатеше глава, Калахан се измъкна иззад бара и домъкна полупразно буре. Единственият надпис върху него бяха четири хикса („хубав класически щрих“ — помислих си аз), череп и кръстосани кости. Хората му направиха път и той го постави на бара.

— Всичкото е за тебе — обяви кръчмарят.

Тревор отпуши канелката. На цял метър от нея една муха пресече въображаемата окръжност, в чийто център бе дупката. И падна долу като свален самолет, заби се в пода и вдигна облак стърготини. Невзрачният непознат наклони бурето и течността вътре забълбука — сякаш някакъв опасен звяр се опитваше да се измъкне навън. Той си наля глътка в една празна чаша; отхвъркналите капки проядоха димящи дупки в махагоновия бар. „Тигров дъх“ е уиски с индустриална мощ; има вкус и миризма на гнил керевиз. Забележително по-гаден е от „Кинг Конг“.

— Той подуши букета с явна наслада и навъси чело. Щом първият гълток мина през сливиците му, лицето му засия отвътре със свещена светлина — топло, меко сияние, като от газов фенер. Зениците му се разшириха максимално и забелязах как пулсът в гърлото му се ускори. Усмивката му бе самото блаженство.

— Става — отсече той.

Двамата с Калахан си стиснаха ръцете, а всички ние, останалите, като един замарширувахме към бара с протегнати чаши. Калахан се върна на поста си и взе да отмерва и да налива от тайнствения бъркоч на Тревор. И ни думица не се чу, ни мускулче мръдна, дорде две бутилки не се изпразниха и не се напълниха и последните чаши. Тогава гласът на Калахан прокълбна:

— За Боб Тревор!

— *За Боб Тревор!*

И пихме.

Мигом очите ми прещракаха на пълен фокус за пръв път в живота ми, коефициентът ми на интелигентност скочи с двайсет точки, а бузите ми бръмнаха. Тънък потен гланц покри всеки сантиметър от тялото ми. Възприятията ми се изостриха, уменията ми се избистриха, пулсът ми се ускори и стабилизира; вселената край мен стана свежа и бляскава, а всички тези неща оставаха съвсем встрани в сравнение с ВКУСА, о Боже, вкусът...

Такава дума няма. „Богат“ е неадекватна до жалост. „Гръпчив“ е безнадеждно неясна. „Пълен“ е самоописателна, семантично безсмислена, а „гладък“ всъщност е подвеждаща. За небцето и за вкусовите брадавички това според мен беше същото, каквото е кадифената възглавница за бузата, но риташе като млада кобилка. Това нещо правеше устата благородна.

Пиячката чудо!

Гледах приятелите си и изведнъж ги познах в някаква нова, крехка, безкрайно състрадателна светлина, и знаех, че и те са ме познали такъв. Заговорихме и така дълбоко споделяхме взаимно чувствата си, че това бе почти телепатия, с всяко накъсано изречение прескачахме по милион парсека и сто години отгоре еволюция на разума, обяснявахме си радостно един на друг набедените мистерии на живота, страдахме с космическо страдание. Мъже и жени ридаета и се смееха, прегръщаха се и никога досега в камината не се бе изсипвал порой от толкова скрупулъозно облизани чаши. Намерих си още една причина да се възхитя на обичая при Калахан: да се използват отново същите чаши за някое по-долно питие би било светотатство.

Разговорите навлизаха във все нови и нови дълбини, а ние двамата с Разреденото пристъпихме към Тревор и се усмигнахме от ухо до ухо.

— Братко — рече Разреденото, — нека ти помогна.

— Ами че благодаря — върна ни той усмивката.

Двамата с Разреденото подбрахме бурето и му наляхме пълна чаша. Тревор лъхна „Тигровия дъх“ на един дъх и тъй като така и така държахме бурето във въздуха, ни се видя глупаво да не му напълним наново чашата, а после ни се видя уместно да подредим известно

количество чаши в редичка и да му ги напълним, така че да не ни се налага да крепим бурето — в края на краищата напълнихме шест чаши за всеки случай — и много ясно, той ги гаврътна до една. Та от учтивост двамата с Разреденото накарахме Калахан да ни налее пак от неговия „Кинг Конг“, макар че това нещо беше такова пиене, че нямаше нужда да се наливаш с него. Затова ние отпивахме на глътчници, докато Тревор плюскаше здравата, и най-накрая се нафиркахме като кютуци. Спомням си как се приближих до оная умряла муха, проснала се върху стърготините, топнах пръст в чашата си и капнах върху ѝ капчица от чудото. Мухата мигом литна от пода, описа поредица гневни спирали, пръскайки стърготини наляво-надясно, и, кълна ви се, хвъркна към вратата, като ме избута от пътя си. По това време разговорът беше станал вече малко трудничък за следене. Помня как Разреденото настояваше, че внимателният анализ на последните парчета на Стефан Грапели ясно доказва, че безкрайността е прозрачна; смътно ми просветва, че Калахан ни предлагаше да посочим поне един-единствен човек, когото някога сме срещали и за когото сме чували, дето да не е голямо магаре; струва ми се, че имам някакъв спомен как Еди Бързака много обосновано ни убеждава в съществуването на елфите. Но следващия пасаж от диалога ще ви препредам съвсем изчерпателно.

Тревор: Кой е тоя, дето ме настъпва по ръцете?

Аз: Сам ти.

Тревор: О! Значи всичко е наред. Бира за всички, аз черпя. Трябва да го отпразнуваме.

Калахан кимна и се захвана да налива бирите.

Тревор: Мило местенце. Добри хора. Хич не ми изглежда опако.

Аз: Да. *Странно*, да. Но опако не е.

Тревор: Странно ли?

Калахан почна да раздава бири и аз наградих една.

Аз: И още как. Малки зелени човечета. Пътешественици във времето. В Кръчмата на Калахан *всичко* може да се случи. Но не и да тръгне наопаки. Виждаш ли го тоя тука? (Посочих Разреденото.) Тая ми ти разредена бира тука, знаеш ли, че понякога в полунощ се обръща на шосе?

(Разбира се, майтапът беше, че Разреденото работи две нощи в седмицата като нощен пазач и точно в полунощ му се налага да

обърне, за да свърне по шосето, дето води за Кей Ди Си Кемикълс. Но така и не му го обясних.)

Тревор: Ммм... Искам да го видя т'ва. Колко е часът?

И двамата с Разреденото, без изобщо да се замислим, посочихме с халбите си обратния часовник. Часовникът винаги ни бе изглеждал тъкмо на място в Кръчмата на Калахан. Не знам откъде го е намерил Майк и съм виждал само още един такъв — в Ню Йорк, в апартамента на една прекрасна дама на име Мичи Стаско. Не зная и тя откъде се е сдобила със своя. Особеното му е това, че върви на обратно. Искам да кажа, цифрите са обърнати — 1, 2, 3, 4^[4] и т.н., при това са изписани *обратно* на часовниковата стрелка от 21^[5] нататък и съответно и целият часовник върви на обратно. Доста сложна шегичка е, но, както вече казах, този часовник отива на кръчмата и ако достатъчно дълго сте се навъртали там, се научавате да обръщате стрелките наум и да го използвате като нормален часовник. Док Уебстър беше стигнал дотам, че беше инсталирал огледалце на капака на джобния си часовник, за да може само с един поглед да познава колко е часът. Очевидно до този момент Тревор не беше забелязал висящия над вратата обратен часовник, а аз винаги съм обичал да наблюдавам първоначалната реакция на хората в този случай. Но никога досега не бях виждал той да оказва някому такова зрелищно въздействие.

Тревор видя часовника. Очите му станаха колкото яйчени жълтъци, а кръвта се оттече до капка от лицето му. Той нададе кански вой, отстъпи две крачки назад, втурна се към бара, прескочи го и се гмурна с глава напред в огледалото.

Точно така, в огледалото.

Бе потънал в него до кръста и все още се намираше в полет, когато месестата длан на Калахан го стисна за летящия глезен и го дръпна яко назад. Тревор изплува от огледалото в реалния свят като куче, издърпано от вир за каишката, увисна надолу от големия колкото боксьорска ръкавица юмрук и заруга немошно. Лицето на едрия кръчмар бе абсолютно безизразно, а това при него е най-заплашителният израз.

— Дължиш ми десетарка за бирите — рече тихо той.

Няма значение колко си пиян, ако столът те ухапе по крака, веднага изтрезняваш. Мозъкът ти е абсолютно способен да отблъсне собствения ти кръвен поток, щом се налага. Това си е система за спешно реагиране извън волевия контрол и на нея изобщо не й пука, че ще те боли глава. Изтрезнях на секундата.

Но май висенето с главата надолу никак не помагаше на Тревор. Първото му действие беше съвсем ясна проява на объркана мисъл. Той бръкна с дясна ръка в десния си джоб, измъкна една банкнота и я подаде на Калахан, който я погледна и се намръщи.

— Господине — рече той и излезе иззад бара, като продължаваше да стиска Тревор за глезена на една ръка разстояние, — само допреди минута ми беше симпатичен. Но човек, който се е пробвал на два пъти един след друг да ме прецака, ще опита и трети път, а аз не ща да се кося за такива работи. — И без да променя нито тона, нито ритъма на речта си, заедно с последното изречение той завъртя Тревор за глезена в широк кръг, успореден на пода. Еди Бързака предугади намерението на шефа със свръхзвукова скорост (на нея и дължеше прякора си), скочи и отвори входната врата.

Центробежната сила пречеше на Тревор да поеме достатъчно въздух в дробовете си, за да изкрещи, но забелязах нещо да трепти в лявата му ръка и го прочетох — както четете етикета на въртяща се плоча.

— Я задръж, Майк — провикнах се аз. — Тоя извади десетарката, дето ти я дължи.

— Ако е като тая последната, да видиш как ще хвъркне! — закани се Калахан, но укроти замаха си, сграбчи Тревор за яката с другия си юмрук и пусна злочестия странник на пода с краката надолу. Тревор се завъртя три пъти и рухна върху един стол.

— Нищо не разбирам — рече той замаяно. — От коя страна съм?

— Явно откъм кривата — обадох се аз, — щом наистина се пробва да праметнеш Калахан.

— Но огледалото... този часовник... Бях наполовина преминал през огледалото, то трябва да е мост... — Той млькна и се огледа объркано.

Погледнах Калахан.

— Огледалото трябвало да било мост. Заради часовника. Той кимна.

— Механичен орангутан.

И тогава видях първата банкнота, която Тревор бе предложил на Калахан, да лежи забравена на пода. На нея пишеше, че е банкнота от 01\$^[6].

Всичко започваше по някакъв чудат начин да се намества. Обърнах се към Тревор и го посочих с пръст.

— Значи, само ми се е *сторило*, че си казал „Тревор“ — рекох замислено. — Но всъщност е „Требор“, нали? Роберт Требор?

Требор кимна.

— Съществува огледално измерение — продължих аз — идентично на нашето, но обърнато наопаки. А ти си измислил мост между двете измерения...

Той обмисли това от всички страни и най-накрая объркано се предаде.

— Да — призна той. — Такъв мост може да бъде *установен* само в моя континуум, защото молекулите на активиращото вещество, тиотимолина, при обръщане придобиват различни свойства. Но ако първата банкнота, която ти дадох, ти изглежда обратна, значи трябва да се намирам в *другото* измерение, където мостът не може да се активира. Но аз наистина влязох наполовина в онова огледало, а не го счупих, пък и онзи часовник... Просто нищичко не разбирам...

— Часовникът ли? — обади се Разреденото. — Ами че той е просто... уууффф...

— ... просто една от многото тайни, над които трябва да се замислим — довърших аз гладко, усмихнах се на Разреденото и вдигнах крак от стъпалото му. — Значи може би ще е най-добре просто да ни обясниш всичко.

Требор ни изгледа подозрително.

— Ще се раздрънкате — рече той обвинително.

Калахан се изпъна в цял ръст (това си е бая височина).

— Доколкото разбирам — избоботи той, — ти не си се опитвал да ме прецакаш, тъй че ти дължа извинение. Обаче при условие, че няма да ми обиждаш приятелите.

Това е традиционен момент в Кръчмата на Калахан, познат на всички ни дотук. Новодошлият Ни Оглежда и Решава Дали Да Ни Се Довери, Или Не. На някои им трябва време; други скорострелно решават да се разкрият. Никой *никога* не им оказва натиск по какъвто и

да било начин. Повечето изплюват камъчето. Требор в този миг бе достоен за възхищение. Умът му сигурно работеше със скорост милион километра в час, също като моя, но той успя да го овладее достатъчно, че да насочи цялото си внимание към това да ни прецени един по един. Най-накрая той направи онова, което правят почти всички — кимна.

— Предполагам, че все *на някого* трябва да разкажа. И дори и да сте искали да ме преметнете, сред вас няма трезви свидетели, като гледам. Добре.

Всички се настанихме да слушаме, а Калахан раздаде нови бири на нуждаещите се.

— Да, аз съм изобретател — подзе той, — наистина изобретих мост между измеренията какъвто моят двойник в *този* пространствено-временен континуум не би могъл да изобрети, тъй като, както вече казах, тук тиотимолинът *не* върши работа.

— Значи този свят тук *не е* идеално огледало на твоя — прекъсна го Разреденото.

— Не — съгласи се Требор. — Не е идеално огледало. Има съвсем леки и незначителни разлики. Например в моя континуум всичките рок групи са съвсем други и Шекспир е написал произведенията на Бейкън. Такива разни несъответствия, които, общо взето, нямат кой знае какво значение за света изобщо. Но по самата си същност двата свята са подобни като еднояйчни близнаци. И тъкмо поради огромните съответствия двата континуума се намират толкова близо един до друг, че е възможно да се прокара мост.

— Значи ти си нещо като пътешественик в миналото — изтъкнах аз, — поне в определен смисъл. Ако промениш този свят в някакво важно отношение, никога няма да можеш да се завърнеш в своя собствен.

— Тъкмо от това се страхувам — призна си Требор. — И тъкмо затова това ваше огледало мост ме тревожи толкова много. Защото не съм го правил аз, което значи, че го е направил някой друг, което на свой ред значи, че шансовете да възникне нещастен случай и двата континуума да се отдалечат съвсем реално са се удвоили. *Поне*. Трябва веднага да се върна у дома... но *не мога*.

Защото неговият мост не можел да се активира от тази страна? Без съмнение той бе планирал подобна евентуалност. Аз винаги си купувам билет за отиване и връщане.

Освен ако не ме припира нещо...

— Ами твоят двойник? — прекъснах мислите му аз. — Искам да кажа, Роберт Требор от *този* свят?

— О... ами... аз се смених с него — рече разсеяно Требор.

— И къде е той сега?

— В затвора, да ви ка... такова... не знам.

— Нещо не схващам — изръмжа Калахан, — ама туй никак не ми харесва.

Все още бях достатъчно под влиянието на пиячката чудо и бях способен на истински шерлокиански полети на дедукцията.

— Аз като че схванах, Майк. Значи тоя Требор изобретява мост към нашия свят, нали така? И какво прави той? Събира образци от нашите „обратни“ артефакти като доказателство къде е ходил. После се прибира, хваща го шубето и решава да си държи езика зад зъбите. Умно: ако твърде много хора разберат за моста, той става абсолютно безполезен.

Но допуска фатална грешка. В кръчма като тази, в която се оказа днес, той взема, че си плаща с *нашите*, *тукашните* пари. Ченгетата го надушват и той се оказва в остра нужда да смени квартала по най-бързия начин. Та, значи, той пак се връща по моста в *нашия* свят, прилъгва някак огледалния си близък да си сменят местата и изгаря моста зад себе си. Вероятно има скрит някъде и втори мост, нагласен така, че да се активира самичък, когато уйдурмата утихне — просто трябва да изчака. Близъкът му опира пешкира, а той си се измъква сухичък от водата. Чиста работа!

В ръката на Требор се появи пистолет. Разсеяно мернах, че предпазителят е откъм погрешната страна и е вдигнат.

— Много проникателно — тихо отбеляза той.

— Чуй ме, Требор — извиках. — Не бъди идиот! Точно сега ченгетата те търсят само в едно-единствено измерение — в *това* тук най-големият ти проблем е една кръчма народ, който те смята за боклук. Не се издънвай. — Говорех много припряно, но мислите ми препускаха даже още по-припряно.

— Прав си — призна той. — Стига никой да не се окаже такъв глупак, че да ми се изпречи на пътя, взимам си „Тигровия дъх“ и се измитам оттук. — Той подбра бурето под дясната си мишница и запристъпя към вратата.

Дедукциите в този миг ме пердашеха като картечни откоси. Погледнах огледалото и онова, което видях, потвърди всичките ми предположения. Сега огледалото отразяваше Требор и отражението му бе вперило право в мен умолителен поглед.

— Задръж, приятел — гракнах аз. — Най-малкото, което можеш да направиш, е да ни разкажеш защо си минал през всичко това.

Той спря на около метър от позицията. Искях го право на тебеширената черта, откъдето хората се обръщат към камината.

— Не очаквам точно сега да ми повярвате, но аз най-искрено желая да направя и двата свята по-добри — рече той.

— Как? Чрез обмен на пиячка ли?

— И това е начин, макар и от дребен мащаб — съгласи се той. — Молекулата на алкохола е симетрична, така че все си се напиваш. Вкусът и силата обаче се дължат на конгенерите, на асиметричните естери — те превръщат медовината на единия свят в отрова за другия. — Той млъкна и се изкикоти. (За мой яд — изкикотих се и аз.) — Но възможностите са безкрайни. Тъкмо с това се занимавах от седмица насам: обикалях вашия свят и си мислех за всички прекрасни възможности. След като използването на моя помощен мост стане безопасно, аз бих могъл... е, досетете се сами. Например, какво ще стане, ако сменя нашия смог с вашия, целия закуп, молекула по молекула? Обърнатият озон вече няма да ви дразни...

— Прекрасно — прекъснах го жлъчно. — Пак ще ни закрива слънцето и ще ни задръства дробовете, само дето нямало вече да ни дразни толкова, че да ни напомня, че не трябва да замърсяваме въздуха. Да премахнем неприятното усещане и да оставим заплахата непокътната — ама само каква *страхотна* идея, Требор.

Отчаяно се опитвах да уловя погледа на Калахан, без Требор да забележи, и най-накрая успях. Незабележимо посочих огледалото и Калахан се обърна нататък. Огледалното изображение на Требор му заръкомаха и аз започнах да се моля Майк да се усети навреме. Също като с колата на Дорис и моята пощенска кутия: единственото, което сега можеше да помогне на Требор, бе неочакван сблъсък.

Требор не забеляза нищо.

— Е — рече той съвсем оклюмал, — тогава да предположим, че внасям храна от моето измерение и изнасям вашата? Искам да кажа, такава, от която се дебелее. Тортички, еклерчета, мелбички. Огледалният ягодов кейк ще има същия вкус като истинския — знам, опитвал съм го, — но вашата храносмилателна система ще го пренебрегва напълно. Всички затлъстели ще отслабнат!

Този път му отговори Калахан — той излезе иззад бара, самата невинност, просто зает с интелектуалното упражнение да си приказва с този приятен човек с пистолета. Требор се попремести, като го държеше под прицел, и се намести тъкмо там, където исках аз. Надявах се, че Майк бе разбрал какво трябва да направи.

— Тъцъ, боя се, че и това не става, приятелче — избумтя той. — Като не броим болните от жлези, единственият истински цяр за тлъстините е да не бъдеш прасе. Твоят метод ще насърчава затлъстелите хора все така да си свинясват — така че те ще си останат тлъсти, без значение колко ще тежат. Дебелаците си личат отдалече. За трети път ми предлагаш да лекуваш симптомите, а не болестта.

— За *трети* път? — озадачи се Требор.

— Ами да. Първия път било, когато си решил, че можеш да се измъкнеш от кашата, като хвърлиш на вълците огледалния си близък. Като бях малък, имаше една приказка, че направиш ли нещо такова, по лапите ти пониква козина. Говоря ти за самоунижението. Също като другите два „цяра“, дето ги предложи, и то с нищо не е помогнало. *Гледай!* — и посочи огледалото през рамото на Требор и Требор се усмихна.

— Тоя номер е *стар* като света — рече той с упрек.

И тогава Еди Бързака забеляза огледалото и изскимтя, а Требор сигурно бе разбрал, че пианистът завързак не го бива за актьор, защото се обърна с насочен пистолет и... замръзна на място. Видя се в огледалото — с все бъчонката, но в „дясната“ му ръка нямаше пистолет и тя бе вдигната в един такъв ритуален жест, дето нищо не губи при огледално обръщане. Ченето на Требор увисна, той вдигна пистолета...

И Калахан му тегли един шут право в дирника.

Никой друг сред нас не би успял, но телосложението на Калахан повтаря това на Вашингтонската планина; пък и съм го виждал да мъкне и под двете подмишници по едно пълно буре. Огромната му обувка четирийсет и последен номер се врязва зад скута на Требор със скоростта и мощта на изстреляно гюле, вдигна изобретателя във въздуха, метна го през бара и го запрати право в огледалото. Щом се удари в него, той като че отхвърча обратно и тупна на пода, вдигайки облак стърготини. Но когато се приземи, в ръката му нямаше нищо.

— Благодаря — рече той задъхано на Калахан. — Имах нужда. А в огледалото един мъж, облечен в сив костюм, пристъпи към онзи Требор, взе му пистолета и му щракна белезниците. После мъжът в сиво се обърна към огледалото, прицели се в него и натисна спусъка. Гърмеж не последва, но огледалото избухна в милион отломки, които се посипаха по пода на кръчмата с очаквания гръм и трясък.

Петнайсет минути по-късно Боб Требор — *тукашният* — седеше до камината, навирил крака, пийваше си пиячка чудо и раздуваше за подвизите си в Огледалния свят.

— Ако местната полиция ме беше задържала, историята щеше да е къде-къде по-тъжна. Обаче В **РБФ**^[7] работят някои достатъчно умни хора, че да свържат моята история с факта, че отпечатъците на пръстите ми бяха огледално обърнати, плюс факта, че имах белег на погрешната буза, плюс онова, което показва рентгенът, за да стигнат до простата истина — и притежаващи достатъчно здрав разум, че да вярват на собствените си очи. Съвсем скоро всички, с които разговарях, вече се казваха Смит и стъкмиха план как да пипнат другия Требор и да ме пратят обратно у дома. Възложиха на един от най-мощните им компютри да предсказва ходовете на Требор, като използваша както данните, които аз им осигурих, така и онези от техните досиета. После ми дадоха достъп до *неговата* лаборатория и неговите бележки и тъй като моето образование и умения са горе-долу същите като неговите, успях да построя нов мост. Отне ми седмица. По това време компютърният анализ показва, че съществува осемдесет и девет процента вероятност той да дойде тази вечер тук, затова инсталирахме моста. Надявам се, че не сте имали нищо против?

— Съвсем не — увери го Калахан. — Покрай него доста скучната вечер живна.

— Нещо не схващам — оплака се Еди. — Що ченгетата просто не са минали през моста да го сгащят?

— Не са могли, Еди — обясни му търпеливо Требор. — Като оставим настрана юрисдикцията, колкото повече промени биха предизвикали те в *този* континуум, толкова по-голям би бил шансът двата свята да се отделят завинаги един от друг. Много се бяха изнервили от това, че изобщо се налага да правят нещо.

— Значи, разбрали сте се с хората в Кръчмата на Калахан — *другата* кръчма — и те са се съгласили да нагласят размяната по възможно най-съвършения начин — рекох аз учудено. Хубаво си беше, тъй де, да знаеш, че всеки един свят си има Кръчма на Калахан, но се чудех дали другият „аз“ все още има жена и деца. Вероятно не, инак нямаше да е там, но... продължавам да се чудя.

— Да — съгласи се Требор. — И за мой късмет вие схванахте толкова бързо, колкото вашите тамошни двойници ме уверяваха. Прекрасно следвахте насоките ми.

— И пиячката чудо помогна — отбеляза Калахан и намете и последните остатъци от огледалото в камината. — Да не повярваш какво може да направи с пиенето едно обръщане на молекулите. — Той се вгледа умислено в чашата си.

— Ей това нещо не го схващам — признах си аз. — Неговата храносмилателна система сигурно не е понасяла по-голямата част от нашата храна, а и тяхната в по-голямата си част сигурно не ти е вършела никаква работа. И как така нито един от вас не е страдал от недохранване?

— И при двамата тъкмо беше започнало — рече сухо Требор. — Тъкмо това го доведе при Док Уебстър, който на свой ред го доведе тук. Сигурно в плановете му е влизало и да използва алтернативния си мост, за да *си* носи храна от там, а сигурно си е носил и запаси, с които да се изхранва дотогава. Ако ги намеря вкъщи, ще ги донеса. — Впрочем, ето как Док Уебстър смъкна петдесет кила. Поне за известно време, прасето му с прасе. Ама вие си трайте, става ли? — Предполагам, че просто е очаквал аз да умра от глад, ако изобщо се е сетил за това. Сигурно въображението му не е било кой знае какво,

защото иначе щеше да се сети, че разполагам с достатъчно доказателства, за да пробутам истината на РБФ.

— И това също ме чопли — признах си. — Ченгетата от Федералното по една или друга причина не са ми най-големите любимци и не смятам, че огледалните ченгета са по-добри. Трябва да призная, че фактът, че аналози на нашите хора от ФБР притежават таен мост към нашия свят никак не ми вдъхва особена увереност.

— Вярно — рече Калахан. — Но ние какво да правим? Да кажем на *нашето* ФБР? Без да разполагаме с трезви свидетели и с начин да създадем работещ мост в *този* свят? Ако го *можехме*, дали това щеше да помогне, или да влоши работата?

— Зарежете я тая — посъветва ни Требор. — Каквито и да са намеренията им, не могат да направят кой знае какво, за добро *или* за лошо. Ако предприемат нещо в полза на своя континуум за сметка на нашия, двата ще станат толкова различни, че мостът ще стане безполезен.

Калахан избухна в мощен смях.

— Ха на бас, че точно в момента са насядали около масата, тихи като мишчици, и се чудят какво, по дяволите, да я *правят* тая пущина! — ревна той и плесна по бара.

Картинката на дванайсет първи правителствени умници, втречени тъжно и мълчаливо в приспособление, по-невероятно и от атомната бомба, което дявол го знае за какво може да послужи, бе толкова прекрасна, че всичките се разхилихме, а Еди подхвана „Полза никаква“ на Стиви Уондър.

— Поне спечелиха от цялата тая работа бъчонка пиячка чудо — вресна Разреденото, а ние се разхилихме още по-гръмогласно. А после Еди Бързака се провикна:

— И *ний*, бе!

И се вдигна такава радостна врява, че полиците се разтресоха. Но аз забелязах, че Требор не се усмихваше.

— Какво има, Боб?

Той въздъхна тежко, отпи една глътка и рече:

— Не е честно.

— Как така? — попита Калахан. — Ти си си у дома, свободен, а гадният ти близък е в азиднап, за какво се косиш?

— Тъкмо де — рече раздражено Требор, — моят двойник е гад, съгласен съм. Общувал съм с него само половин час, докато ме навие да му стъпя през проклетия мост, но като гледам назад, си мисля, че по-класически социопат никога не съм срещал. На мен, от друга страна, ми харесва да се имам за... ами за свестен човек... и според мен... по време на цялата тази афера се държах достойно. Дори изядох ритник, който не съм убеден, че съм заслужил. И тъкмо затова не е честно. — Пресуши чашата си, метна я в камината и пак въздъхна. — А защо ли — изхленчи той — никога вече *няма* да мога да се погледна в огледалото за бръснене, без да ми стане криво?

[1] В книжното издание буквите на думата „ецладелгО“ са огледално обърнати. — Бел. коректор — [sir_Ivanhoe](#). ↑

[2] Каскадъор, прославил се със скокове с мотоциклет над подредени един до друг автомобили. — Б.пр. ↑

[3] Харпо и Граучо — двама от кинокомедиантите братя Маркс. — Б.пр. ↑

[4] В книжното издание цифрите са огледално обърнати. — Бел. коректор — [sir_Ivanhoe](#). ↑

[5] В книжното издание цифрите са огледално обърнат вариант на 12. — Бел. коректор — [sir_Ivanhoe](#). ↑

[6] Показва огледално обърнато \$10. — Бел. коректор — [sir_Ivanhoe](#). ↑

[7] В книжното издание буквите са огледално обърнат вариант на ФБР. — Бел. коректор — [sir_Ivanhoe](#). ↑

ТРЕТА ЧАСТ
ТАЙНАТА НА КАЛАХАН

За Елионор Ууд и за Сюзън Алисън

КОВАШКА ИСТОРИЯ

Навремето си купих часовник с батерия — гаранционният ѝ срок беше една година. Следващият път се сетих за тая батерия, когато часовникът спря — четири години по-късно. Познатите неща не ни се струват странни, докато не спрат.

По същия начин Кръчмата на Калахан няма точен час на отваряне. Веднъж дойдох в три следобед, за да говоря с него за нещо. Оказа се, че кръчмата е отворила още преди повече от час. Друг път пристигнах в седем вечерта и сварих Майк на вратата — тъкмо влизаше. Но вече повече от десет години, кой знае защо, никога не се бях замислял, че заварвам кръчмата винаги отворена — до онази вечер, когато не беше.

Часът беше близо девет. Топла, мокра лятна вечер, а вратата беше здраво затворена. През прозорците се процеждаше само мътна светлина — не топлото и весело сияние на кръчмата, когато е отворена. Единственото нещо на паркинга освен моята кола беше голям очукан микробус, който ми беше непознат.

Дъждът усложняваше нещата. Нямам кой знае какво против дъжда, а когато е топъл, го обичам — тази вечер беше тъкмо такъв, но през последните петнайсет минути се ля като из ведро и затова бележката, забодена на вратата, можеше да се прочете само отчасти. Успях да си преведа „**Време твор но пор ди монт**“ и „**тата се тв ря в**“, но часът, когато 'тата щеше да се 'тв'ри, представляваше три азмазани петна, и трите закръглени отгоре. Можеше да е „9,00“, а може би — „9,20“ или „9,30“. А може би беше „8,30“ и ремонтът, какъвто и да беше той, се беше проточил. Още по-зле, преди часа имаше още едно продълговато размазано петно. Можеше да е „точно в 9,00“, но като нищо можеше да е и „петък, 3,00“.

Когато онази батерия, дето я споменах по-рано, един ден най-сетне се изтощи, аз я погребях в задния двор в знак на уважение към нейното величествено постижение. Но го направих едва след известен размисъл. Първата ми реакция беше остра неприязън. Тогава си помислих, че моят часовник ме е предал.

И сега беше същото. Можех да се сетя за няколко начина да си убия времето — но колко точно време трябваше да убия? А междувременно подгизвах. Така че направих нещо, което при други обстоятелства според мен не бих.

Отворих вратата и влязох.

Знаех си, че няма да е заключена, защото тая врата изобщо няма ключалка. За дузината години, откакто идвам при Калахан, знам за четири опита за кражби с взлом по нощите. Никой от крадците не се бе опитал да влезе през входната врата — никой не си беше направил труда да пробва. (Калахан се бе оправил с всички тях според ситуацията. Единият сега е редовен клиент — няма значение кой е; друг пък един, от коравите копелета, се сдоби с два строшени лакътя.)

Но първо трябваше да почукам и да изчакам Майк да отвори вратата или да се провикне: „Влизай!“, и да си тръгна, ако не го направи.

Нямаше да го направи. Когато затворих вратата след себе си, вътре го нямаше никакъв. Но аз не забелязах — след като си избърсах очилата, вече бях твърде зает с това да бъда втрещен.

Спомняте ли си, дете ви разказвах как веднъж влязох в кръчмата и видях зад бара огледало — там, където никога дотогава не бе имало огледало? И то така ме сконфузи, че сбърках отражението си с един приближаващ се демон с „рога“, които всъщност бяха периферията на шапката ми „Стетсън“. И сега беше така. Нещо толкова познато като Кръчмата на Калахан не бива да се променя. Батерията на часовника трябва да е вечна. Може и да съм трепнал и да съм изпищял — не знам.

Осветлението беше също толкова лошо, колкото и миналия път, с огледалото, та затова мозъкът ми, мъчейки се да подреди в някаква картина неочаквано постъпилите данни, отново провери в архива си за нещо, което смътно да наподобява това пред мен, и ми сервира пробна халюцинация. За хищник като човека погрешната догадка е за предпочитане пред забавената.

Онова, което ми се стори, че виждам вляво, на някой и друг метър от мен, беше гигантска абаносовочерна змия — люспите ѝ блещукаха в полумрака; беше може би метър дебела и се беше увила около едно дърво. Дървото и змията като че излизаха през покрива, но той не беше повреден.

Примижах — и вече не беше змия, а огромна двойна ДНК-спирала, увита около бръснарски жалон^[1], пулсираща от живот с матов блясък. Така че примижах пак.

(Мозъкът на хищника претърсва първо файла с опасните неща. Ако не върши работа, пробва безопасни живи същества. Едва тогава се успокоява и претърсва и останалите файлове. Две секунди, готово.)

Това беше вита стълба, която водеше към покрива.

— *Кушламакрии*^[2] — прошепнах.

Това чудо изглеждаше като двойна спирала заради тежкия парапет, успореден на стълбите. „Люспите“ бяха дупките между подпорите на парапета. Мъждукането и/или пулсирането се дължеше на това, че една от съвсем малкото светещи лампи вътре, малка луминесцентна лампа зад бара, мигаше учестено.

Казах си (доста пророческо изказване), че съм на път да затъна в лайната, но после се отпуснах. Започвах да разбирам.

Майк Калахан позволява на клиентите си да се качват да пият на покрива, ако времето навън го бива. Има и асансьор, който сваля долу парите и качва горе напитките. Но досега единственият достъп за хора и за повечето други клиенти осигуряваха една преносима стълба и капандурата. Някои от редовните клиенти виждаха зор с *изкачването* поради възраст или телесна слабост. За други пък качването не беше никакъв проблем, но се оказваше, че допълнителният баласт от четири — пет чашки нарушава сериозно равновесието им при *слизане*. Центърът на тежестта се местел нещо си там, както обясни Док Уебстър. Само преди няколко дни Щайниц Ситния си беше счупил глезена — и ето как бе откликнал Калахан.

— Хей, Майк! — провикнах се аз, но отговор не последва. Завесата зад бара беше дръпната. Достатъчно нагъл бях да нахлуя неканен в кръчмата, но не и в жизненото му пространство. Извиках го още веднъж по име и се запътих да огледам новата стълба.

Това бе радост за очите, изработена от лято желязо. Пълен невежа съм по тия въпроси, но се виждаше, че е *стара, красива* и много добре измислена. От тази стълба не можеше да паднеш. Не можеше дори и пищяла да си охлузиш. Така добре беше монтирана, че сякаш си стоеше там от години — издаваха я само пръските заварка сред стърготините по пода — и наистина се вписваше чудесно в атмосферата на кръчмата. По-скоро живописна, отколкото чисто

функционална, изработена с внимание и изобретателност по начин, който не бях компетентен да оценя дори и на силна светлина, тя никак не би изглеждала не на място в някое мазе, където се свири джаз, или в някой манастир — можеше да е отбивала служба и на двете места. Просто те канеше да я изкачиш.

И аз я изкачих.

Основата беше здрава, стойките — високи точно колкото трябва, стъпалата — също. Сигурно беше сглобена от модули. За едно цяло огромно стълбище — дори и случайно то да можеше да мине през входната врата — си трябваха камиони, кранове, подпори, валове, скрипци и такъми, както и сума ти време, докато двама — трима ячки майстори евентуално биха могли да монтират едно такова чудо от отделни части за един ден. Но беше толкова *хитро* сглобено, че човек трудно можеше да бъде сигурен. Калахан явно се беше изръсил с цяла бала пари.

И така си обикалях нагоре по спиралата, докато най-сетне не се намерих в нещо като колибка, чиято врата извеждаше на покрива. Замислих се дали като отворя вратата, дъждът няма да ливне вътре в кръчмата, но щом я откряхнах съвсем мъничко за проба, наводнение не последва. Бутнах я докрай и нестихващият звук на дъжда премина от басов грохот в сопранов шепот. Като че утихваше.

Дъждът не ливна вътре, защото подът на колибката беше малко издаден над покрива. Но не се налагаше да си напомняш за стъпалото — имаше и късичка рампа. И от дърводелство отбирам кажи-речи колкото и от ковашка работа, но разбирам кое е добро, щом съм успял да не се препъна по него. Много ясно, че Майк Калахан би наел най-добрия възможен майстор, за да му оперира кръчмата.

Вратата се затвори бързо и съвсем безшумно — някакъв невидим заглушаващ механизъм ѝ попречи да се затръшне. Обиколих колибката, възхитих ѝ се. После пак я обиколих, като този път се възхищавах на пейзажа.

Убеден съм, че познавате странната, особена магия на високите места. Били ли сте нощем на високо? Под топлия дъжд?

То всъщност покривът на Калахан е прекрасна площадка, от която можеш да зяпаш света почти при всякакво време. На север и на изток земята рязко се снишава и (невероятно за Лонг Айленд и дори за Съфък Каунти) изобщо не е обработвана — дива гора, докъдето ти

поглед стига. На юг и на запад, зад паркинга, минава шосе 25 А, покрай което тук-таме лъщят шарените светлини на капани за баламурници. (Движението е доста оживено, но при Калахан не се отбиват много транзитни клиенти. Паркингът е скрит зад високи плетове, пътят, който води до него, не бие на очи; единствената табела е тази над входната врата.) Зад магистралата се вижда и едно от по-скъпите подразделения, добре зонирано, оформено и поддържано; по Коледа, след като си си сгрял тумбака с някое и друго ирландско кафе, а светлините му сияят в далечината, то изглежда много... ами... коледарско.

Тази вечер покривът бе топъл гладък камък, върху който многобройни грамадански твари пикаеха отвисоко. Магистралата бе великолепа. Хората, които носят очила, са късметлии — ние виждаме звезди и в дъждовните нощи, — но дрехите ми вече се бяха намокрили и ставаха все по-мокри. Замислих се дали да не се пъхна обратно вътре, но (както вече ви казах) *обичам* топлия дъжд. Особено много обичам да бъда гол под дъжда, а не ми се отварят кой знае колко възможности за това. Майк не би имал нищо против, а ако някой пристигнеше, щях да го видя как се приближава с колата.

Така че се съблякох и се огледах за най-сухото място, та да скътам дрехите си там.

Като че най-добре беше да заложа на асансьора; можех да заклеция вратата му с нещо, за да го задържа тук горе на покрива. Зашляпах бос към високата кабина и открих, че някой вече го беше заклецил с едно длето. Вътре имаше купчина дрехи. Дрехи като за едър мъжага — избелели дънки, дънкова риза, ботуши с размер, какъвто носеше само един мой познат. Това разреши загадката за местонахождението на Калахан. Значи и той тайничко си падаше по това да шляпа гол в дъжда. Щеше да подскочи цял метър във въздуха, като му се покажа. Хубавичко щяхме да се посмеем — а и ако се наложеше да си трая пред другите, това можеше да му струва някоя и друга почерпка.

Възможно беше и моят колега нудист да не е Калахан — в този случай бях тъкмо подходящо облечен за запознанство. Напред.

Трябваше да ги *вдигна* тия дънки. Бельото можеше да ме предупреди. Струпах дрехите си върху другите, заобиколих асансьора и се вцепених. Стоях като истукан и гледах тъпо, с единия крак във

въздуха. Тя беше много красива и в мига, в който я видях, ужасно ми се прииска да не оплескам работата, да не допусна никакви грешки. Нямах да е лесно.

Съжалявам, но трябва да ви кажа, че вие вероятно не бихте я помислили за красива — освен ако и вие не сте извратени като мен. Искам да кажа, да се разхождаш гол в дъжда — това както и да е, но тука става въпрос за извращение от висшата лига. (От моя гледна точка аз съм единственият нормален в една извратена култура. Те извратените винаги смятат така.)

Ето ви и самото извращение: аз харесвам жени, които изглеждат като жени. Което ще рече, идеалът ми за женска красота е много близък до онзи, общоприет с консенсус още от зората на времето, та до съвсем скоро, и то се е променил само на определени места.

Онова, което вероятно щяхте да кажете, ако я бяхте видели гола или облечена, е: „Хубава жена. Щеше и красива да е, ако ги смъкнеше тия килограми.“ Вероятно галантно бихте избягвали да поглеждате тялото ѝ, за коментар да не говорим, и почти със сигурност не бихте го изпивали с очи като мен.

С други думи, тя не изглеждала по начина, по който Северна Америка смята, че би трябвало да изглеждат жените. Сиреч, не приличаше на тринайсетгодишно момче със сливи в джобовете на ризата. Ония дрехи в асансьора бяха нейните. Нямам предвид дори, че беше тип Джейн Мансфийлд или Лони Андерсън — с тия техни едри тела, сякаш здраво натъпкани и плътно увити в невидим найлон, твърди като бицепса на щангист. Тя имаше огромни великолепни увиснали цици и ония неща, дето понякога нежно ги наричат „дръжки на любовта“ (искам да кажа, хората, които използват термина, понякога изразяват нежност с него), кръгъл корем и бедра, които се тресат при ходене.

Накратко, тя изглеждала кажи-речи като половината зрели жени в тази достойна за окайване култура и би накарала ноздрите на повечето живели някога хетеросексуални мъже да затрепкат. Праксител, Тициан, Рубенс, Роден, всеки един от великите, ако я видеше, би посегнал към инструмента си — макар и не работния.

Кит, разбираш ли. Хипопотам. Казвам ти бе, Морти, туй женище беше към сто кила, ако иначе да беше тапа, мамка му — без майтап! Една от милионите отхвърлени на Америка, завинаги отрязана от хубавия живот, твърде загънала в мързел или генетично израждане, че да се измъчва, докато се превърне в подобие на недохранен юноша. Прасе. Никакъв характер, никаква сила на волята, никаква самодисциплина, никакво самоуважение и без съмнение никакъв сексапил. Посмешище за цял живот, обречена да бъде веселячка, членка на единственото малцинство, върху което „комиците“ все още могат да сипят злостни обиди безнаказано.

Мога да ви кажа само, че бях започнал да получавам ерекция.

Така че използвах секундата, която имах на разположение, за да разгледам лицето ѝ. Трудният момент при завързването на разговор беше неизбежен. Исках той да мине добре, така че имах нужда да узная незабавно възможно най-много неща за нея.

Едрите, пищни жени и дребните, крехки мъже в нашето общество вървят през живота, стаили в себе си буца болка колкото топка за софтбоул; едни тя прекършва, други прави величествени. Тя беше величествена. Съвсем ясно върху лицето ѝ, изписани така, че всеки глупак да ги види, си личаха и характерът, и силата на волята, и самодисциплината, и самоуважението, и топлата сексуалност, за които здравият смисъл твърдеше, че е напълно невъзможно да ги притежава, без автоматично да оклющавее. Имаше много бръчици от смях, две-три от мислене и никакви други. Косата ѝ беше огромен гъсталак от къдрици, които не се мъчеха напразно да омаловажават размерите ѝ; по тях искряха капчици, които ги превръщаха в ореол. За частица от секундата погледнах очите ѝ, блеснали в светлините на денонощния от другата страна на шосето, взрени в далечината — погледът ѝ беше ведър и уверен.

Превключих на компютърен режим. Страшно добър компютър ще да е бил, защото за полагащата ми се кажи-речи секунда време успях да задействам няколко много сложни субпрограми. Една от тях преравяше запаса от няколкото хиляди изречения за заговаряне в търсене на нещо подходящо при неочаквана среща с гола непозната, но тъй като очаквах нулев резултат, друга по-амбициозна програма се

опитваше да създаде нещо ново, нещо остроумно, завладяващо и вдъхващо увереност. Докато чаках с надежда някоя от тия две програми да успее, една проста и многократно използвана програма започна да избира тона, височината на гласа и начина на говорене — достатъчно тихо, че да не стресна дамата, но не чак толкова тихо, че да излезе все едно че хленча; с хумор, но без да се правя на клоун; изискано, но не мазно; с възхищение, но не и похотливо — накратко, подготвих се да лъжа на поразия. Междувременно един почти несъзнателен алгоритъм ме накара да притисна здраво ръце към хълбоците си и да поизправя гръб. И всичкото това заемаше може би двайсет процента от наличните байтове — останалите бяха напълно погълнати от една спешна задача от първостепенна важност.

Да я запамятят...

Време — бол! Капацитет — колкото си щеш! Разбрах, че е започнала да усеща присъствието ми няколко наносекунди, преди да ме забележи, интегрирах всички субпрограми, избрах си неутрално заговаряне, вложих всичките си надежди в това как ще го кажа, проведох стотина генерални репетиции, за да установя как е най-добре и как — най-зле, взех окончателно решение, като дори успях да се възхитя на долната ѝ лява мигла и на себе си и тогава чух собствения си глас да произнеса с цялата си топлина, тон и яснота, на които можех да се надявам:

— Наистина, каква приятна цици.

Централният ми процесор се разтопи и потече лава.

Докато се обърне и ме погледне, минаха десет години, а вътре в черепа ми не трепна никаква мисъл — ужасът бе просмукал всички гънки на мозъка ми. Тя ме погледна право в очите, абсолютно безизразно. И ме гледа така безкрайни десетилетия, докато аз се мариновах в чувство за провал и срам. После погледът ѝ се откъсна от очите ми и бавно запълзя надолу. Спря се върху устата ми с години, продължи надолу, не спря, докато не стигна стъпалата ми, после тръгна отново нагоре и спря там, където си трябваше — но тогава вече бях мъртъв от векове, само прашинка съзнание бе останала в мозъка ми — и я смачка прозрението, че ерекцията ми вече беше вдигнала мачтата поне наполовина, а когато погледът ѝ отново се върна на очите ми, хич не знам как е успяла да забележи в тях и най-слаба искрица разум.

Животното, което спи под моя компютър, се събуди и започна да се старае с всички сили. Опита усмивка и без съмнение успя да докара ужасна гримаса. Пробва весел смях и успя да изкара отвратително гъргорене. Опита немощно да вдигне рамене и не успя да ги свали после. На всичкото това тя не отговори с никаква видима реакция. Старото животно се предаде.

Първият план, който замислих, беше да скоча от покрива, но проблемът беше, че можех да го направя само веднъж, та можеше да не ме заболи нито достатъчно, нито достатъчно дълго, тъй че се приближих до кабината на асансьора и започнах да блъскам главата си в нея, та черепът ми да поомекне за големия финал. Усещането ми хареса и започнах да влизам в ритъм; тогава и едва тогава тя избухна във величествен гръмогласен смях, оглушителен тромбон на шокирано веселие. И каквато си беше едра, ме дръпна далече от асансьора, преди да съм успял за пореден път да фрасна тиквата си, а после последва един такъв разлюлян, боричкащ се, прегръщащ се и препъващ се бъркоч от смях, сълзи и дъжд. Най-накрая се намерихме тръшнати по гъз на мокрия покрив с допрени ходила; и двамата се тресяхме от веселие. След няколко минути кажи-речи успяхме да си поемем дъх, но когато тя се опита да каже нещо, от гърлото ѝ излезе само: „Добре го каза.“ А после тя отново се разпадна в истерия; малко по-късно аз успях да произнеса: „Моята фройдистка грешка е...“ и си загубих мисълта. И след като земетресението най-сетне стихна, лежах по гръб, дъждът се стичаше в ноздрите ми, а стъпалата ми се притискаха плътно в човешка топлина. Дланите малко ме боляха от ударите по покрива.

Надигнах се.

Тя също. Сигурно съм изглеждал окаяно. Ерекцията ми си беше отишла.

— Всичко е наред — каза тя и леко притисна пръстите на краката си до моите. — И по-лоши неща съм чувала.

— Ти не разбираш — изстенах аз.

— Признавам... но като че ти схванах основната мисъл.

— Но...

— Несъмнено това беше най-паметната среща в живота ми и никога нищо няма да я надмине.

(О, де да беше излязла права!)

Бавно започвах да осъзнавам, че положението можеше да се спаси — провалът ми беше с такива епични пропорции, че направо си беше един вид триумф. Без съмнение бях успял да ѝ направя впечатление. Това под дупето ми не беше ли Кръчмата на Калахан — макар и празна? Кръчмата на Калахан, средоточие на странни и чудесни събития, вълшебната кръчма, в която нищо не е невъзможно и твърде малко неща са невероятни? Можеше ли да има по-добро и по-подходящо място да се случи някое чудо, отколкото тук, на покрива на Калахан?

Но накъде да вървя оттук нататък бе тайна за мен.

— Аз съм Джейк^[3].

— Радвам се. Помислих си, че може и да си се ударил лошо.

— Искам да кажа, името ми е Джейк.

— Радвам се да го чуя. А как точно ти е името?

Все по-добре и по-добре. Обичам късите пасове.

— Да пукна, ако знам. А твоето какво е? И *моля те*, не ми отговаряй: „Бира, благодаря.“

— Аз съм Мери, Джейк.

С немощния акъл, който ми беше останал, се опитах да подпитам хитро за това-онова.

— Сигурно познаваш типовете, които са монтирали онази прекрасна стълба, нали?

Тя охладня с два градуса.

— Аз го монтирах.

— Извинявай — пророних и се изправих. Усещането от обшивката на асансьора беше също така добро, както и предния път — достатъчно еластична, че да предизвика енергичен отскок, но не толкова, че да смекчи удара.

Неочаквано ушите ме заболяха и главата ми изведнъж изгуби ритъм.

— *Престани!* — изкомандва тя и както ми беше стиснала и двете уши, ме извъртя с лице към себе си. — Пусто да остане, нямаше защо да ти се цупя така. Сигурно съм първата жена ковач, с която се сблъскаш. Откъде да се сетиш, по дяволите? Ти се справи добре — не че не ми повярва, просто се учуди.

Поклатих глава. Главата си остана на шията ми.

— Ти си *втората* жена ковач, която срещам. Тъкмо затова направо съм бесен на себе си — трябваше да се досетя.

Тя отстъпи крачка назад и тури ръце на кръста си.

— Джейк — рече тихо, — прекалено много се стараяш.

— Знам. Това поне ласкае ли те?

Тя се разсмя — як, сърдечен рев.

— Да, да му се не види. И не е съвсем без полза: нямам търпение да узная що за човек си, когато си нормален.

Усетих, че дишането ми се забавя и раменете ми започват да се отпускат.

— И аз винаги съм се чудил. Но и в най-лошия случай трябваше да се досетя, че ти си монтирала стълбището.

— Защо?

— Защото *изглеждаш* тъкмо като човек, който би го направил. Имаш си всичко, нужно да свършиш една толкова добра работа — забелязах го още преди да се усетиш, че съм тук, така че редно си беше да се досетя.

На бузите й цъфнаха трапчинки.

— Ето, видя ли? Най-после успя да ми направиш комплимент като хората — задобряваш.

— Откъде се взе това стълбище?

— Първите си години е прекарало в библиотеката на един богат епископ. Последните трийсет — в най-добрия бардак в Бруклин, но преди няколко месеца бардака го затвориха и...

Бях поразен.

— *Затворили* са заведението на лейди Сали?!

Тя кимна тъжно.

— Твърде силна долнопробна конкуренция. Вкусовете се менят. Сега като че всички искат гадости и места като дома на лейди Сали не са на мода.

— Боже мили! Ама аз го знам това стълбище! Да не искаш да ми кажеш, че *стълбището на лейди Сали Макгий е тук, в Кръчмата на Калахан*?! — Започнах да се усмихвам, макар и обзет от тъга. — Божичко, Сали — обърнах се аз към ридаещите небеса. — Колко жалко, че са затворили заведението ти. Светът вече е по-мрачно място отпреди. Но поне не всички твои съкровища са попаднали сред диваци и варвари. Мери, знаеш ли къде е сега великолепната стара дама?

— Радва се на спокойни старини. Значи, стълбището е попаднало на добро място?

— На най-доброто възможно. Това тук е *Кръчмата на Калахан*, разбираш ли? Не, откъде да разбереш?

— По същия начин, по който ти си разбрал, че аз съм добър ковач, може би. В това място *има* нещо. Но аз...

— Бъди сигурна. Ако стълбището имаше крака, самичко щеше да си дойде тук. Тук се случват чудеса — малко като онези, които ставаха при лейди Сали, тъй като се замисля. Майк смята ли да отваря тази вечер, знаеш ли?

— Каза, след около час и половина.

— Тогава ще видиш. Тайфата ще ти хареса — по-добро семейство от тях не съм имал. Майк обясни ли ти какви са правилата в кръчмата?

— Правила ли?

— Всяко питие в кръчмата струва половин долар. Майк не приема други пари освен банкноти по един долар. Като си вземеш питието, си прибираш рестото от кутията от пури, пълна с монети от по четвърт долар — освен ако не се отбиеш до камината...

— Я задръж. Всичкото пиене струва по половин долар?

— Да, защо?

— В днешно време в повечето барове една *бира* струва повече от долар.

— Така ли? Аз по други барове не ходя.

— И никой не свива парите за ресто? Той сигурно варди тая кутия като ястреб...

— Тцъ. Никой не варди кутията. Тъкмо това искам да ти обясня за *Кръчмата на Калахан*.

Тя поклати леко глава.

— Давай нататък. Спомена нещо за отбиване пред камината...

— Ако чувстваш напън или нужда, заставаш на тебеширената черта с лице срещу камината. Трябва да произнесеш наздравица на глас, а през това време всички млъкват. После мяташ чашата в камината — това ти струва рестото, но понякога смъква бремето от гърба ти.

— Охо... — възкликна тихо тя.

— Хората като че идват тук, когато се нуждаят от помощ — не винаги, но доста често. В повечето случаи я получават. Ние си помагаме един на друг. Днес трудно ще намериш бар, в който барманът поне да се престори, че е готов да му изплачеш мъките си. В Кръчмата на Калахан *всеки* те изслушва. С уважение. С внимание. Не можеш да си представиш какви истории се разказват тук понякога.

— Много потискащо ще да е човек да се напие тук.

Ухилих се.

— Ще видиш. Всички сигурно са наминали оттук по-рано и са видели оная бележка, преди дъждът да размие буквите. Скоро ще дойдат. Весела компания са — всичките до един. Честно те предупреждавам: всички ние сме параномазици^[4].

Очите ѝ се разшириха в ужас.

— Божичко, не! Не и *каламбурници*!

— Всичко е наред — днес не сме Лафторник.

— Лафторник?...

— Тогава който каже най-зловещия лаф, пие за сметка на заведението.

Тя залитна.

— Исусе Христе, насмалко да уцеля.

— Не, днес е Вечерта на небивалиците — и да ти кажа, за да бъде призната за небивалица в Кръчмата на Калахан, от една история се изисква много. Например тук е идвало истинско говорещо куче. И цяла сюррия пътешественици във времето. Двама извънземни... ама ето, единият пристига. — Махнах. — *Здрассти, Фин!*

Тя се обърна, видя го и замръзна на място.

Е, как бих *могъл* да я подготвя? Така е при Калахан — или потъваш, или плуваш. Беше ѝ дошъл редът.

Мики Фин пикираше надолу, когато го мярнах. Последните стотина метра измина като чайка; кацна много по-грациозно. Дъждът не валеше върху него — една от причините, поради които го забелязах в тъмното — и когато заста на до нас, капките започнаха и нас да избикалят.

— Здравей, Джейк, приятелю мой. — И учтиво започна да се съблича.

— Не е нужно, Мики. Наистина се радвам да те видя, човече — толкова време мина! Позволи ми да ти представя Мери. Мери, това е

моят приятел Мики Фин.

Мери сякаш бе изпаднала в транс. Това ме учуди. Тази жена видимо не трепна при среща с гол непознат от противния пол, самата тя гола, на затънтено място; бях очаквал да възприеме Фин повече или по-малко спокойно. Признавам, че за един безстрастен поглед един гол мъж е по-малко стряскаща гледка от един летящ мъж, особено ако летящият мъж е двуметров, има величествени, изсечени черти, очи като ацетиленови горелки и отблъсква влагата. Но въпросният гол мъж бях аз. Леко се издразних.

И все пак, ако Мери срещаше трудности с посрещането на това предизвикателство, галантността изискваше от мен да ѝ помогна, Фин очевидно се чудеше дали да подаде ръка, така че аз му протегнах своята. След наистина топлото ръкостискане — едрият киборг ми харесва — аз лекичко го подръпнах за ръката и му посочих новото стълбище.

— Мери монтира онази стълба там. Трябва да я пробваш, особена е. — Намигнах му с окото, което Мери не виждаше. — Защо не слезеш долу и не провериш дали Калахан е там — да го питаш смята ли да отваря тази вечер?

Фин ме изненада малко — с това, че схвана намека от раз и без колебание. Всеки път, като се видим, той все повече се е ошлайфал в човешките работи. (Пардон, в земянските работи.)

— Разбира се, Джейк. Ще си поговорим, като слезете долу. Много се радвам, че се запознахме, Мери. — Той бързо припна с върлинестите си крака. Дори и след като вратата на стълбището се захлопна зад гърба му, дъждът продължи да не капе върху нас. С радост бих прекарал цял час в чудене как ли го постига, преди да отида и да го попитам, ама сега си имах друга работа.

Мери не беше помръднала, откакто Фин кацна — леко извърната наляво, загледана още по-наляво, право през мястото, където преди малко стоеше той. И мускулче не беше трепнало по нея.

Прокашлях се.

— Извънземни — това както и да е — изрече тя с ясен, спокоен глас, все още напълно неподвижна, — но за говорещото куче не ти вярвам.

Приех това като знак, че се е окопитила.

— И ние отначало не повярвахме. Значи, влезе един тип и се опита да си изпроси някоя и друга чашка със стария номер с говорещото куче. Естествено, схванахме, че искат да ни преметнат с венстрилоквизъм — така си и беше. Пичът беше ням, а кучето беше мутант — *тъкмо то говореше с корема си*. Бяха се събрали, защото и двамата бяха самотни — поотделно никой не искаше да разговаря с тях. Сега често се отбиват тук.

Тя се поизправи, разкърши леко рамене и се отпусна.

— Той наистина си е такъв.

— Кой какъв си е наистина?

— Мики Фин. Наистина е като „Мики Фин“^[5].

Все още не се бе върнала изцяло на земята. Но онази част от нея, която не се бе завърнала, не беше от този свят. Сега, когато бе недосегаема за дъжда, капчиците покриваха цялото ѝ тяло като фасетите на скъпоценен камък — някои бяха неподвижни, други, също като моя поглед, се опитваха да мигрират по-надолу. Преборих се с погледа си и го вдигнах колкото можах по-нависоко. Замислих с какво ли бих могъл да привлека вниманието ѝ.

— Наистина, твоите нощ са много хубави.

Това свърши работа. Потрябва ѝ секунда, докато схване, но когато се разсмя, звукът беше на шест.

— Джейк — рече ми тя, — и твоят вечер изглежда много добре. Тази кръчма май ще ми хареса. Според тебе той фокус с дъжда ще действа ли и на дрехите ни, ако ги извадим и се облечем? А нужно ли е да се обличаме, за да слезем долу?

— Не, не че е нужно, но обикновено хората там *са* облечени. Ала не ме питай как точно работи техниката на Фин — единственият начин да разбереш е да питаш самия него.

Наистина дъждът не беше засегнал и дрехите ни.

— Разбира се. Ще се намокрят, като ги об... — рекох и млъкнах.

Вече не бях мокър. Нито пък тя. *Косите* ни бяха сухи, а не бях усетил ни най-слаб полъх на вятър. Собствените ми дрехи, влажни, когато ги съблякох, сега бяха сухи и сухи си останаха.

— Очарователно — измърмори тя. Прозвуча досущ като мистър Спок.

Кимнах.

— Много е гот Фин да е покрай тебе през зимата. — Подхвърлих ѝ нейните дрехи и тя улови вързопа. Започнах да се обличам. Според вас глупаво ли е, че след като прекарахме значително време голи заедно, извърнахме очи един от друг, докато се обличахме? Убеден съм, че и двамата си го мислехме, но точно така направихме.

И облечена, тя ми харесваше също толкова. Което ще рече: като я видях облечена, ми се прииска да я съблека пак възможно най-бързо. Щеше ми се осветлението да е по-добро. Чувах смътни звуци под нас, далечно думкане и гласове; един от тях — не можех да го сбъркам — беше гласът на Калахан. „Студебейкърът“ на Док Уебстър пристигна на паркинга, последван от камиона на Макгонигъл Разреденото, а надолу по шосе 25 А чувах как се приближава отвратомобилът на Еди Бързака. Кръчмата на Калахан се подготвяше за късно отваряне.

Тя махна разсеяно към ридеещото небе над нас (не можех да се начудя как така капчиците дъжд се ориентираха и правеха път на ръката ѝ) и рече:

— Фин е... ами... оттам, нали?

— Тъхъ. Бая отдалече.

— От колко време е тук?

— Десетина години и малко отгоре.

— И през цялото това време е висял по кръчмите? Каква е била мисията му, по дяволите?

— Унищожаването на човечеството.

— *Дявол да го вземе, Джейк, никак не е смешно!*

— Не се паникьосвай — даде дефект. Много отдавна, седмица-две след като беше пристигнал. Първата вечер, когато дойде в Кръчмата на Калахан.

Тя очевидно се успокои, но изразът на лицето ѝ остана смаян.

— Разбрах. Стига толкова, не говори повече за това. Според мен вече си казал най-важното.

И така, аз ѝ разказах за Фин, за онази вечер, когато дойде в Кръчмата на Калахан и се сдоби с името си — *тъкмо* навреме. Разказах ѝ и за вечерта, когато замъкна Адолф Хитлер навън, на паркинга, колко голям кратер се появи в резултат на това и как после той го заравни. Разказах ѝ как последователно е работил като фермер, рибар, наблюдател в горската пожарна служба и като пазач на фар — и

тогава се усетих, че съм се разприказвал твърде много за Фин, и пробвах да направя един плавен преход към някоя по-благодатна тема.

— Но стига толкова за Фин. Да поговорим за мен. Аз съм — редът е без значение — певец, автор на песни, китарист, хубав човек — повтарям, в какъвто си искаш ред. Някои вечери свирим тук с Еди Бързака, той е пианист, и сме много добри. Повечето от зъбите ми са си оригиналните, нямам живи бивши съпруги и деца и според мен ти си най-съкрушително привлекателната жена, която съм срещал поне от десетилетие насам. Много, ама много бих искал да те опозная по-добре.

— Намеренията ти почтени ли са?

— Естествено. Искам да спя с теб. По възможност многократно.

Намеренията ми отиваха много по-далеч, но някакъв инстинкт ми подсказа да си държа устата затворена.

— Всъщност в момента не ми се спи особено, но какво ще кажеш да се изчукаме?

— *Да!* — Внезапна мисъл. — Уф, в овулация съм.

— Покрит съм.

Когато Мики Фин препрограмира реалността, го прави много обмислено и внимателно. Купчината от дрехите ни остана суха, но усещахме топлия дъжд по телата си — само дете нищо не можеше да го накара да се стича в ноздрите ни дори и когато носовете ни бяха обърнати нагоре. Забелязах това чак после — дотогава вниманието ми бе погълнато от друго. Тя беше топла и мека, и гъвкава, и опитна, и *много* въодушевена; някъде дълбоко в себе си започнах отново да вярвам в Бога, просто за да има на кого да благодаря.

Далечните гласове на моите приятели се чуваха през покрива и ми се струваше, че точно така е редно. Една от най-големите радости в живота ми е да зарибявам хората, които харесвам, с Кръчмата на Калахан; страшно ми е гот, като запознавам нов приятел със старите си приятели. Досега обаче никога не бях зарибявал с Кръчмата на Калахан човек, когото *обичам*, просто защото през последните дузина години не ми се беше случвало да заобичам човек, когото не съм срещнал там. Но предполагах, че ще бъде поне два пъти по-хубаво — а вече знаех, че обичам Мери. Започвах да се *влюбвам* в нея (ако

схващате разликата) — за първи път, откакто убих семейството си, ми се случваше да се влюбя и перспективата да запозная своята любима с Майк и тайфата ми изглеждаше божествена. Просто сянка на мисъл, която отекваше в мен всеки път, щом до ушите ми стигнеше познатият смях: топла увереност, че не може да съществува по-прекрасно място, където да се влюбиш и да се любиш за първи път.

Господи, тя бе цял наръч от сладост и мекота! Имал съм няколко от онези кльоцави жени, които всички твърдят, че харесват — няма какво да притиснеш, няма на какво да се възхитиш, трябваше да внимавам да не ги смачкам, страх ме беше да се отпусна, защото току-виж съм си охлузил нещо, и въпреки това после срамната кост пак ме болеше. Друго си е жена като Мери — по такава жена можеш да се *търкаляш!* Можеш да се отпуснеш докрай сигурен, че системата е просторна и тапицирана, можеш да я изучаваш до безкрайност и вечно да има какво още да видиш и оцениш, и всеки път — толкова често, че се изкушавам да кажа „винаги“ — откриваш, че и страстта, и съчувствието, и чувствеността нарастват двойно с всеки килограм над така нареченото „оптимално тегло“. Взимайте си хърбавите жени и си ги заврете там, където и твърдите легла, студените душеве, силовите упражнения, природосъобразната храна и всичко останало, с което всички се занимават най-сериозно, убедени, че удоволствието и болката са дяволски опит на природата да ни измами и че колкото по-малко приятно е едно нещо, толкова по-добро за вас е то; вземете си ги, заврете си ги и ми дайте нещо, доставящо човеку радост!

Беше толкова хубаво, колкото може да бъде първият път. Не телепатичното изживяване, в което можеше да се превърне с опита и практиката, разбира се — може би не повече, отколкото ако правехме някаква друга гимнастика. През повечето време се занимавах със собствените си мисли, стреснат от неочаквано огромната си нужда, а после слисан от откритието, че нейната е даже още по-огромна. Съотношението настоятелност — нежност определено клонеше наляво; май дори би бил уместен въпросът кой кого изнасилва. На места се получи доста атлетично. (Без съмнение и шумно, макар и да съм убеден, че дъждът е заглушил по-голямата част от шума, който вдигнахме.) Повечето от информацията, която си разменяхме, идваше пряко от гръбначния стълб или от съвсем малко по-нагоре.

Но и нежността я имаше, и грижата, и споделянето, и нещо странно напомнящо носталгия, така че в края на краищата беше също толкова хубаво, колкото би ви се искало. Възбудата ни утихна в синхрон, което винаги е приятно, а после изтръсквахме полепналите по гърбовете ни камъчета — досущ маймуни, които се пощят. През това време като по магия отново изсъхнахме. Оказа се, че пушим една и съща марка цигари, но когато извадихме по цигара от пакета, магията на Фин прояви избирателност и те целите подгизнаха. Похабихме още две, преди да се откажем, а после предпазливо си направих експеримент и разбрах, че джойнтът не се поддава на подгизване. Вироглав човек е тоя Фин, но сигурно поназнайва нещичко. Докато пушехме, се облякохме и после се понесохме плавно към стълбището.

Спрях се.

— Мери, хайде да не слизаме още долу. След като слезем, ще са едно през друго запознанства, усмивки, питиета и наздрависи. Искам да се запознаеш с приятелите ми, но аз още не съм имал възможност да те опозная.

— Както се казва в стария виц, случилото се е равностойно на официално представяне.

— Разбираш ме за какво ти говоря. Не зная къде живееш, къде си отраснала, какво искаш да правиш с живота си, колко съпрузи имаш — по дяволите, та аз дори и фамилното ти име не знам!

— И аз не знам твоето.

— Тъкмо за това ти говорех. Тукашните хора, колкото и чудесни и необикновени да са, няма да ни избягат. Нека си поговорим двамата.

— По-късно ще си поговорим, обещавам ти. Точно сега ми се иска да отида на светло.

— Да, но...

— Искам и да огледам още веднъж стълбището.

— ... ама то е идеално...

— Добре де, искам да чуя как хората му се възхищават.

— ... ти не...

— Пие ми се.

— ... прекланям се пред по-висшия разум.

Щом отворихме вратата, отвътре нахлуха топла светлина, радостна гълчава и мирис на хубава бира; докато слизахме надолу, към тази смес се прибави и киселият, странно приятен аромат на вечните пури на Калахан „Ел Ропо“. Сред смеха и закачките Еди Костиган — Бързака свиреше нещо от Мак Ребенак, а от време на време някой от редовните клиенти му подпяваше. Ноа Гонсалес работеше по един номер, който бе научил от Ал Фий — жонглираше с пълни чашки. Бога ми, съвсем го беше доизкусурил. Около него се бе насъбрала неголяма агитка; докато му пляскаха, Ноа започна да си сръбва от чашките в мига, когато минаваха покрай лицето му. (Ноа работи в отряда по обезвреждане на бомби на Съфък Каунти и затова единият му крак е изкуствен. По-голям веселяк не сте срещали, а няма и да срещнете.) Двамата с Мери се присъединихме към зяпачите — истинското майсторство е рядкост. Ноа пресуши двете чашки, при което разля не повече от чаена лъжичка, да речем, после преглътна и избърса уста, без да губи ритъма, и се провикна:

— Разредено, отваряй!

Макгонигъл Разреденото винаги се усеща.

— Давай! — извика той и отвори широко уста.

Ето какво ми се стори, че видях: чашката, все още пълна с уиски, подскочи за последен път нагоре и в същото време се килна настрани бавно и величествено, така че съдържанието ѝ *насмалко* не се разля; после се спусна надолу, Ноа я улови — спря я във въздуха с три пръста и уискито изскочи от нея по висока траектория. Той метна чашата обратно в потока на движение така, че тя си навакса загубеното време. Ние стаихме колективно дъх, а Разреденото мръдна глава три пръста наляво и летящата струя се приземи право в гърлото му. Надигна се рев, Ноа така се разсмя, че изпусна и трите чашки, а Разреденото — може би това бе най-величественото от всичко — *не* проля почти ни капчица!

Толкова рядко в живота имаме честта да присъстваме на подобни мигове. Когато бях на десет години, семейството ми прекара лятната ваканция в къмпирание из Ню Хемпшир и нямаше начин да не се качим със зъбчатата железница на Вашингтонската планина — пътуване, паметно само по себе си. Но онова, което докато съм жив, няма да забравя, е как стоях на панорамната платформа заедно със семейството ми и се възхищавах на гледката, като в същото време се стараех да не

ме отвее свирепият планински вятър. И тогава се случи едно наистина прекрасно нещо. Вятърът отнесе шапката на татко и преди да се усетил, тя вече се носеше над един неописуем залив към щата Мейн с всички шансове да пристигне благополучно. Цяла сутрин татко беше нещо кисел и със сила на волята бе възвърнал доброто си настроение съвсем малко преди това; ние, останалите, нададохме тихи, смаяни викове, докато гледахме как шапката му чезне в далечината. Както и още неколцина души край нас. Но татко бе героично решен да запази доброто си настроение; той се насили да се усмихне и дори пусна шега.

— Не се тревожете — надвика той вятъра, — след минутка ще пристигне друга! — Вдигна ръка, сякаш да улови шапка, падаща от небето. И в ръката му кацна... шапка.

Това, вероятно ще кажете — и аз съм съгласен с вас — е чудесно, изумително. Но *прекрасното*, за което отново и отново се сецах по време на бурните си юношески битки с татко и което ми пречеше да почувствам истинска омраза към него, беше онова, което последва. Татко хвана леко шапката и без никакво колебание, с каменна физиономия я сложи на главата си. Дори и това, че му стоеше идеално, не го накара да потрепне.

— Видяхте ли? — рече той и физиономията му не трепна чак докато овациите стихнаха. Винаги съм обичал татко и съм му се възхищавал, но тези две-три секунди за мен го направиха безсмъртен.

С това искам да ви кажа, че съществуват златни мигове и че Ноа току-що беше позлатил един миг — беше надминал себе си. Бях обзет от благоговение, щастие, благодарност. Гордеех се с Кръчмата на Калахан, сервира ми магия тъкмо когато доведох Мери да се запознае с нея. След неизбежната вихрушка от чаши, разбила се в камината, аз се присъединих към навалищата, която напираше да черпи Ноа и Разреденото. Всички обаче останахме разочаровани — Калахан ни изпревари и обяви, че тази вечер и двамата пият за сметка на заведението. Но леко се подразних, когато забелязах, че Мери също предложи на двамата да пийнат... от едно плоско шишенце. Бе настояла да слезем тук — щели сме да се опознаем (*не* в библейския смисъл, искам да кажа) по-късно, защото искала да пийне нещо, — а се оказа, че има у себе си. Можехме да си поседим горе на покрива и да разпием шишето, с часове да си говорим и чак тогава да слезем долу...

„Трай“ — рекох си благоразумно. Половото общуване не прави от другия твоя собственост. А и как бих могъл да съм недоволен от такова стичане на обстоятелствата, дало ми възможността да стана свидетел на триумфа на Ноа и Макгонигъл? Навсякъде из кръчмата онези, чието внимание е било насочено другаде, сега се информираха от втора ръка и се хапеха по задниците. Карай да върви, Джейк...

— Страхотно — рече Мери, усмихна се и ме улови за ръката.

— Да, наистина. Ноа разправя, че тренирал и с работещи моторни резачки — и май вече му вярвам. Какво ще пиеш?

Тя подуши из въздуха.

— Кафе ли надушвам?

— Ямайско „Блу Маунтин“. Майк има приятели в Токио. И тъй като предугаждам следващия ти въпрос, намира му се и „Олд Бушмилс“, дестилирано в Ирландия. И разбира се, прясно разбита сметана, и знае как да го прави. Ела.

Калахан се потеше яко зад бара, когато се приближихме, но щом се засили покрай нас, понесъл в едрите си ръчища дванайсет халби с бира, той изведнъж се спря, посочи ме и подметна на Мери:

— Мери, щом вкусът ти е толкова семпъл, току-виж някога решиш да излезеш и с мен!

— Какво да правя? — отвърна му тя. — Негативите са у него. Но все пак благодаря.

Калахан набърчи големия си счупен нос и изкриви лице.

— По дяволите, Джейк, колко ще ми искаш за една снимка?

— Съжалявам, забранено ми е Майк, добър ковач си си избрал да ти монтира стълбището. *Знаеш* ли откъде идва това нещо?

— Естествено — отвърна Калахан. — Когато чух, че затварят заведението на Сали, веднага си намислих да я питам за него. Да, Мери си върши добре работата. Какво ще пиете вие двамата?

— Божия благословия и за двама ни, Майк — отвърнах му аз. Той кимна и понесе нататък дузината пресрочени бири. Мери се усмихваше широко.

— Това място ми харесва, Джейк.

— Знам вече, че имаш добър вкус. Двусмислицата е нарочна.

— Ух! Вярно, че ме предупреди за каламбурите.

— Тука дори не се изчакваме да задаваме въпроси в прав текст.

— Ами — заяви тя с абсолютно сериозна физиономия — най-краткото разстояние между два каламбура е правият текст. — И си взе няколко фъстъка от безплатния обяд.

Почувствах се като оня път, когато се раздрънках пред един непознат какъв съм китарист и половина и разбрах, ала твърде късно, че приказвам с господин Еймъс Гарет. (Спомняте ли си демоничната китара в „Полунощ в оазиса“ на Мария Мълдър? *Този Еймъс Гарет...*)

— А успехът на всеки каламбур — опитах се да парирам аз — е в...

— ... слушателското *Ух! О!* — довърши тя вместо мен.

Хммм...

Майк се върна с две ирландски кафета.

— Две Божии благословии — обяви той. — Кълна се, чувам, че навън все още вали дъжд, но вие двамата сте сухи-сухенички, а чадър нещо не виждам.

— Работа на Фин — обясних му аз и той кимна. — Абе, Майк, ти откъде познаваш Мери? И как така никога досега не си я канил тук?

— Тя е дълга и широка. Бихте ли ме извинили? Време е вечерта да започне.

Той пресуши една чаша, която Щайниц Ситния глупаво бе зарязал без надзор и я тресна на бара.

— Добре, момчета — започва Вечерта на небивалиците. Кой ще е пръв?

Тълпата изтика напред Ралф фон Бау Бау.

— Наистина мога да ви разкажа една донякъде интересна история... — започна той.

Аз погледнах Мери, за да видя как ще го възприеме. Искам да кажа, предполагам, то си е до човека, но според мен едно говорещо куче поначало си е нещо далеч по-поразително от двуметров летящ киборг. Но според нея не беше така. Е, бях я предупредил.

С онзи свой прекрасен немски акцент (нали си е овчарка) Ралф разказа една доста заплетена история за някаква негова позната, обсебена от демон, който той успял да прогони, след като свещеникът се провалил; небивалицата завърши безмилостно с лафа: „На зъл демон — зъл хрът“, който изтръгна кучешки вой от невинните слушатели.

Това, разбира се, само вдъхнови Док Уебстър.

— Проклет да съм, ако се оставя да ме бие един съвсем истински кучи син — избоботи той и хората взеха да му правят път, ухилени.

Физически Док напомня затлъстят сумо-борец. Той е шампион на Лафторниците за всички времена и вероятно ще си остане такъв завинаги; само двамата с Разреденото все още лелеем някаква надеждица да го изместим някак си оттам.

— Както мнозина от вас знаят — започна Док, — току-що се връщам от Лос Анджелис. Бях на гости на Хуан Ортис, мой приятел акушер. Беше в отпуска, но един ден се наложи да се погрижи за спешен случай и той заръча на зет си Оби Уанкин — честна дума, така се казва, никога не бих могъл да измисля такова име, — та заръча на Оби да ме разведе из града. Отидохме в Дисниленд. Оби се оказа маниак на тема „Междузвездни войни“ с чувство за хумор, още по-извратено и от моето. Например на влизане подминахме трима моряци и когато забеляза, че всичките са старшини, той не пропусна да отбележи: „три си пи оу...“^[6]. (Хихикане и смаяни звуци от страна на публиката.) И така, той ме заведе в Земята на приключенията, където можеш да поплуваш с гемия по река сред джунгли. От водата се показват хипопотами работи, плюят по тебе и тъй нататък. („Може и роднини да ти са били“ — измърмори Разреденото и Калахан му изшътка.) Но най-лошото нещо беше проклетият капитан на гемията. През цялото време редеше монолог, ама тъп, тъп, та чак вдлъбнат. Кофти вицове, още по-кофти каламбури, вицове за тъщи дори. Направо се поболях зверски; тоя тип се мислеше за голям остроумник. Ама най-голямата простотия тепърва предстоеше. Седнахме после с Оби да пием по едно уиски и той ми вика: „Люскай «Уокър»“!

Надигна се всеобщо стенание и чашите полетяха към камината.

— Ние направо да слизаме от сцената — рече Томи Янсен. — Той е победителят.

— Строго погледнато — забеляза неохотно Калахан, — боя се, че не е. Тази история вероятно щеше да обере точките, ако днес беше Лафторник, но всъщност тя не е небивалица, смятам.

— Той е прав — подкрепи го Разреденото. — Хубаво е една небивалица да завърши с такъв престъпен лаф, но в самата история трябва да има фантастичен елемент. Съжалявам, Док — *syntax error*.

Док се намръщи, но какво да каже? Прави бяха. И тогава божественият огън ме осени, както беше осенил Ноа по-рано.

Исках да впечатля новата си любов, исках и да помогна на Док Уебстър и думите се изплъзнаха от езика ми още преди да съм се усетил:

— Чудя ви се, момчета, фантастичният елемент просто ще ви избодне очите.

Дори и Док като че се озадачи.

— Как така, Джейк? — попита Калахан.

— Ами колцина от вас са ходили в Дисниленд или където и да било, придружени от измислен герой?

Док беше единственият, който се усети. Бръчките му се разгладиха.

— Нали Док *ви каза* кой го е развеждал — Оби Уанкин, Оби...

Застинало мълчание. Групов кататоничен шок. А после Ралф започна да вие; към него се присъединиха и останалите. Всяка чаша в кръчмата, пълна и празна, пое на път с крайна цел камината. Еди се опита да засвири темата от „Междузвездни войни“, но така се тресеше от смях, че и един клавиш не можеше да уцели вярно; Калахан посегна заплашително към една бутилка селцер. Док Уебстър стисна с уважение ръката ми.

Огледах се за Мери, исках да проверя дали съм направил необходимото впечатление и видях, че тя се взира в другия край на стаята. Проследих погледа ѝ. Забелязах, че се е вторачила във Фин... и разбрах, че нещо го измъчва.

Седеше на стола, изопнал гръб — рядко го прави, какъвто си е висок — не обръщаше никакво внимание на това, което ставаше около него, а по лицето му се стичаха сълзи. Последния път, когато бях видял сълзи по лицето на Фин, преди години, планетата Земя бе под сериозна заплаха...

Той се изправи и се приближи до бара с вдървена походка, а ние с Мери безмълвно се преместихме на място, откъдето да можем да го наблюдаваме какво прави.

Подаваше на Калахан десет еднодоларови банкноти. Искаше десет питиета. Калахан го гледаше под око.

— Това как ще му въздейства? — попита шепнешком Мери.

— Все едно ти или аз да гаврътнем по едно двойно.

— О... — Тя се поуспокои.

— Но това е *изключително* неприсъщо на Фин. Последния път, когато съм го виждал да си поръчва десет наведнъж беше когато за пръв път дойде тук — оттогава минаха години.

— О...

Мнозина от хората на бара и наоколо я знаеха тази история. Докато Калахан вземе решение, публиката се оформи.

— Какво да бъде, Мики?

— Ръжено, Майкъл. Също като онази вечер.

— Искаш ли да поговорим?

— Първо наздравицата.

Калахан кимна и се залови за работа. Той налива питиета както Баришников танцува. Не след дълго десет чашки ръжено уиски кацнаха пред Фин. Дългият извънземен ги гаврътна една след друга. Онази, първата вечер, той ги запокити една по една в камината и десет пъти вдигна една и съща наздравица; този път не си направи труда. Когато свърши, някои от чашите дори не се допираха една до друга, но той вдигна последната и останалите се изнизаха подире ѝ. Приблужи се до тебеширената черта и се изправи срещу камината. Вече бе привлякъл вниманието ни.

— За моя народ — произнесе той ясно и безизразно. И метна чашите.

Изобщо не знаех, че Фин можел да хвърля толкова силно — в камината избухна яростна експлозия. Камината има форма на параболичен рефлектор и затова е невъзможно от нея да изхвъркнат стъкла; въпреки това този взрив щеше да обсипе цялата кръчма в стъкла. Не го направи поради същата причина, поради която и дрехите ми бяха сухи.

— Исусе, Дълъг! — възкликна Разреденото. — Какво можем да направим за тебе?

Отвсякъде се разнесе одобрително боботене.

Мики Фин се върна на Земята — израз, който може би тук е уникално уместен — и ни огледа мрачно. Спокойното му лице не се връзваше със стичащите се по него капчици. Хрумна ми налудничавата мисъл, че това са дъждовните капки, които преди не капеха върху него,

а сега са се преместили във времето и са го накапали. Но Фин просто все още не е свикнал да слага на физиономията си човешки израз и в кризисни моменти е склонен да забравя за това; наистина го болеше.

— Приятели — рече ни той, — ако можех да се сетя за нещо, което бихте могли да направите, без съмнение щях да ви го кажа. Със сигурност щях да ви го кажа по-рано.

— Тогава ни кажи какъв е проблемът — обади се Томи Янсен. — Може пък да измислим нещо.

Фин се опита да се усмихне — жалка работа.

— Съмнявам се, Томи. Тъкмо върху този проблем мисля, откакто дойдох тук за пръв път, преди години. Според мен разрешение няма.

Калахан прочисти гърло — звук като носещ се на скорост тежкотоварен камион, който рязко завива обратно.

— Мики, както знаеш, в моята кръчма не позволявам да ти човъркат в душата. Ако не искаш да ни споделиш какво те мъчи, ще фрасна собственоръчно първия, който ти зададе неудобен въпрос. Но настоятелно ти препоръчвам да си кажеш какво ти тежи. Не ми се вярва да не знаеш това — прекарал си толкова векове сам сред дълбокия космос: понякога само като си кажеш какво ти тежи, ти олеква. Но ти си знаеш, приятелю.

Фин се замисли.

— Може и да си прав, Майкъл. Досега винаги си бил прав. Всъщност ти назова проблема ми. Аз съм сам. Сам съм от векове. И винаги ще бъда сам, чак до смъртта си.

— Их, че го рече! — избухна Разреденото. — Ами че като преброим и редовните, дето тази вечер ги няма, по мои изчисления ти имаш към сто и петдесет близки приятели. Винаги можеш да дойдеш в моята къщурка и да останеш колкото си искаш. И същото важи за всички нас, нали така?

Единодушни одобрителни викове, Фин се усмихна криво.

— Благодаря на всички ви — рече той. — Вие сте истински приятели. Но щедроту ви предложение не се отнася до моя проблем. Не съм казал, че съм самотен. Казах, че съм сам.

— Мики — обади се Джоузи с копrienен глас. — Казала съм ти, че...

— Отново благодаря! — Мики маркира галантен поклон. — Но болката ще бъде по-голяма от помощта.

— Каква болка? — попита тя. Ни най-малко не му се обиди.

— Първо на първо, това може да причини физическа болка *на тебе*. Помниш ли онзи разказ на Нивън, дето веднъж ми даде да го чета, за половия живот на Супермен?

— „Мъж от стомана, жена от лигнин“? Естествено — рече тя. — О...

— Да — каза тъжно фин. — Оргазмът включва неволни мускулни спазми; и макар да не съм толкова як като Супермен, аз съм много по-силен от земните мъже. А твоето тяло е крехко.

— О...

В лицето на Фин имаше нещо странно. Очите — това беше. Не бяхме виждали очите му такива от онази първа вечер. Кухи, прегорели, изпразнени от всякаква надежда. Защо на покрива не бяха такива? Или просто не бях ги забелязал в тъмното, увлечен от похот?

— И мен също ще ме заболи — продължи той. — Не физическа — духовна болка. Човешките жени често се ядосват, когато се опитвам да им го обясня. Джоузи, *моля те*, не се обиждай, но няма ли да е честно, ако кажа, че онова, което току-що смяташе да ми предложиш, се нарича мимолетна сексуална връзка?

— Виж какво, я задръж замал...

— *Помолих* те нещо, Джоузи.

— Ух, мамка му, Фин, нямах предвид чисто сексуална...

— Разбира се, че не. Самият аз не вярвам, че подобно нещо съществува. Няма съмнение — в това щеше да има и приятелство, и смях, и доброта, и още няколко чудесни качества, за които вие, земляните, все още нямате думи. Но ключовата дума не беше ли „мимолетна“?

— Ама виж какво, за Бога...

— Да не би да греша? Брак ли ми предлагаш?

Джоузи бързо-бързо млъкна.

— Може би дори твоето несъзнателно намерение е било връзката ни да трае дни, седмици, месеци дори. Но съм убеден, че не ми предлагаш да ми станеш *спътница в живота*. Никоя човешка жена не би го направила.

— Исусе Христе, Мики, не се омаловажавай. Аз случайно не съм от тия, дето се женят, но съм сигурна, че все ще се намери някое свястно моме...

— *Погледни ме!* — изрева внезапно той и всички в кръчмата подскочиха педя нагоре. С решителен жест съблече черното си спортно сако, разгърди ризата си, отвори гръдния си кош...

Опитах се да извърна поглед — не можах. Опитах се да намеря думи за това, което виждах — не можах. Опитах се да не се ужася — не можах. Странен звук изпълни стаята: много хора, които всмукват въздух през зъби. Дори и сега не мога да ви го опиша: честна дума, онова, дето беше вътре в гърдите на Фин... човеците не бива да виждат такива неща. Никога.

Фин затвори гръдния си кош.

Групова въздишка.

— Показах ти сърцето си — рече тихо Фин. — Ще се омъжиш ли за мен?

Джоузи заскимтя.

— Джоузи, извинявай — побърза да каже той, но вече беше твърде късно — тя изскочи през вратата. Тогава той каза една дума, която никога дотогава не бях чувал и се надявам да не чуя никога повече, нещо на родния му език, от което него го заболя повече, отколкото нас. Джоузи е наистина много сваятна жена и Фин го знаеше.

Калахан се прокашля.

— Мики — избоботи той, — ти си сам, сега го проумяхме. Трудна работа е да си сам. Всеки от нас тук е бил сам, някои и сега са...

— Но не като мен — прекъсна го Фин. — Дори и най-нещастният от вас е по-малко сам. Без значение колко малък е шансът да си намерите спътник в живота... *шанса* винаги го има. Винаги имате надежда, дори и когато сте напълно отчаяни. Никое човешко същество никога не би се обвързало с мен, а аз не смея да напусна вашата планета. Господарите ми вярват, че съм мъртъв; ако някога научат, че не съм...

— ... ще те убият — довърши Разреденото.

— По-лошо.

— Ще те накажат.

— По-лошо.

— Кое е по-лошо от това? — попита Щайниц Ситния.

— Ще ме върнат обратно на работа, без да ме накажат. Те не са като хората, които понякога изритват някоя машина, задето не работи. Те просто връщат машината на работа. А после ще се присетят и да унищожат организмите, причинили повредата.

— Тоест нас — обади се Калахан.

— Да.

Мери и Калахан си размениха погледи, които не разбрах.

— Няма ли някаква възможност да се промъкнеш обратно на твоята планета, без тия клоуни майсторите да те усетят? — попита тя Фин.

— Никакъв — отвърна безизразно Фин. — Да започнем с това, че родната ми планета вече не съществува. Не съществува вече от няколко века, а аз съм последният от моя народ.

Мери сбърчи чело.

— Какво е станало?

— Господарите ни откриха.

— Исусе... и са убили всички освен тебе.

— Убиха всички, *Включително* и мен. Но господарите са благоразумна и подредена раса; те винаги пазят архивни копия на всичко, което унищожават — всяко е отпечатано върху отделна молекула. И аз бях убит, както и целият ми народ, и превърнат в една-единствена кодирана молекула. По някое време след смъртта ми те почувствали нужда от нов търсач и изработили това тяло, а след това прелели в него голяма част от предишното ми съзнание, като орязали неудобните за тях части, разбира се.

Мери ахна. Беше ужасена.

— Боже, колко ли трябва да ги мразиш!

Гласът на Фин беше мрачен.

— Страшно ми се иска да притежавах тази способност. Това беше едно от нещата, които им бяха неудобни.

И аз бях също толкова ужасен, колкото и Мери. По правило Фин не е склонен да говори за бъдещето си, и разбира се, никой от нас никога не се опитваше да му досажда. Винаги се бях чудил как така се е хванал с предишната си професия. Съжالياвах, че съм научил как.

(И все пак, изкушавах се да го попитам за другото нещо, което винаги бе ме озадачавало: защо тялото му изглежда като човешкото.

Човешката форма повсеместно ли се среща из цялата Галактика? Дали неговите господари го бяха изработили такъв, специално за да дойде *тук*? Или по някакъв начин преоформяше тялото си за всяка нова планета, за всяка нова култура? Знаех, че поне половината от тялото му е органично, но дали то имаше нещо общо с тялото, с което се беше родил?

Може би отговорът бе също толкова ужасяващ. Във всеки случай, приятелят ми Фин се измъчваше. Нямахме време да си вра носа, където не ми е работа.)

— Мики — каза тихо Мери, — щом не си способен да мразиш своите господари... тогава не си способен и да ги обичаш. Нали? Затова си могъл да ги предадеш.

— Да. Те не искат да бъдат обичани. Биха намерили тази идея за отвратителна. Любовта ги обърква и ги отблъсква. Където и да я намерят в галактиката, те я стъпкват. Господарите са мотивирани от личния си интерес.

— Както и повечето хора — додаде Мери.

Фин неочаквано се разсмя.

— Извинявай, Мери, моя нова приятелко, но говориш смешки. *Всички хора — без изключение — искат да обичат.* Никаква повреда — ни органична, ни емоционална, ни психологическа — не може да премахне тази нужда. Човек може да оцелее — макар и да го боли — без да го обичат... Но я го хвърлете в тъмница, и той ще си намери някоя мравчица, която да обича, или поне ще се опита да си намери. Социопатът, който не изпитва никакви емоции, би искал да ги изпитва и тази негова неспособност го подлудява. Любовта е онова състояние, когато щастието и благополучието на някой друг са много важни за собственото ти щастие и благополучие. За всеки рационален, егоистичен ум това е безумие. За един господар това е непристойно. Може би за едно човешко същество същият ужас би бил смъртта на егото.

— Любовта е смърт на егото — прошепна Мери.

— Докато са превземали галактиката, от време на време господарите са се натъквали на любовта. Те изобщо не се боят, че могат да я прихванат — нито пък аз смятам, че това изобщо е възможно, но винаги я унищожават с особено удоволствие, трошица

ужас, лека *тръпка* на отвращение. — Фин затвори за миг очи. — Моята раса бе изтребена тъкмо заради този си недъг.

Кръчмата тънеше в мълчание. Пръстите на Мери болезнено се впиваха в ръката ми и аз не можех да протестирам, защото също се бях вкопчил толкова здраво в нейната. Защо тя гледаше така кръвнишки Калахан?

— Когато се сблъскахме за първи път с господарите, обмислихме проблема, който представляваха те, и стигнахме до две възможни решения. Едното беше свързано с пълното им унищожение из корен, а другото беше по-рисковано. Ние обичахме Живота и особено Разума, а те бяха разумни. Ние поехме риска и бяхме унищожени. Може би изборът ни бе погрешен.

Във всеки случай, аз съм почти всичко, останало от моята раса; затова никак не ми се умира. Аз нито обичам, нито мразя господарите си, но мога да се страхувам от тях — и се страхувам.

— Сигурно ти е било трудно да се откажеш от тях — попита Мери.

— Да, но не заради страха. Той се появи по-късно. Трудно беше, защото аз съм органичен само отчасти. Съдържах инсталации, програмирани от господарите. За мен предателството бе почти физически невъзможно: бях *контрапрограмиран*. С усилие, което прегори някои от дребните ми компоненти и може би ми е отнело век живот, едва успях да намекна как програмите ми биха могли да бъдат надхитрени — а тези тук мои приятели успяха да разтълкуват намеците ми и да направят нужното.

— Има ли вероятност тия твои... Мик, съжалявам, но не мога да ги наричам така. Има ли вероятност тия твои хлебарки да забележат, че те няма и да тръгнат да те търсят?

— Не, Мери. Галактиката е огромна и тъмна, а... хлебарките са разумни и следователно предпазливи. Ако някой от търсачите не докладва, те оставят изследваната от него област на мира. Моите защитни системи са яки — врагът, който би могъл да ме унищожи без мое съгласие, трябва да е с много голяма мощ.

Калахан наля още пет чашки.

— Фин — рече той, — ако това не ми влиза в работата, така си и ми кажи, но възможно ли е да се самоубиеш?

— Не, Майкъл. Инак щях да го направя още преди да дойда в твоята кръчма онази, първата вечер. — Той изгълта две чаши. — Но също като верността ми към хлебарките... благодаря ти, че ги кръсти така, Мери... и волята ми за живот може да бъде леко манипулирана. Не мога да се самоубия, но при наличието на нужните условия и достатъчно силна мотивация мога да съдействам за моето убийство.

— Той изгълта и останалите три чаши. — Спомнете си, че онази, първата вечер, ви молех да ме убиете.

— Не, Мики — тихо рече Калахан. — Такова нещо не си спомням. — Той стъпка фаса от пурата си и запали нова. — И изобщо не възнамерявам да си го спомням. Още един личен въпрос?

— Разбира се, Майкъл.

Пурата му беше десетцентова или още по-зле, но Майк отдели време да я запали както трябва.

— Ти каза „достатъчно силна мотивация“. — Пуф! — Каж ми, приятел... — Паф! — ... самотата достатъчно силна мотивация ли е?

Нито един стол не изскърца, нито една дреха не прошумоля, нито една чаша не дрънна. Огънят в камината сякаш беше притихнал; дъждът като че бе спрял. Някъде там, вътре, с Мери си пуснахме ръцете. Искрах да отдръпна моята, но нещо ми подсказа да не мърдам.

Най-накрая Фин въздъхна и остави върху бара още десет еднодоларови банкноти. Калахан му подаде направо бутилка и докато той пресушаваше горната ѝ четвърт, барманът бързо и тихо му рече:

— Мики, едно време ти имаше проблем, който не можеше да разрешиш и смъртта ти се виждаше единствен изход. Но ти продължи да търсиш друг изход и го намери тъкмо в пословичния критичен момент.

Фин избърса уста с дългата си ръка.

— Майкъл, отдавна търся разрешение на този проблем. Откакто съм на Земята. Аз мисля много бързо. За същото това време бих могъл да изведа произхода на вашата Слънчева система въз основа на някоя твоя угарка.

— Мики — обади се Мери и тогава се усети. — Мики Фин не е истинското ти име, нали?

— Това е истинското ми име, но в онзи смисъл, който имаш предвид, ти си права — това не е името, дадено ми от моя баща, когато съм се родил.

— А какво е рожденото ти име?

Фин се усмихна тъжно.

— Не би могла да го произнесеш.

— Я да видим.

Той понечи да възрази, но се предаде и каза името си. Щом го чух, се съгласих с него. Беше нещо като „Тксффу Мпйфс“ — по-добре не мога да ви го възпроизведа. Какъвто и да е бил народът на Фин, убеден съм, че техните уста са имали по-различна конструкция от нашите.

Мери го уцели идеално още от първия път.

— Тксффу — рече му тя. — Не беше ли също толкова самотен, или дори още по-самотен, докато работеше за хлебарките? Докато стигнеш от една до друга звездна система, минава много време.

Фин примига, щом чу да произнасят името му за пръв път от... кой знае колко време?... но въпросът ѝ го разсея.

— Първо, винаги съществуваше микроскопичната, но все пак измерима възможност гос... хлебарките да реактивират и други от моята раса, за да станат търсачи, и че ако живея достатъчно дълго, има шанс да срещна някой от тях и двамата да... — Той млъкна и навреди още повече на шишето. — Имаше надежда. Микроскопична може би, но надежда. Но сега трябва да остана тук, където никой от моята раса никога няма да припари... и надежда няма... — Погледна бутилката. Беше почти празна. Вероятно му дожаля за нея и я остави недопита на бара. — А и когато работех за гос... за хлебарките, си имах работа. Функция. Цел. Цел, която никак не ми беше по сърце, признавам. Но аз бях част от нещо, по-голямо от мен самия, имах си роля, която да играя. А каква е ролята ми тук, на Земята? Опитах се да се закотвя за тази планета, да „пусна корени“. Бях земеделец, рибар, ловец, опитах и още няколко от най-основните занаяти. Мога да имитирам земен организъм изобщо и човешки в частност.

Но съм чужд. Тук нямам цел, нямам работа, която да се нуждае от мен, за да я свърша. И самотата ми се изостря още повече. Може би бих понесъл самотата, ако не бях безполезен; може би бих понесъл безполезността, ако не бях самотен. Двете заедно са повече, отколкото мога да понеса — завърши той с равен, спокоен глас.

Тишината, която се възцари, бе позната. Някой си казва проблема — това в много отношения прилича на раждане — а после всички ние известно време седим така в уважителна, съчувствена, съзерцателна тишина, възхищаваме се на новороденото малко чудовище и обмисляме начини да го убием. Макар и да е трудно да разгадаеш човек, който има израз на лицето, интонация и език на тялото само когато се сети за това, усетих, че раждането при Фин е завършило и се захванах да търся разрешения на проблема му. Това мълчание щеше да е от по-дългите.

На няколко пъти се бях пробвал да сватосвам разни хора и осъзнах, че това е все едно да влезеш в химическа лаборатория и да смесиш два неидентифицирани химикала: може да налучкаш стабилно съединение или да останеш без ръце. За един достатъчно добър приятел бих рискувал, а Фин се класираше за такъв, но откъде да се намери жена за някой толкова уникално непринадлежащ на този свят като него? А и какво ли беше търсенето на днешната трудова борса на хора, чийто основен трудов стаж бе преминал в намиране и стерилизиране на планетни системи? Хрумнаха ми няколко дузини пробни разрешения, отхвърлих ги до едно и осъзнах колко малък шанс имам да намеря такова разрешение, каквото Фин не бе обмислил и отхвърлил още преди месеци или години.

Но бях прибързал.

— Тксффу — обади се Мери. — Това не е всичко, нали?

Той извърна глава и я погледна. Тия негови очи като че тлееха.

— Мери — рече с упрек Калахан, — това е решил да ни каже, това ни е казал. Нали знаеш, тук не досаждаме на хората с въпроси.

— Майк, той ни моли да турим два крака на трикрако столче. Аз така не работя.

— Тогава карай докрай. Но неудобни въпроси в мойта кръчма не ща. Негова си работа дали ще ти покаже краката си или не.

Тя отново се обърна към Фин.

— Като дипломиран софист сега ще изкажа няколко неудобни *твърдения* и ако решиш да реагираш на някое от тях, не ми е работа да те спирам. Третият крак на твоето столче, ренде такова, се нарича страх. Нямам предвид страха ти от хлебарките — с него си свикнал да живееш. От нещо друго те е шубе, а кой знае защо не ти се говори за него. Не защото те е страх да си признаеш, че те е страх, както е при

мъжките човеци; нещо друго е. Ако ме питаш, със сигурност бих искала да разбера за какво става въпрос.

Фин отметна леко глава на една страна.

— Аз виждам по-далеч в инфрачервения спектър от хората, чувам по една октава повече и от двете страни на човешкия слухов обхват. Ти да не виждаш емоции, които другите не могат да видят?

Тя не му обърна внимание.

— Увърташ.

Той затвори за миг очи — временното облекчение ми дойде добре дошло — и взе решение.

— Много добре. Страх ме е от същото нещо, от което го е страх всеки тук, в тази кръчма.

Макгонигъл Разреденото кимна.

— От смъртта.

— Не, Разредено, приятелю мой. Аз не се боя от смъртта. И други тук не се боят. Страхувам се от Апокалипсиса. Армагедон. Рагнарок и Фимбулвинтер. Страхувам се от ядрената гибел.

Мърморене из цялата кръчма.

— Фин — рече Док Уебстър, — имаш ли причини да вярваш, че тя идва?

— Не повече от всеки тук — увери го Фин. — Това не е ли достатъчно?

— А *ти* какво толкова се косиш, Мики? — попита изведнъж Мери.

— Мери! — възкликнах аз, скандализиран... не, шокиран и смаян.

Нали разбирате, беше заради тона ѝ, заради начина, по който се нахвърли върху Фин. Ако Калахан бе казал същото нещо по същия начин, щеше да е по-друго. Много пъти съм го виждал как се нахвърля на някого, за да го накара сам да разреши проблема си; да се държи грубо и войнствено само за да изкара човека от състоянието на самосъжаление. Ние, останалите, понякога се държим една идея по-съчувствено, отколкото трябва. Но когато той се държи грубиянски, всички си знаем, че просто Калахан си е такъв и използва грубостта като начин — ефективен при това — да обича.

Но Мери бе непозната. В известен смисъл, тя още не беше спечелила правото да говори така тук вътре, на наш приятел. Може би,

ако по някакъв начин вече се беше открила пред нас, ако бе споделила някакъв проблем и я бяхме приели, щеше да е по-друго. (Но това ми се видя глупаво още докато го мислех: да не би хората да бяха длъжни да показват на вратата струпей и белези, та да ги пуснат в Кръчмата на Калахан?) Знаех само, че не беше редно да държи такъв груб, предизвикателен, почти жесток тон на моя приятел Фин. Изпаднах в смут — за първи път ми мина през ума, че може би не познавам Мери толкова добре, колкото ми се струваше.

— Просто искам да изясня нещата — настоя Мери. — Джейк по-рано ми спомена, че си изследвал няколко звезди — *отвътре*. Щом можеш да оцелееш в термоядрена пещ, какво ти пука от някаква си дреболия като Армагедон, Мик?

— Това ще унищожи всички вас и расата ви! — възкликна Фин.

— Е, и? Само преди няколко минути ни съобщи, че хлебарките са те направили неспособен да мразиш и да обичаш.

— Неспособен да мразя или да обичам *тях*! — натърти той. — Мога да обичам. Мога да обичам човечеството. И го обичам.

— Така ли? — заяде се тя.

Лицето на Фин се изкриви, а сърцето ми се преобърна в гърдите ми.

— Мери — обадох се припряно, — ти не знаеш какво говориш...

— Млъкни, Джейк, ако обичаш! — сръза ме тя. — Мик, защо...

— Не, ти млъкни! — троснах се аз. — Той предаде господарите си заради нас, остана тук в изгнание, за да спаси нас, той *доказа* обичта си. А когато дойдоха крундаите, той отново се бори за нас! Ти не знаеш, не си била тук, нямаш право... не го познаваш...

— Мик е твой приятел и ти ми приказва за него цели петнайсет минути, но не съм аз виновна, че не си ми казал най-важното. А сега те помолих да млъкнеш. И при това ти казах: „Ако обичаш.“ Виж сега, Фин, благородни космически пришествие...

Млъкнах и я оставих да тероризира приятеля ми. Бях твърде зает с опитите си да я разлюбя.

(Едно гадно гласченце в подсъзнанието ми ме питаше, сигурен ли съм, че искам да загубя подобно тяло, само за да запазя уважение към себе си? Трябва да призная, въпросът беше добър, макар и да беше голяма свинщина.)

— ... щом твърдиш, че си се отказал от работата си от обич към човечеството и че се боиш от Апокалипсиса заради нас, тогава защо, по дяволите, не си си мръднал и пръста, за да го предотвратиш?

Фин зяпна.

— И ако ще ми пробутваш първата директива на „Стар Трек“ — отрязва го тя, — ще те заплюя в очите! Никой, на когото наистина му пука дали е етично да се месиш в съдбата на примитивните култури, не би могъл да работи като междузвезден наемен убиец — майната им и на „подобренията“, и на контрапрограмирането!

— Не че не бих искал да предотвратя ядрената катастрофа — рече Фин. — Но не мога.

— Дрън-дрън!

— Лесно мога да унищожа ядрените оръжия. Но не мога да ги унищожа всичките наведнъж, а всичко друго само би ни вкарало в беда.

— О, за Бога, Мик — не си толкова тъп! Можеш да измислиш някакъв начин за заобикаляне на проблема за някакви си трийсет секунди... ако не ти пречеше чувството за вина.

— Чувство за вина ли?

— Точно така, чувство за вина. Само да разрешиш конфликта със съвестта си и всичко ще си дойде на мястото — почакай и ще видиш.

— ... конфликт?...

— Години наред, още откакто за първи път си влязъл в тая дупка, ти обираш лаврите за това, че си спасил света от любов към човечеството, и тия будали тука са ти се хванали. — Тя ни изгледа ядно всичките, изобщо не се трогна от кръвнишките погледи, които получи в отговор, и отново се обърна към Фин. — *Защо не ни кажеш каква е истинската причина?*

И го спипа! Наблюдавах лицето му — Фин може и да не го бива много по израженията, но когато някой уцели в десетката, забелязвам. Тя знаеше нещо, беше прозряла нещо, което ние бяхме недогледали. Опитах се да направя емоционално салто и така се обърках, че едва не пропуснах отговора на Фин.

Отначало отговор като че изобщо нямаше да има. Той замръзна като компютър, изгубил курсора си. Хората казват: „Вкамени се“, но според мен нито един човек не би могъл да се приближи до буквалното значение на думата толкова, колкото Фин. Три или четири секунди

проплуваха като дирижабли в разпокъсан вятър... и после изведнъж той кресна:

— *Добре, да му се не види: аз не съм безсмъртен!*

Силата на звука накара прозорците да се раздрънчат; хората смръщиха лица. Мотористите по шосе 25 А като нищо може да са го чули, въпреки дъжда. Щом ехото заглъхна, Мери съвсем тихо рече:

— Така си и мислех, че ще е нещо такова. Скоро ще ти трябва ремонт, нали?

Фин въздъхна и заговори с нормален глас.

— Ако приблизително след двеста и двайсет години не се подложат на основен ремонт, ще започнат да се появяват критични грешки в системата. Ще умра. Този номер ми го погодиха господарите — още един начин да попречат на техните търсачи да дезертират като мен. Когато пристигнах на тази планета, прецених, че човечеството би могло да се сдобие с нужните сложни технологии след век-два... ако оцелее дотогава. Ако бяхте по-напреднали, нямаше да ми свършите никаква работа; щяхте да засечете приближаването ми и може би да ме застреляте. „Прозорецът“ беше отворен. Вашата политическа незрелост ви правеше много опасни като залог — но вие бяхте най-добрият шанс, попадал ми от безбройни хилядолетия насам. Заложих всичко на вас.

Калахан си наля едно „Бушмил“ и го гаврътна на един дъх.

— Какъв ремонт, Мики? Органичен или кибернетичен?

— И двете, Майкъл. И още един вид, за който вие, хората, още нямате дума.

— Що не ни научиш как се прави?

Фин поклати глава.

— Бихте ли могли да научите Леонардо да Винчи как да построи железница, преди да е дошло времето на железниците?

— Значи онази, първата вечер, когато дойде тук, всичко онова е било театро?

— Не, Майкъл! Съвсем не. Искам да кажа, когато ви помолих да... ами... онова, дето каза, че не си го спомняш. Във всеки случай, тогава вие ми отказахте. Бях в агония. Разбрах, че имам шанс да оцелея в този свят, но бях програмиран да предам наблюденията си над човечеството на господарите в предварително определен момент и знаех, че след това ще получа заповед да стерилизирам планетата ви.

Не можех да попрача на това. Смазваща ирония. Чак когато ме попитахте как се казвам, ми: хрумна една идея; можех да ви отпратя достатъчно силен намек, вие да ме упоите до безсъзнание и да ми попречите да предам данните. Успях — и вие схванахте намека.

— Но аз искам да кажа, че ти не си дал дефект и не си ни спасил поради причината, която тогава спомена: че си разбрал, че хората могат да обичат? Направил си го, защото един ден можем да поумнеем достатъчно, за да ти настроим моторчето? Това ли било?

Фин не наведе глава — неговият народ вероятно е нямал такъв обичай.

— Решението ми бе обосновано единствено от личен интерес, Майкъл. Зарадвах се, когато открих, че можете да обичате, защото така по-лесно щях да ви накарам да ми помогнете един ден, когато сте способни на това.

Щайниц Ситния гледаше така, както го бях забелязал да гледа онзи път, когато строши лицевата кост на Уецъл Невестулката — а Ситния е *наясно*, че Фин може да пребори и F-111.

— Чакай да се изясним, Фин — рече той мрачно. — Ти не обичаш човечеството, така ли?

— О, по дяволите, Ситен — обади се Разреденото. — Че то аз *не го обичам*, ако става въпрос. Има един колеблив процент от него, дето мога да *го понасям*.

— Добре де — настоя Ситния, — тогава това *място*, тези хора... Фин, да не искаш да ми кажеш, че не обичаш Кръчмата на Калахан? Нас?

Фин понечи да отговори, но се спря — Томи Янсен си пробиваше път напред. Хлапето заговори с нисък, тих, опасен глас.

— Ти се появи в същата онази вечер, когато тия хора тука ме отърваха от дрогата — рече той. — Видя ги как ме спасиха, видя как ми пришиха топките обратно, а после стана и си изтанци танца, *защото си решил, че застраховката за злополука така ще ти излезе евтино?* Аз съм най-млад тук, на двайсет и пет съм. Ако спра да пуша, мога да живея още петдесет — шейсет години, в случай че проклетата бомбичка не тресне още утре. Някои от другите тук... по дяволите, Том Фланъри *умря*, след като ти вече беше започнал да идваш редовно. А ти се притесняваш за Апокалипсиса, защото ще ти отреже още два — три века съзерцаване на изгрева? Абе, къде ми е базуката?!

Бог да ми е на помощ, заговорих.

— Фин, през всички тези години ние тука си напругаме мозъците в опити да те накараме да се чувстваш у дома си в тая чужда земя, помагаме ти да получаваш вестници, обясняваме ти за бейзбола, опитваме се да те учим да пееш, а през цялото... през цялото това време ти просто си *ни използвал*?

И млъкнах, защото страстите у Фин вече така се бяха нажежили, че изплуваха върху лицето му. Едно нещо очевидно е общо за всички човекоподобни форми: гримасата на непоносима болка.

— **Не е честно!** — изрева той и метна бутилката с уискито в камината.

ТРЯС! Някои тухли се пропукаха.

Надигна се всеобщо мърморене, но тихият смях на Мери се вряза в него и то замлъкна. Обърнах се да я погледна с нови очи. Бях възмутен, задето бе бръкнала в раната, задето бе предизвикала тази свада, задето се бе отнесла така жестоко с моя приятел, скапания му кучи син... И нахална, и противна, и кастраторка, и дебела...

Прехвърлих върху нея цялата си душевна борба; излях в нея нуждата си — също както там, на покрива.

И този път тя не я прие. Отворих уста, за да сложа с две — три думи край на връзката ни, но тя не ми обърна никакво внимание и заговори на Фин.

— А... схвана, значи? — рече тя. — Не, *не е* честно. И какво, Мик, кефиш ли се? Стига ли ти вече? Има ли начин да го запишеш дигитално и после пак да си го пуснеш? Можеш ли да си го сложиш на лууп и да си го въртиш без прекъсване, а? (Той примига насреща й.) Киснеш години наред в тая супа от вина, всмукваш всичките й сокове и се налага да туряш в гърнето по някой и друг пресен зеленчук, това го разбирам. Но накрая запасът ти ще се изчерпи. И какво ще правим тогава — ще пуснем мълвата, ще цъфнем в шоуто на Фил Донахю? Рано или късно някой все ще измисли начин да те убие и ти го знаеш, тъпако дълъг неден! Не може ли да я попроточиш тая работа?

Тя го млатеше сякаш с чук. Отворих уста да кажа нещо и тогава изведнъж тя се въртна към нас.

Високоговорителят на Фин е по-могътен от този на който и да било човек, ама и нея си я биваше да реве, и още как. Този път отскочихме по-надалеч отколкото, когато той изрева.

— *А сега ще престанете ли най-сетне да му угаждате, смешници такива?*

Прахът се уталожил, Калахан вдигна от пода угарката си и издуха триците от нея, тя намали звука горе-долу на осем и продължи:

— Какво ви *става* бе, малоумници? Идва тука някакъв тъпанар, човек, дето ви се пише за приятел, а на челото му с едри букви пише: „МАЗОХИСТ“ — и вие веднага вадите камшиците и веригите, тъй ли? Значи Тксффу е извършил основния човешки грях, а? Той не обича човечеството — обесете го тогава! И ей онзи там, Хубавеца — също, а сигурно и половината народ в тоя бар... Какво, по дяволите, му е толкова особеното на човечеството, че да не го обичаш е грях? Фин каза, че неговият народ обичал разумния живот. Това много повече го уважавам, а не съм убедена, че човечеството покрива критерия, средностатистически погледнато...

(„Хубавец“ тя нарече Разреденото, нали не му знаеше името, а аз пък намерих време да се зачудя дали и Мери не беше от извратените — да си пада по хърби. Разреденото е по-дълъг и по-кльощав и от мен — тури ни тримата, мене, него и Фин в редичка, същински обрасъл с борове склон сме.)

— ... какво ще кажете за една аналогия — много ли ще ви прегреят мозъците? Да речем, че работите за някакъв южноамерикански строителен предприемач; той иска от вас да отидете в джунглата и да изтребите маймунските племена там, където иска да строи нови грамади. На вас тая работа не ви харесва, бихте предпочели да напуснете и да хванете гората, но шефът предвидливо ви е лепнал приемателно-предавателно устройство капан. И още по-зле — вие сте диабетици, а за всяко пътуване той ви отпуска ограничен запас от инсулин.

Един ден се натъквате на племе маймуни, достатъчно умно, че да повреди устройството. Може би те дори могат да бъдат обучени да произвеждат инсулин. *Нужно ли е да ги обичате, за да приемете помощта им?* Аз бих могла с времето да се привържа към три — четири отделни маймуни, може би дори към десетина, та да ми е забавно с тях; да се привържа към тях, дори по някакъв начин да ги уважавам. Сигурно ще се притесня за маймуните, ако се окаже, че племето е възприело някакъв самоубийствен модел на поведение —

наистина да се притесня за тях, а не само за себе си. Но да ги обичам? Или техния род изобщо?

И трябва ли да ме е срам, че искам инсулин, за да проживея още четирийсет — петдесет години, а маймуните могат да се надяват само на десетина — двайсет? Ох, магарета с магарета, че *ТОЙ* е проявил такава глупост, това го разбирам — той е по-умен от всички ни тук, ама вие, *малоумници* такива, как може да сте такива тъпчовци?!

Много крака запристъпяха на място. Тя бе отворила скритата рана на нашия приятел... и ние бяхме налупали въдицата. Започвах да проумявам техниката ѝ със закъснение. Понякога някакъв подигравателен глас започва да ти шепне на ухо разни гадни неща, неща, които ти не можеш да отхвърлиш, защото донякъде ги смяташ за верни. Но ако *олицетвориш* този глас и накараш човека да се бори с него, да го отхвърли...

— Той произхожда от раса — продължи тя, — благородна и етична до тъпоумие — дори не могли да се принудят да унищожат своите палачи, а ми разправя, видите ли, *че може би* били направили погрешния избор! Естествено, ще се чувства виновен за това, че ни използва, като се опитва да ни опази живи; за това, че не е способен да обича маймуните. От толкова години живее на тази планета — и никой от вас ли не е забелязал някаква система в избора му на професии?

Усетих се, че говоря:

— Мислех си, че избира първични, земни занаяти като начин да пусне корен на тази планета. Първичната основа на културата ни — земеделие, риболов, наблюдение на гората, съзерцаване на морето...

— Самотни професии за самотници — всичките до една. Само с такива се е захващал. Отшелнически професии. — Тя се обърна към Фин: — Вероятно ти всъщност намираш повечето от нас за отблъскващи, а, Тксффу?

Лицето му отново бе станало безизразно.

— Честно да си призная, да.

— Физически противни?

— Ами... общо взето... деформирани. Мъжете ви са толкова ниски... а жените — толкова недохранени...

Тя наостри уши.

— Наистина ли?

— Да. За моя народ ти например щеше да минеш за... е, не точно мършава, но почти старомодно стройна. Аз случайно имам необичаен вкус и харесвам стройни жени... но повечето човешки жени с твоя размер се мразят толкова много, че е неприятно да си около тях...

— Тксффу? — прекъсна го тя.

— Да, Мери?

— Ще се ожениш ли за мен?

Така стиснах клепачи, че пред очите ми заиграха неоновии шарки. Някъде зад клепачите беше ключът, който отново щеше да включи дишането ми и трябваше да го намеря бързо.

Фин не помръдна цели пет дълги секунди.

— Не си сериозна.

— Не, не съм, но предложението ми е ужасно сериозно. И в идните години тъкмо това би било голяма разтуха за тебе. Какво ще кажеш?

— Но ти...

— Фин, ти не си бил способен на обич, защото не си обичал себе си поради това, че не ни обичаш — време е някой да те смъкне от тази примка. Глупаче такава, естествено, че не си ни спасил от обич! Спасил си ни от *състрадание*. Състраданието е нещо много подценявано, но според мен е също толкова добро, колкото и любовта — кой знае, може и по-добро да е. Можеш да обичаш само своите равни — към тези, които са по-горе или по-долу от тебе, състраданието е най-доброто отношение и то е много хубаво нещо, да му се не види, и стои поне също толкова високо в етичната стълбица. С времето то може да доведе и до любов. Тъй като си мисля, то дори може да бъде основа на един доста свестен брак. Ти как мислиш?

— Видя какво има в гърдите ми...

— Да, очарована съм. Инструкцията за експлоатация имаш ли?

— Не може да говориш сериозно. Ти дори не знаеш дали сме съвместими сексуално...

— Да бе, хич не знам даже. Оттука виждам пръсти и език — останалото са екстри. А пък и аз си имам *това-онова*, дето ти допада — още на покрива го разбрах, като се запознахме.

Тоя ключ за дишането трябваше да е някъде тука; само да го намеря...

— Но не можем да имаме деца... — опита Фин.

— Е, и? Може да си осиновим. По дяволите, можем да осиновим цялата тая проклета кръчма — те имат нужда *някой* да се грижи за тях, докато пораснат. Стига си увъртал — да или не?

Мисля, че през цялото време го знаех, бях го усетил още там, на покрива, когато Фин за първи път кацна в дъжделивата нощ. Сигурно има и по-лоши начини за сбогуване...

— Да — каза Фин най-накрая. — Да, Мери, за мен ще бъде чест да се ожения за тебе. При едно условие обаче. — Той се обърна към всички нас. — Всички вие, мъже и жени, да се съгласите да ми кумувате.

Цялата кръчма гледаше виновно Мери.

Тя кимна сериозно.

— Става.

Надигна се такова ликуване, че гредите се разтресоха. А аз даже успях да задействам белия си дроб навреме, че да се включа. Болеше ме, то е ясно.

Но и ми беше хубаво.

Лицето на Фин остана безизразно още няколко секунди — и тогава той се сети да сподели радостта си с нас и си докара съответния израз. Бях радостен и горд, че си направи труда.

— Вие двамата — избоботи Калахан, — ще ми окажете ли честта да се ожените тука, в мойта кръчма? Да речем, там горе на стълбището?

— Че къде другаде? — възкликнаха в един глас Мик и Мери и отново се надигна ликуване, още по-силно отпреди.

Хрумна ми, че една кофа алкохол би ми дошла много добре и когато Калахан почна да раздава безплатно пиене по пожарникарската метода, люснах три — четири. Невероятно е как бързо можеш да обръщаш чашките, ако се захванеш сериозно с тая работа — и не след дълго се юрнах към бара.

— Кръчмарю — рекох на Калахан, щом ме приближи, — дай да пия!

Влезе ми в положението — сигурно бе разбрал още в мига, когато Мери предложи на Мик. Малко неща убягват на Майк Калахан, а свойствените на човешкото сърце — никога.

— Здравословна реакция — кимна одобрително той. — Според мен ще живееш, Джейк.

— Мразил ли си някога и в червата най-добрия си приятел, Майк?

— Внимавай, Джейк; не се пъхай в същия омагьосан кръг от вина като Фин. Мелодрамите са за телевизията, Фин не ти е най-добрият приятел, а само градинска разновидност на другарче. Ако ти се иска да го помразиш малко, мрази си го — ще ти мине.

— Тази вечер ти не говори много, Майк. На тебе всичко това как ти се струва?

— Е... така, както аз го виждам — не губя дъщеря, печеля извънземен.

Оцъклиях се насреща му и когато най-после всичките ми копчета прещракаха, видях, че ми подава огромна чаша ирландско кафе.

— Мери е твоя...

— Двамата с лейди Сали винаги много сме се гордеели с нея — рече той доволно и пафна с онази гадна евтина пура.

— Защо, по дяволите, досега тя изобщо не е идвала тук? — попитах го. — Толкова години...

— Ами не можеше, Джейк. Живееше далече, пък и работеше нощна смяна. Докато Сали се оттегли...

Сърбаш ли твърде припряно ирландско кафе, ще си опариш езика — и аз си го опарих. Така че си взех още едно, та да ми претръпне езикът, после още едно и взе да ми става толкова хубаво, че заразих всички с идеята... И ето как Майк, аз и около дузина наши приятели най-накрая се намерихме голи под дъжда на покрива, аз — за втори път същата вечер.

И знаете ли, оттогава досега и капка дъжд не пада върху мен — и върху всички нас, дето бяхме там, — освен ако не я помолим.

[1] Жалонът със спирална шарка в САЩ е емблема на бръснарница. — Б.пр. ↑

[2] Възклицание от популярния сериал „Барнаби“. — Б.пр. ↑

[3] „Jake“ в разговорния английски означава и „добре съм“, „бива“, „готин“. — Б.пр. ↑

[4] Парономазия — стилистична фигура, при която се използват близки по звуков състав, но различни по значение думи. — Б.пр. ↑

[5] Още едно жаргонно значение на „Mickey Finn“ — вещество с упойващо въздействие. — Б.пр. ↑

[6] В американската флота на званието „старшина“ отговаря „*chief petty officer*“ съкратено СРО [си пи оу]. — Б.пр. ↑

ИСТОРИЯТА НА ПЪОТР

Две оливания за една-единствена седмица е много повече от средното за всеки, който ходи в Кръчмата на Калахан — без майтап.

Ясно, че няма нищо странно в това човек да отиде в кръчма, за да потърси забрава. Слабо казано, не, ами най-слабото изказване на десетилетието. Но мен тъкмо Кръчмата на Калахан ме излекува, след като се бях превърнал в жалко пиянде; същото е и с другите. По дяволите, та тя вече години наред държи Томи Янсен далеч от хероина. Доста съм се понапивал там, един-два пъти — на кирка, но вече сума ти години минаха, откакто бях пълно, безпомощно алкохолно петно — или поне копнеех да бъда. Истинският пияница при Калахан е крайно рядка гледка. Майк Калахан не просто налива питиета — той ги сервира; за да се напоркаш в неговата кръчма, трябва да го убедиш, че имаш нужда от това и да го склониш да поеме отговорността за тебе. В повечето кръчми хората ходят, за да се натряскат така, че да не могат да гледат. Клиентите на Калахан ходят при него, за да виждат по-добре.

Но онази вечер аз имах нужда да се накова докрай и той го разбра още щом прекрачих прага. Защото носех на ръце злочестото тяло на Лейди Макбет. Главата ѝ се мятеше лудо, гордата ѝ шия бе прекършена надве. Щом вратата се захлопна зад мен, в кръчмата се възцари мъртва тишина.

Майк се съвзе бързо, както винаги. Той кимна — това означаваше и „здравей“, и още нещо; огледа бара от край до край и накрая намери празно място. Посочи го, аз кимнах и когато приближих, той вече беше преместил безплатния обяд и фъстъчките. Никой на бара не каза нито дума — всеки разбираше как се чувствам, също като Калахан. Започвате ли да проумявате вече как хората тук приключват с алкохолизма? Положих Лейди върху тезгяха и някой — според мен беше Еди Бързака — изохка лекичко.

Не зная точно на колко години е тя. Бих могъл да разбера, ако пиша на хората от „Гибсън“ и ги попитам кога е излязъл на бял свят сериен номер 42 7248, но кой знае защо, не искам. Някъде на двайсет — трийсет според мен — не може да бъде по-малка от

петнайсетгодишна, защото я срещнах през 1966 година. Но тя беше съкровище още тогава, а човекът, от когото я купих, се прецака ужасно. Женеше се *скорострелно* и бързаше да събере пари. Мога да кажа само, че се надявам да се е сдобил със страхотна жена — защото аз, без съмнение, се сдобих със страхотна китара.

Тя е J-45, червена като слънчев проблясък, с изработен по поръчка гриф, явно отпреди китарния бум от шейсетте. *Ръчна изработка*, не машинно производство, шедьовър на някой забравен майстор. И най-добрият, най-върховният „Гибсън“, произведен днес, не може да се мери с нея. Съвсем малко китари, предлагани за продажба, биха могли. Тя бе другият ми глас, основно оръдие на занаята ми вече десетилетие и половина. А сега нейният гриф бе прекършен, а моето сърце — разбито.

Макгонигъл Разреденото седеше до мен и съзерцаваше скръбно жалната гледка върху бара. Докосна една отпусната струна. Тя издрънча. Дрънченето на смъртта.

— Ох — промърмори той.

Калахан пхна в ръката ми тройно „Бушмил“ и сви шепата ми около чашата. Набързо го съкратих до двойно, после се обърнах, приближих се до тебеширената черта на пода и заставах на около шест метра пред весело пращящата камина. Хората чакаха почтително. Отпих пак, докато обмислях наздравицата. После вдигнах чаша и всички направиха същото.

— За Лейди. — Пресуших чашата си, метнах я в дъното на камината, а после казах: — Хора, извинявайте!

Много е трудно да накараш камината на Майк да изплюе стъкла навън — тя е с форма на параболичен рефлектор с плитък фокус, но бях запокитил чашата с такава сила, че посипах четири маси със стъкла. Не биваше да се изхвърлям чак така.

Никой не обърна грам внимание на това; всички произнесоха в един глас: „За Лейди“, и пиха, а когато артилерийският огън приключи, осем маси бяха покрити със стъкла.

Последва пауза — всички чакаха да видят дали ми се говори. И тъй като със сигурност знаех, че са готови да преглътнат любопитството си, да се върнат към напитките и да не ми обръщат никакво внимание, ако имам нужда точно от това, съумях да проговоря:

— Слизах от сцената. В „Пурпурната котка“ в Ийст Хамптън. В тъмното се спънах в някакъв кабел. Усетих, че падам, опитах се да я измъкна изпод себе си. Там сцената е висока до кръста — главата й мина на косъм от нея и се заклеци под монитора. А после аз се стоварих с цялата си тежест отгоре й... — Разхлипах се. — ... и тя *изпищя*, и...

Разреденото ме обви с огромните си дълги ръце и ме притисна здраво. Зарових лице в ризата му и се разридах. Още някой ни прегърна и двамата откъм гърба ми. Когато успях да се овладеея отново, двамата ме пуснаха, а в ръката ми кацна пълна чаша. Изгълтах питието с благодарност.

— Много ми е неприятно, че трябва да те питам, Джейк — избоботи Калахан, — но се боя, че вече знам отговора. Има ли някакъв шанс да я поправят?

— Кажи му, Еди!

Но Еди беше изчезнал: столчето пред пианото беше празно. — Добре, Майк, виж: тук, на Лонг Айлънд, има сигурно десетина работилници, които ще ми приемат поръчката и ще ми вземат парите, и може би още толкова, където са достатъчно честни, че да ми откажат. В цялата Нюйоркска област има може би петима истински майстори на китари, те до един ще ми кажат да я зарежа тая работа. В цяла Северна Америка сигурно има останали живи четирима майстори от класа, които работят за четирицифрени суми, петцифрени даже — ако приемем, че според тях изобщо могат да я спасят. (Ноа Гонсалес бе свалил шапката си, явно с намерение да я пусне за събиране на пари; сложи я пак на главата си.) *Погледнете я*. Такава дървесина вече не се намира. Грифът й е ръчно изработен, по-тънък от нормалното, струните са по-близо една до друга — когато свиря на нормална китара, все едно пръстите ми са се смалили. Ако й се сложи нов гриф, ще е по-слаб, затова трябва да се изработи ръчно... — Млъкнах и допих питието си. — Майк, тя е мъртва.

Разреденото избухна в сълзи. Калахан кимна натъжен и ми подаде още едно голямо. Наля и на себе си и сам вдигна наздравица за Лейди, а когато артилерийският огън приключи, наля по още едно за сметка на заведението.

Хората се отнесоха с мен, както подобава. Почетохме Лейди с истинско ирландско бдение и се насмукахме до козирката. Смяхме се,

танцувахме, разказвахме спомени, раздувахме лъжи, измисляхме величествени наздрависи; всеки се справи чудесно. Липсваше само Еди на пианото — беше изчезнал, никой не знаеше къде. Но на бдението над Лейди Макбет трябваше да се чуе и гласът на нейния дългогодишен колега — и Калахан ни изненада, като седна и издрънка съвсем прилично няколко кръчмарски песнъовки. Не подозирах, че и една нота може да изсвири; бих се заклел, че с тия негови дебели пръсти надали ще може да уцелва само по един клавиш наведнъж. Но се справи човекът.

Както и да е — най-накрая, когато димът се поразсея, Пьотр разкара по къщите повече от половината от нас, на групички по трима — такова нещо не бих пожелал дори на сенатора си.

Но май трябва да ви обясня за Пьотр...

Характерното за кръчма като тази на Калахан е, че тя не би могла да функционира без съдействието на всички редовни клиенти. За да бъде кръчмата такава, каквата е, се изискват много доброволчески усилия.

Някои неща се разбират от само себе си. Много ясно — щом един кръчмар позволява на клиентелата да троши стъкларията в камината, всички трябва да са достатъчно отговорни, че да се отнасят благоразумно към това занимание; нещо повече, мерникът им трябва да бъде по-точен от средностатистическия. Но има нещо, което вероятно не се разбира от само себе си и затова трябва да ви го спомена: и от двете страни на камината има по една метла и лопатка и когато някое заблудено стъкло рикошира обратно, те естествено се оказват в ръцете на случайно намиращия се най-близо клиент, без никой нищичко да каже.

По същия начин, ако ви харесват паркинги, на които царува пълна анархия и колите са паркирани както им падне, като кози в кошара, всеки трябва да е готов да се юрва навън по шест — десет пъти на вечер и да маневрира на серии; докато онзи, който се опитва да си тръгне, успее да измъкне колата си. Получава се нещо като китайска огнева маневра в грандиозен мащаб, или може би блъскащи се колички за възрастни. Док разправа, че на един марсианец това сигурно ще му

мяза на голяма роботска оргия и настоява да го наричаме автоеротизъм.

После, има си и ритуал при затваряне. Някъде петнайсет минути преди края на вечерта някой — обикновено Еди Бързака, пианистът, обикаля масите с голям кош за боклук с пъхнат вътре найлонов чувал. На всяка маса има по един от ония пепелници с фуния и кутия; някой го отваря и изхвърля фасовете в коша. После Еди вкарва двата ъгъла на мушамата, с която е застлана масата, в чувала, клиентът вдига другите два във въздуха и Еди изплаква мушамата с вода. Другите работи по разтребването, като забърсване, подреждане и тъй нататък, все се намира кой да ги свърши; на Калахан винаги му остава само да льсне бара, да угаси лампите и да си ходи. Вследствие на това, макар и много стриктно да спазва часовете, в които по закон алкохол не се продава, той никак не бърза да гони приятелите си, а на няколко пъти се е случвало изобщо да не затваря цяла нощ и да налива „оцветител за носове“ без пари, докато не дойде часът, когато законът отново му разрешава да го продава.

И най-накрая, естествено, там е и старият Пьотр. Нали разбирате, никой не се прибира нощем от Кръчмата на Калахан с кола къоркютук пиян. Щом Майк реши, че си си стигнал мярката — никога няма да направят уред за измерване на нивото на алкохола, по-точен от професионалната му преценка — единственият начин на света да ви налее още едно е да си предадете ключовете от колата и да се оставите Пьотр, който пие само дестилирана вода, да ви откара вкъщи, след като сядете багажа. На другата сутрин пък вие откарвате Пьотр у дома — къщата му е съвсем близо до Кръчмата на Калахан, и ако смятате, че с това ще се озорите много, ходете си пийте някъде другаде и вижте докъде ще се докарате.

Първите една-две години, откакто Пьотр се появи, някои от нас се чудеха какво ли печели от цялата тази работа. Никой така и не бе успял да го убеди да приеме поне да закуси сутринта, а как да почерпиш човек, който пие само дестилирана вода? О, водата Майк му я даваше без пари, но четири литра вода на вечер е доста невзрачна печалба срещу всички вложени от Пьотр часове на шофиране, прекарани в компанията на къркани хора, които понякога му създаваха и неприятности; да не споменаваме колко е неудобно да прекарваш толкова нощи в непознати легла, кушетки или направо на пода. (Някои

от момчетата, особено тия, на които от време на време им се приисква да се накъркат като мотики, са женени. Жените им — почти всичките до една — обожават Пьотр и винаги са готови с радост да го подслонят.)

Ако става въпрос, никой от нас така и не знаеше с какво Пьотр си изкарва прехраната. На другата сутрин никога не му се налагаше да бъде някъде по някое определено време, а и никога не пристигаше късно в кръчмата. Ако го попиташ, казваше: „О, ами от всичко по малко, каквото ми попадне.“ И с това приключваше темата. Все пак като че не му се случваше да закъса с парите, а откакто го познавах, никога не го бях виждал поне едно фъстъче от безплатния обяд да си вземе.

(В Кръчмата на Калахан безплатен обяд *съществува* благодарение на доброволни дарения. Стойността на дребните монети в буркана почти винаги надвишава стойността на безплатния обяд до него, но никой не следи това винаги да е така. Сещам се за един кофти период от две седмици, когато същият този безплатен обяд беше единственият белтък, който поемах, и никой не ме и погледна накриво.)

Но макар и за средноевропейец да си пада малко бледичък, Пьотр със сигурност никога не изглежда недохранен и затова всъщност няма нужда да си врем носа в личните му работи. Колкото до мен, бях решил, че се издържа, от някаква пенсия и си пада алтруист. И толкова.

Със сигурност той изглежда достатъчно възрастен за пенсионер. О, за възрастта си е в много добра форма и никак не е сбръчкан, но кожата му малко нещо бие на стар гьон. А и като забележите навика му да говори в шепата си, доловите лекото му фъфлене и обърнете внимание, че никога не разтваря устни, като се усмихва, оставате с впечатлението, че му липсва някой и друг зъб. А и очите му са едни такива, стари...

Както и да е, тази нощ на Пьотр му се отвори повече работа от обикновено — наложи се да закара у дома всички жертви от бдението над Лейди Макбет. Доста време му отне. Караше ги по трима наведнъж с колата на най-далече живеещия и се връщаше с такси за следващия товар. Двама от всеки трима фиркани трябваше на другия ден да

дойдат до кръчмата с такси, за да си приберат колите. Гордеех се с почитта, оказана на моята мъртва Лейди. Пьотр и Калахан решиха да ме оставят за последно. Може би на принципа, че най-лошото трябва да идва последно — бях поркан, ама поркан, точно на фазата „натрапчиво весел и сърдечен“. След като най-накрая всички ранени бяха разкарани, Пьотр ме потупа по кандилкащото се рамо.

— Та значи, надяват му... ох, здрасти, Пьотр, по дяволите, задръж само мъничко да доразкажа на Майк тая история, та надяват му букаите на тоя извънземния великан и го замъкват в съда и знаеш ли какво прави той? Карат го да се закълне, а той налапва съдебния пристав и го глътва цял.

Този виц го знаех от Майк, но той е много състрадателен човек. Калахан запали наново пурата си и надлежно ме попита:

— И какво направил съдебният пристав?

— Ами какво да направи — намразил го в червата! Ха-ха! — Пьотр също се засмя учтиво и ме хвана под ръка. — Време е да си обираме крушите, а, Пьотр, литовецо любезни? Време е да се измитаме, а? Ама що ти трябва да ми возиш старите кокали? Дай ми ключовете, Майк, аз изобщо не съм толкоз натаралянкан... тъй де, налялятракан... Мамка му, правилно го казах, значи *наистина* съм се напил. Добре де, само да си намеря гащите...

Наложи се и двамата да ме влачат до колата. Забелязах, че всеки път, когато кракът ми се отлепя от земята, май ми струва огромно усилие да го залепя обратно. Една седалка подскочи и ме тресна по дирника, после се затръшна врата.

— Да му дадеш два аспирина, преди да предаде Богу дух — заръча Калахан някъде отдалеч.

— Добре — отвърна му Пьотр само през няколко преки и старият ми понтиак се събуди с мрънкане. Светът изведнъж се люшна, полетяхме от някаква канара и цопнахме милион години по-късно сред бели води. Усетих гадене и взех да бърбря весело, за да го потисна.

— Страшна работа, Пьотр, дърт пергишино, 'псалютна разкощина, ти казвам. Добре караш, а и тая кола добре се крепи на лед, ама ако все така се въртиш, накрая шъ съ забием в канаф-ф-фката — тъй де, и без туй работата е у шише, нъл' тъй? Що не вземем да ходим в Бруклинското пристанище, да почерпим по едно всичките моряци от „Ю Ес Ес Мисури“ — като песнопиец много бих желал! Оставих я

там, на бара, Божичко! Ей тъй си я оставих... Карай обратно, да му се не види, заряха там моята Лейди!

— Всичко е наред, Джейк. Господин Калахан ще я заключи. Ще бдим над нея няколко дни, както повелява ирландският обичай, нали? Дори и тези, които ги нямаше тази вечер, ще имат възможност да я почетат.

— Да бе, да, по дяволите, много ясно. Хей! *Погребението*. Какво? Да я закопаем или да я кремираме?

— Според мен кремацията е по-подходяща.

— *Струните*? Другото там? Хевиметъл замърсяване на въздуха? Я бегай, бе. Ще я погребем, ще я разтворим в киселина, ще я хвърлим в океана от Монток Пойнт, та рибите да снасят яйца вътре в нея. Знаеш ли защо я кръстих Лейди Макбет?

— Не, никога не съм знаел.

— Точно когато най не очаквам, ми се промъкваше изотзад и ми забиваше нож в гърба. Струна ще скъса, ще се разстрои, ще почне да бръмчи на високите без никаква причина. Предателска кучка. *О, Лейди!*

— Добра работа вършехте един на друг, Джейк. Трябва да се радваш. Малцина са докосвали някога такъв прекрасен инструмент.

— Прав си, да му се не види. Спри, моля те. Ще правя мозайка.

— Давай през прозореца.

— Ще оплескам целия...

— Вали. Давай!

— О... не съм убеден, че магията на Фин ми харесва. Трябва много да внимавам, че да забележа, че вали. Айдеее... *ох!*

Колата най-накрая спря да мрънка и дъждът опръска всичко, без нас с Пьотр, а после къщата ми се отвори и ме глътна.

— Мани ги тия аспирици — измънках, щом леглото ми се втурна към мен. — Нн'ми тря'ът.

— Утре ще съжаляваш.

— И сега съжалявам.

И двамата с леглото ми, както бяхме набрали инерция, се запреобръцахме през макрокосмическата вселена.

Събудих се от оглушителния грохот на моя пулс.

Разбрах, че съм буден, далеч преди да събера сили да си вдигна клепачите. Разбрах го, защото знам, че ми липсва въображение, за да сънувам вкус, подобен на този в устата ми. Но като нищо можех да повярвам, че съм прекарал в сън поне един век — чувствах се стар, *много стар*. Това ме накара да се зачудя дали не съм проспал бдението... *бдението!* Спомените изведнъж ме връхлетяха. Отворих рязко очи — и веднага две огромни ледени висулки се забиха дълбоко в отворстията, а остриетата им проникнаха сантиметри навътре в предния ми мозък. Изпищях. Такова де, опитах се да изпищя и то си прозвуча като писък, но пулсът ми кънтеше така, сякаш някой млатеше празна цистерна за нефта с огромен дървен чук, тъй че по-скоро съм изблеял или изхленчил.

Нещо тежко и бодливо лежеше върху мен — все едно конски косми. Барабар с коня. Напрегнах се, но не можах да го помръдна. Разридах се.

Разнесе се оглушителен шепот:

— Добро утро, Джейк.

— Майната ти и на тебе — изграчих свирепо и сбърчих нос, щом ме лъхна миризмата на дъха ми.

— Предупредих те — рече тъжно Пьотр.

— Майната ти, двойно. Исусе, как ме болят миглите! Какво ме е затиснало така?

— Памучен чаршаф.

— Оооххх!

— Трябваше да глътнеш аспирините.

— Ти не разбираш. Аз махмурлук нямам.

Пьотр не каза нищо.

— Да му се не види, нямам! Дори и когато бях пиянде, дори и първия път, когато се напих като талпа — *никога* не съм имал махмурлук! Някаква хитрина в обмяната на веществата. Най-лошото, което някога ми се е случвало, като се събудя, е да не съм гладен — но не и главоболие, не и гадене, не и отпадналост, никога!

Пьотр дълго остана мълчалив. После се обади:

— Ти снощи си пийна доста повече от обикновено...

— Да му се не види, знаеш ли колко *по-пиян* съм бил! Не един и два пъти, човече.

— Но откакто те познавам — не.

— Е, виж, това е вярно. Може би... не, почнах пак да пия преди това. Просто нямам махмурлук и това си е.

Той излезе от стаята и известно време го нямаше. Запълних си времето със съставяне на пълен каталог на всичко, което ме болеше, като се започне с ноктите на палците. Доста работа успях да отхвърля, докато Пьотр се върна. Тъкмо бях преполовил космите по ръцете до лактите, когато той влезе, понесъл в ръце отрупан с какво ли не поднос. Отворих уста, за да кресна: „Разкарай я оттука тая храна!“, и тогава подуших аромата. Надигнах се в леглото и лигите ми потекоха. Той постави подноса в скута ми и аз, грубо пренебрегвайки болката, се нахвърлих да изтребвам бекона, наденичките, яйцата, сиренето, лука, зелените чушки, лютите чушлета, хляба, маслото, английските кифлички, мармалада, портокаловия сок, кафето и разните му там подправки с такова темпо, че сякаш го поуплаших. Когато отново потънах сред възглавниците, върху подноса имаше празна изблизана чиния, празна стъклена чаша и вилица. Чувствах се изтощен и там, където ме болеше, продължаваше да ме боли — което ще рече навсякъде, — но започвах лека-полека да вярвам, че искам да живея.

— Това е лудост — рекох. — Щом аз *имам* махмурлук, то самата идея за храна трябва да ми се струва непристойна. През живота си не съм изяждал на закуска толкова нещо, дори и на сутринта след първата ми брачна нощ.

Сега вече *виждах* Пьотр — изглеждаше ми засрамен, като че той бе виновен за моя апетит.

— Колко е часът?

— Седем вечерта.

— Боже, Боже!

— Пристигнахме тук в четири сутринта. Спал си тринайсет часа. Аз заспах към дванайсет на обяд и току-що се събудих. По-добре ли си, след като хапна?

— Не, но допускам, че номерът го бива. Кое е най-добро за пълна телесна агония?

— Да ти кажа, цяр няма. Но се твърди, че определени лекове облекчавали симптомите.

— А Калахан вече трябва да е отворил. Е, как ще замъкнем моята особа до колата?

И ние пристигнахме надлежно в Кръчмата на Калахан, където Лейди Макбет бе изложена върху бара за поклонение. Когато дойдохме, бдението вече беше в разгара си и ни посрещнаха с подпийнало ликуване. Забелязах, че тази вечер е Вечерта на гатанките: голямата черна дъска бе изправена до вратата и върху нея с почерка на Док Уебстър бяха надраскани днешните загадки. На Вечерта на гатанките победителят от предната седмица е майстор на гатанките; всяка разгадана гатанка струва на майстора едно питие за негова сметка. Док изглеждаше напълно щастлив — всяка неразгадана гатанка означаваше безплатно питие за него, за сметка на заведението.

На дъската пишеше **ИЗВЕСТНИ ЛИЧНОСТИ**. Под него бяха начертани следните руни:

I.

- а) Спиртна напитка; щат, гепил.
- б) Лай; стълб.
- в) Ни риба; струпей по главата; западно от Англия.
- г) френско сирене, скутер; хълм.
- д) Страст, риба; ямаец или шотландец, яма.
- е) Пъстрили; полско цвете, влакно за платно.
- ж) В ниското; с извинение.

II.

- а) Род; домакин в самолета.
- б) Жилетка без ръкави; умира, не без.
- в) Ало, не рови; запас, така е.
- г) Безправен, рид; строй, кола.
- д) М/Ж; глупав.
- е) Индийска подправка; корав камък.

III.

- а) Дробил; билка.
- б) Старче; пристан, престани.
- б) Ало, не рови; сопа, наниз.
- г) Червенокос, обаяние; тц!, дрямка.

IV.

- а) Права лопата, гризач, врат.
- б) Прозорец; шофира, искам го.
- в) Аобут, звяр; Кармина Бурана.
- г) Пазва; издръжливи, по-малък.
- д) Прелест; ах, глът.

Пример: книга; от по-миналата година = роман; по-лански = Роман Полански. Допълнително пиене, ако разгадаете категориите I — IV.

Народът се звереше срещу дъската и май *от доста време* се звереше, ама нито една загадка не беше разгадана още. Отдадох почит на Лейди, казах здрасти на Майк и поех голяма чаша антимахмурин. После бавно и отмерено обърнах гръб на Лейди и заставах срещу дъската. (Защо и вие първо не се пробвате, преди да продължите нататък?)

— Сетих се за едното — заявих на секундата и се оставих Разреденото да ми помогне да стигна до дъската. — Първото от първа група — рекох аз и драснах с тебешира. — Спиртна напитка; щат, гепил. Това е джин; Мейн, свил — Джейн Менсфилд, значи категория едно е актриси.

Док Уебстър все едно го пререза.

— По-добре кинаджийки — предложи той. — По-точно е. Майк, едно за Джейк от мен.

След като се знаеше коя е категорията, първата част се оказва доста проста за разгадаване. Аз се сетих и за „б“: Бау! дирек — Бо Дерек. Макгонигъл Разреденото позна „в“: Рак, кел; Уелс — Ракул Уелч. Томи Янсен разгада „г“ и „д“: Бри, джет; бърдо — Бриджит Бардо, и Мерак, лин; мон, ров — Мерилин Монро. Джоузи Бауер загрея „е“: Шарили; мак, лен — Шърли Маклейн, и „ж“: Доле; пардон — Доли Партън. Награбихме радостно чашите.

Подозирах, че категория две е актьори (или кинаджии), но си затрях с надеждата, че ще ги разгадам всичките и ще нанеса големия удар, преди някой друг да е загреял. Тактиката ми излезе нефелна — бях

се сетил за „а“, „б“ и „г“, но докато се чудех и маех за останалите, Щайниц Ситния се обади:

— Категорията е кинозвезди — мъже, а първият е: джинс; стюард — Джеймс Стюарт!

Опитах да се намеся незабавно, но Разреденото ме попари:

— Сетих се „б“: елек; гинес с — Алек Гинес! Хей, а пък „е“ трябва да е: къри; гранит — Кари Грант.

— А „а“ — обадих се кисело — е: роб, рът; ред, форд — Робърт Редфорд. Ама другото?

Калахан бе зает да отбелязва точките и да раздава наградите, но се оказа, че му е останало внимание и за друго.

— Онова там, третото, „в“, трябва да е: хей, не рий! фонд, да. Хенри Фонда.

Последва пауза. Никой не се сещаше какво е това „М/Ж; глупав“ (а вие?). Заехме се с останалите две категории, но никой не наруши мълчанието. Док гледаше самодоволно.

— Няма защо да бързате, господа и дами — рече той, — остават още цели няколко часа до затваряне.

Всичките го изгледахме на кръв и напънахме гънки.

За наша изненада първи се обади Пьотр.

— Имам проблясък — каза той. — Категория IV, в цялост. Хората го загледаха с уважителен интерес. Сега той беше обречен — и едно да не улучеше, дължеше на Док и петте питиета. Док като че се стресна, но се нави — май криеше асо в ръкава си.

— Давай, Пьотр!

— Категорията е прочути чудовища. (Док трепна.) Първият е: бел, лалугер, шия — Бела Лугоиш. (Аплодисменти.) После е: джам; кара, дай! — Джон Карадайн. (Пак аплодисменти.)

— Не е лошо — призна Док. — Карай нататък!

— Следващият, разбира се, е най-известният. Бой, рис, Карл Орф — Борис Карлоф... — Той млъкна и отпи от едната от трите чаши, които Калахан му подаде.

— Блестящо, Пьотр! — тупнах го аз по гърба. — Но тия двете последните са ми пълна мъгла.

— Защото са много завързани. Първото е измъчено, вторият е съвсем неизвестен.

— Давай — подкани го Док мрачно.

— Първият е прочутият човек вълк: Лоно, трайни, младши — Лон Трейни младши. (Възхитен смях и ръкопляскания от всички страни.) Другият е създаване на Франкенщайн, но за да го познае човек, трябва да е специалист по история на филмите на ужасите. Последният ще бъде първи: човекът, изиграл чудовището в най-първата екранизация на „Франкенщайн“.

— Но Карлоф вече го казахме — запротестирах аз.

— Не, Джейк — възрази ми търпеливо Пьотр. — Това е първата *говоряща версия. Най-първата е излязла през 1910 г. и чудовището там го играе човек с необикновеното име Чарлс Огъл. „Чар; о, гъл“* — доста е близко по звучене.

Възнаградихме го с бурни овации на крака, към които се присъедини и Док.

Всичко това забележително бе ангажирало вниманието ми почти от мига, в който бях пристигнал. Но преди да се обърна към категория три, се обърнах към бара, за да подпочна третото от четирите питиета, които бях спечелил — и погледът ми попадна върху съсипаната Лейди. Тя лежеше там в трагично великолепие и няма ме упрекуваше, задето на мен ми е толкова весело, а тя е счупена, веднага изгубих всякакъв интерес към играта, към всичко, освен към належащата задача да намеря забрава и да потъна в нея. Изгълтах питието на един дъх и се протегнах за следващото — и тогава през вратата влезе един много възрастен човек, вдигнал ръце високо във въздуха; по лицето му бе изписана безкрайна досада. По петите го следваше Еди Костиган — Бързака, който едва му стигаше до лопатките. Разговорите взеха да стихват.

Тъкмо се сетих, че предната вечер Еди бе изчезнал тайнствено, когато двамата се приближиха и разбрах защо така всички млъкват. И защо старият господин държи ръцете си вдигнати във въздуха. Не ги виждах много добре, но онова нещо в дясната ръка на Еди, свряло се в четвъртия лумбален прешлен на другия, ужасно приличаше на „Чартър армс“, трийсет и осми калибър. Патлакът, застрелял Джон Ленън и Джордж Уолас.

Реших накъде ще отскачам и си турих възможно най-любезната физиономия.

— Здравсти, Еди.

— Здравсти, Джейк — подхвърли ми той, съсредоточил цялото си внимание върху своя пленник.

— За последен път ти казвам, Едуард... — заговори възрастният господин с испански акцент.

— Млък! Тебе никой нищо не тъ пита. Ела тука на бара да я погледнеш, разбра ли?

— Еди — намеси се внимателно Калахан.

— Млък, казах.

Бях шокиран. Еди *обожжава* Калахан. Завързакът подбутна стария испанец с патлака, той въздъхна примирено и се приближи до мен.

Но щом ме подмина, изразът на лицето му се промени — рязко и напълно. Ако престарелият Одисей бе заобиколил и последния уморителен тъгъл и бе намерил Пенелопа в будоара, разкочена и със сладка усмивка на уста, лицето му сигурно се е променило по същия начин. Възрастният господин се бе втренчил с радостна невяра покрай мен в Свещения Граал, в Златното руно, в Обетованата земя, в... в... съсипаната Лейди Макбет.

— *Santa Maria* — въздъхна той. — *Madre de Dios*.

От раменете му се вдигна товар години, тежки години, години се изтриха от лицето му. Ръцете му бавно се спуснаха надолу и аз ги видях тези ръце, за първи път ги видях наистина. И мигом разбрах кой е той. И се облецих.

— Монтоя — рекох. — Доминго Монтоя.

Той кимна разсеяно.

— Но вие сте мъртъв.

Пак кимна и пристъпи напред. Погледът му бе унесен, но походката — твърда. Еди не помръдна. Монтоя се спря пред Лейди и... й се поклони. А после я огледа. Отначало погледът му се плъзна по нея така, както мъж оглежда жена, от стъпалата нагоре. Почти се усмихна, щом стигна магаренцето. Почти се навъси, щом забеляза белезите около отвора — някога бях достатъчно глупав, че да й закача адаптер. Усмихна се, когато погледът му стигна грифа с прагчетата, възхити се на линията му. После очите му стигнаха ужасната фрактура и се затвориха за миг. Лицето му стана напълно безизразно. Очите му отново се отвориха, огледаха разлома внимателно и безстрастно и продължиха към главата.

Оглежда я може би в продължение на осем секунди. Изправи гръб, затвори отново очи — явно я запомняше за вечни времена. После се обърна към мен.

— Благодаря ви, сър — изрече той с крайно официален тон.

— Вие сте голям щастливец.

Замислих се върху това.

— Да, като че ли да.

Той се обърна и отново я погледна — сега вече я *огледа*. От няколко ъгъла, отблизо, отдалеч. Как се съединява грифът с тялото. Съединението на главата и грифа.

— Светлина — обади се той и протегна ръка.

Калахан сложи в дланта му едно фенерче и Монтоя огледа, доколкото можа, вътрешността на Лейди Макбет през зяпналата ѝ уста. Дявол да го вземе, имах чувството, че ще я накара да си покаже езика и да каже: „Аааа!“. Той метна през рамо фенерчето — Еди го улови със свободната си ръка — и се наведе над грифа.

— Кърпа — произнесе той и се изправи.

Калахан извади чиста кърпа. Старецът си избърса ръцете много внимателно, пръст по пръст, а после, нежно като майка, която къпе детето си, започна да докосва Лейди ту тук, ту там.

— Джейк — пошушна ми Разреденото, — какво става, по дяволите? Кой е тоя?

Монтоя като че нищо не чу — беше погълнат от работата.

— Спомняш ли си какво казах снощи? Че може би в тази страна вероятно са останали само четирима майстори на китари?

— Тъхъ. Тоя тип майстор ли е?

— *Не!* — извиках възмутено.

— Ами тогава?

— Има една степен, по-висока от майстор. Магьосник. В цялата история на света те са горе-долу дузина. Доминго Монтоя е единственият жив в момента. — Гаврътнах ирландското уиски. — Само дете умря преди пет години.

— Умрял, как пък не.

Еди Бързака затъкна пистолета зад колана си и седна зад пианото.

— Не е умрял — рече той и махна на Калахан да му сипе ром. — Минал е в нелегалност.

Кимнах.

— Мисля, че разбирам.

Разреденото поклати глава.

— Аз пък не.

— Добре бе, Разредено, я си помисли. Постави се на негово място. Ти си Доминго Монтоя, последният жив магьосник на китарите. *И ти носят за работа само лайна.* На планетата вероятно са останали петдесетина — стотина китари, достойни за твоите умения, и повечето си ги направил ти самият — но за всички тях се грижат, и то добре се грижат, техните грижовни, богати собственици. Междувременно разни глупаци постоянно ти мъкнат счупените си играчки, боклуци серийно производство и молят Пол Дирак да им напише домашното по физика. Маркизи тъпаци, които искат китара с изписано на грифа с диаманти име на любовница; рок звезди идиоти, които искат китара във формата на джобно ножче с много остриета; тъпи богатски хлапета, които искат от човека, за когото всички знаят, че е последният жив магьосник, да им нашари с фосфоресциращи шарки тъпите мартинита и гои. Никой в днешно време не иска да плаща цената за свестен материал, никой не иска да чака толкова дълго, колкото изисква истинското качество, всеки всякакви изгъзици иска, а ти не можеш да ги прогониш със сопата, защото си Доминго Монтоя. Качваш тройно цените, после пак тройно ги качваш, а после степенуваш резултата на квадрат, но те продължават да ти се мъкнат с тъпите си трошки — или още по-зле, купуват някой от твоите ръчно изработени шедьоври и го използват по плебейски, не му оказват нужното уважение и се отнасят към него като към най-обикновен уред. — Погледнах Монтоя. — Нищо чудно, че се е оттеглил.

Монтоя вдигна очи.

— Не съм се оттеглил. Ако Господ е милостив, никога няма да се оттегля, така да се каже. Но вече не продавам нито майсторлъка си, нито плодовете му и живея под друго име. Не вярвах, че е възможно да ме открият.

— Тогава как...

— Преди две години взех чирак. — Веждите ми се стрелнаха нагоре. И през ум не ми беше минавало, че някой може да бъде достоен за ученик на Доминго Монтоя. — Той е нетърпелив и му липсва сериозност, но възрастта лекува и двете. Не е непохватен и се

отнася съвестно към работата. — Той изгледа Еди на кръв. — Се отнасяше. Беше ми се заклел да пази тайна.

— Съученици сме с него — обади се Еди. — Все трябваше на някого да си каже!

— Да — кимна бавно Монтоя. — Като че разбирам защо.

— Та идва той в старата махала да си види мамчето. Засичам го на улицата, сядаме на по джин и след малко той ми раздува цялата история; по-щастлив не бил се чувствал през живота си. Рече ми да дойда някой път в Охайо да се запозная с тебе и после ми даде адреса. — Еди погледна затъкнатия в колана му пистолет и доби смутен вид. — Май не биваше така да правя.

Монтоя го погледна; после — Лейди Макбет, после — мен. Огледа ме много внимателно и за голямо мое облекчение бях признат за годен.

— Лошо няма — рече той на Еди и чак сега забелязах, че е облечен с пуловер, пижама и обут с домашни чехли.

Въпросът напираше в мен със страшна сила, а *не можех* да попитам; сигурно ми е проличало по физиономията — поне за пронизателен поглед като неговия, защото изведнъж по лицето му се изписаха разкаяние и състрадание. Сърцето ми се сви. Дори и неговите умения не можеха да помогнат...

— Простете, сър — рече той жално. — Накарах ви да чакате за прогнозата ми. Остарях, изкуфял съм вече. Както се казва, ще ви сваля от нежната кука.

Допих питието си на един дъх, метнах чашата в камината за късмет и се вкопчих в двете облегалки.

— Казвайте.

— Искате да разберете дали тази китара може да се поправи. Не е там въпросът. Знаете, че всеки имбецил може да съедини счупеното, да му тури скоби, да го наплеска с лепило, да го побъзика малко там и накрая да ви върне нещо, дето наглед прилича на китара. Вие обаче искате да знаете може ли тази китара някога отново да бъде такава, каквата е била преди два дни. Ще ви кажа отговора: никога, за нищо на света.

Затворих очи и поех рязко дъх. Всички мънички предни постове на махмурлука по цялото ми тяло мигом се вдигнаха на крак и *запулсираха*.

Монтоя продължаваше да говори:

— Такава голяма травма оказва неуловимо влияние навсякъде по целия инструмент, микроскопични разриви, мънички слаби точки. Няма човек, който да може да ги открие всичките, а дори и да ги открие, няма да може да ги чуе. Но ако ме питате мога ли аз, Доминго Монтоя, да накарам тази китара толкова *да прилича* по звук на онази, която е била преди — толкова, че сам да не забелязвате разликата, тогава ще ви кажа, че според мен мога; освен това мога да оправя този шум, дето го виждам на дванайсетото прагче, и да ви сменя ключовете.

В ушите ми се надигна кански рев.

— Не мога да ви гарантирам успех! Но вярвам, че ще се справя. В най-лошия случай ще ми се наложи да преработвам главата. Това ще ми отнеме два месеца. През това време ще ви дам на заем една от моите китари. Трябва да поддържате ръцете си във форма за нея, докато тя оздравява за вас. Виждам, че сте се отнасяли към нея с обич; тя няма да се прави на болна.

Не можех и дума да обеля. Калахан беше този, който попита:

— Колко ще искате, дон Доминго?

Той поклати глава и рече:

— Пари няма да ви взема. Очите и ръцете ми казват, че тази китара е правена от един едновременен мой ученик, Голдман. Той постъпи на работа при Гибсън, а после видя накъде върви тази индустрия и се захвана с друг занаят. Винаги съм смятал, че ако беше продължил да работи, да се учи, един ден можеше и мен да учи. — Той погали китарата. — Хубаво ми става, като виждам ръчната му работа. Искам да я поправам. Какъв дързък гриф! Сигурно е истинско удоволствие да свириш на нея, след като ѝ свикнеш, а?

— Така си е. Благодаря, дон Доминго.

— Никой тук няма да разкрие тайната ви пред никого — рече Калахан. — О, да ви кажа, там отзад имам една кана прекрасно старо испанско вино, което пазех за джентълмен като вас. Мога ли да ви почерпя чаша вино? А може би и сандвич за мезе, а?

Монтоя се усмихна.

Завъртях се на стола.

— *Еди!* — креснах.

Дребничкият пианист разгада какво му мислех и очите му се изцъклиха от шок и ужас.

— Божке, Божке! — извика той и поклати глава. — Не, не!

Изхвърчах от стола като камък от прашка. Еди се юрна да се скатава, но неколцина яки доброволци го наградиха и не сколаса да избяга. Метнах му се като връхлитащ сокол, обгърнах го с ръце и го целунах по устата, преди да успее да се извърне. Взрив от смях и подвиквания разтреса кръчмата и Еди се изчерви до уши.

— *Божке, Божке!* — възкликна той отново.

— Еди! — извиках. — *Никога* няма да мога да ти се издължа, просто няма как!

— Има, има! — кресна той. — Кат' мъ пуциш!

Пак смях и подвиквания. После се обади Док Уебстър:

— Еди, ти направи нещо много хубаво и аз те обичам за това. Знаем, че имаш склонност към директните методи и не мога да оспорвам резултатите. Но, честно казано, малко съм разочарован да науча, че притежаваш пистолет.

— Купих го на път за Охайо — рече Еди и се изкопчи най-сетне от прегръдката ми. — Рекох си, че на магьосника хич няма да му се ще да става в седем сутринта и да кара цели осемстотин километра само да гледа някаква си там строшена китара. И много ясно, не щя.

— Но да му се не види, Еди, това нещо е опасно. Осемстотин километра път... Ами ако се беше опитал да ти изтръгне пистолета и пистолетът беше гръмнал?

Еди измъкна патлака, прицели се в тавана и натисна спусъка. Изстрел не последва. Чу се само леко „щрак“, щом ударникът падна, а после — необяснимо, силно съскане. Еди превъртя леко барабана. С висок глас, твърде писклив, патлакът ми предложи да ми изчисти пъпките от лицето само за една нощ, без да се налага да ползвам кремове, които цапат и мазни тампони.

Всъщност времето му стигна да си довърши приказката, да ни съобщи колко е часът, да си каже заглавието и да подпочне хит номер три от Горещата класация, преди приливната вълна от смях и аплодисменти да удави звука. Монтоя спря да утешава ранената Лейди и се присъедини, а когато вече можеше да се чуе какво казва, се провикна:

— Приятелю, не би могъл да ми отправиш по-голяма заплаха от насилствено излагане на средновълново радио!

Най-накрая се договорихме Еди и Монтоя да отнесат заедно Лейди Макбет в дома на Еди, да поспят, а на другия ден да потеглят към дома на Монтоя и той да започне работа. Еди щеше да ми донесе обещаната китара под наем — вдругиден вечерта вече щеше да се е върнал с нея и щяхме да посвирим заедно. Монтоя ме накара да му обещава, че ще ни запиша и ще му пратя записа.

И така — това ми ти, онова ми ти — накрая пак свърших толкова спиртосан, колкото и предната вечер. Но сега беше щастливо пиянство след тъжно пиянство — съвсем различно преживяване по вид, макар и не по степен. Противно на популярния мит пиенето всъщност никак не го бива да цери мъки. Ще рече, то може да притъпи физическата болка, но не и острието на скръбта; може да помогне само с това, че на човек му става по-лесно да псува или да плаче. Но в щастие алкохолът е нещо страхотно: той засилва чувството на радост. Значи беше идеален за случая: притъпи болезките от първия ми махмурлук, на които никак не бях свикнал, и още повече усили еуфорията ми. Моята Лейди бе спасена — тя отново щеше да пее. Приятелите ми, споделили моята загуба, сега споделяха и радостта ми. Танцувах с Джоузи и с Еди, с Рейчъл и с Лесли; разгадах цялата категория III от загадките на Док без грешка; развеселих Томи — той беше нещо притеснен за някакъв свой стар приятел, и го накарах да се засмее; с Еди на пианото и с цялата тайфа в кръчмата в ролята на „Рийлетс“ изпях „Какво да кажа“ — седемнайсет хоруса изкарахме; поне половин час зяпах шарките по бара и оттам научих страшно много неща за структурата и предназначението на Вселената; скочих върху същия този бар и изиграх един моряшки танц на ръце. След това нещата нещо ми се губят и като че са почнали да ми се привиждат разни работи, ама поне не мисля, че там е имало истински коне.

Малко по-късно сякаш стана необичайно тихо. Единственият звук бяха неспирните ругатни, които сипеше моят понтиак, и свистенето на въздуха, който пореше. Отворих очи — право насреща ми се носеха бели линии.

— Пьотр, стабилига си ти. Само дето все водица ми ближеш. Що не пиеш бе, Пьотр? *Гот е.*

— Слаб ми е стомахът. Почивай си, Джейк. Скоро ще се приберем.

— Надявам се утре да нямам пак махмурлук. Ужасна работа. Олеле, вратът още ме боли... — заскимтах аз и започнах да го разтривам.

Пьотр ми дръпна ръката и рече:

— Остави, Джейк. Довечера ще се погрижа да си глътнеш двата аспирина.

Малко по-късно влагата в устата ми доби тревожни размери, а когато преглътнах, усетих как аспирините се плъзнаха надолу.

— Добрият стар Пьотр...

После моторите на кораба заглъгнаха и се понесохме в свободно падане.

На другата сутрин реших, че махмурлукът е като секса — втория път не боли чак *толкова*. Ако продължаваше така, утре току-виж започнало да ми харесва.

О, всичко ме болеше, иска ли питане. Грешка няма. Но ме болеше, както го боли човек със средно тежък грип, докато предния ден се чувствах като човек, системно измъчван седмици наред, за да изтръгнат от него някаква информация. Този път сензорните стимули бяха с интензивност само два пъти по-голяма, отколкото можех да понеса, умрялата мишка в устата ми беше значително по-млада и по-малка по размери, а черепът пак ме стягаше, ама ми беше само половин номер по-малък. Единственото нещо, което ме болеше пак толкова, колкото и предната сутрин, беше вратът — разбрах го, щом предприех злощастен опит да погледна будилника на нощната масичка. В един изпълнен с ужас миг аз *повярвах*, че съм си отвинтил главата и сега тя пада. Завинтих си я обратно и докато я наместя, май изпокъсах всички нишки.

Трябва да съм издал някакъв звук. Вратата се отвори и Пьотр надникна вътре.

— Добре ли си, Джейк?

— Много ясно, че не съм — няма ме наполовина. Пак ли ме остави за последно?

— Ти настоя. Всъщност изобщо не можахме да те навием да си тръгнеш, докато не падна в несвяст.

— Ами, аз... О!!! *Китарата ми...* О, Пьотр, струва ми се, че ще направя нещо, от което много ще ме заболи.

— Какво?

— Ще се усмихна.

Наистина ме заболя. Ако случайно не сте махмурлии в момента, отпуснете си лицето, притиснете пръсти точно зад ушите и се съсредоточете. А сега се усмихнете. Вратът ми се беше вързал на възел от болка, а онези два мускула, които току-що усетихте как се движат, бяха двата края на този възел. Усмивката го затегна. Но трябваше да се усмихна — боляло, чудо голямо! Лейди Макбет беше жива! Животът беше хубав!

Това не продължи дълго — на обмяната на веществата ми просто още не й беше по силата да поддържа добро настроение. Лейди не беше жива. Върната към живота — може би, но все още в дълбока кома в интензивното. Няма съмнение — за нея се грижеше най-добрият хирург на света. Но нито тя, нито хирургът бяха в първа младост.

Пьотр явно бе забелязал как усмивката ми угасна и се бе досетил защо — защото каза тъкмо каквото трябваше:

— Има надежда, приятелю.

За първи път се вгледах в него наистина внимателно.

— Благодаря ти, Пьотр. Божичко, изглеждаш по-зле и от мен. Сигурно съм те събудил? Колко е часът? Не смея да извия врат да погледна.

— Горедолу колкото вчера по това време. Ти проспал дванайсет часа, а пък аз току-що се събудих след обичайните си шест. Признавам, не се чувствам много отпочинал.

— Сигурно нещо си се разболял. Наистина, човече, изглеждаш точно както аз се чувствам!

— А как се чувташ?

— Хммм... — странно, но не чак толкова зле, колкото очаквах. Тия аспирини явно са ми помогнали. Благодаря ти, братко!

Той сведе глава — реших, че е от скромност или от срамежливост.

— И ти трябва да глътнеш два.

Той поклати глава и каза:

— Аз съм от онези, дето не могат да пият асп...

— Няма проблеми. Имам и от другия вид, дето става за всякакви стомаси.

— Не, благодаря.

— Сигурен ли си? Колко рече, че бил часът?

— Нормалните хора по това време вечерят.

— *Вечерят ли?* — Надигнах се въпреки агонията, станах на крака, излязох от стаята, залитайки, и се отправих към кухнята. Заплаках от радост при гледката на толкова много храна на едно място. Същият зловец, ненаситен глад от предната сутрин само дето днес нямаше да оставя Пьотр да готви. И без това ме хвана срам, като забелязах, че е измил съдовете от предната закучеря (сложна дума, образувана по модела на „закусобяжд“), явно преди да си легне да спи.

Реших да спретна един мегаомлет и започнах да трупам строителните материали. Предвиждах го за двама души.

— Пьотр, ти, дърти словашки самарянино, знам, че се опъваш и не даваш на човек да те нахрани на другия ден. Това го разбирам — така щедростта ти е по-чиста, обаче с тебе вече си прекарвам близо четирийсет часа, а ти трошица не си турил в уста и затова знаеш ли сега какво ще направиш? Ще седнеш тука без много приказки и ще го изядеш тоя омлет, иначе ще ти го завра в... носа, ясно?!

Той се втрени с ужас в нарастващата камара върху дъската за рязане.

— Не, Джейк, благодаря, не! Не.

— Абе, Пьотр, мътните да те вземат, да не ти искам да ми правиш структурален анализ на храносмилането си! Просто ми кажи какво да не слагам и ще сложа двойно от останалото.

— Не, наистина...

— По дяволите, всеки може да яде *яйца*!

— Джейк, благодаря ти, но, истина ти казвам, изобщо не съм гладен.

Предадох се. Но вече бях счупил всичките осем яйца, така че накълцах и от останалото колкото за омлет с осем яйца — щях да дам половината на котките. Но за моя изненада, когато спрях, за да си избърша устата, пред мен не бе останало нищо легитимно за изяждане освен едно хрущялче от шунката, което преди бях отхвърлил. Така че го изядох, допих каната с кафе и вдигнах очи.

— Ама ти наистина май си болен. Ще се обадя на Док Уебстър...

— Благодаря ти, Джейк, недей. Ако обичаш, само ме закарай до вкъщи да си полегна и да си почина. Много ще ти бъда благодарен. Ако ти е по силите...

— По дяволите, чувствам се практически гръбначен. Единственото, което продължава да ме боли, е вратът. Тръгваме. Само да си взема душ и да се преоблека.

Спрях пред къщата на Пьотр — мъничка тъмна къщурка, съвсем самотна, на около половин пряка от Кръчмата на Калахан. Слязох и аз.

— Ще вляза само за секунда с тебе, Пьотр, та да сме квит.

— Много си любезен, но вече съм съвсем добре. Нощес ще се наспя и утре ще се видим. Довиждане, Джейк. Радвам се, че китарата ти не е загубена.

Така че се качих обратно в колата и изминах половината пряка до Калахан.

— Здравсти, Джейк. Какво да бъде?

— Кафе, моля, леко и сладко.

Калахан кимна одобрително.

— Ей, сега.

Разреденото изсумтя до мен.

— Множко ти дойде, а, младо?

— Май да, Разрядка. Вчера и днес за първи път в живота си имах махмурлук. Явно остарявам.

— Ха! — Разреденото сякаш се озадачи. — Знаеш ли, сега като си помисля... хм... Не бях се замислял...

— Никой никога не те е обвинявал, че го правиш.

— Не, искам да кажа, ей сега чак осъзнах, колко много време е минало от последния ми махмурлук!

— Наистина?! Ти?! — Помислих си, Разреденото беше всъщност един от най-стабилните (или нестабилни, зависи откъде ще го погледнеш) клиенти. — Сигурно и твоята обмяна е такава шантава като моята... Уф! — Разтрих врата си. — Каквато беше едно време.

— Не — рече той замислено. — Не, бил съм махмурлия. Колкото си искаш пъти. Само че сега се усетих, че не мога да си спомня кога е било за последен път.

Хлъзгавия Джо Мейзър го беше чул.

— Аз мога. Искам да кажа, сещам се аз кога за последен път бях махмурлия. Някъде преди четири години. Тъкмо преди да почна да идвам тук. Олеле, какво чудо беше...

— Не е ли смешно? — включи се Ноа Гонсалес. — Проклет да съм, ако аз самият се сещам да съм имал махмурлук, откакто почнах да пия тука. А едно време непрекъснато бях махмурлия. Мислех си, че е от атмосферата в тая кръчма.

Джо кимна.

— И аз така си мислех. Тази кръчма си пада нещо вълшебна, това всеки го знае. Обаче да знаеш какъв глад ме гони след запой... И вратът ми как се схваща...

— Вълшебство, дрън-дрън! — заяви Разреденото. — Калахан, калпазанино крадлив, пипнахме ли те най-сетне! Разреждаш пиенето, Бога ми — толкоз пъти сме правили главите тука, а един махмурлук като хората да не ни налегне! Я си признай!

— Добре де, признавам, че главата ти има нужда от поправка — изръмжа му Калахан и ми подаде кафето. Намести обемистата си сянка на два сантиметра от тази на Разреденото и издиша зловреден дим. — Ако ми е разредена пиячката, как успявате да се оливате така?

— Силата на внушението — ревна Разреденото. — Плацебо ефект. Контакт, по-висш от този при другите пияндета. Кажи му, Док!

Док Уебстър, който досега си седеше тихичко, приведен над чашата, избра тъкмо този момент да отметне глава и да викне:

— Горко ми!

— Хей, Док, какво има? — попитахме едновременно няколко души.

— Край с мене!

— Как така?

Той извърна огромното си туловище и застана с лице към нас.

— Подработвах странично като театрален агент...

— Без майтап?

— Да, бе. И моят най-обещаващ клиент, Дум-дум — човекът гюлле, току-що реши да се пенсионира.

Разреденото като че се озадачи.

— Абе голяма работа, ти пък сега, нали има безработица, таквоз, сигурно изобщо няма да имаш грижи да си намериш някой нов. Абе ако са добри парите, и аз ще се навия.

Док поклати глава.

— Дум-дум е джудже. Оръдието е отлято специално за него — рече той, отпи от бърбъна си и въздъхна. — Боя се, че вече никога не ще видим артист от неговия калибър.

Калахан нададе вой, а ние, останалите, поднесохме на Док най-върховния комплимент: запушихме си носовете и се разридахме. Той седеше на специално направения си стол кралски размер и гледаше печално, но си личеше, че се смее, защото се тресеше като желе.

— Върнах ли ви го за снощи! — рече той. — Гатанките ще ми отгатват! — Допи бърбъна. — Е, аз ще си ходя. Довечера замествам в Смиттаунската болница. — Чашата му улучи точния център на камината и той се отправи към изхода сред оглушителна тишина.

Всички се положихме отново на столовете си и си поръчахме нови питиета. Калахан тъкмо привърши с раздаването на благия мехлем за люти рани, когато вратата отново се отвори с трясък. Обърнахме се — бяхме си помислили, че Док се е върнал, защото се е сетил с какво да ни затапи окончателно, но се оказа изненада. На прага стоеше младият Томи Янсен. По лицето му се стичаха сълзи и беше *кьоркютук* пиан.

Аз първи стигнах до него.

— Исусе Христе, какво е станало, приятелю? Чакай, ще ти помогна.

— Рики ритна камбаната... — запя той онова старо парче на Джеймс Тейлър, „Погребална песен за наркомана“.

Кръвта ми изстина в жилите. Можеше ли Томи да е толкова глупав, че да... но не, на бъчва си лъхаше, а и ръкавите му бяха запретнати до лактите. Настаних го на един стол, а Калахан му наля бира. Той вдъхна половината и отново заплака.

— Рики — изхлипа той. — О, Рики, лайно тъпо. Той беше тоя, дето ме научи да пуша, знаехте ли?

— Кой Рики?

— Рики Мареска. Израснахме заедно. И двамата... някога и двамата бяхме дроги. — Той се изкиска през сълзи. — Аз го зарибих, схващате ли? Той ме отвори на цигарите, аз пък него — на дрогата. — Лицето му се сгърчи. — *Исусе Христе...*

— Какво е станало с Рики? — попита Калахан.

— Нищо — извика Томи. — Съвсем нищичко му няма, бейби! Рики вече си няма никакви проблеми.

— Исусе! — Въздъгнах.

— Ох, Боже, колко *се опитвах* да го набия да дойде тук, знаете ли как само се мъчех да го навия? Мислех, че и за него можете да направите същото, каквото и за мен. Мамка му, какво ли не опитах, за да го домъкна. Трябваше да го хвана за перчема и да го довлека! — Той рухна и Джоузи го прегърна.

След малко Калахан се обади:

— Свърхдоза?

Томи се протегна за бирата си и събори халбата.

— Не, мамка му! Снощи се опитал да обере една бензиностанция, а бензинджията имал патлак в чекмеджето. Рики го няма, човече, няма го! Съвсем го няма! Калахан, дай едно уиски, мама му дейба!

— Томи — обади се тихо Калахан, — нека първо си поприказваме, да пийнем по кафенце, после ще поркаме, става ли?

Томи се надигна на крака и се вкопчи в бара.

— Мамка му, никога не се опитвай да прелъжеш наркоман! Мислиш си, че съм пил достатъчно, ама си в много сериозна грешка. Дай си ми шибаното уиски или ще дойда да си го взема!

— Полекичка, синко.

Опитах се да прегърна Томи.

— Хей, приятел...

Той ме блъсна.

— Я не ми се прави на покровител, Джейк! Ти две ноци поред се насмука — що пък аз да не мога?

— Ще ти сервирам, докато можеш да си поръчваш — рече Калахан. — Обаче, синко, вече си почти на финала. Защо първо не поговорим? Цялата идея на напиването се състои в това да си кажеш мъката, преди да си изгубил сваят.

— Я заеби! — кресна Томи. — Ама защо изобщо се домъкнах тука? И вкъщи мога да си пия. — И той взе да залита към вратата.

— Томи — викнах, — чакай...

— Не! — ревна той. — Мамка му, няма ли да ме оставите на мира! Чувате ли ме? Искам да остана сам, аз... аз още не съм готов да

говоря за това. Просто ме оставете на мира, дявол да го вземе! — И излезе, като затръшна вратата сред себе си.

— Майк? — обадох се аз.

— Хммм... — Калахан като че ли се двоумеше. — Е, предполагам, че не може да се помогне на човек, който не иска да му се помогне. Оставете го — утре пак ще дойде. — Той избърса бара. Изглеждаше притеснен.

— Да не би да мислиш, че...

— Ще почне пак да се бодее? Не, не мисля. Томи вече ги мрази тия лайна. Само малко се притеснявам, че ще хукне да търси пласъора на Рики и ще се опита да го убие.

— На мен ми звучи много добре — измърмори Разреденото.

— Но е прекалено пиан и няма да се справи. По-скоро него ще довършат. Или ще оплеска работата и ще го гепят.

— И ще му е за втори път — обадох се аз.

— Майната му! — избухна Разреденото — Отивам да го търся! Но тъкмо беше преполовил пътя до вратата, всички чухме как на паркинга се затръшна врата на кола и той се спря.

— Няма страшно. Това е моят пикап, този звук винаги и навсякъде ще го позная. Томи знае, че си държа под седалката две шишета, против ухапване от змия. Ще се оправи — след малко ще отида да го подбера, ще го сложа да си легне във фургона и ще го откарам у тях.

— Хубав човек си ти, Разредено — рекох. — Пьотр го няма, отсъства по болест; трябва да го заместим.

Калахан кимна бавно.

— Дааа... бива.

Кръчмата отново зашумя. Искаше ми се да пийна, но вместо това си поръчах пак кафе — седмото за вечерта. Щом то дойде, се получи едно от ония инцидентни затишия в разговора и всички съвсем ясно чухме трясъка от трошаци се на паркинга стъкла. Калахан трепна, но не разля нито капка от кафето.

— Ти какво мислиш за хероина, Майк? Той като че загробва най-тъпите и най-талантливите. Птицата^[1], Лейди Дей, Тим Хардин, Джанис, още дузина други, които и двамата знаем — и половин милион анонимни отрепки, издъхнали по сокаците, обществените тоалетни, бензиностанциите и чуждите спални. Веднъж на няколко

хиляди се пада някой Рей Чарлс или Джеймс Тейлър, който успява да го зареже и да продължи да работи.

— Това е показателно за света — какъв си го правим. Твърде тъпите и твърде чувствителните като че не могат да живеят в него. И двата вида имат нужда от опасни дози обезболяващи — просто за да преживеят и този ден. Според мен много по-малка грижа ще е за всички засегнати, ако го легализират. Ако този Рики е искал да умре, добре тогава — но нямаше да му се наложи да кара някакъв нещастен бензинджия да го застреля.

Навън пак издрънчаха стъкла. Също толкова силно, колкото и първия път.

— Хей, Разредено — обади се изведнъж Калахан, — ти колко пиячка рече, че си държиш в пикапа?

Разреденото прекъсна разговора си с Марджи Шортър.

— Ами... аз... както го виждам, имам две ръце, а освен това, може да ми се наложи да се возя с някой по-капризен.

— Две *пълни* бутилки?!

Всички до един моментално схванахме, но първи се размърда Разреденото, а тия негови пергели направо изяждат разстоянието с парцалите, като ги размаха. Докато ние се задействаме, той вече беше навън, а като излязохме, почти никакъв не се виждаше в тъмното — беше приклепнал до задната врата на пикапа си и клатеше глава. Всички се юрнаха към колата, но аз им махнах да не мърдат и ме послушаха. Когато стигнах до колата, светлината беше достатъчна тъкмо колкото да открои двете купчини стъкла, дето преди време бяха еднолитрови шишета „Джак Даниълс“. Въпросът беше, преди колко време? Застанах на четири крака, внимателно прокарах пръсти през стъклата и приех няколко дребни порязвания срещу отговора на въпроса земята влажна ли е изобщо?

Не беше.

— Исусе! Разредено, изсмукал е два литра уиски от най-висока проба! Внесете го!

— Умира ли се от това?

— *Внесете го!*

Томи има много шантав стомах и не драйфа дори и когато се налага; вече тичах.

— Къде си... о, добре. — Чух го как смъква Томи от колата. Телефонът на Калахан тази седмица не работеше и Разреденото се сещаше накъде хукнах. Беше прав само наполовина. Изскочих от паркинга сред хвърчащ чакъл, нагазих в кучешко лайно току до бордюра; един от ония, дето в петък вечер се правят на каубои, едва не ме размаза с „камарото“ си, преметнах се на кълбо през един паркиран кадилак и влетях в денонощния отсреща. Продавачът се сепна и се обърна към мен.

— Бърни — изревах, — обади се на Док в Смиттаунската болница. Алкохолна свръхдоза отсреща, *спешно!* — После изскочих през вратата и хукнах по тъмната улица към втората си и най-важна цел.

Защото бях разбрал. Не ме питайте как, просто бях разбрал. Казват, че предчувствията идвали в резултат на натрупване на данни, които не подозирате, че притежавате. Може би подсъзнателно съм започнал да го подозирам още преди Док да ме разсее с гадния си виц — сума ти кафе бях изпил, а пък кафето, разправят, покачвало коефициента на интелигентност. А може би не — може би ако точно тогава няхах *нужда*, сигурно така и нямаше да се досетя. Но да се досетя за всичко вероятно беше единственият начин да бъде спасен онзи тъпоглавец Томи, моят приятел. Не разполагах с улики, които би уважил който и да било съд — само с намеци и догадки. Но мога да ви кажа, че когато изскочих от кръчмата, вече знаех накъде съм тръгнал — бях изюркал Бърни само за по-сигурно, защото и без това ми беше на път и нямаше да ми отнеме време.

Половин пряка не е кой знае какво разстояние. Практически никакво. Но за един измъчван от свиреп махмурлук човек, уплашен, че приятелят му умира, и на всичкото отгоре абсолютно, свръхестествено *сигурен* в нещо, в което не може да повярва, половин пряка може да отнеме цяла вечност. Когато пристигнах, вече бях повярвал. И за втори път през този ден гледах малката, тъмна къщурка с резбованите врати и прозорци. Този път не ми пукаше дали бях добре дошъл.

Не си губих времето нито да звъня, нито да влизам през вратата. На поляната имаше голям дървен градински стол, към трийсет — четирийсет кила, както разбрах по-късно — но когато го запокитих над главата си право през големия прозорец на всекидневната, ми се видя лекичък, като да беше от балсово дърво. Метнах се подире му и аз,

същински Дум-дум, човекът гюлле, лекичко под ъгъл, и Бог има милост към мен: приземих се не върху друго, а върху чергата. Чух далечен крясък на език, който не знаех, но бях готов да се хвана на бас, че е румънски, и поех нататък през изпълнения с неизвестност мрак. На няколко пъти се удрях в разни твърди предмети и съборих една маса. Беше тъмно като в рог — ни луна, ни звезди, нямаше време да паля клечки. Пред мен изникна врата, издъних я с ритник — и ето го и него, тъкмо светваше нощната лампа.

— Знам — казах. — Няма време за лъжи.

Пьотр се опита да ме погледне неразбиращо, но не успя да докара погледа, пък и без това нямаше време за увъртане.

— Ти не пиеш кръв. Ти я *филтрираш*.

Той пребледня от шока.

— Дори ми е ясно как се е получило така — продължих аз, — искам да кажа, как си попаднал при Калахан. Когато си пристигнал за пръв път в Щатите, сигурно си кацнал в Ню Йорк и си се хванал техник в някоя кръвна банка, нали? Да можеш да си смукваш по *малко* от всичката кръв там и така да се храниш, без да причиняваш сериозна анемия на пациентите, на които я преливат. Етичен вампир, за чието храносмилане дори телешкият бульон е проблем. Бас ловя, че дори имаш огромни кучешки зъби като вампирите по филмите. Не защото размерът ти помага при *кръвопускането*, а защото в тях са разположени някакви проклетни необичайни жлези. Ти влизаш във взаимодействие с чуждата кръв и филтрираш нужните ти хранителни вещества, разтворени в нея. Обаче нямало е как да знаеш как събират кръв в Ню Йорк Сити и кой е типичният кръводарител — и преди да се усетиш, вече е било твърде късно и си бил бетон алкохолик. — Приказвах със скорост километър приказки в час, но виждах, че всеки удар попада право в десетката. Нямах време за неговите терзания — наградих го, измъкнах го от леглото и го замерих с дрехите. — В момента обаче хич не ми пука за това! Нали го знаеш малкия Томи Янсен — е, сега той се намира на една пряка оттук, наквасен с три литра и кусур концентрат, като последните два ги излочи на един дъх, така че си размърдай кльоцавия трансилвански задник или така ще те изритам, че ще ти го откъсна от гръбнака, ясен ли съм? *Скачай*, твоята мамица!

Той веднага загра. Без гък да каже, бързо-бързо се облече. Само след миг изхвърчахме заедно през вратата.

Спринтът обратно ми беше достатъчен да измисля как да го направя, без да издам Пьотр. Пълният мрак тази нощ ми подсказа идеята. Щом стигнахме кръчмата, изтичах отзад и му викнах да ме следва. Влетяхме в задната стаичка, видях къде е главният шалтер и го дръпнах, като за всеки случай развинтих и няколко бушона. Лампите угаснаха, а фризерът спря да въздиша. На мен не ми е нужна светлина, за да се ориентирам в Кръчмата на Калахан, а доброто нощно зрение би било полезна придобивка за всеки, засегнат от основната мутация на Пьотр. И само след секунди тихо-тихо вече се промъквахме в главното помещение. А там врявата беше голяма — всички крещяха едновременно. В тъмното се врязах в Калахан като гюле — видях как огънчето на пурата му мина покрай бузата ми, прегърнах го здраво и му пошушнах на ухото:

— Майк, имай ми доверие! Недей да търсиш свещите! И отвори прозорците.

— Добре, Джейк — съгласи се той веднага, спокойно, и изчезна в мрака.

След като отвори прозорците, кибритените клечки започнаха да изгасват още в мига, в който ги запалеха. Врявата се усили. В светлинката на един от опитите някой да палне клечка видях Томи, проснат върху бара там, където предната нощ лежеше Лейди Макбет — Пьотр тъкмо му посягаше. Сkochих през цялата кръчма към камината (слава Богу, нощта беше топла и огънят не гореше), събрах шепи около устата си и ревах с все сила:

— ДОБРЕ, ХОРА...

И падна тишина.

Проклет да съм, ако си спомням какви съм ги дрънкар. Май им обяснявах, че Док бил тръгнал насам, пробутах им някаква история за това как токът спрял и взех да им раздувам някакви лъжи за мои познати, дето изпили два пъти колкото Томи и пак оцелели, и тям подобни. Знам само, че *задържах* вниманието им единствено със силата на гласовото си присъствие — бяха се съсредоточили върху мен в тъмното може би цели четири — пет минути, през които нижех страстен монолог. Докато зад тях Пьотр си вършеше работата на бара.

Щом го чух да се прокашля, намалих оборотите. Чух как някъде далече се затвори врата — вратата, която води от задната стаичка към външния свят.

— Важното е, значи — завърших аз, напипах в тъмното един изкуствен пън и го сложих в огнището, — да не изпадаме в паника и да изчакаме линейката. — Запалих огромния пън и струпах отгоре му истински яворови и брезови клонки. Огънят лумна веднага и суматохата доста се поуталожи. Калахан се бе навел над Томи и триеше врата му с една от кърпите, с които забърсваше бара; вдигна поглед и кимна.

— Според мен е добре, Джейк. Диша много по-леко.
Разпокъсано ликуване.

Когато лампите отново светнаха, пристигна и линейката. Док Уебстър влетя през вратата като луднал хипопотам, а след него — трима помощници. Помотах се наоколо, колкото да го чуя как потвърждава, че Томи е прескочил трапа, обещах на Калахан по-късно да му дам пълни обяснения и се измъкнах изотзад.

Да изминеш пеш половината пряка се оказа много по-приятно, отколкото на бегот. Намерих Пьотр в спалнята. Пиян-залян — то е ясно. Щъкаше из стаята и псуваше на румънски.

— Здравсти, Пьотр. Извинявай, че ти строших прозореца.

— Да му го содомисам на прозореца. Джейк, как е...

— Добре е. Ти му спаси живота.

Той набърчи яростно чело и седна на пода.

— Така не бива, Джейк. Благодаря ти, задето се постара да запазиш тайната ми, Джейк, но така не може.

— Може, може.

— Не мога повече така. Съвестта ми забранява. Помогнах на малкия Янсен. Но това трябва да приключи. Аз ви одирам.

— Обирам, Пьотр. Обираш ни. Но недей да се тръшкаш чак толкова. Какъв избор си имал? Освен това, спестил си много махмурлуци на много от момчетата, като си им претакал кръвта. Обаче моята обмяна на веществата случайно е малко шантава и затова вместо да ме отървеш от махмурлука, ти ми го натресе. А твоят е бил двоен —

тая кръв, дето съм те черпил с нея последните две ноци, сигурно е била голям боклук.

— Откраднах я от тебе.

— Ами сигурно. Но не си ме лишил от къркането — и *двамата* се напихме с него. Малко хранителни вещества си ми *свил*, вярно, но доколкото схващам, си ме „лишил“ и от значително количество отровни странични продукти на умората, лошото хранене и продължителното отчаяние. Така че може би сме квит.

Той трепна и под бели очи.

— Тези жлези в зъбите ми — много проникателна догадка, Джейк — за мой лош късмет не подбират много-много. Алкохолизмът не е единствената беля, която си навлякох, докато работех в кръвната банка — още една великолепна догадка — макар и само от нея да не можах да се отърва. Утре вечерта, като се съвзема, ще дойда в Кръчмата на господин Калахан и ще си призная всичко. След туй ще замина някъде да се церя. На някое място, където не купуват кръв от пияници. Може би пак в старата родина. — Той тихичко захлипа, после продължи: — В много отношения ще ми стане по-леко. *Трудно* ми беше, срамувах се, като виждах, че всички ме смятате за някакъв *алтруист*, а през цялото това време бях... бях... — Той се разрида.

— Пьотр, чуй ме — рекох аз и седнах на пода до него. — Знаеш ли какво ще направят нашите хора утре, като им кажеш?

Клатене на глава.

— Аз обаче знам. И съм сигурен, както съм сигурен, че Господ е създал ония малки зелени джаджи, с които се залепват найлоновите торбички, а ако се позамислиш, и ти ще си толкова сигурен. Толкова съм сигурен, че съм готов да се хвана с тебе на бас за сто долара в злато още на минутата.

Озадачен поглед. Стичащи се сълзи.

— *Ще ти дарят кръв бе, скапаняк!*

Зяпнала уста.

— Вече от години висиш в тая кръчма и знаеш, че съм прав. Всеки мъж и всяка жена, годни за кръводарители, вече даряват кръв — Док се грижи за това. Да не искаш да ми кажеш, че ще им се досвиди още някакъв си половин литър за човек, който е зарязал посред нощ топлатата постеля и е рискувал да бъде разкрит, за да спаси живота на едно момче?

Той избухна в пиянски кикот.

— Знаеш ли... хи-хи-хи... според мене си прав. — Както се кискаше, кучешките му зъби се показаха. Изведнъж млъкна, но след малко продължи: — О! Аз не заслужавам такива приятели! Знаете ли какво ме привлече отначало в Кръчмата на Калахан? Че няма огледало. Не, не, не е онова тъпо суеверие — огледалата отразяват и такива като мене, също както всички други. А ето защо — *срам ме беше да се погледна в огледало...*

Накарах го да ме погледне в очите.

— Чуй ме, Пьотр! През последните години ти си *се трудил* здравата, за да си заработиш удоволствието. Пречил си на сума ти тъпи копелета да влязат в цифрата на загиналите при катастрофи. Добре де, може да си имал и друг мотив, за който не сме знаели, но дълбоко в себе си ти си съвсем същият като всички останали в Кръчмата на Калахан.

— Тъъ?!

— Пиеш им кръвчицата на своите приятели!

Това, слава Богу, го разби окончателно и всичко се нареди точно както трябва.

А две седмици по-късно Пьотр ни изсвири няколко страхотни румънски народни песни. На Лейди Макбет.

[1] Прякорът на великия джазмен Чарли Паркър. — Б.пр. ↑

БЕЛЕЖКА НА АВТОРА

(ПОЯСНЕНИЯ ПО „ИСТОРИЯТА НА ПЪОТЪР“)

Пада ми се.

Когато при първата публикация на „Историята на Пьотр“ (сп. „Аналог“, 12 октомври 1981 г.) оставих шест от гатанките неразгадани, в края на разказа публикувах адреса си и предложих на всеки читател, отгатнал правилно отговорите и категорията, купон, срещу който ще получи едно безплатно питие при Калахан. Е... да си призная честно, наистина очаквах пощата ми леко да набъбне. Искам да кажа, исках го, спор няма.

Внимавайте какво ще си поискате, че току-виж сте го получили.

Навремето публикувах редовно адреса си за кореспонденция в рубриката за рецензии на книги в списание „Галакси“ и всеки път получавах от пет до двадесет писма седмично. Знаех, че броят на читателите на „Аналог“ е значително по-голям от този на „Галакси“ и бях си направил сметката какво да очаквам. Така поне си мислех. Предполагах, че ще получа може би стотина отговори, в най-добрия случай сто и петдесет.

Не съм водил съвсем точно счетоводство, но по моя преценка до 9 февруари 1982 г. бях получил някъде между 800 и 1000 писма в резултат на тоя глупашки конкурс с гатанките.

Веднага щом пристигна първият чувал (не преувеличавам: точно така, пълен чувал с писма, първият от няколко такива чували) схванах положението, осъзнах в пълна степен глупостта си (ама не ме издавайте: в Нова Шотландия да осъзнаеш глупостта си публично е незаконно) и с хладния апломб и огнения кураж, превърнали на Уолстрийт името ми в продаваема дума, на мига съставих динамичен план: сригах чувала в едно кьоше и забягнах в провинцията. Провидението бе изпратило на жена ми Жан (основател и артистичен директор на „Нова Данс Тиътър“, най-прекрасната танцова труппа за модерен балет в Канада) покана да изнесат представление заедно с „Бевърли Браун Дансансамбъл: театър на телата и гласовете“ на

танцовия фестивал „Ривърсайд“ в града, наричан от Дейвид Летърман „един от най-интересните градове в трите щата“ — Ню Йорк. Така че намятках в багажника куфара, пишещата машина, детето и касетите на Рей Чарлс и заминах с нея. А чувалите с писма се трупаха ли, трупаха зад гърба ни в нейното танцово студио в Халифакс (защото тъкмо този адрес бях публикувал в „Аналог“ в жалък опит да измамя машините за обработка).

А после някоя услужлива душица в „Данс Иксчейндж“ ни изпрати всичките тия чували в Ню Йорк.

Тъй като бях очаквал да отговарям на всички тези писма от Канада, където американските пощенски марки не важат, предпазливо бях помолил подателите да приложат към писмата и купон за международна поща (по закон се предполага, че можете да го закупите във всеки пощенски клон в САЩ и Канада). Около двацет и пет процента от хората не бяха успели да изпълнят тази разпоредба и бяха ми пратили щатски марки, или пък изобщо не бяха приложили нищо, но зарежете това за момент: хей ме на, на остров Манхатън, през август месец, с четиристотин — петстотин купона на ръце чакам на опашка вече час и петнайсет минути в пощата (сграда, която, що се отнася до комфорта през лятото, често бива заслужено сравнявана с Черната дупка на Калкута) и когато най-сетне се добирам със сетни мъки до гишетото, някакъв си там навъсен хомункулус с наистина невероятна гуша с огромно задоволство ме информира, че наредбата му забранявала да приема повече от десет такива купона наведнъж. Вадя си калкулатора: 500 купона, разделени на по десет бройки, умножено по един час и двацет и пет минути = 62,5 часа на опашка. Или грубо казано, осем дни...

Така че изгорих сума ти бензин и пропилях сума ти товарно пространство, за да ги откарам обратно в Халифакс. Там ги събрах с техните по-малко обикаляли насам-натам братовчеди, пристигнали в наше отсъствие, и седнах да им отговарям, пущините му с пущини...

РЕЗУЛТАТИ

Странно, но съотношението правилни — погрешни отговори остана твърдо като скала: всеки път, когато се спирах да проверя общия резултат, то се оказваше почти точно два правилни отговора към един погрешен. Да речем, шейсет и седем процента успех за

читателите на „Аналог“ като група. (Някои от погрешните отговори бяха абсолютно блестящи!)

Единствената забелязана от мен корелация от някакво значение беше, че отговорите, написани на университетски бланки, обикновено бяха погрешни, а няколкото изключения се оказаха студенти, използвали бланките на своите професори. С други думи, преподавателите от институтите за висше образование се оказаха средно по-тъпи от населението изобщо и от всички други ясно очертани групи от извадката в частност.

Друго нещо, което сметнах за поучително, беше това как са се справили читателите на „Аналог“ (без съмнение далеч не необразована група) със следването на възможно най-простите и ясни писмени инструкции. Бях помолил всеки от отговорилите да приложи към писмото си самоадресиран плик заедно с гореспоменатия купон. Вижте сега, неколцина читатели твърдяха, че тия купони не са им известни или пък че не са известни на чиновниците от местния пощенски клон; в замяна бяха приложили много и разнообразни заместители. Двама — трима ми бяха изпратили пари *в брой*, а от тях само един се бе оказал достатъчно умен, та да се сети да ми изпрати *канадски пари*. (В онези честити дни преди години курсът канадски/американски долар се колебаеше около едно към едно, което означаваше, че бях на далавера.) Но поне десет процента от получените писма не съдържаха никаква обратна такса, а когато се прибрах у дома в Халифакс, същия месец цената на марките за Америка скочи *двойно*. (Сумата за авторско право, която евентуално ще получа от тази тук книга в ръцете ви, е по-малка от сегашната цена на канадските марки и значително по-малка, ако живеете в Щатите. И пак се говори, че щели да вдигат цените.) Писмата без обратна такса, които не бяха особено забавни или умилителни, използвах, за да си изолирам тавана. Двайсет и пет процента от отговорилите не бяха приложили и самоадресиран плик: и за тях важеше същата доктрина.

Не бях на пълна загуба, дори ако прибавите и цената за копирането на типовите писма (едно за правилните отговори и едно за погрешните), пощенските такси и пликовете за писма, с които ме прецакаха, загубените работни часове, амортизацията на езика ми. (Да сте облизвали някога хиляда плика и неколкостотин марки?) Първо, възползвах се от възможността да изготвя *трето* типowo писмо —

съобщение за печата със списък на всички излезли мои книги, къде могат да се намерят и тям подобни — и бутнах по едно във всеки плик. Второ, успях да си изолирам целия таван и да почна и мазето.

И още нещо. В огромното си мнозинство писмата, които получих, бяха *прелестни*! Някои ме сбъркаха от смях. Други стоплиха сърцето ми. Трети бяха изобретателни. Четвърти — трогателни. Някои ме просветиха. Забележително малко „потънаха в чекмеджетата“ и бяха „поредното проклето писмо за обработване“ — във всеки случай, не съм получил никакви оплаквания от Майк Калахан относно хората, дошли да си осребрят купоните. (Разбира се, аз осигурявах само купона — как *да намерят* кръчмата, това си беше техен проблем.) Общо взето, откликът ме зарадва, ободри и насърчи в работата ми.

От друга страна, значителен брой от отговорилите бяха приложили собствени гатанки — достатъчно, че от писмата им да се изготви най-подробно копие от папиемаше на космическа совалка в естествени размери. Убеден съм, че всички те са били разочаровани, дето не съм се опитал да разгадая техните (без съмнение) изобретателни загадки, но, честна дума, хиляди бяха!

И това не е най-лошото. Най-лошото е, че *проклетите отговори пристигат и до днес!*

„Аналог“ излиза по цялата планета, със закъснение вероятно от около две години, докато го преведат. Нещо повече, хората попадат в библиотеки и антикварни книжарници на стари броеве, натъкват се на конкурса със загадките и надават тихи радостни викове.

Нарочих напосоки краен срок и престанах да изпращам купоните някъде в средата на 82-а. (Ако щете заради това, че сметката ми при Калахан взе да настига по размери държавния дълг на Америка.) И не изпращах повече. А и както скоро ще научите, вече не мога да осигурявам купони, но все още съвестта ме гризва всеки път, когато получа поредното писмо, започващо със: „Скъпи господин Робинсън, мисля, че успях да разгадая загадките на Док Уебстър...“

А последното, което искам, е да приключа с проблема тук.

Така че, не, няма да публикувам тук адреса си за кореспонденция, и не, вече няма да раздавам купони за безплатни питиета, и да, малко по-надолу ще дам отговорите на неразгаданите загадки. Ако искате първо да ги разгадате сами, пропуснете отговорите. Ако сте ги разгадали успешно, не ми го съобщавайте. И не,

честно ви го казвам, не ми е потресающо интересно да се мъча да разгадавам вашите загадки, колкото и хитроумни и смешни да са те. Нека цитирам безсмъртните думи на дискжокея Дон Имъс: „Задръжете картите и писмата!“

Не, това не е вярно. Обичам да получавам писма и читателският отклик ми е нужен, за да се развивам като писател. Драснете ми някой ред чрез Тор Букс, на всяка цена — особено пък ако вземете, че се присетите да приложите самоадресиран плик и купон за международна поща.

Само не ми споменавайте никакви гатанки.

ОТГОВОРИ НА ЗАГАДКИТЕ НА ДОК УЕБСТЪР

Категорията е „Американски политици — мъже“. Или какъвто щете вариант на същото. Отделните отговори са:

а) Дробил; билка = ронел; риган = Роналд Рейгън.

б) Старче; пристан, престани = деди; кей, недеи = Теди Кенеди.

в) Ало, не рови; сопа, наниз = хей, не рий; кий, синджир = Хенри Кисинджър.

г) Червенокос; обаяние; тцъ!, дрямка = риж, чар; никс! сън = Ричард Никсън.

Случи ми се и нещо много срамно. Проницателните читатели ще забележат, че съм оставил неразгадана и загадка II д). Когато отговорите започнаха да идват, открих, че тази гатанка се бе оказала най-трудна; всеки искаше да разбере кой е този „М/Ж; глупав“. Проблемът ми обаче беше, че вече бях заврял кой знае къде първата чернова на „Историята на Пьотр“... и бях забравил отговора. За свой ужас открих, че и сам не мога да се сетя!

След като месеци бях срам, една сутрин скочих в леглото и осъзнах, че отново знам отговора — така че го включих в разказа, който сега ще прочетете, „Неволен човешки смях“.

И още една, последна дума за „Историята на Пьотр“. Ако по някаква случайност сте пропуснали да забележите включените в него няколко почтителни поздрава към Уилям Голдман, надявам се, че веднага ще се възползвате от възможността да изтичате навън и да си купите безсмъртното му класическо произведение „Принцесата невеста“.

НЕВОЛЕН ЧОВЕШКИ СМЯХ

Някои от хората, дето висят в Кръчмата на Калахан, хич ги няма — това е широко известно. Но има и такива, които съвсем ги няма.

Е, очевидно тях ги *има* там, поне в определен смисъл. Инак нямаше да ви предлагам Парадокс (така викаме на Сам Уебстър, нашият Док, като почне да вдига пара). Но ако клиента не можеш нито да го видиш, нито да го чуеш, нито да го пипнеш, нито да го подушиш, нито карти да му раздадеш, ако не хвърля сянка, не изпразва чаши и никога не ходи до клозета — може ли наистина да се твърди, че е там? Дори и ако през цялото време си приказвате с него?

При Калахан си имаме двама-трима редовни клиенти, които отговарят на това не-описание: наши стари и свидни приятели, чийто крак никога не е стъпвал в тази кръчма. Един от тях например е призрак — друг път ще ви разказвам за него, когато и двамата сме пили по още две-три отгоре. Но този, за когото искам да ви разкажа сега, е човешко същество. И макар веднъж да съм го виждал, мисля, че няма да го видя никога повече.

Един Лафторник миналата година Веселите чарлита се появиха с мрачен вид. Това бе нещо съвсем необичайно за тях, толкова необичайно, че погълна цялото ми внимание още щом ги мярнах — защото Веселите чарлита съвсем буквално са си спечелили името.

Док Уебстър вече беше победил в състезанието — нещо, което прави със същото постоянство, с каквото и господин Т печели спорове. Единственият начин Док да загуби е всички възможни каламбури по дадената тема вече да са се изтъркали, преди да му дойде редът; много по-често се случва, когато ничия глава вече не може да роди нищичко, Док да крие в ръкава си още четири-пет бъзика. Бихте могли да кажете, че нашият хроничен астеизъм е ятрогенен... но, много ясно, най-вероятно няма да го кажете.

Както например беше и сега: темата на вечерта беше от онези теми, толкова широки, че изглеждат неизчерпаеми — „Животни“. И ето какво беше положението: повечето от нас, старите кучета, нищо че

сме от стари кози ярета, вече се бяхме кротнали като агънца, след като с нокти и зъби се бяхме борили лъвски; при всеки зверски лаф ревахме като магарета и захвърляхме чашите като мръсни котета. Ала вече се бяхме смълчали като риби. Само Док Уебстър, кукувицата му с кукувица, явно съвсем искаше да ни накара да изкукуригаме, та се заслушвахме като гърмяни зайци на вятър и го зяпахме като телета в железница. И пак си турихме таралеж в гащите. Ето какво снесе той този път:

— Винаги съм се чудел на това, че женските от всички животински видове, освен човека, като че изобщо не се интересуват от съвокупления, в най-добрия случай. Повечето се съпротивляват активно, докато хормоналният натиск не ги принуди, а дори и тогава като че цялата работа не им носи почти никакво удоволствие. Защо ли, чудел съм се, единствено човешките женски са облагодетелствани с възможността да се наслаждават на неизбежното?

Добър въпрос. И аз винаги съм се чудел.

— Отговорът всъщност е съвсем прост. Хората го правят съвсем *на голо*.

— Олеле Боже! — изпъшка Щайниц Ситния. — Док, как *успя* да се сетиш?

Док примига, после се ухили.

— Погрешно ме разбрахте, сър, този път не беше шегичка. Не, имах предвид, че човекът е относително лишен от космена покривка — докато поради някаква садистична приумица на природата повечето от другите мъжки животни са надарени с космати пениси. Например пенисът на котарака е покрит с къси, остри косми, които растат в противоположната посока. (Изненадано, съчувствено мърморене се разнесе из цялата кръчма; няколко от дамите потръпнаха.) Значи... нищо чудно — продължи Док, скръстил ръце върху необятния си търбух, — че котката, като я забодее някой от тия рендета, котараците, *през цялото време е на тръни...*

Ужасеното мълчание се разтегна почти до пет секунди, а после го възнаградихме с висшата похвала: всички като един си заряхме питиетата, запушихме носове и побягнахме с писъци в нощта.

Нощта навън беше приятна (не че напоследък за всички приятели на Мики Фин има значение каква е); усетих се, че не бързам да последвам останалата част от бандата обратно вътре. Нищо не

грозеше чашата ми там, където я бях оставил, и ми се искаше няколко минути да остана насаме със себе си. Чувствах се... ами... притеснен е твърде силно казано, но не се сещам за никаква дума по средата между „притеснен“ и „доволен“. Просто един от онези леки душевни сърбежи, които на човек не му се иска особено да споделя с всичките си приятели, мимолетен импулс да изсвириш някоя и друга нота на стария тромпет на самосъжалението.

Може би това беше неизбежно — тъкмо в момента, когато допушвах замислено цигарата си и казвах на пълната луна: „Някой друг път пак“, Веселите чарлита пристигнаха със своя „Гъндърбърд“ от 57-а и се нахакаха в неразборията. (По стар обичай паркингът на Калахан изглежда така, сякаш цял взвод психопати се е блъскал с колички по него. Накрая така са се оплели, че да е невъзможно да ги разплетеш, и са избягали. Половин дузина пъти на вечер ни се налага да излизаме навън, за да измъкнем някого, ама това ни най-малко не ни притеснява.) Само един поглед към великолепната им стара таратайка ми повдигна настроението.

Никой от тях двамата не се казва Чарли. Това е техен професионален псевдоним и много точно описва с какво се занимават. Те си изкарват хляба, като развеселяват хората. Може да сте виждали обявата им във вестника:

ДЕПРЕСИЯ? Рисувайте и отделете малко време на Веселите чарлита. 25 долара, ако ви развеселим, ни петаче, ако не успеем — вие си решавайте! Обслужваме 24 часа в денонощието, откликваме на спешни повиквания (от 22,00 до 08,00 часа таксата е двойна). Обадете ни се и си запазете час: какво имате да губите?

И, разбира се, на визитната им картичка го пише още по-кратко и ясно: **ПО-ВЕСЕЛО И ЩЕ ПОТРЪГНЕ.**

Не те са измислили този бизнес. Измисли го Том Фланъри преди няколко години. Той бе един от най-заразителните веселяци, който някога съм срещал, а и разполагаше с едно естествено предимство: по времето, когато се захвана с тази работа, на Том му оставаха около осем месеца от деветмесечната присъда, която му бяха дали лекарите.

(И наистина той почина по график почти на определената дата.) Не говореше много за това, но то беше страхотен коз, когато си имаше работа със случаи на упорито самосъжаление. Колко ли хора биха имали нахалството да се чувстват потиснати, когато човекът до тях се усмихва и им разправя, че щял да умре, преди да ви върнат надплатените данъци? Том не очакваше да натрупа пари от тази работа, но за негова изненада остави след себе си значително състояние.

Днешните Весели чарлита започнаха като клиенти на Том. И двамата се чувстваха потиснати поради едни и същи причини: бяха хронично безработни, а имената им бяха от ония, с каквито на родителите или трябва да се забрани със закон да кръщават децата си, или да им се пречи с тормоз и терор. Семейство Мор бе сметнало за уместно да кръсти сина си Лес; семейство Глум пък, с диагноза „злокачествени превземки“, беше кръстило своята дъщеря Мери^[1].

Предполагам, че Том Фланъри просто не е устоял на подобно съвпадение в имената. Той успя да убеди и двамата, че един от най-добрите начини да се развеселиш, е да се опиташ да развеселяваш другите (в края на краищата, при него се беше получило) и взе и двамата за чираци, като по този начин им разреши проблема с безработицата. И както вероятно се бе надявал, че ще се случи, двамата се влюбиха един в друг, а когато се ожениха, решиха проблема „ще вземе ли тя неговата фамилия“, като си ги размениха танто за танто. И всичко си застана на мястото. Тя стана Мери Мор, а той — Лес Глум^[2]. След като Том умря, те продължиха да развиват бизнеса, а понякога само историята с техните имена е достатъчна да накара клиента да се усмихне.

Лес и Мери не действат по някаква установена програма — по-скоро прилагат цял спектър от техники, които прекрояват така, че да подходат на всеки отделен случай. Те са мъдри и топли хора, с професионално настроени емпатични способности, а явно се радват и на забележително разбирателство в брака. Например един от първите им пациенти беше стар, самотен вдовец, който вече не изпитваше никаква радост от живота; след като всичките им усилия се оказаха безплодни, Мери и Лес си поговориха, решиха, че това може да помогне, а тъкмо в този случай няма да боли — и Мери прие възрастния господин в леглото си. Това свърши работа и оттогава се е

случвало двамата (крайно рядко) да използват любовенето като лек против меланхолията — поотделно или заедно. Досега това винаги бе давало резултат — в тези случаи те винаги отказват да им се плати. И за да избегнат престъпването на закона и за да имат стимул да пробват всички други възможности, преди да прибегнат до доброто старо надеждно, но рисковано средство. Това пречи на човешката склонност да си измисляш какви ли не оправдания. Но някои случаи на депресия не се поддават на никое друго лекарство.

А ако дори и *това* не помогне, Мери и Лес домъкват клиента си в Кръчмата на Калахан.

Но тази вечер те не водеха клиент. Дватама излязоха от колата малко бавно, както ми се стори, и се запътиха към мен. Мери носеше нещо, прилично на голяма стереоуредба, а Лес държеше в ръце, доколкото виждах, книга с твърди корици.

— Хей, Джейк, какво става? — подвикна ми Мери.

— Нищо и половина — измърморих под носа си. После продължих високо: — От цели десет метра на паркинга, на лунна светлина, ти забеляза, че съм наумил нещо. Как? По ехото на онзи израз, какъвто имаше лицето ми точно преди да пристигнете? Вие, хора, сте непоправимо добри в това, знаете ли?

— Ох — изохка тихичко Лес.

Вече почти бяха стигнали до мен и третото нещо, което видях, беше, че книгата на Лес е кутия с видеокасета, а второто, което видях, беше, че уредбата на Мери беше видео, а първото, което видях, беше, че Лес и Мери бяха — поразително, съвсем нехарактерно за тях — ужасно потиснати и нещастни. Лицата им, походката им, езикът на тялото им — всичко говореше, че са толкова паднали духом, че повече няма накъде. Беше ги хванал, ако цитирам една от собствените си песни, блус с индустриална мощ.

— Исусе Христе мотористе! Какво ви е станало на вас двамата? — В ума ми започна да се оформя неприятно подозрение. — Ох, дявол да го вземе, да не би да сте загубили някого? — Подобно нещо се беше случило преди година — свръхдоза приспивателно. После цяла седмица всички се мъчехме някак си да утешим Веселите чарлита. Рискове на професията — а такъв нисък брой на провалите като

веднъж годишно означава, че веселящите са просто свръхестествено добри. (Няма друг начин: тук няма застраховки за професионална небрежност.)

— Не — отвърна ми Мери. — Поне все още не.

— *Кажете* ми тогава.

— Първо ни кажи ти.

— Какво ми е на мене ли? Хей, ако го мерим по десетобална скала, аз съм за нула цяло и двайсет и пет, а вие, като ви гледам, удряте осмицата — става въпрос за скала като тая на Рихтер.

— Хайде де, кажи си. Щом е толкова просто, чудесно — тъкмо ще ни вдъхне увереност.

Вдигнах рамене.

— Добре. Просто ме беше налегнала завист.

— Към кого?

— Към Док.

— Аха.

— Обичам да разсмивам хората. И затова подбирам най-добрите майтапи, които съм научил, старая се и моите, дето ги измислям, да са най-добрите, работя върху темпото на разказване, опитвам се да накарам публиката да участва и да използвам тяхната реакция. Получава се доста сносно, повечето пъти се смеят или пъшкат, или каквото там съм търсил. Но Док може да издекламира номера на социалната си осигуровка с най-невъзмутим вид — и те ще изполягат от смях. Да му се не види, моите вицове са по-добри от неговите. Според мен дори ги разказвам по-добре от него — а на него се смеят повече, отколкото на мен! С тия негови невероятно усукани истории, с лигавия му глас и с палеозойските му лафове — и всичките си падаме от смях. Дори и аз! Той е просто роден смешник, а аз съм някакъв си там, дето се опитва да разсмива хората.

— А най-лошото е — додаде Лес, — че Док е такъв абсолютно готин човек, че просто няма начин да не го харесваш.

— Уцели десетката!

Мери се усмихна — блед призрак на нейната обичайна усмивка.

— Каква ирония... — И двамата с Лес се спогледаха.

Поклатих жално глава.

— За вас двамата — без съмнение. Добре де, както е казал Рибаци на Хил Ганд: „Турете ме в ред, готов съм.“

— Джейк — рече ми Лес, — преди няколко години ти ни даде да прочетем една книга, „Господарят на светлината“ от Роджър Зелазни, помниш ли я?

— Естествено, фантастичен роман за свят, създаден по индуистката митология.

— Точно така. А после дойде Буда и обърна каруцата. Виж сега, спомняш ли си как всеки от хората, станали „богове“, по своя воля можеше да си избере Аспект и да си създаде Атрибут?

— Яма можеше да стане Смърт и да изпие живота ти с очи. Аспектът на Мара бе Илюзията, а негов Атрибут — да замъгли ума ти само с един жест. И така нататък.

— Точно така. Е, с Док е същото. Неговият Аспект е Хуморът. В преносен, но и в много реален смисъл Док Уебстър е Хуморът — или поне тогава, когато той реши да прояви своя Аспект. А негов Атрибут е способността да те накара да се напикаеш от смях. Да му завиждаш е все едно да завиждаш на цвете за това, че никога не му се налага да използва дезодорант.

— Хм... — рекох. — Като че схващам. Смешно е да завиждаш на боговете.

— Особено когато сам си такъв.

— Ъ?

— Джейк — намеси се Мери, — кога за последен път са те прекъсвали, докато пееш?

— Ами... май нещо не си спомням... Извадя ли китарата, и хората като че млъкват.

Лес докара тайнствената си имитация на Мартин Мъл.

— Спомняш ли си голямата фолкзаплаха от петдесетте? — произнесе той. — Тия глупотевини насмалко да се прихванат. Джейк, не си ли забелязал, че си комай единственият останал фолк певец на Лонг Айленд, който все още редовно си намира работа? Не се ли сецаш защо на тебе не ти трябва всякакви електроники и хиляда вата и ритъмсекция, за да те ангажират? Човече, когато вземеш Лейди Макбет в ръце, туриш я в скута си и отвориш уста, ти изразяваш своя Аспект, а когато ѝ стиснеш врата, изтръгнеш звук и запееш с нея, ти създаваш своя Атрибут. Док Уебстър е Хуморът, Джейк, а ти си Музиката. Не го ли знаеше?

Замислих се... и изведнъж се усмигнах.

— Абе, хора, вие откъде го измислихте това име — Веселите чарлитата?

— Може би защото притежаваме пълните събрани съчинения на Уолт Кели — подхвърли ми Лес. — Хайде да влизаме вътре.

— Чакайте... ами *вашият* проблем? Това, разведряването трябва да е като кърменето — и двете страни да бъдат доволни.

— Циц на тебе — цоц на мене? — попита невинно Мери.

Лес я изгледа ужким на кръв.

— Според мен трябва да внесем нашия проблем вътре — заяви той. — За него ще ни трябват много глави.

И така, влязохме вътре и седнахме.

Майк Калахан се приближи бавно, като бършеше ръчища в престилката си и щом забеляза веселящите, се усмихна до уши. Извади една кибритена клечка от тия, дето ги внася от Канада, драсна я по наболата си брадица и запали наново недоразвитата си зловонна пура от тия, дето ги внася от пъкьла.

— И ако това не са Винце-в-каците! Какво ще искате?

Допих бирата, която бях оставил на бара, и отговорих и за трима ни.

— Благослови ни, Отче, защото имаме жажда.

Калахан кимна и забърка три порции Божия благословия. Варварите го наричат ирландско кафе, а са ми казвали, че дори съществуват и такива места, където не заскрежават със захар ръбчето на чашата, преди да го наляят; но ние, дето пием в Кръчмата на Калахан, знаем, че прекрасното в живота трябва да се тачи.

— Ето ви ги.

По лицето му познах, че Майк се е усетил какво им е на веселящите и му се иска да разбере защо така са им потънали гемиите. Но... вижте, вися в тая кръчма вече от сума ти години. Но ако утре вляза тук с татуирана на челото тоалетна чиния, Майк Калахан хич няма и да забележи — освен ако аз не повдигна въпроса. Майк обича хората сами да си казват какво ги мъчи, та да им олекне — и затова е дал изрична заповед на Еди Бързака, спипат ли някого, че задава неудобни въпроси, незабавно да го обезсърчи с палката.

От време на време обаче той сам си позволява да подведе хората да му дадат показания.

— Та... как е животът? — попита той, след като ни благослови.

— Майк, оная бракма в задната стая работи ли още? — изплъзна се Мери.

Бабанкото примига.

— Ами да. Използвам го за монитор на микропроцесора.

Кръчмата на Калахан е вързана за кабелна телевизия, но доколкото се сещам, телевизорът е бил изнасян и включван само по повод коронации, убийства, снимки от космоса и за последния епизод на „Военнополева болница“^[3]. За да бъде включен, се изисква или всички присъстващи клиенти единодушно да гласуват „за“, или — което се случва още по-рядко — на Майк Калахан да му щукне.

Мери вдигна видеото от скута си и го постави на бара.

— Ще го изкараш ли, Майк? Искаме да свикаме събрание.

Рижавият кръчмар беше също толкова озадачен и любопитен, колкото и аз (както забелязвах), но само кимна.

Е, естествено, че докато телевизорът загрее и вържат видеото за него, веселящите бяха привлекли целокупното внимание на всички присъстващи. Калахан раздаде пълни чаши на нуждаещите се и ние се облегнахме назад, за да видим какво са ни приготвили те двамата.

— Хора — започна Мери, пъкна касетата във видеото и постави пръст на копчето „вкл“, — ние имаме клиент, с когото не знаем какво да правим и искаме да ви помолим за помощ.

В отговор всички се развикаха „готово“, „естествено“, „че може ли инак“, а Разреденото се провикна от ъгъла:

— Че що просто не го или не я доведете тука?

По лицето на Мери трепна болка.

— В обичайния случай тъкмо това бихме и направили. Но този случай си пада малко уникален, та решихме, че ще е разумно първо да ви подготвим. Може би няма да успеете да ни помогнете, и ако не можете, ще ни заболи повече, отколкото ако изобщо не опитаме.

— Чувствам се обиден — заяви Разреденото, колкото на шега, толкова и на сериозно. — Това тук е *Кръчмата на Калахан*. Да не би да беше нужно да ни подготвяте, като докарахте онзи, без едната челюст?

— Не — съгласи се Мери. — И тогава вие бяхте великолепни. Но сега е по-друго.

— Просто трябва да сме сигурни — додаде Лес. — Това момче е на ръба. Ето за какво става въпрос: записът, който сега ще ви пусне Мери, продължава около две минути. Ако успеете да го изгледате от край до край в мъртва тишина, без никой да издаде нито звук, утре вечерта го водим тук. Става ли?

— Вашият клиент ли е заснет на видеозаписа? — попита Калахан.

— Точно така.

— Фасулска работа — заяви Разреденото. — Пали.

Мери кимна, натисна копчето...

... и всички изпопадахме от смях.

Тя спря записа, смехът рязко секна и настана слисана тишина.

Тя отново протегна ръка към копчето, а ние бяхме два пъти по-решени да не се разсмеем... но само след пет секунди и последният от нас се гърчеше в безпомощен, изпълнен с ужас смях.

Тя отново спря касетата, после я пусна пак; този път така си прехапах езика, че чак потече кръв — и пак не успях да сдържа изблика на смях. Никой не успя — включително и Калахан.

— Сега разбираш защо навън проблемът ни се виждаше толкова ироничен, Джейк — смънка Мери, след като за последен път спря касетата и я извади от машината.

Кимнах — бях като ударен от гръм.

Някога да сте се оказвали в положение, в което смехът е кошмарна нелепост, но не можете да се сдържите? Чувството е ужасно, все едно да се насереш в гащите. Чак сега разбрах защо веселяците никак не бяха весели. Представете си, ако Док Уебстър съвсем буквално *не можеше* да не бъде смешен...

— К'во беше т'ва бе, мамка му? — въздъхна Еди Бързака.

— Това — отвърна мрачно Док — е най-тежкият случай на Синдром на Турет, който съм виждал през живота си.

— Док — избухна Разреденото, — да не се опитваш да ми кажеш, че това нещо е някаква *болест*? Що за тип според тебе е Господ тогава?

Док ни обясни всичко за Синдрома на Турет. Никой не знае какво го причинява. Може да сте виждали материала за него в шоуто на Дик Кавет — излъчват го по нощите, когато зрителите, които си плащат, вече не гледат. Аз бях го гледал и разпознах симптомите почти толкова бързо, колкото и Док, но човек трудно можеше да си представи, че някъде по света има по-нещастна жертва от клиента на веселящите; синдромът при него бе изявен в изключително тежка степен.

Синдромът на Турет включва неволни гърчове, сумтене и лай. Никой от страдащите никак не е щастлив от това, но този младеж случайно имаше постоянен тик, точно като физиономията, която най-великият комик на света би направил, за да ви накара да умрете от смях; сумтеше *досуц* като горила, която прави любов, а и не само че неспирният му лай беше *невъзможно* кучешки, ами и в лицето приличаше на кокер шпаньол повече и от Ринго Стар в ранния му период. Цялостният ефект бе опустошително, дяволски смешен; трите симптома, всеки от които поотделно беше достатъчно смешен, заедно помитаха всичко.

— Казва се Били Уокър и е на осемнайсет години — обясни Лес. — Болестта го е сполетяла на петнайсет, тя обикновено поражда младите, и обичайните лекарства като „Халдол“ и така нататък не му помагат ни най-малко. За разлика от повечето страдащи той не може нито да потисне, нито да контролира симптомите дори и за кратко. Този запис е правен от двама специалисти от „Джон Хопкинс“ — наложило се е да излязат от стаята, докато камерата работи, иначе са щели да провалят аудиозаписа. Вече от две години Били живее затворен в малка къщичка в Роки Пойнт, родителите му го издържат. Откакто е болен, си е намерил един-единствен приятел — някакъв сляп и глух човек, с когото се запознал в „Хопкинс“. Живели заедно една година. Човекът починал преди две седмици, Били попаднал на обявата ни и се свърза с нас.

— Как се свърза с вас? — попитах.

Мери се натъжи още повече.

— Много ме е срам, че трябва да ви го призная. Три пъти ни се обажда по телефона и трите пъти ние решавахме, че някой си прави майтап. Третият път Лес побесня и му каза да се пръждосва — и тогава той ни прати писмо.

— Как е успял да държи химикалката с този гърч?

— Не е успял. Беше написал писмото на машина, удрял е клавишите между гърчовете.

— Исусе!

— На това отгоре е изключително интелигентен и чувствителен, с останки от някога невероятно чувство за хумор.

— Успяхте ли да прекарате някакво време заедно? — попита Калахан.

— Много трудно, около половин час — отвърна Мери. — Най-дългият период, през който успях да се удържа да не се разкискам, беше десетина — двайсет секунди. Най-накрая се предадох, уверих го, че имам нещо страхотно наум, и се магнах. Ребрата още ме болят. В този лай има нещо, с което просто не можеш да свикнеш. Вижте, някой тук има ли някаква представа какво бихме могли да направим за горкичкия синковец? Толкова е самотен, по дяволите, че както се смееш, и ти потичат сълзите, честна дума.

Всички бяха тъжни, но никой не можеше да се сети за нищо.

— Просто съм като пребит...

— Освен да му помогнем на горкото да се самоубие по възможно най-безболезнен начин...

— Може пък да му мине... с времето...

— Да намерим цяла тумба слепи и глухи... тц, не става.

Лес и Мери униваха все повече и повече.

— Като че се сетих — обади се Калахан. Двамата рязко извърнаха глави и у тях сякаш започна да се заражда надежда. — Ей, Разредено? Я ми заеми за минутка твойта капа, а?

Макгонигъл се озадачи, но с готовност подхвърли на Майк фуражката на нощен пазач, която носи в свободното си време (защото толкова прилича на полицейска фуражка, че на магистралата нито го спират, нито го глобяват, нито го гонят по петите). Майк я улови, отвори касата, награби шепа банкноти и ги пусна в шапката.

— Дами и господа — избоботи той, — търся някъде към триста долара. — И ми подаде шапката.

Огледах се, преброих, че сме около петдесет — шейсет души и пуснах вътре петарка. После се сетих колко от редовните клиенти напоследък са останали без работа, пуснах още пет и подадох шапката нататък.

Когато стигна обратно до Калахан, фуражката преливаше от пари. Той ги преброи — излязоха четиристотин двайсет и пет. Барманът ни се усмихна до уши и ни огледа.

— Благодаря ви, хора. Току-що приключихме с касата за вечерта. — И почна да раздава пиене на всички присъстващи.

— К'во шъ прайш с тия мангизи бе, шефе? — попита Еди Бързака.

— Утре вечерта ще разбереш, Еди. Или може би вдругиден вечерта — може да поиска време, докато го нагласим.

— *Какво* да нагласим? — обадиха се в хор Лес и Мери.

— Дайте да се видим утре по обяд, ще ви покажа — обеща им Калахан.

Следващата вечер беше филморската вечер край камината (известна и като „Сипи още!“). Тогава ние с Еди по традиция свирим заедно. Липсваха четирима души, които очаквах да заваря тук: веселяците, Еди и самият Калахан. Том Хауптман, помощник-барманът, не можа да ни каже нищо, освен че Майк му се обади късно следобед и го помолил да замести. Така че подхванах соло, то вървеше доста добре, но някъде по средата ми хрумна една идея и поканих Док Уебстър да изпее китка смешни песни. Двамата направо ги разбихме.

На другата вечер цъфнах някъде към осем без петнайсет. Калахан беше там, на обичайното си място зад бара. Том Хауптман също беше там. Това беше малко странно: Майк обикновено има нужда от помощ в събота и неделя, когато навалицата е най-голяма, а тази вечер нямаше достатъчно клиента, та да оправдава присъствието и на двамата бармани. Телевизорът отново се мъдреше върху тезгяха, но като че беше включен на канал, който не излъчваше нищо — по екрана му се гонеха хоризонтални ивици. Калахан ме видя, измери ме с поглед и докато стигна до него, вече ми беше подредил чашката „Бушмил“ и халбата бира на бара. Както обикновено, тъкмо това щях да си поръчам, стига да ми беше дал възможност.

— Добър ти вечер, Джейк.

— Здравсти, Майк. Какво ще правиш с оная история с Били Уокър?

Той дръпна от пурата си.

— Ще разберем заедно в девет часа.

— Добре, прави се на тайнствен тогава — рекох и отпих няколко глътки, като разреждах с бира и се наслаждавах на контраста между вкусовете и гъстотата. — Хей, къде е дъската? Нали днес е Вечерта на гатанките?

На Вечерта на гатанките някой от нас измисля загадки, а останалите се мъчат да ги разшифроват. Всяка отгатната гатанка струва на майстора/майсторката на гатанките едно питие за негова/нейна сметка. Всяка неразгадана означава безплатно питие за него/нея. Най-често използваме класическия „Невидим идиот“ или метода на изопачения превод. Сигурно сте чували стария анекдот за преводача, дето превел „Далеч от очите, далеч от ума“ като „невидим идиот“. И ние така. Например „близо до; ламя, кръчма“ е „при; хала, хан“, иначе казано: „При Калахан“. Точката и запетаята означават края на дадена дума, запетайките разделят отделните части на една и съща дума. Понякога тия гатанки са много завързани — веднъж месеци наред гадахме какво ли ще да е това „М/Ж; глупав“, докато се сетим, че е „пол; неумен“, сиреч Пол Нюман. Обикновено майсторът на гатанките (първенецът от миналата седмица) вече щеше да е надраскал поне половин дузина гатанки с тебешир върху голямата черна дъска до вратата, та да си блъскаме главите, но победителят от миналата седмица беше самият Калахан, а той дори не беше извлякъл още дъската навън.

— И до тях ще стигнем — заяви той и отиде да поднови безплатния обяд.

Така че удавих любопитството си в най-старото уиски на света (получили са разрешителното за дестилация през 1608 г.) и се заслушах как Еди си пробиваше път през потпури от Юби Блейк, Уили дъ Лайън, Пайнтоп Смит и Мемфис Слим. На Еди му се беше наложило да поръча за пианото си специални чукчета — кабарчетата им постоянно изпадаха. Мъничко съжалявах, че си оставих китарата у дома — липсваше ми седмичното свирене със завързака. Докато той свиреше, кръчмата се напълни и нашите духове затанцуваха в такт с веселата му мелодия. Прихване ли го Еди вдъхновението, хората млъкват и се кефят. Веднъж един новак вдигна шум и сепна дребосъка посред „Пръсти чевръсти“. Еди измъкна палката от ботуша си, метна я

през стаята, просна оня и проклет да бъда, ако палката не кацна обратно право в ръката му. А докато траеше цялата тази процедура, не обърка нито нота! В Ред Хук ги възпитават здравата.

Когато ръцете вече почваха да ме болят от пляскане в такт, Еди мина в класическо барово заключение и закова последния акорд сред буря от аплодисменти. Виелица от празни чаши се изсипа в камината и всички те се разбиха едновременно в негова чест, което за известно време отвори доста работа на двамата бармани. А после Калахан призова към ред. Погледнах си часовника: беше почти девет.

— Дами, господа и редовни клиенти — обяви той, — днес е Вечерта на гатанките. Според обичая аз съм майсторът на гатанките поради туй, че миналата седмица направо ви сравних със земята и ви накарах да си глътнете граматиката. Но този път ще предоставя думата на гост — майстор на гатанките. — И извади нещо плоско, подключено с кабел към телевизора. Клавиатурата на микропроцесора му. Бъзикна я нещо и ивиците престанаха да се гонят по екрана.

Добре де, бавно загревам.

— Компютърът ли ще загатва гатанките?

— Не точно.

— Какво е това нещо, дето е подключено към терминала? — попита Разреденото.

— Модем — отвърна Калахан и точно тогава два звука прозвучаха едновременно: часовникът ми изписука, а телефонът иззвъня.

Едрият рижав барман вдигна слушалката и я постави на вилката на модема. На екрана веднага започнаха да се изписват букви:

ЗДРАСТИ, ХОРА. ТАЗИ ВЕЧЕР АЗ СЪМ МАЙСТОР
НА ГАТАНКИТЕ. КАЗВАМ СЕ БИЛИ УОКЪР.

Усетих как върху физиономията ми израства огромна усмивка.

— Майк, гадино недна, ти си гений. Дай я насам тая клавиатура.

Той ми показа как се използва и аз изписах:

ЗДРАСТИ, БИЛИ. ИМЕТО МИ Е ДЖЕЙК.

ЩОМ ЗА ТЕБЕ Е ДЖЕЙК, И ЗА МЕНЕ Е ДЖЕЙК — дойде отговорът. Забелязах, че горе-долу след всяка десета буква се появява

интервал, и разбрах, че всяка пауза означава гърч.

ДОБРЕ, ХАЙДЕ ДА СИ ПОИГРАЕМ НА ГАТАНКИ.

Цялата тайфа се беше скупчила около монитора, бърбеше и се смееше. Обясниха какъв е случаят на хората, които онзи ден вечерта не бяха тук.

ДОКОЛКОТО РАЗБРАХ, ЧЕТЕТЕ ФАНТАСТИКА?

Ноа Гонсалес и аз открай време си четем фантастика; що се отнася до другите от тайфата — ами, да речем, някъде между втория пътешественик във времето и третия извънземен, выясали се при Калахан, и те почнаха.

АМИ ЧЕ ДА.

ДАВАЙТЕ ТОГАВА — изписа той, а следващите редове се появиха толкова бързо, че сигурно ги беше запаметил предварително:

ЯЗ; ФАСУЛА.

ИЗКУСТВЕН ЧОВЕК; КВО?; КРЪЧМА, БАУ!

ЖАЛКО; АСТРОНОМИЧЕН ЪГЪЛ.

ЛАГЕР, ПРОЛИВАЙ; (ТИХО!) ЛЕГЕНДА.

МЪЖКА ДЖОНКА; (ДОЛУ!); И ПРИ ТОВА,
ТАНЦОВА
ЗАБАВА.

КАКВА Е ТЕМАТА? — попитах го.

ТИ ЩЕ КАЖЕШ.

СЕГА ВЕЧЕ ЗНАМ ЗАЩО МУ ВИКАТ КУРСОР^[4].

Е, докато се мъчехме с неговите гатанки, всички подред си поприказвахме с Били; потрябваха ни цели няколко часа, докато се сетим, че темата е „Писатели фантасти“, а отговорите бяха, както следва:

Бент; боба = Бен Бова.

Робот; А?; хан, лай = Робърт А. Хайнлайн.

Язык; азимут = Айзык Азимов.

Стан, лей; (Шшт!), мит = Станли Шмит.

Джон; (У!); Хем, бал = Джон У. Кембъл.

По това време на Док Уебстър му хрумна идеята Били да кандидатства за стипендия и да започне да работи по компютърна

мрежа за хора, които не излизат от домовете си. По всичко личеше, че ще станем добри приятели. О, понякога в ума ми изникваше образът на човека от другата страна и започвах да се кискам въпреки себе си. Но той никога не разбра за това. Винаги съм мразил ония стари, та брадати дивотии, дето високите технологии си били сами по себе си обезчовечаващи.

И както рече Док Уебстър, Билито си лае, на екрана си върви...

[1] Лес Мор (Less More) означава буквално „по-малко повече“, а Мери Глум (Merry Gloom) — „весела мрачност“. — Б. пр. ↑

[2] Сега вече преводът на имената им може да гласи „повече веселба“ и „по-малко кахъри“. — Б.пр. ↑

[3] Телевизионен сериал, създаден въз основа на едноименния филм на Робърт Олтман от 1970 г. и излъчван от 1972 до 1983 г. Последният му епизод, който трае два часа и половина, бие всички рекорди по зрителски интерес. — Б.пр. ↑

[4] „Курсор“, фонетично близо до „сита?“, което на английски означава и „ругая“, „псувам“. — Б.пр. ↑

О'ВРЕМЕ

Нова година в Кръчмата на Калахан — чувствах се толкова честит, колкото може да се чувства един неженен мъж; мислех си колко пъти съм посрещал Нова година в тази топла, светла, уютна кръчма с най-добрите си приятели за всички времена и се радвах колко ли още пъти ще я посрещна. Това би трябвало да ме предупреди, ще речете.

Тъй или иначе, разговорът беше преминал в игра на главоблъсканици — онези въпроси, които стават за прогонване на скуката в някоя безсънна нощ, но за друго не стават. Нещо като тестови програми за ума, а Нова година май си е естественото време за такива работи.

Беше още рано, нямаше и осем, и засега само шепа от редовните клиенти отбелязваха присъствие. Томи Янсен бе попитал нещо Макгонигъл Разреденото, забравих какво, и Разреденото му отвърна с нещо като: „Синко, това е един от онези велики въпроси, които завинаги ще останат без отговор.“

Док Уебстър изсумтя.

— Дрън-дрън, та пляс. На всеки смислен въпрос може да се намери отговор — и рано или късно ще се намери. Въпросите просто никога не изчезват, преди да получат отговор.

Калахан приключи с новото зареждане на кафеника и се присъедини към нас.

— Док — избоботи той, — щом на всеки въпрос има отговор, я да видим не можеш ли ми помогна с един, дето вече от сума ти време ме мъчи. Колко ангела могат да танцуват върху пяната на халба бира?

— Казах „смислен въпрос“ — опъна му се Док. — Твоят въпрос е безсмислен, защото едно от най-съществените понятия в него не е дефинирано. Обясни ми подробно какво точно имаш предвид под „ангел“ и аз ще ти отговоря. Или по-скоро сам ще си отговориш.

— По дяволите, Док — изруга Разреденото, — много добре знаеш какво е ангел.

— Ако знаех, нямаше да плащам издръжка. Искам да кажа, да измисляш въпроси, на които няма отговор, е лесно, защото те

всъщност за нищо не питат. Може ли Господ да сътвори канара, толкова голяма, че да не може да я вдигне? Къде е бил Мойсей, когато осветлението е угаснало?

— Навлязохме в богословски води, няма съмнение — намеси се Том Хауптман, бившият свещеник. — Док, има един въпрос, който винаги ме е озадачавал, и според мен съдържа смисъл. Водата е прозрачна, безцветна течност. Как така тогава, като плиснеш вода върху хавлия, хавлията потъмнява?

Док млъкна за миг и запреживя въпроса, а Томи и Разреденото се разкискаха.

— Отговор има — настоя Док. — Никога не съм твърдял, че знам всички отговори, но щом въпросът има смисъл, отговорът е познаваем.

Сетих се за един въпрос, който бе занимавал безобидно ума ми часове наред.

— Хей, Док, сетих се за един. Мисловен експеримент и в същото време трепач. От тия, дето от тях ти гръмват системите в мозъка. Красотата му се състои в това, че един ден сигурно ще стане възможно да бъде изпробван в реалния свят и да се види какъв е отговорът, но точно сега, макар че всички съставки на въпроса притежават смисъл и са известни, ловя бас на каса бира „Анкър Стийм“, че никой тук не може да му даде отговор и после да го докаже.

— Хей — обади се Сюзи Мейзър (старшата съпруга на Хлъзгавия Джо), — за каса чиста ечемичена бира ти разрешавам и Парадокса на Зенон с ръка, вързана зад гърба. Айде, Джейк, давай!

Неколцина се приведоха, готови да слушат внимателно.

— Задавал съм този въпрос на трийсетина учени от десет различни области — заобяснявах аз. — И на преподаватели, и на писатели фантасти, и на редактори, които съм срещал по сбирките... Смешното е, че всички те реагираха по абсолютно еднакъв начин. Щом им изложих въпроса, те веднага понечват да отговорят, после се сепват, млъкват и забиват поглед в далечината, а минута по-късно сменят темата.

— Хайде де, хайде де... — сръчка ме Разреденото. — Стоварвай ни го.

— Прав си — рекох жално. — Прекалено много приказки изприказвах. Човек понякога така прави, като е обезводнен...

Разреденото въздъхна и бръкна в джоба на панталоните си.

— Дай му на тоя копелдак една бира, Майк!

— Добре — рекох, след като издихах пияната и сръбнах. — Този експеримент всъщност би могъл да се осъществи в груба форма още сега, веднага, но ще бъде много по-чист, ако си представим, че се осъществява в космоса, в състояние на микрогравитация. Да кажем, че някъде там горе на висока орбита обикаля идеално сферичен предмет, чиято вътрешна повърхност е огледална; сферично огледало, ясно? Естествено, вътре е тъмно. Из него плува астронавт, с поглед, забит право в центъра. Няма значение как е попаднал там — побързах да добавя, щом Сюзи понечи да възрази. — Може би огледалото е било надутото около него. Както и да е, той е там вътре. Страх го е от тъмното, затова вади от джоба си фенерче и го пали. *Какво вижда?*

Всички в стаята веднага започнаха да отговарят:

— Ами...

— Гърба на...

— Вижда се целият по...

— Нищо, само чиста бяла...

После се усетиха, млъкнаха и впериха погледи в далечината. След десетина секунди Сюзи поотвори уста.

— Има ли значение — попитах — накъде насочва фенерчето? Как ще се промени онова, което вижда, ако насочи фенерчето към себе си? Или пък го налага и направи мутра на чудовище?

Сюзи пак си затвори устата.

Тишината продължи повече от минута, а после Док Уебстър се обади:

— Друг класически въпрос, на който винаги съм искал да науча отговора, е защо и как еволюцията е създала човешките вкусови брадавички такива, че да налитат на отрова като захарта.

Погледнах въпросително Калахан и той кимна.

— Смяна на темата — потвърди барманът. — Тъй като ги гледам, тия тука ти дължат една каса „Анкър Стийм“, Джейк. — Той преброи главите. — Според мен се пада по бира от човек. Хайде, хора, бръкнете се!

Всички взеха да си бъркат по джобовете и да мърморят, но щом Майк ми даде касата и зарадвах бирите, направо грейнаха.

Някъде по това време влязоха Мик и Мери Фин — през покрива, по стълбището от ковано желязо, (Фин като нищо би могъл да кацне на

земята, разбира се. Паркингът все още беше достатъчно празен и представляваше отлична площадка за кацане, но Мик бе сантиментално привързан към този покрив от онази нощ, в която се бе запознал там с жена си, а и към стълбището, защото се бе оженил за нея тъкмо на него; сега винаги влиза оттам.) Навремето, влезеше ли Мики по средата на приказките, налагаше се да прекъснем разговора за няколко минути, докато всички му помагаме да се ориентира в него. Но бракът наред с всички други начини, по които бе повлиял благотворно на едрия извънземен, като че го беше и поочовечил, та вече му беше по-лесно да се включва ходом.

— Ваши изящества! — провикнах се аз и не ми се наложи да му обяснявам търпеливо, че „фин“ е същото като „изящен“. Той или загоря, или просто го пропусна покрай ушите си. — Здравсти, хора. Добре дошли на Тържеството на разума. Темата е „Въпроси, които имат отговор“ — и тънката линия, която ги разделя от тези без. Вие двамата да се сещате за някой свестен такъв? — Подадох му бира, после подадох бира и на жена му. Не знам защо ли си правя труда да ви споменавам, че щом ѝ я подадох, Мери се усмихна, и че тази усмивка не ми стори почти нищо, само дето жив ме одра, мина на шмиргел всичките ми нерви и сухожилия, разфасова няколко от най-важните ми органи и изпържи очните ми ябълки в собствен сос; за това не дадох никакъв видим признак, който някой освен присъстващите тук би забелязал. Вече изобщо не съм влюбен в нея, ама никак даже.

— Естествено — отвърна Мики. — Колкото повече живея сред човеците, толкова повече въпроси се натрупват и все по-често не намирам отговор. Мери ми ги обяснява по-добре от всеки човек, когото познавам; по-добре дори от тебе, Майкъл — обърна се той към Калахан, — но дори и тя постига успех в не повече от шейсет процента от случаите.

— Аха, дойдохме си на думата — възкликна Док Уебстър. — Какво мисли за човечеството един интелигентен нечовек? Ние сме толкова суетни същества, че това е един от най-вълнуващите въпроси, който можем да си представим. Породил е хиляди митове, книги и филми.

— Е, много ясно — съгласи се Разреденото. — Човек не може да се познае сам. Съдържанието не може да се съдържа само.

Мики Фин доби учтиво озадачен вид.

— Не те разбирам. Всяко съдържание не съдържа ли себе си? И ако не, какво съдържа?

Разреденото за втори път заби поглед в далечината. Най-накрая Док се обади:

— Мик, какво те озадачава най-много у хората? Политиката? Сексуалните нрави? Изкуството? Философията?

— Баните — отговори едрият извънземен без никакво колебание.

— Ай *стига*, бе! — възкликна невярващо Разреденото.

— Сериозно ти говоря, Разредено, приятелю мой — отвърна му Фин. — Не разбирам защо *човеците* не се озадачават от своите бани. Откак престанах да работя за бившите си господари, не съм спрял да се чудя. Разбирам идеята за „сляпо петно“, но ми е трудно да проумея защо е с такива размери!

— Обикновено има нещо голямо, което така, един вид, закрива гледката нататък, Мики — рече сухо Калахан. — Но какво точно те озадачава толкова в баните?

— Всичко, Майкъл. Първото нещо, което откриваш в една типична баня, е мивката. Правил съм опити: половината от времето и енергията, изразходвани на мивката, се използват за нагласяване на температурата на водата. Вашата технология произвежда евтини и достъпни термоелементи, които надеждно биха осигурявали вода с всякаква температура — и все пак във всички бани по света без изключение тази работа се върши на ръка, за каквото и да ти трябва водата. Невероятно пратосване на време, на студена и на топла вода.

После, аптечното шкафче: никога не съм виждал аптечка с дизайна на най-обикновено долапче за подправки. Просто *трябва* да разсипеш всичко в мивката, за да се добереш до аспирина. Човешката вана вероятно е замислена като помощно средство в изстреблението на възрастните, небрежните и тия, дето не им върви — няма как иначе. Дали това начинание е достойно за похвала, може да се поспори, но защо дори и на оцелелите трябва да им бъде толкова *неудобно*, докато преживяват нещо, което би следвало да е удоволствие? Защо удобните облегалки за глава не са стандартни; защо ваните вечно са прекалено къси, прекалено тесни, прекалено *твърди* и прекалено трудни за почистване; защо ги правят от такъв нелеп материал; и, преди всичко, защо единственият душ почти неизменно се намира там, където не може да го нагласиш така, че да облива онези специфични области, за

които би бил най-полезен и най-приятен? Що се отнася до тоалетната чиния... цял том мога да изпиша само за да изброя най-грубите ѝ несъвършенства. Оставете, че е лудост да се изхвърля ценното фекално вещество в океана заедно с литри питейна вода на всяка сдъвкана хапка — как е могъл изобщо човекът да проектира за ежедневна употреба и да възприеме като универсален стандарт артефакт, чието използване причинява остри физически мъчения, принуждава го да заема неестествена и неефикасна стойка и не притежава никакви приспособления за почистване както на потребителя, така и на самата себе си? И защо така упорито мъжете използват тоалетните чинии за писоари, когато те са така отявлено неподходящи за целта?

За да бъда честен, ще призная, че като се има предвид вашето технологично ниво, на окачалката за кърпи няма за какво толкова да ѝ придирям, но, приятели мои, от инженерна гледна точка това е единственият предмет в човешката баня, чието присъствие може да бъде извинено.

Е, намери се кой да подметне това-онова, но нямаше какво да се лъжем: Фин ни беше изловил. Виждаше ни се странно, че тези неща никога досега и през ум не бяха минавали на никого от нас. Разбира се, ние баните ги имахме за даденост, израснали бяхме с тях, но все пак...

Горе-долу по това време вратата се отвори и свежийят вятър вкара вътре двама мъже; щом ги познахме, се вдигна радостна врява.

— В името на всичките светии на книжната лавица на Лесли Чартъри! — избоботи Калахан. — Това пък ако не са братя Макдоналд! Време беше да се выяснете най-после тука бе, бродяги такива! Колко години минаха, да му се не види!

След кратка весела пауза, изпълнена с тупане по гърба, ръкуване и „дайте си палтата“, настанихме Джим и Пол на бара и сложихме отпреде им две Божии благословии.

— Боже, колко е хубаво, че пак сме тук! — възкликнаха те в хор, а после Джим се нагърби с говоренето и за двама им.

— Като че три години — отвърна той на Калахан, а после — на мен: — Да, Джейк, преди две години и да, точно така. — На Разреденото: — Там горе в Платсбърг нормалните стават все повече напоследък. — На Док Уебстър: — Чудесно, благодаря; учим се как да

се поправяме сами. — На Еди: — Не, Еди, не ни трябва. — На Том Хауптман: — Не, преподобни, хич не си мисли, че изобщо сме пробвали. — А после на всички нас:

— Съжالياваме, трябваше да ви оставим да изкажете въпросите си на глас, така че всички да разберете отговорите, но те бяха толкова много за първия рунд, че ни се прииска да поспестим малко време.

Разбирате ли, Джим и Пол са телепати. Аз се чудех дали вече са завършили за психиатри и ако е така, дали всичко върви така, както са се надявали. За някои от другите въпроси можех да се досетя. Калахан се е чудил колко време е минало, откакто за последно са идвали тук; Разреденото искаше да ги попита дали практикуват; Док щеше да ги пита как са със здравето. Въпросите на Еди и на Том ми убягваха.

— Здравсти, Мери — продължи Джим. — И аз се радвам да се запознаем. Боже, какъв прекрасен брак имате вие двамата! Ама наистина ли?! Но това е *прекрасно*! Не се тревожи, не бихме си мечтали дори. Фин, това за човешките бани наистина беше страотно. Виждаш ли някаква закономерност? А вие, останалите?

Тъкмо си мислех да светна Джим и Пол за какво сме си приказвали, преди да пристигнат, но естествено те вече ме бяха изпреварили с една крачка.

— Я си помислете: същата тази изначално присъща тъпота, която Фин изтъкна, може да се открие и в типичната кухня. Хладилници, които разсипват пари по пода, когато ги отвориш; печки и фурни, които цапат тавана с пари; нещо, което произвежда топлина, до нещо, което я пилее, и двете не са свързани; мивки със същия проблем, който той спомена, и с още проблеми; техника за обработване на боклука от каменния век.

В типичната спалня ще откриете пак същата необяснима безмозъчност. Едва преди година-две някой се сети да приспособи технологията на болничните легла към домашните. Трите стаи, в които всички *задължително* прекарват известно време всеки ден — и никоя от тях не е замислена рационално! Ала в кабинета сигурно ще се натъкнете на компютър — шедьовър на мозъчния напън и на микротехниката; на високи орбити горе в небето бибипкат спътници, а по Луната има следи от човешки крак. Точно сега ние двамата с Пол възнамеряваме да похарчим хиляда долара за хард диск драйв за нашия „Макинтош“, защото направо се вбесяваме, дето ни се налага да

чакаме повече от седем секунди, докато се включим, а на никой от нас хич и не му е хрумвало да даде петдесет долара за термоелемент, който ще ни спестява на седмица цели часове бързикане на кранчетата с топла и студена вода. Човеците като че изповядват идеята, че е чудесно да влагаш мисли, пари и енергия в работата си, но не и за самия себе си.

Той учтиво замълча, за да остави Док Уебстър да каже на висок глас:

— Знаем ли... в някои отношения бая си угаждаме. Я вижте какви изпипани неща за забавление правят — стерео, видео, компютърни игри и тъй нататък.

— Но нищо не е толкова изпипано като онова, което се използва за работа. В нашия „Наръчник на клиента на Мак“ програмите с приложение в бизнеса надвишават броя на игрите десет до двайсет към едно. Всичко онова, което спомена, се е използвало за работа години преди да се създадат потребителски варианти. А за да се забавляваш с всичко това, надали ще седнеш в нещо, дете *поне* малко да се доближава по удобство до зъболекарския стол. Остатък от пуританската етика: работата е благородно нещо, но на себе си не си струва да обръщаш внимание. Като се има предвид, че да си намериш смислена работа става все по-трудно, ще ни се наложи да променим това си отношение.

— Де да знам — обади се Док Уебстър. — Според мен ние отделяме доста време да се забавляваме; може би твърде много време.

— Може би. Но според мен се забавляваме по неподходящи начини в неподходящо време и до неподходяща степен. Просто *защото* никак не сме свикнали да го правим, страшно много се притесняваме от това, че искаме да го правим и никак не ни се иска да вложим някаква мисъл в това. Ние с Пол открихме, че някои от пациентите ни не се обичат достатъчно, заради което се отнасят толкова зле със себе си, че им е трудно да се обичат достатъчно — това съвсем буквално си е порочен кръг.

При тези думи Фин погледна Мери и тя му се усмихна с обич.

— Видя ли, малкият? Проблемът далеч не е чисто човешки, а? — Той ѝ се усмихна плахо в отговор. — Не се тревожи, напредваш. — Тя се обърна към братята Макдоналд: — Хора, радвам се, че се запознах с вас. Страшно сте проникателни. Като си помисли човек, не е за

учудване, но... да им го кажем ли сега? Знаете, че направо умирам да им го кажа.

И Джим, и Пол се усмихнаха и този път се обади Пол:

— Разбира се, мила. Не знам как така толкова време си си мълчала. Давай!

Тя се обърна към всички нас:

— Хора, вие знаете какво не е давало на Мик да спи нощем, откакто е пристигнал на тази планета, нали така?

— Естествено — отвърна Томи Янсен. — Същото, дето пречи и на сума ти човеци да спят нощем.

— За вас не знам — обади се Док, — но на мене тоя Армагедон ми е писнал.

Мери величествено пропусна думите му покрай ушите си.

— Точно така: ядрената гибел. Него тя ни най-малко не би го притеснила физически, разбира се. Всъщност и мен, и вас никак няма да ни притесни. Нали знаете как дъждовните капки избягват приятелите на Мик? Е, радиацията и ударната вълна ще се държат по същия начин. — Тя се протегна над бара, грабна бухалката, която Калахан използваше за потушаване на безредици и ме фрасна по главата с всичка сила. Микросекунда след като бухалката докосна темето ми, то стана твърдо като титаниева сплав.

— Фантастично! — възкликнах, щом най-после си поех дъх. — Малко ме заболя — все едно си ми шляпнала шамарче.

— И с татковата пушка дванайсети калибър да те застрелям, пак толкова ще те заболи — ухили ми се тя. — Не знам от какво ще умреш, Джейк, но няма да е от насилствена смърт. Но това в случая няма значение. Ядреното опустошение ще е тъжно нещо дори за нас, оцелелите. Останалото човечество ще ни липсва...

— Говори от свое име! — прекъсна я Док.

— ... а що се отнася до Мик, без високотехнологична цивилизация след неколкостотин години той ще умре, защото няма да има кой да го ремонтира. И затова ние двамата с него, откакто се оженихме, работим по проблема. Две глави са по-добре от една, така да се каже. И тази вечер дойдохме тук, за да...

— ... да си поиграем на идеи, то е ясно — прекъсна я Томи Янсен. — Страхотно. Тъй както сме загрели с въпросите без отговор, можем да захапем и големия въпрос.

— Всъщност не — възрази Мери. — Искам да кажа, с удоволствие бихме си поиграли на идеи с вас по-късно, по някоя друга тема, ако искате. Но точно този проблем ние го... ами... го решихме.

— КАКВО?

Изтървах си чашата; Разреденото така се сепна, че му хвъркна фуражката; Томи си изплю фасата и той прелетя през цялата кръчма; Еди Бързака, пианистът, получи онова, дето музикантите му викат „влакова катастрофа“; Док не можа да изръси нищо остроумно; а Калахан, невъзмутимият Калахан, се поля с кафе и нададе рев. Струва си да спомена, че питието ми не отиде зян, фуражката на Разреденото се върна там, където си гнездеше, фасът на Томи кацна в мокри стърготини и угасна, старото и слабо сърце на Док не се пръсна, а кафето не изгори китката на Калахан. Братя Макдоналд бяха пуснали километрична усмивка, а дори и Фин беше лепнал щастлива физиономия на продълговатото си лице с хлътнали бузи. Мери изглеждаше най-вече засрамена, като човек, решил цялата кръстословица за две минути и развалил кефа на всички. „Джейк — рекох си и си подбрах чашата — добре си ги избираш.“ Струваше ми се направо поразително, че някога съм си въобразявал, че съм равен на тази жена, че съм си представял как живеем заедно... (Тъпо е да ревнуваш някой, който притежава уникалните предимства на Мики Фин, особено когато е такъв добър приятел. Но напоследък бях разбрал, че понякога съм много тъп.)

Никой от нас ни за миг не се усъмни в думите й, разбира се. На първо място, това тук беше Кръчмата на Калахан, където *всичко* може да се случи — и често се случва; на второ място, тя беше дъщеря на Майк Калахан и затова каквото си наумеше, го правеше; и последно, тя беше жена на Фин.

Що се отнася до мен, аз се отказах да използвам думичката „невъзможно“, след като видях как Еди Бързака спечели оня тлъст бас, че ще успее да мине със ски през въртяща се врата. Щом Мери Калахан Фин казваше, че ядрената война вече не е проблем, то значи беше време да преустроя противобомбеното си скривалище пак в мазе и толкова...

Виж, в тона на Калахан имаше нещо наистина стряскащо.

— Миличка — рече мрачно той, — бих искал да знам, ако нямаш нищо против да ми кажеш, как точно вие двамата с Мик разрешихте

това мъничко проблемче.

— Не, Майк, не — побързаха да го уверят Джим и Пол, — нищо подобно.

Мери явно познаваше достатъчно добре своя старец, че да чете мислите му също толкова добре, колкото и двама професионални телепати.

— Би трябвало да ме познаваш по-добре, татенце. Ще отговоря на въпроса ти на глас, та да чуят и всички останали: *не* сме разрешили проблема с ядрената война, като по някакъв начин сме променили човешката природа. Не казвам, че Мик не би успял (стига да опита и ако разполага с достатъчно време), но няма да го направи. Аз няма да му позволя, освен това. Същата тази агресивност, заради която човечеството е опасно само за себе си, някой ден ще ни отведе до звездите — не можеш да я отстраниш, без да промениш човечеството към по-лошо, а може би и да го унищожиш.

— На собствената ми раса тази агресивност ѝ липсваше — рече Фин. — Аз съм последният жив неин представител и вероятната връзка между тези неща не ми е убягнала. Аз съм по-напреднал и притежавам по-големи знания от всеки един от вас, ала дори и аз не съм достатъчно компетентен, че да променям душата — индивидуална или колективна, Майкъл.

Калахан си отдъхна.

— Е... значи всичко е наред. Стига с тия лоши предчувствия. Някой да иска ирландско кафе?

Разреденото избухна:

— *Как го направихте бе, ваш'та мама?!*

— Ами — рече Мери — ще трябва да ми обещаете, че няма да казвате на никого, ама на никого, на никого, дете не е редовен клиент тук, искам да кажа...

Прекъсна я бръмченето на миксера — Калахан започна да разбива сметаната за ирландското кафе. Рижият бабанко, проклетникът му с проклетник, ни остави да чакаме на тръни, докато свърши, накара Мери да си затрае, докато не благослови всички присъстващи и чак тогава ѝ махна да продължи. Джим и Пол се усмихваха до уши.

Срѣбнах едра глѣтка от тая забъркана с черна магия целебна отвара и реших, че Калахан умее и да усеща, и да преценява нещата.

— Всички знаете — започна тя, — че двамата с Мик прекарахме медения си месец в пътешествия. Винаги съм искала да видя свят, обаче все се случваше нещо и така и не успях да намеря време да посетя поне дузина страни. Тъй че Мик реши да ме поглези. Знаете ли, смешно е колко бързо можете да обиколите всичките туристически атракции на тази планета, ако не си губите времето — докато се замъкнете дотам, докато разтоварите багажа, докато се настаните, ядете, пиете и всякакви такива глупости. За капак, откакто се хванах с Мик, изобщо не спя — вече нямам *нужда*, а освен това ми се вижда малко глупаво и егоистично да откъртвам и да го зарязвам за цели осем часа точно в медения ни месец. Така че за удивително кратко време открих, че вече се отегчавам, а не е останало нищо за разглеждане.

Е, всички го знаете какво е любезно това киборгище, но най-накрая сдаде и свенливо ми призна, че Тера *нито* е единствената, *нито* най-прекрасната туристическа атракция в тази Слънчева система.

Ей, хора, искате ли да знаете истината? Тя дори изобщо не се класира в първата десетка...

Така че напоследък се бяхме отдали на *сериозни* пътешествия и си прекарвахме чудесно. И един ден, както се мотаехме по Пръстените...

— Сатурн? — избухнах аз.

— *Казах го* с главно „П“, Джейк. Та, мотаехме се по Пръстените, нали разбирате, зяпахме си и чат-пат си бърборехме. Приказвахме си за хлебарките (с това име Мери беше кръстила бившите работодатели на Фин, защото не можеше да се принуди да им вика господарите) и за разни други планети и цивилизации, които той е виждал, такива ми ти работи... И, разбира се, мине се не мине, подхващахме тема номер едно — просто не можеш да зяпаш една стерилна планета дълго време, без да се сетиш за нея. И не щеш ли, Фин ми заби един въпрос.

Същински човешки съпруг, Фин схвана защо тя млъкна и продължи нататък. Беше му повлияла забележително.

— Като тръгнахме, по новините непрекъснато се шумеше за преговорите за разоръжаване; спомняте си, че руснаците отказаха изобщо да обсъждат въпроса, ако Рейгън не обещае да изостави плановете си за защитна спътникова мрежа...

— О! — обади се Разреденото. — Говориш ми за звездните вой...

През това време Калахан взе големия кафеник, който побираше петнайсет кафета, и го претегли на ръка като месингов бокс.

— ... да де, за инициативата „Стратегическа отбрана“ — доизказа се Разреденото.

— Да — съгласи се Фин. — Попитах Мери защо Рейгън не каже на Горбачов: „Хайде да се договорим да основем заедно в някоя неутрална страна, Швейцария или Нова Зеландия например, *една-единствена фабрика*, която да произвежда защитни спътници; после да си разделим продукцията както ни падне и да почнем да ги пускаме по два, по два, докато и двете страни не се почувстват защитени. Докато дойде това време, всеки от нас да разполага с копче, което би могъл да натисне и да гръмне фабриката, ако заподозре, че другият нещо го мами.“ По този начин...

— Ако руснаците можеха да ги правят тия пущини, вече да са почнали да ги правят — възропта Разреденото. — Приносът на Щатите ще е по-голям от руския.

— Е, и? — простичко попита Фин.

Разреденото зяпна. След миг бутна челюстта си с пръст и я затвори.

— И ти какво му отговори, миличка? — попита Калахан щерка си.

— Казах му, че няма да стане, но не можах да му обясня защо. После той ми каза, че и той така си мислел, ама така, да провери. Само че това ми подсказа една много сладурска идея...

— Беше ме срам, че на мен и през ум не ми беше минавало досега — обади се Фин. — Толкова явно си беше...

— Любов моя — обърна се към него тя, — от човешка гледна точка на характера ти не достигат само две неща: агресивност, както вече казахме, и безочие.

„И чувство за хумор“ — изревнувах аз и мигом потиснах тази мисъл. Смешна работа — как започваш да си налагаш автоцензура, когато в стаята има двойка телепати.

— Но не и въображение — продължи тя. — След като веднъж ти изложих идеята, ти я поде и виж докъде стигна. — Мери се обърна отново към нас: — Идеите на Мик се въртяха около това, че трябва да

се измисли някакъв начин да се унищожат ядрените бойни глави, и естествено проблемът беше там, че дори и той не можеше да им види сметката на всичките едновременно — а всяко друго нещо вероятно би предизвикало размяна на ядрени удари. Дори и да успееше, той можеше просто да предизвика конвенционална война, което си е кажи-речи пак толкова лошо. Е, на мен ми щукна, че система тип спътников чадър би свършила чудесна работа, само дето нито една от страните не иска другата да си я направи първа, а такава параноя ги тресе, че в някакъв случай не биха се координирали или синхронизирали помежду си. И затова двамата с Мик решихме да го направим вместо тях.

Хората замръзнаха на място, а след секунда-две се ухилиха до уши, също като Джим и Пол.

— Отскочихме за суровини до Астероидния пояс, Фин направи чертежите, аз спретнах една ковачница и почнахме да бълваме защитни спътници, без поръчка. Малко по-сложнички от ония, дето са си ги наумили Рейгъновите съветници. Те вече са си на мястото: последния го закачихме преди един-два часа.

Калахан намръщи чело:

— Сигурни ли сте, че никой не ви е спипал?

— Спокойно, Майк — рече му тя. — Мик никой не го вижда, на каквито щеш вълни, освен ако той не го иска. Що се отнася до железарията, най-големите компоненти, четирите мозъка на системата, са колкото бомбичка от гетото и са прозрачни като стъкло. Ако съобщих на НАСА горе-долу къде се намират и им отпуснеш двайсет години да ги търсят, те така и няма да ги намерят. Но недейте да казвате на никого, за нищо на света — продължи Мери. — Генералите обикновено откачат, открият ли, че патлакът им не ще да гърми. Естествено, ако са толкоз тъпи, че да оставят положението... хм... да се напече, майната им на техните чувства, но засега, от нас да мине, да им оставим утешителната илюзия, че съдбата на всички бозайници е в техни ръце. Това ще им пречи да свършат някоя сериозна пакост.

Някой нададе дивашки вик. И като първия фойерверк от цяла серия повлече крак на най-мощното, най-радостното и най-искреното „ура“, в което някога съм участвал и което съм чувал през живота си. То си беше силно още от самото начало, мина в кресчендо, после стана стройно, закрепил се на едно ниво и после спадна (тъй като все пак

капацитетът на човешките дробове не е безграничен), утихна, изтъня, а накрая се сви до един-единствен глас. И странно, този глас беше много мек, много тих, много равен, почти напълно лишен от всякаква емоция. Полазиха ни странни студени тръпки. „За Бога — рекох си, — това е просто Фин, той нали понякога забравя да влага изразност в гласа си.“ Но тъкмо кръвта ми взе пак да се стопля, и замръзна отново в жилите ми като лед, защото долових какво точно си мърмореше той толкова тихичко; и го повтаряше пак, и пак, и пак...

„Направих ужасна грешка.“

А още по-ужасното беше, че Джим и Пол Макдоналд, онемели от потрес, кимаха в знак на съгласие.

Мери пребледня; ако и двамата ѝ родители бяха от бялата раса, според мен щеше да е бяла като платно.

— Какво има, Мик? Какво не е наред, за Бога? Аз го мислех седмици наред, ти — часове наред. *Какво сме пропуснали?*

Ако някой би могъл да накара Фин да му обърне внимание, то това беше Мери, но той не я чу. Тя го разтrese, изрита го по пищяла и така го заудря с юмруци по лицето, че го татуира, но без никакъв успех — той приличаше на висок, тънък джубокс, а повредената му плоча повтаряше все едно и също: „Направих ужасна грешка.“

— Джим — рече троснато Калахан, — какво му има?

Но отговори по-възрастният брат, Пол.

— Същото, което ми имаше на мен онази вечер, когато брат ми за пръв път влезе тук, Майк. Избила му е чивията.

— Това ясно — обади се Томи Янсен. — Но от какво?

— И дотам ще стигнем — рече Калахан. — Първо, как да го измъкнем от това състояние, преди да е издълбал бразда в мозъка си?

— Няма да е лесно — рече Пол. — Когато нещо така те уплаши, че чак лайното ти се дръпне, просто се затваряш вътре в себе си и се скриваш. Но когато онова, което те е уплашило, е *излязло* от самия тебе, отвътре, ти... ами, отиваш на едно такова място, дето го няма и изтриваш следите след себе си. Трудно ще ни е да го намерим: той сам не знае къде се намира в момента.

— Аз мога да го върна — заяви Мери.

Донякъде очаквах от нея да грабне ловджийската пушка на баща си и да го гръмне в главата — идеята ми изглеждаше разумна. Него нямаше да го заболи. Но онова, което тя направи, беше още по-драматично, ако се замислите.

Мери се наведе към него и му каза тихо, но съвсем ясно, така че да заглуши литаниите му:

— Мик, ти си ми нужен.

— Да, Мери. — Очите му се включиха, намериха я и се взряха в нея.

— Превключи на резервен режим, миличък. Като дойде моментът, аз ще те задействам.

— Да, мила. — Лицето му се разглади и той се вкамени.

— Добра работа, Мери — похвали я Пол.

— Мамка му! — възкликна тя. — *Работата* не е и започнала още! Преди да го задействам наново, ще трябва да възстановя цялата му вселена, иначе той просто пак ще изключи. Така че започвайте: какъв точно му е проблемът?

— О, той е и наш проблем — увери я Пол. — И е направо муци. Господарите на Фин току-що навлязоха в периферията на кометната зона. Насам са се запътили.

— Шибаните хлебарки — прошепна Мери и буквално се напика от страх. Погледна петното на дънките си, което ставаше все по-голямо, усмихна се и веднага щом залитна, Джим и Пол я уловиха във въздуха. Тя си е едричка — добре че я подхванаха и двамата; после обаче я положиха много внимателно долу. Беше в несвяст. Нито Майк, нито аз не бяхме успели и да мръднем.

— О, колко гот! — възкликна Джим. — Двама са долу, остават дузина.

Парафразираше един ужасно заядлив и смешен епизод на „Фолти Тауърс“, известен на всички ни тук, в тази кръчма, и имитираше страшно добре гласа на Джон Клийс; това може да ви прозвучи ужасно, но не мога да се сетя за по-добър начин да накара всички да го чуят и да ни уварди да не превъртим и ние. Никой не гъкна, но и никой не се гътна, ако ме разбирате.

— Но това е невъзможно! — избухнах аз. — Нали той каза, че те няма да... че са страхливци... че щом не са получили доклада му, значи са го отписали...

— Искало му се е може би — тихо рече Калахан.

Джим и Пол поклатиха глави.

— Не, Майк — рече Джим. — Доколкото Фин е наясно, онова, което става, е толкова невероятно, та чак невъзможно. Не можем да му търсим отговорност. Трябва да има нещо, за което той не знае. Лично аз подозирам, че хлебарките по някаква си там причина не могат да го прежалят толкова лесно, колкото са му казали — но просто имам такова чувство, нищо повече. Във всеки случай, идват насам.

— Те знаят ли, че Мики е тук? — попита Калахан.

Исусе... ако го знаеха, то се бяха запътили точно към *тая кръчма тук*.

— Още не — отвърна Джим, — но скоро ще разберат, Фин очаква всеки миг сигнала: „Докладвай!“ И когато сигналът дойде, той ще откликне. Не би могъл да предотврати това по никакъв начин.

— Дори и в това състояние? — попита Калахан и махна към изпадналия в кататония Фин.

— Той не е способен да пренебрегне директна заповед от господар — контрапрограмиран е. Ето защо първата вечер, когато е влязъл тук, е имал нужда от вашата помощ.

— Лесна работа тогава — рече Калахан и бръкна под бара за хлоралхидрата^[1]. — Просто ще му пробутаме неговия адаш.

Хлоралхидратът случайно е едно от много малкото неща, които въздействат на Фин точно по същия начин, по който и на човек: той е горе-долу единственото нещо, което може да го накара наистина да изгуби свят.

— Не е толкова просто. Мери го сложи на резервен режим...

— Значи, отваряме му устата и му го наливаме в гърлото...

— Майк, на този режим стомахът му няма да го поеме.

— О! А не може ли пак да го включите?

— Ще ни се наложи да свестим Мери: тя е единственият оторизиран потребител в границите на орбитата на Нептун. Може ли малко тишина, бе хора? Тя преживя шок — ще ни е трудно да я свестим, без да й навредим...

Млъкнахме и ги оставихме да си гледат работата. След може би пет дълги, мълчаливи секунди Мери отвори очи и се надигна.

— Е, ще трябва да побързаме — рече тя. — Хлебарките всеки миг могат да му дръпнат казанчето. — Тя стана на крака толкова бързо, че дори и мен ме изненада, а пък аз си имам причини да знам колко е гъвкава. Очевидно Джим и Пол, докато са я свестявали, я бяха и информирали. — Време е да ставащ, мили.

Статуята на Фин оживя. Очите му започнаха да тлеят.

— Не се тревожи — бързо рече тя. — Отвори уста и изпий онова, което ще ти дам.

— Да, Мери.

Без да отделя очи от него, тя вдигна ръка и малкото шишенце хлоралхидрат, което Калахан ѝ подхвърли, кацна право в дланта ѝ. (Сетих се за баща ми, за Вашингтонската планина и за една шапка.)

— Към трийсет кубически сантиметра — подвикна той.

Тя обезглави шишето и ливна дозата отвъд зъбите на съпруга си. Еди Бързака, Разреденото и аз бяхме нащрек; стигнахме до Фин тъкмо навреме, че да помогнем на Мери и на братята Макдоналд да го подхванат във въздуха, Фин е два метра мъж, но е по-кльоцав и от мене; изглежда и се движи така, сякаш е по-лек от жена си. Но за втори път помагах да го носим и според мен тежеше някъде към триста кила. Олово в сплавта? Зрънце неутроний? Винаги съм възнамерявал да го питам. Положихме го близо до мястото, където преди малко лежеше Мери, изправихме се и си заразтривахме бъбреците.

— Е — избоботи Разреденото, — сега вече всичко е наред. От Фин по-могъщо нещо на този свят не се е появявало; ония, дето го карат *него* да се насира от страх, идват насам да ни изтребят, а ние най-успешно дръпнахме шалтера на единствения пич, който може да има някакви идеи по въпроса. На някой да му се играе на стрелички?

— В известен смисъл ние все още разполагаме с Фин — обадох се аз. — Джим, Пол, вие нали прочетохте мислите му?

— Намерихме само данни — отвърна Пол и за двамата. — Не и метапрограматора — онази част, която генерира идеи и мисли десет пъти по-бързо от човека. — Той погледна безпомощно. — И от данните не разчетохме кой знае колко. Никога не сме успявали да разчетем повече от петдесет процента от мислите на Фин, а от всички тях може би сме проумели само повърхностните пет процента —

човешкият мозък просто не може да съхрани такова количество, Джейк. И два човешки мозъка дори.

— Майк — рече глухо Макгонигъл Разреденото, — черпя цялата кръчма.

Знаете ли, че в мозъка ми бяха останали достатъчно неангажирани гънки, че да се стресна от това? Разбира се, веднага осъзнах, че ще е на вересия...

— Успяхте ли да разчетете колко бързо ще стигнат тук хлебарките? — попита Мери, щом Калахан започна да раздава пълните чаши. — И какво ще стане, като дойдат?

— Първо ще проверят Марс, после ще дойдат тук; ще започнат да обикалят на висока орбита след около час. Като не са получили никакъв отговор от Фин, първото, което ще направят, е да огледат планетата, за да решат какво да я правят. Ако решат, че не им трябва за нищо, ще стерилизират Земята и ще минат на Венера, а и като и там не го намерят, според мен ще...

Еди Бързака се обади от табуретката си пред пианото:

— На мене пък хич не ми пука к'во шъ пра'ят, след кат' стерилизират Земята, Поли.

Пол въздъхна.

— И на мене също не ми пука, Ед.

— А какво ще стане, ако намерят Фин? — попита Калахан.

— Искаш да кажеш, ако междувременно се събуди? Ами според мене ще дойдат да си го приберат, ще разберат защо така се е повредил и ще видят дали не могат да го поправят, че да го върнат на работа. А *после* ще стерилизират Земята — и вероятно ще накарат Мики да го свърши, та да са сигурни, че пак работи както трябва.

— Според вас колко са на брой?

И двамата братя свиха рамене.

— Невъзможно е да се каже, Майк. Фин не можа да се досети за никаква причина *който и да било* от тях да идва тук.

— Уязвими ли са?

— О, да. Ако бяха силни като Фин, нямаше да им трябват разузнавачи като него. Тъкмо затова той изобщо не си представяше какво би могло да ги води тук; сигурен е, че не водят със себе си още разузнавачи. Както и да е, достатъчно е само да детонирате мъничка

тактическа ядрена ракетка някъде наблизичко, и ето ви чорба от хлебарки.

— Но, по дяволите! — възкликна Док Уебстър. — НОРАД могат да се справят с тях! Може би с помощта на Фин... — Още докато го казваше обаче, му просветна и гласът му утихна. — Ох, мамка му!

— Те вече нямат водородни бомби — избоботи Калахан. — Мик каза, че бил направил ужасна грешка.

Мери зарови лице в шепа.

— О, татко! *И аз!* — Тя се разрида.

Исках да се втурна и да я утеша, да я прегърна и да ѝ кажа, че всичко ще се оправи. И мускулче не помръднах, и гък не казах.

Баща ѝ излезе иззад бара и обгърна раменете ѝ с ръка.

— И аз, миличка, и аз. Не си виновна ти. Просто предположихме неправилно, това е.

— Татко, ами сега какво ще правим?

— Не съм много сигурен, миличко, но първата стъпка е да се разкрием.

Тя вдигна рязко глава.

— *Сигурен ли си?*

Едрият кръчмар ѝ се усмихна и размаха пурата си.

— Не съм, по дяволите. Да имаш по-добра идея?

Тя набърчи чело.

— Май че не. Давай ти — те са твоето семейство.

Калахан се обърна към нас.

— Хора, боя се, че е време ние с Мери да сърбаме каквото сме надробили и да ви кажем кои сме всъщност...

И след като го каза, едрият риж копелдак млъкна и известно време ни гледа втренчено. Лицето му винаги си е било изразително, но никога досега не бях виждал толкова много изрази да се гонят по него. И макар и открай време да си знам, че Майкъл Калахан е човек фин и деликатен, винаги съм го разбирал по-скоро по действията, отколкото по лицето му: преди изразът му беше сякаш издялан с широк замах. Промяната сега беше толкова рязка, че биеше на очи. Кой знае как, но разбирах, че пред мен стои съвсем различен човек. Не: различна страна на човек, когото познавах. Все едно да гледаш как великолепен актьор излиза от роля, след като угаснат прожекторите.

Съвсем същото беше. Започнах да се досещам и за ред неща, които винаги съм знаел, но някак си никога не съм бил склонен да се замислям по-продължително върху тях. Да речем, недостатъчно дълго, че да стигна до неизбежните изводи.

Погледнах братя Макдоналд. Очите на Джим очакваха моите; той кимна. Отворих уста... а после я затворих и оставих Калахан да го каже.

— Приятели — заговори той бавно. — Хич не ми е лесно. Нужни са ми много думи, с които просто не разполагам. Не че те не съществуват, но никой от вас не ги знае, а пък нямам време да ви преподавам езици. Тъъ... Ние с Мери не сме оттука...

— Че ние това го знаем, Майк — обади се Разреденото. — От Бруклин бяхте, нали така?

— Ние с Майк там се сдушихме — обади се Еди, най-старият обитател на кръчмата. — В бърлогата на Сали.

Калахан поклати глава.

— Не съм оттам, момчета.

Еди сви рамене.

— Е, никога не си и казал, че си.

— Благодаря ти, Еди — Калахан се усмихна на дребничкия маймунолик пианист. — Радвам се, че си го забелязал.

— Добре — обади се Док Уебстър. — Аз съм на ход. Откъде си?

— От едно място, което се нарича Хармония.

— Това не беше ли в Нова Зеландия? — попита някой.

— Не. То е чак на двацет трилиона мили отгук, както и на бая години от сега.

Възцари се мълчание. Мери седна на най-близката маса и реквизира нечия пренебрегната чаша. Докато си пийваше, гледаше Фин как хърка.

— Е — обади се небрежно Док Уебстър, — това обяснява доста неща. Винаги съм твърдял, че в тебе има нещо шантаво, Калахан. Всеки, който допуска в заведението му да се ръсят лафове като моите, просто не е нормален.

— Пътешественик във времето, а? — заразмишлява Томи Янсен. — Ти трябва да идваш от по-далечко, отколкото човека на Боби Джой или пък Ал Фий.

— Или пък Джоузи Бауер с нейната Полиция на времето — съгласи се Калахан. — От гледна точка на моето време между вашето и тяхното няма кой знае каква разлика.

— Това кога е, Майк? — попитах.

— Ами — рече той — тогава, от когато идвам, човечеството вече се е турило в ред. Никой не е гладен, никой не е гаден.

Чак толкова отдалече!

— И започваме да се учим на някои неща. О, още дълго има да се учим — но поне вече сме се захванали.

— Исусе Христе... — промълвих. — Как ми се иска да имам време да ти задам към петстотин въпроса!

— И аз, Джейк — отвърна ми той. — Но още отсега ти казвам, че няма да мога да отговоря на повече от половината от тях с думи, които за тебе биха означавали нещо. Като например точно сега повечето от вас сигурно се чудят за парадоксите във времето и тъй нататък, но отговорите просто няма да имат за вас кой знае какъв смисъл.

— Дай все пак да пробваме — намеси се Док Уебстър. — Ти знаеше ли, че ще стане тая засечка с господарите на Фин? Затова ли през всичките тия години я държеше тая кръчма?

— И да, и не — отвърна Калахан без колебание. — Разбираш ли сега за какво ти говоря?

— Маmicата му! — изръмжа Док. — Първото нещо, дето го казах тази вечер, беше, че всички въпроси си имат отговори.

— Ако са смислени — съгласи се Калахан. — Док, ти просто не можеш да зададеш смислен въпрос за пътуването във времето на прост английски. Самият език не го побира; той се основава на предположението, че пътуването във времето е невъзможно.

Док се намръщи.

— Така си е. Можеш ли да кажеш нещо повече от „и да, и не“?

— По мое време е известно, че *някакво* събитие се случва в тази точка от пространството/времето. Нещо толкова важно, толкова съдбовно за историята, довела до моето време, че пред него Пърл Харбър е не по-важен от вчерашните резултати от хоккейните мачове. Но що за събитие е това — тайна е за нас. Както и неизбежният му изход. Има неща в миналото ни, на които не можем да влияем. Но на други *трябва* да влияем. Не винаги успяваме да ги различим. И не, това не е единствената причина, поради която направих тая кръчма,

макар че и само тази причина щеше да бъде достатъчна. Знам, че изказано на английски, всичко това няма смисъл, но ако искате да ви го обясня малко по-добре, когато хлебарките се домъкнат тук, ние още има да си приказваме.

Добре го каза.

— Добре — рекох. — Давай по същество. Ти сигурно си имаш някаква футуристична чудесия, с която можеш да утрепеш хлебарките, нали така?

Не се сещам да съм съжалявал повече, като съм видял някой да поклаща отрицателно глава.

— Не става така, Джейк. Трябва да работиш с подръчни материали, които вече ги има в съответното пространство и време.

— Майк... — поколебах се. — Ако не го казваше ти, щях да кажа, че това е нелепо. Как тогава вкарваш тука твоята машина на времето?

— Ние не използваме машини, за да пътуваме във времето.

— О!... — Друг път щях да мисля за това. Ако щеше да има друг път. — Но във всеки случай можем да си поотдъхнем, нали? Поне мъничко? Фактът, че си тук, че си дошъл от нашето бъдеще, означава, че човечеството няма да бъде изтребено след час, *nicht war*? Но може би ще има много жертви... или нещо такова?

Ето сега съжалих повече, че виждам някой да поклаща отрицателно глава.

— Джейк, онова, което казваш, пак звучи логично — защото го казваш на английски. Честна дума: моето родно пространство/време също толкова вероятно може да изчезне след час, колкото и твоето. Още по-зле — то никога няма да е съществувало в този континуум. Ако хлебарките очистят тази планета, няма да има никакъв начин моят дом някога да просъществува. — Той сбърчи чело. — Цялата тази ера е кутийка с прахан; имаме агенти, пръснати навсякъде из това „тук и сега“. Правим каквото можем, за да уталожим нещата. Но винаги сме знаели, че горе-долу по това време ще се случи поне едно наистина много голямо събитие. Ние си мислехме, че въпросното съдбовно събитие ще е ядреният пожар, формата на историята като че сочеше натам. Мислехме си, че сме го оправили благодарение на Фин. — Той тъжно погледна своя неподвижен като труп приятел. — Но не той, а ние допуснахме ужасна грешка.

Макгонигъл Разреденото според мен го обобщи кратко и ясно:

— Ебем ти заеби.

— Недей да се чувстваш виновен, Майк — рекох му аз. — Ти залагаш на шанса — никой няма да те обвини, че си използвал бръснача на Окам.

Той поклати жално глава.

— Благодаря ти, Джейк, но ще се изненадаш, като разбереш колко брадички Уилям не може да обръсне. При такъв висок залог не биваше да залагаме фермата.

— Кой е тоя Уилям? — заинтересува се Еди. — И к'ва е тая работа с бръсначите?

Насмалко да се усмихна. На Еди му се налага да използва електрическа самобръсначка с изместена шайба; вечно ходи с тридневна брадица.

— Уилям Окам, Еди. Установил принципа на най-тясната хипотеза...

— Тва по-евтино ли е от широка хипотеза и няма ли да ти убива?

Благословен да е завързакът пианист, този път наистина ме накара да се усмихна и да му го обясня даже още по-просто, отколкото възнамерявах.

— Бръсначът на Окам е принцип, който твърди, че ако съществува повече от едно обяснение за нещо, най-простото най-вероятно е вярното.

— Не „със сигурност“ — подчерта Калахан, — а „най-вероятно“. Еди като че доби замислен вид — с такова лице хич не е лесно да го докараш — и поклати глава.

— Абе де да знам. Откак се помня, все по-сложното обяснение е било онова, на което си струва да заложиш. Нещо му нямам вяра аз на тоя Уилям О'К'вото там...

— Окам — вметнах.

— ... и на коня му нямам вяра — съгласи се Еди. — Тоя път със сигурност се е объркал. — Щом забеляза усмивките ни, леко се намръщи. — Е, шефе, к'во шъ пра'им се'а?

Усмивките угаснаха.

— Майк! — порази ме внезапно една мисъл. — Нова година е! Всеки миг ще почнат да се влачат и останалите от тайфата — всичките

ще дойдат, не само редовните. Няма ли да е добре да се опитаме да им попречим? Да блокираме пътищата? Каквото *и да е*?

Той извади от джоба на ризата си една от ония негови зловонни пури и взе да я души умислено. Какво по-голямо доказателство, че не е нормално човешко същество?

— Според мен не бива, Джейк. Казано с безсмъртните слова на Пърси Мейфийлд...

— „... опасната зона е *навсякъде*“, да, това го разбирам. Вкъщи те не са в по-голяма безопасност, отколкото тук. Но трябва ли всичките да ни се мотаят из краката и да усложняват битката? — Усетих, че гласът ми става по-дрезгав. — Защото тук ще има битка, нали?

Той запали пурата си, после избоботи:

— Ще има, и още как. — Пусна угасналата клечка на пода, стъпка я и хвана Мери за ръка. — Ух, как даже! — И изведнъж се усмихна. — Но някой някога да е твърдял, че подкрепленията усложняват битката? Да идват, Исусе Боже. Да идват всичките! Щом се налага, можем всички заедно да идем в Ада — току-виж предлагат групови намаления.

— Калахан е прав, Джейк — обади се Разреденото. — Един човек няма от тайфата, дето да не му се иска в Деня на Страшния съд да бъде точно *тука*, и ти много добре го знаеш.

Док Уебстър закима буйно в знак на съгласие, а брадичките му запляскаха.

— Добре го каза, мамка му. Щом светът ще свършва, то преди да си идем, може по този случай поне да прием заедно по едно!

Всеобщи одобрителни викове.

— Добре — прокълнтя гласът на Калахан. — Давайте тогава да се хващаме. В тая кръчма има два телефонни поста и тоя за компютъра е с микрофон. Ще му ръгна дискетата с указателя и ще изкарам разпечатка по фамилии. Аз ги взимам от „А“ до „Н“; Док, ти ги вземаш от „О“ до „Я“ ...

— Майк! — обадиха се едновременно Джим и Пол Макдоналд.

Той млъкна и се опита да ги погледне и двамата наведнъж.

— К'во?

— Няма нужда да се обаждате по телефона — отвърнаха те в хор. Той като че се стресна... а после се усмихна до уши.

— Ами че да, как не се сетих. Какъв ви е обхватът напоследък?

— *За родата?* За калаханците? Че ако трябва да намерим някой от вас, ние и на Луната ще го намерим!

— Давайте тогава, синковци!

Джим и Пол намериха свободна маса и седнаха един срещу друг. Хванаха се за ръце и се усмигнаха един на друг. После подбелиха очи, челюстите им увиснаха и двамата като че се попрегърбиха.

Спомняте ли си първия път, когато сте сложили стереослушалки и сте чули глас, който говори или пее *вътре* в главата ви? Или по онова време сте били твърде малки, че това да ви се стори забележително? И сега беше горе-долу същото: чуваш звук там, където никога досега не е имало звук.

(Нещо повече: знаете, че със стереослушалки звуковият образ сякаш се мести отляво надясно или обратно. В записа на „Пръстенът на нибелунгите“ под диригентството на Георг Солти на „Дека“ има един пасаж, където Фафнир реве — когато го слушате на слушалки, звукът сякаш се *издига* от гърлото към темето ви. Илюзия, разбира се, и винаги съм се чудил как са го постигнали инженерите от „Дека“. По подобен — и също така невъзможен — начин обединеният глас на Джим и Пол Макдоналд, който чувах сега вътре в главата си, като че се движеше *отзад напред*, сякаш двама мънички полривиърровци^[2] влязоха през тила ми, преминаха на висока скорост през мозъка ми и изскочиха през челото.)

Двойният глас беше тих, спокоен, но така подчертано настоятелен, че, сигурен съм, дори да спях като заклан, пак би ме събудил.

— *Майк Калахан има нужда от вас!* — казваше той. — *Побързайте!*

Студеният зимен вятър тук, на високото, беше режещ, а первазът беше хлъзгав. Уолтър се вкопчи с бавно изтръпващи пръсти в тухлената фасада и с разкъсващ поглед — в хубавата брюнетка. Хубаво беше да я гледа човек, наведена през прозореца. Последното хубаво момиче, което някога очакваше да види — но той знаеше всичко, което тя вероятно щеше да му каже; знаеше също и че няма да се хване на приказките ѝ.

— Губите си времето — подвикна той на нея и на мъжа ѝ, чиято глава се виждаше до нейната. — Знам ги всичките тия клишета, та за това просто не ми се говори.

— Уолтър, по-скоро се прибирай вътре — извика тя от прозореца. — Ако останеш там още малко, ще хванеш срамната болест на миячите на прозорци.

— К'во?! — изненада се той. Което го смая.

— Ужасна работа — рече сериозно мъжът ѝ. — Получаваш воднисто синьо течение с една такава шашава миризма...

— По *дяволите*, за какво ми говорите?!

— За херпес прозортекс — обясни тя.

Той се смя дълго и силно, толкова дълго и силно, че малко му трябваше да изпадне в истерия.

— Абе вас двамата наистина си ви бива за тая работа, знаете ли? В такова скапано настроение бях... Сегашното ми настроение по го бива за умирачка.

— Е, все е нещо — успя да надвика вятъра мъжът. — Обаче...

— На мен въпреки това не ми се говори — провикна се Уолтър. — А защо правя това изобщо не ви влиза в работата.

— Никой не те е и питал — рече жената. — Но това, което искаме да разберем ние с Лес, е защо го правиш толкова зле.

Той примига насреща им.

— Мери е права. На някой портиер ще му се наложи да забърсва от тротоара и тебе, и своята закуска; ще трябва да довлачат тука цяла тумба ченгета и санитарии; на цял куп минувачи ще им се стовари на главите — буквално — огромна тъмна деморализираща поличба; виждаш ли онова момиченце там долу, на другия тротоар? На майка му ще се наложи да му обясни какво става — не на нас.

— *Ами ние?* — намеси се Мери. — Ние сме професионалисти, имаме си репутация. Ти ни нае да дойдем и да се опитаме да те разведем. Каза, че сме успели, а пък сега искаш да ни се измъкнеш, без да си платиш. Ние да не би... — Изведнъж гласът ѝ секна.

— *Вие не разбирате!* — кресна Уолтър към нощното небе. Затвори очи и въздъхна дълбоко. Ако им го кажеше, те щяха да разберат, че наистина няма избор. — Добре де, ще ви го обясня: поне това заслужавате. — Той отново извърна лице към тях, за да види съчувствието, което знаеше, че ще намери в очите на Мери, но и тя, и

Лес ги нямаше на прозореца. — Хей! Искате ли да го чуете, или не? — Отговор не последва. — *Хей!*

Веселите чарлита ги нямаше.

Уолтър стоеше на перваза объркан; не беше готов за скок; целият се беше вдървил, умираше от студ и не можеше да прекрачи обратно през прозореца без чужда помощ; сценарият му беше напълно дерайлирал. Обзе го гняв — той сгръ пръстите му и вля сила в мишците му. Успя да се прехвърли вътре здрав и читав, изскочи на улицата тъкмо навреме, че да види как Чарлитата потеглят. Побеснял, той спря едно такси и ги последва.

Полицаят Джими Уайзняк се влачеше подир сержанта по празните коридори на Полицейското управление на Съфък Каунти. Единствените звуци, които се чуваха, бяха техните стъпки и сегиз-тогиз звън на телефони, които никой нямаше да вдигне. Джими беше млад и беше набрал опит в работата колкото да оцени грандиозността на своето невежество, но не го беше страх; неговият сержант беше с него, а пък от сержа по-добър нямаше. Сержът беше загубил крака си поради храброст, а не поради лоша преценка.

— Смешно нещо са това хората, знаеш ли? — жално рече Джими. — Искам да кажа, капитан Уитфийлд приема това много лично — като че това нещо са го сложили тука само заради него. Толкова бесен никога не съм го виждал.

Сержът подметна през рамо:

— Забеляза ли, че хич не се и опита сам да се справи с тая проклетия. Викна специалисти.

Почти не си усещаше крайниците.

Джими си намести бронезилетката като футболен съдия, който си търси тютюна за дъвчене, и се ухили.

— Е, това само доказва, че е по гявол от нас.

Наставникът му изсумтя.

— Синко, всички са по гяволи от нас. Ей на, стигнахме: пето шкафче. По телефона ни казаха, че била тук вътре.

— Кой е поел отговорността?

— На кой му пука?

— Как смяташ, има ли капан на вратата?

— Не се знае знае ли се — така че да приемем, че има. — Джими пусна тежката раница с оборудване и няколко минути двамата се мъчеха да се уверят, че на вратата *не* е заложен капан.

— Надявам се да са професионалисти — изсумтя сержът. — Профитата понякога много хитро ги слагат, но поне боравят със свястно оборудване. Ако е аматьорска работа, кой да ти знае *какви* ще ги свърши, по дяволите? — А после, нали рангът си има привилегии, сержът прати Джими петнайсетина метра надолу по коридора, зад ъгъла. Младият полицай зачака нервно и чу как сержът пробва дръжката на шкафчето.

— Заратустра по дантелени гащи! — чу го той да възкликва. Втурна се обратно и погледна вътре в петото шкафче.

— Какво, по дяволите, е това? — попита той. — Такива работи не сме ги учили.

— Веднъж съм виждал такова нещо — рече много тихо сержът. — Като бях войник. Според мен не е особено мощна — изобщо не може да се мери с оная, дето разчисти бараките в центъра на Нагасаки. Според днешните военни стандарти и за увеселителна бомбичка не става.

Джими огледа обекта.

— Искаш да кажеш, че това нещо е атомна бомба — рече той спокойно, нехайно, сякаш потвърждаваше колко е часът. И после кресна: — *Прилича ми на минипрахосмукачка, нейната мама!*

— Прилича, зер — сигурно няма и петнайсетина кила общо. Виж сега, военните могат да ти направят тонинка бомбичка, дето наистина прави голямо бум, ама я виж в к'во са я донесли — в някакво си сакче! Аматьорска им работа.

Не беше мачизмът онова, което крепеше спокойствието на Джими — това тук надминаваше дори мачизма на разрушител. Но щом сержът не се тревожеше, и Джими не се тревожеше. По дяволите, та сержът сигурно можеше да обезвреди междуконтинентална балистична ракета в полет, ако се налагаше!

— Значи ако гръмне, няма да направи нищо, освен дето ще помете Ривърхед, а?

Сержът поклати глава.

— Аз да ти кажа, според мене даже и това няма да направи. Но тази тук сграда ще я гътне със сигурност. Вероятно и квартала. Това

нещо тук е просто атомна бомба пони.

Предположението на сержа беше Евангелие за Джими.

— И с какво ще започнем?

— Ами... онова, дето цъка там, там сочи, че остават почти два часа още. Бая време си е това... Предполагам, че... — и сержът млъкна изведнъж изправи се и сякаш се заслуша в нещо.

Джими се усмихна: сержът беше правил така и преди на няколко пъти, когато си бяха имали работа с обикновени, но мъчни бомби — и после обясняваше, че „се опитвал да надхитри тоя, дето я е измислил“ — така че, в края на краищата, всичко си беше наред. Сега всеки момент сержът щеше да... хукне да бяга натам, откъдето бяха дошли, като последния копелдак...

— *Серж!* — провикна се Джими, но инстинктът му си го биваше — вече се беше задействал. И краката му си ги биваше. Освен това си ги имаше два: десет крачки — и вече дишаше във врата на сержа. Изведнъж сержът удари спирачки и се юрна обратно; Джими — не. Щом отвори външната врата, Джими чу отново бързите неравни стъпки на сержа зад гърба си. Щом видяха двамата тичащи мъже, капитан Уитфийлд и останалите ченгета, дето чакаха отвън, се пръснаха кой накъдето свари.

Сержът се юрна право към камиона на отряда за обезвреждане на бомби и скочи зад кормилото. В ръцете си държеше сак.

— *Серж!* По дяволите... хей, *серж!*

Сержант Ноа Гонсалес не му обърна никакво внимание, запали камиона и се изгуби бързо-бързо от поглед.

Ралф забеляза една привлекателна кучка, приближи се достатъчно, че да я подуши и изръмжа гърлено. Не му беше особено трудно да я отдели от глутницата, с която се движеше. Той знаеше, а те — не, че само след часове тя щеше да почне да диша тежко от мерак. Той я обърка и омагьоса със своя плътен глас с мек акцент и я поведе в мрака, далече от нейните приятели.

Саунд Бийч е сезонно шизофренична област на Лонг Айленд. За Ралф това си беше най-буквално навлизане в дивото. През лятото ваканционните бунгала са пълни с почти богаташи. През зимата районът е оскъдно населен с полузамразени колежанчета от близкия

държавен университет — и с глутници подивели псета. Това са кучетата пазачи, които почти богатите най-редовно зарязват в края на сезона. Добермани. Овчарки. Те се събират на глутници, нападат кошовете за боклук, убиват и ядат домашните любимци на колежанчетата и обикновено местните ченгета ги отстрелват до крак чак към февруари-март. По общо правило когато вече са толкова гладни, че са готови да нападнат човек, те са твърде слаби, че да се справят — макар да съществуват и отделни изключения.

Ралф фон Бау Бау нито миришеше на домашно куче, нито се държеше като такова. По плътност, тон, акцент и увереност гласът му беше досущ като на Арнолд Шварценегер — сред дивите си братовчеди той се намираше в относителна безопасност. За пет години, откакто зимуваше на Лонг Айленд, само два пъти го бяха принуждавали да се бие и беше надвил с лекота и двата пъти. Подивелите кучета бяха хитри, но пък Ралф беше разумен — и тъкмо там беше разликата.

Макар и мутант, Ралф си ги имаше и всички нормални нагони на всеки кучи син с буен нрав, но домашните любимки просто не му допадаха. Твърде кротки, твърде скучни. Всъщност той предпочиташе жени и напоследък бе установил интимни връзки с половин дузина дами, ама три от тях бяха заминали на почивка със съпрузите си на юг, две подготвяха годишните изпити на студентите си, а последната се канеше да предложи кандидатурата си за преизбиране. Ралф не си беше лягал с жена от няколко седмици, а по негово мнение следващото най-добро нещо след фина дама авантюристка беше дива кучка разбойничка. Те не бяха толкова изобретателни, но пък задоволяваха инстинктите му в по-голяма степен, а освен това забременяваха от него.

Сам си беше определил някои морални норми, които на един човек биха се сторили доста екзотични. Той винаги хранеше кучките — преди и след. При необходимост ги закриляше най-достойно. Ако тя забременееше, той се държеше почтено като всеки друг пес и много внимателно оглеждаше потомството за признаци, че е наследило неговата мутация — което досега не се беше случвало. Ако се родеше хиперинтелигентно кутре, той би положил всякакви усилия да му направят същата операция като на него за модифициране на гръкляна и после — да го научи да говори. Но вече почти бе загубил надежда.

Беше се опитал на няколко пъти да живее със своите партньорки, ама все не се получаваше: двамата никога нямаха достатъчно общи неща, които да ги свързват, пък и вечно му се сърдеха, че пише на машината с часове.

Но точно тази кучка го развълнува страшно силно по причини, твърде тънки и подсъзнателни, че да ги анализира. (За съжаление Фройд на кучешката психология все още не се е появил.) Нещо в козината по врата ѝ, нещо в походката ѝ, нещо в миризмата ѝ... нямаше как да го определи. За него тя беше нова, озадачена от противоречието между онова, което ѝ казваха нейните очи и нос, и онова, което ѝ казваха нейните уши, а той намираше невинността ѝ за очарователна. Беше отзивчива, но не и робски покорна. Очите ѝ блестяха. Мирисът ѝ бе... пикантен.

Така че двамата се измъкнаха от глутницата и той я заведе на топло и на завет на едно познато му местенце. Там отвори консерва пикантна шунка — доста екстравагантен ухажорски подарък, но и едно от обидно малкото меса, които се намираха във формат голяма консерва. Изчака учтиво, докато тя омете мръвката. После полудуваха, погушкаха се и той я научи на някои неща от предварителната игра, които я смаяха. (Мастърс и Джонсън на кучешката физиология също още не са се появили, но когато се появят, Ралф фон Бау Бау ще присъства изключително сериозно в бележките им под линия.) Скоро след това и тя го научи на някои неща за задните положения в играта. Както вече казахме, Ралф беше от типа „чук-чук-чао“, но зовът на Джим и Пол Макдоналд за беда дойде тъкмо когато се намираха в едно такова, хм... приклещено положение и нямаше друг начин, освен да я мъкне със себе си половината път до Кръчмата на Калахан...

Джо и Сюзън Мейзър бяха пратили жена си Сузи в кръчмата предварително — искаха да нанесат финалните щрихи на чилито, което имаха намерение да донесат за новогодишното празненство; призивът дойде тъкмо когато Джо разръчкваше въглените в печката. Той изтърва машата, двамата със Сюзън се втурнаха към колата и зарязаха вратичката на печката отворена. Щом изкара колата на шосето, Джо осъзна какво ще се случи най-вероятно, но нямаше време да предприема нищо. Зад него течението раздуха огъня и всмука цялата жега в комина, който отдавна не беше чистен. Тъй като Джо и

Сюзън бяха оставили отворена и входната врата, и с къщата се случи горе-долу същото; призори целият имот на семейство Мейзър щеше да се състои от дрехите на гърба им и съдържанието на портмонетата им.

Горе-долу по същия начин Щайниц Ситния заряза реставрирания си с толкова любов „Тъндърбърд“ от 57-а вдигнат на крик и с една свалена гума край шосе 25 А и измина последните петдесетина метра на бегом; повече така и не видя колата. Когато зовът я стигна, лейди Сали Макгий тъкмо забавляваше един свой много стар и свиден приятел: той нямаше намерение да остава в тази поза повече от петнайсет минути, но копринените върви бяха яки, а не можеше да стигне възлите. Пьотр заряза бутилката със закуската си на кухненската маса, а малко храни се развалят толкова бързо и толкова грозно като кръвта.

Бил Герити пък го улучиха тъкмо като се обличаше; това би притеснило всекиго, но за Бил Герити „полуоблечен“, когато се обличаше за купон, означаваше черни найлонови чорапи, пурпурен колан с жартиери, черни гащички и грим, нанасян в продължение на цял час (високи токчета — също, но ги хвърли още по средата на първата пресечка). За четирите километра, които трябваше да измине на бегом до кръчмата, той бе принуден да хоспитализира четирима млади здравеняци, объркали го с хомосексуалист, двама полицаи, правилно идентифицирали го като атрактивен нарушител на обществения ред и някакъв много настоятелен политик, който просто не щеше да му се дръпне от пътя.

Накратко, откликването на зова струва доста на мъжете и жените от Кръчмата на Калахан, макар и почти всички по това време да се готвеха да тръгват нататък. Но с гордост трябва да отбележим, че всички до един без никакво колебание платиха цената. Само след час кръчмата беше претъпкана докрай с всички минали и сегашни редовни клиенти, с всички хора, за които тази кръчма някога за известно време е била дом, и никой от нищичко не се оплака. Братя Макдоналд бяха изпратили след първоначалния си зов и кратко описание на положението; на пристигане всеки имаше доста добра представа какво точно става.

Джоузи Бауер пристигна първа, разбира се, защото това не ѝ отне буквално никакво време; тя се материализира пред бара, пое чашата

ирландско уиски, която Калахан ѝ протегна, после я остави, измъкна пурата от устата му и го целуна силно.

— Потайно копеле такова — измърмори тя. — Изобщо не се и сещах. А трябваше да се досетя. Ти сигурно идваш *много* по-отдалече от моя екип.

— Не чак толкова, колкото сигурно си мислиш, миличко — отвърна ѝ той.

Тя се обърна към Мери и целуна и нея.

— Дръж се, сладур. Той ще се оправи.

Следващият, който пристигна, беше Ситния, който направи точно същото като Джоузи. Бих се хванал на бас, че Ситния не бе целувал мъж никога досега, но го направи без капка колебание и без никакви признаци на стеснение. И така си потече нататък. Всеки новопристигнал, както и вече присъстващите, получаваше чаша и целувка от Калахан и дъщеря му. Никой не отпи; всеки чакаше Майк да вдигне наздравецата. Всички до един се усмихвахме, и всички до един плачехме, и всички до един се докосвахме, и никой не казваше и думица, ако не броим сегиз-тогиз смънканото „здрости“ на стари приятели, които виждаш твърде рядко. Никой не напираше да каже нещо; никой не изпитваше нужда да приказва, без да казва нищо — достатъчно ни беше да бъдем заедно и да споделим онова, което предстоеше, каквото и да беше то. Видях приятели, които не бях виждал от години — Бен, Стан, Дон, Мери и Стивън, и двамата Джимовци, Големия Том, Сюзън, Бетси, Марк, Крис, Робърт и Джини, Хърб и Риша, Даяна, Джо и Гей, Джак, Вини, Джордж Железопътния, Тед, Горди, Дий Бога ми, Тони и Сюзън, Уенди, Боб, Кърби, Елинор, Чарли и Ивлин, и, разбира се, Дейвид — и докато тълпата растеше и кръчмата се пълнеше, на мен ми хрумна, че не бих могъл да искам по-добро време и място да умра. Нямахме такова място и на Земята, и отвъд нея, което да съм обичал толкова много, нито хора, които да съм обичал повече — не, не, дори не и жена ми и дъщеря ми, които бях убил преди десетилетие, като сам поправих спирачките по един наръчник — а Нова Година ми се струваше съвсем подходяща дата като за Деня на Страшния съд.

След малко повече от половин час, изпълнен със смънкани поздравя, многобройни прегръдки и повсеместно топло щастие, Пол Макдоналд се обърна към Калахан:

— Добре, Майк. Всички, които биха дошли навреме, вече са тук.

Падна пълна тишина, изпълнена с буйно отчаяние. Съблекалнята преди решителния мач. Зад кулисите в очакване светлините в залата да угаснат. Бойният хеликоптер, когато площадката за кацане се появи в далечината.

По-готови не можехме да бъдем. Калахан кимна бавно.

— Време е — избоботи той, стъпка пурата си и запали нова.

— Всичко опира до Времето. — Наля си „Бушмил“ и бавно излезе иззад бара. — Нали така?

Стърготините скърцаха под ботушите му. Еди Бързака стана от пианото и подхвърли няколко сухи брезови клонки в огъня; щом кората се подпали, те изпращаха и онзи прекрасен, остър и сладък мирис на горяща бреза се присъедини към симфонията от приятни аромати, изпълнили въздуха. Калахан застана на тебеширената черта срещу пращящото огнище. Сълзите не ми пречеха — те се стичаха твърде бързо и не успяваха да замъглят очите ми. Той вдигна чаша, и всички ние направихме същото. Ярките светлини се пречупиха във всичкото това стъкло и цялото помещение засия като огромен кристал.

— За човечеството — произнесе отчетливо Калахан със скърцащия си баритон. — Бог да ни е на помощ, на всички нас.

— Той изпи уискито на една дълга, бавна глътка, примлясна с устни и запокити чашата в камината.

— *За човечеството* — откликнахме в хор, а това бе началото на най-силния артилерийски обстрел от чаши в историята на кръчмата.

А когато врявата и виковете утихнаха и дори и последното стъкълце се търколи на лобното си място, започнахме да изграждаме нещо.

Разбира се, аз го възприемам от музикална гледна точка: онова, което изградихме, беше нещо като огромен симфоничен оркестър. Само дето освен обичайното въоръжение на пълен оркестър то включваше и саксофони, електрически китари, тенекиени флейти, табли, тимпани, синтезатори „Ямаха“, стоманени барабани, вокодери, казута, бебешки дрънкалки, електрическият горгъл на Зал Яновски и големия джубокс от „Близки срещи“, всяко средство, измислено някога от някоя раса да свири на него, както и някои все още неизмислени...

И цялото това нещо се преплете в огромен гоблен от звукови и тонови текстури, който не можеш да опишеш и не можеш да си представиш дори; самият аз със сигурност преди тази вечер не бях си представял нищо подобно — и нищо, по-първично удовлетворяващо онова, което будистът сигурно би нарекъл „третото ухо“.

Представете си, че сте събрали такъв свръхоркестър в една стая. Първо се чува какофония, докато всички музиканти си настройват инструментите и загряват — няма инструмент или група, който да надделява за повече от няколко секунди. После се издига един висок, истински глас, задържа на 440 херца „ла“ и постепенно всеки се настройва спрямо него; няколко секунди всички свирят една и съща нота, като едно гигантско „ОМ“. После този звук отново се разпада и всеки музикант започва да свири гами и упражнения за загряване. Представете си след това, че (привидно по чиста случайност) цялата тази огромна сбирщина от инструменти случайно се препъне в един-единствен изумителен акорд, случайна звукова постройка с ужасяваща красота, акорд, толкова сложен, че и най-начетеният музикант не би могъл да го назове и в същото време толкова *първичен*, че всеки си мисли, че винаги го е знаел в сърцето си. Той се задържа, набъбва, трепва за миг, когато ударите утихнат, дробовете се изпразнят от въздух, лъковете стигнат предела си, а после се завръща и укрепва, и изпълва стаята така, че тя ще избухне, а всеки музикант си мисли: „Продължавай да свириш, да, опитай се да забележиш и да запомниш нотата, която свириш, но, за Бога, продължавай да свириш. Ако загубим това, може никога повече да не го намерим, а ако стане така, май ще трябва да умра...“

Такова беше нещото, което изградихме. То не притежаваше звук — не повече, отколкото вещество, но увисна невидимо във въздуха около нас, анихилира пространството помежду ни, а за мен музиката е точно това. 440-херцовото „ла“, към което всички се настроихме, беше гласът, същността, природата на Майк Калахан, която братя Макдоналд отразяваха и усилваха. Но нито той, нито те ни бяха довели до този „акорд“ — него го открихме сами. Не след дълго той се промени от нещо толкова статично, каквото предполага думата „акорд“, в нещо динамично, сякаш отделните музиканти, вече уверени, че акордът няма да се загуби, започнаха да импровизират около него, да го обличат в трели и арпеджо, откъслеци от мелодии и ритмични

акценти; той се превърна от хубав звук в истинска музика, макар никое човешко ухо да не би могло да анализира музика като тази. Беше безвременна като рага и трескава като бибоп; суингираше като Карл Пъркинс и мъркаше като Бети Картър; беше проста като Бах и сложна като Рей Чарлс; беше хот и куул, и шашава и нормална, и пищна, и пестелива — знам, че никоя музика не би могла да бъде всичкото това наведнъж, но тази беше. Подсъзнателно чувах лорд Бъкли, Бог да го прости, как приказва: „Господа и дами, шъ ви сбъркам: мой’ да сте чували сума ти джем-сешъни, мой’ да сте чували как шеметно свирят тия от Ню Орлийнс, мой’ да сте чували Чикаго стил, мой’ всякакъв джаз да сте чували, и най-шашавия, и най-щуравия, мой’ сякак да сте се пошашавявали от музика, ама вие, жребци и коне и котаци и котенца, *такъв сешън никога не сте чували — как само СВИРИХА тия пичове!*“

На другите присъстващи то изобщо не напомняше на музика. Щайниц Ситния е скулптор; на него му се видя все едно всичките дялкаме едновременно величествен блок карарски мрамор и за миг извайваме от него свършена, напълно завършена статуя, която в мига на сътворението си прохода и проговаря. Сюзи Мейзър е хореограф на модерен балет; на нея й се стори, че измисляме заедно танц при нулева гравитация. На Макгонигъл Разреденото пък, да ви кажа, който питаеше извратен интерес към ентомологията от 7 февруари 1964-а насам, му се бе сторило, че това нещо, каквото и да беше то, прилича на снимките, които беше виждал на паяжини, изтъкани от паяците в състояние на свободно падане в „Скайлаб“.

Док Уебстър видя всички ни като неврони, които се учат да работят заедно и оформят „... абе, не мозък, дори не и малък мозък — но ганглий, Боже мили!“

Том Хауптман, бившият свещеник, възприемаше изграденото от нас като свършена молитва, харесала се на Господ — суров критик, що се отнася до молитвите.

Не сме си сравнявали бележките после. Още тогава го разбрах и всеки го знаеше и разбираше моята аналогия — също както и аз разбирах техните. Това, че аз го възприемам като музика, не го превръщаше в музика и за Еди Бързака: на дребничкия пианист му се струваше, че нагласяме и изпълняваме стократен билиарден удар в ултрабавно движение и незабавен отклик като водопад. Разбира се, той

оцени това, че аз го оценявам като музика — но не повече от Том Хауптман, който е напълно глух за нотите (или поне дотогава беше). Може би най-проницателната аналогия беше тази на Джо, Сюзън и Сузи Мейзър, които ни видяха да градим групов брак, сроден на тяхната собствена триада.

Или може би — на Ноа Гонсалес, който си представи как конструираме кобалтова бомба изцяло по интуиция.

Всичко това се случи на повърхността на ума ни, на предния фронт на обединеното ни съзнание. Заедно с това всички ние едновременно се сближавахме един с друг, опознавахме се дори още по-издълбоко, отколкото досега, споделяхме си и се обичахме. Например Том откриваше музиката за първи път в живота си — и откриваше, че повече или по-малко е тъкмо онова, което си бе представял, че е. Ние тримата с Разреденото и Док проумявахме някои много интересни неща, които бяха в основата на нашето дългогодишно съперничество в остроумията. Томи Янсен за пръв път разбираше защо хетеросексуалният Бил Герити обича да се пременява в женски дрехи. Том Хауптман се учеше от Джоузи Бауер на разни неща за еротизма, които само преди час биха го накарали да се оцъкли, а тя научаваше от него също толкова притеснителни неща за целомъдрието. Всички ние се учехме от семейство Калахан — мъжът, жената и дъщерята — на разни неща, които тук не мога да изложа. Не че не разполагате със съответните думи. Не разполагате с понятия, към които да ги прикрепите.

Ние в Кръчмата на Калахан сме свикнали да споделяме, да вдигаме бариерите, да се отваряме един пред друг и един за друг. Толкова често обявяваната политика на Калахан — опитите за неудобни въпроси да бъдат обезсърчавани по най-груб начин, винаги е била театро, обичай, почитан повече чрез престъпването му, отколкото чрез спазването му, забрана, която, както проумявахме сега, е била измислена, за да се научим как да я заобикаляме — по дяволите, та Веселите чарлита направо ѝ бяха видели сметката. Да не споменаваме за братя Макдоналд. Или пък за самия Калахан, който само като те погледне с тия негови искрящи очи, и ти изкопчва всички тайни. Мислехме си, че вече знаем какво е всички да сме едно; от толкова години вече се учехме да споделяме помежду си.

Това сега обаче беше нещо повече. По-дълбоко, по-силно, по-добро. Значителна част от хората аз не познавах добре или пък изобщо не познавах — бивши редовни клиенти отпреди моето време, които бяха все още живи и здрави и бяха чули зова, както и Уолтър, провалилият се самоубиец. Докато бяхме посветили основната част от индивидуалното и колективното си внимание на онова, което градяхме, станахме кръвни братя и сестри, без да си губим времето с думи.

Думи. Интересно, никой от нас не възприе изграденото от нас нещо като словесна постройка. Това си беше чисто разпознаване на модели — образи, гещалти, чувствени впечатления и емоционални ритми, неспирна каскада от данни, която достигаше дори подгласовото ниво в разпръснатата, фрагментарна форма, като словесни сачми:

(топло!/и тя като умря, аз/Отче наш.../веселба, Божичко!/ люлей ги, бейби/прекрасна си/благодаря/ и ти си прекрасен/ прекрасно е/ винаги съм искал да ви кажа, че аз/ направи го пак/ нали?/никога не съм си мислел, че може да е/пулсиране/сега спокойно/откъде ли го помня това бър/ бързо!/ и ти направи същото, което и моят/вземи го!/ силно!/помниш ли как помниш ли как помниш ли как помниш ли как/повече сопрани, губим височините/и те!/е!/ ехе!/височините не изпускай!/пус-
кай!/ай!/ай-ай!/аз!/те!/аз те/ОБИЧАМ/mmm!/мяс!/ иии.../и АЗ!/и вас!/Уав?/аха!/Ха!/ха-ха, хе-хе!/Ехе!/Охо!/ Ухо!/О!)

Това продължи цяла вечност, цели секунди, повтаряше се, променяше се и се изграждаше като серия хоруси в джаза, без никой от нас да изкаже някакво свързано изречение с думи. И все пак, когато дойде време да говорим, открихме, че можем — макар и да бяхме едно, ние бяхме запазили отделните си гласове и отделните личности, на които те принадлежаха.

Не, оградете „говорим“ и „гласове“ с кавички. Ако в кръчмата имаше непознат, той нямаше нито да чуе, нито да види, нито да почувства нищо. За него щяхме да сме просто една тайфа шантави

откачалки, скупчили се около някакъв си там хъркащ баскетболист, които се усмихват малоумно, ей така, без нищо, в пълно мълчание...

— Добре, дами и господа — заговори вътре в черепа ми ясният, силен глас на Калахан, — давайте да почваме шоуто. Трябва ни план. Имате думата.

— Планът е само един, друг няма — обадох се аз. — Удряме на хлебарките една шайба и ги каним на по бира.

— Тука? — джафнаха две-три съзнания.

— Че къде другаде. Ужасно ни липсват данни и ако не събудим Фин, единственият ни друг източник са самите хлебарки.

(Тъкмо тогава се случи едно смешно нещичко, изцяло под повърхността, което продължи само миг. Доста ме е срам от него, но то е показателно за това какво ставаше из цялата кръчма, и затова ще ви го кажа. Оная първобитна маймуна, вкопчила се в мозъчните ми напъни, все още искаше Мери Калахан, все още възприемаше Фин като съперник; още по-зле, успял съперник; и още по-зле, превъзхождащ я съперник. Тоя маймун ме чу как спокойно се опитвам да се справя с проблем, който бе накарал Фин да изпадне в кататония от страх... и се ухили, като разкри зъби, каквито маймуните имат само по кориците на книгите за Тарзан на „Фразета“. Само за миг маймунът се почувства доволен... аз се почувствах доволен. За някакви си пикосекунда-две маймунът си измисли най-различни развръзки, в които оцеляваха всички освен Фин, а аз — само този път, о, Господи! — се събирах с моето момиче.

А после видях как Мери гледа Фин, грабнах сопата и пребих тоя маймун до смърт. Може би Фин бе парализиран от страх не защото беше по-голям страхливец от мен, а защото знаеше повече неща за положението, в което се намирахме. Или пък го бяха сполетели по-строги наказания от мен. Самодоволството ми се градеше на моето его, смелостта ми — на моето невежество.

А ето защо ви го споменавам: в Кръчмата на Калахан томаховката на войната не се изравяше — никога не бяха я изравяли за дълго. Но сега дори и заровените томаховки бяха започнали да се разлагат в земята, да гният и да изчезват. Аз винаги щях да искам Мери, но най-доброто, на което можех някога да се надявам, беше да ѝ помогна да получи онова, което тя иска. Май започвах да се уча как да

живея с това. Подобни минибогоявления се случваха из цялата кръчма.)

— Но защо ще ни предоставят *каквито и да било* данни? — попита Мери. — С какво ще ги натиснем?

— Ние разполагаме с данни, които *те* искат.

— Така ли?

— Заключени между ушите на Фин, убедена съм. Не знам какво точно знае той; очевидно и сам той не знае. Но тия буболечки се мъкнат Господ знае откъде, за да ги научат. Те са раса от страхливци — не ходят лично по местата, откъдето разузнавачите им не са пратили доклад, без да имат някаква силна мотивация; тъкмо затова Фин толкова се е ошашавил. Е, не може ние да сме им толкова интересни, те надали ни различават от жабуняка — така че *трябва* да е Фин. Нещо в неговата памет си струва риска. Може пък да се разберем.

— Не бих се обзаложил — обади се Разреденото.

— Макгонигъл, ще ти се наложи. Веднага при това.

— Джейк е прав — рече Калахан. — Освен ако някой тук не знае как да обезвреди една камара невидими спътници и да убеди НОРАД да заеме позиция на Дефкон едно до половин час, особен избор нямаме. — Той се намръщи. Мръщенето по телепатия се усеща като сърбеж. — И още нещо. Трябва да повикаме хлебарките *веднага* и да ги накараме да дойдат от Марс право тука по възможно най-тихия начин. Ако се домъкнат и почнат да оглеждат цялата планета, НОРАД *ще* ги забележи — и ще открие, че междуконтиненталните им ракети вече не бачкат.

— Е, и? — обади се неколцина.

— Да предположим, че някак си успеем да разрешим положението с хлебарките — но междувременно обединените вождове открият, че всичките им бойни глави нищо не струват. Съветските — също. Нестабилно положение. И така СССР доминира в Европа, Фин беше прав: този план върши работа само ако играчите не подозират за него. Твърде късно е да се отказваме, така че ще се наложи да караме нататък. Това означава, че ние тук, дето сме в тази кръчма, трябва да защитим планетата Земя.

Това предизвика толкова рязък отклик, че той се изля в онова, което изграждахме с останалите деветдесет процента от съзнанието си. През звуковия гоблен премина лека дисонантна вълна, сякаш в нотите

имаше печатна грешка. А после усетихме присъствието на лейди Сали Макгий — топъл, компетентен, вдъхващ увереност и спокоен глас вътре в главите ни.

— По-ведро, милички! Това тук е купон — събрали сме се да посрещаме Нова година! Излиза, че за да успеем, трябва да посвършим малко работа за разнообразие, но няма никакви причини да не се забавляваме, нали така? Че това може да бъде забавно! Според мен е добра идеята тия, които нямат конкретни полезни предложения, да млъкнат, по дяволите!

Еди Бързака се обади сред пълната тишина:

— Първо тря'а дъ скрием Фин.

Даже и Калахан примига на парцали.

— Да скрием Фин?

— Той ни е единствената карта — тъй че дайте да я пхнем в ръкава си. И после ги разиграваме.

Видях наум (поради което всички го видяха) малка карикатура, както си е с думичките в балончета, рамките, напречните щрихи и изобщо — комична карикатура на хлебарка в скафандър, която говори на Калахан:

— *Къде е Тксффу Мпйфс?*

— Тоя никога не съм го чувал.

— *Изключително мощен и опасен разузнавач; щеше храбро да се бие.*

— Съжалявам, не съм го виждал.

— *Тогавя как така ме знаеш кой съм?*

— О, навремето проучвах низшите форми на живот...

Наистина съвсем определено това ми изглеждаше възможна маневра.

— Еди, ти си гений — рекох. — Има обаче една пречка. Джим, Пол — можете ли да лъжете по телепатия?

Те като че се притесниха.

— Тебе можем да излъжем — имаме повече години опит. Да излъжем ум, също толкова трениран и опитен като нашия — възможно е. Ще бъде все едно че играем четирийсет и две партии шах едновременно — толкова много неща трябва да се следят при телепатичната лъжа. Да излъжем извънземно, което никога досега не

се е докосвало до човешкия ум... — Те се спогледаха за миг — ... нищо работа.

— Може би — обади се Томи Янсен — трябва да кажем на хлебарките, че сме забелязали Фин, като се е приближавал, и сме го унищожили — тъй де, ще им изглеждаме по-могъщи.

Калахан поклати глава.

— Бъркаш, синко. Това ще ни направи равни с хлебарките. Ние ги превъзхождаме — ние дори не сме забелязали Фин. Някаква си там нищо и никаква автоматична системичка го е ликвидирала, а ние не сме обърнали и грам внимание; на междузвездната инвазия вестниците не са посветили ред дори. — Той се ухили. — Да, според мене можем да им го пробутаме — поне за няколко минути време. Можем просто да ги изкараме достатъчно от равновесие, че да разберем онова, което ни трябва.

Док Уебстър предложи от името на всички ни:

— Ти си нашият говорител, Майк.

Майк продължи да се усмихва и зацитира лорд Бъкли:

— „Ами ако не съм, 'начи съм един такъв голям дебел дънер, препречил на зверски стръмния склон пътя, дето води натам.“ Добре, докато измисля как да ги прецакаме, вие, момчета, вземете скрийте някъде Фин.

Лесно ви се струва, а? Искам да кажа, в сравнение с това да се опитваш да нахвърляш стратегия за надхитряне на извънземни чудовища, да скриеш някого си там, ще ви се види проста работа. Някого си там, дето е двуметров и тежи горе-долу колкото „Харли-Дейвидсън“...

Най-доброто, което ни мина през ум, беше да го сложим да легне на пода зад бара, но хлебарките като нищо можеха да прогорят покрива и да влязат през него, а освен това Фин хъркаше. С всичка сила.

И тогава случайно се сетих на какво винаги ми е напомняла физиката на Фин. Беше мразовита януарска нощ; имахме колкото си искаш палта. Онова, което ни помогна още повече, беше, че ризата му беше с два закопчани джоба отпред; като закачихме палта и на тях, те стигаха до пода. След като свършихме, приглушеното хъркане едвам се чуваше — все едно някъде в съседната стая бръмчи хладилник, чийто компресор издиша.

— Откъде да знаем дали хлебарките могат да чуят повикване по телепатия? — попита тревожно Док Уебстър.

— Ще го чуят — увериха го Джим и Пол. — Те не са телепати повече от вас, но ще го чуят, също както го чухте и вие. Взехме им адрес-кода от Фин, преди да отнесе плувката.

— Сигурни ли сте, че можете да се свържете с тях? Разбрах, че обхватът ви все още си е доста ограничен...

— Това беше преди години, Док. А и сега разполагаме с два пъти повече съзнания, които да ни помогнат да излъчим сигнала. Ние сме в... въ... границите на хлебарките.

Док ги изгледа сърдито и рече:

— Очевидно не разбирате тежестта на положението.

Телепатията си има и недостатъци. Повечето от нас не биха разбрали чак толкова езотерични каламбури.

— Добре — рече Мери. — Вече трябва да са приключили с Марс и да изчисляват орбитата си за Земята. Как ще действаме?

— Цялата работа се разделя на три части — отвърна баща й. — Послание, фиксиране на целта и доставяне. Ние с Джим и Пол ще приказваме. Мери, вие с Джоузи, Джо и Бен чаткате от планетарна балистика; значи, вие насочвате лъча — ти командваш, миличка, ти единствена от нас си напускала Земята. Джейк, ти и останалата тайфа бутате посланието към целта му — като миналия път, когато се запознахме с Джим, сещаш ли се? Въпроси има ли?

Нямаше.

— Добре, давайте тогава.

Нашата музика се разрасна, заизгражда, започна да набъбва, да набира енергия от безименни места и да се разпростира във всички посоки, закипя в могъщо кресчендо, започна да тупти, да пулсира, да пращи от съдържана мощ. И в същото време картината пред очите ми се разми. Реалността се разми. Макар и да беше физически невъзможно, изведнъж като че всички *се докосвахме* едновременно. Веднъж присъствах на оргия и се разочаровах — ето това беше каквото исках да бъде. Чувствах се попаднал в онова, което шейсетте се опитаха да бъдат и не успяха, в детската си представа за католическия Рай. Беше като да се любиш с Бога.

Последния път, когато участвах в подобно нещо, като помагахме на Джим Макдоналд да намери и да се свърже със своя изгубен, измъчен, ужасен брат Пол, беше приятно, но далеч не беше такъв екстаз. В онзи случай всичките си представяхме, че сме застанали зад въображаем камион, заседнал във въображаема канавка, и бяхме напънали мишци и гърбини да помогнем да го избутаме. Сега камион нямаше, а онова, което бе на мястото му, каквото и да беше то, не беше заседнало — но и сега по някакъв начин се *напрегнахме*, също както тогава, и вложихме всичките си сили в един могъщ, конвулсивен тласък.

Опитахме се да се крием. Някога да сте вдигали нещо много тежко пред непознат, когото искате да впечатлите — и не просто да вдигнете смазващата тежест, ами и да изглежда, все едно е нищо работа? По съвсем същия начин ние фигуративно си поехме въздух, оформихме мощен ВИК — а после се опитахме да го препредадем със спокоен, небрежен тон, сякаш можем да крещим и много по-силно, стига да поискаме.

— **Този период от време (*) е една секунда** — изревахме ние спокойно. — **Имате трийсет от тях, за да се пазарите за живота си.**

В мига, в който установихме контакт, разбрахме колко неубедителен е нашият блъф.

Господарят беше само един. Тогава дори не подозирахме колко ни улеснява това. Телепатичният аспект на съществуването в по-голямата си част беше непреводим, но бихте могли да си представите проявата му като гигантска акула, която плува из космоса, подвижен апетит, огромна, бърза, ужасна машина за изяждане, поставила си за цел превръщането на всичко във вселената, годно за ядене, в акулски лайна. Също като акулата, то беше неумолимо, безмилостно, недостижимо. Но онова, което го правеше много по-ужасно от всяка акула, беше, че беше високоинтелигентно и много учено.

Това почти нищо не ви казва за него. Това нещо беше извънземно — нищо на Тера не е толкова старо, студено или смъртоносно колкото него. Ако бях сам, щях да се прекърша като вейка и да го умолявам да ме убие бързо. Но с мен беше Майк Калахан, широко разкрячен,

пъхнал палци в престилката, с предизвикателно издадена челюст... виждах го през клепачите си...

То сигурно бе срещало и преди телепатични раси; менталният контакт не го стресна. „Гласът“ му, когато отговори, не беше по-силен от нашия, но наистина предаваше на най-ниска мощност — беше много по-мощен от обединения ни глас. Само че то не го знаеше, и успяхме да го преметнем!

— КОИ СТЕ ВИЕ, ЧЕ ЕДИН ГОСПОДАР ДА СЕ ПАЗАРИ С ВАС ЗА ЖИВОТА СИ?

— ... двайсет и девет... — отброи Калахан за всички нас.

— КАЖЕТЕ КАКВА ЦЕНА ИСКАТЕ.

— Първо: пълно и откровено излагане на твоята цел и намерения тук. Второ: да обещаеш да не притесниш нито едно разумно същество в тази система. Трето: незабавно да си заминеш. Четвърто: да обещаеш никога да не се връщаш, без да са те повикали.

Нищо от това не бе изказано на английски. Това ще рече, то излизаше от ума на Калахан на английски, но преминаваше през ума на Джим и Пол, които знаеха езика на господарите, колкото го знаеше Фин, и като го чувахме през техните уши, го разбирахме независимо от всякаква граматика и речник. Английският превод изобщо не е в състояние да предаде чудовищното нахалство на блъфа, който им пробутваше Майк.

— НИТО ЕДИН ГОСПОДАР НИКОГА НЕ Е БИЛ „ПОВИКВАН“. ОТИВАМ, КЪДЕТО СИ ПОИСКАМ, И ПРИТЕСНЯВАМ ВСЕКИ, КОЙТО МЕ ВИДИ. КАКВО...

— Продължавам броенето. Двайсет и осем... — прекъсна го Майк, а прекъсването по телепатия според мен е много по-грубо от всяко друго.

Опитах се да си представя ситуацията от гледна точка на съществото. Човеците бяха достатъчно напреднали като раса, за да могат да закачат телепатична табела: „Не влизай! Частна собственост!“ Изглежда, че никак не се впечатляваха от силата и могъществото му — и все пак се ограничаваха с една-единствена планета, или една-единствена звездна система, а единствената техника, която се виждаше, изглеждаше примитивна. Тези или бяха самоубийствено храбри — или криеха нещо в ръкава си. Господарите бяха, както ни

беше казал Фин, безмилостно логични: най-безопасният ход за него беше да ни играе по свирката до момента, когато с положителност реши, че блъфираме, и *тогава* да ни спихне планетата, без да остави свидетели на своето унижение.

Но му беше страшно *неприятно* да признае за равна всяка друга форма на живот освен господарите дори и като тактика за преговори. Майк беше стигнал чак до дващсет и пет, а сърцето ми се беше изкачило три четвърти нагоре по хранопровода, когато онова каза:

— СЪГЛАСЕН СЪМ ДА ВИ СЪОБЩА ЦЕЛТА СИ ТУК. ВСЛЕДСТВИЕ НА ТОВА МОЖЕМ ЗАЕДНО ДА РЕШИМ ДАЛИ НЕЙНОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ БИ ПРИТЕСНИЛО МЕСТНИТЕ РАЗУМНИ СЪЩЕСТВА И ДА ОПРЕДЕЛИМ ВЕРОЯТНОТО ВРЕМЕ НА ЗАМИНАВАНЕТО МИ.

— **Казвай. И по-живо!**

— ТЪРСЯ ЕДИН МОЙ ИЗЧЕЗНАЛ РОБ. БЕШЕ ИЗПРАТЕН НА РАЗУЗНАВАНЕ В ТАЗИ СИСТЕМА И НЕ ДОКЛАДВА. ТЪРСЯ НЕГО ИЛИ НЕГОВИТЕ ОСТАНКИ. СЛЕД КАТО ГО НАМЕРЯ, НЯМАМ ИНТЕРЕС ДА ОСТАВАМ ИЛИ ДА СЕ ВРЪЩАМ ТУК.

— **Сбогом тогава. Нито твоят роб, нито останките му са тук.**

Доста сполучливо можете да преведете отговора на господаря като: „МАМ-АМ-АМКА МУ!“ Леко повиши „глас“ — започваше да се ядосва.

Ние продължихме със същия тон:

— **... дващсет и четири...**

Като бях малък, в училище винаги сядах най-отзад. Ако много ми доскучаеше, правех „бавно стапяне“. Започвате да избутвате чина си назад и надясно толкова бавно, че да не се забелязва — около дващсет сантиметра на минута, към задната врата и навън в коридора. Ако го направите достатъчно бавно, учителят така и не забелязва, че си излизате. По подобен начин Пол Макдоналд започна да се отдръпва от изграденото от нас в Кръчмата на Калахан, без да обявява оттеглянето си. Това, че телепатичният аспект на брат му беше почти идентичен с неговия, му помогна. Според мен никой друг не забеляза — може би никога не бяха си играли на „бавно стапяне“, — а аз скрих прозрението си от общото съзнание, напрегнах се докрай и сам изобщо

да не мисля за това. Докато ние говорехме пред разума на извънземния, Пол му се промъкваше изотзад...

— РОБЪТ МИ БЕШЕ ДОБРЕ ЗАЩИТЕН — говореше то. — МОГА ДА ВИ ПОВЯРВАМ, ЧЕ СТЕ ГО НАДВИЛИ, НО АКО Е ТАКА, ТО СЪБИТИЕТО ЩЕШЕ ДА СЕ ПОМНИ.

— За такива като вас — може би — съгласи се Калахан. — Нашата автоматична защита се справя добре и не се нуждае от вниманието ни.

— ТОГАВА ЗАЩО ГОВОРИТЕ С МЕН?

— Забавляваме си любопитството. Съзнанието ти е изключително грозно.

Странна работа, но онова не се обиди. Всяко същество, с което то се беше срещало във вековете, откакто съществуваше, се бе страхувало от него; но на пряка обида то не знаеше как да отговори. Ала *наистина* се ядоса още повече — защото му губехме времето.

— ДОРИ И ДА СТЕ УНИЩОЖИЛИ РОБА, ЩЕШЕ ДА ОСТАНЕ ЕДИН КОМПОНЕНТ, НЕУНИЩОЖИМ ЗА ВСЯКА ИЗВЕСТНА СИЛА. ТОЙ ЩЕШЕ ДА СЕ НАМИРА ТУК... — То ни изпрати триизмерна рентгенова снимка на главата на Фин; под и зад дясното му ухо, между черепа и мозъка, съвсем ясно се виждаше малко възелче, прилично на топче за игра. **— ТОВА Е ФАЙЛ С ДАННИ, СЪДЪРЖАЩ ВСИЧКО, ВИДЯНО ОТ РОБА ОТ ПОСЛЕДНОТО МУ ДОЕНЕ НАСАМ. ИЗИСКВАМ ГО НЕЗАБАВНО.**

— Почваш да ставаш скучен — обади се Калахан. — Броенето възобновено...

— ЩЕ ВИ ПРЪСНА ЗВЕЗДАТА НА ПАРЧЕНЦА!

Калахан не отговори. Направи жест — сякаш си прерязва гърлото — и прекъснахме връзката.

Бърборене не последва. Оставаше ни по-малко от половин минута броене да блъфираме.

— Пол, какво измъкна? — сопна се Калахан й аз чак сега се усетих, че Пол Макдоналд е отново сред нас не само телепатично, но и физически. Той като че се „сливаше“ с аспекта на Джим като ехо и точно затова за него беше възможно да се измъкне с „бавно стапяне“.

Той напрегна конвулсивно мисъл и направи нещо като прочистване на файл — изпрати информацията накуп, вместо частица по частица, наведнъж на всички нас. Само след секунда узнахме

всичко, което беше научил. За да го схванем, ни бяха нужни още няколко секунди.

Налага се да ви го изложа фигуративно. Голяма част от това просто не може да се изкаже с думи; още по-зле, когато се опитвам да преведа спомените си, те стават безплътни. Пол се беше промъкнал през едно неохранявано задно прозорче в съзнанието на съществото, докато ние го занимавахме на входната врата. Беше се разхождал из най-прашасалите задни файлове на огромен склад памет цели няколко секунди, докато се научи как да разбира оперативния език, системата за намиране на файлове, командите за обработка на информацията — и беше разузнавал, като се спотайваше. Не беше получил всичко, на което се надяваше — секундите му бяха изтекли преди това, но Пол беше печен професионалист, що се отнася до ходенето на пръсти из човешките умове, и беше успял да извлече от този извънземен ум повече, отколкото вярвах, че е възможно.

По-голямата част от онова, което беше научил, беше неразбираемо, нямаше връзка със случая или не ни вършеше работа по други причини. Да вземем един основен пример — името на това същество беше напълно непреводимо. Вече не можехме да го наричаме наум хлебарка, а също като Мери отказвахме да го наричаме господар. И стигнахме до мигновен групов консенсус как да го наричаме: Звяра (и се надявахме, че сме му схванали номера. Или числото, както предпочитате.)

Звяра беше извратен. Не искайте от мен да ви описвам що за извратеняк беше, или какво означаваше за неговата раса „нормално“. Не ми се мисли и за двете. Моля ви, просто ми повярвайте на думата — според собствените си разбирания той беше отвратителен. И *не* го беше срам от себе си. Срамът е вид самоомраза, а нито един господар не е способен да се мрази — или да се обича. Но наистина страшно му се искаше да не бъде такъв, какъвто беше, а това е най-близкото до срама нещо, което може да изпита подобно същество. (Недостатъчно близко според мен.)

Неговата перверзност бе станала известна на вида му неотдавна. Обществен гаф от космически мащаб: той бе отхвърлен, сега и завинаги, изменник, който трябваше да бъде убит на място. Робите му бяха препрограмирани и прикрепени към други. Той беше сам. За същество от неговата раса тази участ бе просто непоносима.

Господарите не могат да живеят като отшелници. Странно, защото те не са стадна раса, в най-добрия случай. Те нямат нужда от взаимно *внимание*, както хората, но определено им е нужно взаимното *уважение*. Звяра имаше точно две психологически приемливи възможности: да се самоубие или да обяви война на цялата си раса.

За милиард и нещо години писмена история на господарите съвсем малко от съвсем малкото отхвърлени бяха избрали последната алтернатива и имената им се бяха превърнали в метафорични символи на самото зло. Но Звяра беше извратен съвсем *наистина*.

Освен това беше и логически извратен. Никаква известна му сила или комбинация от сили не би могла да заплаши сериозно расата му. Но не беше (тъй като беше извратен, Звяра бе подготвен да го признае пред себе си) съвсем вярно, че господарите знаят *всичко*. Например случваше се веднъж на много дълго време (дори и според разбиранията на господарите) някой роб разузнавач да не докладва. Разузнавачите бяха толкова тежковъоръжени и защитени, че беше трудно да си представиш нещо, способно да унищожи разузнавача, преди да е успял да си изпрати доклада. (На нито един господар във вселената не бе разрешено да бъде толкова тежковъоръжен, колкото типичният разузнавач, тъй като за разлика от робите един господар можеше да се накара да насочи оръжие към друг господар. Знам, че това от човешка гледна точка няма никакъв смисъл. Твърде малко неща, отнасящи се до господарите, имат.) Самоволно отлъчил се разузнавач означаваше или че някой го е унищожил — някой, който вероятно би могъл да бъде използван, или че разузнавачът (да не повярваш!) се беше повредил по някакъв начин, в който случай можеше да се спаси неговото въоръжение.

Рискът бе ужасен. Господарите не са толкова защитени, колкото разузнавачите.

Беше си лудост, Звяра го знаеше, но беше хем извратен, хем обречен. Отчаян и побеснял, той бе проследил дирята на Тксффу Мпйфс през огромните празни пространства до мястото, където бе известен като Мики Фин, с надеждата да намери някакво ужасяващо оръжие, което да използва, за да си отмъсти. И бе намерил... една тайфа от тия, дето висят по кръчмите, някой и друг пътешественик във времето, двама психиатри телепати и едно говорещо куче. Кръчмата на Калахан в навечерието на Нова година.

— Добре — обади се Калахан в главите ни, щом приключихме с асимилирането на взрива от предимно непотребни данни, в който влизаха и тия. — Подведохме го точно както искахме. В часа X минус 10 секунди ще му кажем, че сме променили решението си и в крайна сметка няма да го убием. Да убиваш е крайно отвратително. Няма да му обръщаме внимание и ще се обадим на другите господари веднага да дойдат и да си изнесат боклука от нашата система. Това би трябвало...

И тогава той изпищя — и наум, и на глас. Надали в главата ми някога е идвала мисълта, че може да чуя Калахан да пищя. Разбира се, не чух звука на писъка, защото звуците се заглушават един друг, а всички останали също пищяха — но писъците наум *не* се заглушават и всеки се регистрира с индивидуална яснота. Невероятно е, че имах време да регистрирам такива дреболии, когато Звяра бесуваше в ума ми...

— **ЕНТРОПИЯ!**

Звяра беше страшно ядосан; по-силна ругатня не знаеше.

— **ТЪКМО КАКТО СЕ СТРАХУВАХ! ОНОВА, КОЕТО Е ОБЕЗВРЕДИЛО ТКСФФУ МПЙФС, НЕ Е БИЛО ОРЪЖИЕ, А БОЛЕСТ. ОНАЯ ПЛЕСЕН — „ЛЮБОВТА“. НИКАКВА РАБОТА НЕ МИ ВЪРШИ!**

Пол не беше внимавал толкова, колкото си мислеше. Трябваше да се сетим: Фин мислеше по-бързо от хората. Значи, вероятно и с господарите му беше същото. Вероятно те мислеха дори по-бързо от него.

В мига, в който влязохме във връзка, бяхме съобщили на Звяра темпото, с което обработваме информация — като установихме секундата като важен интервал за нас — и оттогава той ни надхитряше. Той разполагаше с достатъчно време, за да забележи как Пол се препъва из подсъзнанието му, без да го предупреди. Бе научил много за телепатията от Пол, а после, както излизаше, си го бе скрил в джоба и го бе въвел обратно. Излъчването на данни ни беше открило за него, бе позволило на Звяра достъп до нашите файлове и той бе проучил *нас*. Прикритието ни беше гръмнало със страшна сила. Джим и Пол Макдоналд бяха практически мъртви, умовете им бяха разкъсани, личностите им — унищожени, телата и мозъците им — оставени живи, за да служат на Звяра като телепатичен преподавател.

Бях в клопка. Погълнат от Звяра. По дяволите, беше *същото* като да те погълне звяр колкото онзи в „Пинокио“. Онова, което ме обкръжаваше, изчезна. Телепатичните ми спътници изчезнаха. Очите и съзнанието ми се натъкваха във всички посоки на черно нищо... Опитах се да разперя ръце и открих, че не мога да си намеря тялото. Доловимите за слуха писъци, включително и моя собствен, вече не се чуваха; писъците наум — също. Бяхме само господарят и аз. Всичките ми нишки бяха прерязани.

— **ИЛИ ПЪК МОЖЕ БИ НЕ МИ Е СЪВСЕМ БЕЗПОЛЕЗНА**
— продължи той замислено. — **ВИЖДАМ НЯКОИ**
ВЪЗМОЖНОСТИ...

Креснах, изпищях:

— **Я си еби майката!**

Викът ми като че отекна.

— **ТОВА, ЧЕ НЕ ГО ПРАВЯ, Е ЕДИН ОТ ПО-**
МАЛОВАЖНИТЕ КОМПОНЕНТИ НА МОЯТА ИЗВРАТЕНОСТ.
ТИ БИ ТРЯБВАЛО ДА СЕ ПРОБВАШ, ТА ДА ЗАРАДВАШ
СЪЗНАНИЕТО СИ. ОНЗИ, КОГОТО ТИ НАРИЧАШ ФИН, ЩЕ
СЕ СЪБУДИ И ТОГАВА ПАК ЩЕ Е МОЙ, А ТВОЕТО
СЪЗНАНИЕ ЩЕ ПРЕСТАНЕ ДА СЪЩЕСТВУВА. ТОВА ЩЕ Е
СКОРО, КАКТО ВИЕ РАЗБИРАТЕ ВРЕМЕТО; НЯМАШ ВРЕМЕ
ЗА ГУБЕНЕ.

— Когато Мик се събуди, ти ще си първата акула, убита от собствената си перка^[3]! — Вярвах го само наполовина, но имах ужасна нужда от тази половина. Разумът ми се бе вкопчил и увиснал на нея.

— **СТИГАМ ДО ЗАКЛЮЧЕНИЕТО, ЧЕ ТОЙ НЕ СЕ Е**
ПОДЧИНИЛ НА ПРОГРАМИТЕ БЕЗПРЕЦЕДЕНТЕН БРОЙ
ПЪТИ, А ВЕДНЪЖ, ЗА ИНТЕРВАЛ, КОЙТО МОЖЕ ДА СЕ
ИЗМЕРИ С ВАШИТЕ ДЪЛГИ-ПРЕДЪЛГИ СЕКУНДИ. — Смътно
някак си разбирах, че Звяра не говори само на мен, а говори на четири
очи с всеки от нас, като разделя времето с потресаващо темпо, както
кинескопът на телевизора начертава всяка линия от точки толкова
бързо, че така и не забелязвате как изчезват. — **НЯМА ДА ГО**
НАПРАВИ ВТОРИ ПЪТ!

— Фин ни обича! — викнах аз, а си мислех: „Фин обича *една* от нас.“ — Дори и да не ни обичаше, той щеше да се пребори с тебе — ти си зло!

— **И ЗАЩО СЪМ ЗЛО?**

— Ти си убиец!

— **НЕПРАВИЛНО. НИКОГА НЕ СЪМ УБИВАЛ РАЗУМНО СЪЩЕСТВО.**

— Ти и твоята раса сте изтребили цялата раса на Фин!

— **НЕПРАВИЛНО. НИКОГА НЕ СМЕ ИЗТРЕБИЛИ НИТО ЕДНА РАСА.**

— Майната Ви. Мик ни каза истината.

— **ПРАВИЛНО. ВИЕ СТЕ ГО РАЗБРАЛИ ПОГРЕШНО. НЕГОВАТА РАСА НЕ Е МЪРТВА, А ПРОСТО Е НА СКЛАД. ТОЙ ВИ Е КАЗАЛ, ЧЕ ВСЕКИ ОТ НЕГОВИЯ НАРОД Е БИЛ ЗАПИСАН НА САМОСТОЯТЕЛНА МОЛЕКУЛА ДО НАЙ-ПОСЛЕДНИЯ СПОМЕН. НИЕ УБИХМЕ САМО КЛЕТКИ, СЪЩОТО, КОЕТО ПРАВИТЕ И ВИЕ, КАТО СИ РЕЖЕТЕ НОКТИТЕ. СЪЩНОСТТА НА НАРОДА НА ФИН, ТЯХНОТО СЪЗНАНИЕ, СПОМЕНИ, ГЕНЕТИЧЕН МАТЕРИАЛ НЕ СА УНИЩОЖЕНИ. ТЕ МОГАТ ДА БЪДАТ ВЪЗСЪЗДАДЕНИ ВСЕКИ МИГ — ДРЕБНА РАБОТА, ПРОСТО ТРЯБВА ДА СЕ СИНТЕЗИРАТ ДОСТАТЪЧНО БЕЛТЪЧНИ. ТЕ НЕ СА МЪРТВИ, ПРОСТО СА ИЗМЕСТЕНИ ВЪВ ВРЕМЕТО. СЪЩО КАТО МАЙКЪЛ КАЛАХАН.**

Ууууф!

— **СРАМНО Е, ЧЕ МЕТОДЪТ, КОЙТО ТОЙ ИЗПОЛЗВА, ЗА ДА ПЪТУВА ВЪВ ВРЕМЕТО, Е НЕПОДХОДЯЩ ЗА ГОСПОДАРИТЕ — ТОВА НАИСТИНА БИ БИЛО МНОГО МОЩНО ОРЪЖИЕ. ТРЯБВА ДА СЕ ПОЗАМИСЛЯ КАК ДА ГО АДАПТИРАМ...**

— Ти си по-лош и от убиец! — креснах. — Ти си *поробител* и нагъл извратеняк!

Смътно ми хрумна, че ако Кръчмата на Калахан се заснеме на видео в момента, записът би изглеждал доста странно: препълнено помещение с хора, които на пръв поглед си крещят обиди един на друг. Но дали наистина крещях на глас? Опитах се да се досетя как да възстановя контрола над сетивата си; опипвах в тъмното къде са командните копчета.

— **А ТВОЯТА РАСА НЕ ПОРОБВА ЛИ ШИМПАНЗЕТАТА И ДЕЛФИНИТЕ, МАКАР ТЕ ЯВНО ДА СА РАЗУМНИ? И ОЩЕ ПОЗЛЕ, НЕ Е ЛИ В РЕДА НА НЕЩАТА ЗА ЧЛЕНОВЕТЕ НА**

ВАШИЯ СОБСТВЕН ВИД ДА СЕ ПОРОБВАТЕ ЕДИН ДРУГ? ТОВА Е ТОЛКОВА ИЗВРАТЕНО, ЧЕ ОТВРАЩАВА ДОРИ И МЕН. ОТКАК СВЯТ СВЕТУВА, НИТО ЕДИН ГОСПОДАР НЕ Е ПРАВИЛ ПОДОБНО НЕЩО.

Да му се не види, успяваше да ме засегне, постоянно правеше дупчици във всички мои постулати, подкопаваше моралните ми позиции и превръщаше моя справедлив гняв в нищо повече от безпомощната ярост на жертвата. Опитах се да не му обръщам внимание, докато се мъчех отново да облека тялото си.

— ТИ ЛИ БЕ, АЛКОХОЛИК В НАЧАЛНА ФАЗА, КОЙТО СИ ПАДА САМО ПО ДЕБЕЛАНИ И СЕ ЧУВСТВА ДОБРЕ САМО ТУК, В ТОВА ПОМЕЩЕНИЕ ЗАЕДНО С ПСИХИЧЕСКИ САКАТИТЕ КАТО САМИЯ ТЕБЕ, ТИ ЛИ ЩЕ МИ ВИКАШ ИЗВРАТЕНЯК? ЩО СЕ ОТНАСЯ ДО НАГЛОСТТА, ТИ ЛИ, КОЙТО УБИ СЕМЕЙСТВОТО СИ, ЗА ДА СПЕСТИШ НЯКОЙ ДОЛАР И ДА СЕ ИЗФУКАШ С ВЪОБРАЖАЕМАТА СИ ТЕХНИЧЕСКА КОМПЕТЕНТНОСТ, ЩЕ МИ ВИКАШ НАГЪЛ?!

Вселената от черен мрак се завъртя около мен. Не ме питайте как така мракът се върти. Трябваше да го накарам да спре, или щях напълно да откача, а единственият начин беше да успея да си отворя очите. По дяволите, цял живот бях живял в тоя проклет череп, бях уцелвал пътя толкова пиян, че не можех да гледам, бях рестартирал отведнъж всичките си системи след хиляди прекъсвания поради естествено или изкуствено безсъзнание — защо, по дяволите, нямах понятие кое къде е?

Я да видим. С ушите би трябвало да е най-лесно — трябва да се интегрират по-малко данни, отколкото при очите. Първо си върни слуха, после се впускай на едро. Хайде бе, уши, обадете се, не ви виждам!

— ВЕЧЕ ПОЧТИ СТИГНАХ ДО ВАС. СКОРО ЩЕ ПРИСЪСТВАМ ФИЗИЧЕСКИ И ЩЕ МОГА ДА РЕСТАРТИРАМ РОБА ФИН.

— Ще намерим начин да те надвием. Няма да разочароваме жена му!

Чу се тихо, далечно боботене. На километри нагоре по храносмилателния му канал Звяра се хилеше.

— **ЩЕ МУ ОБЕЩАЯ, ЧЕ АКО МИ ПОМОГНЕ ДА ВИ... ЗАПИША И СЕ БИЕ НА МОЯ СТРАНА, ЩЕ СЪЖИВЯ НАРОДА МУ И ЩЕ ИМ ДАМ ПЛАНЕТА, ДА Я ИЗПОЛЗВАТ КАКТО СИ ИСКАТ. ТОВА ЩЕ МИ СВЪРШИ НАПРАВО ВЪЗХИТИТЕЛНА РАБОТА. ТОЙ ЩЕ СЕ СЪГЛАСИ.**

Не, да му се не види, боботенето *не* беше далечно и метафорично. Слухът ми се връщаше... А Звяра... прогаряше пътя си през покрива на Кръчмата на Калахан.

— **ЩЕ ВИ ЗАДАМ ЕДНА ЗАГАДКА** — продължи той с небрежен тон. — **НА ТАЗИ ПЛАНЕТА СЪЩЕСТВУВА РАСА ОТ СЪЩЕСТВА, БЛИЗКО СВЪРЗАНИ СЪС СОБСТВЕНАТА МИ РАСА, МАКАР И ДА СА СИЛНО ДЕГЕНЕРИРАЛИ В СРАВНЕНИЕ С ЧИСТАТА ПОРОДА. МАЛКА ГРУПА ОТ ТЕЗИ СЪЗДАНИЯ ЛЕСНО МОЖЕ ДА УБИЕ НЯКОГО ОТ ВАС, НО ВСЕ ПАК ТЕ НИКОГА НЕ СА ГО ПРАВИЛИ: НАЙ-ТЕЖКОТО ИМ „ПРЕСТЪПЛЕНИЕ“ Е, ЧЕ КАТО ВСИЧКО ДРУГО ВЪВ ВАШАТА ЕКОСИСТЕМА, ТЕ СЕ БОРЯТ С ВАС ЗА ХРАНА — И ГУБЯТ БОРБАТА ВСЕКИ ПЪТ. ТЕЗИ СЪЩЕСТВА ЯВНО СА РАЗУМНИ, ГРЕШКА НЕ МОЖЕ ДА ИМА. И ВСЕ ПАК, ВИЕ ГИ ИЗТРЕБВАТЕ ВСЕКИ ПЪТ, КОГАТО СЕ СЪЛЪСКАТЕ С ТЯХ, ПО НАЙ-ГНУСНИТЕ ИЗВЕСТНИ ВИ НАЧИНИ. МОЖЕТЕ ЛИ ДА КАЖЕТЕ КОИ СА? И МОЖЕТЕ ЛИ В СВЕТЛИНАТА НА ТАЗИ ИНФОРМАЦИЯ ДА ПРОДЪЛЖАВАТЕ ДА СМЯТАТЕ МЕН ЗА ЗЛО?**

Чух разпокъсани трясъци, усетих далечна болка, осъзнах, че един от приятелите ми е ударен от горящо парче от табана.

— **ТУК СЪМ** — рече Звяра. — **А, ТА ВИЕ В ПЛЪТ И КРЪВ СТЕ БИЛИ ДОРИ ПО-ГРОЗНИ, ОТКОЛКОТО В МИСЛИТЕ СИ! СТРАННО, ЧЕ СЪЩЕСТВА С ТАКАВА НЕЛЕПА И СЪМНИТЕЛНА КОНСТРУКЦИЯ МОГАТ ДА БЪДАТ ТОЛКОВА ХРАБРИ. ОПИТЪТ ВИ ЗА БЛЪФ БЕ ВЕЛИКОЛЕПЕН; МОЖЕШЕ ДА УСПЕЕ, АКО ИМАХТЕ НАСРЕЩА СИ НЯКОЙ ТОЛКОВА БАВНО ЗАГРЯВАЩ КАТО САМИТЕ ВАС. ЩЕ ПАЗЯ ЗАПИСИТЕ ВИ КАТО ИСТИНСКО СЪКРОВИЩЕ.**

Мили Боже — колко ли минути или секунди ни оставаха, преди „мики финът“ да пусне Мики Фин и всичко да свърши? Преди цялото човечество да бъде *спряно*, записано, замразено като шест милиарда

мухи в парче кехлибар, за колкото време там му кефне на Звяра? Ще бъде ли съживено то отново някога? Ако е така, щеше ли да има все още Тера достатъчно ресурси да поддържа технологията, храна — да поддържа живота? Щеше ли Слънцето още да гори?

— СЕГА, КОГАТО ВЕЧЕ СЪМ ТУК, НЯМА НУЖДА ДА ЧАКАМ РОБА ФИН ДА СЕ СЪВЗЕМЕ ПО ЕСТЕСТВЕН ПЪТ. ЩЕ ПРОЧИСТЯ СИСТЕМИТЕ МУ И ЩЕ ГО ЗАДЕЙСТВАМ РЪЧНО...

Дочух смътно няколко хленчеци гласа, осъзнах, че един от тях е моят собствен и така разбрах, че отново имам глас.

— Майк! — изкрещях. **— Мери! Сали! Помогнете ми!**

И тогава всичко изведнъж се случи много бързо.

Или по-скоро всичко от известно време насам се случваше много изведнъж и почна да дава плод едновременно.

Звяра мислеше много бързо, много по-бързо, отколкото би могъл да се надява всеки от нас, и държеше в лапите си онова нещо, дето разделяше времето. Но никой от присъстващите тук, включително и самият Звяр, не знаеше за времето толкова, колкото Майк Калахан. Калахан, който бе пренесъл себе си, жена си и дъщеря си през времето без помощта на никакво външно оборудване...

Звяра продължаваше да води стотина разговора едновременно — като grosмайстор, играещ със стотина противници наведнъж. На всеки няколко десетки пикосекунди той се връщаше на дъската на Майк и едрият ирландец винаги беше там. Но междувременно се намираще в *другога*, в едно тихо и безопасно време и пространство, където можеше на спокойствие да обмисля нещата и да крои планове. На достатъчно спокойствие, че да премисля много неща и да излиза с най-бързото и елегантно решение.

Той възстанови зрението ни.

Видях приятелите си и се възрадвах. Щом ги видях, отново чух в ума си нашата мощна, кънтяща музика, усетих подкрепата им. Видях отсрещната стена на кръчмата, камината, обсипана в стъкла, в която пламъците танцуваха лудо, раздухвани от мразовитите ветрове, виещи там, където преди беше таванът. Знаех, че Звяра е пред очите ми,

всички ние триангулирахме на сигнала му, но никъде не го виждах. Това проклето нещо да не беше невидимо?

Примигах и го видях. През цялото време той си беше там. Застанал гордо, арогантно пред камината, Звяра, акулата, господарят, ужасната твар, което Мери Фин нарече хлебарка.

Хлебарка си и беше. В малко скафандърче за хлебарки...

Цялата кръчма избухна в смях — най-мощният, най-веселият рев, който някога е разтрисал лавиците при Калахан по онова време, когато в кръчмата все още имаше лавици...

Беше голяма горе-долу два пъти колкото най-голямата хлебарка, която сте виждали през живота си — освен ако не живеете в Ню Йорк; в Лоуър Ийст Сайд тя изобщо не би предизвикала никакви коментари. Сега разбрах загадката, която ни бе споменала, както разбрах за първи път и човешкото инстинктивно и с нищо необосновано презрение към *periplaneta Americana*, една от най-старите форми на живот на Земята. Хлебарките бяха далечни, отдавна загубени братовчеди на един срам за Галактиката...

Щом видяхме истинското лице на онова, което така ни бе ужасило, макар то наистина да си беше ужасяващо, просто нямаше как да не се засмеем, и смехът ни за миг го довърши. За субективен период от време, еквивалентен на трилион години човешки живот, то бе властвало еднолично над всички форми на живот, с които се бе сблъсквало. Гледахме противното му величие и виехме, дюдюкахме, не можехме да се овладеем от смях, а пък то стоеше като истукан — за интервал от време, достатъчно дълъг, че да може да го възприеме човешко същество — вцепенено от гняв и унижение. (Дойде ми наум едно изречение от „Свитьците с писма“ на К. С. Луис: „Дяволът не понася подигравки.“) Контролът му над умовете ни се пропука и... край.

В мига, в който го видяхме, ние се разсмяхме, а в мига, в който се разсмяхме, престаняхме да се страхуваме чак толкова от него — а в мига, в който страхът ни намаля, умовете ни отново заработиха и генерираха очевидния логичен въпрос:

— *Защо това нещо толкова много приказва?*

Защо ли тая проклета буболечка си бе направила труда да вложи толкова внимание и енергия, нужни за изявата на уменията ѝ в разделянето на времето, просто за да поспори с нас за моралните достойнства и недъзи съответно и на двете страни, да ни обижда и да ни задава гатанки?

Опитваше се да ни отвлече вниманието от нещо.

Някъде в колективното ни съзнание се намираха оръжията, които ни бяха нужни, за да го победим. И щом осъзнахме това, разбрахме и кои са те.

Решението беше драстично, но беше единственото, с което разполагаме. Казват, че нищо свястно не става без жертви.

Парчето таван беше ударило Ноа Гонсалес; макар и да не беше го наранила, горящата греда го беше съборила на пода, а после беше запалила ръката му; тя вече беше получила средна степен на изгаряне и не му вършеше никаква работа. Така аз се оказах най-близкият, който можеше да свърши работа, и знаех какво да направя. Както и всички останали — като един те се скупчиха и изградиха параван между мен и Звяра. С изключение на Мери, която грабна окачалката и се вкопчи в нея, и на Калахан, който направи същото със своята лейди Сали. Песента ни се издигна към финала, неописуем акорд от сто ноти, който отекна в черепа ми и изпълни сърцето ми с радост. Всички затворихме очи.

А аз бръкнах в отворения сак на Ноа и върнах часовника на детонатора обратно на четвърт-нула.

Невидими ръце шамаросаха (по-силен шамар не бях изяждал) всеки сантиметър от тялото ми наведнъж, включително и тъпанчетата ми, които заглъхнаха. В същото време някой ритна яката света, той се изтърколи далеч от мен и ме завъртя презглава. Тялото ми беше кораво като камък, вкаменено в позата, както бъркаше в сака. Дори и със затворени очи, докато се въртях, виждах ярката бяла светлина. После отново ме шамаросаха здраво, директно по дирника, и след безкрайно много време отново можех да виждам, да чувам и да се движа.

Надигнах се и се огледах.

Намирах се вдън някаква гора, в тъмното, сред прекършени клони. Ярката бяла светлина явно продължаваше да свети, но някъде

другаде, а единственото осветление идеше от слабите лунни лъчи, провиращи се през клонака.

Бях цял изтръпнал. Вцепенен от потрес.

Наблизо изхрущяха клонки. Изправих се като древен старец, направен от пуканки и лепило за покриви, и тръгнах нататък, откъдето идеше шумът. Още преди да го стигна, разбрах кой е — надуших пурата.

— *Майк!*

Гърленият му весел кикот се разнесе в мрака.

— Как си бе, Джейк? Хубава работа свърши.

— Тъ... благодаря. Къде е Сали?

— Тръгна да търси Мери и Мик. Я чуй — тук има и някой друг. *Хей, насам!*

Новодошлият беше Ноа.

— Здравсти, Майк. Добре, че ме върна за сака. Здравсти, Джейк — страхотно се справи!

— Благодаря, Ноа. Как ти е ръката? — Дори и в това вцепенение се сещах колко отвратително ужасно би трябвало да е за човек, изгубил крака си, да гледа как ръката му гори.

— Ако нямаш нищо против, бих предпочел да не мисля за това точно сега.

— Я ела тука — подкани го Калахан. Успя някак си да огледа в тъмнината опърленото крило на Ноа, после опипа рамото му по някакъв много сложен начин. — Може да се оправя.

— Исусе! — възкликна Ноа. — Ти я оправя бе, Майк!

— Не съм, по дяволите — просто ти блокирах нервите. Но не се безпокой — Сал ще ти я оправя веднага щом нещата се поуталожат. Хайде, да вървим да я намерим.

— Майк — попита Ноа, — как така ядрената експлозия не ни направи нищо, но ръката ми изгоря?

— Фин ви беше изградил специфична защита срещу ударната вълна и силната радиация. Но за огъня изобщо не се беше сетил.

— Тогава бомбата защо не ни *изгори*?

— По същата причина, поради която и сламките, понесени от вихъра в Хирошима, са преминали през тухлените стени, вместо да изгорят — надбягали са горещината.

Христе Боже! А пък аз се мислех за неуязвим. Представих си се, заседнал в катастрофирала кола — невредим, в съзнание и печаш се на бавен огън.

Като жена ми и детето...

Оставихме се Калахан да ни води през гората. Смътно се досетих, че това е гората северно от кръчмата.

— Хей, Ноа — рекох аз, докато вървахме, — ти няма ли да си навлечеш неприятности, задето си отмъкнал бомбата?

Той се изкиска в тъмното.

— Ти майтап ли си правиш? Спасих им ченгеджийницата и ги отървах от крайпътна кръчма — сигурно и медал ще ми връчат, тяхната мама!

В края на гората се натъкнахме на лейди Сали Макгий, дъщеря ѝ и зет ѝ. Мики Фин беше в съзнание и се намираше сред голяма купчина палта. Мери, сетих се аз, беше научила от Звяра как да съживи Мик ръчно, беше нещо свързано с овладяването на кръвния поток, а може би той просто се беше свестил по естествен път. „По-добър будилник от атомната бомба просто няма, такава аларма вдига“ — помислих си замаяно. В мига, в който те ни видяха, Мери се завтече към мен в галоп, награби ме в яките си ковашки ръце и такава целувка ми удари, че просто изгубих свят. Беше поне толкова объркващо, колкото и като бях в епицентъра на ядрения взрив, но този път само част от мен се вцепени.

— О, Джейк, ти усня! Ти беше прекрасен! Моят герой!

Бях разбит, нямаше ме, безгласен, безмисловен, за първи път в живота ми ме бяха изловили, без да мога да изтърся нещо остроумно, зад което да се скрия.

Тя се обърна към мъжа си — в момента най-могъщото същество в разстояние няколко стотици светлинни години оттук.

— Мик?

— Разбира се, мила.

— Благодаря ти, сладък мой. Междувременно защо вие с мама и татко не съберете останалото семейство? Ще се срещнем с вас там, при големия трансформатор.

— Добре, скъпа. Благодаря ти, Джейк. Ти спаси и мен, и Мери, и цялото семейство. Не, не казвай нищо. Знам, че беше чиста случайност

това, че ти се падна най-близо, и че другите, може би всеки един, биха направили същото. Но го направи точно ти. Дължа всичко на тебе.

Той и другите излетяха вертикално като хеликоптери и се стопиха в нощта. А заедно с тях и всички палта освен моето и на Мери.

И Мери започна да ме съблича...

В състояние съм категорично да заявя, че ядрен взрив на една ръка разстояние си е сравнително тривиално нещо.

— ... Мери?

— Да, Джейк?...

— Беше също като последния път.

Тя въздъхна доволно и се сгуши по-близо до мен под палтото ми.

— Да.

— Не, искам да кажа... тогава беше нещо като сбогуване.

— Да, мили Джейк. И сега беше така. Тук вече си свършихме работата. Ние с мама и татко скоро ще си тръгнем. В друго време имат нужда от нас. А на Мик му трябва поддръжка, каквато тук, в тази епоха, не може да получи.

За моя изненада не бях нито изненадан, нито смаян.

— И аз така си мислех. Сбогуването беше страхотно. И двата пъти. Никога ли няма да се върнеш?

— Никога е много време.

— Ще ми липсваш.

— Благодаря ти. И ти ще ми липсваш, Джейк. Ти наистина си герой, знаеш ли. Да предизвикаш ядрен взрив, разчитайки на голата дума на някаква си дебелана, пътничка във времето, че нямало страшно — за това се иска смелост. Имахме само секунда — ако не се беше размърдал, щеше да ми се наложи да самоунищожа Мик, а тогава никой от нас не би оцелял. Хайде да вървим при другите, време е.

— Да. — Намерих си дрехите и се облякох. Може би беше магията на мъжа й или пък нещо от нейното време, но чак когато отново се облякох напълно, се сетих, че е януари и забелязах колко студено беше.

Щом приближихме трансформатора на ЛИЛКО, край който се бяха скупчили всичките ми приятели, вниманието ми грабна далечно,

избледняващо сияние и тежкият облак, надвиснал над него. Противно на очакванията ми, той не бе във формата на гъба — бомбата не беше достатъчно голяма, но изведнъж замрях на място, щом проумях какво означаваше той. През цялото време си го знаех, разбира се, но бях твърде объркан, че да го проумея.

— О, Божичко, не. Моля ви, *не!*

Кръчмата на Калахан я нямаше. Не беше останала и частичка от нея — нито камината, нито кутията от пури, нито пианото на Еди Бързака, нито прекрасното спирално стълбище на Мери.

На Господ златните гонади, *Лейди Макбет беше там, вътре!*

Ръката на Мери стискаше моята.

— Джейк, Джейк! Всичко е наред. Наистина!

— О, Мери, ти не разбираш! Бих понесъл да те загубя. Бих оцелял — все някак — без Лейди Макбет. Бих могъл да понеса дори свят, в който го няма Майк Калахан. Но свят без Кръчмата на Калахан е свят, в който не искам да живея. *Не мога!*

— Можеш, можеш.

— Не, не мога!

— Джейк, изслушай ме. Престани да плачеш и ме *чуй!* Знам, че е тъмно, но се опитай да гледаш устните ми.

Опитах се да спра да плача и се вгледах в устните й.

— Джейк, мили Джейк, ти вече нямаш нужда от Кръчмата на Калахан. И ще ти кажа и защо. Преди *не можех* да ти го кажа, защото щеше да престанеш да идваш в кръчмата, а мама и татко ме увериха, че ще си нужен. Джейк, много неща в миналото не могат да бъдат променени — дори от нас, пътешествениците във времето. Не мога да ти го обясня така, че да е разбираемо за тебе, тъй че ще трябва просто да ми повярваш. Но много неща можем поне *да виждаме* — да ги виждаме как се случват, да виждаме как *са се случили*, както си искаш го кажи. — Тя млъкна и прехапа устни.

— Та, какво се опитваш да ми кажеш?

Тя се поколеба, а после изплю камъчето:

— Джейк, аз видях как загинаха Барбара и Джесика!

— *КАКВО?!*

— Мислех си... ами... ами исках да видя дали не мога да намеря начин да ги спася за тебе. Знаех, че начин няма, но просто бях длъжна да опитам...

Всичко отново се разгърна пред вътрешното ми око — филмчето, което бях превъртал наум милион пъти, така, както е изглеждало всичко за външния наблюдател. Последните минути преди катастрофата са изчезнали от паметта ми завинаги (ако Бог е добър), но съм чел полицейската възстановка, а имам много будно въображение.

Колата приближава кръстовището на скорост, малко по-висока от позволената. Светофарът тъкмо светва жълто и шофьорът решава да мине. В последната секунда вижда тежкия камион, който идва отляво. Разбира, че шофьорът му също е решил да рискува и удря спирачки. Разполага с една секунда, за да се поздрави за отличното си периферно зрение и върховни рефлексии, преди да осъзнае, че задните спирачки, които сам е монтирал предния ден, сдават и в крайна сметка няма да успее да спре навреме. После двете коли се сблъскват, предницата на камиона се връзва в купето под ъгъл, притиска жената и детето, седнали до шофьора и ги облива с бензин. Колата се завърта бясно, занася, преобръща се и се спира с колелата нагоре. И тримата вътре са в безсъзнание, а двама горят...

Мери ме бе награбила за раменете и ме тресеше. Така силно ме тресеше, че можеше и врата да ми строши. И крещеше нещо, което завърши с:

— ... от катастрофата, тъпо кльоцаво копеле такова!

— Тъбъ?!

— *Казах*, че пружините, за които в доклада за катастрофата се споменава, че са висели от задните спирачки, *са изскочили* от катастрофата! *Предните спирачки са сдали* — с очите си го видях! Чу ли ме *сега* какво ти казах?

Слисах се.

— Но аз не съм пипал предните спирачки, Мери — рекох тихо.

— А, чул си ме значи. Точно така, тъпчо, не си. Предните спирачки ги е пипал търговецът, дето ти е продал колата.

Изсумтях.

— Хайде стига, Мери — следователят от застрахователната компания никога не би пропуснал подобно нещо...

— Пропуснал го е по две причини. Първо, ти толкова настояваше да се нагълташ с всичката възможна вина за случая. И второ, търговецът му е роднина по сватовство. Това можеш да го провериш, ако не ми вярваш.

Всяко нещо си има граници. Дори и доказан герой като мен не издържа на всичко. Направих единственото разумно нещо в случая: припаднах.

Когато се свестих, всичките ми приятели се бяха скупчили около мен, а аз бях скътан на топличко под някакъв изхвърлен брезент. Все още беше тъмно, ама успях да различа Док Уебстър и Макгонигъл Разреденото, и Томи Янсен, и Том Хауптман, и тримата Мейзър, и Еди Бързака, и Веселите чарлита, и Ралф фон Бау Бау, и всички останали от семейството ми. Заклевам се, че за миг дори ми се стори, че виждам призрака на Том Фланъри.

Не помня някога в живота да ми е било по-спокойно.

— Време е, Джейк — подкани ме Еди. — Тръгват си.

— Ясно, Еди — отвърнах. — Я ми помогни да стана.

Калахан, Сали, Мери и Фин бяха в подножието на трансформатора. Джоузи Бауер също беше с тях.

— Здравсти, Джоузи — поздравих я аз. — И ти ли тръгваш?

— Че как — отвърна тя. — Ние, пътешествениците във времето, трябва да се поддържаме. Нямам търпение да разбера как го правят хората на Майк без машини.

Калахан се прокашля.

— Време е да тръгваме — избоботи той. — Почнем ли с прегръдките и сбогуванията, когато пружината на Вселената се развие докрай, ние още ще сме си тука. Дори и в моето време не съществува начин, по който бих могъл да ви благодаря за всичкото това прекрасно време. Знаете, че ви обичам, така че нека просто...

— Само секунда, Майк — прекъснах го аз.

— Разбира се, Джейк. Какво има?

— Прав ли съм да предположа, че Майк Калахан не е истинското ти име?

— Разбира се, че е.

— Е, в това време и пространство е така, естествено, но имам предвид, че не е рожденото ти име, нали?

— Моите старци са ме кръстили на някакъв далечен праядо, на когото се възхищавали — само дето там, откъдето идвам, ние нямаме фамилии, тъй че наследих само половината му име. Но има ли значение, Джейк? Веднъж ти ми каза, че по време на бдение никога не поглеждаш трупа, защото предпочиташ да помниш хората такива, каквито са били живи. И сега е същото: защо ще искаш да ме помниш като нещо друго освен „Майк Калахан“?

— Прав си. Май просто любопитствам.

Изведнъж той се ухили.

— Е, не бива да ви занимавам с това, но ще го направя. Да ви кажа на сбогуване още един каламбур, толкова смахнат, колкото и всички ония, дето сте ги изтърсили тук, в кръчмата. Сега като си мисля, майтапът хич не е за пропускане.

Той изплю угарката си на замръзналата земя, изпъна едрите си, широки рамене и бавно ни изгледа всичките подред. Искрящият му поглед се задържа най-дълго върху мен, Док и Разреденото.

— Когато съм се родил — рече той — са ме кръстили Таман. Примигах.

— Искаш да кажеш — рекох, — че ти... — и ме напуши такъв смях, че вече гък не можех да кажа.

— Ти... — започна Док Уебстър и после и той се разхили.

Разреденото и една сричка не можа да каже — гръмовният му смях отекна в мразовития нощен въздух като кикота на луд.

Така че остана Еди Костиган — Бързака да го каже.

— Олеле... 'начи си се казвал Таман О'Време!

И така, нощта се разлюля от смях и викове, а Майк Калахан, семейството му и Джоузи изчезнаха. Отидоха си в Хармония, някъде нататък, по трасето...

Дори и най-великият смях за изпроводяк и за лек път, разтърсил, разхълцал, нахилил сто човека до уши, все някога трябва да свърши. А когато свърши, падна тишина, която продължи почти цяла една минута. Просто си стояхме в тъмното, не бяхме готови още да си

тръгнем, нямахме какво да кажем, опитвахме се заедно да свържем някак събитията от вечерта. Толкова много неща трябваше да обхванем — твърде много.

Най-накрая Док Уебстър се прокашля.

— Дами и господа — рече той с по-смирено глас от обикновено, — в мига, преди балонът да излети във въздуха, направих, каквото можах. — Той вдигна във въздуха нещо, което избълбука. — Притиснах това тука шише „Бушмил“ до корема си, от оная страна, дето не беше откъм взрива, и се вкопчих в него с всичка сила. За късмет май съм се приземил по гръб. — Хората се захванаха да викат „ура“, но Док вдигна ръка да млъкнат и продължи: — По моя преценка се пада по глътка на глава от населението, тъй че ви предлагам да вдигнем наздравица. Пия за Пол и Джеймс Макдоналд. — Той отпи глътчица и ми подаде бутилката. — Телата им умряха заедно със Звяра. Видях как Мик ги кремира.

Преряза ме болка. Предполагам, болка преряза всички. Скърбих за братя Макдоналд в мига на смъртта им и оттогава не бях се сетил за тях. Бях ги опознал невъзможно добре за невъзможно кратко време и знаех, че знам всичко, което може да се знае за тях. Те бяха добри хора, никога не бяха се поддавали на изкушението да използват шантата си дарба за лична облага, бяха посветили живота си на лекуването на наранени души и се бяха били храбро в името на раса, която вероятно би ги разкъсала на парченца, ако знаеше за дарбата им. Сега те бяха мъртви, а на нас ни бе потрябвал почти половин час, за да си спомним за тях.

— За Пол и Джим — казах, отпих и подадох бутилката на Еди. Тя тръгна от ръка на ръка. И всеки мъж, и всяка жена тук вдигна наздравица и отпи, а когато бутилката стигна до последния, Макгонигъл Разреденото, кажи-речи по лицето на всеки бяха замръзнали сълзи.

— За братя Макдоналд — рече той. После погледна навън носещия се радиоактивен облак към звездите и каза със сериозен, най-уважителен тон:

— Господи, днес те заслужават почивка.

Онези от нас, които бяха религиозни, произнесоха в хор „Амин“, а на тези, които не бяхме, в този миг ни се прииска да сме.

Няколко мига тишина. После още няколко. Повечето от нас бяха твърде леко облечени, но никой не се оплака. Никой дори не потрепери.

Всички ние, знаех, си спомняхме (Исусе Христе, преди по-малко от половин час!) за много отдавна, далече-далече, в някаква друга вселена, когато за безкраен, ала твърде кратък миг всички бяхме едно. И някак си не ни се струваше честно. Бяхме на тръпнещия ръб, на прага на нещо, за което всички хора, живели някога, напразно са копнели цял живот — Армагедон би бил нужен, за да отвлече вниманието ни, и, много ясно, точно той ни беше сполетял.

Значи бяхме предотвратили Армагедон. Сега сияйният миг бе отминал. Братя Макдоналд, които ни бяха венчали, бяха мъртви. Семейство Калахан, което ни беше отгледало и отвело до олтара, си беше отишло. Гнездото, окъпаната в светлина пещера, която ни беше приютявала, забавлявала и изтърпявала, се беше превърнала в радиоактивна дупка в земята.

Все още бяхме женени. Онова, което бяхме изковали, докато тънехме в телепатичен унес, не можеше да бъде унищожено — познавахме се твърде добре, *нямаше как да не бъдем женени*. Но като много новобращни се събудихме със странното чувство, че сме непознати. Както много женени, бяхме си станали *толкова* близки, че бяхме разбрали колко далеч един от друг ще бъдем винаги.

Вече не чувах ясно в ума ми онази наша музика...

— Никога няма да има друга нощ като тази — рече мечтателно Томи Янсен.

Някъде дълбоко в мен нещо, което е било под напрежение много, много години, изведнъж прещрака и изскочи на повърхността.

— *Как пък не!*

— Джейк — обади се Док, — момчето иска да каже само, че...

— Знам какво иска да каже, Сам. Знам и ти какво искаш да кажеш. Разбирате ли ме аз какво искам да ви кажа?

Завъртях се със замах и се обърнах към групата — може би не трябваше да викам чак толкова силно.

— Добре. Всички пак отново сме заключени в личните си черепи. Сега вече си нямаме чифт опитни телепати, които да ни улесняват. Никой от нас не е засегнат от генетичната мутация, усилила до такава степен телепатичните способности на Джим и Пол, която

правеше достъпа до хорските умове толкова лесен за тях — ама толкова лесен, че едва не ги уби, преди да го овладеят, както може би си спомняте.

Но знаем, че и ние имаме телепатичен потенциал.

Ние всички бяхме едно, да му се не види! Дори и след като братята загинаха, чак до мига, в който бомбата избухна, ние бяхме едно. Не беше хлебарката — инак главата ми щеше да е все едно пълна със слуз. Джим и Пол ни отведоха до онова място, но ние успяхме да останем там без тях, поне за известно време. Може би и Калахан ни е помагал, може би са ни помагали и Сали и Мери, но донякъде го постигахме и сами. Проклетата хлебарка не беше телепат, когато пристигна тук, но, мътните да я вземат, явно е усвоила номера за по-малко от двайсет секунди. Знам, че двайсет секунди за нея е все едно двайсет години за нас. *Но аз разполагам с двайсет свободни години!* Ами вие, хора?

— Как човек може да се научи на телепатия, Джейк? — попита Марти Матиас.

— По дяволите, Марти, Калахан ни учи на това от години! Сега просто трябва сами да го разберем как става. Това е. За да стигнете до телепатията, започвате с емпатия и наблягате, колкото можете. Грижа ви е един за друг. Чувствате радостта и болката на другия. Разсмивате се взаимно и си помагате взаимно да плачете. Работите здраво по взаимното доверие, така че разрушаването на крепостта около вашето его да не е опасно. Прощавате си всичко, застанало помежду ви, и се насърчавате взаимно да изявявате най-доброто у себе си, залягате здраво над изхвърлянето на всичкия боклук от главите ви, така че да е чисто за гости, накарвате да млъкнат всички демони в подсъзнанието ви, за да е достатъчно тихо, че да чуете, ако някой ви отправи мисъл, и най-вече намирате начин да направите целия този труд толкова забавен, че да продължавате да работите. Крепите се един друг и се обичате, и продължавате да растете.

— Как да го постигнем, Джейк? — попита Ишъм Латимър.

— Всички тука изкарват достатъчно пари, че да си пийват редовно, а някои от нас са си паралии. Предлагам да пуснем шапката. Утре вечер, вкъщи — не, вдругиден вечерта, утре банките не работят. После вземаме, каквото сме събрали в шапката, озъртаме се за подходяща сграда — нещо голямо и да не е много близо до шосето, да

ти се налага доста да се огледаш, докато я намериш, с хубава камина и с пиано, после ще намерим на кого трябва да бутнем, за да ни издадат разрешително за продажба на алкохол, и...

Щастлив съм да ви докладвам, че в този момент виковете „ура“ ме заглушиха. Под звездите се разрази радостен пандемониум — хората крещяха и предлагаха известни им пострройки; как да преценим дали дадена постройка става; какви трябва да бъдат мебелите; как да стане най-евтино. Най-накрая Том Хауптман надвика всички.

— Я чакайте, задръжете! Братя и сестри, на нас ни трябва място, което да побира поне сто души. Имам чувството, че оттук нататък кръчмата ще се пълни доста редовно. А сега, преди да пристъпим към логистичните проблеми, свързани с всичко това, има нещо, което трябва да си изясним. *Мен ме болят краката.* Четирийсет-петдесет пияндета на вечер, две-три вечери в седмицата — това мога да го издържа. Но няма да се хвана барман на пълен работен ден. Кой ще е?

Нямаше никакви колебания. За моя абсолютна почуда поне трийсет гласове се обадиха в хор, в идеален синхрон:

— Джейк, разбира се.

Станах червен, та чак ален и заекнах:

— Ама... ама защо аз? Защо не...

И млъкнах. Кой? Док си имаше практика. Разреденото си падаше малко нещо твърде отнесен. Томи беше още твърде млад. Ноа си имаше отговорности. Ралф не можеше да стига шибаните бутилки. Еди беше нужен на пианото, а Бил Герити не би могъл да сколасва с поръчките — с тия токчета...

И така, докато бърках картите и накрая бях принуден да пасувам, Разреденото отговори на въпроса, който бях забравил, че съм задал.

— Защото дори и тогава, когато си бил много зле, Джейк, винаги си бил най-веселият от нас.

И, Бога ми, всички се развикаха в знак на съгласие, ама всички. Поех си много дълбоко дъх, задържах го, докато ме заболят гърдите, а после го изпуснах рязко.

— Добре — казах. — Вече не съм китарист и... все нещо трябва да правя с тия ръце. Навих се.

Радостни виковете.

— Можем да я кръстим Кръчмата на Джейк — провикна се Тони Теласко.

— Не, дявол да го вземе! — викнах в отговор. — Ще я кръстим Кръчмата на Мери!

Пак радостни викове — но изведнъж тишина: чухме в далечината сирени. Приближаваха се и от двете посоки на шосе 25 А.

— Какво ще им кажем? — попита Док Уебстър.

— Ще го обсъдим заедно по пътя към магистралата — отвърнах. — Ако тази тайфа тук не може да измисли подходяща небивалица, значи никой не може.

Док се изкикоти.

— Прав си, смятам.

И всички се запромъквахме през суровия терен, който ни отделяше от шосето.

— Ей, хора? — подвикна тихичко Еди Бързака.

— Да, Еди? — откликнах.

— Знаем, че имаме да вървим още към два часа, ама... такава... честита Нова година!

Халифакс
Великден, 1985 г.

[1] Наркотично вещество, чисто жаргонно наименование също е „Mickey Finn“. — Б.пр. ↑

[2] Пол Ривиър (1735–1818) — герой от американската революция, изминал на кон разстоянието от Бостън до Лексингтън, за да предупреди тамошните жители, че британските войски настъпват. — Б.пр. ↑

[3] „Fin“ (англ.) — перка, омоним на фамилното име на героя. — Б.пр. ↑

Издание:

Спайдър Робинсън. Кръчмата на Калахан
Американска. Първо издание

Spider Robinson. The Callahan Chrocicals
Tom Doherty Associated, Inc., New York, 1997
Copyright © 1997 by Spider Robinson

Превод: Светлана Комогорова — Комата
Художник: Веселин Праматаров
Редактор: Зефира Иванчева
Коректор: Васка Трендафилова
Компютърен дизайн: Нина Иванова
Формат 60×90/16. Печатни коли 29,5
Печат „АБАГАР“ АД — Велико Търново
Издателство „Дамян Яков“, София, 2000
ISBN 954-527-138-8

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.